Data
30/09/2026

Eusko Jaurlaritza
Elikadura, Landa Garapen, Nekazaritza eta Arrantza Saila

EUSKO JAURLARITZA
GOBIERNO VASCO
ELIKADURA, LANDA GARAPEN, NEKAZARITZA ETA ARRANTZA SAILA
DEPARTAMENTO DE ALIMENTACIÓN, DESARROLLO RURAL, AGRICULTURA Y PESCA

Euskadiko 2014-2022 LGParen ex post ebaluazioa

cdi consultants

AURKIBIDEA

1 SARRERA 6

1.1 Txostenaren testuingurua eta helburua 6

1.2 Ex Post ebaluazioaren irismena 6

1.3 Ebaluazio galderen esparrua 7

1.3.1 Interes-eremuei lotutako galderak (Euskadiko LGParen ardatzak) 7

1.3.2 PDRaren beste alderdi batzuei buruzko galderak 7

1.3.3 Batasun mailan helburuei buruzko galderak 8

1.4 Ikuspegi metodologiko orokorra eta froga iturriak 8

1.5 Ebaluazioa egituratzen duten galdera nagusiak 9

2 EBALUAZIO GALDEREI ERANTZUNA 11

2.1 PEC 1. zenbakia. FA 1A. Zenbateraino lagundu dute LGParen esku-hartzeek berrikuntza, lankidetza eta ezagutza-basearen garapena landa-eremuetan? 11

2.1.1 Ebaluazio galderari erantzuna 12

2.2 PEC zk.2. FA 1B. Zenbateraino lagundu dute LGParen esku-hartzeek nekazaritza, elikagaien ekoizpena eta basogintza, alde batetik, eta bestetik, ikerketa eta berrikuntzaren arteko loturak sendotzea, baita kudeaketa eta ingurumen emaitza hobeak lortzeko ere? 26

2.2.1 Ebaluazio galderari erantzuna 27

2.3 PEC zk.3. FA 1C. Zenbateraino lagundu dute LGParen esku-hartzeek etengabeko ikaskuntza eta lanbide heziketa nekazaritza eta basogintza sektoreetan? 36

2.3.1 Ebaluazio galderari erantzuna 37

2.4 PEC zk.4. FA 2A. Zenbateraino lagundu dute LGParen esku-hartzeek diruz lagundutako ustiategien errendimendu ekonomikoa hobetzen, berregituratzen eta modernizatzen, batez ere merkatu-kuota handituz eta nekazaritza dibertsifikatuz? 48

2.4.1 Ebaluazio galderari erantzuna 49

2.5 PEC 5. zenbakia. FA 2B. Zenbateraino lagundu dute LGParen esku-hartzeek behar bezala prestatutako nekazarien nekazaritza sektorean sartzea, eta bereziki belaunaldi-erreleboa? 60

2.5.1 Ebaluazio galderari erantzuna 61

2.6 PEC 6. zk. FA 3A. Zenbateraino lagundu dute LGParen esku-hartzeek diruz lagundutako lehen ekoizleen lehiakortasuna hobetzen, nekazaritzako elikagaien katean gehiago txertatuz, kalitate planen bidez, nekazaritzako produktuei balioa emanez, tokiko merkatuak eta banaketa-zirkuitu laburrak, ekoizle-taldeak eta lanbide arteko erakundeak sustatuz? 68

2.6.1 Ebaluazio galderari erantzuna 70

2.7 PEC zk.7. FA 3B. Zenbateraino lagundu dute LGParen esku-hartzeek ustiategietan arriskuen prebentzioa eta kudeaketa? 74

2.7.1 Ebaluazio galderari erantzuna 74

2.8 PEC zk.8. FA 4A. Zenbateraino lagundu dute LGParen esku-hartzeek biodibertsitatea leheneratzeko, kontserbatzeko eta hobetzeko, besteak beste, Natura 2000 eremuetan, muga naturalak edo bestelako muga espezifikoak dituzten eremuetan eta balio natural handiko nekazaritza sistemak, baita Europako paisaien egoera ere? 75
2.8.1 Ebaluazio galderari erantzuna 76

2.9 PEC zk.9. FA 4B. Zenbateraino lagundu dute LGP esku-hartzeek uraren kudeaketa hobetzea, ongarri eta pestiziden kudeaketa barne? 89
2.9.1 Ebaluazio galderari erantzuna 90

2.10 PEC 10. zenbakia. FA 4C. Zenbateraino lagundu dute LGP esku-hartzeek lurzoruaren higaduraren prebentzioan eta haren kudeaketaren hobekuntzan? 99
2.10.1 Ebaluazio galderari erantzuna 101

2.11 PEC zk.11. FA 5A. Zenbateraino lagundu dute LGP esku-hartzeek ura modu eraginkorragoan erabiltzea nekazaritzan? 108
2.11.1 Ebaluazio galderari erantzuna 109

2.12 PEC 12. zenbakia. FA 5B. Zenbateraino lagundu dute LGParen esku-hartzeek energiaren erabilera eraginkorragoa lortzen nekazaritzan eta elikagaien prozesamenduan? 113
2.12.1 Ebaluazio galderari erantzuna 114

2.13 PEC zk.13. FA 5C. Zenbateraino lagundu dute LGParen esku-hartzeek energia-iturri berriztagarriak, azpiprodukuak, hondakinak, hondakinak eta elikagaiak ez diren beste lehengaiak hornitzen eta erabiltzen, bioekonomiaren garapena sustatzeko? 118
2.13.1 Ebaluazio galderari erantzuna 119

2.14 PEC 14 zk. FA 5D. Zenbateraino lagundu dute LGParen esku-hartzeek nekazaritzako GEI eta amoniako isuriak murrizten? 123
2.14.1 Ebaluazio galderari erantzuna 124

2.15 PEC 15. zenbakia. FA 5E. Zenbateraino lagundu dute LGP esku-hartzeek karbonoaren kontserbazioa eta bahiketa nekazaritza eta basogintza sektoreetan? 127
2.15.1 Ebaluazio galderari erantzuna 128

2.16 PEC 16 zk. FA 6A. Zenbateraino lagundu dute LGP esku-hartzeek dibertsifikazioa, enpresa txikien sorrera eta garapena eta enplegua sortzea? 133
2.16.1 Ebaluazio galderari erantzuna 134

2.17 PEC zk.17. FA 6B. Zenbateraino lagundu dute LGParen esku-hartzeek landa eremuetako tokiko garapena? 138
2.17.1 Ebaluazio galderari erantzuna 139

2.18 PEC 18 zk. FA 6C. Zenbateraino hobetu dute LGP esku-hartzeek informazio eta komunikazio teknologien (TIC) irisgarritasuna, erabilera eta kalitatea landa-eremuetan? 145
2.18.1 Ebaluazio galderari erantzuna 146

2.19 LH 19. zk. Zein neurritan hobetu dute lehentasunen eta interes-eremuen arteko sinergiek LGParen eraginkortasuna? 152
2.19.1 Ebaluazio galderari erantzuna 152

2.20 LH 20 zk. Zenbateraino lagundu du laguntza teknikoak 1303/2013 (EB) Erregelamenduaren 59. artikuluan eta 1305/2013 (EB) Erregelamenduaren 51. artikuluko 2. paragrafoan ezarritako helburuak lortzen? 164
2.20.1 Ebaluazio galderari erantzuna 164

2.21 LH 21. zk. Zenbateraino lagundu du NRNk 1305/2013 (EB) Erregelamenduaren 54. artikuluko 2. paragrafoan ezarritako helburuak lortzen? 169

2.22 LH 22 zk. Zenbateraino lagundu du LGPak Europa 2020 Estrategiaren helburu nagusia lortzen 20-64 urte bitarteko biztanleen enplegu-tasa gutxienez % 75era igotzeko? 170
2.22.1 Ebaluazio galderari erantzuna 170

2.23 LH 23. zk. Zenbateraino lagundu du LGPak Europa 2020 Estrategiaren helburu nagusia lortzen EBko PIBaren % 3 ikerketan eta garapenean eta berrikuntzan inbertitzea? 177
2.23.1 Ebaluazio galderari erantzuna 178

2.24 LH 24 zk. Zenbateraino lagundu du LGPak klima-aldaketa arintzeko eta egokitzeko? eta Europa 2020 Estrategiaren helburu nagusia lortzea berotegi-efektuko gasen isurketak gutxienez % 20 murriztea 1990eko mailen aldean. edo % 30ean baldintzak egokiak badira eta energia berriztagarrien kuota azken energia kontsumoan %20ra arte handitzea. eta energia-eraginkortasuna %20ko igoera lortzeko? 183
2.24.1 Ebaluazio galderari erantzuna 183

2.25 LH 25. zk. Zenbateraino lagundu du LGPak pobreziaren muga nazionalaren azpitik bizi diren europar kopurua murrizteko Europa 2020 Estrategiaren helburu nagusia lortzen? 190
2.25.1 Ebaluazio galderari erantzuna 191

2.26 LH 26 zk. Zenbateraino lagundu du LGPak ingurumena hobetzen eta EBko biodibertsitate estrategiaren helburua lortzen, biodibertsitatearen galera eta ekosistemen zerbitzuen degradazioa geldiarazteko eta horiek leheneratzeko? 197
2.26.1 Ebaluazio galderari erantzuna 198

2.27 LH 27. zk. Zenbateraino lagundu du LGPak nekazaritza-lehiakortasuna sustatzeko NPEaren helburuan? 207
2.27.1 Ebaluazio galderari erantzuna 207

2.28 LH 28. zk. Zenbateraino lagundu du LGPak NPEaren helburura baliabide naturalen kudeaketa iraunkorra eta klima-ekintza bermatzeko? 212
2.28.1 Ebaluazio galderari erantzuna 213

2.29 LH 29. zk. Zenbateraino lagundu du LGPak NPEaren helburua landa-ekonomia eta komunitateen lurralde garapen orekatua lortzeko, enplegua sortzea eta mantentzea barne? 225
2.29.1 Ebaluazio galderari erantzuna 225

2.30 PE 30. zk. Zein neurritan lagundu du LGPak berrikuntza sustatzen?.. 234
2.30.1 Ebaluazio galderari erantzuna 235

3 ONDORIOAK ETA GOMENDIOAK 242

3.1 Ondorioak 242

3.2 Gomendioak 260

I. ERANSKINA. METODOLOGIA 270

II ERANSKINA. MUGAK 284

1 SARRERA

1.1 Txostenaren testuingurua eta helburua

Txosten honek Euskadiko **2014-2022ko Landa Garapenerako Programaren (Euskadiko LGP) ex post** ebaluazioa jasotzen du. 1305/2013 (EB) Erregelamenduaren 78. artikuluaren arabera egin da; artikulu horrek ezartzen du estatu kideek LGP bakoitzaren ondorengo ebaluazio-txostena prestatu behar dutela 2026an, eta Batzordeari helarazi behar diotela, beranduenez, 2026ko abenduaren 31n.

Ebaluazio hau 2014-2022 aldian aplikatzekoa den jarraipen- eta ebaluazio-sistemaren barruan kokatzen da. Sistema hori, oro har, 1303/2013 (EB) Erregelamenduaren V. tituluak arautzen du (EIE funtsak), eta, landa-garapenari dagokionez berariaz, 1305/2013 (EB) Erregelamenduaren VII. tituluak. Azken horrek LGENF bidezko landa-garapenerako laguntza arautzen du, EIE funtsetarako xedapen komunak osatuz.

Era berean, ebaluazio-txosten honek, abenduaren 17ko 1303/2013 (EB) Erregelamenduaren 57. artikuluan xedatutakoaren arabera, LGENF funtsaren eraginkortasuna eta efizientzia, eta Batasunaren estrategiari hazkuntza adimentsu, iraunkor eta inklusiborako egindako ekarpena aztertuko du.

Txostenak Euskadiko 2014-2022 LGParen emaitzak eta landa-eremuan izandako eraginaren balorazioa jasoko ditu, landa-garapenerako politikaren aurrerapenak eta lorpenak erakusteko eta haren esku-hartzeen inpaktua, eraginkortasuna, efizientzia eta egokitasuna aztertzeko. Horretarako, Euskadiko LGParen Ebaluazio Planean jasotako ebaluazio-galdera espezifikoei erantzungo zaie, bai eta ebaluazio-galdera komunei eta EB mailako helburuekin lotutakoei ere.

1.2 Ex Post ebaluazioaren irismena

Preskripzio Teknikoen Agiriaren arabera, Euskadiko LGParen ex post ebaluazio-lanak honako hauek biltzen ditu:

- Programaren eraginkortasunaren eta efizientziaren azterketa.
- Haren ekarpenaren balorazioa:
    - Europa 2020 Estrategia,
    - eta NPEaren helburuak.

- Landa-garapenerako ezarritako ebaluazio-galdera komunei, Euskadiko LGParen Ebaluazio Planean jasotako galdera espezifikoei eta Europar Batasunaren helburuekin lotutako galderei modu sistematikoan erantzutea.
- LGP 2014-2022ko emaitzen ebaluazioa eta landa eremuan duen eraginaren ebaluazioa.
- Landa Garapeneko Politika hobetzera zuzendutako ondorio eta gomendioen formulazioa.
- Genero ikuspegiaren integrazioa.

1.3 Ebaluazio galderen esparrua

808/2014 (EB) Ezarpen Erregelamenduak bere V. eranskinean ezartzen ditu Ex Post ebaluazioan erantzun beharreko ebaluazio-galdera komunak. Euskadiko PDRri dagokionez, galdera hauek lau bloketan antolatuta daude.

1.3.1 Interes-eremuei lotutako galderak (Euskadiko LGParen foku-arloak)

Besteak beste, hauekin erlazionatuta daude:

- Nekazaritza-ustiategien lehiakortasuna eta modernizazioa (2A), eta belaunaldi-erreleboa (2B).
- Nekazaritzako elikagaien katean integratzea, kalitate-araubideak, balio erantsia eta tokiko merkatuak (3A), baita arriskuen prebentzioa eta kudeaketa ere (3B).
- Biodibertsitatea eta paisaiak (4A), uraren kudeaketa eta ongarri eta produktu fitosanitarioen erabilera (4B), eta lurzorua eta higadura (4C).
- Nekazaritzan uraren erabileraren efizientzia (5A), bioekonomia eta energia berriztagarriak (5C), isurien murrizketa (5D) eta karbonoaren harrapaketa (5E).
- Dibertsifikazio ekonomikoa eta enplegua (6A) eta landa eremuko tokiko garapena (6B).

1.3.2 LGParen beste alderdi batzuei buruzko galderak

Bloke honek programaren funtzionamenduaren zeharkako alderdiak ditu ardatz, besteak beste:

- Lehentasunen eta interes-eremuen arteko sinergiak eta LGParen eraginkortasunean duten eragina.
- Laguntza teknikoaren ekarpena arauzko helburuak lortzeko.

- Landa Sare Nazionalak erregelamenduan ezarritako helburuei egindako ekarpena.

1.3.3 Batasunaren mailako helburuei buruzko galderak

LGPak Europa 2020rekin eta PACarekin lotutako Batasunaren lehentasun eta helburuetan zenbateraino lagundu duen ebaluatzea dute helburu, besteak beste, enplegua, berrikuntza, klima eta energia, pobrezia, bioaniztasuna, nekazaritza lehiakortasuna, baliabide naturalen jasangarritasuna eta lurralde oreka.

1.4 Ikuspegi metodologiko orokorra eta ebidentzia-iturriak

Ex post ebaluazioa Jarraipen eta Ebaluazio Sistema Komunean oinarritzen da, eta, bereziki, honako alderdi hauetan:

- Interes-eremuei dagozkien galderei sistema komunean zehaztutako helburu-adierazleen bidez erantzuten zaie, bai eta emaitza-adierazle osagarrien bidez (batez ere 2A, 5A, 5C eta 5D arloetan).
- Sinergiei, laguntza teknikoari eta Landa Sare Nazionalari buruzko galderak adierazle osagarriekin lantzen dira.
- Ebaluazio Planaren ikuspegiarekin bat etorriz, analisiak honako hauek jasotzen ditu:
    - emaitza- eta eragin-adierazleen balioen berrikuspena,
    - efektu garbien azterketa,
    - arlo tematikoak, zeharkako gaiak eta ebaluazio-gai espezifikoak kontuan hartzea.

Azterketak ebidentzia kuantitatiboa eta kualitatiboa uztartzen ditu, eta ebidentzia-iturrien kategoria nagusi hauetan oinarritzen da:

- Programaren jarraipenari eta gauzatze fisiko eta finantzarioari buruzko datuak, jarraipen-sistema komunetik eta errendimendu-esparrutik jasotakoak; horietan oinarritzen dira adierazle komunak, osagarriak, emaitza-adierazleak eta inpaktu-adierazleak.
- Neurrien eta azpineurrien administrazio- eta kudeaketa-datu-baseak, Kudeaketa Agintaritzak eta foru-aldundiek emandakoak, eragiketen espedienteak eta plataforma sektorialen jarraipen-informazioa barne.
- Gauzatze-, jarraipen- eta ebaluazio-txostenak, bereziki urteko gauzatze-txostenak eta Programaren aurreko ebaluazioak (tarteko ebaluazioa, LEADERen ebaluazioa,

lankidetzaren ebaluazioa eta genero-ikuspegiari buruzkoa), programazio-dokumentazioarekin batera (LGP eta Ebaluazio Plana).

- Jardueren dokumentazioa, lankidetza-proiektuak eta talde eragileak (EIP-AGRI) barne, bai eta LEADER ikuspegiaren tokiko garapen parte-hartzailerako estrategia ere.
- Estatistika ofizialak eta testuinguruaren bigarren mailako iturriak, bereziki Eustaten estatistika-eragiketak (nekazaritza-erroldak eta ustiategien egituraren inkesta) eta erreferentzia sozioekonomikoko datuak (enplegua, I+G intentsitatea) Batasun mailan helburuak aztertzeko erabiltzen direnak.
- Teknika kualitatiboak, galdetegiak eta kudeaketa-zerbitzuei eta beste erakunde-eragile batzuei egindako elkarrizketak, eta parte-hartzaileei gogobetetze-inkestak, emaitzak interpretatzeko froga osagarri gisa erabiliak eta ez neurketa estatistikoki adierazgarri gisa.
- Analisi kuantitatibo espezifikoak, RICAV/FADN panelaren mikrodatuetan egindako emaitza ekonomikoen kontrafaktual analisia barne, efektu garbiak zenbatestera zuzenduta, eskura dagoen informazioak ahalbidetzen duenean.

1.5 Ebaluazioa egituratzen duten galdera nagusiak

Araudiak ezarritako ebaluazio-galdera komunez gain, txostenak Euskadiko LGParen jarduna baloratzeko funtsezko galderei erantzun nahi die, hala nola:

- LGParen esku-hartzeek lurraldeko behar garrantzitsuenei erantzuten diete?
- Zenbateraino bete dira aurreikusitako helburuak eta xedeak?
- LGPk ahalik eta ondoen baliatu al ditu erabilitako baliabideak (efizientzia)?
- Zenbateraino lagundu dute esku-hartzeek programaren aplikazio eremuan nahi den aldaketan?
- Zenbateraino txertatu da genero-ikuspegia LGPan?

Galdera horiei esker, azterketa ebaluazioaren funtsezko irizpideen inguruan egitura daiteke (egokitasuna, eraginkortasuna, efizientzia eta emaitzei edo aldaketei egindako ekarpena), programaren jardunaren eta Europako zein Estatuko lehentasunei egindako ekarpenaren ikuspegi integratua bermatuz.

Dokumentuak kapitulu hauek ditu:

1. Sarrera: ebaluazio galderen irismena, txostenaren testuingurua, ikuspegi metodologikoa, froga-iturriak, etab.
2. Ebaluazio galderei erantzuna: kapitulu honetan bai interes-eremuei (Euskadiko LGParen ardatz-arloei) lotutako galderei, bai LGParen beste alderdi batzuei buruzko galderei eta Batasun mailako helburuei buruzko galderei erantzungo zaie.
3. Ondorioak eta gomendioak.
4. I. eta II. eranskinak, galdera bakoitzaren metodologiarekin eta identifikatutako mugekin.

2 EBALUAZIO GALDEREI ERANTZUNA

2.1 PEC 1. zenbakia. FA 1A. Zenbateraino lagundu dute LGParen esku-hartzeek berrikuntza, lankidetza eta ezagutza-basearen garapena landa-eremuetan?

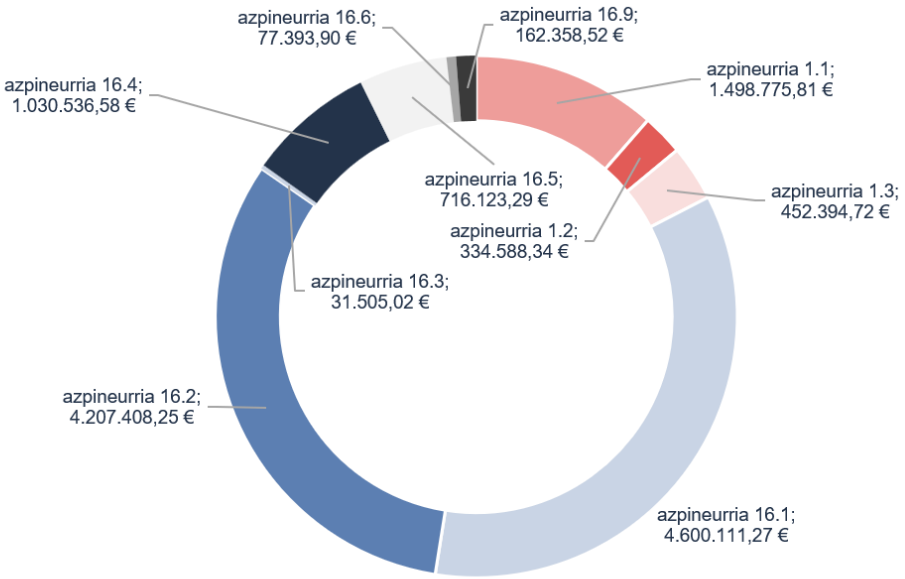
Euskadiko 2014-2022ko LGParen 1A foku-arloak landa-eremuetan berrikuntza, lankidetza eta ezagutza-oinarriaren garapena sustatzea du helburu. Horretarako tresna nagusiak 1. neurria, ezagutzen transferentziari eta informazio-jarduerei buruzkoa, eta 16. neurria, lankidetzari buruzkoa, dira. Neurri horiek, hurrenez hurren, 1305/2013 (EB) Erregelamenduaren 14. eta 35. artikuluetan jasota daude.

1A foku-arloak zeharkako izaera du; izan ere, berrikuntza eta ezagutza-oinarriaren garapena ez dira arlo horretan berariaz programatutako eragiketen bidez soilik gauzatzen, baizik eta LGParen beste lehentasun eta foku-arlo batzuekin lotutako jarduketetan ere txertatzen dira. Horregatik, ezagutza eta berrikuntza sortzeko, zabaltzeko edo aplikatzeko gaitasuna duten esku-hartze guztien arabera aztertu behar da haren ekarpena, bereziki 1. eta 16. neurrien bidez garatutakoena.

Neurketa	Deskribapena	GPT exekutatuta
1.1	Lanbide Heziketarako laguntzak eta gaitasunak eskuratzeko ekintzetarako	1.498.775,81 €
1.2	Erakustaldi jardueretarako eta informazio ekintzetarako laguntzak	334.588,34 €
1.3	Nekazaritza- eta baso-ustiategietan truke edo epe laburreko bisitetarako laguntzak	452.394,72 €
16.1	Nekazaritza produktibitate eta iraunkortasunari buruzko EIP talde eragileak sortzeko eta funtzionatzeko laguntza.	4.600.111,27 €
16.2	Nekazaritza, elikadura eta basogintza sektoreetan produktu, praktika, prozesu eta teknologia berriak garatzeko laguntza Berrikuntza Taldeak lankidetzan	4.207.408,25 €
16.3	Agente txikien arteko lankidetza lan-prozesu komunak antolatzeko eta instalazioak eta baliabideak partekatzeko, baita zerbitzu turistikoak garatzeko edo merkaturatzeko ere.	31.505,02 €
16.4	Banaketa-katearen eragileen arteko lankidetza horizontal eta bertikalean laguntzen du, banaketa-kate laburrak eta tokiko merkatuak ezartzeko eta garatzeko.	1.030.536,58 €
16.5	Klima-aldaketa arintzeko edo egokitzeko egindako ekintza bateratuak, baita martxan dauden ingurumen-proiektu eta praktikei buruzko baterako planteamenduak	716.123,29 €
16.6	Banaketa-kateko eragileen arteko lankidetza horizontala eta bertikala, elikagaiak prozesatzeko eta energia-ekoizpenerako eta industria-prozesuetarako biomasaren hornikuntza iraunkorrean.	77.393,90 €
16.9	Nekazaritza-jarduerak dibertsifikatzea osasun-laguntzarekin, gizarteratzearekin, komunitatearen laguntzarekin nekazaritzarekin eta ingurumen- eta elikadura-hezkuntzarekin lotutako jardueretan.	162.358,52 €

Iturria: LGP Euskadi 2014-2022 eta kudeaketa datuak

1. grafikoa. FA 1Aren guztizko gastu publikoaren banaketa azpineurriaren arabera

Erantzuna PEC 1. zenbakiko matrizean jasotako hiru epai irizpideen inguruan artikulatzen da: teknologia, ezagutza eta berrikuntza M01 bidez transferitzea;lankidetza eta berrikuntza laguntzea M16 talde eragileen eta proiektu pilotuen bidez;eta emaitzen zabalkundea eta transferentzia laguntzea.

2.1.1 Ebaluazio galderari erantzuna

Epai-irizpidea	Mota	Adierazlea	Kalkulatutako balioa	Iturria
Ezagutza transferentzia eta berrikuntza M01 bidez	**Produktibitate-adierazle komuna**	**T1: 1305/2013 Erregelamenduaren 14., 15. eta 35. artikuluen gastuak LGPren gastu osoan duen ehunekoa (FA 1A)**	**4,03%**	IAE 2025
	Produktibitate-adierazle komuna	**O12: M01 prestakuntza-ekintzetan parte-hartzaileen kopurua guztira**	**18.093 (18.002 M01.1-n + 91 M01.3-n)**	IAE 2025
	Adierazle gehigarria	Egindako prestakuntza-ekintzen kopurua (M01.1)	842 ikastaro (2016-2022)	Jarraipen datu-basea
	Adierazle gehigarria	Prestatutako pertsona desberdinen kopurua (M01.1)	10.744 pertsona (emakumeen 7.348 partaidetza eta gizonen 12.415)	Jarraipen datu-basea
	Adierazle gehigarria	Prestakuntza-orduak guztira (M01.1)	21.739,5 ordu (2016-2022)	Jarraipen datu-basea

Epai-irizpidea	Mota	Adierazlea	Kalkulatutako balioa	Iturria
	Adierazle gehigarria	Onuradunak M01.3 (hurbilketa)	91 pertsona - 27 M / 64 H (2016-2019 eta 2022)	Jarraipen datu-basea
Lankidetza eta berrikuntzarako laguntza: talde eragileak eta proiektu pilotuak	**Emaitzen adierazle arrunta**	**T2: Diruz lagundutako lankidetza-eragiketen kopuru osoa (35. art.) – taldeak, sareak, proiektu pilotuak**	**159 eragiketa (guztira M16) – % 113,57**	Jarraipen datu-basea
	Emaitzen adierazle arrunta	**O16: EIP eragiketa kopurua eta EIP taldeetako bazkide kopurua eta mota**	**58 EIP talde, 323 kide erregistratu**	Jarraipen datu-basea
	Adierazle gehigarria	M16n gauzatutako gastu publikoa (guztira)	10.825.436,83 €	Jarraipen datu-basea
	Adierazle gehigarria	M16.1 (EIP) exekutatutako gastu publikoa	4.600.111,27 €	Jarraipen datu-basea
Emaitzen zabalkundea eta transferentzia	Adierazle gehigarria	NIREA web erabiltzaileak (M01.2)	22.295 (2021)	NIREA web eta sarearen bilakaera dokumentua 2018-2022
	Adierazle gehigarria	NIREA web saioak (M01.2)	27.019 (2021)	NIREA web eta sarearen bilakaera dokumentua 2018-2022
	Adierazle gehigarria	Jarraitzaileak NIREA sare sozialetan (2022)	2.557	NIREA web eta sarearen bilakaera dokumentua 2018-2022

M01.1 – Lanbide heziketa eta gaitasunak eskuratzea

2016 eta 2022 artean, LGENF funtsekin kofinantzatutako 842 prestakuntza-ekintza egin dira, guztira 19.777 partaidetzarekin (matrikulazioak). Jarraipen-sistemak berak adierazten du, errepikatzaileak deskontatuta, 10.744 pertsona ezberdin prestatu zirela aldi osoan, hau da, batez beste, pertsona bakoitzeko bi ikastaroren baliokidea.

Emandako prestakuntza-ordu osoa 21.739,5 ordukoa izan da, batez beste 25,8 ordu ekintza bakoitzeko. Urteko banaketak bilakaera argia erakusten du: 2016a izan zen jarduera handiena izan zuen urtea, 133 ikastaro eta 3.401 partaidetzarekin; Gailur horretatik aurrera, 2019ra arte murrizketa progresiboa erregistratzen da (111 ikastaro, 2.100 partaidetza), hein batean eskaintzaren sendotzeari eta edizio bikoiztuen murrizteari egotzita.2020an, pandemia izan arren, parte-hartze kopurua berreskuratu zen (2.853) ikastaroen murrizketarekin (100), eta horrek formatu laburragoetara birbideratzea adierazten du, seguruenik online moduan.2021 eta 2022 urteetan egonkortasuna erakusten dute 2.757-2.783 partaidetza inguruan 102-115 ikastarorekin.

1. taula. M01.1-en denborazko bilakaera (2016-2022)

Urtea	Ikastaroak	Orduak	Parte-hartzeak	Emakumeak (%)
2016	133	4.559,0	3.401	21,5%
2017	154	4.179,0	3.140	27,5%
2018	127	2.765,5	2.743	34,5%
2019	111	2.839,0	2.100	31,8%
2020	100	2.292,5	2.853	52,0%
2021	102	2.098,0	2.757	49,5%
2022	115	3.006,5	2.783	46,4%
Guztira	842	21.739,5	19.777	37,2%

Sexuaren araberako banaketak bilakaera nabarmena erakusten du: emakumeek parte-hartzeen % 21,5 izan zuten 2016an eta % 52,0ra iritsi ziren 2020an, eta 2021-2022an % 46-50 inguruan geratu ziren. Aldaketa hau pandemia garaian lineako prestakuntzaren hedapenarekin bat dator, eta horrek lana eta bizitza uztartzearekin lotutako sarbide-oztopoak murriztu ditzake.

Parte-hartzearen ehunekoaz haratago, aldiko 19.777 partaidetzak sexuaren arabera bereiz daitezke: 7.348 emakumeei dagozkie (%37,2) eta 12.415 gizonei (%62,8). Kontuan izan behar da ikastaroak (842) eta orduak (21.739,5) ez direla sexuari egotzi, prestakuntza-ekintza bakoitzak aldi berean emakumeak eta gizonak biltzen baititu; Unitate desagregagarria partaidetza (matrikula) da, ez ikastaroa edo denbora.

Banakapenak aldeak erakusten ditu profilean eta prestakuntzaren intentsitatean. Emakumeek profil zertxobait gazteagoa dute (41 urtetik beherakoen parte-hartzeen %38,4 dira, eta 55 urtetik gorakoenen %25,9 baino ez), eta ikasketa-maila handiagoa: haien parte-hartzeen %50,9 goi-mailako ikasketak dituztenei dagokie, gizonen %29,1en aldean. Aitzitik, iraupen luzeko prestakuntza intentsiboan (150 ordutik gorakoa) azpiordezkatuta daude: parte-hartzeen %27,3 dira, multzo osoan duten pisuaren azpitik (%37,2).

2. taula. Sexuaren araberako partaidetzak intentsitatearen, adinaren eta ikasketa-mailaren arabera (2016-2022)

Kategoria (M01.1, 2016-2022)	Emakumeak	Gizonak	Guztira	% emakumeak
Partaidetzak (guztira)	7.348	12.415	19.777	37,2%
Prestakuntza intentsiboa (>150 h)	82	217	~300	27,3%
41 urtetik beherakoen partaidetzak	2.853	4.568	7.421	38,4%
55 urtetik gorako pertsonen parte-hartzeak	1.130	3.240	4.370	25,9%
Goi-mailako ikasketak dituzten parte-hartzeak	3.741	3.612	7.353	50,9%

Lurraldearen ikuspuntutik, aldiko 19.777 parte-hartzeetatik 18.561 (%93,9) Euskadin bizi diren pertsonei dagozkie. Autonomia-erkidegoaren barruan, Arabak biltzen du bolumen handiena (7.747 partaidetza, % 41,7), ondoren Gipuzkoa (5.952, % 32,1) eta Bizkaia (4.862, % 26,2). Arabaren pisu erlatiboa, Euskadin nekazaritza-esparru produktibo handiena duen lurraldea, bat dator prestakuntza-eskaintzaren nekazaritza-ustiategietarako orientazioarekin.

3. taula. Partaidetzak lurraldeka (M01.1, Euskadiko partaideak, 2016-2022)

Urtea	Araba	Bizkaia	Gipuzkoa	Guztira
2016	1.378	737	1.069	3.184
2017	1.138	747	1.045	2.930
2018	1.145	640	792	2.577
2019	738	502	714	1.954
2020	992	813	883	2.688
2021	1.065	746	760	2.571
2022	1.291	677	689	2.657
Guztira	7.747	4.862	5.952	18.561

Eskaintza tematikoa 15 helburu-arlotan sailkatuta dago. Ez dago M01.1 akziorik zuzenean FA 1A azpian sailkatzen; Kontzentrazio handiena FA 2An dago (229 ikastaro mota, lehiakortasunari eta ustiategien kudeaketari begira), ondoren FA 6A (85, dibertsifikaziora eta landa-ekintzailetzara zuzendua) eta FA 4A (66, bioaniztasunari eta produktu fitosanitarioen erabilera arduratsuari lotutakoak). FA 6C (TIC landa eremuan, 44 ikastaro) eta FA 3A (nekazaritzako elikagaien katean integratzea, 47 ikastaro) prestakuntzak ere presentzia nabarmena du.

O12 produktibitate-adierazleak eredu hori berresten du parte-hartzearen ikuspegitik: M01.1eko 18.002 parte-hartzaileak interes-eremuen arabera banatuta, FA 2Ak %40,4 biltzen du (7.270 parte-hartzaile), eta P4ren multzoak (4A, 4B eta 4C eremuak), %22,0 (3.956). Ondoren daude FA 6A (1.838; %10,2) eta FA 6C (1.705; %9,5). Parte-hartzaile horietako bat ere ez dago zuzenean FA 1Ari atxikita, eta horrek berresten du prestakuntzak zeharkako izaera duela ardatz horri dagokionez.

Analisi kualitatibotik, M01.1 azpineurriak nahiko egituratutako prestakuntza-arkitektura erakusten du. Eskaintza beharren urteroko berrikuspenean oinarrituta diseinatu da, HAZI, nekazaritza-erakunde eta prestakuntza-entitateen partaidetzarekin, eta horrek programazioari garrantzia ematen dio. Parte-hartzaileentzako gogobetetze-inkesta sistematikoak daude, eta balorazio positiboak jasotzen dituzte. Dena den, antzemandako ahulgune nagusia jasotako prestakuntzaren eta ustiategiko aldaketa eraginkorren arteko trazabilitatea eza da: prestakuntza-ondoko jarraipena puntuala da eta ez du onartzen praktika-aldaketak edo emaitza ekonomikoak

prestakuntza-ekintzei egoztea. Muga hori egiturazkoa da neurrian eta zuzendaritzako langileek beraiek aitortzen dute.

Ezagutza-oinarria garatzeko ekarpenari dagokionez, M01.1 tresnarik zabalena da zuzeneko irismenari dagokionez: 10.744 pertsona prestatu dira aldi osoan eskaintza dibertsifikatuarekin, eduki tekniko, arauemaile, enpresarial eta digitalizazioko edukietan. Prestakuntzak praktika berritzaileak hartzeko baldintza ahalbide gisa jokatzen du, nahiz eta eskuragarri dauden ebidentziak ez digun neurtzen ezagutza hori zenbateraino itzultzen den ekoizpen-jardueran benetako aldaketetan.

M01.3 – Epe laburreko trukeak eta baserrien bisitak

2016 eta 2022 artean, 2020 eta 2021ean deialdirik egin gabe COVID-19 pandemiaren ondorioz, M01.3 azpineurriak 91 pertsonari egin dio mesede ustiategietara dibulgazio-ekintzetan eta bisita teknikoetan. Denborazko banaketa hau izan zen: 23 pertsona 2016an, 15 2017an, 25 2018an, 25 2019an eta 3 2022an.

4. taula. Onuradunak M01.3 (2016-2022)

Urtea	Emakumeak	Gizonak	Guztira
2016	8 (35%)	15 (65%)	23
2017	5 (33%)	10 (67%)	15
2018	8 (32%)	17 (68%)	25
2019	6 (24%)	19 (76%)	25
2022	0 (0%)	3 (100%)	3
Guztira	27 (29,7%)	64 (70,3%)	91

Onuradunen profila gaztea da gehienbat: % 81,3k 41 urte baino gutxiago zituen planteamenduaren unean, eta horrek M01.3 belaunaldi-errelebora eta nekazaritza jardueraren hasierako fasean dauden pertsonei bereziki zuzendutako tresna gisa kokatzen du. Ekoizpen-orientazio nagusia baratzezaintza da (parte-hartzaileen %47,3), ondoren ardi-ahuntzak (%13,2) eta behi-haragia (%7,7).

M01.3ren sexuaren araberako banaketak gizonezkoen parte-hartzea nagusiki baieztatzen du: 91 onuradunetatik 27 emakumeak (% 29,7) eta 64 gizon (% 70,3) izan ziren, emakumezkoen presentzia % 24 (2019) eta % 35 (2016) artekoa izan zen eta onuradun gabe pandemiaren ondorengo edizio bakarrean (2022). Eskura dauden datuek ez dute onartzen sexua gainerako aldagai eskuragarriekin (adina, orientazio produktiboa, iraupena, dedikazioa edo dotazio ekonomikoa) gurutzatzea, guztirako gisa soilik emanda; Beraz, azpineurri honen genero azterketa sexuaren araberako banaketara eta urteko bilakaerara mugatzen da.

Parte-hartzaile bakoitzari esleitutako diru-zuzkidurari dagokionez, banaketaren arabera, % 57,1ak 3.001 eta 4.200 euro artean jaso zituen, % 24,2k 2.001 eta 3.000 euro artean eta % 15,4k 2.000 euro artekoak.%3,3k baino ez zituen 4.200 euro gainditu.

Azterketa kualitatiboaren arabera, M01.3 ikuspegi praktikoa eta aplikagarria duen azpineurria da, gaitasun teknikoak eskuratzearekin, enpresa-kudeaketa hobetzearekin, ekintzailetzarekin eta sektoreari laguntzen dion ekosistema ezagutzearekin lotua. Haren ondorioak positibotzat jotzen dira, baina ebidentzia balorazio orokor batean oinarritzen da, emaitzen, laneratzeen edo praktiken bereganatzearen ondorengo jarraipenik gabe.

Parte-hartzaileen bolumen txikiak (91 aldi osoan, pandemiaren bi urteetan jarduerarik gabe) azpineurriaren esparru kuantitatiboa mugatzen du, nahiz eta bere eginkizun kualitatiboa prestakuntza aplikatuan eta erreferentziazko produkzio ereduetara hurbilketa zuzena garrantzitsua izan daitekeen hori gauzatu duten pertsonentzat.

M01.2 – NIREA informazio eta zabalkunde tresna gisa

M01.2 azpineurria NIREA plataformaren bidez ezarri zen, nekazaritzako elikagaien sektorerako eta landa eremurako informazio, hedapen eta komunikaziorako dedikatua. M01.1 eta M01.3 ez bezala, NIREAk ez du prestakuntza formala eskaintzen, eduki informatiboak baizik, sektoreko jardueren agenda, salmenta kanalen orientazioa eta komunitate digitalaren biziberritzea.

5. taula. NIREA web-eboluzioa

Urtea	Erabiltzaile desberdinak	Saioak/bisitak	Behaketa
2018[1]	70.629	86.648	Apiril-ekainean trafiko-gailur apartak (azokak, agenda)
2019	55.668	71.913	Urriko gorabehera informatikoaren ondoriozko jaitsiera eta gailurrik eza
2020	Ez dago eskuragarri	Ez dago eskuragarri	Argitaratu gabeko datuak;pandemia eta komunikazio digitala indartzea
2021	22.295	27.019	Ez da konparagarria: garapen taldearen bisita artifizialak, zerbitzariaren arazoak, webgunea zerbitzuz kanpo
2022	Ez dago eskuragarri	Ez dago eskuragarri	Arakatzerik ez: zerbitzariaren segurtasun-ezarpenek Google-k indexatzea eragozten du

Web datu-serieak muga metodologiko garrantzitsuak aurkezten ditu.2021eko datuetan (22.295 erabiltzaile, 27.019 saio) izandako jaitsierak ez du trafikoaren benetako beherakada islatzen, atariaren migrazioaren inguruabar teknikoak baizik (nahiz eta LGP monitorizazio sistemak NIREA hedapen digitalaren adierazle ofizial gisa hartzen dituen balioak izan).2022an daturik ez egoteak webgune berriaren portaera ebaluatzea eragozten du.2018-2019 aldia da interpretatu daitekeen

[1]Guztiz konparagarriak diren web analitiken datu bakarrak 2018 eta 2019 urteei dagozkie

bakarra: bi urteko epe horretan, NIREAk 55.000-70.000 erabiltzaile inguru jaso zituen urtero eta 70.000 saio baino gehiago.

Webak ez bezala, sare sozialek ibilbide egonkorragoa eta ebaluagarriagoa erakusten dute.2019 eta 2022 artean:

- Instagramek izan zuen hazkunderik handiena: 2019an 280 jarraitzaile inguru izatetik 2022an 574 izatera, %105eko igoera kalkulatzen da.2022ko txostenak adierazten du jarraitzaile horietatik 48 bakarrik bat datozela Facebookekoekin, eta horrek erakusten du komunitatearen hedapen eraginkorra publiko berrietara.2026ko ekainean, kanalak 1.348 jarraitzaile lortu zituen.

- Facebook neurriz hazi zen, 722 jarraitzailetik 797ra (%+10,4), aldaketa algoritmikoetatik eratorritako irismen organikoa galduz.

- Twitter ia egonkor mantendu da, 1.173 jarraitzailetik 1.186ra (%+1,1), komunitate finkatu bat deskribatuz, baina hazkunderik gabe.

Hiru plataformek batera 2.557 jarraitzaile lortu zituzten guztira 2022an (NIREA difusio digitalaren adierazlea).

Sare sozialen jokaerak aldaketa estrategiko bat erakusten du Instagramekiko komunikaziorako eta komunitatea sortzeko lehentasunezko plataforma gisa, sektorearen profil demografikoarekin eta nekazaritzako elikagaien eta landa-jardueren izaera bisualarekin.

NIREAk nekazaritzako elikagaien sektorearen eta landa-espazioaren inguruan sentsibilizatzeko, zabaltzeko, jardueren ikusgarritasun eta komunitate digital bat sortzeko tresna gisa funtzionatu zuen aldian. FA 1Ari egiten dion ekarpena informazioaren eta hedapenaren dimentsioan kokatzen da: plataformak ezagutza sektorialerako sarbidea errazten du eta eragileak konektatzen ditu, baina ez du onartzen ustiapen-praktiketan aldaketak zuzenean egotzi edo bere edukien kontsumotik berrikuntzak hartzea.

Lankidetza eta berrikuntza: M16

2014-2022 aldian (2016tik hona deialdien datuekin), M16k guztira 159 lankidetza-eragiketa diruz lagundu zituen 10.825.436,83 euroko exekutaturiko gastu publikoarekin, helburu programatikoa gaindituz, T2 adierazlean %113,57ko lorpen-tasarekin. Azpineurrien banaketak erakusten du M16.1 (EIP talde eragileak) eta M16.2 (proiektu pilotuak) gastuaren % 81,4 eta eragiketen % 77,4 biltzen dituztela:

6. taula. M16: Eragiketak eta gastu publikoa azpineurriaren arabera

Azpineurria	Eragiketak	% eragiketak	Gastu publikoa (€)	% gastua	FA nagusia
M16.1 (EIP)	58	36,5%	4.600.111,27	42,5%	2A, 3A, 4A, 5C
M16.2 (proiektu pilotuak)	65	40,9%	4.207.408,25	38,9%	3A
M16.3 (operadore txikiak)	2	1,3%	31.505,02	0,3%	6A
M16.4 (kate laburrak)	21	13,2%	1.030.536,58	9,5%	3A
M16.5 (klima/ingurumena)	8	5,0%	716.123,29	6,6%	5A, 5B, 5D, 5E
M16.6 (biomasa)	1	0,6%	77.393,90	0,7%	5C
M16.9 (dibertsifikazioa)	4	2,5%	162.358,52	1,5%	6B
GUZTIRA	159	100%	10.825.436,83	100%	—

M16 osoaren lurralde-banaketak erakusten du Bizkaiak biltzen dituela eragiketen zati handiena (71; %44,7) eta gastuaren zati handiena (4.620.788,04 €; %42,7). Ondoren daude Araba (46 eragiketa, 3.396.273,43 €; %31,4) eta Gipuzkoa (42 eragiketa, 2.808.375,36 €; %26,0).

7. taula. M16 gastuak eta eragiketak lurraldeka

Lurraldea	Eragiketak	% eragiketak	Gastu publikoa (€)	% gastua
Araba	46	28,9%	3.396.273,43	31,4%
Bizkaia	71	44,7%	4.620.788,04	42,7%
Gipuzkoa	42	26,4%	2.808.375,36	26,0%
Guztira	159	100%	10.825.436,83	100%

Denbora-banaketari dagokionez, 2016an (49 eragiketa, 3.776.543 euro) eta 2017an (34 eragiketa, 3.244.565 euro), 2018an jaitsiera nabarmena (10 eragiketa) eta susperraldia 2019an (27 eragiketa) gorakada islatzen du.2020an, ez zen eragiketarik erregistratu, COVID-19 pandemiaren eragin zuzena. Jarduera 2021ean (24 eragiketa) eta 2022an (15 eragiketa) hasiko da berriro.

8. taula. M16 eragiketak eta gastuak deialdiaren urtearen arabera

Urtea	Eragiketak	Gastu publikoa (€)
2016	49	3.776.543,08
2017	34	3.244.565,47
2018	10	597.615,65
2019	27	1.296.275,81
2020	0	—

Urtea	Eragiketak	Gastu publikoa (€)
2021	24	986.018,12
2022	15	924.418,70
Guztira	159	10.825.436,83

M16.1 – EIP-AGRI talde eragileak

M16.1 Nekazaritzako Produktibitate eta Iraunkortasunerako Europako Berrikuntzarako Lankidetzako (EIP-AGRI) talde eragileei laguntzeko azpineurri espezifikoa da.58 espedienterekin, 4.600.111,27 euroko gastu publikoarekin eta 323 kideren estaldurarekin aldi osoan erregistratuta, M16ren barruan finantza-zuzkidura handiena duen tresna da eta sektoreko berrikuntza sortzearekin zuzenean lotzen dena.

M16.1 espediente bakoitza berrikuntza-proiektu bat duen talde eragile bati dagokio. Talde bakoitzeko kideen batez besteko osaera 5,57 parte-hartzailekoa da (323 kide / 58 talde), entitate motaren arabera honako banaketarekin:

9. taula. EIP taldeetako kideen osaera (M16.1)

Bazkide mota	Guztira	Talde bakoitzeko batez bestekoa	Kide guztien %
Jabe eragileak	82	1,41	25,4%
ETEak	70	1,21	21,7%
Institutuak edo ikerketa-entitateak	69	1,19	21,4%
Aholkulariak	63	1,09	19,5%
Beste batzuk	39	0,67	12,1%
GKEak	0	0	0,0%
Guztira	323	5,57	100%

Osaerak oreka nabarmena islatzen du lehen sektoreko eragileen (operadoreak, % 25,4), merkatuko eragileen (ETE, % 21,7), ikerketaren (% 21,4) eta aholkularitzaren (% 19,5) artean. Arkitektura hau bat dator EIP talde eragileko ereduarekin, profil osagarrien parte hartzea eskatzen baitu ikerketaren emaitzak ustiapenean aplikagarriak diren berrikuntzak bihurtzeko.

talde eragileen lidergoari dagokionez, koordinazioa (kolaboratzaile nagusia) entitateetan dago nagusiki: M16.1eko 58 eragiketetatik 48tan lidergoa pertsona juridiko bati dagokio eta 9tan soilik (%15,5) pertsona fisiko bati, 4 emakume eta 5 gizonen banaketarekin (izenatik ondorioztatzen den sexua, dokumentuek baieztatu gabe). Erregistro administratiboan, 2 espedientek baino ez dute pertsona fisiko bat titularra, gizonezkoak biak, emakumezko titularrik gabe. Horregatik ezin da neurri osorako emakume eta gizonek gidatutako proiektuen banaketa eraiki lidergoa nagusiki instituzionala denez Ez da emakumeen absentziari buruz baina lidergo hori ez da bakarka gauzatzen kasu gehienetan.

Proiektuen gaikako banaketak FA nagusien arabera erakusten du nekazaritzako elikagaien katea (FA 3A) dela eremu nagusi, 58 eragiketetatik 30 (%51,7). Ondoren, biodibertsitatea eta ekosistemen zerbitzuak (FA 4A, 9 eragiketa, %15,5), karbonoa eta baso-bioekonomia (FA 5C, 7 eragiketa, %12,1) eta ustiategien lehiakortasuna (FA 2A, 5 eragiketa, %8,6).

10. taula. M16.1 Focus arlo tematikoen arabera

AF tematikoa	Eragiketak	%	Gastu publikoa (€)
3A – Nekazaritzako elikagaien katearen integrazioa	30	51,7%	2.331.902,49
4A – Biodibertsitatea/ekosistemen zerbitzuak	9	15,5%	539.573,89
5C – Bioekonomia / energia berriztagarriak	7	12,1%	731.339,30
2A – Ustiategien lehiakortasuna/bideragarritasuna	5	8,6%	268.533,34
4B – Ura	3	5,2%	243.867,74
5B – Energia-eraginkortasuna	2	3,4%	190.252,11
4C – Lurzorua / karbonoa	1	1,7%	167.803,20
5E – Karbonoa harrapatzea	1	1,7%	126.839,20
Guztira	58	100%	4.600.111,27

Lurraldeka, Araba izan da EIP taldeen sorreran 28 espedienterekin (taldeen % 48,3 eta gastuaren % 50,2), Bizkaian 18 talderekin (% 31,0) eta Gipuzkoarekin 12 talderekin (% 20,7).

Denborazko dinamikari dagokionez, 2016ko deialdia izan zen aktiboena (18 talde), eta 2019an bigarren bolada garrantzitsua izan zuen (14 talde).2018ko beherakada (2 talde baino ez) nabarmena da eta baliteke deialdietan trantsizio aldi bati lotzea.2020ko etenaldia (COVID-19) partzialki berreskuratu zen 2021 eta 2022an, nahiz eta programaren lehen fasean baino erritmo motelagoan.

Azterketa kualitatibotik, arduradunek nabarmendu dute nekazaritza ezagutza, ikerketa, aholkularitza eta negozioa uztartzen dituzten taldeen osaera mistoa egokitzat jotzen dela proiektuen aplikagarritasun praktikoa bermatzeko. Emaitzak zabaltzeko saioak egiten direla berresten da eta deialdien artean sustatzaileen nolabaiteko errepikapena ikusten da, berrikuntza eragileen arteko harreman-jarraitasuna iradokitzen duena. Dena den, muga garrantzitsuak daude: ez dago laguntzak amaitu ostean taldeen jarraitutasuna egiaztatzeko mekanismo sistematikorik, ez dago sektoreak emaitzen bereganatzeari buruzko daturik, eta proiektuaren osteko jarraipena ez da nahikoa sortutako berrikuntzen benetako eragina ezagutzeko.

M16.2 – Proiektu pilotuak

M16.2 da eragiketa gehien dituen azpineurria (65, M16 osoaren % 40,9), 4.207.408,25 euroko exekutaturiko gastuarekin (M16ren gastu osoaren % 38,9). Bere eragiketa guztiak FA 3A (nekazaritzako elikagaien katean integratzea) sailkatuta daude, eta nekazaritzako elikagaien

sektoreko prozesuak hobetzera eta arlo horretan produktu eta teknologia berriak sortzea helburu duen lankidetza-tresna gisa identifikatzen du.

M16.2 proiektu pilotuek M16.1 EIP taldeek baino eskala txikiagoa duten ekimenak adierazten dituzte (M16.2 eragiketa bakoitzeko batez besteko gastua: 64.729 euro, M16.1eko 79.312 euroren aldean).

Gainontzeko azpineurriak M16

M16.3 (2 eragiketa, 31.505 €, FA 6A), M16.4 (21 eragiketa, 1.030.537 €, FA 3A), M16.5 (8 eragiketa, 716.123 €, FA 5A-5E), M16.6 (eragiketa 1, 77.394 €, FA 5C) eta M16.9 (4 eragiketa, 162.359 €, FA 6B) azpineurriek LGParen lankidetza-esparrua osatzen dute. Finantza-pisu txikiagoa duten arren, lankidetza-ekosistemaren gai-aniztasuna erakusten dute: merkaturatze-kate laburrak (M16.4), klima-aldaketari erantzutea (M16.5), baso-bioekonomia (M16.6) eta landa-jardueren dibertsifikazioa (M16.9).

M16 neurri osoari dagokionez, azterketa kualitatiboak adierazten du proiektuen ondorengo inpaktuei buruzko daturik ez izatea dela ebaluazioaren muga nagusia: ez dago informaziorik sektoreak emaitzak zenbateraino bereganatu dituen, taldeen jarraitutasunari buruz edo inbertsioaren eta benetako transferentziaren arteko trazabilitateari buruz. Halaber, bazkide batek proiektutik atzera egiten duenean eta proiektua berrantolatu behar denean sortzen diren administrazio-arazoak aipatzen dira zailtasun operatibo gisa.

Berrikuntzaren emaitzen hedapena eta transferentzia

Lankidetza-proiektuen hedapen eta transferentziari buruzko ebidentzia desberdina da aztertutako esku-hartzearen arabera.16.1 azpineurriaren kasuan, talde eragileen txostenen azterketari esker, dagoen informazioa dezente zabal daiteke. Diruz lagundutako 58 proiektu identifikatu ziren, eta horietatik 56ren dokumentazioa eskuratu ahal izan zen eta, horietatik, 54k egindako ekintzei eta horien emaitzei buruzko informazio nahikoa zuten.

Aztertutako proiektuen artean, jardueren eta emaitzen zabalkundea oso hedatua izan zen. Jardunaldiek konferentziak eta tailerrak, baserrietan edo lursail pilotuetan egindako erakustaldiak, azoketan eta jardunaldietan parte hartzea, argitalpen teknikoak, ikus-entzunezko materialak, web orriak, sare sozialak eta komunikabideetako agerraldiak uztartu zituzten.

Ustiategiei, nekazaritzako elikagaien enpresei, kooperatiba eta sektore-elkarteei, langile teknikoei, zentro teknologikoei, administrazio publikoei eta beste landa-eragile batzuei zuzenduta zeuden batez ere. Oro har, dokumentazio eskuragarria zuten 56 proiektuetatik 50ek hedapen-jardueraren bat izan zuten, nahiz eta haien intentsitatean, irismenean eta dokumentazio-mailan desberdintasun handiak izan.

Jarduera hauek eskuragarri dagoen ezagutza-basea zabaltzen lagundu zuten, lankidetzaren bidez sortutako ikaskuntza sistematizatuz eta partekatuz. talde eragileek protokoloak eta eskuliburu teknikoak, sektore-azterketak, kudeaketa kolektiboko ereduak, tresna digitalak, kudeaketa-orriak, katalogoak eta gidak garatu zituzten. Produktu horiei esker, ezagutzak proiektuen gauzatzetik haratago gorde daitezke eta beste eragile batzuek erabil dezaketen erabilera edo egokitzapena errazten dute. Erakusketa-saiakuntzak eta prestakuntza-ekintzek ekoizleen, enpresen, langile teknikoen eta ikerketa-zentroen arteko elkartrukearen alde egin zuten, hala nola inputen murrizketa, doitasuneko nekazaritza, larreen kudeaketa, azpiprodukTuen balorizazioa edo produktu berrien garapena.

Hala ere, difusioa eta transferentzia eraginkorra bereizi behar dira. Emaitzak argitaratzeak, biltzar bat egiteak edo webgune bat eskuragarri egoteak egiaztatzen du ezagutza komunikatua izan zela, baina ez dute zertan sektoreak hartu izana frogatzen.

Txostenek protokoloen ezarpenaren, ustiategietan edo enpresetan berrikuntzak erabiltzearen, hitzarmenen formalizazioaren, lankidetza-sareen mantentzearen eta emaitzak tresna teknikoetan edo kudeaketa-tresnetan txertatzearen inguruko kasu batzuk ageri dira. Hala ere, ebidentzia horiek proiektu kopuru txikiagoan biltzen dira eta, maiz, jarraitzeko asmoak, interesatutako eragileekin harremanak edo laguntzak amaitu ondoren aurreikusitako ekintzak baino ez dira jasotzen.

Beraz, 16.1 azpineurriaren ekarpena positiboki baloratu daiteke ezagutza aplikatuaren sorrerari, sistematizazioari eta zirkulazioari dagokionez, bai eta ekoizpen-sektorearen eta ikerketa-zentroen arteko ikaskuntza partekatuari dagokionez.

Lankidetzari esker, berrikuntzak baldintza errealetan kontrastatu eta erabilera eta errepikapen ahalmena duten emaitzak sortzea ahalbidetu zuen. Eskura dagoen informazioak modu orokorrean zehaztea ahalbidetzen ez duen arren, jakintza eta berrikuntza horiek zenbateraino hartu zituzten kanpoko eragileek edo haien erabilera epe ertainera eta luzera mantendu zen.

NIREA plataformak sektorearen ezagutza eta emaitzak zabaltzeko kanal osagarri gisa jarduten du, baina erabiltzaileei, saioei eta jarraitzaileei buruz dauden datuek ez dute ahalbidetzen zenbat M16 edo M01 eduki benetan hedatu den haren bidez, ezta erabilera edo adopzioan izan duten eragina ere.2021ean, 22.295 erabiltzaile eta 27.019 saio erregistratu ziren, eta sare sozialak, berriz, 2.557 jarraitzailera iritsi ziren 2022an. Datu hauek kanalaren irismen orokorra islatzen dute, baina ezin zaie berariaz egotzi 16.1 azpineurriaren proiektuei.

FA 1Aren testuinguruan, frogak berrikuntzaren hedapenean, ezagutzaren trukean eta lankidetza-harremanak sendotzeko ekarpen garrantzitsua erakusten du. Muga nagusia ekintzen irismena, sortutako produktuen ondorengo erabilera eta berrikuntzak eraginkortasunez hartzea ahalbidetzen duen jarraipen-sistema homogeneorik ez egotean datza. Memoriak ezagutzaren

sorrerari eta komunikazioari buruzko informazio sendoagoa eskaintzen du gero landa eremuetan dituen ondorioei buruz baino.

FA 1Aren ekarpen globala

Euskadiko LGPak landa-eremuetan berrikuntza, lankidetza eta ezagutza-basearen garapena lagundu ditu, batez ere, hiru bide osagarriren bitartez. Programa osoan, 1305/2013, M01 eta M16 Erregelamenduko 14. eta 35. artikuluek ahalbidetzen dituzten neurriek LGParen guztizko gastuaren % 4,03 dira (T1 adierazlea), eta horrek FA 1A tresnen finantza-pisu txikia erakusten du Euskadiko landa garapeneko estrategian.

Lehenengoa, prestakuntza eta dibulgazio profesionala (M01.1 eta M01.3). M01.1ean, 19.777 partaidetza (inskripzioak) erregistratu ziren, behin errepikapenak deskontatuta 10.744 pertsona desberdinen baliokidea; O12 produktibitate-adierazle ofizialak azpineurri honetako parte-hartzaileak 18.002an kokatzen ditu, interes-eremuen arabera banatuta, eta kopuru horri M01.3ko 91 onuradun gehitzen zaizkio (neurri osoan 18.093). Prestakuntza eduki tekniko, arauemaile, enpresarial eta digitalen eskaintza dibertsifikatu eta garrantzitsuaren bidez eman da, eta Euskadiko nekazaritza eta nekazaritzako elikagaien sektorearen prestakuntzarako eta ezagutzak eguneratzeko tresna gisa jardun du, Arabako jarduera ardatz nagusia duen lurralde-estaldura orekatuarekin. Emakumeen parte-hartze handiagoaren bilakaera, 2016an % 21,5etik 2020-2022an % 46-52ra izatera, emaitza positiboa da, nahiz eta ezin den programaren diseinuari soilik egotzi.

Bigarrenak, informazio digitala eta NIREAren bidez (M01.2), sektoreko erreferentziazko plataforma gisa funtzionatu du 2018-2019an audientzia garrantzitsu batekin (urtero 55.000-70.000 erabiltzaile) eta hazten ari den komunitate digitala, Instagramen bidez ikusle aniztasuna lortu duena. FA 1A-ri egindako ekarpena izaera informatiboa eta komunikatiboa da, ez prestakuntza edo ezagutza teknikoen transferentzia zuzena.

Hirugarrena lankidetza eta berrikuntza (M16) 159 eragiketa eta 10,8 milioi euro baino gehiagoko gastu publikoko ekosistema egituratu du EIP-AGRI talde eragileek (58 talde, 4,6 M€) eta M16.2 nekazaritzako elikagaien proiektu pilotuek (65 proiektu, 4,2 M€) protagonismo berezia dute. EIP taldeen osaera ustiategien presentzia orekatuarekin ETEak ikerketa eta aholkularitza transferentziarako baldintza estrukturalak ez ezik baina sortzeko aukera eman digu saiakeren bidez aplikatutako ezagutza sistematizatzea eta partekatzea protokoloak eskuliburuak tresna digitalak produkzio-sektorearen eta ezagutza-zentroen artean elkarlanean garatutako kudeaketa-ereduak eta erakustaldi-ekintzak. Nekazaritzako elikagaien katerako (FA 3A) eta biodibertsitaterako (FA 4A) gaikako orientazio nagusiek agerian uzten dute non kontzentratu den sektorearen esfortzu berritzailea.

Euskadiko LGPko FA 1Ak ezagutza-oinarria garatzeko ekarpen garrantzitsua erakusten du emandako prestakuntza-bolumenaren bidez, NIREAren sektoreko hedapenaren bidez eta ikerketa, enpresa eta ustiapen eragileen parte-hartzearekin lankidetza-taldeak sortzearen bitartez.16.1 azpineurrian, lankidetza horrek emaitzen hedapen zabala, partekatutako ikaskuntza-prozesuak eta beste eragile batzuek erabiltzeko eta egokitzeko aukerak dituzten produktuak sortzea ere ekarri du.

2.2 PEC zk.2. FA 1B. Zenbateraino lagundu dute LGParen eskuhartzeek nekazaritza, elikagaien ekoizpena eta basogintza, alde batetik, eta bestetik, ikerketa eta berrikuntzaren arteko loturak sendotzea, baita kudeaketa eta ingurumen emaitza hobeak lortzeko ere?

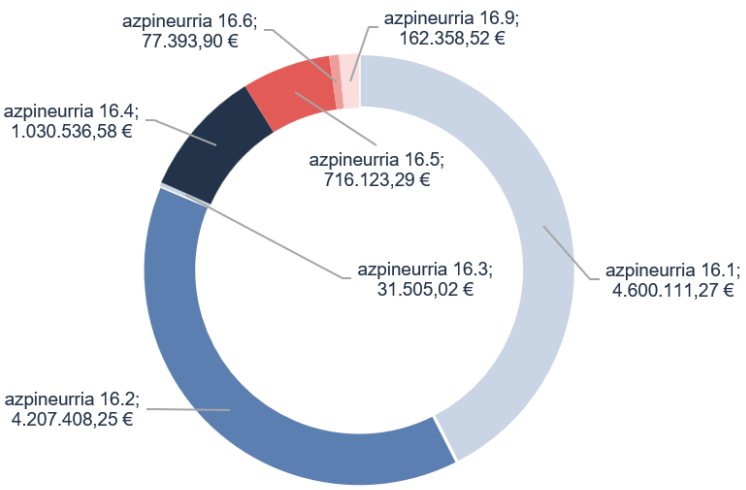
Ebaluazio-galdera honen erantzuna Euskadiko 2014-2022 LGParen 16. Lankidetza Neurrian oinarritzen da, zeinaren bidez programak nekazaritza-, nekazaritzako elikagai- eta baso-ekoizpen-sektorearen eta ikerketa, teknologia eta berrikuntza-eragileen arteko lotura egituratuak sortzen lagundu duen tresna nagusia.

1B Arloak zeharkako **izaera du, izan** ere, nekazaritza, nekazaritzako elikagaien eta basogintza sektorearen eta ikerketa eta berrikuntzako eragileen arteko loturak sendotzea Programaren helburu tematiko zehatzetara zuzendutako lankidetza-proiektuen bidez gauzatzen da. Arlo honi laguntzen dion neurri nagusia 16. neurria bada ere, bere eragiketak beste ardatz-arlo batzuetan programatu edo sailkatu daitezke helburu nagusiaren arabera (lehiakortasuna, energia-eraginkortasuna, bioekonomia, ingurumena edo tokiko garapena). Ondorioz, FA 1Bren ebaluazioak zeharka kontuan hartu behar ditu egindako lankidetza-ekintzak, finantza-esleitutako gai-arloa edozein dela ere.

Neurketa	Deskribapena	GPT exekutatuta
16.1	Nekazaritza produktibitate eta iraunkortasunari buruzko EIP talde eragileak sortzeko eta funtzionatzeko laguntza.	4.600.111,27 €
16.2	Nekazaritza, elikadura eta basogintza sektoreetan produktu, praktika, prozesu eta teknologia berriak garatzeko laguntza Berrikuntza Taldeak lankidetzan	4.207.408,25 €
16.3	Agente txikien arteko lankidetza lan-prozesu komunak antolatzeko eta instalazioak eta baliabideak partekatzeko, baita zerbitzu turistikoak garatzeko edo merkaturatzeko ere.	31.505,02 €
16.4	Banaketa-katearen eragileen arteko lankidetza horizontal eta bertikalean laguntzen du, banaketa-kate laburrak eta tokiko merkatuak ezartzeko eta garatzeko.	1.030.536,58 €
16.5	Klima-aldaketa arintzeko edo egokitzeko egindako ekintza bateratuak, baita martxan dauden ingurumen-proiektu eta praktikei buruzko baterako planteamenduak	716.123,29 €
16.6	Banaketa-kateko eragileen arteko lankidetza horizontala eta bertikala, elikagaiak prozesatzeko eta energia-ekoizpenerako eta industria-prozesuetarako biomasaren hornikuntza iraunkorrean.	77.393,90 €
16.9	Nekazaritza-jarduerak dibertsifikatzea osasun-laguntzarekin, gizarteratzearekin, komunitatearen laguntzarekin nekazaritzarekin eta ingurumen- eta elikadura-hezkuntzarekin lotutako jardueretan.	162.358,52 €

Iturria: LGP Euskadi 2014-2022 eta kudeaketa datuak

2. grafikoa. FA 1Bren guztizko gastu publikoaren banaketa azpineurrien arabera

Erantzuna 2. zk. PEC matrizean jasotako bi epai-irizpideen inguruan artikulatzen da: Ekoizpen-sektorearen eta I+G+b-aren artean M16ren bidez ezarritako lankidetzak eta M16ren bidez ingurumena hobetzera bideratutako Eragiketak.

2.2.1 Ebaluazio galderari erantzuna

Epai-irizpidea	Adierazle mota	Adierazlea	Kalkulatutako balioa	Iturria
Ekoizpen-sektorearen eta I+G+bren artean ezarritako lankidetzak	**Emaitzen adierazle arrunta**	**T2: Diruz lagundutako lankidetza-eragiketen kopuru osoa (35. art.): taldeak, sareak eta proiektu pilotuak**	**159 - 113%**	Jarraipen datu-basea
	Produktibitate-adierazle komuna	**O16: EIP eragiketa kopurua eta bazkide kopurua/mota**	**58 EIP eragiketak**	Jarraipen datu-basea
	Produktibitate-adierazle komuna	**O17: Beste lankidetza-eragiketa, talde, sare eta proiektu pilotu kopurua (EIP izan ezik)**	**101**	Jarraipen datu-basea
	Adierazle gehigarria	Egindako gastu publiko osoa (M16 azpineurri guztiak)	**10.825.436,8 €**	Jarraipen datu-basea
	Adierazle gehigarria	talde eragileetako bazkide kopurua M16.1	**323** (58 talde; batez beste: 5,57 kide/talde)	Jarraipen datu-basea
	Adierazle gehigarria	Bazkideen tipologia M16.1: ustiapen-titularrak	**82** (25,4%)	Jarraipen datu-basea
	Adierazle gehigarria	Bazkideen tipologia M16.1: ikerketa/berrikuntza entitateak	**69** (21,4%)	Jarraipen datu-basea
	Adierazle gehigarria	Bazkideen tipologia M16.1: ETEak	**70** (21,7%)	Jarraipen datu-basea

Epai-irizpidea	Adierazle mota	Adierazlea	Kalkulatutako balioa	Iturria
	Adierazle gehigarria	Bazkideen tipologia M16.1: aholkulariak	**63** (19,5%)	Jarraipen datu-basea
	Adierazle gehigarria	Bazkideen tipologia M16.1: beste batzuk	**39** (12,1%)	Jarraipen datu-basea
	Adierazle gehigarria	Gutxienez ikerketa/berrikuntza entitate bat duten M16.1 taldeen %	**% 89,7** (52/58)	Jarraipen datu-basea
Ingurumenaren hobekuntzara zuzendutako eragiketak	Adierazle gehigarria	Eragiketa-kopurua M16.1 Ingurumen Foku Eremuarekin (FA 4x edo 5x)	**23** (M16.1-en %39,7)	Jarraipen datu-basea
	Adierazle gehigarria	Eragiketa kopurua M16.5 (ingurumen lankidetza)	**8** (% 100 5A, 5B, 5D, 5E FAetan)	Jarraipen datu-basea
	Adierazle gehigarria	Eragiketa-kopurua M16.6 (baso-biomasa)	**1** (FA 5C)	Jarraipen datu-basea
	Adierazle gehigarria	M16n ingurumen-AM duten eragiketak guztira	**32** (T2ren %20,1)	Jarraipen datu-basea
	Adierazle gehigarria	Gastu publikoa ingurumen-AM duten eragiketetan	**~2.793.193 euro** (M16ko gastu osoaren %25,8)	Jarraipen datu-basea

Euskadiko LGPak guztira 159 **lankidetza-eragiketa lagundu ditu** 16. neurriaren (T2) esparruan, zazpi azpineurritan banatuta. Exekutaturiko gastu publikoa **10.825.436,8** eurokoa da 2016-2022 aldi osoan, 1. PEC-n ikus daitekeenez, exekutatutako guztiaren % 4,1 da. Hurrengo taulak M16-ren eragiketak laburbiltzen ditu:

11. taula. M16 lankidetza-eragiketak azpineurriaren arabera

Azpineurria	Deskribapena	Eragiketak	EIP (O16)	Ez-EIP (O17)	Gastu publikoa (€)*
M16.1	AEI talde eragileak	58	58	0	4.600.111
M16.2	Proiektu pilotuak	65	0	65	4.207.408
M16.3	Operadore txikien arteko lankidetza	2	0	2	31.505
M16.4	Kate laburrak eta tokiko merkatuak	21	0	21	1.030.537
M16.5	Ingurumen-lankidetza	8	0	8	716.123
M16.6	Baso-biomasa	1	0	1	77.394
M16.9	Dibertsifikazioa nekazaritzaz kanpoko jardueretan	4	0	4	162.359
GUZTIRA		**159**	**58**	**101**	**7.924.973**

Pisu handiena duten azpineurriak M16.2 (proiektu pilotuak, eragiketen %40,9) eta M16.1 (AEI talde eragileak, %36,5) dira. Bi azpineurri hauek eragiketa guztien % 77,4 kontzentratzen dute

eta, gainera, FA 1B ekoizpen-sektorea ikerketa eta berrikuntzarekin lotzeko helburura zuzenenak dira.

12. taula. 16. neurriaren bilakaera tenporala

Deitu	Eragiketak	EIP	Gastua (€)
2016	49	18	3.776.543
2017	34	11	3.244.565
2018	10	2	597.616
2019	27	14	1.296.276
2020	–	–	–
2021	24	7	986.018
2022	15	6	924.419
Guztira	159	58	10.825.437

Jarduera aldiko lehenengo bi deialdietan (2016-2017) kontzentratu zen, eragiketen %52,2 pilatzen baitituzte.2020an ez da deirik erregistratu, ziurrenik COVID-19 pandemiaren eraginez.2021eko eta 2022ko deialdiek jarduera berriro hasten dute, nahiz eta hasierako urteetako bolumen baxuagoarekin.

13. taula. 16. neurriaren lurralde-banaketa

Lurralde Historikoa	Eragiketak	Gastua (€)	% eragiketak
Araba	46	3.396.273	28,9%
Gipuzkoa	42	2.808.375	26,4%
Bizkaia	71	4.620.788	44,7%

Bizkaiak biltzen ditu eragiketa gehien (%44,7), Araba (%28,9) eta Gipuzkoa (%26,4) atzetik. Lurralde banaketak Bizkaiak nekazaritzako elikagaien arloan jarduera kooperatibo handiena duen lurralde gisa duen pisua islatzen du.

PEC 1. zenbakian deskribatutako galdeketen analisi kualitatiboak adierazten du 16. neurria lankidetzarako eta berrikuntzarako tresna garrantzitsua dela, zuzendaritzako langileek eta parte-hartzaileek egokitzat jotzen duten talde osaera batekin. Nekazaritza ezagutza, ikerketa, aholkularitza eta negozioen konbinazioa emaitzen aplikagarritasun praktikorako elementu positibo gisa identifikatzen da. Galdetegietan, gainera, emaitzak zabaltzeko egunak egotea jasotzen da proiektuetan ohiko elementu gisa.

Deialdi desberdinetan sustatzaileen errepikapena ikusten da, eta horrek parte hartzen duten eragileen arteko harreman-jarraitasuna adieraz dezake. Hala ere, errepikapen horrek ez digu onartzen talde eragileen jarraipen eraginkorra denik bere horretan, ezta ikerketaren eta

produkzio-sektorearen arteko loturak diruz lagundutako proiektuetatik haratago betiko sendotu direnik ere.

I+G+b-ko lankidetza eta loturen osaera

M16.1erako, 58 talde eragileek 323 kide biltzen **dituzte** guztira, batez **beste 5,57 kide** talde bakoitzeko. Tipologia honela banatzen da:

14. taula. Bazkideen banaketa motaren arabera

Bazkide mota	Guztira zk.	Bazkide guztien % M16.1
Jabe eragileak	82	25,4%
ETEak	70	21,7%
Ikerketa/berrikuntza entitateak	69	21,4%
Aholkulariak	63	19,5%
Beste batzuk	39	12,1%
GKEak	0	0,0%
Guztira	**323**	**100%**

M16.1eko elkarlanen osaerak arkitektura mistoa islatzen du, non ekoizpen-sektoreko eragileek modu orekatuan parte hartzen duten (titular eragileak: %25,4), enpresek (ETEak: %21,7), ikerketa eta berrikuntza entitateek (%21,4) eta aholkularitza zerbitzuek (%19,5). Aniztasun tipologiko hori bat dator tresnaren helburuarekin: ikerketak sortutako ezagutza aplikatuaren eta sektoreko ustiategiek eta enpresek modu praktikoan hartzearen arteko transferentzia sustatzea.

Dena den, osaera hori bazkide-motaren arabera baino ezin da banatu eta ez sexuaren arabera: iturriak ez du erregistratzen talde eragileak osatzen dituzten pertsonen sexua edo horiek koordinatzen dituztenena, beraz, ezin da kuantifikatu emakumeen eta gizonen partaidetza sozietateetan. Lidergoari dagokionez, koordinazioa entitate bati dagokio 58 eragiketetatik 48tan eta 9tan bakarrik (%15,5) pertsona fisiko batek egiten du (4 emakume eta 5 gizon, ondorioztatutako sexua ez da baieztatu). Era berean, talde eragileko fitxategietan ageri den entitate koordinatzailea eta harremanetarako pertsona bereizi behar dira, eta hori ez dator beti bat proiektuaren buru duen pertsonarekin.

FA 1Bren ikuspuntutik datu esanguratsuena 58 talde eragileetatik **52k (%89,7) gutxienez ikerketa-** edo berrikuntza-entitate bat dute bazkideen artean.6 taldek (%10,3) baino ez dute funtzionatzen mota honetako eragileen parte-hartze formalik gabe. Ehuneko horrek erakusten du M16.1ek, kasuen proportzio oso altu batean, nekazaritza-sektorearen eta ebaluazio-galderak ebaluatu nahi dituen ezagutza-sistemen arteko egiturazko loturak ezarri dituela.

Taldeetan dauden ikerketa eta berrikuntza entitateen artean, NEIKER, AZTI, Leartiker edo Basque Culinary Center bezalako zentroak identifikatzen dira, informazio kualitatiboaren eta proiektuen tipologiaren arabera.

58 **EIP eragiketak** (O16) M16.1ari dagozkio oso-osorik, azpineurri honek berariaz instrumentalizatzen dituelako AEIren (Berrikuntzarako Europako Elkartea) talde eragileak, zeinen EIP-AGRI sarearekin duten lotura azpineurriaren eratzailea baita.58 talde eragileek, denak EIP eragiketa gisa sailkatuak, dagoeneko deskribatutako 323 bazkideak biltzen dituzte (batez beste 5,57 bazkide talde bakoitzeko), eta kasuen % 89,7an ikerketa- edo berrikuntza-entitate bat egonik.

PEC 1. zenbakian deskribatzen den bezala, analisi kualitatiboak azpimarratzen du talde eragileen osaera mistoa kudeatzaileek beharrezko baldintza gisa hautematen dutela emaitzen aplikagarritasun praktikoa bermatzeko. Ezagutza tekniko-zientifikoak, nekazaritza arloko ezagutzak, enpresa-gaitasuna eta aholkularitza-funtzioak dituzten agenteen aldibereko presentzia baloratzen da M16.1-en elementu bereizle gisa, beste tresna sektorialago batzuekin alderatuta.

Hala ere, galdetegiek azpimarratzen dute informazio nahikorik ez dagoela taldeen barne lidergoari buruz, bazkideen arteko funtzioen banaketari buruz, ikerketa-entitateen parte-hartzearen intentsitateari buruz, eta partaidetza hori ezagutzaren benetako transferentziara ekarri ote den edo presentzia formal batera mugatu den. Muga horrek eragozten digu zehaztasunez baloratzea I+G+b entitateekin formalizatutako loturak lankidetza-berrikuntza-prozesu eraginkorrak zenbateraino bihurtu diren.

Lankidetza, berrikuntza eta ingurumen kudeaketa

M16 eragiketa bakoitzaren AM primarioak ingurumen-helburuetara zeintzuk diren identifikatzeko aukera ematen digu. Guztira 159 **eragiketetatik, 32k (%20,1) ingurumen-edukiaren Arloa dute** helburu nagusi. Eragiketa horiei lotutako gastu publikoa 2.793.193 eurokoa da gutxi **gorabehera (M16ko gastu osoaren** %35,2).

15. taula. Eragiketak ingurumen-AMrekin azpineurri eta helburu motaren arabera

FA	Deskribapen objektiboa	Eragiketak	Gastua (€)
FA 4A	Uraren kudeaketa nekazaritzan	9	539.574
FA 4B	Biodibertsitatea eta paisaia	3	243.868
FA 4C	Lurzorua eta klima	1	167.803
FA 5A	Uraren eraginkortasuna	1	34.380
FA 5B	Energia-eraginkortasuna nekazaritzan	6	633.197
FA 5C	Energia berriztagarriak / biomasa	8	808.733

FA	Deskribapen objektiboa	Eragiketak	Gastua (€)
FA 5D	CO_2 ez den GEI murriztea nekazaritzan	1	59.669
FA 5E	Karbonoaren bahiketa / kontserbazioa	3	305.968
Ingurumenaren guztizkoa		**32**	**2.793.193**

Ingurumen-helburua duten M16 eragiketen multzorik zabalena M16.1 (32 **ingurumen-eragiketetatik** 23) sartzen da, batez ere FA 4A (uraren kudeaketa, 9 talde eragile) eta FA 5C (energia berriztagarriak eta biomasa, 7 talde). Talde hauek M16.1 ikerketa-sektore produktiboaren lankidetza-ikuspegia eta ingurumen-helburuak uztartzen dituzte, eta hori bereziki garrantzitsua da ebaluazio-galderaren bigarren zatirako.

M16.5 (zehazki ingurumen-lankidetza) 8 eragiketa eskaintzen ditu, guztiak ingurumen FArekin (FA 5A, 5B, 5D eta 5E), 716.123 euroko gastuarekin. Azpineurri honek nekazaritza-sektoreko energia-eraginkortasuna (FA 5B, 4 eragiketa), karbono bahiketa eta kontserbazioa (FA 5E, 2 eragiketa), CO_2 ez diren isurien murrizketa (FA 5D, 1 eragiketa) eta uraren eraginkortasuna (FA 5A, 1 eragiketa) barne hartzen ditu.

M16.6-k basogintzari eta radiata pinu gazteen aprobetxamenduari buruzko eragiketa bakarra eskaintzen du biomasa ekoizteko (FA 5C, 77.394 €). Eragiketa hau M16.6ko bakarra da eta, bere gastua txikia bada ere, basogintzaren, lankidetzaren eta bioenergia helburuen arteko lotura adierazten du.

M16.2 (65 proiektu pilotu) guztiak FA 3A (banaketa kateen, kate laburren eta tokiko merkatuen antolaketa) sailkatzen dira. Eskura dauden datuetan proiektu bakoitzaren gaikako deskribapenik ez dagoenez, ezin da identifikatu proiektu pilotu horietako zenbatek ingurumen-berrikuntzaren osagai bat barne hartzen duten. FA 3A proiektu batzuek jasangarritasun-elementuak (paketeen murrizketa, hurbiltasun logistika, etab.) dituztela pentsatzea arrazoizkoa bada ere, barne informaziorik ezak orientazio hori kuantifikatzea eragozten du.

Azterketa kualitatiboak azpimarratzen du proiektuaren osteko emaitzei buruz eskuragarri dagoen informazioa ez dela nahikoa ebaluatzeko ingurumenari zuzendutako lankidetza-eragiketek ustiategien ingurumen-kudeaketan edo sektorearen ingurumen-emaitzetan hobekuntza eraginkorrak eragin dituzten ala ez. Egindako inbertsioaren, transferentzia- eta hedapen-jardueren, azken hartzaileek berrikuntzak hartzearen eta sektore- edo ingurumen-inpaktu errealen arteko trazabilitatea nabarmentzen da.

M16.6 (biomasa) kasuan, dokumentu kualitatiboak identifikatzen du baso-ustiapenaren inguruko esperientzia espezifiko bat gutxienez dagoela, baina ohartzen da ez dagoela bazkideen, emaitzen edo jarraipenaren jarraipen nahikorik. Muga hori ingurumen-helburuak dituzten eragiketa guztietara hedatzen da: dauden datuek erakusten dute lankidetza ingurumen-helburuetara bideratu zela, baina ez ingurumen-hobekuntza frogagarriak izan dituenik.

Lankidetzaren hedapena, transferentzia eta jarraipena

16.1 azpineurriak ekoizpen-sektorearen eta ikerketa- eta berrikuntza-sistemaren arteko loturak indartu zituen nekazaritza- edo abeltzaintza-ustiategiek, enpresek, sektore-erakundeek eta ezagutza-zentroek aldian-aldian parte hartzen zuten talde eragileen bitartez. Osaerarik ohikoenak ekoizleak, ikerketa edo entitate teknologikoak eta koordinazioaz edo dinamizazioaz arduratzen ziren erakundeak batu zituen, eta horri esker, ikerketa-jarduera ustiategiko arazo zehatzetara bideratzea eta produkzio-praktikatik hurbil dauden baldintzetan konponbideak konparatzea ahalbidetu zuen.

Lankidetza hau, batez ere, proba pilotuetan, protokolo teknikoetan, tresna digitaletan, kudeaketa kolektiboko ereduetan, produktu berrietan eta produkzio-metodologietan gauzatu zen.

Proiektuen zati garrantzitsu bat produktu fitosanitarioen eta ongarrien erabilera murriztea, hondakinen eta azpiproduktuen erabilera, larreen kudeaketa hobetzea, doitasuneko nekazaritza, isurketak murriztea edo ingurumen-inpaktu txikiagoa duten ekoizpen sistemak garatzea izan da. Modu honetan, FA 1Bri 16.1 azpineurriaren ekarpen nagusia ezagutza sortzean ez ezik, lankidetza-espazioak sortzean datza, zeinetan ezagutza horiek produkzio-sektoreak eta ikerketa-entitateek elkarrekin probatu eta egokitu ahal izateko.

Aztertutako txostenek erakusten dute proiektu batzuek emaitza kuantifikatuak lortu dituztela inputen, kostuen, emisioen edo ingurumen-aztarnaren murrizketari dagokionez. Ustiategien kudeaketa hobetu dezaketen protokoloak eta ereduak ere sortu ziren, hala nola tratamendu fitosanitarioak murrizteko ibilbideak, simaurra kudeatzeko sistema kolektiboak, erabakiak laguntzeko tresnak, praktika birsortzaileak edo azpiproduktuak balorizatzeko irtenbideak. Dena den, emaitza horiek proiektu eta testuinguru zehatzei dagozkie eta ez dute nekazaritza, elikadura eta basogintza sektore osoetan eragin agregatua kalkulatzea ahalbidetzen.

Jardunaldi, tailer, erakustaldi eta material teknikoen bidezko zabalkundeari esker, sortutako ezagutza beste eragile batzuek ezagutzea erraztu zuten. Hala ere, FA 1Aren analisian adierazi bezala, emaitzen komunikazioak ez du zertan haien transferentzia eraginkorra berdintzen.

FA 1Brentzat, bereziki garrantzitsua da hainbat proiektuk ustiategi komertzialetan entseguak garatzea, prestakuntza teknikoa, landa erakustaldiak edo etengabeko lankidetza-mekanismoak, ekintza hauek ikaskuntza partekatua eta berrikuntzak sektorearen benetako beharretara egokitzearen alde egiten baitute. Dokumentazioari esker, protokoloak ezartzeko, tresnen erabilera, merkataritza-hitzarmenak ezartzeko, sareak sendotzeko edo emaitzak tresna tekniko eta kudeaketa-tresnetan txertatzeko kasu batzuk identifikatzea ahalbidetzen digu. Esperientzia hauek erakusten dute lankidetza txosten edo prototipo baten ekoizpenetik haratago heda daitekeela. Hala ere, beste proiektu batzuetan jarraitutasuna asmo gisa, proposatutako fase berri

gisa edo saiakuntzak egiten jarraitzeko beharra besterik ez zen adierazi. Beraz, ezin da esan emaitzen jarraitasuna edo areagotzea modu orokortuan gertatu denik.

Azterketa kualitatiboak ere adierazten du ez dagoela laguntzak amaitu ondoren talde eragileen jarraipena egiaztatzea ahalbidetzen duen mekanismo sistematikorik. Deialdi desberdinetan sustatzaile eta entitate jakin batzuk errepikatzeak produkzio-sektorearen eta ikerketa-zentroen arteko harreman egonkorraren eta esperientzia metatzearen adierazle da, nahiz eta harreman-jarraitasun horrek ez duen esan nahi zertan taldeak antolakuntza-egitura gisa mantendu zirenik edo berrikuntzak gerora eskala handiagoan hartu zirenik.

Era berean, administrazio-zailtasunak antzeman ziren gauzatzean zehar bazkideak erretiratzearekin lotuta, eta, kasu batzuetan, sozietateak berrantolatzera behartu zituzten eta hasieran aurreikusitako esparrua murrizteko. Gorabehera hauek parte hartzen duten entitateen egonkortasunaren garrantzia azpimarratzen dute, ezagutza zientifikoaren, produkzio-esperientziaren eta negozio-aplikazioen gaitasunaren arteko osagarritasuna mantentzeko.

FA 1Bren ekarpen globala

16. neurriak Euskadiko PDRn nekazaritza, nekazaritzako eta basoko produkzio-sektoreko eragileen eta ikerketa, teknologia eta berrikuntza entitateen arteko lankidetza-egitura zabala sortu du. Egitura honek 10,8 milioi euroko gastu publiko exekutatu duten 159 eragiketa **formalizatu** ditu, EIP sareari **guztiz lotuta dauden AEI talde** eragileen 58 eragiketa eta beste 101 **lankidetza-modu barne (proiektu** pilotuak, sareak, ingurumen-lankidetza, kate laburrak eta dibertsifikazioa).

FA 1B helbururako ekarpen zuzenena, ekoizpen-sektorearen eta ikerketa/berrikuntzaren arteko loturak sendotzea, M16.1-n ikusten da **nagusiki:** talde eragileen % 89,7k formalki ikerketa- edo berrikuntza-entitate bat barne hartzen du, eta lankidetza mistoak (operadoreak, ikertzaileak, ETEak) ezagutzaren integrazio logikoak FAB, ETEei erantzuten dien aholkulariei1. sustatzen du. Txostenen azterketak, gainera, erakusten du lotura hori ez zela taldeen eraketa formalera mugatu, baizik eta saiakuntza bateratuetara, baldintza errealetan erakustaldietara, protokolo eta tresnak garatzera eta konponbide zientifiko eta teknologikoak produkzio-sektorearen beharretara egokitzea. Datu kuantitatiboek onartzen dute lotura hori LGPko AEI talde eragileetan asko gertatu dela.

M16.2n, ekarpena benetakoa da, baina zeharkakoagoa: 65 proiektu pilotuek praktika, prozesu eta teknologia berriak garatzeko ekimen kooperatiboak adierazten dituzte. Hala ere, bazkideen osaerari eta proiektuen eduki espezifikoei buruzko daturik ez egoteak eragozten digu proiektu horiek ikerketa-eragileak zenbateraino mobilizatu edo zientzian oinarritutako berrikuntza sortu duten zehaztasunez ezaugarritzea.

Gainerako azpineurriak (M16.3 M16.4 M16.5 M16.6 M16.9) Landa Garapeneko Araudiko 35. artikuluan jasotako lankidetza-modu gisa T2-ri laguntzea. baina bere orientazio nagusia sektoriala da (kate laburrak ingurumena basoa dibertsifikazioa) berritzailea baino, FA 1Bren zentzu espezifikoan.

Galderaren ingurumen-dimentsioari dagokionez, LGPak 32 eragiketa lagundu ditu helburu nagusitzat ingurumen Foku-Eremua (T2-aren % 20,1), gastu publikoaren 2,79 milioi euro suposatzen dutenak **(M16 gastuaren % 35,2).** Lankidetza hau uraren kudeaketara (FA 4A), energia berriztagarrietara eta biomasa (FA 5C), energia-eraginkortasunera (FA 5B) eta karbono bahitura (FA 5E) bideratu da nagusiki. Eragiketa hauek egoteak finantzatutako lankidetzaren zati garrantzitsu baten ingurumen-orientazioa egiaztatzen du. M16.1 kasu zehatzean, txostenek ezagutza zientifikoaren eta esperientzia produktiboaren baterako aplikazioa ere erakusten dute, produktu fitosanitarioen eta ongarrien murrizketari, azpiproduktuen balorizazioari, isurien murrizketari, larreen kudeaketaren hobekuntzari eta ekoizpen-praktika jasangarriagoak garatzeari aurre egiteko. Proiektu batzuek emaitza tekniko eta ingurumeneko kuantifikazioak lortu zituzten, nahiz eta haien heterogeneotasunak azpineurri osoari gehitzea edo estrapolatzea eragozten duen.

Euskadiko LGPak nekazaritza sektorearen **eta berrikuntza sistemaren arteko loturak sendotzeko egindako** ekarpena bereziki estimatzen da ekoizpen, ikerketa eta enpresa eragileen arteko lankidetza eta lankidetza guneak sortzean. M16.1ean, espazio hauek ikaskuntza partekatua, baldintza errealetan berrikuntzen kontrastea eta aplikazio praktikoa izan dezaketen ezagutza, metodologia eta tresnak sortzearen alde egin zuten. Era berean, protokoloaren ezarpenaren, sarearen jarraipenaren, hitzarmenen formalizazioaren eta emaitzak tresna tekniko edo kudeaketa-tresnetan txertatzeko kasu batzuk dokumentatzen dira, eta horrek erakusten du lankidetzaren zati bat fase esperimental hertsitik gainditzen zuela.

Dena den, aztertutako informazioak ez digu ahalbidetzen zehaztasun nahikoarekin baloratzeko dinamika horiek zenbateraino ekarri duten ingurumen-hobekuntza kuantifikagarrietan, garatutako berrikuntzen hedapenean edo loturen jarraipenean behin finantza-laguntza amaitutakoan. Balorazioa, beraz, argi eta garbi positiboa da ekoizpenaren eta ikerketaren arteko harreman operatiboak sortzeari dagokionez, baina zuhurragoa bere eskalatzeari, iraunkortasunari eta eragin sektorialari dagokionez.

2.3 PEC zk.3. FA 1C. Zenbateraino lagundu dute LGParen eskuhartzeek etengabeko ikaskuntza eta lanbide heziketa nekazaritza eta basogintza sektoreetan?

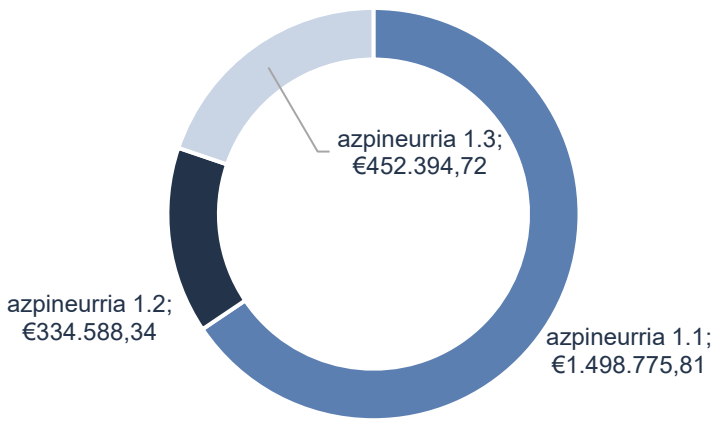
Ebaluazio-galdera honen erantzuna Euskadiko LGP 2014-2022 1. Neurriaren emaitzetatik abiatuta eraikitzen da, zeinak nekazaritza eta basogintza sektoreetako ezagutza eta informazio jardueren transferentzia hartzen duen.

1C Interes-eremua LGParen **zeharkako eremu bat da, izan** ere, prestakuntza eta trebetasunak eskuratzea Programaren lehentasun guztiei eusteko tresnak dira. Hori dela eta, prestakuntza-ekintzak ez ziren nahitaez FA 1C-ren arabera zuzenean programatu, baizik eta jarduera bakoitzaren gaiarekin edo helburu espezifikoarekin lotutako ardatz-arloetara esleitu ziren. Hala, FA 1C-ri hertsiki lotutako prestakuntza-ekintzarik erregistratu ez den arren, 1.1, 1.2 eta 1.3 azpineurrien multzoak nekazaritza, nekazaritzako elikagaien eta basogintzako sektoreei lotutako pertsonen etengabeko ikaskuntzan eta prestakuntza profesionalean lagundu zuen.

Neurketa	Deskribapena	GPT exekutatuta
1.1	Lanbide Heziketarako laguntzak eta gaitasunak eskuratzeko ekintzetarako	1.498.775,81 €
1.2	Erakustaldi jardueretarako eta informazio ekintzetarako laguntzak	334.588,34 €
1.3	Nekazaritza- eta baso-ustiategietan truke edo epe laburreko bisitetarako laguntzak	452.394,72 €

Iturria: LGP Euskadi 2014-2022 eta kudeaketa datuak

3. grafikoa. FA 1Cren guztizko gastu publikoaren banaketa azpineurrien arabera

Erantzuna PEC 3. zk. matrizean jasotako epai-irizpidearen inguruan artikulatzen da: etengabeko ikaskuntzako ekintzak burutu dituzten pertsonen kopuruak gora egin du.

2.3.1 Ebaluazio galderari erantzuna

Epai-irizpidea	Mota	Adierazlea	Kalkulatutako balioa	Iturria
Etengabeko ikaskuntzako ekintzak burutu dituzten pertsonen kopuruak gora egin du	**Emaitzen adierazle arrunta**	**T3 – Prestatutako parte-hartzaileen kopurua (1305/2013 Erregelamenduaren 14. art.; FA 1C)**	**18.002**	IAE 2025
	Produktibitate-adierazle komuna	**O11 – Emandako prestakuntza-egun kopurua**	**~2.717 egun**	Jarraipen datu-basea
	Adierazle gehigarria	M01.1eko prestakuntza-ekintzen kopurua	842 ikastaro (2016-2022)	Jarraipen datu-basea
	Produktibitate-adierazle komuna	**O12 – 1.1 neurriko partaideak (FA 2A eta P4)**	**2A 7.270 eta P4 3.956**	IAE 2025
	Adierazle gehigarria	Parte-hartzaileen banaketa sexuaren arabera (M01.1)	Emakumeak: 7.348 (%37,15) / Gizonak: 12.415 (%62,77)	Jarraipen datu-basea
	Adierazle gehigarria	Parte-hartzaileen banaketa adinaren arabera (M01.1)	<41 urte: 7.430 (%38) / 41-55 urte: ~7.972 (%40) / >55 urte: ~3.303 (%17)	Jarraipen datu-basea
	Adierazle gehigarria	Parte-hartzaileen banaketa Lurralde Historikoaren arabera (M01.1)	Araba: 7.747 (%41,7) / Bizkaia: 4.862 (%26,2) / Gipuzkoa: 5.952 (%32,1)	Jarraipen datu-basea
	Adierazle gehigarria	M01.3 hurbilketa-ekintzen eta parte-hartzaileen kopurua	91 onuradun 5 ediziotan (2016, 2017, 2018, 2019 eta 2022)	Jarraipen datu-basea

Etengabeko ikaskuntzan eta lanbide heziketako ekintzetan parte hartzea

2016-2022 aldian, Euskadiko LGPko M01.1 842 lanbide-heziketako kurtso eman zituen, guztira 19.777 partaidetzarekin eta 10.744 pertsona berezi prestatuta. Bi zifren arteko aldeak (batez beste 1,84 ikastaro pertsonako) adierazten du parte-hartzaileen zati handi batek prestakuntza-ekintza batera baino gehiagotan parte hartu duela aldi osoan, eta horrek etengabeko prestakuntzarekin lotura mantendu duen profesionalen muin bat dela adierazten du.

M01.3k 91 onuradun gehitu zituen dibulgazio ekintzetan eta epe laburreko trukeetan, urteko bost ediziotan banatuta (2016-2019 eta 2022). 2025eko Urteko Gauzatze Txostenaren (IAE) arabera, FA 1Cren T3 adierazlea 18.002 parte-hartzailekoa da, hau da, O12 produktibitate-adierazlean bildutako eta interes-eremuen arabera banatutako M01.1 azpineurriaren partaide-kopuruarekin bat datorren balioa. Datu ofizial hau ez da nahastu behar barne-analisiak maneiatzen dituen beste bi magnitudeekin: M01.1ean zenbatutako 19.777 partaidetza gordinak eta errepikapenak deskontatuta kalkulatutako 10.744 pertsona desberdinekin. Hiru zifrek kalkulu-irizpide ezberdinei erantzuten diete eta ez dira zuzenean **konparagarriak.**

16. taula. 1. neurriko parte-hartzeen eta ikastaroen urteko bilakaera

Urtea	Ikastaroak (M01.1)	Partaidetzak (M01.1)	Emakumeak	% emakumeak	Gizonak	% gizonezkoak
2016	133	3.401	732	21,5%	2.668	78,5%
2017	154	3.140	864	27,5%	2.274	72,4%
2018	127	2.743	946	34,5%	1.795	65,4%
2019	111	2.100	668	31,8%	1.427	68,0%
2020	100	2.853	1.484	52,0%	1.367	47,9%
2021	102	2.757	1.364	49,5%	1.393	50,5%
2022	115	2.783	1.290	46,4%	1.491	53,6%
Guztira	**842**	**19.777**	**7.348**	**37,2%**	**12.415**	**62,8%**

Denborazko bilakaerak 2016 eta 2019 artean parte-hartze kopuruaren beherakada progresiboa islatzen du, baliteke ikastaro kopuruaren murrizketarekin eta ekintza intentsiboagoen kontzentrazioarekin lotuta.2020tik aurrera, parte-hartze kopuruak 2018-2019ko mailak berreskuratu eta are gainditzen ditu, irakatsitako ikastaroen kopurua murriztu arren; Honek ikastaro bakoitzeko parte-hartzaile kopuru handiagoa duten ekintzetara egokitzea iradokitzen du.

Aldiko aldaketarik garrantzitsuenetako bat emakumeen parte-hartzearen bilakaera da: 2016an % 21,5etik 2020-2021 aldian % 50era hurbiltzen diren balioetara (% 52,0 eta % 49,5, hurrenez hurren).2022an %46,4an finkatzen den progresio horrek ikasleen profilaren egiturazko aldaketa eta emakumeak gero eta gehiago sartzea nekazaritzako eta basogintzako lanbide heziketan adierazten du, neurriaren diseinuan ezarritako lehentasunarekin bat.

Ehuneko horiek emakumeek prestakuntza-jardueretako parte-hartzeetan duten pisua adierazten dute, eta ez sektorean parekotasuna dagoenik. Gainordezkapena edo azpiordezkapena dagoen balioesteko, parte-hartze hori emakumeek nekazaritza-sektorean duten pisuarekin alderatu beharko litzateke; datu hori ez dago datu-base honetan. Beraz, prestakuntzan emakumeen parte-hartzea handitzeak ez dakar, berez, egiturazko oreka.

Era berean, partaidetzak (inskripzioak) erregistratzen dira, ez sexuaren arabera identifikatutako pertsonak, beraz, pertsona bakoitzeko 1,84 ikastaro globala ezin da sexuaren arabera banatu. Hala ere, sexuaren araberako batez besteko parte-hartze kopurua kalkula daiteke. Sexu bakoitzaren partaidetza zenbatzaile gisa eta aldiko zazpi urteak (2016-2022) izendatzailetzat hartuta, urteko batez bestekoa emakumezkoen 1.050 partaidetza da eta gizonezkoena 1.774 (guztira 2.825). Ikastaro kopuruari dagokionez, batez bestekoa 8,7 emakumezkoen eta gizonen 14,7ko partaidetza da prestakuntza-ekintza bakoitzeko. Batez besteko hauek parte-hartzeei dagozkie, ez pertsonei.

17. taula. 1.1 azpineurriaren parte-hartzaileen lurralde banaketa

Lurraldea	Partaidetzak guztira (2016-2022)	guztizkoaren %
Araba	7.747	41,7%
Bizkaia	4.862	26,2%
Gipuzkoa	5.952	32,1%
Guztira	**~ 18.561**	**100%**

PEC 1. zenbakian azaltzen denez, parte-hartzeen % 93,9 hiru Lurralde Historikoetan egoitza duten pertsonei dagokie;gainerako %6,1 beste lurraldeetatik datoz. Arabak kontzentratzen du pisu erlatibo handiena, ziurrenik nekazaritza-eremu erabilgarri handienagatik eta estentsibotasunera zuzendutako ustiategi gehiago egoteagatik. Gipuzkoak Bizkaiak baino parte-hartze zertxobait handiagoa erakusten du, eta horrek zerikusia izan dezake lurraldearen baratze eta abeltzaintza tradizio handiagoarekin eta ustiategi aktiboen dentsitate handiagoarekin.

18. taula. 1.1 azpineurriaren adin-banaketa

Adinaren atala	Parte-hartzeak	guztizkoaren %
< 41 urte	7.430	38%
41 – 55 urte	~7.972	40%
> 55 urte	~3.303	17%

19. taula. M01.1 parte-hartzeen banaketa adin-taldearen eta sexuaren arabera (2016-2022)

Adinaren atala	Emakumeak	Gizonak	Guztira	% emakumeak
< 41 urte	2.853	4.568	7.430	38,4%
41 – 55 urte	3.365	4.607	7.977	42,2%
55 – 65 urte	955	2.348	3.303	28,9%
> 65 urte	175	892	1.067	16,4%
Guztira	7.348	12.415	19.777	37,2%

Sexuaren arabera adin-taldeen arabera banatzeak erakusten du emakumeen parte-hartzea handiagoa dela adin gazteenetan eta erdiko taldeetan (% 38,4 41 urtetik beherakoen artean eta % 42,2 41 eta 55 urte bitartekoen artean) eta nabarmen gutxitzen dela adin nagusienetan. 55 eta 65 urte bitartekoen % 28,9ra arte eta 65 urtetik gorakoen artean % 16,4. 14 partaidetzetan (%0,07) ez da sexua adierazten. Iturburuak ez du onartzen sexuaren arabera banatzea ikastaro-kopurua, prestakuntza-ordua edo modalitatea (presentziala edo online).

M01.1 adin-banaketan banaketa orekatua ikusten da gazteen eta adin ertaineko taldeen artean: partaidetzen %38 41 urtetik beherakoei dagokie eta %40 41-55 urte bitartekoei.55 urtetik

gorakoek parte-hartzearen % 17 hartzen dute, eta horrek nekazaritza-biztanleria aktibo osoaren estaldura zabala islatzen du, adin-tarte nagusietan pisu zertxobait txikiagoarekin.

Galdetegien azterketa kualitatiboak adierazten du M01.1ek prestakuntza-beharren urteko identifikaziorako sistema egituratua duela, eta bertan parte hartzen dute HAZI Fundazioak, Foru Aldundiek, nekazaritza eta basogintzako erakundeek, lantaldeek, inkestak, aurreko edizioetako eskaera, dokumentu estrategikoak eta deialdi publikoak. Iturri aniztasun horri esker, eskaintza sektorearen beharretara etengabe egokitzea ahalbidetzen du.

Parte-hartzaileen eta prestakuntza-entitateen gogobetetze-inkesta sistematikoak ere identifikatzen dira, baita prestakuntzaren ondorengo harremanetarako mekanismoak ere kasu jakin batzuetan (elkarrizketak, bisitak, telefono-deiak, bilerak). Hala ere, mekanismo horiek ez dira ikaskuntza-emaitzen jarraipen egituratu edo ondorengo aplikazio praktikora ekarri.

Azterketa kualitatiboak oztopo iraunkor gisa adierazten du egutegia, iraupena eta ordutegiak xede den publikoari egokitzeko zailtasuna, batez ere prestakuntza-zentroetarako irisgarritasun txikiagoa duten landa-esparruetan.

Genero-ikuspegia neurriaren diseinuan integratuta agertzen da sarbideetan diskriminazio positiboaren mekanismoen bidez, emakumeen lehentasuna, formatuen egokitzapena eta denbora irisgarritasuna, eta prestatzaileen presentzia. Nahiz eta gogobetetze-inkestak sexuaren arabera banatuta egiten ez diren, emakumezkoen parte-hartzearen bilakaerak iradokitzen du neurri horiek nolabaiteko eragina izan dutela.

Emandako prestakuntza-egunak eta prestakuntza-esparrua

Guztira 2016-2022 aldian emandako 21.739,5 orduko prestakuntza jasotzen dira, 842 ikastarotan banatuta. Eguneko 8 orduko bihurketa estandarra erabiliz, gutxi gorabehera 2.717 eguneko prestakuntzaren baliokidea da (O11 adierazlea).

20. taula. Urteko ikastaroen eta orduen banaketa

Urtea	Ikastaroak	Prestakuntza-orduak	Egun baliokideak
2016	133	4.559,0	570
2017	154	4.179,0	522
2018	127	2.765,5	346
2019	111	2.839,0	355
2020	100	2.292,5	287
2021	102	2.098,0	262
2022	115	3.006,5	376
Guztira	842	21.739,5	~2.717

2016 eta 2021 artean ordu-bolumenaren beheranzko joera zertxobait alderantzikatu da 2022an. Ikastaroko orduei dagokienez, batez bestekoa 25,8 ordukoa izan da prestakuntza-ekintza bakoitzeko, nahiz eta datu agregatu horrek heterogeneotasun handia ezkutatzen duen: Ikastaroen % 60,8k 10 orduko iraupena edo txikiagoa izan zuten (egun bateko prestakuntza edo iraupen laburreko prestakuntza), eta 28 prestakuntza-ikastaro intentsiboek 11.775 ordu pilatu zituzten (ordu guztien % 54,1) 300 parte hartzaile baino ez zituzten (guztizkoaren % 1,5).

21. taula. Ikastaroen banaketa iraupenaren arabera

Iraupen-tartea	Ikastaroak	guztizkoaren %
≤ 10 ordu	512	60,8%
11-20 ordu	139	16,5%
21-50 ordu	154	18,3%
51-150 ordu	9	1,1%
> 150 ordu (intentsiboa)	28	3,3%
Guztira	842	100%

Prestakuntza trinkoa (>150 ordu) dedikazio handiko profesionalei zuzenduta dago batez ere: bere 300 parte-hartzaileek gizonezkoen profila dute nagusi (217 gizon, %72; 82 emakume, %27), eta ikastaroek batez besteko iraupen oso handia dute (420 ordu batez beste). Modalitate honek eragin mugatua du pertsona kopuruari dagokionez, baina prestakuntza-sakontasun handiagoa.

Analisi kualitatiboak emandako prestakuntzaren garrantziaren balorazio positiboa eta bere edukiak sektorearen beharretara egokitzea islatzen du. Hala ere, adierazi du ekintza gehienak iraupen laburrekoak direla, eta horrek ustiategien kudeaketan ikaskuntza konplexuak edo eraldaketa sakonak sortzeko gaitasuna mugatzen du. Era berean, ahulgune gisa identifikatzen da ordutegiak eta egutegiak landa eremuko lan-erritmora egokitzeko zailtasuna, batez ere nekazaritza-jarduera biziko garaietan.

Azterketa kualitatiboan adierazten den ebaluazio-muga nagusia prestakuntza-ekintzen eta ustiapeneko emaitzen arteko trazabilitatea eza da: ez dago lortutako ezagutzak praktika-aldaketak edo benetako produkzio-hobekuntzak zenbateraino ekarri diren egiaztatzea ahalbidetzen duen jarraipen-sistemarik. Ondorioz, O11 adierazleak emandako prestakuntza-bolumena deskribatzeko aukera ematen digu, baina ez benetan sortutako ikaskuntza.

Prestakuntza edukiak eta sektorearen beharretara egokitzea

842 M01.1 ikastaroak beren orientazio tematiko sektorialaren arabera sailka daitezke, batez ere laguntzen duten LGP ardatzei lotuta. Banaketa honek eskaintzaren gaikako osaeraren irudia eskaintzen du:

22. taula. Ikastaroen banaketa irakasgaiaren arabera

Arlo tematikoa	Ikastaro zk	%	Gaikako deskribapena
2A	306	36,3%	Ustiategien hobekuntza lehiakorra (makineria, enpresen kudeaketa, berregituraketa)
4A	100	11,9%	Biodibertsitaterako nekazaritza ekologikoa eta ingurumen-praktikak
6A	99	11,7%	Ekintzailetza, dibertsifikazioa eta enpresen sorrera
3A	66	7,8%	Kalitatezko bereizgarriak, kooperatibak, nekazaritzako elikagaien enpresak
6C	64	7,6%	TICen erabilera nekazaritza sektorean
4C	47	5,6%	Lurzoruak eta higaduraren aurkako borroka
3B	23	2,7%	Nekazaritza asegurua eta arriskuen kudeaketa
5A	24	2,8%	Eraginkortasuna ureztatzeko eta negutegietan
5C	31	3,7%	Energia berriztagarriak, biomasa eta bioekonomia
2B	29	3,4%	Gazteak sektorean sartzea
6B	26	3,1%	Toki Ekintza Taldeak eta landa garapena
4B	12	1,4%	Uraren kudeaketa
5B	8	0,9%	Energia-eraginkortasuna ustiategietan
5E	6	0,7%	Klima-aldaketaren eta karbono-harrapaketaren aurkako borroka
5D	1	0,1%	Oxido nitrosoaren eta metanoaren isurien murrizketa
Guztira	**842**	**100%**	

Ustiategien lehiakortasuna hobetzera zuzendutako prestakuntza (2A: 306 ikastaro, %36,3) da, alde handiz, kategoriarik handiena. Ondoren, ingurumenarekin eta nekazaritza ekologikoarekin lotutako ekintzak (4A, 4C: 147 ikastaro, % 17,5), ekintzailetza eta dibertsifikazioa (6A: 99 ikastaro, % 11,7) eta TICen erabilera (6C: 64 ikastaro, % 7,6). Arriskuen kudeaketa, kalitatearen bereizketa eta kooperatiben prestakuntzak gaika zabaleko eskaintza baten profila osatzen du.

Eskaintzaren gaikako banaketa ere parte-hartze eraginkorrean islatzen da. O12 adierazleak M01.1eko 18.002 parte-hartzaileak (IAE 2025 FA 1Cko T3 gisa jasotzen duen zifra) ikastaroak esleitzen zaizkien interes-eremuen artean banatzeko aukera ematen du:

23. taula. FAren M01.1n parte hartzen duten pertsonak

Interes-esparrua (FA)	Parte hartzaileak (O12)	guztizkoaren %
2A – Ustiategien lehiakortasuna	7.270	40,4%
P4 – Biodibertsitatea, ura eta lurzorua (4A, 4B eta 4C agregatuak)	3.956	22,0%
6A – Ekintzailetza eta dibertsifikazioa	1.838	10,2%
6C – TICak landa eremuan	1.705	9,5%
3A – Nekazaritzako elikagaien katea	1.169	6,5%
6B – Landa garapena / Tokiko Ekintza Taldeak	393	2,2%
3B – Arriskuen kudeaketa	377	2,1%

Interes-esparrua (FA)	Parte hartzaileak (O12)	guztizkoaren %
5A – Uraren erabileran eraginkortasuna	372	2,1%
2B – Gazteak sartzea	346	1,9%
5C – Energia berriztagarriak eta bioekonomia	273	1,5%
5E – Karbonoa harrapatzea	206	1,1%
5B – Energia-eraginkortasuna	83	0,5%
5D – Isurien murrizketa	14	0,1%
Guztira	**18.002**	**100%**

Parte-hartzearen banaketak eskaintzaren profila erreproduzitzen du funtsean: ustiategien lehiakortasunaren hobekuntzak (FA 2A) bi ikastaroen (%36,3) eta parte-hartzaileen (%40,4) bolumen handiena biltzen du, eta P4ko ingurumen-blokea bigarren postuan dago (parte-hartzearen % 22,0). TIC prestakuntzak (FA 6C) 1.705 parte hartzaile biltzen ditu 64 ikastaro baino ez, eta horrek azpineurriaren batez bestekoa baino batez besteko tamaina handiagoa duten taldeak erakusten ditu (21 parte hartzaile inguru ikastaro bakoitzeko); Bestalde, energia-eraginkortasuna (5B), emisioen murrizketa (5D) edo energia berriztagarrien (5C) bezalako arloek parte-hartze murriztua mantentzen dute, katalogoan duten pisu txikiagoarekin bat. Ikastaro-kopuruaren eta parte-hartzaile kopuruaren arteko alderaketak baieztatzen du prestakuntza-eskariak lehiakortasun produktiboan eta ingurumen-iraunkortasunean jarri duela arreta, programaren estaldura handiena duten bi ardatzak.

Eskura dauden datuek aukera ematen dute parte-hartzeen sexuaren araberako banaketa eta interes-eremuaren edo Focus Arearen araberakoa ezagutzeko, baina ez bi aldagaiak gurutzatzeko. Beraz, ezin da zehaztu emakumeen parte-hartzea Focus Area bakoitzean, ezta baieztatu ere emakumeak eta gizonak gai desberdinetan biltzen direla. Ebidentziak erakusten du M01.1 osoan emakumeen parte-hartzea %21,5etik (2016) %46-52ra (2020-2022) igo zela, aldi osoan %37,2ra iritsita. Emakumeek profil zertxobait gazteagoa dute, eta goi-mailako ikasketen pisu handiagoa (haien parte-hartzeen %50,9, gizonen %29,1en aldean); aldi berean, azpiordezkatuta daude iraupen luzeko prestakuntza intentsiboan (parte-hartzeen %27,3, multzo osoaren %37,2ren aldean). Alde horiek sexuaren araberako sarbidea eta prestakuntzaren intentsitatea ezaugarritzen dituzte, baina ez dute ahalbidetzen kausak egoztea edo sexuaren araberako gai-ereduak ezartzea.

Azpineurrien ebidentzia bereiziak integratuta, emakumeen presentzia handiagoa eta handiagoa da sarbide zabaleko lanbide heziketan (M01.1: aldiko parte-hartzearen % 37,2) eta gutxiago hurbilketa eta trukeen modalitate praktikoan (M01.3: % 29,7), eta belaunaldi-errelebora zuzendutako ekintzailetzan. Lankidetzan (M16.1), lidergoa instituzionala da nagusi (58 eragiketetatik 9 baino ez dira pertsona fisikoek gauzatzen), beraz, ezin da eraiki emakume eta gizonek zuzendutako proiektuen banaketa. Emakumeek, beraz, gehiago parte hartzen dute

prestakuntza orokorrerako sarbidean eta gutxiago, edo modu neurtu ezinean, lidergo modalitate praktiko, espezializatu edo indibidualagoetan.

Irakurketa hau kontu handiz egin behar da. Prestakuntzan emakumeen parte-hartzearen hazkundea emaitza positiboa da eta neurriaren diseinuan emakumeen lehentasunarekin bat dator, baina berez ez du sektorearen egiturazko orekarik: parte-hartzaileen profil gazteago eta kualifikatuagoak adierazten du prestakuntza hedadura handiagoan iristen dela txertatze edo kualifikazio fasean emakumeei sektore osoan baino. Eskura dauden datuekin, ezin da diferentzia horiek kausa zehatzei egotzi edo ustiategiko jarduerara geroko transferentzia neurtu, ez baita sexuaren arabera banatutako jarraipenik.

Izenburuen katalogoak (FAk erregistratutako 614 ekintza eta deskribapena) eduki espezifiko aniztasun handia erakusten du: animalia-ekoizpen teknikak (behien podologia, intseminazio artifiziala, artaldeen kudeaketa), landare eta fruituen ekoizpena (inausketa, barietateak, izurriteak), nekazaritzako elikagaien transformazioa (gazta, sagardoa, esnekiak), negozioen kudeaketa (araudia, zergak, CHA), kontuen kudeaketa (zergak, CHA). ongizatea, fitosanitarioa), digitalizazioa (QGIS, landa ostatuen kudeaketa digitala, NPE jarraipena) eta ekintzailetza (negozio ereduak, salmenta zuzena, online merkaturatzea).

Prestakuntza intentsiboaren eskaintza (150 ordu baino gehiagoko 28 ikastaro) basogintzaren sektorera eta garapen profesional kualifikatura bideratzen da batez ere, eta horrek sektorean inplikazio handia duen profesional talde baten prestakuntza sakonean laguntzen du.

Euskal nekazaritza-sektorearen egitura-testuinguruak erreferentzia-esparrua eskaintzen du eskaintza honen garrantzia interpretatzeko. Eustaten 2023ko Nekazaritza Ustiategien Egiturari buruzko Inkestak epe luzerako egitura-joeren jarraipena berresten du: EAEko nekazaritza-ustiategien guztizko murrizketa, batez besteko tamaina handiagoko unitateetan kontzentrazioa, ustiategien egoitza zahartzea, eta hiru Lurralde Historikoen arteko egitura-desberdintasun nabarmenak. Arabak nekazaritza-profil zabala mantentzen du zereal eta ardogintzako eremu garrantzitsuekin; Gipuzkoak baratzezaintza intentsiboa, esne-hazkuntza eta baserriak biltzen ditu; Bizkaiak pisu handiagoa du basogintzaren eta abeltzaintza estentsiboaren sektorean. Alde horiek, neurri batean, Arabak prestakuntza-ekintzetan duen parte-hartze erlatibo handiagoa azaltzen du.

Ustiategien kudeatzaileen zahartzeak eta belaunaldi-erreleboaren erronkek prestakuntza-behar espezifikoak sortzen dituzte kontratazio berrien, zeinen erantzunean bai M01.1 (enpresa kudeatzeko ikastaroak, instalazioa, digitalizazioa, araudia) bai M01.3 (ustiategi ereduetarako hurbilketa) zeregin osagarria dutenak. Mekanizazioaren eta zehaztasun-nekazaritzaren aurrerapenak, gero eta zorrotzagoak diren arau-eskakizunekin batera (fitosanitarioak, animalien

ongizatea, ingurumen-kudeaketa), sektoreko etengabeko prestakuntza profesionalaren eskariaren muina osatzen dute.

Analisi kualitatiboak baieztatzen du M01.1ek oso balorazio positiboa jasotzen duela eskaintza sektorearen beharretara egokitzearen ondorioz. Emaitza hori urteko premien diagnosiaren prozesu pluralari egozten zaio, zeinak HAZIren edo Foru Aldundien barne diagnostikoa, nekazaritza eta basogintzako erakundeei kontsulta, lantaldeei, zuzeneko inkestak, aurreko edizioetako eskariaren berrikuspena eta prestakuntza beharren deialdi publikoa uztartzen dituena.

Dena den, analisi kualitatiboak berak aitortzen du eskuragarri dagoen informazioak ez duela zehazten diagnostiko-iturririk erabakigarrienak eskaintzaren programazioan, ezta lurraldeen artean zer desberdintasun ikusten diren irisgarritasun, eskari edo gogobetetze emaitzei dagokienez. Garrantziaren balorazio positiboa zuzendaritza-pertzepzio gisa jasotzen da, eta ez sistematikoki neurtutako beharrekin bat datorren froga estatistiko gisa.

Era berean, behar adina estalita ez dauden prestakuntza-beharrak ere nabarmentzen dira: eraginkortasun energetikoa, isurien murrizketa, lurzoruaren kudeaketa eta higaduraren prebentzioa. Informazio hori baliagarria da hurrengo aldia planifikatzeko, nahiz eta gaikako banaketa-taulak erakusten duen ingurumen-iraunkortasunari buruzko prestakuntzak dagoeneko eskaintzaren zati garrantzitsu bat hartzen duela (4A+4B+4C+5B+5C+5D+5E = 215 ikastaro, guztizkoaren %25,5).

M01.3: hurbilketa, trukeak eta bisitak

1.3 azpineurriak erreferentziazko ustiategietan edo nekazaritzako elikagaien enpresetan finantzatutako dibulgazio egonaldiak, nekazaritza-ekintzailetzarako eta belaunaldi-erreleborako orientazio nabarmenarekin.

24. taula. 1.3 azpineurriaren banaketa generoaren arabera

Urtea	Emakumeak	%	Gizonak	%	Guztira
2016	8	35%	15	65%	23
2017	5	33%	10	67%	15
2018	8	32%	17	68%	25
2019	6	24%	19	76%	25
2022	0	0%	3	100%	3
Guztira	27	29,7%	64	70,3%	91

PEC 1. zenbakian azaltzen den moduan, ez dago 2020 eta 2021 urteetarako daturik, ziurrenik COVID-19 pandemiaren garaian pertsonalizatutako egonaldiak etetea islatzen duena.2022ko

edizioak oso parte hartze txikia izan zuen (3 onuradun), eta horrek esan dezake modalitateari ez zitzaiola guztiz berreskuratu.

M01.3ren onuradunen profila gaztea da nabarmen: % 81,3 41 urtetik beherakoak ziren, % 14,3 41 eta 50 urte bitartekoak eta % 4,4 baino ez 50 urtetik gorakoak. Gazteenganako kontzentrazio hori bat dator belaunaldi-erreleboa eta instalazio-proiektua sendotzeko azpineurriaren orientazioarekin.

Egonaldi motari dagokionez, %68,1ek 6 hilabeteko iraupena izan du, lanaldi osoko dedikazioarekin (40h/astean) kasuen %60,4an. Diru-zuzkidura gehienbat 3.001 eta 4.200 euro artekoa izan zen onuradun bakoitzeko (% 57,1), nahiz eta 2022ko edizioak 4.200-5.500 euro bitarteko (espedienteen % 100) igo zuen zenbatekoa.

Harrera-ustiategien produkzio-orientazio nagusia baratzezaintza izan zen (%47,3), ondoren ardi-ahuntzak (%13,2), behi-behiak (%7,7), esnetarako behiak (%6,6), hegazti-hazkuntza (%6,6), elikagaien industria (%3,3) eta beste batzuk (%15,4).

Analisi kualitatiboak azpimarratzen du M01.3 gaitasun aplikatuetara, enpresen kudeaketara eta ekintzailetzarako orientazio handiena duen azpineurria dela. Arduradunek adierazitako ondorioen artean, ezagutza teknikoak testuinguru errealean eskuratzea, enpresen kudeaketarako gaitasunak hobetzea, belaunaldi-erreleboaren suspertzea, eredu produktibo edo komertzial berrietara irekitzea eta laguntza-ekosistemaren ezagutza (nekazaritza-erakundeak, administrazioak, finantza-erakundeak) daude.

Azpineurri honek M01.1 prestakuntza teorikoaren osagarri praktiko gisa jokatzen du: M01.1 formatu akademikoan ezagutzak ematen dituen bitartean, M01.3 erreferentziako ustiategien benetako funtzionamenduan murgiltzea errazten du. Hala ere, eskura dauden frogak zuzendaritzako langileen ebaluazioetara mugatzen dira eta ez dute emaitzen jarraipena jasotzen: ez dago daturik eskuragarri M01.3ren onuradunek finkatu ahal izan zuten ala ez, ikasitako praktikak hartu zituzten edo beren ekintzailetza-proiektuak denboran zehar mantendu ziren.

M01.2 eta NIREA

M01.2 LGParen informazio eta zabalkunde jarduerak gauzatzen ditu NIREA plataformaren bitartez. M01.2 neurriaren esparrua zabaltzen lagundu du; Hala ere, eskura dauden datuekin ezin da zehaztu zer ekarpen zehatza duen ebaluatzen den alderdian. Sentsibilizaziorako, praktika onak zabaltzeko eta informazio tekniko espezializaturako sarbidea izateko tresna gisa duen eragina garrantzitsua da, baina ezin da modu banatuan ebaluatu eskuragarri dauden datuekin.

FA 1Cren ekarpen globala

Euskadiko 2014-2022 LGPko FA 1C M01.1 eta M01.3 bidez ezarri da nagusiki. Azpineurri hauek batera, Euskadiko nekazaritza- eta baso-sektoreko etengabeko ikaskuntzan eta lanbide-prestakuntzan lagundu dute honako emaitza zenbagarri hauekin:

- M01.1 (O12 adierazlea) trebatutako 18.002 parte-hartzaile, IAE 2025 FA 1Cren T3 gisa hartzen duen balio hori.
- 19.777 partaidetza (inskripzioak) M01.1ean eta 91 onuradun M01.3an, errepikapenak deskontatu ondoren M01.1ean kalkulatutako 10.744 pertsona desberdinei dagozkionak.
- ~ 2.717 prestakuntza-eguneko emandako (O11, M01.1): 21.739,5 prestakuntza-ordutik ateratakoa.
- 842 prestakuntza-ekintza M01.1, ustiategien kudeaketa, jasangarritasuna, ekintzailetza, digitalizazioa, kalitatea eta araudia hartzen dituen gai aniztasun zabalarekin.

FA 1Cren ekarpena hiru dimentsiotan baloratu daiteke:

1. Gauzatze eta parte-hartzeari dagokionez, neurriak estaldura iraunkorra lortu du aldi osoan, batez beste 120 ikastaro eta ia 2.800 urteko partaidetzarekin. Prestatutako 18.002 parte-hartzaileen oinarria (T3/O12 IAE 2025aren arabera) bereziki esanguratsua da euskal nekazaritza eta basogintza sektorearen tamainaren testuinguruan.
2. Eskaintzaren egokitasunari dagokionez, ebidentzia kualitatiboa koherentea da beharren diagnostiko prozesua eta edukien garrantzia positiboki baloratzeko. Eskaintzak zeharka biltzen ditu sektoreko beharrizan nagusiak: lehiakortasun produktiboa, ingurumen-iraunkortasuna, ekintzailetza eta enpresen kudeaketa, araudia eta digitalizazioa. Prestakuntza-profilaren bilakaera informazioaren teknologietara (ikastaroen %7,6) eta dibertsifikaziorantz (%11,7) bat dator sektorearen modernizazio-erronkekin.
3. Parte-hartzaileen profilari dagokionez, M01.1 emakumezkoen parte-hartzearen aurrerapena (2016an % 21,5etik 2020-2022an % 46-52ra) eta M01.3ren orientazio nabarmen gazteak (41 urtetik beherako % 81,3) neurrira iristen diren adierazleak izan dituzte aurretiko adierazleak. M01.1-aren adin-banaketari esker, prestakuntza nekazaritza-biztanleria aktiboaren espektro zabal batera iritsi zela ere ikusten da: parte-hartzeen % 38 41 urtetik beherakoei dagokie eta % 40 41-55 urte bitartekoei.

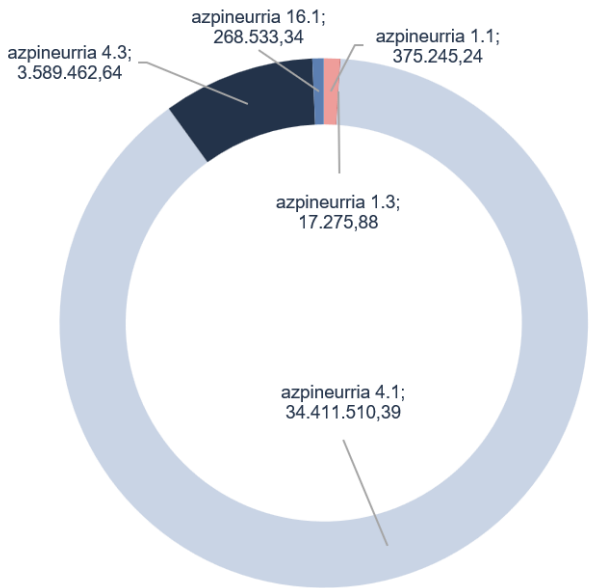
2.4 PEC zk.4. FA 2A. Zenbateraino lagundu dute LGParen eskuhartzeek diruz lagundutako ustiategien errendimendu ekonomikoa hobetzen, berregituratzen eta modernizatzen, batez ere merkatu-kuota handituz eta nekazaritza dibertsifikatuz?

Euskadiko LGP 2014-2022ko 2. A Interes-eremuak nekazaritza-ustiategien emaitza ekonomikoak hobetzen eta haien berregituraketa eta modernizazioan laguntzea du helburu.

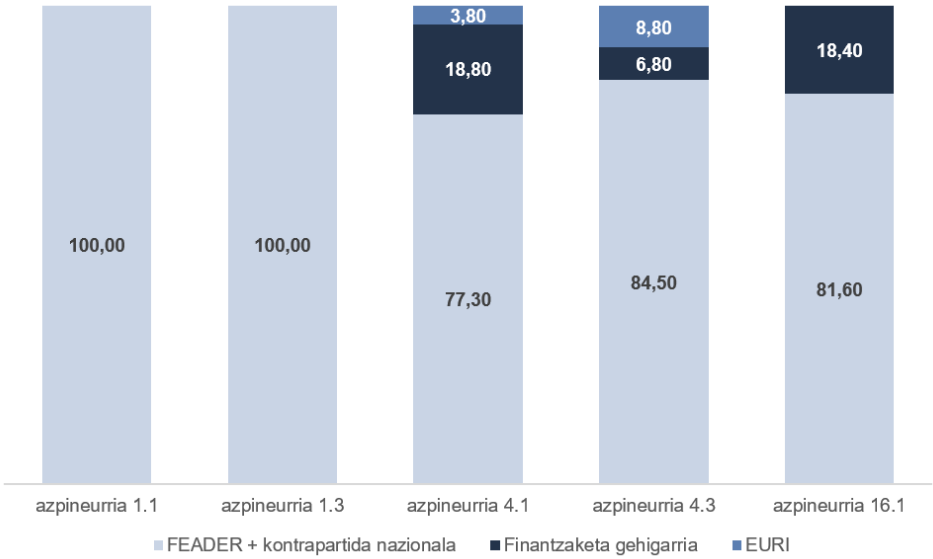
Neurketa	Deskribapena	GPT exekutatuta
1.1	Lanbide Heziketarako laguntzak eta gaitasunak eskuratzeko ekintzetarako	375.245,24 €
1.3	Nekazaritza- eta baso-ustiategietan truke edo epe laburreko bisitetarako laguntzak	17.275,88 €
4.1	Nekazaritza-ustiategietan inbertsioetarako laguntzak	34.411.510,39 €
4.3	Nekazaritza eta basogintza sektorea garatu, modernizatu edo egokitzera zuzendutako azpiegituretan inbertsioetarako laguntzak.	3.589.462,64 €
16.1	Nekazaritza produktibitate eta iraunkortasunari buruzko EIP talde eragileak sortzeko eta funtzionatzeko laguntza.	268.533,34 €

Iturria: LGP Euskadi 2014-2022 eta kudeaketa datuak

4. grafikoa. FA 2Aren guztizko gastu publikoaren banaketa azpineurrien arabera

5. grafikoa. Finantzaketa-iturriak azpineurriaren arabera. Interes-eremua 2A.

Ebaluazio-galderaren erantzuna matrizeko bi judizio-irizpideen inguruan artikulatzen da: laguntzak diren ustiategiak modu eraginkorrean berregituratu edo modernizatu ote diren, eta lagundutako ustiategien produktibitatea eta emaitza ekonomikoak hobetu diren ala ez laguntza horren ondorioz.

2.4.1 Ebaluazio galderari erantzuna

Epai-irizpidea	Mota	Adierazlea	Balioa	Iturria
Onartutako ustiategiak berregituratu edo modernizatu dira	**Emaitzen adierazle arrunta**	**R1/T4: berregituratzeko edo modernizatzeko inbertsioetarako LGP laguntza duten ustiategien % (FA 2A)**	**% 21,10 (erref. 2020ko errolda) / % 17,2 (erref. ICC17 2013)**	Jarraipen datu-basea, 2020ko Nekazaritza Errolda (Eustat), 2014-2022 LGP
	Produktibitate-adierazlea	**O3: Onartutako eragiketa kopurua (M04.1, M04.3)**	**2.495 + 231 = 2.726**	Jarraipen datu-basea
	Produktibitate-adierazlea	**O4: Inbertsioarekin lagundutako ustiategien kopurua (M04.1, M04.3)**	**2.495 + 231 = 2.726**	Jarraipen datu-basea
	Adierazle gehigarria	GPT M04.1 (LGP 2014-2022)	34.151.837 €	Jarraipen datu-basea
	Adierazle gehigarria	GPT M04.3 (LGP 2014-2022)	3.589.462 €	Jarraipen datu-basea
	Adierazle gehigarria	Mobilizatutako inbertsio osoa M04.1 (LGP 2014-2022)	112.557.175,4 €	Jarraipen datu-basea
	Adierazle gehigarria	Mobilizatutako inbertsio osoa M04.3 (LGP 2014-2022)	5.899.952,28 €	Jarraipen datu-basea

Epai-irizpidea	Mota	Adierazlea	Balioa	Iturria
	Produktibitate-adierazlea	**O12: FA 2Arekin lotutako prestakuntza-ekintzetan parte hartzen dutenek**	**7.270 parte-hartzaile (229 prestakuntza-ekintza)**	IAE 2025 eta jarraipenaren datu-basea
	Adierazle gehigarria	M04.3 eragiketen zenbakia (LGP 2014-2022)	229	Jarraipen datu-basea
Produktibitateak eta emaitza ekonomikoak hobetu egin dira	**Emaitza-adierazlea**	**R2: Nekazaritza-ekoizpenaren aldaketa / ATU diruz lagundutako ustiategietan**	**Taldeko Prod/UTA Guztira Inbertsioa 79.250 €/UTA (aurretik) 92.278 €/UTA izatera igarotzen da, % +16,4**	RICAV/FADN Mikrodatuak 2007-2023
	Adierazle gehigarria	Eragin diferentziala Ekoizpen Osoan, BEG, NPV, REF	Ez dago eragin estatistikorik esanguratsurik	DiD kontrafaktualaren analisia efektu finkoekin eta ATO pisuekin; RICAV/FADN mikrodatuak

2016-2022 aldian, M04.1 azpineurriak guztira 2.495 eragiketa gauzatu zituen (espediente bakarrak), eta kopuru hori da eskuragarri dagoen estimaziorik onena bai lagundutako eragiketa kopururako (O3), bai inbertsioa egin duten ustiategi onuradunen kopururako (O4). Ordaindutako guztizko gastu publikoa 34,2 milioi eurokoa da, mobilizatutako inbertsioa 112,6 milioi eurokoa eta laguntza publikoaren batez besteko intentsitatea % 30,3koa. M04.3 azpineurriak landa-azpiegituretako beste 231 eragiketa lagundu zituen, 3,6 milioi euroko guztizko gastu publikoarekin eta 5,9 milioi euroko inbertsioarekin. Bi azpineurrien guztizko gastu publikoa 37,7 milioi eurokoa da 2016-2022 aldian.

R1/T4 adierazlea EAEko nekazaritza-ustiategien %21,1ean kokatzen da 2020ko Nekazaritza Errolda izendatzailetzat hartzen denean (12.919 ustiategi). ICC17 programazio-izendatzailea (erreferentzia 2013) erabiltzen bada, balioa % 17,2ra jaisten da. Bi zifren arteko aldea programazio-aldian zehar Euskadiko ustiategien murrizketa islatzen du, gutxi gorabehera 2016an 15.564 ustiategi izatetik 2020an 12.919 izatera pasatu baita.

Inbertsio-laguntzei 1.1 azpineurriaren ekarpena gehitu zaie (lanbide-heziketa eta gaitasunak eskuratzea), zeinak 2A Interes-eremuan aurkitu zuen helmuga tematiko nagusia.2016-2022 aldian, 7.270 parte-hartzailek hartu dute parte Interes-eremu honi lotutako prestakuntza-ekintzetan, katalogatutako prestakuntza-ekintzetatik 229, programako talderik handiena, ustiategien hobekuntza lehiakorrari zuzenduta: makinen erabilera eraginkorra, kudeaketa tekniko-ekonomikoa eta enpresen kudeaketa eta ustiategien berregituraketa, erakustaldi-ekintzekin, trukeekin eta bisita teknikoekin osatuta.

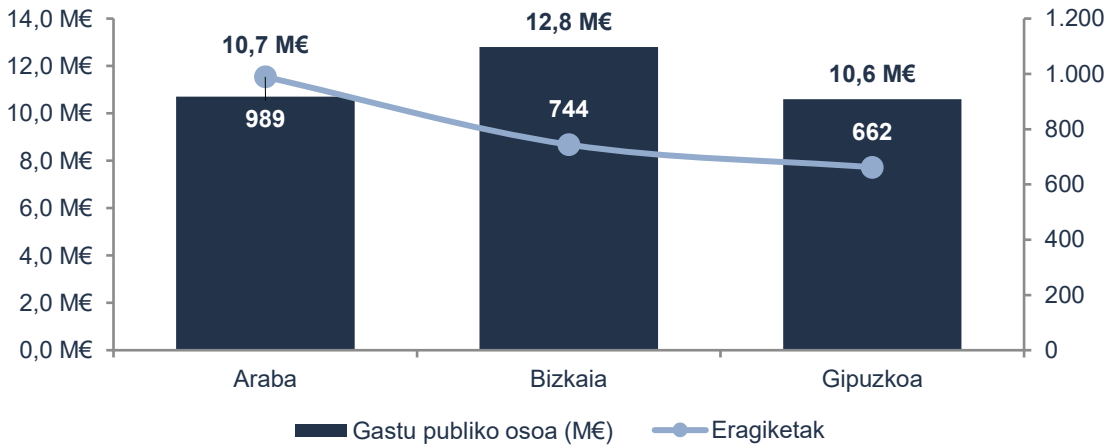
Prestakuntza honek titularren eta ustiategietako langileen lanbide-gaitasunak eta gaitasunak indartu zituen eta inbertsio fisikoaren palanka osagarri gisa jokatu zuen: M04.1 kapital

produktiboa modernizatu zuen bitartean, 1.1 azpineurriak inbertsio horiek errentagarri izateko eta ustiategien lehiakortasuna eta bideragarritasuna epe ertainera mantentzeko beharrezko giza kapitalean eragina izan zuen. FA 2A matrizean emaitza ekonomikoen adierazlerik ez dagoenez, prestakuntzaren ekarpena baloratu behar da gaitasunen indartzearen arabera, zuzenean kuantifika daitekeen eragin ekonomikoa baino.

Lurralde banaketa

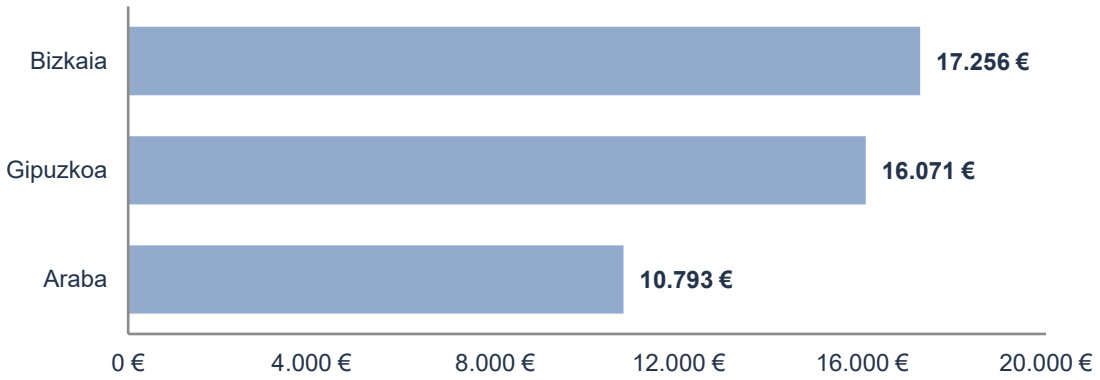
M04.1 GPTa modu nahiko orekatuan banatzen da hiru Lurralde Historikoen artean. Bizkaiak biltzen du bolumen handiena (12,8 milioi euro, guztizkoaren %37,6), Arabak 10,7 milioi (%31,3) eta Gipuzkoak 10,6 milioi (%31,2).

6. grafikoa. GPT eta eragiketak lurraldeka. M04.1

Espediente kopuruari dagokionez, Arabak eragiketa gehiago (989) aurkezten ditu Bizkaiak (744) eta Gipuzkoak (662) baino, baina espediente bakoitzeko batez besteko laguntza txikiagoarekin (10.793 euro Bizkaian 17.256 eurorekin eta Gipuzkoan 16.071 eurorekin alderatuta), eta horrek esan nahi du lurraldearen zatiketa handiagoa dela inbertsioaren zatiketa handiagoa dela.laguntzen zenbatekoak.

7. grafikoa. Espedienteko batez besteko laguntza, lurraldeka. M04.1

M04.3 Araban ia pilatuta dago (229tik 208 espediente bakar), Bizkaian oso presentzia murriztea (21 espediente) eta Gipuzkoan erabateko absentzia, bi lurralde historiko hauek LGParen esparrutik kanpo jorratu dituztelako eragiketa hauek.

Ustiategi onuradunen profila

Orientazio produktiboa dela eta, beste belarjaleen (22,1 eragiketen %), esnearen (20,4%) eta soro-laboreen (20,7%) sektoreek biltzen dute laguntza gehien. Esne-sektoreak kontzentratzen du gastu publikoaren bolumen handiena (9,8 milioi euro, M04.1 osoaren % 28,6), euskal nekazaritzaren testuinguruan behi-ustiategien modernizazio beharrak islatuz. Ustiategi mistoak (10,4%) eta mahastizaintzako ustiategiek (9,8%) profil dibertsifikatua osatzen dute, Euskadiko lehen sektorearen egiturarekin bat.

Tamainaren arabera, 50 hektarea edo gehiagoko ustiategiek eragiketen % 39,3 eta GPTaren % 36,6 (12,5 milioi) dira, eta 20-50 hektareakoek % 27,2 gehitzen dute. Eredu honek laguntzak aktibatzen dituzten inbertsio-kopuruak bere gain hartzeko proiektu handienek duten gaitasun handiagoari erantzuten dio. Kontuan izan behar da 5 hektarea baino gutxiagoko ustiategiek, tamaina txikia izan arren, GPTaren % 20,9 (7,1 milioi) kontzentratzen dutela, baliteke lorategi eta proiektu intentsiboei lotuta, azalera-unitate bakoitzeko inbertsio handiak dituztenak.

Zona-motaren arabera, eragiketen % 58,4 muga zehatzik gabeko beste zona batzuetan kokatzen dira, hauek GPTaren % 65,8 metatzen baitute. Mendi eremuetako ustiategiek eragiketen %36,5 eta GPTaren %29,2 hartzen dituzte;muga espezifikoak dituzten eremuak, eragiketa gehigarrien %5,0.

Generoaren eta adinaren arabera, eragiketen %37,6 pertsona juridikoei edo entitate ez fisikoei dagokie. Pertsona fisikoen artean (1.554 eragiketa), %45,3k 40 urte edo gutxiago dituzten titularrak dituzte (eragiketa guztien %28,3), eta %24,8k emakumezko titularrak (guztizkoaren %15,5). Datu hauek gazteen eta emakumeen ordezkaritza bat islatzen dute, gazteen kasuan,

titularren erroldan duten pisuaren gainetik dagoena, neurri batean ezarritako lehentasun-irizpideen ondorioz.

25. taula. 4.1 azpineurriagatik ordaindutako eragiketak, inbertsioak eta laguntzak, titularraren sexuaren arabera (2016-2022)

Sexua	Eragiketak	%	Inbertsio osoa (€)	Ordaindutako laguntza (€)	Batez besteko laguntza (€)
Emakumeak	385	15,4%	13.795.049	4.930.780	12.807
Gizonak	1.169	46,9%	45.948.664	13.260.784	11.344
Pertsona juridikoak / sexurik gabe	941	37,7%	52.813.463	16.219.946	17.237
Guztira	2.495	100%	112.557.176	34.411.510	13.792

M04.1 eragiketen sexuaren arabera banakatzeak erakusten du emakumeak eragiketen %15,4 direla (pertsona fisikoek sustatutakoen %24,8). Beraien batez besteko inbertsioa (35.831 euro) gizonezkoena baino zertxobait txikiagoa da (39.306 euro), baina batez besteko laguntza handiagoa da (12.807 euro eta 11.344 euroren aldean) eta laguntzaren intentsitatea, inbertsioetan ordaintzen den laguntza, handiagoa da emakumeengan (% 35,7) gizonezkoetan baino (% 28,9), hau da, ekintza positiboen jabegoarekin bat datorrena. Pertsona juridikoek edo pertsona fisikoak ez diren entitateek (eragiketen %37,7) batez besteko kopuru nabarmen handiagoak izaten dituzte. Datuak eragiketei edo espedienteei egiten die erreferentzia eta ez pertsona bakarrei, emandako datu-basea anonimatua baita eta pertsonak desbikoizteko aukera ematen duen identifikatzailerik gabe;941 eragiketetan (pertson juridikoak) sexua ez da aplikagarria.

Finantza-iturriaren arabera, M04.1eko GPTaren % 77,2 LGENF funtsekin eta kontrapartida nazional arruntarekin (26,4 milioi), % 19,0 finantzaketa nazional osagarriarekin (6,5 milioi) eta % 3,8 EURI funtsekin (1,3 milioi). FNAk programaren laguntza-gaitasuna nabarmen zabaldu zuen eta Araban kudeatutako laguntzen bolumenaren zati handi bat azaltzen du.

Inbertsioen tipologia

Bizkaiko eta Gipuzkoako zuzendaritzako langileek onartzen dute gehien eskatzen diren inbertsioak nekazaritza-makineria eta nekazaritza-eraikinetan kontzentratzen direla, esne-behien sektorean pisu berezia dutela. Araban ere nekazaritza-makineriara bideratzen da eskaria, eta nekazaritza- eta abeltzaintza-eraikinak jasangarritasunean eragin ahalmen handiena duten inbertsio gisa identifikatzen dira. M04.3an, Arabako ekintzen artean baso-bideak antolatzea eta mantentzea, itxierak eta abeltzaintza estentsiborako azpiegiturak, baita basogintza eta arriskuak prebenitzeko ekintzak ere.

Bizkaiari dagokionez, 4.1 azpineurriaren inbertsioen tipologiari buruzko informazio kuantitatiboa dago, Bizkaiko Foru Aldundiaren kudeaketa-txostenetatik. Datuak sailkapen sistema ezberdineko bi alditan antolatuta daude, 2016-2018ko deialdiek aurreko sistema informatikoaren sailkapenari jarraitzen diote, bost helburu-talderekin, eta 2019-2022ko deialdiek sailkapen banakatuagoa erabiltzen dute, zazpi talderekin, beraz, bereiz aurkezten dira eta haien taldeak ez dira zuzenean konparagarriak aldien artean.

26. taula. 4.1 azpineurriaren inbertsioen tipologia Bizkaian.2016-2018ko deialdiak

Xede taldea (2016-2018 sailkapena)	Eragiketak	% op.	Diru-laguntza (€)	% subv.
Nekazaritza-eraikuntzak/instalazioak	361	30,5%	4.238.424,38	50,9%
Nekazaritza eta abeltzaintzako makineria	361	30,5%	1.708.448,62	20,5%
Baserrietan etengabeko hobekuntza	271	22,9%	873.300,64	10,5%
Baratzezaintza	164	13,9%	1.347.685,15	16,2%
Fruta eta mahats-landaketak	25	2,1%	157.660,42	1,9%
Guztira	**1.182**	**100%**	**8.325.519,21**	**100%**

27. taula. 4.1 azpineurriaren inbertsioen tipologia Bizkaian.2019-2022 deialdiak

Inbertsio taldea (2019-2022 sailkapena)	Eragiketak	% op.	Diru-laguntza (€)	% subv.
Obrak eta girotzea	294	25,1%	841.475,91	17,7%
Altzariak erabilgarriak	267	22,8%	583.931,86	12,3%
Makineria	266	22,7%	971.090,70	20,5%
Instalazioak	163	13,9%	710.977,06	15,0%
Eraikuntzak	135	11,5%	1.534.964,54	32,3%
Hainbat (izapideak eta ikasketak)	36	3,1%	46.704,26	1,0%
Fruta-landaketak	11	0,9%	59.428,82	1,3%
Guztira	**1.172**	**100%**	**4.748.573,14**	**100%**

2016-2018ko deialdietan 1.182 inbertsio kontzeptu diruz lagundu dira 8,33 milioi euroren truke. nekazaritza-eraikinak eta instalazioak nagusituz zenbatekoaren erdia pasatxo (% 50,9) kontzentratzen zuena. ondoren, nekazaritza eta abeltzaintzako makineria (%20,5) eta lorezaintza (%16,2). 2019-2022 deialdietan 1.172 kontzeptu diruz lagundu ziren 4,75 milioi euroren truke; Sailkapen berriarekin, obrak eta girotzeak (eragiketen %25,1), altzariak eta hornidurak (%22,8) eta makineriak (%22,7) biltzen ditu eragiketa gehien, eta, zenbatekoaren arabera, eraikuntzak (%32,3) eta makineria (%205) nabarmentzen dira. Fruta eta mahats-landaketak pisu murriztua mantentzen dute bi aldietan, zenbatekoaren %1-2 inguru.

Sailkapena aldatu arren, bi aldi bat datoz eraikuntzak, instalazioak eta nekazaritzako makineriak diruz lagundutako zenbatekoaren gehiengoa Bizkaian kontzentratzen baitute, zuzendaritzako

langileen balorazio kualitatiboarekin bat. Oro har Bizkaian 2016-2022 deialdiek 2.354 inbertsio kontzeptu inguru eta 13,07 milioi euro diru-laguntzen guztira. Lurralde honi egotzitako 4.1 azpineurriaren gastu publikoaren ordena bereko zifra (12,8 milioi) kalkulu-irizpide desberdinei (deialdia versus ordainketa eta inbertsio kontzeptua versus espedientea) egotz daitezkeen alde txikiekin. Emaitza hauek Bizkaiari dagozkionak dira eta ez dira Araba, Gipuzkoa edo Euskadi osora estrapolatzen.

Araba eta Gipuzkoako Foru Aldundiek antzeko informazioa eman dute beren lurraldeetan 4.1 azpineurriaren inbertsioen tipologiari buruz. Bizkaian bezala, Foru Aldundi bakoitzak bere sailkapena eta zenbateko kontzeptu desberdinak erabiltzen ditu (Bizkaian ordaindutako diru-laguntza, Araban ordaindu eta egiaztatutako diru-laguntza eta Gipuzkoan emandako diru-laguntza) eta estaldura ezberdineko aldiak. Hori dela eta, lurralde bakoitzeko datuak bereizita aurkezten dira, ez dira taldez talde alderatzen edo batzen, eta ez dira zertan lurralde-analisian bildutako exekutatutako gastu publikoaren parekoak izan. Bere balioa lurralde bakoitzeko inbertsioen banaketa erlatiboan datza.

28. taula. Arabako 4.1 azpineurriaren inbertsioen tipologia.2018-2022 deialdiak

Inbertsioaren helburua (2018-2022)	Lerroak	% lerroak	Ordaindu beharreko diru-laguntza (€)	% subv.
Makineria erostea	684	54,2%	2.349.445,93	26,6%
Abeltzaintzako eraikin/instalazio finkoak	163	12,9%	2.269.539,53	25,6%
Traktorea erostea	144	11,4%	1.857.828,40	21,0%
Nekazaritzako eraikinak/instalazio finkoak	103	8,2%	1.364.227,92	15,4%
Jezteko robota edo jezteko saloiak	14	1,1%	335.136,35	3,8%
Patataren manipulazioa/kontserbazioa	26	2,1%	282.140,60	3,2%
Abeltzaintzako instalazio mugikorrak	20	1,6%	226.617,09	2,6%
Beste helburu batzuk	107	8,5%	163.390,62	1,8%
Guztira	**1.261**	**100%**	**8.848.326,44**	**100%**

Araban, helburuen arabera sailkatutako informazioa 2018-2022 deialdiei dagokie (8,85 milioi euroko diru-laguntza 1.261 inbertsio-lerrotan ordaindu behar da). Makineria (%26,6) eta traktoreak (%21,0) erostea zenbatekoaren %47,6 eta lerroen bi herenak dira, eta eraikinak eta abeltzaintza finkoa (%25,6) eta nekazaritza (%15,4) instalazioak beste %41,0 dira. Gainontzeko xedeek, robotak eta esnetegiak, patata maneiatzea, abeltzaintzako instalazio mugikorrak, lur-hobekuntzak, tasa teknikoak, landaketak eta ekipamendu informatikoak, «besteen» azpian bilduta, pisu murriztua dute.2016-2017 deialdiek testu libreko ziurtagiriak baino ez dituzte (4,82 milioi euro), helburu konparagarriaren araberako sailkapenik gabe, eta horregatik ez dira taularatu.

29. taula. Gipuzkoako 4.1 azpineurriaren inbertsioen tipologia.2016-2022 deialdiak (esleitutako diru-laguntza)

Inbertsio taldea (2016-2022)	Emandako diru-laguntza (€)	% subv.
Nekazaritza-eraikinak	12.537.306,30	55,1%
Makineria	6.624.002,35	29,1%
Baratzezaintza	1.557.570,92	6,8%
Hobekuntza iraunkorrak	1.317.993,69	5,8%
Fruta-arbolen landaketa	363.562,98	1,6%
Hainbat	339.035,11	1,5%
Guztira	**22.763.580,74**	**100%**

Gipuzkoan, informazioa 2016-2022ko deialdiak jasotzen du eta emandako diru-laguntzetan adierazten da (22,76 milioi euro diruz lagundu daitezkeen 59,27 milioi inbertsioetatik, %38,4ko batez besteko intentsitatearekin). Nekazaritza-eraikinak zenbatekoaren erdia pasatxo hartzen du (%55,1) eta makineria ia heren bat (%29,1);lorezaintza (%6,8), hobekuntza iraunkorrak (%5,8), fruitu-landaketak (%1,6) eta beste helburu batzuk (%1,5) osatzen dituzte gainerakoak. Kopuru horiek emakidari eta deialdi bakoitzeko eskabideei dagozkie, ez exekutaturiko gastuei edo espediente bakarrei, eta horregatik gainditzen dituzte lurralde-analisirako ordaindutako magnitudeak.

Gipuzkoako espedienteak sexuaren arabera irakurtzeko aukera ere ematen du.2016-2022 aldian, 1.219 eskaera erregistratu dira (504 gizonenak, 247 emakumeak eta 468 pertsona juridikoenak edo sexu esleitu gabekoak) eta 1.110 onuradun deialdi bakoitzeko (448 gizon, 215 emakume eta 447 sexurik gabe). Pertsona fisikoen artean, emakumeak eskaeren % 33 inguru eta onuradunen % 32 dira. Kopuru hauek deialdi bakoitzeko eskabide eta emakidak aipatzen dituzte, baliteke urte arteko errepikapenarekin, eta ez pertsona bakarrei.

Orokorrean, eta sailkapenean, garaian eta zenbatekoaren kontzeptuan desberdintasunak egon arren, hiru lurraldeek eredu berean bat datoz: nekazaritza-eraikinek eta instalazioek eta makineriak, traktoreak barne, 4.1 azpineurriaren diru-laguntzaren gehiengoa kontzentratzen dute, landaketak eta egur-laboreek pisu marjinala mantentzen duten bitartean. Eredu honek kuantitatiboki onartzen du zuzendaritzako langileen ebaluazioa eta M04.1 kapital produktiboa modernizatzeko tresna gisa irakurtzea. Bizkaia eta Arabako tipologia-informazioan ez da titularren sexua jasotzen; Gipuzkoak bakarrik onartzen du sexuaren araberako desagregazioa, eta horrek emakumezkoen partaidetza pertsona fisikoen heren batean kokatzen du.

Zuzendaritzako langileek uste dute M04.1 garrantzitsua izan dela ustiategiak modernizatzeko, bereziki produkzio- eta lan-baldintzak hobetzen dituzten makineria eta eraikuntza-inbertsioen bidez. Identifikatutako gauzatze-oztopo nagusiek lurralde-desberdintasunak dituzte: Araban, jarduera- eta eraikuntza-lizentziekin, URArekin eta udalekin koordinazioarekin zailtasunak

salatzen dira; Gipuzkoan, gazteentzako finantzatzeko zailtasunak; Bizkaian ez da oztopo garrantzitsurik identifikatzen. Hiru lurraldeek bat datoz onuradunei egindako inkesta zehatzik ez dagoela ustiategien emaitzetan inbertsioek dituzten ondorioak baloratzeko aukera ematen dutenak.

Hiru Lurralde Historikoetan gizon eta emakumeen arteko berdintasunaren inguruko ekintza positiboko mekanismoak daude, emakumezkoen jabeentzat laguntza-puntuazio eta intentsitate handiagoarekin, nahiz eta zuzendaritzako langileek aitortzen duten ez dutela beren kabuz konpentsatzen ustiategien jabetzan emakumezkoen presentzia txikiagoa. Badago lurralde dibergentziaren bat: Arabak eta Gipuzkoak nabarmendu dute emakumeen proiektuek dimentsio ekonomiko txikiagoa izan ohi dutela; Bizkaiak ez du desberdintasun hori antzematen. Nekazari gazteentzat, M04.1 belaunaldi-erreleboaren osagarri sendotze-tresna gisa jokatzen du, ez instalazio-neurri gisa, laguntzaren ehunekoa eta zenbatekoa handitzen duten lehentasun-irizpideekin. Egiturazko oztopo nagusiak (lurzorurako sarbidea, kanpoko finantzaketa, lizentziak) ez dira ezabatzen inbertsio produktiboarekin, eta kudeaketa-langileek neurriaren esparruaren muga gisa aitortzen dute.

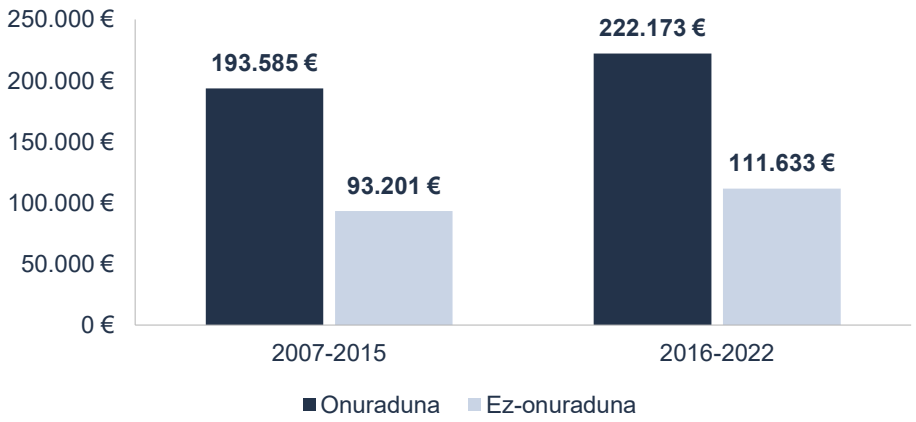
Produktibitate eta emaitza ekonomikoak hobetu

Aztertutako aldagaiak eta froga deskribatzaileak

Emaitza ekonomikoen azterketa RICAV/FADN paneleko 2007-2023 mikrodatuek onartzen dute. ekoizpen osoari buruzko informazioa jasotzen duena GVA Furgoneta Enpresaburuaren eta familiaren diru-sarrerak (REF) laneko diru-sarrerak Onuradun ez diren 4.1 eta 199 azpineurrietako ustiategi onuradunek osatzen duten taldeko 283 ustiategietarako kapital-errenta eta UTAk.

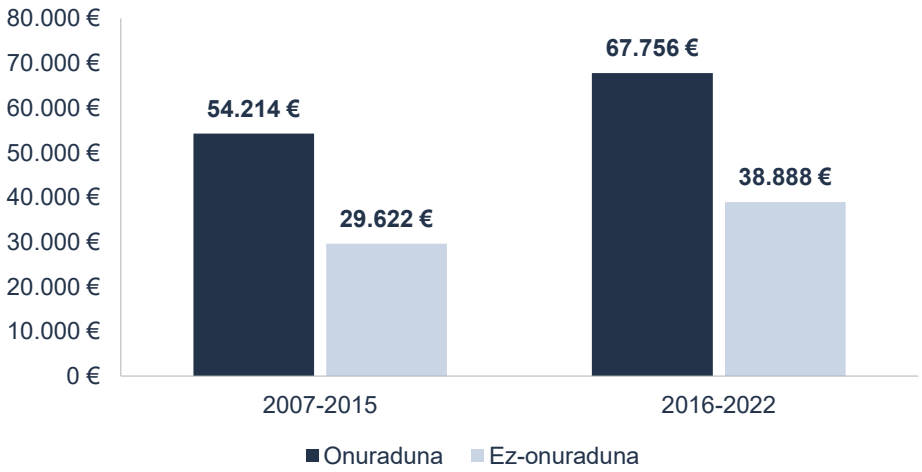
Aurrekari deskribatzaile gisa, talde onuraduneko ustiategiek onuradun ez zirenek baino batez besteko maila ekonomiko handiagoak izan zituzten tratamendu-aldia baino lehen (batez besteko ekoizpena 193.585 eurokoa eta 93.201 eurokoa; batez besteko BEG 87.413 eurokoa eta 48.047 eurokoa).

8. grafikoa. Batez besteko ekoizpena taldeka eta aldika

Laguntzak ordaintzeko epean (2016-2022), bi taldeek euren adierazleak hobetu zituzten: talde onuradunaren batez besteko ekoizpen osoa 222.173 eurora igo zen (+%14,8) eta talde ez onuradunena 111.633 eurora (+%19,8); Talde onuradunaren batez besteko REF 54.214 eurotik 67.756 eurora (+%25,0) eta onuradun ez den taldeena 29.622 eurotik 38.888 eurora (+%31,3).

9. grafikoa. Familiaren batez besteko emaitza ekonomikoa (REF) talde eta aldiaren arabera

Gutxi gorabehera lanaren produktibitateak ATU bakoitzeko produkzio osoa gisa ere hobekuntza erakusten du bi taldeetan tratamendu aldian: Talde onuraduna 79.250 €/AUTtik (2007-2015eko batez bestekoa) 92.278 €/AUT izatera igarotzen da (2016-2022ko batez bestekoa), % 16,4ko igoera, bi aldietan informazioa eskuragarri duten taldeko 268 ustiategietan kalkulatuta; onuradun ez den taldea, 54.710 €/UTAtik 60.383 €/UTAra (+%10,4). Talde onuraduneko 268 ustiategi konparagarrietatik, % 71,3k gora egin du produkzioa ATU bakoitzeko. Zifra hauek R2 adierazlearen hurbilketa bat osatzen dute, baina ezin dira konparatu adierazlearen kalkulu formalarekin, izan ere, ez dira laguntza bakoitza emateari banan-banan loturiko ekoizpen-datuetan eta ATUetan oinarrituta kalkulatzen.

Emaitza deskribatzaile hauek esku-hartze aldian bi taldeen hobekuntza erakusten dute, erritmoen aldeak talde onuradunari mesede egin gabe. Eredu hori bateragarria da kontrafaktualaren analisiaren emaitzekin eta ez da laguntzaren kausa-eraginaren froga gisa interpretatu behar.

Eraginaren kontrako froga

Egindako analisiak ez digu uzten ustiategi onuradunetan inbertsio-laguntzek izan duten eragin ekonomiko diferentzial estatistikoki esanguratsurik identifikatzea. Ekoizpen osoan, balio erantsi gordinean, enpresen errentetan eta kapitalaren errentetan aldakuntza positiboak eta beste aldagai batzuetan aldakuntza negatiboak estimatzen badira ere, emaitzek ziurgabetasun handia ematen dute eta ez dute onartzen alde horiek laguntzei egoztea.

Egindako hainbat kontrolek ondorio honen egonkortasuna berresten dute. Tratamenduaren hasieratzat hartzen den urtea aldatuz gero, emaitzek ondorio nabarmen eta koherenterik gabe geratzen dira. Gainera, azterketak erakusten du, laguntza jaso aurretik, ustiategi onuradunek eta pareko ustiategiek antzeko garapenak jarraitu dituztela, eta horrek onartzen du aplikatutako metodoaren egokitasuna.

Beraz, eskura dagoen informazioarekin, ezin da esan ustiategi onuradunek bilakaera ekonomiko desberdina duten beste ustiategi konparagarriekin alderatuta. Horrek ez du esan nahi laguntzak eraginik sortu ez duenik, baizik eta azterketak ez digula uzten aztertzen diren aldagai ekonomikoetan batez besteko eragin nahiko argi eta sendorik hautematen. Emaitzak nekazaritza-sektorearen aldakortasun handiak, ustiapen- edo inbertsio-motaren arabera efektu desberdinak egoteak eta zenbait ekintzak emaitzak lortzeko behar den denborak baldintzatu ditzake.

Interpretazio honek zuzendaritzako langileen balorazioekin bat egiten du, eta epe laburreko inbertsioen ondorioak neurtzeko zailtasuna eta onuradunek zuzenean emandako informazio zehatzik eza adierazten baitute. Hain zuzen ere, zenbait inbertsio, eraikuntzari edo azpiegiturekin lotutakoak adibidez, aztertutako epea baino termino luzeagoetan sor ditzakete emaitzak.

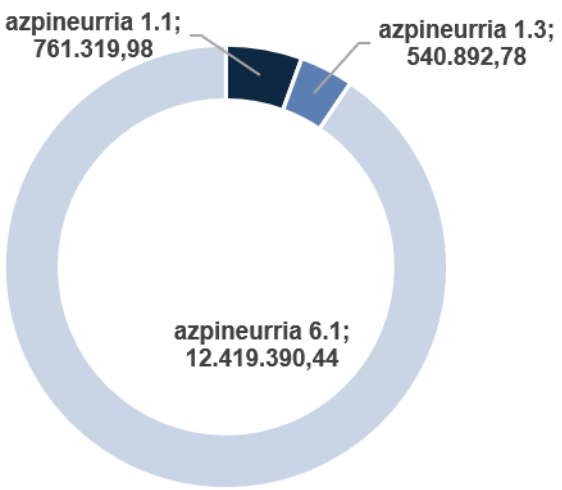
2.5 PEC 5. zenbakia. FA 2B. Zenbateraino lagundu dute LGParen esku-hartzeek behar bezala prestatutako nekazarien nekazaritza sektorean sartzea, eta bereziki belaunaldi-erreleboa?

Euskadiko 2014-2022 LGParen 2B Interes-eremuak nekazaritza sektorean behar bezala prestatuta dauden gazteak txertatzea eta belaunaldi-erreleboa sustatzea du helburu. Neurri nagusia 6.1 azpineurria da, enpresa plan bati eta Gaztenek prozedurari lotutako lehen instalazioari hobaria ematen diona.1.1 eta 1.3 azpineurriek laguntza hori osatzen dute, lanbide heziketaren, gaitasunen jabekuntzaren, trukeen eta bisita teknikoen bitartez.

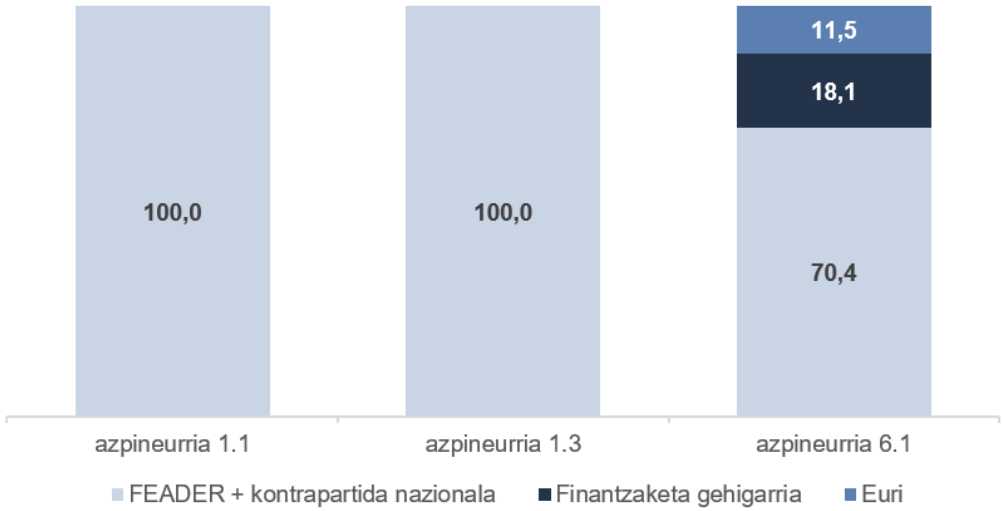
Neurketa	Deskribapena	GPT exekutatuta
1.1	Lanbide Heziketarako laguntzak eta gaitasunak eskuratzeko ekintzetarako	761.319,89 €
1.3	Trukeak eta epe laburreko bisitak nekazaritza eta baso ustiategietan	540.892,78 €
6.1	Nekazari gazteentzako negozioak sortzeko laguntza	12.419.390,44 €

Iturria: LGP Euskadi 2014-2022 eta kudeaketa datuak

10. grafikoa. FA 2Bren guztizko gastu publikoaren banaketa azpineurrien arabera

11. grafikoa. Finantzaketa-iturriak azpineurriaren arabera. Interes-eremua 2B.

Erantzuna bi epai-irizpideren inguruan antolatzen da: behar bezala prestatutako nekazari gazteen parte-hartzea handitu den ala ez, eta lagundutako pertsonak nekazaritza sektorean benetan sartu diren ala ez. Azterketak T5/R3 adierazlea betetzea, betetako inkorporazioa eta onartutako eskaerak, onuradunen eta haien ustiategien profila, sektorearen bilakaera demografikoa eta Gaztenek prestakuntza eta laguntzaren ekarpena hartzen ditu kontuan.

2.5.1 Ebaluazio galderari erantzuna

Epai-irizpidea	Mota	Adierazlea	Balioa	Iturria
Behar bezala prestatuta dauden nekazari gazteen parte-hartzea areagotu da eta nekazaritza sektorean sartzea sustatu da.	**Emaitzen adierazle arrunta**	**T5/R3: LGPak lagundutako gazteentzako enpresa-garapen plan edo inbertsioak dituzten ustiategien ehunekoa.**	**% 2,47 burututako 408 inkorporazioetan;%87,7ko gauzatzea helburuarekin alderatuta**	LGP 2014-2022 eta jarraipenaren datu-basea
	Emaitza-adierazlea	**T5/R3 onartutako eskaeren arabera kalkulatua**	**% 3,14 520 aplikaziotan;%111,8ko gauzatzea helburuarekin alderatuta**	Jarraipen datu-basea
	Produktibitate-adierazlea	**O4 M06.1: ustiategiak/onuradunak txertaketa osatua duten**	**408 (130 emakume / 278 gizon.)**	Jarraipen datu-basea
	Adierazle gehigarria	Onartutako eskaerak M06.1	520	Jarraipen datu-basea
	Produktibitate-adierazlea	**O1: gastu publiko osoa M06.1**	**12.419.390,44 €**	Jarraipen datu-basea
	Adierazle gehigarria	M06.1 laguntza ertaina osatuz sartzeko	30.439,68 €	Elaborazio propioa jarraipenaren datu basean oinarrituta
	Produktibitate-adierazlea	**O1: gastu publiko osoa M01.1**	**761.319,89 €**	Jarraipen datu-basea
	Produktibitate-adierazlea	**O1: gastu publiko osoa M01.3**	**540.892,78 €**	Jarraipen datu-basea

Epai-irizpidea	Mota	Adierazlea	Balioa	Iturria
	Produktibitate-adierazlea	**O12 M01.1: prestakuntza-jardueretako parte-hartzaileak**	**346 partaidetza**	Jarraipen datu-basea
	Adierazle gehigarria	Emakumeen parte-hartzea M06.1	130 onuradun;%31,86	Jarraipen datu-basea
	Adierazle gehigarria	Inkorporazioen lurralde banaketa	Bizkaia %43,87; Gipuzkoa %29,17; Araba %26,96	Jarraipen datu-basea
	Adierazle gehigarria	5 ha baino gutxiagoko ustiategiak	182; Onuradunen %44,61	Jarraipen datu-basea
	Adierazle gehigarria	Baserri ekologikoak	60 20 emakume (%33,3) eta 40 gizon (%66,7); Onuradunen % 14,71 eta gastuaren % 17,97.	Jarraipen datu-basea
	Adierazle gehigarria	Produkzio-orientazio nagusiak	Beste belarjale batzuk %25,49;baratzezaintza %24,26	Jarraipen datu-basea
	Adierazle gehigarria	Mendi eremuetan kokatutako baserriak	175; Onuradunen % 42,89 eta gastuaren % 35,74	Jarraipen datu-basea

Gauzatze-esparrua

FA 2Bn, 13.721.603,11 euroko gastu publikoa gauzatu zen, programatutako gastu publiko osoaren %11,5 gutxi gorabehera. M06.1ek guztizkoaren %90,51 kontzentratu zuen, 12.419.390,44 eurorekin. M01.1ek %5,55 izan zuen, 761.319,89 eurorekin, eta M01.3k %3,94, 540.892,78 eurorekin.

1.1 eta 1.3 azpineurriak guztiz finantzatu ziren LGENF eta estatuko kontrapartearen bidez. M06.1ean, gastuaren % 70,38 LGENF eta kontrapartidari zegokion, % 18,08 finantzaketa osagarriari eta % 11,55 EURIri. Konbinazio honek aldiaren amaieran lehen instalazioari eusteko ahalmena zabaldu zuen.

2025eko abenduaren 31n, 408 gaztek (130 emakume eta 278 gizon) inkorporazioa egin zuten, programazioan erreferentzia gisa erabiltzen diren 16.550 ustiategien % 2,47ren baliokidea. Helburua 465 inkorporaziora eta %2,81era iristea zen, beraz, amaitutako inkorporazioen betetze-maila %87,7koa izan zen. Onartutako 520 eskaera aintzat hartzen badira, adierazlea % 3,14ra iristen da eta helburua % 11,8 gainditzen du. Sektorean benetako txertaketa baloratzeko, 408ko datua hartzen da erreferentzia nagusitzat.

Lehen instalazioa eta belaunaldi-erreleboa

M06.1 bidez, 408 lehen instalazio onartzen ziren. Batez besteko laguntza 30.439,68 eurokoa da onuradun bakoitzeko (emakumeak 32.603,86 euro eta gizonezkoak 29.427,66 euro). Prima enpresa-plan bati eta Gaztenek prozedurari lotuta dago eta bi zatitan ordaintzen da: aldeko ebazpenaren ondoren bi heren eta tutoretza amaitzean gainerako herena, planaren betetzea baliozkotu ondoren.

Zenbatekoa gutxienez 20.000 eurotik hasi eta 70.000 eurora irits daiteke. Bere zehaztapenak kontuan hartzen ditu aurreikusitako inbertsioak eta gastuak, emakumeak edo titularrak jabetza partekatuko erregimen batean sartzea, lehentasunezko produkzio ereduak hartzea -ekoizpen ekologikoa edo integratua, ustiategiaren eraldaketa eta zirkuitu laburrak-, aldez aurretiko sektore-loturarik ez izatea eta proiektuaren izaera asoziatiboa.

Laguntzak gazteen sarrera errazten du eta hasierako kostu eta arriskuen zati bat konpentsatzen du.

Kudeatzaileen zerbitzuen arabera, M06.1 gazteak instalatzeko neurri zentrala izan da. Hiru Lurralde Historikoek nabarmendu dute negozio planen itxiera negatiboak murriztu direla eta negozio planaren erabilgarritasuna baloratzen dutela. Bizkaiak eta Gipuzkoak pizgarri eragin garrantzitsua egozten diote laguntzei, eta Arabak balorazio neurritsuagoa egiten du. Arduradunek bat datoz, baina, zenbatekoa ez dela beti nahikoa eta lurzorurako sarbideak, finantzaketa eta lizentziak ustiategi berrien sendotzea baldintzatzen jarraitzen dutela.

Testuinguru sektoriala eta bilakaera demografikoa

M06.1 azpineurriaren ekarpena ustiategien kopurua murrizteko eta titularren zahartzearen testuinguruan aztertu behar da. Onartutako inkorporazioek joera horiek murrizten dituzte, baina haien bolumena ez da nahikoa izan aldian horiek iraultzeko.

30. taula. Euskal AEko nekazaritza-ustiategien kopuruaren bilakaera, 2016-2023

Urtea	Ustiaketak	Aldakuntza 2016arekin alderatuta
2016	15.564	—
2020	12.919	-17,0 %
2023	10.440	-32,9 %

Iturria: Eustat, 2023ko Nekazaritza Ustiategien Egiturari buruzko Inkesta.

2016 eta 2023 artean ustiategien kopurua 5.124 gutxitu da, %32,9. Nekazaritza ehun produktiboaren murrizketak sektorearen gaztetze garbia sortzeko txertaketa berrien ahalmena baldintzatzen du.

31. taula. 40 urtetik beherako ustiategietako arduradunak, 2009 eta 2020.

Urtea	40 urtetik beherako buruak	guztizkoaren %
2009	1.586	9,6 %
2020	1.349	10,4 %

Iturria: Eustat, 2009 eta 2020ko Nekazaritza Erroldak.

40 urtetik beherako buruzagien kopurua 237 gutxitu da 2009 eta 2020 artean, %14,9. Haren pisu erlatiboa apur bat handitu zen, ustiategien guztizko kopurua biziago jaitsi zelako; Ehuneko igoera horrek ez du gaztetze garbirik suposatzen.

32. taula. ustiategietako arduradunak adin-taldearen arabera, 2020

Adin tartea	Egoitza	%
25 urte baino gutxiago	78	0,7 %
25-34 urte	444	4,3 %
35-44 urte	1.175	11,3 %
45-54 urte	2.419	23,2 %
55-64 urte	3.316	31,8 %
65 urte eta gehiago	3.008	28,8 %

Iturria: Eustat, 2023ko Nekazaritza Ustiategien Egiturari buruzko Inkesta.

33. taula. Ustiategietako arduradunak adin-taldearen eta sexuaren arabera, 2020an eta 2009an.

Urtea	Gizonak	%	Emakumeak	%
2020	**9.606**	**100,0**	**3.313**	**100**
- 40 urte baino gutxiago	1.122	11,7	227	6,9
- 40-65 urte	5.718	59,5	1.905	57,5
- 65 urte eta gehiago	2.766	28,8	1.181	35,6
2009	**11.460**	**100,0**	**5.094**	**100**
- 40 urte baino gutxiago	1.229	10,7	357	7,0
- 40-65 urte	6.981	60,9	2.992	58,7
- 65 urte eta gehiago	3.250	28,4	1.745	34,3

Iturria: Eustat, 2020ko Nekazaritza Errolda.

Belaunaldi-erreleboak egiturazko erronka izaten jarraitzen du: 2023an, ustiapen-kudeatzaileen batez besteko adina 57,6 urtekoa zen.55 urte edo gehiagoko taldeek estatuburuen % 60,6 inguru hartzen zuten, eta 35 urtetik beherakoek % 5 inguru.

Onuradunen eta ustiategien profila

Bizkaiak du onuradun gehien eta Gipuzkoak gastu bolumen handiena.

34. taula. Onuradunen lurralde banaketa eta 6.1 azpineurriaren guztizko gastu publikoa

Lurraldea	Onuradunak	% onuradunak	GPT	%GPT	Laguntza ertaina
Araba/Álava	110	26,96 %	2.888.666,69 €	23,26 %	26.260,61 €
Bizkaia	179	43,87 %	4.735.877,11 €	38,13 %	26.457,41 €
Gipuzkoa	119	29,17 %	4.794.846,64 €	38,61 %	40.292,83 €
Guztira	**408**	**100 %**	**12.419.390,44 €**	**100 %**	**30.439,68 €**

Gipuzkoak batez besteko laguntza handiagoa aurkezten du, 40.292,83 euro inkorporazio bakoitzeko, Araba eta Bizkaian 26.000 eurotik gertu dauden kopuruekin alderatuta. Alde hori negozio-planen profilarekin, produkzio-sektoreekin eta premium modulazio-irizpideekin lotuta egon daiteke.

35. taula. 6.1 azpineurriko batez besteko laguntza, sexuaren eta lurralde historikoaren arabera (€, sektorean sartutako pertsona bakoitzeko)

Lurralde historikoa	Emakumeak	Emakumeentzako batez besteko laguntza (€)	Gizonak	Gizonentzako batez besteko laguntza (€)	Guztira	Batez besteko laguntza guztira (€)
Araba/Álava	21	29.587,30	89	25.475,66	110	26.260,61
Bizkaia	67	27.513,46	112	25.825,67	179	26.457,41
Gipuzkoa	42	42.232,54	77	39.234,81	119	40.292,83
Guztira	130	32.603,86	278	29.427,66	408	30.439,68

Sexuaren eta lurraldearen araberako gurutzaketak erakusten du hiru Lurralde Historikoetan emakumeen batez besteko laguntza gizonezkoena baino handiagoa dela (Araba, 29.587,30 euro, 25.475,66 euroren aldean; Bizkaia, 27.513,46 euro, 25.825,67 euroren aldean; Gipuzkoa, 42.232,54 euro, 39.234,81 euroren aldean). Gipuzkoa da bi sexuetan batez besteko kopururik handienak. Behatutako desberdintasunak deskribatzen dira haien kausak ondorioztatu gabe.

36. taula. Gastu publikoa eta 6.1 azpineurrirako batez besteko laguntza onuradunaren sexuaren arabera

Sexua	Onuradunak	%	Gastu publikoa (€)	gastuaren %	Batez besteko laguntza (€)
Emakumeak	130	31,86%	4.238.501,68	34,13%	32.603,86
Gizonak	278	68,14%	8.180.888,76	65,87%	29.427,66
Guztira	408	100%	12.419.390,44	100%	30.439,68

Gastuaren sexuaren arabera banatuta, emakumeak onuradunen % 31,86 badira ere, gastu publikoaren % 34,13 hartzen dute, batez besteko laguntza (32.603,86 euro) gizonezkoena baino handiagoa dela (29.427,66 euro). Laguntzen intentsitate handiagoa hau emakumezkoen jabetza lehenesten duten ekintza positiboko neurriekin bat dator. Gainera, lagundutako 60 ustiategi ekologikoetatik 20 (%33,3) emakumeei dagozkie eta 40 (%66,7) gizonezkoei. Zenbatekoek ordaindutako laguntzei (gastu publikoa) eta betetako espedienteei dagozkie; Emandako datu-baseak ez du onartzen lurraldea edo onuradunen adina sexuaren arabera banatzea.

Emakumeak inkorporazioen %31,86 dira. Proportzio horrek asko gainditzen du 2020ko Nekazaritza Erroldan 40 urtetik beherako ustiategietako kudeatzaileen artean duen pisua: %6,9, 227 emakume, 3.313 guztira.

Neurri horrek, beraz, emakume gazteen sarreran eta sektorearen maskulinizazioa murrizteko eragin positiboa erakusten du.

Hiru kudeaketa-zerbitzuek desberdintasunak ezabatzen edo murrizten laguntzeko ekintza positiboko neurrien aplikazioa berresten dute: lehentasuna, puntuazio handiagoa edo kopuru handiagoa, nahiz eta mekanismo horiek jabetza, finantzaketa edo baliabide produktiboak eskuratzeko hutsuneak murriztu dituzten zehazteko informaziorik ez duten.

Onartutako ustiategien tamainari dagokionez, ustiategi txikiak dira nagusi, nahiz eta 20 hektarea edo gehiagoko ustiategietan ere ekipamendu multzo garrantzitsu bat egon.

37. taula. 6.1 azpineurriaren onuradunen banaketa ustiategiaren tamainaren eta sexuaren arabera

Baserriaren tamaina	Emakumeak	Gizonak	Guztira	% emakumeak
5 ha baino gutxiago	52	130	182	28,6%
5etik 10 ha baino gutxiagora	15	18	33	45,5%
10etik 20 ha baino gutxiagora	14	28	42	33,3%
20tik 50 ha baino gutxiagora	26	49	75	34,7%
50 ha edo gehiago	23	53	76	30,3%
Guztira	130	278	408	31,9%

Ustiategiaren tamainaren arabera, emakumeen parte-hartzea handiena 5 eta 10 hektarea baino gutxiagoko ustiategietan da (%45,5), eta txikiena 5 hektareatik beherako ustiategietan (%28,6); Gainerako ataletan %30 eta %35 artean dago. Behatutako aldea bere kausak ondorioztatu gabe deskribatzen da.

5 hektarea baino gutxiagoko ustiategiek inkorporazioen %44,61 dira. Datua 2023ko Nekazaritzako Ustiategien Egituraren Inkestan buruak 35 urte baino gutxiago zituzten ustiategien artean erregistratutako % 37,7koa baino handiagoa da, nahiz eta bi iturrietako adin-kategoriak bat ez datozen zehatz-mehatz.

38. taula. 6.1 azpineurriko pertsona onuradunen eta guztizko gastu publikoaren banaketa, ekoizpen-motaren arabera

Ekoizpen mota	Onuradunak	% Onuradunak	GPT	Laguntza ertaina
Ohikoa	348	85,29 %	10.187.117,11 €	29.273,33 €
Ekologikoa	60	14,71 %	2.232.273,33 €	37.204,56 €
Guztira	**408**	**100 %**	**12.419.390,44 €**	**30.439,68 €**

Ustiategi ekologikoak inkorporazioen %14,71 dira eta gastuaren %17,97 kontzentratzen dute. Haien batez besteko laguntza, 37.204,56 euro, ustiategi konbentzionalena gainditzen da, eta horrek islatzen du lehentasunezko ekoizpen ereduak kontuan hartu izana prima zehazteko orduan.

Orientazio tekniko-ekonomikoa dela eta, beste belarjale batzuk inkorporazioen %25,49 dira eta baratzezaintza %24,26. Labore iraunkorrak eta ardoak batera %15,20 dira. Gastuaren banaketa antzekoa da: baratzezaintza %25,79 da eta gainerako belarjaleek %25,77. Batez besteko laguntzarik handiena ustiategi mistoei dagokie, 33.777,25 eurorekin, eta esne-ustiategiei, 33.216,45 eurorekin; Baxuena soro-laboretan dago, 22.303,03 eurorekin.

39. taula. Onuradunen banaketa eta 6.1 azpineurriaren guztizko gastu publikoa eremu motaren arabera

Zona mota	Onuradunak	% Onuradunak	GPT	%GPT	Laguntza ertaina
Beste eremu batzuk/mugarik gabe	215	52,70 %	7.360.145,12 €	59,26 %	34.233,23 €
Mendi eremuak	175	42,89 %	4.439.104,31 €	35,74 %	25.366,31 €
Muga zehatzak dituzten eremuak	18	4,41 %	620.141,01 €	4,99 %	34.452,28 €
Guztira	**408**	**100 %**	**12.419.390,44 €**	**100 %**	**30.439,68 €**

Mendi eremuak onuradunen % 42,89 eta gastuaren % 35,74 hartzen ditu, eta horrek berresten du neurriaren presentzia garrantzitsua dela baldintza fisiko handiagoak dituzten lurraldeetan. Mugarik gabeko eremuek gastuaren %59,26 kontzentratzen dute eta batez besteko laguntza handiagoa dute.

Prestakuntza eta prestakuntza

Prima jasotzen duten pertsona guztiek gaitasun eta gaitasun profesionala frogatu beharko dute. Baldintza hori nekazaritza-titulua, bi urte baino gehiagoko aurretiazko esperientzia edo, halakorik ezean, gutxienez 150 orduko txertatze intentsiboa edo etengabeko prestakuntza-ikastaro baten bidez bete daiteke. Eskaera egiten den unean prestakuntza amaitzen ez denean, laguntza eta tutoretza prozesuaren barruan 36 hilabete arteko epea ematen da hura lortzeko.

M01eko batez bestekoaren bidez, 2B FAn 1.302.212,67 euro exekutatu ziren: 761.319,89 euro M01.1ari dagozkio eta 540.892,78 euro M01.3ri. M01.1ek 346 partaidetza zenbatu ditu prestakuntza-jardueretan. Ekintza hauek negozio-planak prestatu eta garatzeko beharrezkoak diren gaitasunak indartu zituzten eta M06.1-aren finantza-laguntza osatu zuten.

M01.3 nekazaritza- eta baso-ustiategietara truke eta epe laburreko bisiten bidez lagundu da.

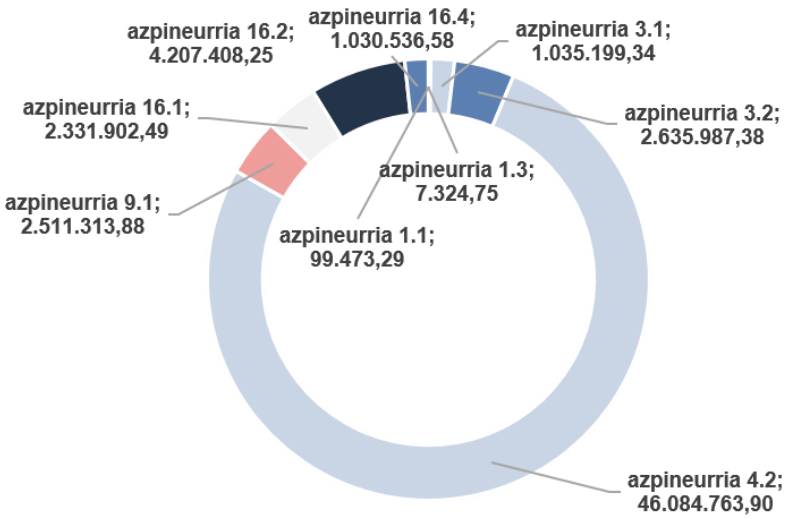
2.6 PEC 6. zk. FA 3A. Zenbateraino lagundu dute LGParen esku-hartzeek diruz lagundutako lehen ekoizleen lehiakortasuna hobetzen, nekazaritzako elikagaien katean gehiago txertatuz, kalitate planen bidez, nekazaritzako produktuei balioa emanez, tokiko merkatuak eta banaketa-zirkuitu laburrak, ekoizle-taldeak eta lanbide arteko erakundeak sustatuz?

Euskadiko LGP 2014-2022ko 3A Interes-eremuak lehen ekoizleen lehiakortasuna hobetzea du helburu, nekazaritzako elikagaien katean integrazio handiagoaren bitartez. Kalitate-erregimenak parte hartzeko eta sustatzeko laguntzak programatzen ditu, prozesatzeko eta merkaturatzeko inbertsioak, ekoizle taldeentzako laguntza, lankidetza, berrikuntza, kate laburrak eta prestakuntza.4.2 azpineurria finantza-bolumenaren araberako esku-hartze nagusia da, eta 3., 9., 16. eta 1. neurriek produktuak bereizteko, antolamendu kolektiborako, berrikuntzarako eta prestakuntzarako ekintza zabaltzen dute.

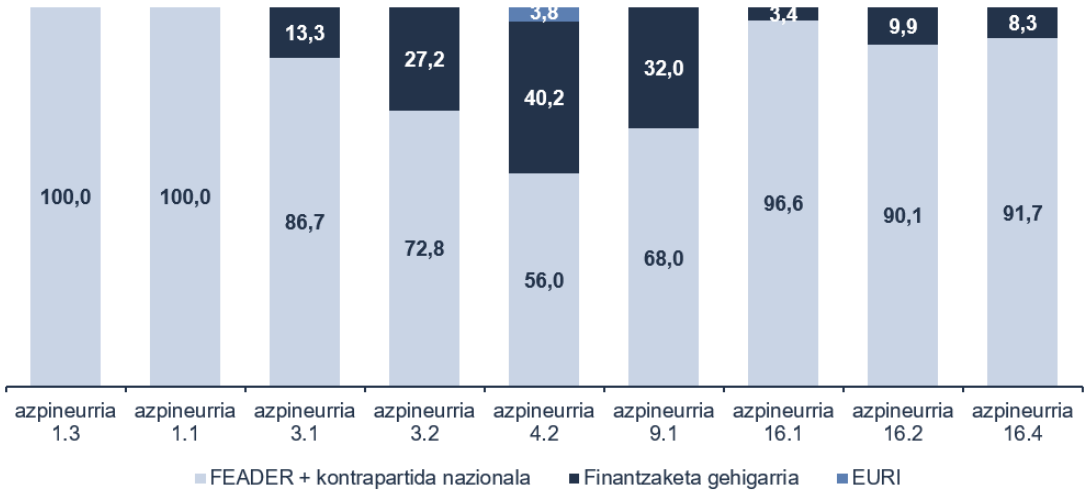
Neurketa	Deskribapena	GPT exekutatuta
1.1	Lanbide Heziketarako laguntzak eta gaitasunak eskuratzeko ekintzetarako	99.473,29 €
1.3	Nekazaritza eta baso ustiategietan trukeak eta epe laburreko bisitetan laguntzea	7.324,75 €
3.1	Kalitate erregimenetan parte-hartze berriarekin lagundu	1.035.199,34 €
3.2	Kalitate-araubideetan jasotako produktuen informazio- eta sustapen-jardueretan laguntzea	2.635.987,38 €
4.2	Nekazaritzako produktuak eraldatzeko, merkaturatzeko edo garatzeko inbertsioetarako laguntzak.	46.084.763,90 €
9.1	Ekoizle talde eta erakundeen sorrera eta funtzionamendua	2.511.313,88 €
16.1	AEI talde eragileen sorrera eta funtzionamendua	2.331.902,49 €
16.2	Proiektu pilotuak eta produktu, praktika, prozesu eta teknologia berrien garapena	4.207.408,25 €
16.4	Banaketa-kate laburretarako, tokiko merkatuetarako eta sustapen-jardueretarako lankidetza	1.030.536,58 €

Iturria: LGP Euskadi 2014-2022 eta kudeaketa datuak

12. grafikoa. FA·3Aren guztizko gastu publikoaren banaketa azpineurrien arabera

13. grafikoa. Finantzaketa-iturriak azpineurriaren arabera. Interes-eremua 3A.

Erantzuna hiru epai-irizpideren inguruan antolatzen da: ea operadoreak kalitate erregimenetan sartzea areagotu den;nekazaritzako produktuen eraldaketa, sustapena eta merkaturatzea indartu bada;eta ea lehen ekoizleek katean integratzea hobetu duten taldekatzeen, lankidetzaren, berrikuntzaren, tokiko merkatuen eta zirkuitu laburren bidez.

2.6.1 Ebaluazio galderari erantzuna

Epai-irizpidea	Mota	Adierazlea	Balioa	Iturria
Operadoreak kalitate erregimenetan sartzea areagotu egin da	**Emaitzen adierazle arrunta**	**R4/T6: kalitate-erregimenean, tokiko merkatuetan, zirkuitu laburretan eta ekoizle taldeetan parte hartuz lagundutako ustiategien ehunekoa.**	**%3,53;gauzatzea %80,41eko helburua %4,39ko aldean.**	IAE 2025 eta jarraipenaren datu-basea
	Produktibitate-adierazlea	**O4: M03.1-ek onartzen dituen nekazaritza-eragiketak**	**478**	Jarraipen datu-basea
	Produktibitate-adierazlea	**O1: gastu publiko osoa M03.1**	**1.035.199,34 €**	Jarraipen datu-basea
	Adierazle gehigarria	Emakumeen parte hartzea M03.1 espedienteen artean	113 espediente;%23,64	Jarraipen datu-basea
	Produktibitate-adierazlea	Onuradunak/ekintzak eta gastu publikoa M03.2	40 erregistro;17 entitate;2.635.987,38 euro	Jarraipen datu-basea
Nekazaritzako produktuen eraldaketa, sustapena eta merkaturatzea indartu da	**Produktibitate-adierazlea**	**O3: onartzen diren eragiketak M04.2**	**610**	Jarraipen datu-basea
	Produktibitate-adierazlea	**O1: gastu publiko osoa M04.2**	**46.084.763,90 €**	IAE 2025
	Produktibitate-adierazlea	**O2: mobilizatutako inbertsio osoa M04.2**	**178.170.499,60 €**	Jarraipen datu-basea
	Adierazle gehigarria	Mobilizatutako inbertsio osoa gastu publikoaren euro bakoitzeko M04.2	3,87 €	Elaborazio propioa jarraipenaren datu basean oinarrituta
	Adierazle gehigarria	Laguntza publikoen batez besteko intentsitatea M04.2	Inbertsioaren %25,87	Elaborazio propioa jarraipenaren datu basean oinarrituta
Lehen ekoizleen lehiakortasuna areagotu egin da nekazaritzako elikagaien katean integrazio handiagoaren bidez.	**Produktibitate-adierazlea**	**O1: gastu publiko osoa M01.1**	**99.473,29 €**	IAE 2025
	Produktibitate-adierazlea	Ekintzak eta prestakuntza jardunaldiak M01.1	66 akzio;95 egun	Jarraipen datu-basea
	Produktibitate-adierazlea	**O3: trukeak/bisitak M01.3**	**2 ekintza**	Jarraipen datu-basea
	Produktibitate-adierazlea	Gastuak, taldeak, eragiketak eta parte hartzen duten ustiategiak M09.1	2.511.313,88 €;7 talde;29 eragiketa;339 baserri (202 bakarra)	Jarraipen datu-basea
	Produktibitate-adierazlea	talde eragileak, bazkideak eta gastu publikoa M16.1	30 talde;177 bazkide;2.331.902,49 euro	Jarraipen datu-basea
	Produktibitate-adierazlea	Eragiketak eta gastu publikoa M16.2	65 eragiketa;4.207.408,25 euro	Jarraipen datu-basea
	Produktibitate-adierazlea	Ustiapenak eta gastu publikoa M16.4	28; 1.030.536,58 €	Jarraipen datu-basea
	Adierazle gehigarria	M04.2ren pisua FA 3Aren gastuan	76,88 %	Elaborazio propioa IAE 2025ean oinarrituta

Epai-irizpidea	Mota	Adierazlea	Balioa	Iturria
	Adierazle gehigarria	M09 eta M16ren pisu bateratua FA 3Aren gastuan	16,82 %	Elaborazio propioa IAE 2025ean oinarrituta
	Adierazle gehigarria	M16 lankidetzaren pisua FA 3A gastuan	12,63 %	Elaborazio propioa IAE 2025ean oinarrituta

Gauzatze-esparrua

FA 3An 59.943.909,86 euro gauzatu ziren, LGParen gastu publiko osoaren %50,42. M04.2k 46.084.763,90 euro bildu zituen, interes-eremuaren gastuaren %76,88. Ondoren etorri ziren M16.2 (%7,02), M03.2 (%4,40), M09.1 (%4,19) eta M16.1 (%3,89). M03.1 eta M03.2 kalitate-neurriek gastuaren %6,12 bildu zuten; M09k eta M16k, %16,82; eta prestakuntza- eta truke-jarduerek, %0,18.

LGENF finantzaketa eta bere kontrako nazionala 37.450.311,05 eurokoa izan zen, gastuaren %62,48. Finantzaketa gehigarriak 20.760.533,74 euro eman zituen, %34,63, eta bereziki garrantzitsua izan zen M04.2 eta M09.1ean. EURI funtsak 1.733.065,07 eurokoak izan ziren, %2,89, eta M04.2an bakarrik bildu ziren.

R4/T6 adierazlea %3,53ra iritsi zen, %4,39ko helburuaren aldean. Betetze-maila %80,41ekoa izan zen.

Kalitate- eta sustapen-erregimenak

3.1 eta 3.2 azpineurriak batera gauzatzea 3.671.186,72 eurokoa da. M03.1 bidez, 478 ustiategi kalitatezko marketan edo erregimenetan sartzea lagundu zen, 1.035.199,34 euroko gastu publikoarekin. Batez besteko laguntza 2.165,69 eurokoa izan zen ustiategi bakoitzeko, 3.1 azpineurrian gizonezkoen batez besteko laguntza 954,88koa izan zen eta 808,61 emakumezkoena (pertsona fisikoa). Espedienteen artean 113 daude onuradunak emakumeak diren, guztien %23,64.

M03.2an, 40 ekintzen erregistro finantzatu ziren, 17 erakunde ezberdinei dagozkienak. Idiazabal gazta, txakolina, sagardoa, ekoizpen ekologikoa eta Artzai Gaztari lotutako kontseilu arautzaileak, sektore-elkarteak, kooperatibak eta entitateak dira nagusi. Ildo honek kalitate zifrek jasotzen dituzten produktuen sustapena, ikusgarritasuna eta posizio komertziala indartu zituen.

Kudeaketa zerbitzuaren arabera, produktuen bereizketa eta kalitate zigiluei lotutako balio erantsia dira parte hartzeko arrazoi nagusiak. Jarraipena egiaztatzen da urtero egiaztatzen diren ziurtagiri-erakundeen eta kontseilu arautzaileen erregistroekin. Ziurtagirien, kontrolen eta auditorien kostuen igoerak, belaunaldi-erreleborik ez izatearekin batera, laguntzak amaitzen direnean operadore batzuk gelditzea zaildu dezakete.

Eraldaketa eta komertzializazioa

M04.2 FA 3A-n programatutako laguntza-tresna nagusia izan zen. Eragiketa-oinarriak 610 ekintza erregistratzen ditu, 46.084.763,90 euroko gastu publikoa eta 178.170.499,60 euroko inbertsio osoa. Laguntza publikoen euro bakoitzak 3,87 euroko inbertsioa mobilizatu zuen. Laguntzaren batez besteko intentsitatea %25,87koa izan zen. Batez besteko gastu publikoa 75.548,79 eurokoa izan da eragiketa bakoitzeko eta batez besteko inbertsioa 292.082,79 eurokoa.

Eragin handiena izan duten inbertsioak ekoizpen-lerro, eraikuntza eta instalazio berriak eta produkzio-makineria eta ekipamendu berriak izan ziren. Baratzezaintzako ekintzak, ustiategiak eta landaketak hobetzea ere lagundu zen. Kudeaketa-zerbitzuak lehen ustiategiak tokiko merkatuetan eta zirkuitu laburretan sartzea erraztu zuten proiektuak identifikatzen ditu, tokiko produktuen balorizazioa eta ekoizpenaren, transformazioaren eta merkaturatzearen arteko lotura indartuz.

Ekoizle taldeak

M09.1 zazpi ekoizle talde lagundu zituen 29 eragiketa eta 2.511.313,88 euroko gastu publikoaren bidez.339 baserrik (202 bakarrak) parte hartzen dute talde hauetan. Batez bestekoa 48,4 ustiategikoa izan zen talde bakoitzeko eta 11,7 ustiapen bakoitzeko. Batez besteko gastua 358.759,13 eurokoa izan zen talde bakoitzeko eta 86.597,03 eurokoa eragiketa bakoitzeko. Taldeen tamaina desberdina da: horietako batek 193 baserri biltzen ditu, guztizkoaren %56,9.

Lankidetza, berrikuntza eta kate laburrak

FA 3An 16. neurriaren gauzatzea 7.569.847,32 eurora iristen da, FA 3Aren gastuaren %12,63ra.177 bazkide eta 2.331.902,49 euroko 30 talde eragile lagundu ziren. Talde bakoitzak 6 kide inguru bildu zituen batez beste, eta 77.730,08 euro jaso zituen gastu publikoan. M16.2k 65 lankidetza-eragiketa eta proiektu pilotu finantzatu zituen 4.207.408,25 eurorekin, 64.729,36 euroren baliokidea eragiketa bakoitzeko. M16.4an, 1.030.536,58 euro gauzatu ziren kate laburrei eta tokiko merkatuei lotutako ekintzetan.

Talde eta proiektuek eragile anitzekin osaera dute, ustiategiekin, ETEekin, ikerketa-entitateekin, aholkulariekin eta kateko beste eragile batzuekin.16. neurriaren ebaluazio espezifikoak positiboki baloratzen du berrikuntzaren arriskua murrizteko, proiektu pilotuak egiteko eta eragileak konektatzeko lankidetza. Katiluk berrikuntza-artekari gisa eta ideiak bideratzeko laguntza ere nabarmentzen du.

Prestakuntza eta trukeak

M01.1 66 ekintza eta 95 eguneko prestakuntza finantzatzen lagundu zuen, 99.473,29 euroko gastu publikoarekin. Batez besteko gastua 1.507,17 eurokoa izan zen akzio bakoitzeko eta 1,44 egun eman ziren akzio bakoitzeko. M01.3k bi truke edo bisita ekintza gehitu ditu, 7.324,75 euroko gastu publikoarekin.

Edukiak kalitate ezberdindua, jasangarritasun ziurtagiriak, olioaren merkaturatzea, DOP duten produktuen ebaluazio sentsoriala, negoziazio komertziala, kudeaketa ekonomiko-finantzarioa, elikagaien higienea, elikagai berrien ekoizpena eta kalitatezko egurra lortzea landu ziren. Ekintza hauek produktuak bereizteko, enpresak kudeatzeko eta merkaturatzea hobetzeko gaitasunak indartu zituzten.

2.7 PEC zk.7. FA 3B. Zenbateraino lagundu dute LGParen eskuhartzeek ustiategietan arriskuen prebentzioa eta kudeaketa?

Neurketa	Deskribapena	GPT exekutatuta
1.1	Lanbide Heziketarako laguntzak eta gaitasunak eskuratzeko ekintzetarako	27.272,65 €
Guztira		27.272,65 €

Iturria: LGP Euskadi 2014-2022 eta kudeaketa datuak

2.7.1 Ebaluazio galderari erantzuna

3B interes-eremuan, LGParen ekarpena 1.1 azpineurriaren bidez soilik artikulatu da, lanbide-heziketako ekintzetara eta gaitasunak eskuratzera zuzenduta. Programatutako eta exekutaturiko finantza-bolumena txikia da, guztira 27.272,65 euroko gastu publikoarekin, LGENF + estatuko kontrapartearen bidez osorik finantzatua, finantzaketa gehigarririk edo EURIrik gabe.

Azpineurri honen bidez, 23 prestakuntza-ekintza lagundu dira, 42 eguneko prestakuntza eta 377 parte-hartzaile ustiategietan eta nekazaritza-enpresetan arriskuen kudeaketarekin lotutako jardueretan. Beraz, LGPak FA 3Bri egindako ekarpena ekarpen mugatu gisa interpretatu behar da, prestakuntzan eta prebentzioan zentratua, eta ez inbertsioetara edo arriskuak kudeatzeko tresna zehatzetara.

Prestakuntza-ekintzak batez ere lan-arriskuen prebentzioa, nekazaritza eta baso-makineria seguru maneiatzea, motozerra eta desbrozailuen erabilera segurua, lehen sorospenak, nekazaritza eta baso-lanetan segurtasuna, elikagaien segurtasuna eta produktu fitosanitarioei lotutako prestakuntza izan dira. Ekintza hauek batera, parte-hartzaileen gaitasunak hobetzen lagundu dute arriskuak prebenitzeko eta nekazaritza eta basogintzako jardueretan segurtasuna indartzeko.

2.8 PEC zk.8. FA 4A. Zenbateraino lagundu dute LGParen eskuhartzeek biodibertsitatea leheneratzeko, kontserbatzeko eta hobetzeko, besteak beste, Natura 2000 eremuetan, muga naturalak edo bestelako muga espezifikoak dituzten eremuetan eta balio natural handiko nekazaritza sistemak, baita Europako paisaien egoera ere?

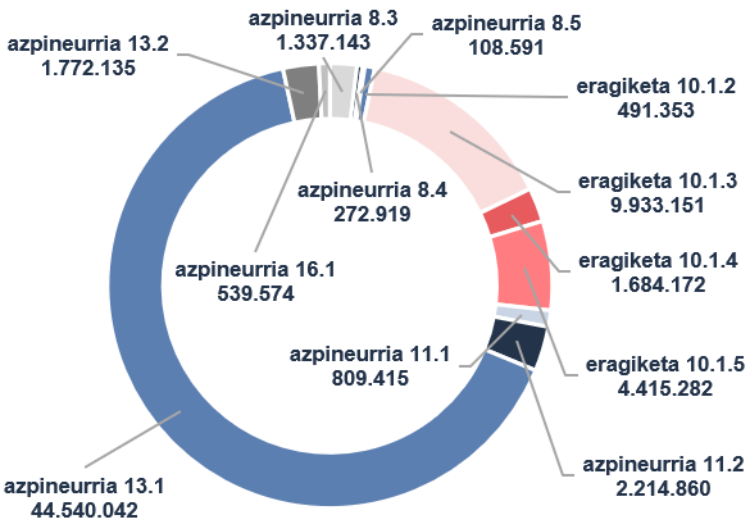
Euskadiko LGP 2014-2022ko 4A Interes-eremuak biodibertsitatea berreskuratu, zaindu eta hobetzea du helburu, Natura 2000 eremuak, muga naturalak edo bestelako muga zehatzak dituzten eremuak eta balio natural handiko nekazaritza-sistemak barne, baita landa-paisaien egoera kontserbatu eta hobetzea ere.

Neurketa	Deskribapena	GPT exekutatuta
8.3	Suteek, hondamendi naturalek eta hondamendiek basoetan eragindako kalteak prebenitzeko laguntza.	1.337.142,59 €
8.4	Suteek, hondamendi naturalek eta hondamendiek basoetan eragindako kalteak leheneratzeko laguntza.	272.919,14 €
8.5	Baso-ekosistemen egokitzapen-gaitasuna eta ingurumen-balioa areagotzen duten inbertsioetarako laguntzak.	108.591,13 €
10.1	Nekazaritzako ingurumen- eta klima-konpromisoengatiko ordainketak	16.523.957,64
10.1.2	Sagardo-sagarrondoen bertako barietateen kontserbazioa	491.353,13 €
10.1.3	Bertako animalia-arrazen kontserbazioa abandonatzeko arriskuan	9.933.150,62 €
10.1.4	Erlezaintza bioaniztasuna hobetzeko	1.684.171,51 €
10.1.5	Mendiko larreen erabileraren kudeaketa	4.415.282,38 €
11.1	Nekazaritza ekologikoko praktika eta metodoetara bihurtzeko ordainketak	809.415,15 €
11.2	Nekazaritza ekologikoko praktika eta metodoak mantentzeko ordainketak	2.214.859,67 €
13.1	Konpentsazio-ordainketak mendi eremuetan	44.540.041,60 €
13.2	Konpentsazio-ordainketak muga natural nabarmenak dituzten mendi-eremuak ez diren eremuetan	1.772.135,40 €
16.1	Nekazaritza produktibitate eta iraunkortasunari buruzko EIP talde eragileak sortzeko eta funtzionatzeko laguntza.	539.573,89 €
Guztira		**68.118.636,21 €**

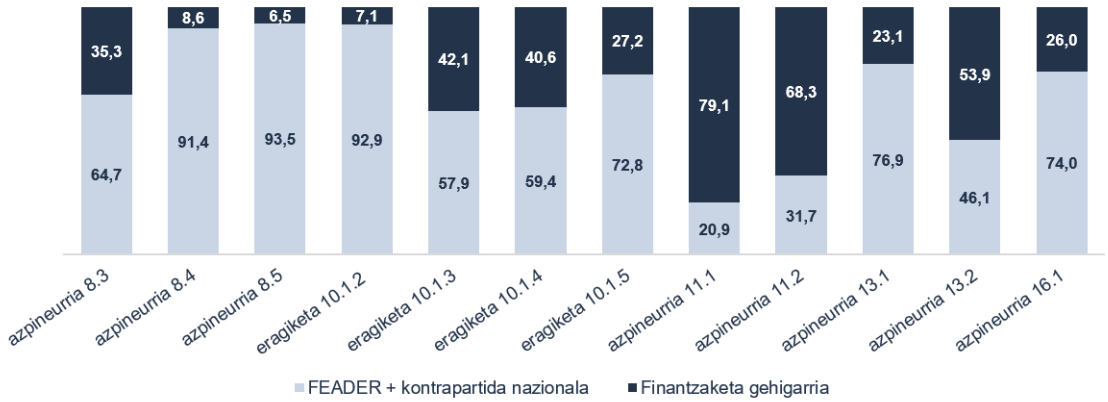
Iturria: LGP Euskadi 2014-2022 eta kudeaketa datuak

Ebaluazio-galderaren erantzuna matrizearen hiru epai-irizpideen inguruan artikulatzen da: onuradun nekazaritza-eremuan biodibertsitatea berreskuratu, kontserbatu eta hobetu den, Natura 2000 eremuak eta balio natural handiko nekazaritza-sistemak barne;onuradun baso eremuan biodibertsitatea kontserbatu eta hobetu den baso kudeaketa aktiboaren bidez;eta konpentsazio-ordainketek nekazaritza-jarduera eta paisaia-kudeaketa mantentzen lagundu duten muga naturalak dituzten eremuetan, abandonatzea eta horrek biodibertsitatean dituen ondorioak saihestuz.

14. grafikoa. FA 4Aren guztizko gastu publikoaren banaketa azpineurrien arabera

15. grafikoa. Finantzaketa-iturriak azpineurriaren arabera. Interes-eremua 4A.

2.8.1 Ebaluazio galderari erantzuna

Epai-irizpidea	Mota	Adierazlea	Balioa	Iturria
Biodibertsitatea berreskuratu, kontserbatu eta hobetu da onuradun nekazaritza-eremuan, Natura 2000 eremuetan eta balio natural handiko nekazaritza-sistemen barne.	**Emaitzen adierazle arrunta**	**R7/T9: biodibertsitatea eta/edo paisaiak onartzen dituzten kudeaketa-kontratuen menpe dauden nekazaritza-lurren ehunekoa.**	**21,73% Azken LGP helburua: % 15,75**	LGP Euskadi 2014-2022;2019ko IAE eta Ebaluazioa eta 2025eko IAE;jarraipenaren datu-basea
	Osatze-adierazlea	**O4: M10.1.2 onuradunen kopurua**	**180**	Jarraipen datu-basea
	Osatze-adierazlea	**O4: M8.3ko onuradunen kopurua**	**32 baserri/onuradun**	Jarraipen datu-basea

Epai-irizpidea	Mota	Adierazlea	Balioa	Iturria
	Osatze-adierazlea	**O5: Biodibertsitatea kudeatzeko azalera osoa (ha) – M10.1**	**34.519 ha**	Jarraipen datu-basea
	Osatze-adierazlea	**O5: azalera osoa (ha) – M11.1, bihurketa ekologikoa**	**836 ha**	Jarraipen datu-basea
	Osatze-adierazlea	**O5: azalera osoa (ha) – M11.2, mantentze ekologikoa**	**2.817 ha**	Jarraipen datu-basea
	Osatze-adierazlea	**O5: M13.1 azalera osoa, mendi eremuak**	**41.500 hektarea**	Jarraipen datu-basea
	Osatze-adierazlea	**O5: M13.2 azalera osoa, muga naturalak dituzten beste eremu batzuk**	**2.863,05**	Jarraipen datu-basea
	Adierazle gehigarria	Emakumeen parte-hartzea pertsona fisikoen artean – M13.1 (mendi eremuak)	% 39,4 (2.165etik 853)	Jarraipen datu-basea
	Adierazle gehigarria	Emakumeen parte-hartzea pertsona fisikoen artean – M10.1.3 (tokiko animalia arrazak)	% 30,3 (184/607)	Jarraipen datu-basea
	Adierazle gehigarria	Emakumeen partaidetza pertsona fisikoen artean – M10.1.5 (mendiko larreak)	% 31,2 (272tik 85)	Jarraipen datu-basea
Biodibertsitatea kontserbatu eta hobetu da onuradun baso eremuan	**Emaitzen adierazle arrunta**	**R6/T8: biodibertsitatea onartzen duten kudeaketa-kontratuen menpe dauden basoen edo beste baso-eremuen ehunekoa.**	**5,35%. LGP amaierako helburua: %5,04.**	LGP Euskadi 2014-2022; IAE 2025, 2019 ebaluazioa
	Osatze-adierazlea	**O5: Baso-azalera osoa (ha) – M8.5**	**26.795,34 ha**	Jarraipen datu-basea
	Adierazle gehigarria	Emakumeen parte hartzea pertsona fisikoen espedienteen artean – M8.3	% 37,1 (345 espedientetik 128)	Jarraipen datu-basea
Konpentsazio-ordainketek muga naturalak dituzten eremuetan nekazaritza-jarduera eta paisaia-kudeaketa mantentzen lagundu dute, uzteko arriskua murrizten.	**Emaitzen adierazle arrunta**	**R7/T9: biodibertsitatea eta/edo paisaiak onartzen dituzten kudeaketa-kontratuen menpe dauden nekazaritza-lurren %**	**21,73%**	LGP Euskadi 2014-2022; IAE 2025, 2019 ebaluazioa

Euskadiko 2014-2022 LGParen esku-hartzeek ekarpen garrantzitsua egin dute, nahiz eta irregularra, bioaniztasuna eta landa-paisaia zaintzeko. Ekarpen hori, funtsean, mendiko eremuetako nekazaritza-jarduera mantenduz eta muga naturalekin, abeltzaintza eta landare-baliabide genetikoen kontserbazioan, mendiko larreen kudeaketan, erlezaintzari eta nekazaritza ekologikoari laguntza emanez eta, neurri txikiagoan, prebentziorako, zaharberritzeko eta ingurumena hobetzeko baso-ekintzen bidez sortu da.

Esku-hartzearen indar nagusia, beraz, nekazaritza eta basogintzako erabilerak kontserbazioarekin bateragarriak mantentzen lagundu izana da, habitatetan, espezieetan eta paisaietan ondorio kaltegarriak sortuko lituzkeen praktika tradizionalak abandonatzeko, areagotzeko edo galtzeko prozesuak saihestuz edo motelduz. Haien ekarpena argiagoa izan da baldintza onak kontserbatu eta mantentzeari dagokionez, lehengoratze ekologikoari edo biodibertsitatearen egoera froga daitekeen hobekuntzari dagokionez baino.

Ebaluazio-galderaren erantzunak nekazaritzako eta basogintzako biodibertsitateari, balio natural handiko nekazaritza-sistemen mantentzeari eta paisaia zaintzeari zuzenean edo osagarri gisa lagundu dioten esku-hartzeak hartzen ditu kontuan. Analisiak basogintzako 8.3, 8.4 eta 8.5 azpineurriak barne hartzen ditu; nekazaritzako ingurumen-eragiketak 10.1.2, 10.1.3, 10.1.4 eta 10.1.5; nekazaritza ekologikoko 11.1 eta 11.2 azpineurriak; 13.1 eta 13.2 azpineurrien konpentsazio-ordainketak; eta garatutako lankidetza 16.1. 10.1.6 eragiketa, mahasti eta olibondoen kultura-paisaia paregabeak mantentzera zuzendutakoa, FA 4Arekin lotuta egon daitezkeen esku-hartzeen artean zegoen, baina ez zen aplikatu hasieran diseinatu zen tokian, Araban. Era berean, 15. neurria, hasiera batean silvo-ingurumen eta klima-zerbitzuetarako aurreikusitakoa, ez zen Euskadin garatu. 2019ko ebaluazioak neurri multzo hau zehaztu zuen jada eta 15. neurria ez betetzeaz ohartarazi zuen.

Finantza datuen arabera, FA 4Ari egotzitako gastu publiko osoa 68.118.636,21 eurokoa da, hau da, LGParen gastu osoaren % 25. Finantza-egiturak argi eta garbi islatzen du esku-hartze mekanismo nagusia ez dela izan inbertsio zehatzen bidez lehengoratze ekologikoa, egitura-zailtasunak dituzten lurraldeetan nekazaritza eta abeltzaintza jarduera mantentzea baizik.13. neurriak 46.312.177,00 euro kontzentratzen ditu, Interes-eremuaren guztizko gastuaren %68,0. Horren barruan, 13.1 azpineurria, mendi eremuei dagokiena, 44.540.041,60 eurora iristen da, FA 4A osoaren gastuaren % 65,4ra, eta 13.2 azpineurriak 1.772.135,40 euro exekutatzen ditu.

10 neurria bigarren bloke garrantzitsuena da, 16.523.957,64 eurorekin, gastuaren % 24,3ren baliokidea. Zuzkidurarik handiena bertako animalia-arrazen kontserbazioari dagokio -10.1.3 eragiketa-, 9.933.150,62 eurorekin; ondoren, mendiko larreen erabileraren kudeaketa —10.1.5—, 4.415.282,38 eurorekin; biodibertsitatea hobetzeko erlezaintza —10.1.4—, 1.684.171,51 eurorekin; eta sagardo sagarrondoaren bertako barietateen kontserbazioa —10.1.2—, 491.353,13 eurorekin. Banaketa honek erakusten du nekazaritza-ingurumeneko ahalegina bereziki abeltzaintza-aniztasun genetikoa kontserbatzeko eta artzaintza-sistema estentsiboen mantentzera bideratu dela.

Nekazaritza ekologikoak 3.024.274,82 euroko ekarpena egiten du, FA 4A gastuaren % 4,4, bihurtzeko 809.415,15 euro eta mantenurako 2.214.859,67 euroren artean banatuta.8.3, 8.4 eta 8.5 baso-ustiapenek 1.718.652,86 euro guztira, %2,5, eta 16.1 azpineurriaren lankidetza, berriz, 539.573,89 euro, %0,8. Hori dela eta, FA 4Aren finantza-profilean, argi eta garbi, lehendik dauden

nekazaritza-praktikei eta produkzio-sistemei laguntzera zuzendutako urteko ordainketak nagusitzen dira, basogintzaren prebentzio-, zaharberritze- edo ingurumen-hobekuntza-ekintzen pisu nahiko txikiarekin alderatuta.

LGParen barruan basogintzako ekintzek duten pisu erlatiboki txiki horrek, neurri batean, Programaren lurralde-diseinuari erantzuten dio eta ez soilik basogintza-jarduera baxuari. Bizkaiak eta Gipuzkoak LGPtik kanpo bideratu zituzten basogintzako laguntzak, beraz, 8.1tik 8.5 basogintzako azpineurriek, funtsean, Arabari dagokion gauzatzea jasotzen dute. Datuek baieztatzen dute: 8.1 basogintzako azpineurriak Araban kontzentratzen ditu onuradunen 98, azaleraren % 97,7 eta gastuaren % 96,5 (FA 5En zehazten den bezala), eta 8.5 baso-inbertsioak Araban ere gauzatu ziren. Beraz, LGPko basogintzako datuek batez ere Arabaren gauzatzea islatzen dute eta ez dira interpretatu behar, berez, Euskal Herri osoan baso-politikaren intentsitate baxu gisa.

Azken gauzatzeak gorakada oso nabarmena suposatzen du 2019an aztertutako egoerarekin alderatuta. 2018. urtearen amaieran, FA 4An kontabilizatutako gastu publikoa 18.550.695,90 eurokoa zen, eta, beraz, epearen amaieran exekutatutako bolumena 3,7 aldiz handiagoa da gutxi gorabehera. Aurreko ebaluazioak adierazi zuen orduan gastua mendi-eremuetako konpentsazio-ordainketetara eta arrazen kontserbazio eta larreak kudeatzeko eragiketetara bideratzen zela, aldiaren bigarren erdian mantendu eta sendotu den eredua.

Baserriak, kontratuak eta onuradun eremuak

Onuradun ustiategien kopurua kontu handiz interpretatu behar da, jarraipen-oinarriek unitate desberdinak erabiltzen baitituzte neurriaren arabera: M8, M11 eta M13ko ustiategiak edo onuradunak;kontratuak M10ean;basogintzako esku-hartze jakin batzuetan egindako eragiketak;eta M16ko talde edo proiektuak. Gainera, ustiategi berak hainbat neurritan parte hartu izana edo ondoz ondoko errentetan ordainketak jaso izana. Ondorioz, erregistroen baturak ez du nahitaez FA 4A osoko ustiategi bakarraren kopuru bat adierazten.

Eskuragarri dagoen azken informazioari esker, AF 4A-ri lotutako esku-hartze nagusien estaldura-emaitzak nabarmen eguneratzea ahalbidetzen du. Epearen amaieran, R7/T9 adierazlea nekazaritza **azaleraren % 21,73ra iristen** da, % 15,75eko azken helburu **batekin** alderatuta, eta horrek % 138ko betetze-maila adierazten du. Emaitza horrek erakusten du biodibertsitatearen aldeko kudeaketa-kontratuen edo paisaien mantentzearen aldeko nekazaritza eremuak Programarako ezarritako aurreikuspena asko gainditu duela.

Nekazaritza eta ingurumenaren arloan, 10.1 neurriak 34.519 hektareako **azalera** erregistratzen du biodibertsitateari lotutako kudeaketa-konpromisoetan. Neurri horren barruan, 10.1.2 eragiketak, tokiko sagarrondo barietateak kontserbatzera zuzenduta, 180 **onuradun lagundu ditu.** Aztertutako eragiketa-oinarriak 481,64 hektareako azalera **identifikatzen** du, eta horietatik

27,23 hektarea Natura 2000 Sareko eremuetan daude, ustiapen honen **azaleraren** % 5,7ren baliokidea. Emaitza horrek berresten du esku-hartzearen esparrua handitu egin dela 2019ko ebaluazioan ikusitako egoerarekin alderatuta.

Nekazaritza ekologikoak ere hedapen handia du.11.1 azpineurriak, nekazaritza ekologikoko praktika eta metodoetara aldatzeari dagokiona, guztira 836 hektareako azalerara iristen **da, eta** 11.2 azpineurriak, praktika horiek mantentzeko xedea, 2.817 hektarea erregistratzen **ditu.** Azalera horiek fase bakoitzerako jakinarazitako azken esparrua islatzen dute, nahiz eta automatikoki gehitu behar ez diren gainazal fisiko bakar bat kalkulatzeko, izan ere, eragiketa bera bihurtzetik mantentzera igaro daiteke aldian.

Basogintzako ekintzek ere estaldura nabarmena dute.8.3 azpineurriak 32 ustiategi edo **pertsona onuradunei lagundu die, eta** 8.5 azpineurriak 26.795,34 hektareako azalera du **guztira. R6/T8** adierazlearen arabera, basoen eta **gainerako baso-eremuen % 5,35 biodibertsitatea** onartzen duten kudeaketa-kontratupean daude, azken helburua % 5,04aren aldean. **Gauzatzeak,** beraz, zertxobait gainditzen du Programaren aurreikuspena, nahiz eta eskura dagoen informazioak ez duen baso-eremu fisiko bakar bat identifikatzea edo ustiapenen arteko gainjartze posibleak egotea.

Bere aldetik, muga naturalak dituzten eremuetan konpentsazio-ordainketek oso garrantzi handiko lurralde pisua mantentzen dute.13.1 azpineurria, mendi-eremuei dagokiena, 41.500 hektareako **azalerara iristen** da, eta 13.2 azpineurriak, muga natural nabarmenak dituzten beste eremu batzuei dagokiena, 2.863,05 hektarea **erregistratzen** ditu. Batera, bi azpineurriek 44.363,05 **hektarea dira. Zifra** hauek 13. neurriaren estaldura handia erakusten dute, baina ez dira automatikoki sartu behar R7/T9 adierazlearen zenbatzailean, izan ere, jarraipen-sistemak irizpide zehatzak aplikatzen baititu biodibertsitatea edo paisaiak zuzenean onartzen dituzten kudeaketa-kontratuen menpe dauden eremuak identifikatzeko.

Nekazaritza-biodibertsitateari eta baliabide genetikoei buruzko emaitzak

10. neurria ingurumen-lotura zuzenena duen tresna da. Bere eragiketak biodibertsitatearen osagai ezberdinen gainean jarduten du: landare-baliabide genetikoak, uzteko arriskuan dauden abere-arrazak, polinizazioa eta mendiko larreen ekosistemak. Guztira, tresnen aniztasun horrek agrobiodibertsitate maila ezberdinetan esku hartzea ahalbidetu du, geneetatik eta arrazetatik hasi eta habitat eta paisaietaraino.

Bertako animalia-arrazen kontserbazioa

10.1.3 eragiketak 9,93 milioi euro biltzen ditu, 10. neurriko gastuaren % 60,1 FA 4Ari egotzita. Bere xedea da arraz komertzialek baino produkzio-errendimendu txikiagoa duten tokiko arrazak

mantentzen dituzten ustiategiak konpentsatzea, horien ordezkapena eta ondorioz ondare genetikoa galtzea saihestuz.

Onar daitezkeen arrazak, besteak beste, Betizu, Monchina, Terreña, Carranzana barietate beltza, Sasi Ardi, Azpi Gorri, Euskal Txerria, Caballo de Monte del País Vasco, Pottoka, Asno de las Encartaciones, Euskal Oiloa eta Euskal Antzara, guztiak desagertzeko edo desagertzeko arriskuan dauden tresna ofizialen barnean sartuta.

Konpromisoen finantza-gauzatze handiak eta jarraitutasunari esker, abereen aniztasun **genetikoa zaintzeko ekarpena garrantzitsua dela baloratu daiteke.** Laguntzek ekoizpen gutxiagoko animaliak mantentzearen aukera kostua murrizten dute eta elkarteak eta studbooks indartzen ditu. Hala ere, ebaluazioak ez du arrazaren arabera onartzen diren UGM kopuruaren edo haien ugalketa-errolden bilakaeraren serie finkaturik. Beraz, esan daiteke LGPak onuradunen arrazak mantentzearen alde egin duela, baina ez du zenbateko proportzioan hobetu den haien kontserbazio-egoerak, ezta laguntzak beste kontserbazio-programekiko duen eragina isolatu ere.

Eragiketa hau nekazaritzako ingurumen-ildorik onartuenetako bat izan dela uste dute kudeatzaileek, eta ez dute ez-betetzeen arazo hedaturik identifikatzen. Pertzepzio hori bat dator bere pisu finantzarioarekin. Aldi berean, nabarmentzen dute sarien zenbatekoak ez duela beti guztiz konpentsatzen kostuen igoera edo diru-sarreren galera, beraz, arrazen jarraipena ustiategien bideragarritasun ekonomiko orokorraren menpe geratzen da.

Sagardo sagarrondoaren bertako barietateak

10.1.2 eragiketak tokiko sagarrondo barietateen kontserbazioa bultzatu du, landare-materialaren mantentze-lanak inausketa-konpromisoekin, landatze-dentsitate minimoarekin eta belar-estalkien kontserbazioarekin uztartuz. Haren ekarpena landare-baliabide genetikoak zaintzeak eta fruitu-sistema tradizionalak eta nekazaritza-paisaia ezaugarriak mantentzeak sortzen du.

Aztertutako eragiketa-oinarriak 180 onuradun eta 481,64 hektarea zenbatzen ditu, horietatik 27,23 hektarea, %5,7, Natura 2000 Sarean. Esku-hartzeak kontzentrazio handia aurkezten du Gipuzkoan, 177 onuradun biltzen dituena, azaleraren % 97,3 eta oinarri horretan identifikatutako gastuaren % 99,3.

Arduradunek, ondorioz, landare-estalkien kudeaketa hobetzea, ernalketaren inguruko kontzientzia handiagoa eta higadura genetikoaren mehatxupean dauden barietateen kontserbazioa nabarmentzen dute. Ebidentzia honek ekarpen positiboa eta lokalizatua onartzen du.

Erlezaintza bioaniztasuna hobetzeko

10.1.4 eragiketak 1,68 milioi euro mobilizatu zituen. Bere ingurumen-logika sendoa da: erlauntzaren mantentzeak landare-espezieen polinizazioa eta ugalketa hobetzen ditu, besteak beste, txilardiak eta mendiko belardiak bezalako ekosistema hauskorrekin lotutakoak.

Laguntzek erlezaintza-jarduera eta erlauntzaren lurralde presentzia mantentzen lagundu dute, asentamenduen sakabanaketatik, osasun-arazoetatik eta transhumantziarako mugetatik eratorritako kostuak partzialki konpentsatuz. Biodibertsitatean duen eragina ekologikoki sinesgarria da eta ebidentzia zientifiko orokorrekin koherentea da, baina ez da polinizazio, aniztasun floristikoaren, basa polinizatzaileen ugaritasunaren edo arrantza-eremuetako habitaten bilakaeraren adierazleen arabera neurtu. Ekarpena, beraz, positibotzat baloratu behar da jarduerari eta balizko polinizazio-zerbitzuei eusteari dagokionez, baina ez zuzenean kuantifikatutako hobekuntza ekologiko gisa.

Mendiko larreak eta balio natural handiko nekazaritza sistemen kudeaketa

10.1.5 eragiketak 4,42 milioi euro exekutatu ditu. Balio natural handiko nekazaritza-sistemekin, Natura 2000rekin eta paisaiarekin ondoen bat datorren esku-hartzeetako bat da. LGPak aitortzen du mendiko larreen zati garrantzitsu bat interes komunitarioko habitatek osatzen dutela eta Natura 2000 eremuen barruan kokatzen dela. Artzaintza estentsiboa ezinbestekoa da bere egitura mantentzeko, sastrakaren inbasioa saihesteko eta habitaten eta lotutako paisaien mosaikoa kontserbatzeko.

Larreak antolatzeko planek baliabidearen egoerarekin bateragarriak diren abere-kargak zehaztu behar dituzte eta, eremuak Natura 2000rekin bat datozenean, Sarearen eskumena duen organoaren esku-hartzea behar dute. Artikulazio honek tresnak kontserbazio helburuekin duen koherentzia indartzen du.

Esku-hartzeak aldi berean abeltzaintza-ekoizpena, habitat irekien kontserbazioa, sastraka kontrola eta paisaia mantentzea sortzen dituen praktika tradizionala mantentzea lagundu du. Hori dela eta, bere ekarpena balio natural handiko **nekazaritza-sistemen kontserbazioari dagokionez garrantzitsutzat jo** daiteke.

Nekazaritza ekologikoa

11.1 eta 11.2 eragiketak batera exekutatu zituzten FA 4Ari egotzitako 3,02 milioi euro, programatutako gastu konparagarria gaindituz. Nekazaritza ekologikoak ongarrien eta produktu fitosanitario sintetikoen erabilera murrizten laguntzen du, lurzoruaren jarduera biologikoari eutsiz eta ekoizpen sistema ez hain intentsiboak finkatuz. LGPak berak lotzen du neurri hau bioaniztasunaren hobekuntzarekin eta ekosistemen egoerarekin.

Kudeatzaileek azalera ekologikoaren gehikuntzan eta ziurtatutako ustiategien finkapenean egindako ekarpena handitzat baloratzen dute, eta sarrerak murrizteko duen eragina ertain edo

altutzat. Biodibertsitatearen eta ekosistemen zerbitzuen ebaluazioa neurritsuagoa da, eta hori bat dator ziurtagiri ekologikoa automatikoki espezieen edo habitaten hobekuntza ikusgarri batean bihurtzeko zailtasunarekin.

Ebidentzia kualitatiboek adierazten dute hazkundearen zati bat sektoreko gehikuntza berrien bidez gertatu dela eta ez soilik ustiategi konbentzionalen aldaketaren bidez. Gainera, merkatuak ez ditu beti produkzio kostu handiagoak konpentsatzen edo ekoizpen guztia ekologiko gisa xurgatzen. Laguntzak garrantzitsuak izan dira konpromisoei eusteko, baina ingurumen-onuren iraupena merkataritza-bideragarritasunaren eta praktiken jarraipenaren araberakoa da laguntza amaitutakoan.

Emaitzak Natura 2000, konektibitate ekologiko eta balio natural handiko sistemetan

Natura 2000rako ekarpena batez ere zeharka edo neurri zabalagoetan integratu da, eta ez Natura 2000 ordaintzeko tresna zehatz baten bidez. Mendiko larre, bertako arrazetako, erlezaintza, nekazaritza ekologikoko eta basogintzako ekintzei buruzko eragiketak Sareko espazioetan aplika daitezke eta hautatzeko edo kudeatzeko irizpideek inguruabar hori onartzen dute. Hala ere, azken gauzatzeak ez digu modu agregatuan identifikatzea gastuaren, kontratuen edo azaleraren zein proportzio zegoen ZEC edo ZEPAren barruan.

Aztertutako datu-baseetan eskuragarri dagoen kuantifikazio espezifiko bakarra Natura 2000n kokatutako tokiko sagarrondo barietateen 27,23 hektareari dagokio. Datu honek baieztatzen du ekarpen eraginkor bat dagoela, baina onartzen den azalera globalaren zati oso mugatua adierazten du eta ez du uzten FA 4A osorako emaitzak estrapolatzea.

Era berean, ez da egokia 13. neurriko eremu guztiak balio natural handiko nekazaritza-sistemekin automatikoki parekatzea. Muga naturalak dituzten eremuak eta balio natural handiko sistemak asko gainjar daitezke, baina mugaketa eta irizpide ezberdinei erantzuten diete. Mendi eremuetan jarduera zabala mantentzeak balio natural handiko sistemetan ekarpen potentzial handia sortzen du; Hori kuantifikatzeko, beharrezkoa izango zen euskarritako lursailak AVN kartografia zehatz batekin eta Natura 2000rekin zeharkatzea.

Konektibitate ekologikoari dagokionez, neurriek larre, belardi, labore, heskai, baso-sistema eta espazio irekien mosaikoak mantentzen lagundu dute, uztearekin edo areagotzearekin lotutako zatiketa murrizten. Hala ere, ez da efektu hori neurtzea ahalbidetzen duen konektibitatearen, korridore ekologikoen edo paisaiaren iragazkortasunaren adierazlerik definitu. Ekarpena bat dator Programaren lurralde logikarekin, baina ez dago kuantifikatu.

Baso-ekosistemei eta lehengoratzeari buruzko emaitzak

Basogintzako neurriek esku hartzeko logika garrantzitsua aurkezten dute. Kalteak prebenitzeak eta leheneratzeak lurzoruak, ur baliabideak, habitatak eta espezieak kontserbatzen laguntzen du;

Prebentzio-tratamenduek eta abeltzaintza-erabilerak erregaiaren jarraipena murriztu dezakete eta askotariko belardi eta baso-egiturak mantendu ditzakete;eta ingurumen-inbertsioek erabilera publiko bateragarriaren eta basoaren balio ekologikoaren alde egin dezakete. Neurri horrek, funtsean, Arabari dagokion gauzatzea barne hartzen du, Bizkaiak eta Gipuzkoak baso-laguntzak LGPtik kanpo bideratu baitzituzten.

8. neurriak 1,72 milioi euro exekutatu ditu, FA 4A gastuaren %2,5 eta programatutako kopuru konparagarriaren %51,1 gutxi gorabehera. Barne banaketak emaitza desberdinak erakusten ditu:

- Basoko kalteen prebentzioak, M8.3, 1,34 milioi euro biltzen ditu, baina programatutakoaren erdia inguru exekutatzen du.
- Baso-potentzialaren lehengoratzeak, M8.4, bere finantza-aurreikuspena zertxobait gainditzen du, nahiz eta bere zenbatekoak, 0,27 milioi euro, FAren gastuaren %0,4 baino ez den suposatzen.
- Baso-ekosistemen ingurumen-balioaren hobekuntzak, M8.5, gauzatze murriztua aurkezten du, 0,11 milioi eurorekin eta programatutako zenbatekoaren bosten bat baino gutxiagorekin.

Onar daitezkeen zaharberritze-ekintzek honako hauek dira: suteek, izurriteek, gaixotasunek edo bestelako hondamendiek eragindako masen tratamenduak, bai eta higaduraren eta lur-jausien aurkako azpiegiturak konpontzea ere. Hori dela eta, haien ekarpena zuzena eta materiala da gauzatzen direnean. Hala ere, bere pisu finantzario murrizteak lurralde osoan zaharberritze garrantzitsua sortzeko gaitasuna mugatzen du.

2019ko ebaluazioan jada ikusi zen basogintzako ekintzen gauzatzea nahiko baxua izan zela, eremuaren adierazleek emaitza handiak eman zituzten arren. Finantza itxierak basogintzako esku-hartzeak aurrera egin duela baieztatzen du, baina ez du nekazaritza eta konpentsazio neurrien pareko dimentsiorik hartu.

Gainera, ez dago lehengoratu edo hobetu den baso-eremua, Natura 2000n duen kokapena, kaltetutako masak edo habitatak, erabilitako espezieak edo emaitzen iraunkortasuna adierazten duen behin betiko inbentario integraturik. Ondorioz, basoaren ekarpena positibo gisa baloratzen da, baina hedadura mugatuan, batez ere zaharberritze ekologiko zorrotzaren dimentsioan.

Nekazaritza-jardueraren mantentzea, abandonatzearen prebentzioa eta paisaia

13. neurria FA 4Aren finantza-tresna nagusia da. Bere 46,31 milioi euroek gastuaren % 68 dira, eta programazio parekoaren gauzatzea apur bat handiagoa da. Liburuki honek erakusten du LGPak etengabeko kalte-ordaina eman diela mendi eremuetan edo bestelako muga naturalak dituzten baserri askori.

Kausa-katea argia da: malda, altitude, irisgarritasun, klima eta egitura produktiboaren mugek errentagarritasuna murrizten dute;kalte-ordainak diru-sarrerak eusten laguntzen du;eta nekazaritza-jardueraren jarraipenak larreak, belardiak eta paisaiak mantentzen ditu, sastraka, paisaia ixtea eta abeltzaintza estentsiboari lotutako habitatak galtzea saihestuz.

Ebidentzia kualitatiboek, ordea, ñabardura garrantzitsuak sartzen dituzte. Kontsultatu diren 13. neurriko hiru kudeaketa-zerbitzuek onuradun kopuruaren murrizketa progresiboa adierazten dute. Identifikatutako kausak zahartzea, erretiroa, jarduera uztea, errentagarritasun baxua eta erliebe eza dira. Laguntzek alde batera uztea ekiditeko duten gaitasunari buruzko ebaluazioak desberdinak dira: erantzun batek eragin handiko laguntza beharrezkotzat jotzen badu ere, beste batzuek batez ere diru-sarreren osagarri gisa deskribatzen dute, berez jarraitzeko erabakia aldatzen ez duena.

Ebidentzia honek bi emaitza mota bereizteko aukera ematen digu. Neurria eraginkorra izan da desabantailen partzialki konpentsatzeko eta aktibo jarraitzen duten ustiategietarako laguntza gisa, baina bere eraginkortasuna neurritsuagoa da estruktura uzteko joerak iraultzeko. Laguntzek arriskua murrizten dute eta zenbait kaleratze atzeratu edo saihestu ditzakete, baina ez ditu neutralizatzen errentagarritasun eza, lurzorurako sarbidea, erliebe eza edo bizi- eta lan-baldintzak bezalako arazoak.

Paisaiari egindako ekarpena, beraz, esanguratsua da kudeatzen jarraitzen duten eremuetan, baina ezin da interpretatu betiko kontserbazioaren berme gisa. Haren jasangarritasuna abeltzaintza-jardueraren jarraitasunaren eta nekazaritza-ingurumen neurriekin, nekazaritza ekologikoarekin, belaunaldi-erreleboarekin eta landa-lurralde politikekin integrazio handiagoaren araberakoa da.

Emakumeen eta gizonen parte hartzea FA 4A neurrietan

Emandako kudeaketa datu-baseek 4A Interes-eremuko neurri gehienen onuradun diren pertsona fisikoak sexuaren arabera banatzea ahalbidetzen dute. Banaketa horretatik kanpo geratzen dira analisi-unitatea pertsona fisikoa ez duten esku-hartzeak, baso-inbertsioei eta lankidetzari buruzko 8.5 azpineurria 16.1, eta pertsona juridikoei dagozkien espedienteak, zeinei sexua esleitzea komeni ez zaien. Nekazaritzako ingurumen-eragiketak batera kontuan hartuta (10.1.2, 10.1.3, 10.1.4 eta 10.1.5) nekazaritza ekologikoa (11.1 eta 11.2) eta konpentsazio-ordainketak (13.1 eta 13.2) Emakumeak pertsona fisiko onuradunen % 34,6 dira (pertsona fisikoen 3.889 erregistroetatik 1.347) eta gizonak % 65,4; gainerakoa pertsona juridikoei dagokie. Kontuan izan behar da pertsona berak eragiketa batean baino gehiagotan zenbatu dezakeela, beraz zifra hauek pertsona onuradunen erregistroei dagozkie eta ez pertsona bakarrei.

Neurrien araberako analisiak emakumezkoen partaidetzaren % 22 eta % 39 artean pertsona fisikoen artean erakusten du. Emakumeen presentzia erlatiboa handiagoa da mendi eremuetako

konpentsazio-ordainketetan (13.1 azpineurria: % 39,4; 853 2.165 partikularren emakumeak) Interes-eremuko finantza-tresna nagusia osatzen dutenak eta bertako animalia-arrazen kontserbazioan (10.1.3: 30,3%) eta mendiko larreen kudeaketan (10.1.5: 31,2%). Erlezaintzan (10.1.4: 22,4%) eta muga naturalak dituzten beste eremu batzuetako konpentsazio-ordainketetan (13.2: 22,6%) konparatiboki txikiagoa da. Sexu-datuak dituzten basogintzako azpineurrietan, emakumezkoen partaidetza kalteak prebenitzeko espedienteen % 37,1 da (8.3) eta kalteak berreskuratzeko % 33,3 (8.4).

Balio hauek emakumeen eta gizonen parte-hartzea deskribatzen dute, baina ez digute uzten bere kausak ezartzea. Datuek baieztatzen dute emakumeek gizonezkoek baino presentzia erlatibo txikiagoa dutela aztertutako neurri guztietan aztertutako neurri guztietan, baina ezin da zehaztu diferentzia horrek sektorearen osaerari berari erantzuten dion (badirudi gehiena dela), neurrien diseinuari edo beste faktore batzuei. Era berean, gastuaren zati garrantzitsu bat, bereziki 8.5 azpineurria, 16.1 lankidetza eta pertsona juridikoen espedienteak, sexu esleigarririk gabeko pertsonei dagokie, ehunekoak interpretatzerakoan kontuan hartu beharreko inguruabar hori.

40. taula. FA 4Aren onuradunak sexuaren arabera, neurriaren edo azpineurriaren arabera

Neurketa/funtzionamendua	Analisi unitatea	Pertsona juridikoak *	Gizonak	Emakumeak	Guztira	% emakumeak (pertsona fisikoak)
8.3 – Basoetan kalteak prebenitzea	Fitxategiak (2016-2022)	127	217	128	472	37,1 %
8.4 – Basoetan izandako kalteak leheneratzea	Fitxategiak	3	38	19	60	33,3 %
8.5 – Baso-ekosistemetan egindako inbertsioak	Eragiketak	–	–	–	15	Generoa ez da identifikatzen
10.1.2 - Sagardo sagarrondoaren tokiko barietateak	Onuradunak	16	109	55	180	33,5 %
10.1.3 – Bertako animalia-arrazen kontserbazioa	Onuradunak	61	423	184	668	30,3 %
10.1.4 – Biodibertsitaterako erlezaintza	Onuradunak	7	104	30	141	22,4 %
10.1.5 – Mendiko larreen kudeaketa	Onuradunak	73	187	85	345	31,2 %
11.1 – Nekazaritza ekologikora bihurtzea	Baserriak / pertsonak	52	83	34	169	29,1 %
11.2 – Nekazaritza ekologikoa mantentzea	Baserriak / pertsonak	61	108	43	212	28,5 %
13.1 – Mendi eremuetako konpentsazio-ordainketak	Onuradunak	530	1.312	853	2.695	39,4 %
13.2 – Konpentsazio-ordainketak mugak dituzten beste arlo batzuetan	Onuradunak	108	216	63	387	22,6 %
16.1 – talde eragileak (lankidetza)	Eragiketak / taldeak	–	–	–	9	Ez dago aplikagarri
M10, M11 eta M13 multzoa sexu datuekin	**Erregistroak***	**908**	**2.542**	**1.347**	**4.797**	**34,6 %**

Adierazleak eta emaitzak

R7/T9 adierazleak biodibertsitateari edo paisaiari eusten dioten kudeaketa-kontratuen mende dagoen Euskadin erabilitako nekazaritza-azaleraren ehunekoa neurtzen du. LGParen azken

bertsioan, helburua % 15,75ean ezarri zen, gutxi gorabehera 32.430 hektarearen baliokidea, izendatzaile gisa 205.950 hektareako erreferentziako SAU bat erabiliz.

Epea amaitzean, adierazleak %21,73ko balioa hartzen du, programatutako helburua ehuneko 5,98 puntuz gainditzen duena. Betetze-maila, beraz, %138,0koa da. Emaitza horrek erakusten du biodibertsitatearen eta paisaia zaintzearen aldeko konpromisoen menpeko nekazaritza eremuak hasieran espero zena baino dimentsio handiagoa lortu duela.

Lortutako estaldura, batez ere, nekazaritza-ingurumen-konpromisoak, nekazaritza ekologikoa eta nekazaritza estentsiboko sistemak mantentzearekin azaltzen dira. Hain zuzen ere, IAE 2025ak 10.1 neurrian 34.519 hektarea erregistratzen ditu, 836 hektarea nekazaritza ekologikorako 11.1 azpineurriaren bidez eta 2.817 hektarea mantentzen 11.2 azpineurriaren bidez. Horri gehitzen zaio muga naturalak dituzten eremuetan konpentsazio-ordainketen ekarpena, 41.500 hektarea 13.1 azpineurrian eta 2.863,05 hektarea 13.2.

Azalera hauek ez dira automatikoki gehitu behar R7/T9ren zenbatzailea berreraikitzeko, neurri bakoitzeko errendimendu-adierazleei erantzuten dietelako eta gainjartzeak egon daitezkeelako konpromisoen, errentaren eta ustiapenen artean. R7/T9-ren balio ofiziala, beraz, lortutako estaldurarako erreferentzia agregatu eta findu gisa erabili behar da.

Emaitza islatzen da baliabide genetikoen kontserbazioari, larreen kudeaketa estentsiboari, nekazaritza ekologikoari, polinizazioari eta jardueraren jarraipenari lotutako nekazaritza-praktiken mantentzea mendi-eremuetan eta muga naturalak dituzten beste eremuetan. Hala ere, adierazleak kudeaketa-kontratuen araberako azalera neurtzen du eta ez du onartzen, berez, espezieen, habitaten edo ekosistemen kontserbazio-egoeraren hobekuntza baliokiderik frogatzea.

R6/T8 adierazleak biodibertsitatea onartzen duten kontratu edo kudeaketa-ekintzen menpe dauden basoen eta beste baso-eremuen ehunekoa neurtzen du. LGParen azken bertsioan, helburua % 5,04koa da, gutxi gorabehera 20.000 hektareari dagokiona, 396.960 hektareako baso-eremu batean.

Adierazle honek lortzen duen azken balioa %5,34 da, eta horrek %105,99ko betetze-maila adierazten du. Beraz, baso-estalduraren helburua apur bat gainditzen da, ehuneko 0,30 puntutan, eta ez oso zabal aurreko bertsioan adierazitako moduan.

Emaitza hau 8.3, 8.4 eta 8.5 azpineurrien bidez garatutako basogintzako ekintzekin lotuta dago. IAE 2025ak 8.3 azpineurrian 32 ustiategi edo pertsona onuradun biltzen ditu eta 8.5 azpineurrian 56 ustiapen, guztira 26.795,34 hektareako azalerarekin lotuta.

Finantzatutako esku-hartzeei esker, suteen, izurriteen, gaixotasunen eta bestelako kalteen eraginpean dauden baso-masen gainean jardutea ahalbidetu dute, baita haien egokitzapen-

gaitasuna eta ingurumen-balioa hobetzera zuzendutako ekintzak garatzea ere. Ekintza hauek baso-habitaten kontserbazioari, lurzoruaren eta ur-baliabideen babesari eta nahasteen aurrean erresilientzia hobetzeko ekarpen koherentea ematen dute.

Hala ere, 8.5 azpineurrirako jakinarazitako azalera osoa ez da zuzenean identifikatu behar R6/T8 kalkulatzeko erabilitako azalera fisiko bakarrarekin. Eskura dagoen informazioak ez digu adierazlearen zenbatzailea guztiz berreraikitzen edo eragiketen arteko gainjartzeak baztertzen.

Batera kontuan hartuta, bi adierazleen emaitzek FA 4Aren helburu kuantifikatuak betetzen direla erakusten dute. R7/T9 nekazaritza-eremurako ezarritako helburua argi eta garbi gainditzen du, eta R6/T8k, berriz, programatutakoa baino apur bat baso-estaldura handiagoa islatzen du. Emaitza hauek onartzen dute LGPak nekazaritza eta baso-eremuak biodibertsitatearen eta paisaiaren aldeko kudeaketa-praktiken pean mantentzen lagundu duela, nahiz eta biodibertsitatearen egoeraren hobekuntza garbi eta kuantifikagarri bat zuzenean egozten ez den.

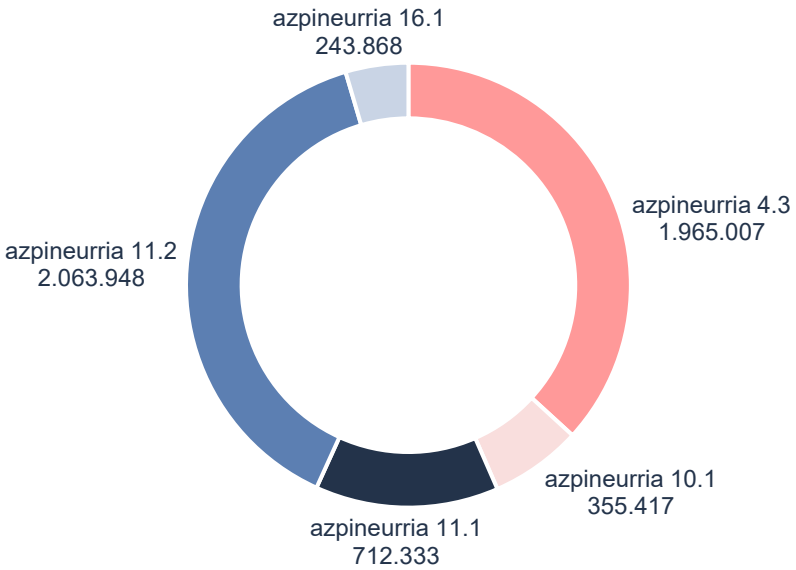
2.9 PEC zk.9. FA 4B. Zenbateraino lagundu dute LGP esku-hartzeek uraren kudeaketa hobetzea, ongarri eta pestiziden kudeaketa barne?

Euskadiko **LGP** 2014-2022ren 4B Interes-eremuak uraren kudeaketa eta kalitatea hobetzen lagundu nahi du, ongarri eta produktu fitosanitarioen erabilera jasangarriagoa eta nekazaritza jardueratik eratorritako presioak murriztea barne.

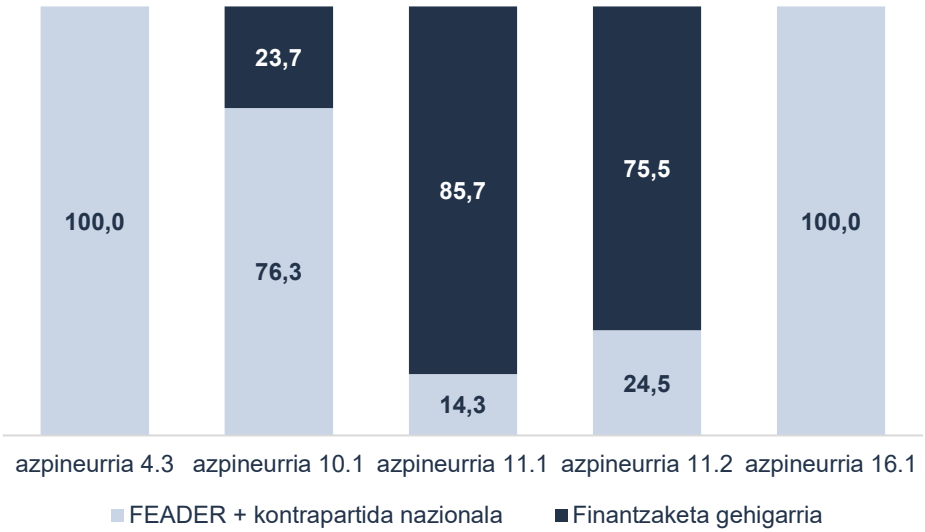
Neurketa	Deskribapena	GPT exekutatua (€)
4.3	Nekazaritza eta basogintza sektorea garatu, modernizatu edo egokitzera zuzendutako azpiegituretan inbertsioetarako laguntzak.	1.965.007,20
10.1.1	Nekazaritzako ingurumen-konpromisoak, ekoizpen integratuari lotutakoak	355.417,25
11.1	Nekazaritza ekologikoko praktika eta metodoetara bihurtzeko ordainketak	712.333,36
11.2	Nekazaritza ekologikoko praktika eta metodoak mantentzeko ordainketak	2.063.948,34
16.1	Nekazaritza produktibitate eta iraunkortasunari buruzko EIP talde eragileak sortzeko eta funtzionatzeko laguntza.	243.867,74
Guztira		**5.340.573,89**

Iturria: LGP Euskadi 2014-2022 eta kudeaketa datuak

16. grafikoa. FA·4Bren guztizko gastu publikoaren banaketa azpineurriaren arabera

17. grafikoa. Finantzaketa-iturriak azpineurriaren arabera. Interes-eremua 4B

Ebaluazio-galderaren erantzuna matrizean jasotako bi epai-irizpideen inguruan artikulatzen da: LGParen esku-hartzeek nekazaritza gainazaleko uraren kudeaketa eta kalitatea hobetzen lagundu duten ala ez, ongarrien eta produktu fitosanitarioen erabilerarekin lotutako presioak murrizten;eta baso-eremuetan hobekuntza baliokiderik egon den.

2.9.1 Ebaluazio galderari erantzuna

Epai-irizpidea	Mota	Adierazleak	Balioa	Datu-iturria
	Emaitzen adierazle arrunta	**R8 / T10: Uraren kudeaketa hobetzeko kudeaketa-kontratuen menpe dagoen nekazaritza-lurraren ehunekoa)**	**%0,56, %0,51ko azken helburu batekin alderatuta.**	2019ko Ebaluazioa; LGP Euskadi 2014-2022; IAE
Uraren kalitatea/kudeaketa hobetu da nekazaritzaren presioei dagokienez	Adierazle gehigarria	Emakumeen parte-hartzea pertsona fisikoen artean – M11 (nekazaritza ekologikoa, FA 4B)	% 22,3 (233tik 52)	Jarraipen datu-basea
	Adierazle gehigarria	Emakumeen parte-hartzea pertsona fisikoen artean – M10.1.1 (ekoizpen integratua)	% 23,1 (39tik 9)	Jarraipen datu-basea
Uraren kalitatea/kudeaketa hobetu da baso-eremuaren presioei dagokienez	**Emaitzen adierazle arrunta**	**R9/T11: Uraren kudeaketa hobetzeko kudeaketa-kontratuen menpe dagoen baso-lurren ehunekoa**	**%0, LGParen azken helburuarekin bat**	LGP Euskadi 2014-2022; IAE

Euskadiko LGP 2014-2022ko 4B Interes-eremua uraren kudeaketa eta kalitatea hobetzea du helburu, nekazaritza-jarduerak sortzen dituen presioak murriztuz, batez ere ongarri eta produktu fitosanitarioen erabileratik eratorritakoak. Bere esparrua FA 5Atik bereizi behar da, baliabide hidrikoen erabileran eraginkortasun kuantitatiboan zentratua. FA 4Bn, espero den emaitza ez da ur gutxiago kontsumitzea bakarrik, kutsadura barreiatuaren arriskua murriztea, mantenugaien eta produktu fitosanitarioen kudeaketa hobetzea eta gainazaleko eta lurpeko uren babesarekin bateragarriak diren nekazaritza praktikak sustatzea.

Ekarpen zuzenagoa duten esku-hartzeak 4.3 azpineurria dira —nekazaritza eta basogintza sektorea garatu, modernizatu edo egokitzera bideratutako azpiegituretan egindako inbertsioak—;10.1.1 eragiketa —ekoizpen integratua—;11.1 eta 11.2 azpineurriak —nekazaritza ekologikoa bihurtzea eta mantentzea—;eta 16.1 azpineurria —European Innovation Partnership talde eragileak. Ezagutza transferitzeko 1. neurria eta basogintzako neurriak ere ekarpen potentzial edo sekundariotzat hartzen dira, nahiz eta nabarmentzen den ez dagoela datu nahikorik ardatz horretan duten eragin eraginkorra zehazteko.

2018ko abenduaren 31ra arte 2,19 milioi euro gauzatu ziren FA 4Bn. Garai hartan, 4.3 azpineurriak gastuaren % 80 gutxi gorabehera kontzentratzen zuen, 58 eragiketarekin eta guztira 6,03 milioi euroko inbertsioarekin lotutakoa. Nekazaritza ekologikoak gastuaren %16 inguru suposatzen zuen eta 175 onuradun izatera iritsi zen. Ekoizpen integratuari eta nekazaritza ekologikoari lotutako azalera 1.150,2 hektareakoa zen.

4.3 azpineurriak Araban ere lurralde kontzentrazio nabarmena aurkezten du, non bere eragiketa eta gastu ia guztiak kokatzen diren, FA 4C-n duen tratamenduarekin bat. Hori dela eta, 4.3ko emaitz agregatuek lurralde-osagai nabarmena dute eta ezin da interpretatu Euskal Herri osoan homogeneoki banatutako ekintza gisa.

Epearen itxierak egitura orekatuagoa eta gauzatze nabarmen handiagoa aurkezten du. FA 4Bri zuzenean egotzitako lerroek 5,34 milioi euro guztira, 2018an erregistratutako kopuruaren bikoitza baino gehiago. Nekazaritza ekologikoak, bihurketa eta mantenua batera kontuan hartuta, 2,78 milioi euro hartzen ditu, aztertutako gastuaren %52,0. 4.3 azpineurriak % 36,8 adierazten du; ekoizpen integratua, %6,7; eta lankidetza M16.1 bidez, %4,6.

Bilakaera honek esku-hartzearen osaeran aldaketa garrantzitsua dakar.2018an azpiegiturak nagusitu ziren arren, programaren amaieran gastuaren erdia baino gehiago ongarrien eta produktu fitosanitarioen erabileran zuzenean eragiten duten konpromiso ekologikoekin lotuta dago. Beraz, azken gauzatzeak korrespondentzia argiagoa aurkezten du ebaluazio-galderaren muin substantiboarekin.

Azalerari dagokionez, 2018an erregistratutako 1.150,2 hektareako balioari esker, %0,56ko T10a lortu genuen, orduko %0,42ko helburuarekin alderatuta. Ondoren, azken helburua %0,51era

eguneratu zen, 1.044 hektarearen baliokidea, beraz, behatutako gehienezko balioak helburuaren gainetik jarraitzen zuen. Hala ere, konpromisoen menpeko azalerari buruzko adierazleen txostenak betetzeak ez du berez neurtzen ur-masetan nitrato, fosforo edo substantzia fitosanitarioen kontzentrazioen murrizketa eraginkorra.

Ongarri eta pestiziden kudeaketari buruzko emaitzak

11. neurriak FA 4Brekin kausa-harreman zuzenagoa eta sendoagoa duen esku-hartzea da. Nekazaritza ekologikoa bihurtzeak eta mantentzeak sistema konbentzionalak ordezkatzea dakar ziurtapen- eta kontrol-erregimen baten menpeko praktikekin, ongarri mineral sintetikoen eta ohiko produktu fitosanitarioen erabileran murrizketa handiak ezarriz. Partzelak ENEEK kontrol-sisteman inskribatu behar dira, eta horrek berme administratiboa ematen du konpromisoak ez direla asmo-adierazpen batera mugatzen, egiaztatzea baizik.

Bere ekarpena hiru mekanismoren bidez gertatzen da. Lehenik eta behin, zuzenean murrizten du jatorri mineraleko nitrogenoaren eta fosforoaren presioa potentziala. Bigarrenik, substantzia fitosanitarioak lurpeko eta gainazaleko uretan sartzeko arriskua murrizten du isurketa, noraez edo lixibiazioaren bidez. Hirugarrenik, lurzoruaren emankortasunarekiko, errotazioekiko, materia organikoarekiko eta prebentziozko izurriteekiko menpekotasun handiagoa duten sistemen alde egiten du, eta horrek ekoizpenaren intentsitate kimikoa murrizten du.

Zuzendarien erantzunek interpretazio hori berresten dute. Ongarri sintetikoen eta produktu fitosanitarioen murrizketari M11ren ekarpena altua dela baloratzen da gehienetan, nahiz eta erantzunetako batek maila ertainean kokatzen duen. Era berean, neurriak azalera ekologikoa handitzen eta jada ziurtatutako ustiategiak finkatzen lagundu duela uste da. Lurraldeen eta kudeatzaileen arteko desberdintasunek ez dute zalantzan jartzen neurriaren ingurumen mekanismoa, baina erakusten dute haren intentsitatea eta gehigarritasuna ez direla bateragarriak izan.

Zenbait kasutan, ohiko sistemetatik abeltzaintza eta ardo-ustiategien bihurketa garbiak identifikatzen dira. Beste batzuetan, badirudi laguntzak batik bat inkorporazio berrien euskarri gisa edo jada hartutako praktikei eusteko osagarri ekonomiko gisa jokatu duela. Beraz, finantzatutako eremu guztia ezin da LGPak erabat eragindako aldaketa gisa interpretatu. Eragin gehigarri argia dago laguntzak erregimen ekologikoan sartzea edo irautea errazten duenean, baina baita praktiken jarraikortasunaren osagaia ere, zeinaren bereganatzea titularraren profilaren, produkzio-orientazioaren, merkatuaren bilakaeraren eta ustiapenaren beraren bideragarritasunaren araberakoa izan daitekeen.

Arduradunek ere adierazi dute merkatuak ez dituela beti kosturik handienak konpentsatzen edo ekoizpen ekologikorako irteera bereizia bermatzen. Zirkunstantzia horrek laguntzen duen garrantzia indartzen du sortutako ingurumen-onurak eusteko, baina agerian uzten du, halaber,

onura horien jarraipena ordainketa publikoen, merkataritza-eskariaren eta ustiategien ziurtapen-sisteman jarraitzeko gaitasunaren konbinazioaren araberakoa dela. ENEEKen giza- eta finantza-baliabiderik eza eragiketa-muga gisa identifikatzen da, nahiz eta ez den uste, oro har, neurrian sartzea edo irautea eragotzi duenik.

10.1.1 ekoizpen integratuaren eragiketak FA 4Brako logika egokia ere aurkezten du. Bere konpromisoen arabera, ustiategiak eta lursailak ekoizpen integratuko erregistroetan inskribatzea eta produkzio-orientazio ezberdinetarako arau tekniko espezifikoak aplikatzea eskatzen dute, mahastiak, erremolatxak, patatak, baratzezaintza, fruta-arbolak eta esnetarako behiak barne. Eredu hau tratamenduen planifikazioan eta justifikazioan, laboreen jarraipen teknikoan, inputen erabilera arrazionalean eta ongarriak eta produktu fitosanitarioak egiaztatutako beharren arabera aplikatzean oinarritzen da.

Espero den efektua dosiak, denborak eta aplikazio-metodoak hobeto egokitzea da, akuiferoetara eta ur-ibilguetara iritsi daitezkeen soberakinak gutxituz. Eragiketa, beraz, bat dator kutsadura barreiatuaren prebentzioarekin eta Nitratoen Zuzentarauaren helburuekin. Hala ere, bere eskala mugatua izan da.2018an, 85 kontratu eta 102,7 hektareako azalera fisikoa erregistratu zituen, gauzatze murriztua, hasieran FA 4B eta 4Crako aurreikusitako azalerarekin alderatuta. Finantza-gauzatzea itxi arte hazi egin den arren, eragiketak pisu murriztua mantentzen du FA 4B osoan.

Bere aldetik, O5 lorpen-adierazleak 34.519 hektareako azalera osoa **hartzen du 10.1** neurri osorako 4. lehentasunaren barruan. Balio horrek nekazaritza-ingurumeneko eragiketa desberdinak barne hartzen ditu eta ezin zaio produkzio integratuari edo FA 4B soilik egotzi.

Horri muga funtsibo bat gehitu zaio: kudeatzaileek adierazten dute ez dagoela ongarri, simaur edo produktu fitosanitarioen erabilerari buruzko datu konparatiborik harrera-ustiategien eta ohiko ustiategien artean. Ohiko txertatu aurretik eta ondoren, mantenugaien balantzeak ere ez dira kuantifikatu. M10.1.1-en ekarpena, beraz, teknikoki sinesgarria da eta konpromisoen edukiak onartzen du, baina ezin da adierazi saihestutako nitrogeno edo fosforo kilogramotan edo produktu fitosanitarioen erabileraren ehuneko murrizketan.

Uraren kudeaketari eta kutsadura lausoari buruzko emaitzak

4.3 azpineurriaren ekarpena kontu handiz interpretatu behar da. Azpiegituretan egindako inbertsioek uraren kontrola eta banaketa hobetu dezakete eta, galerak, gehiegizko aplikazioak edo drainatze-pasoak murrizten dituztenean, zeharka murriztu dezakete nitratoak eta beste substantziak ur-masetara garraiatzea. Hala ere, efektu horiek partzialki FA 5Ari dagozkio eta FA 4Bri soilik egotzi behar zaizkio uraren kalitatearen hobekuntzaren edo presio kutsatzaileen murrizketaren froga dagoenean.

2018an, M4.3 izan zen FA 4Bren finantza-lerro nagusia, baina ez zeuden eskuragarri uren kalitatearen kudeaketari dagokionez onuradun hektarea kopurua, ezta ekintzak ezaugarritzeko aurreikusitako adierazle osagarriak ere. Gabezia horrek 2019ko ebaluazioak ondorioztatu zuen finantza-gauzatze handiak ez zuela ahalbidetzen, berez, hobekuntza eraginkorrik gertatu zenik baieztatzea. Aztertutako azken informazioak, gainera, ez du onartzen inbertsioak homogeneoki lotzea ur-masa zehatzetan mantenugaien, produktu fitosanitarioen edo sedimentuen kontzentrazioen aldaketekin.

Beraz, M4.3ren ekarpena positibo izan daitekeela baloratzen da, baina ez da kuantifikagarria uraren kalitateari dagokionez. Inbertsioak baliabidearen kudeaketa kontrolatuagorako baldintzak eskaintzen ditu eta gehiegizko aplikazioekin lotutako lixibiazio arriskuak murrizten ditu, baina ez dago finantzatutako azpiegitura bakoitza identifikatutako presio batekin, kaltetutako ur-masa batekin eta bere egoeraren aldaketa neurtu batekin lotzen duen froga-kate osorik.

16.1 azpineurriak berrikuntzaren eta lankidetzaren dimentsioa eman du. talde eragileek zehaztasun-ernalketari, azpiprodukturen erabilerari, lurzoruaren hobekuntzari, laboreen jarraipenari edo sarrera murrizteari buruzko soluzioak garatu ditzakete. Hala ere, FA 4B-n duen pisu finantzarioa txikia da eta eskura dagoen informazioan ez da sartzen ondoren irtenbideak hartzearen, aplikatu ziren azaleraren edo lortutako ingurumen-emaitzen jarraipen sistematikoa. Haien ekarpena ezagutza eta gaitasun berritzaile gisa kalifikatu behar da, ez kutsaduraren murrizketa frogatu gisa.

Emakumeen eta gizonen parte hartzea FA 4B neurrietan

4B Arloko Arloan, kudeaketa-oinarriek sexuaren arabera banatzeko aukera ematen dute produkzio integratuaren (10.1.1) eta nekazaritza ekologikoaren (11.1 eta 11.2) onuradun diren pertsona fisikoak, zeinak eremuari zuzenean egotzitako gastu gehiena hartzen baitute. Ezin dira banatu 4.3 azpineurri azpiegituretan egindako inbertsioak, zeinen espedienteak sexu esleitu gabeko eragiketa edo inbertsio gisa erregistratuta dauden, ezta 16.1 lankidetza, analisi-unitatea eragiketa edo talde eragilea den eta ez pertsona bat. FA 4Bko nekazaritza ekologikoa batera kontuan hartuta, emakumeak pertsona fisikoen % 22,3 dira (233tik 52); Ekoizpen integratuan (10.1.1) emakumeen partaidetza % 23,1 da (39 pertsona fisikotik 9).

Datuek emakumezkoen parte-hartze moderatua eta nahiko homogeneoa erakusten dute eskuragarri dauden datuak dituzten neurrien artean, pertsona fisiko onuradunen % 22-23 inguru, gizonak nagusi direla eta pertsona juridikoen presentzia nabarmena izanik. Zifra hauek ikusitako parte-hartzea deskribatzen dute; Oinarriek ez dute onartzen sektorearen jabetza-egiturarekin erlazionatzea edo faktore zehatzei egoztea. Kontuan izan behar da, halaber, 4.3 azpineurriak, FA 4B gastuaren % 36,8 suposatzen duena, ez dituela sexuaren arabera banatutako inbertsioak barne hartzen, beraz, genero irakurketa nekazaritza-ingurumeneko eta ekologikoko neurrietara mugatzen da.

41. taula. FA 4Bren onuradunak sexuaren arabera, neurriaren edo azpineurriaren arabera

Neurketa/funtzionamendua	Analisi unitatea	Pertsona juridikoak *	Gizonak	Emakumeak	Guztira	% emakumeak (pertsona fisikoak)
4.3 – Nekazaritza azpiegituretan egindako inbertsioak	Eragiketak	–	–	–	69	Generoa ez da identifikatzen
10.1.1 – Ekoizpen integratua	Onuradunak	27	30	9	66	23,1 %
11.1 – Nekazaritza ekologikora bihurtzea	Baserriak / pertsonak	28	72	22	122	23,4 %
11.2 – Nekazaritza ekologikoa mantentzea	Baserriak / pertsonak	43	109	30	182	21,6 %
16.1 – talde eragileak (lankidetza)	Eragiketak / taldeak	–	–	–	3	Ez dago aplikagarri
M10.1.1 eta M11 (FA 4B) multzoa sexu datuekin	**Erregistroak***	**98**	**211**	**61**	**370**	**22,4 %**

Uraren Esparru Zuzentarauarekin eta Nitratoen Zuzentarauarekin osagarritasuna

LGPak ez ditu Uraren Esparru Zuzentarautik edo Nitratoen Zuzentarautik eratorritako arau- eta plangintza-tresnak ordezkatzen. Bere funtzioa osagarria da: aplikagarriak diren oinarrizko betebeharretatik haratago doazen eta nekazaritza-jatorriko presioak murrizten dituzten nekazaritza-praktikak hartzea edo mantentzea bultzatzen du.

Nitratoen Zuzentarauari dagokionez, ekoizpen integratuak eta, batez ere, nekazaritza ekologikoak mantenugaien erabilera estuago baten alde egiten du eta ongarri mineral sintetikoen erabilera murrizten du. Ekintza hauek bat datoz eremu ahulenetarako ekintza-programekin eta lurpeko uretara nitratoak lixibiatzea prebenitzeko helburuarekin. LGParen hasierako diagnostikoak egoera orokorra aldekoa zela adierazi zuen, nahiz eta Gasteizko unitate hidrogeologikoan eremu zaurgarrien existentzia eta nekazaritza praktika onak mantentzea eskatzen duten nitrato-kontzentrazioen urte arteko bilakaera bat aitortzen zuen.

Uraren Esparru Zuzentarauari dagokionez, esku-hartzeek presio barreiatuak murrizten laguntzen dute eta, beraz, bat datoz narriadura prebenitzeko eta ur-masen egoera ona lortzeko helburuarekin. Hala ere, ebaluazioak ezin izan du lursail onuradunen, gune ahulen, nekazaritza-presioaren menpe dauden ur-masen eta kontrol-estazioen arteko zeharkatze espazial sistematikorik egin. Ez dago LGParen eragina baldintzagarritasunetik, produktu fitosanitarioen erregulaziotik, eremu ahulenetan jarduteko programak, sektorearen egiturazko bilakaeratik edo baldintza meteorologikoetatik bereizteko aukera ematen duen kalkulu kontrafaktikorik ere.

Ondorioz, esan daiteke LGPak bi zuzentarauetako helburuen aplikazio praktikoa indartu duela lagundutako ustiategietan, baina ez dela Euskal Autonomia Erkidegoko ur-masen egoera kimiko edo ekologikoaren bilakaera jakin baten erantzule dela.

IAEren bilakaerak erakusten du programak urarekin lotutako kudeaketa-kontratuen menpeko nekazaritza-eremuaren helburua goiz bete zuela.2018an, T10 jada %0,56an zegoen, orduan

aurreikusitako %0,42aren aldean, basogintzako adierazlea zero zen bitartean. Programazioaren amaieran, nekazaritza-helburua % 0,51era berrikusi zen, beraz, lortutako maximoak azken helburua baino handiagoa izaten jarraitzen du.

Galdetegiek aldeko balorazio hau kalifikatzeko aukera ematen digute. M11n ongarri sintetikoen eta produktu fitosanitarioen erabilera murriztearen pertzepzio koherentea dago, intentsitate-maila desberdina izan arren. Koordinazio positiboa ere badago M10 eta M13rekin, eta horri esker, ekologia, nekazaritza-ingurumena eta lurralde-laguntza uztartzea posible da kudeatzaileek bateraezintasun-arazo nabarmenik identifikatu gabe.

M10-n, aitzitik, erantzunek neurketa konparatiborik ez dagoela erakusten dute. Sentsibilizazioan eta erabakiak hartzerakoan aldaketak antzematen dira —analitikari, ongarritzearen egokitasunari eta ureztatzearen kontrolari arreta handiagoa, adibidez—, baina ez dago aldaketaren nondik norakoak zehaztea ahalbidetzen duen nutrienteen edo produktu fitosanitarioen kontsumo-serierik. Identifikatutako hobekuntzak, beraz, egiaztagarriak dira konpromisoen edukian eta kontrol-sistemetan, baina ez azken emaitza biofisikoetan.

Ebidentziek ere erakusten dute ekarpena zenbait orientazio eta lurraldetan kontzentratu dela. Nekazaritza ekologikoak presentzia nabarmena izan du mahasti, larre, alpapa eta abeltzaintzako ustiategietan, eta barneratzea txikiagoa izan da baratzegintza, fruta, zereal eta patata ekoizpen batzuetan. Banaketa horrek mantenugaietarako edo produktu fitosanitarioetarako presio handiagoak egon daitezkeen eremu eta produkzio-sistema batzuetan mugatzen du programaren esparrua.

FA 4B-ren eraginkortasuna neurriz positibotzat jo daiteke, nahiz eta tresnen artean desorekatua izan.

Indargune nagusia uraren kudeaketa hobetzera bideratutako kudeaketa-kontratuen menpeko nekazaritza-eremuaren helburua gainditu dela da. T10-ren gehienezko balioa —% 0,56— LGParen azken helburuaren % 109,8 da gutxi gorabehera. Gainera, finantza-gauzatzea 2018ko 2,19 milioi eurotik 5,34 milioira aldiaren amaieran hazi zen, eta nekazaritza ekologikoa aztertutako finantzaketaren erdia baino gehiago kontzentratzen hasi zen. Horri esker, exekutatzen diren baliabideen eta ongarrietatik eta produktu fitosanitarioetatik eratorritako presioak murrizteko helburu zehatzaren arteko korrespondentzia hobetzen da.

Bigarren indarra neurrien arteko osagarritasuna da. M11k zuzenean murrizten du sintesi-sarreren erabilera; M10.1.1 tratamenduaren plangintza, jarraipena eta arrazionalizazioa sartzen ditu; M4.3-k baliabidearen kudeaketa kontrolatuagorako baldintza materialak hobe ditzake;eta M16.1 irtenbide berritzaileak sor ditzake. Konbinazio honek aldi berean esku hartzeko aukera ematen digu praktiketan, azpiegituretan eta ezagutzan.

Hala ere, ingurumen-eraginkortasuna ezin da automatikoki parekatu eremuaren adierazlea betetzearekin. Ebaluazioak ez du nutriente-balantzerik, kontsumo fitosanitarioaren erregistro harmonizaturik, nitrogeno-soberakinen kalkulurik, lixibiazio-neurketak edo ustiategi onuradunetan aurretiko analisirik. Eragiketen kokapena ere ez da lotu nekazaritza-presioek eragindako ur-masen bilakaerarekin. Hori dela eta, frogatuta dago LGPak kutsadura murrizteko gaitasuna duten praktikak hedatu dituela, baina ez benetan lortutako murrizketaren tamaina.

Eraginkortasuna handiagoa izan da nekazaritzako presioen prebentzioan, uraren egoera frogatutako hobekuntzan baino. Era berean, baso-ekarpena ez da existitzen FA 4Bren azken programazioaren barruan: T11 azken helburua zero du eta ez da identifikatu uren kudeaketaren hobekuntzari berariaz egotzitako baso-kontraturik. Basogintzako ekintzek isurketak, higadurak, sedimentuak edo uren erregulazioan izan ditzaketen onurak batez ere FA 4A eta 4Cn aztertu behar dira eta ez automatikoki FA 4Bri egotzi.

Ekarpena sendoago egiaztatzen da nekazaritza-lurrei dagokienez. LGPk gainditu egin zuen uraren kudeaketa hobetzeko kontratuei lotutako azaleraren azken helburua: T10 adierazlea % 0,56ra iritsi zen gehienez, azken helburua % 0,51 izanik. Zuzenean lotutako laguntza-lerroen finantza-gauzatzea 5,34 milioi eurokoa izan zen, eta nekazaritza ekologikoaren pisua handitu zen; hain zuzen, ongarri sintetikoen eta produktu fitosanitarioen erabileraren murrizketarekin lotura zuzenena duen tresna da.

M11k zenbait ustiategi bihurtzearen eta sistema ekologikoen jarraipenaren alde egin du eta lagundutako ekoizpenaren intentsitate kimiko potentziala murriztu du. M10.1.1 ongarrien eta tratamenduen erabilera arrazionalagoa eta kontrolatuagoa sustatu da, baina bere estaldura murriztu egin da eta ez dago inputen aurrezpena kuantifikatzeko aukera ematen duen daturik. M4.3 eta M16.1 baldintza onak eta balizko berrikuntza sortu dituzte, nahiz eta uraren kalitateari buruzko emaitza zehatzak neurtu ez diren.

Beraz, ebidentziari esker baieztatzen dugu LGPak euskarritako gainazaletan kutsadura lausoa izateko arriskua murriztu duela eta nekazaritza-praktika egokiak hartzea indartu duela Uraren Esparru Zuzentarauarekin eta Nitratoen Zuzentarauarekin bat datozenak. Dena den, ez digu uzten zehazten zenbat kilogramo nitrogeno edo fosforo aplikatzeari utzi zaion, zein proportziotan murriztu den fitosanitarioen erabilera, ezta ur-masen egoera kimiko edo ekologikoaren hobekuntzari egotzi zaion programari.

Ebaluazio orokorra, ondorioz, ekarpen moderatua eta ingurumenari dagokionez garrantzitsuagoa da, sendoagoa nekazaritza-jarduerak aldatzean eta mantentzean ur-masen gaineko azken emaitzak erakustean baino. Hurrengo aldirako erronka nagusia hektarea eta gastuen adierazleetatik nutrienteen balantzeak, produktu fitosanitarioen erabilera, ur-masen eta gune ahulenekiko kokapena eta esku-hartzearen aurretik eta ondoren ingurumen-emaitzak erregistratzen dituen sistema batera pasatzea da.

Metodologia

Azterketa, lehenik eta behin, neurrien esku-hartze logikaren berreraikuntzan oinarritzen da. Ariketa honi esker, nutrienteen eta produktu fitosanitarioen kudeaketarekin zuzenean lotutako betebeharrak biltzen dituzten ekintzak —M10.1.1 eta M11— eta uraren kalitatean eragina potentziala edo zeharkakoa duten ekintzak bereiz daitezke —M4.3 eta M16.1.

Bigarrenik, FA 4Bri egotzitako finantza-gauzatzea aztertu da, 10.1 azpineurriaren errenkada agregatuaren eta bere 10.1.1 funtzionamenduaren artean dagoen zenbaketa bikoitza saihestuz. Analisi fisikoak IAEn eta administrazio-oinarrietan dauden azalerak, kontratuak, onuradunak eta eragiketak erabiltzen ditu. Emaitzen erreferentzia gisa, R8/T10 adierazlea erabiltzen da, uraren kudeaketa hobetzera zuzendutako kudeaketa-kontratuen menpeko nekazaritza-azalera kalkulatua. Konpromisoen menpeko azaleraren adierazlea denez, haren interpretazioa epean lortutako gehienezko balioan oinarritu behar da, izan ere, azalerak aldatu egin daitezke urteen artean konpromisoak sartu, irtete edo amaitzearen ondorioz.

Azkenik, informazio kuantitatiboa kudeaketa zerbitzuen erantzunekin kontrastatu egiten da. Ekarpen hauek froga kualitatibo gisa erabiltzen dira eta ez emaitzen neurketa estatistiko gisa. Hala ere, ustiategien diseinuan aurreikusitako mekanismoak ustiategien kudeaketan ikusitako aldaketetan gauzatu diren ala ez zehaztea eta, bereziki, dauden informazio hutsuneak identifikatzea ahalbidetzen dute.

2019ko ebaluazioak jadanik adierazi zuen SFC sistemak (Europar Batasuneko Funtsen Kudeaketa Sistema) arazo nagusi gisa. Datuak trukatzeko erabiltzen den Europako Batzordearen plataforma elektroniko ofiziala Europako egitura- eta inbertsio-funtsen jarraipena eta kudeaketa partekatua) 4. lehentasuneko zenbait datu agregatu batean aurkeztu dira. 4A, 4B eta 4C FAren arteko bereizketa beti erraztu gabe. Muga horrek produktibitate-adierazleei eta errendimendu-esparruari eragin zien eta azalerak eta gastuak uraren emaitza zehatzekin erlazionatzea zaildu zuen.

2.10 PEC 10. zenbakia. FA 4C. Zenbateraino lagundu dute LGP esku-hartzeek lurzoruaren higaduraren prebentzioan eta haren kudeaketaren hobekuntzan?

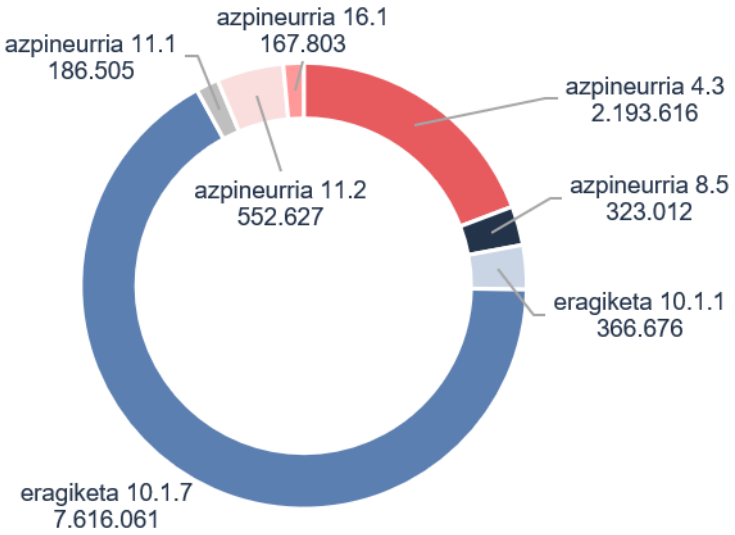
Euskadiko LGP 2014-2022ko 4C Interes-eremuak lurzoruaren higadura prebenitzea eta nekazaritza eta basogintza gainazaletan kudeaketa hobetzea du helburu. Programaren esku-hartzea nekazaritzako ingurumen-konpromisoen, nekazaritza ekologikoaren, azpiegituretan eta baso-ekosistemetan egindako inbertsioen eta lankidetza-ekintzen arteko konbinazioaren bidez artikulatu da.

Esku-hartze logikak helburuarekiko lotura maila desberdinak aurkezten ditu. Nekazaritza-ingurumeneko eta nekazaritza ekologikoko ustiapenek kudeaketa-praktiken gainean jarduten dute zuzenean, landare-estaldura kontserbatuz, abereen erabilera arautuz, inputak murrizteaz eta ekoizpen-sistema ez hain intentsiboak hartuz. Baso-inbertsioek lurzoruaren babes-estalkia mantentzen edo berreskuratzen lagun dezakete eta harmailen asaldurarekin edo narriadurarekin lotutako higadura-prozesuak murrizten lagun dezakete. Bere aldetik, nekazaritza- eta baso-azpiegiturek ekintzen espezifikotasunaren menpekoagoa den ekarpena aurkezten dute, eta lankidetzak zeharka funtzionatzen du ezagutzaren sorrera eta hedapenaren bidez.

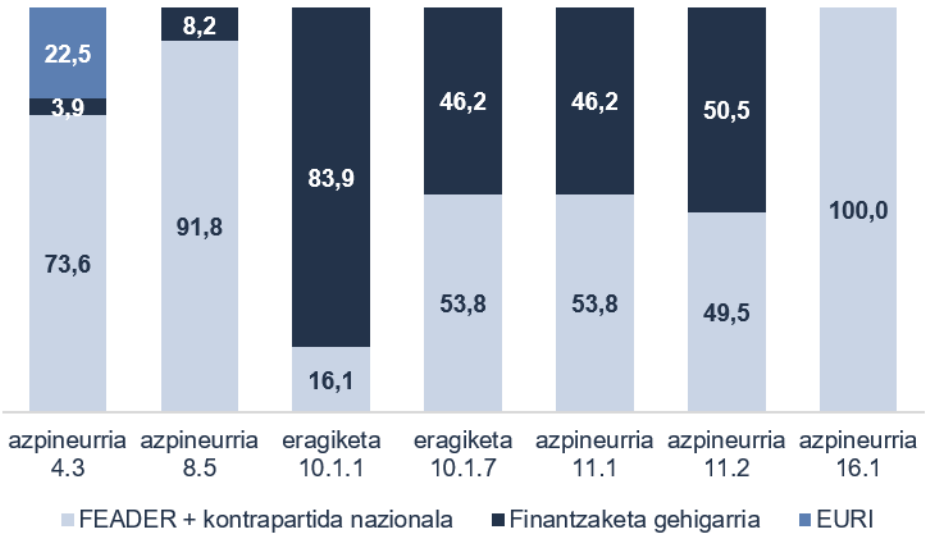
Neurketa	Deskribapena	GPT exekutatua (€)
4.3	Nekazaritza eta basogintza sektorea garatu, modernizatu edo egokitzera zuzendutako azpiegituretan inbertsioetarako laguntzak.	2.193.616,34
8.5	Inbertsioak baso-ekosistemen egokitzapen-gaitasuna eta ingurumen-balioa handitzeko	323.011,68
10.1.1	Nekazaritzako ingurumen-konpromisoak, ekoizpen integratuari lotutakoak	366.676,20
10.1.7	Mendiko larreen kudeaketa jasangarria	7.616.061,22
11.1	Nekazaritza ekologikoko praktika eta metodoetara bihurtzea	186.505,15
11.2	Nekazaritza ekologikoko praktikak eta metodoak mantentzea	552.626,59
16.1	AEI talde eragileak sortzeko eta funtzionatzeko laguntza	167.803,20
Guztira		**11.406.300,38 €**

Iturria: LGP Euskadi 2014-2022 eta kudeaketa datuak

18. grafikoa. FA·4Cren guztizko gastu publikoaren banaketa azpineurrien arabera

19. grafikoa. Finantziazio-iturriak azpineurriaren arabera. Interes-eremua 4C.

Ebaluazio-galderaren erantzuna matrizean jasotako hiru epai-irizpideen inguruan artikulatzen da: higadura murriztu den eta lurzoruaren kudeaketa hobetu den nekazaritza-azalera onuradunetan;basogintza-ekintzek lurzorua babesten eta haren degradazioa saihesten lagundu duten ala ez;eta prestakuntza-, lankidetza- eta ezagutza-transferentzia-ekintzek kudeaketa-jardunbide onenak aplikatzearen alde egin duten.

2.10.1 Ebaluazio galderari erantzuna

Epai-irizpidea	Mota	Adierazleak	Balioa	Datu-iturria
Lurzoruaren higadura murriztu da eta haren kudeaketa hobetu da onuradun nekazaritza eremuan	**Emaitzen adierazle arrunta**	**R10/T12: lurzoruaren kudeaketa hobetzeko eta/edo lurzoruaren higadura saihesteko kudeaketa-kontratuen menpe dagoen nekazaritza-lurraren ehunekoa.**	**%0,51, 1.044 haren baliokidea.**	LGP Euskadi 2014-2022, IAE 2025 eta jarraipenaren datu-basea
	Adierazle gehigarria	M10.1.7-ren pisua FA 4C-ren GPTan	66,8 %	Elaborazio propioa finantza datuetan oinarrituta
	Adierazle gehigarria	M10 eta M11-ren pisu bateratua FA 4C-ren GPTan	76,5 %	Elaborazio propioa finantza datuetan oinarrituta
	Adierazle gehigarria	Emakumeen parte-hartzea pertsona fisikoen artean – M10.1.7 (mendiko larreak)	% 8,6 (128tik 11)	Jarraipen datu-basea
	Adierazle gehigarria	Emakumeen parte-hartzea pertsona fisikoen artean – M11 (nekazaritza ekologikoa, FA 4C)	% 38,3 (47tik 18)	Jarraipen datu-basea
Higadura murriztu da eta lurzoruaren kudeaketa hobetu da onuradun baso eremuan	**Emaitzen adierazle arrunta**	**R11/T13: lurzoruaren kudeaketa hobetzeko eta/edo lurzoruaren higadura saihesteko kudeaketa-kontratuen menpe dagoen baso-lurren ehunekoa.**	**%0,76, 3.000 haren baliokidea.**	LGP Euskadi 2014-2022, IAE 2025 eta jarraipenaren datu-basea
	Adierazle gehigarria	M08.5-ren pisua FA 4C-ren GPTan	2,8 %	Elaborazio propioa finantza datuetan oinarrituta
	Adierazle gehigarria	M04.3-ren pisua FA 4C-ren GPTn	19,2 %	Elaborazio propioa finantza datuetan oinarrituta
	Adierazle gehigarria	M16.1-en pisua FA 4C-ren GPTan	1,5 %	Elaborazio propioa finantza datuetan oinarrituta

4C Interes-eremuari egotzitako gauzatze osoa 11,41 milioi eurokoa da, hau da, LGParen gastu osoaren % 4,3. Gastu-egiturak oso kontzentrazio handia erakusten du nekazaritza eremuen kudeaketarekin lotutako neurrietan. Mendiko larreen kudeaketa jasangarriarekin lotutako 10.1.7 eragiketak 7,62 milioi euro mobilizatzen ditu, gastu osoaren %66,8. Ekoizpen integratua eta bi nekazaritza ekologikoko ustiaketak gehituz gero, M10 eta M11 neurriek batera 8,72 milioi euro dira, Interes-eremuko baliabideen %76,5.

Kontzentrazio hori bat dator batez ere landaredi-estaldura iraunkorra mantentzean eta gainazalen kudeaketa zabalean oinarritutako prebentzio-logikarekin, batez ere mendi-eremuetan. Artzaintzaren jarraipenak eta abeltzaintza-ustiapenaren erregulazioak lur biluziaren presentzia murriztu dezake, sastraka-prozesuen garapena mugatu eta lurzoruaren azaleko egitura zaintzen lagun dezake. Hala ere, efektu horiek populazio-tasa eta artzaintza-intentsitatea egokiak izatearen araberakoak dira: abandonatzeak eta gehiegizko artzaintzak eragin negatiboak sor ditzakete lurzoruaren babesean.

M04.3 Araban ia esklusiboki kontzentratzen da eta 2,19 milioi euro pilatzen ditu, FA 4Cren GPTaren %19,2. Bere balizko ekarpena landa- edo baso-bide eta bideen hobekuntzarekin, drainatzeekin, sarbideekin, itxierekin eta erabilera zabalari lotutako azpiegiturekin lotuta dago. Ekintza hauek zirkulazioa antola dezakete, isurketa kontzentratuaren sorrera murriztu eta mendien eta larreen kudeaketa erraztu. Hala ere, azpiegituretan egindako gastua ez da berez higaduraren prebentzioaren frogarik. Eragina eragiketa bakoitzaren diseinuaren eta kokapenaren eta drainatze-soluzioen, maldak egonkortzearen eta kaltetutako gainazalen lehengoratzearen araberakoa da.

M08.5en finantza-ekarpena nahiko txikia da, 323.011,68 eurorekin, guztizkoaren %2,8ren baliokidea. Pisu txikiagoa izan arren, ingurumen-balioa eta baso-ekosistemen egokitzapen-ahalmenari zuzenean lotutako esku-hartzea da. Harmailen egitura hobetzeak, hondatutako gainazalak berreskuratzeak eta landare-estalki egonkorra kontserbatzeak ur-higadura eta lurzoruaren galera murriztu ditzake, batez ere ezpondetan eta baso-kalteek eragindako lurretan.

M16.1ek 167.803,20 euro erregistratzen ditu, GPTaren %1,5. Beraien ekarpena zeharkakoa da: talde eragileek irtenbideak, entseguak edo kudeaketa-praktika berriak garatu ditzakete, baina eskura dagoen informazioak ez du uzten gauzatze hori kudeatutako hektareatara itzultzea edo bere emaitzen harrera zabala frogatzea.

Lurzoruaren kudeaketa nekazaritza eremuetan

FA 4C-ren nekazaritza-ekarpena hiru mekanismotan oinarritzen da funtsean: landare-estaldura duten larreak eta gainazalak mantentzea, ekoizpen sistema integratuak hartzea eta nekazaritza ekologikoa bihurtzea edo mantentzea.

Mendiko larreen kudeaketa jasangarria da Interes-eremuaren tresna nagusia. Bere garrantzia ez da onartzen den azalerara mugatzen, onartzen den praktika motatik dator. Abeltzaintza estentsiboaren erabilera mantentzeak belar estalki baten iraupena hobe dezake eta gainazalen nekazaritza funtzionaltasuna galtzea saihestu. Era berean, leku jakin batzuetan biomasaren metaketa, suteen arriskua eta gero lurzorua higadura-prozesuekiko esposizioa areagotu dezaketen abandonatze-prozesuak prebenitzen laguntzen du.

Harremana ez da, ordea, automatikoa. Higadura saihesteko artzaintza gainazalen karga-ahalmenarekin bateragarria den intentsitatearekin egitea eskatzen du. Datu ekonomikoek frogatzen dute LGPak baliabide kopuru garrantzitsu bat mobilizatu duela kudeaketa-sistema horri eusteko, baina ez dago lur biluziaren, trinkotzearen, infiltrazioaren edo lurzoruaren galeraren gainazal onuradunen ehunekoaren neurketa parekorik. Hori dela eta, esan daiteke neurriak lurzorua kontserbatzeko baldintza onak sortu dituela, baina ezin da kuantifikatu laguntzari egotz dakion higaduraren murrizketa eraginkorra.

Ekoizpen integratuak, 366.676,20 euroko BPGarekin, ongarri eta produktu fitosanitarioen erabilera arrazionalizatzera eta praktika agronomiko kontrolatuagoak hartzera zuzendutako kudeaketa-konpromisoak ezartzen ditu. FA 4Cren ikuspuntutik, bere ekarpena laboreen planifikazio hobearen bidez gertatzen da, alferrikako praktika intentsiboen murrizketa eta, konpromisoen parte direnean, estalkien mantentzearen eta lur-lanaren kudeaketa egokiaren bidez.

Dena den, jarraipeneko informazioak ez du posible homogeneoki egiaztatzea euskarriaren gainazalaren zer proportzio aplikatu den landare-estalkiekin, lanketa murriztuarekin edo bereziki higaduraren aurkako beste praktika batzuekin. Ondorioz, lurzoruaren kudeaketa orokorraren hobekuntzari egindako ekarpena sinesgarria da eta esku-hartze logikarekin bat dator, baina higaduraren murrizketa eraginkor baten froga mugatua da.

Nekazaritza ekologikoko ustiaketak elkarrekin gauzatu dira 739.131,74 euro. Nekazaritza ekologikoak emankortasuna, jarduera biologikoa eta materia organikoa kontserbatzen lagun dezake, input sintetikoak mugatuz eta ernalketa organikoko eta errotazio praktikak erabiliz. Praktika hauek agregakinen egonkortasuna eta lurzoruaren infiltrazio ahalmena hobetu ditzakete.

Emaitza, ordea, ustiategi bakoitzaren kudeaketa eraginkorraren araberakoa da. Erregimen ekologikoko kide izateak ez du zertan esan nahi, berez, higadura murriztea, baldin eta estaldurak, biraketa egokiak edo lurzoruaren malda eta ezaugarriekin bateragarriak diren lanketa praktikak ez badatoz. Eskura dagoen dokumentazioari esker, konpromiso ekologikoen menpe dauden gainazalek badirela frogatzen da, baina ez du karbono organikoaren, emankortasunaren, egituraren edo lurzoruaren galera-tasen aldaketak neurtzen.

LGPak R10/T12rako 1.044 ha nekazaritza-lurraren helburua ezarri zuen, 205.950 ha-ko erreferentziako SAU baten % 0,51aren baliokidea. Helburu horrek lurzorua hobetzera eta haren higadura prebenitzera zuzendutako kudeaketa-kontratuen espero den estaldura definitzen du.

2019ko ebaluazioak 2018 amaierara arte identifikatu zuen M10.1.1 eta M11rekin lotutako 595,7 ha inguruko azalera. Aldi berean, T12 adierazlea %2,28ko balioarekin agertu zen, orduan aurreikusitako helburua baino argi eta garbi. Ebaluazioak berak adierazi zuen bi zifrek ez zutela

harreman koherenterik eta 4. lehentasunaren apurketa ezak adierazlearen zenbatzailea baliozkotzea eragotzi zuela.

Inkoherentzia honek tarteko balioa behin betiko betetzearen froga gisa erabiltzea eragozten du. Ex post balio fidagarria lortzeko, FA 4C-ri benetan egotzitako eragiketen urteko edo gailurreko azalera fisikotik zenbatzailea berreraiki beharko litzateke, ekoizpen integratuaren, nekazaritza ekologikoaren eta beste konpromiso batzuen arteko kointzidentziak ezabatuz.

Berreraikuntza hori ez izateak ez du baliogabetzen egindako gauzatzea, baina bi ondorio bereiztera behartzen gaitu. Alde batetik, finantza-gauzatze handia eta estaldura mantentzearekin eta kudeaketa zabalarekin lotutako praktiketarako orientazio argia dago. Bestalde, ezin da zehaztu nahiko modu sendoan SAUren zein portzentaje bakarren menpe zegoen lurzoruaren kudeaketa konpromiso zehatzen menpe, ezta R10/T12 helburua formalki lortu den ere.

Basogintzako ekintzen ekarpena

Basogintza-eremuan, LGPak 3.000 ha-ko helburua ezarri zuen, basoen %0,76ri eta erreferentziazko beste baso-eremuei dagokiena. M08.5 eragiketa FA 4Cri zuzenean egozten zaion esku-hartze nagusia da eta 323.011,68 euro egin ditu Araban.

Basogintzako esku-hartzearen logika bereziki garrantzitsua da malda-lurretan, non zuhaitz- eta zuhaixka-estaldura mantentzeak, baso-egitura hobetzeak eta kaltetutako gainazalak lehengoratzeak lurzorua euriaren eraginarekiko esposizioa murrizten baitu eta infiltrazioa hobetzen du. Gainera, prebentziozko kudeaketak suteen intentsitatea eta babes-estalkia kentzen duten eta isurketa eta sedimentuen noraeza areagotzen duten beste kalte batzuen intentsitatea muga dezake.

Hala ere, eskura dagoen dokumentazioak ez du aukera ematen higadura prebenitzeko helburu espezifikoa zuen M08.5 azken azalera fisikoa zehatz identifikatzea. Era berean, ez digu aukera ematen ingurumena hobetzeko ekintza orokorrak lurzoruak egonkortzera, hondatutako gainazalak berreskuratzera edo isurketak murriztea helburu dutenetatik bereizteko.

Muga hori jada zegoen 2019ko ebaluazioan. Orduan T13rako erregistratutako balioa % 109,76ra iritsi zen, eta M08.5en gauzatzea eremu eta eragiketa kopuru oso txiki batera mugatu zen. Ebaluazioak ondorioztatu zuen produktibitate-adierazleek ez zutela onartzen T13k islatutako emaitza.

Ex post ebaluazioan, beraz, adierazle historikoa ez da helburua baino handiagoa den baso-estalduraren erakusgarri gisa interpretatu behar. Ebidentziari esker, baso-lurra babesteko ahalmenarekin inbertsioak egin zirela baieztatzen dugu, baina ekarpen agregatua eta R11/T13 betetze-maila ezin dira fidagarritasun nahikoarekin kuantifikatu.

Nekazaritza- eta baso-azpiegituren ekarpena

M04.3 finantza-pisu handiena duen bigarren esku-hartzea da. Diruz lagundutako ekintzek nekazaritza- eta baso-jardueraren mantentze-lanak erraztu eta azaleraren kudeaketa hobetu dezakete. Errepideek, pistek, drainatzeek, itxierek eta artzaintzari eusteko azpiegiturek lursailetara sartzeko eta tratamenduak egiteko, abereak kontrolatzeko eta abandonatzea eragozten duten erabilerak mantentzen dituzte.

Higaduraren ikuspuntutik, ekintza batzuek eragin positiboa izan dezakete isurketak zuzentzen dituztenean, maldak egonkortzen dituztenean edo degradatutako bideak ordezkatzen dituztenean. Beste batzuek aldi baterako inpaktuak sor ditzakete edo higadura arriskua areagotu dezakete gainazal biluziak sortzen badituzte edo drainatze egokirik gabe ur-fluxuak kontzentratzen badituzte.

Hori dela eta, M04.3ren ekarpena potentzial eta baldintzatu gisa baloratu behar da, eta ez gauzatutako zenbatekoaren baliokide den ingurumen-hobekuntza gisa. Ez dago lurzorua kontserbatzeko helburu esplizitu batekin eragiketen kopurua eta azalera identifikatzen duen behin betiko sailkapenik. Ausentzia horrek mugatu egiten du exekutatutako 2,19 milioi euro emaitza fisiko zehatz batekin lotzeko aukera.

Ebaluazio-matrizeak hirugarren epai-irizpide gisa jasotzen du prestakuntza- eta lankidetza-ekintzek lurzoruaren kudeaketa-praktikak ezagutu eta aplikatzeko egiten duten ekarpena. FA 4C-ren finantza-banaketan, ez da M01.1-eko gastu zehatzik identifikatzen, nahiz eta 4. lehentasuna eratzean ingurumen-praktikekin, laboreen kudeaketarekin eta produktu fitosanitarioen erabilerarekin lotutako gaiak jorratu diren aldian.

2019ko ebaluazioak, FA 4C osorako, 79 eguneko prestakuntza eta 1.021 parte-hartzaile erregistratu zituen, nahiz eta balio horiek ez ziguten utzi baserriko praktiken ondorengo aldaketak ezagutzeko.

Prestakuntzaren ondoren jarraipenik ez izateak ezinezkoa da parte-hartzaileek estaldura begetalak, lanketa murriztua, errotazioak aldatu edo beste kontserbazio-metodo batzuk aplikatu dituzten zehaztea. Ondorioz, prestakuntzaren ekarpena gaitasun eta kontzientziaren arabera baloratu daiteke, baina ez ingurumenaren emaitza neurtu gisa.

La M16.1 osagarriaren ikuspegia lankidetza eta berrikuntzaren bidez. FA 4Cri egotzitako gastuak egoteak lurzoruaren kudeaketarekin lotutako ekintza baterako laguntzak egiaztatzen ditu, nahiz eta horren emaitzen hedapenari, hartzeari eta iraunkortasunari buruzko informazio nahikorik ez dagoen. Foku-Eremuari bere ekarpena positibotzat jo behar da, baina esparru fisiko mugatukoa eta ez da kuantifikagarria hektareatan.

Parte-hartzea emakume eta gizonen FA 4C neurrietan

Focus Area 4C, sexuaren arabera banatzea posible da mendiko larreen (10.1.7), ekoizpen integratuaren (10.1.1) eta nekazaritza ekologikoaren (11.1 eta 11.2) kudeaketa jasangarrian. Ezinezkoa da 4.3 azpineurrian, zeinaren espedienteak bere osotasunean jasota baitaude sexu esleigarririk gabeko eragiketa edo inbertsio gisa, 8.5 basogintzako azpineurrian (esleigarri den sexurik ez duten espedienteak) edo 16.1 lankidetzan. Eremuaren ustiapen nagusian, mendiko larreen kudeaketa jasangarrian (10.1.7), gastuaren % 66,8 kontzentratzen duena, emakumeak pertsona fisikoen % 8,6 ordezkatzen ditu (128ren 11); Ekoizpen integratuan (10.1.1) emakumeen presentzia oso txikia da (0 pertsona fisikoen 3) eta erabilgarritasun analitiko mugatua. Nekazaritza ekologikoan (11.1 eta 11.2 batera), emakumeak pertsona fisikoen % 38,3 dira (18 47), nahiz eta kasu gutxitan.

FA 4C-ren finantza-pisu handiena duen eragiketak, mendiko larreen kudeaketa jasangarria (10.1.7), 4. lehentasun guztietan pertsona fisikoen artean emakumezkoen partaidetza txikiena du (%8,6) eta pertsona juridikoen proportzio altua (181 onuradunetatik 53). Datuek emakumeen presentzia baxuago hori deskribatzeko aukera ematen digute, baina ez ditu bere kausak azaltzen eskuragarri dauden iturrien arabera. Gainerako neurriek balio orekatuagoak aurkezten dituzte, nahiz eta pertsona kopuru txikian kalkulatu, eta horrek zuhurtzia aholkatzen du haien interpretazioan.

42. taula. FA 4Cren onuradunak sexuaren arabera, neurriaren edo azpineurriaren arabera

Neurketa/funtzionamendua	Analisi unitatea	Pertsona juridikoak *	Gizonak	Emakumeak	Guztira	% emakumeak (pertsona fisikoak)
4.3 – Nekazaritza/basogintzako azpiegituretan egindako inbertsioak	Eragiketak	–	–	–	294	Generoa ez da identifikatzen
8.5 – Baso-ekosistemetan egindako inbertsioak	Eragiketak	–	–	–	40	Generoa ez da identifikatzen
10.1.1 – Ekoizpen integratua	Onuradunak	31	3	0	34	0,0 %
10.1.7 – Mendiko larreen kudeaketa jasangarria	Onuradunak	53	117	11	181	8,6 %
11.1 – Nekazaritza ekologikora bihurtzea	Baserriak / pertsonak	4	20	7	31	25,9 %
11.2 – Nekazaritza ekologikoa mantentzea	Baserriak / pertsonak	6	9	11	26	55,0 %
16.1 – talde eragileak (lankidetza)	Eragiketak / taldeak	–	–	–	1	Ez dago aplikagarri

Eraginkortasunaren ebaluazioa

4C interes-eremuaren eraginkortasunak emaitza bereiziak aurkezten ditu kontuan hartutako dimentsioaren arabera.

Finantza-ikuspegitik, gauzatzea garrantzitsutzat jo daiteke, 11,41 milioi euro mobilizatu baititu, larreen kudeaketa jasangarrian kontzentrazio koherentearekin eta, neurri txikiagoan, azpiegituretan, nekazaritza ekologikoan eta ekoizpen integratuan.

Jardunbide orientatzaileei dagokienez, ekarpena ere garrantzitsua da, batez ere mendiko larre-azalerak mantentzeko eta nekazaritza-ingurumen eta ekologiko konpromisoak aplikatzeko. Neurri horiek landare-estaldura, emankortasuna eta infiltrazio-ahalmenaren kontserbazioarekin bateragarriak diren kudeaketa-sistemak bultzatu dituzte.

Higaduraren prebentzio eraginkorrari egiten zaion ekarpena, ordea, neurrizkoa da eta ez da behar bezain frogatua. Jarraipen-sistemak gastuak, kontratuak eta deklaratutako azalerak erregistratzen ditu, baina ez ditu zuzenean neurtzen higadura-tasa, lurzoruaren galera, isurketa, trinkotzea, infiltrazioa edo materia organikoa. Ez dago, halaber, lursail onuradunak eta onuradunak ez diren analisi kontrafaktikorik edo lurralde-analisirik.

Basogintza arloan, ekarpena mugatua da froga aldetik, bai M08.5-en finantza-pisu murriztuagatik, bai R11/T13-ren azken balioa egiaz esku hartutako azaleraren arabera egiaztatzeko ezintasunagatik.

2.11 PEC zk.11. FA 5A. Zenbateraino lagundu dute LGP esku-hartzeek ura modu eraginkorragoan erabiltzea nekazaritzan?

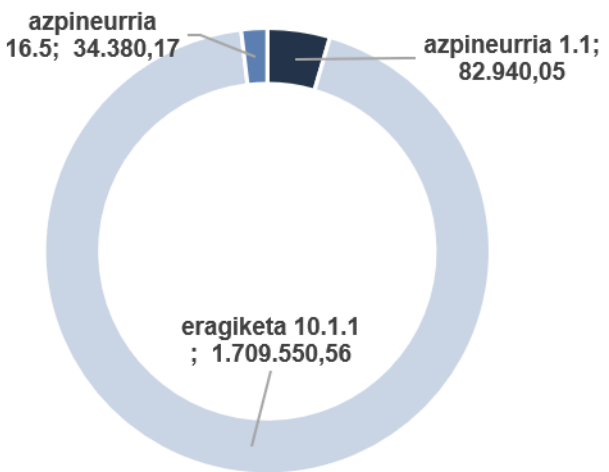
Euskadiko LGP 2014-2022ko 5A Interes-eremuak nekazaritzan uraren erabileran eraginkortasun handiagoa sustatzea du helburu. Arlo honetan programatutako neurriak honako hauek dira: 1.1 azpineurria, lanbide heziketa eta gaitasunak eskuratzea, 10.1.1 eragiketa ekoizpen integratua eta 16.5 azpineurria klima-aldaketara arintzeko/egokitzeko eta ingurumen-proiektu edo praktiketarako baterako ekintzetarako lankidetza.10.1.1 eragiketa da Interes-eremu honen esku-hartze nagusia, ekoizpen integratuaren eta kudeaketa-praktika iraunkorraren aldeko konpromisoak hartzen dituzten nekazaritza-ustiategiei zuzenduta; M01.1 prestakuntza-laguntza gisa jarduten du eta M16.5 ingurumen-hobekuntzarekin eta baliabideen erabilera eraginkorrarekin lotutako proiektu kooperatiboetara zuzenduta dago.

Neurketa	Deskribapena	GPT exekutatuta
1.1	Lanbide Heziketarako laguntzak eta gaitasunak eskuratzeko ekintzetarako	82.940,05 €
10.1.1	Nekazaritzako ingurumen-konpromisoak, ekoizpen integratuari lotutakoak	1.709.610,24 €
16.5	Ingurumen-ekintzetarako lankidetza eta klima-aldaketara arintzeko eta egokitzeko	34.380,17 €

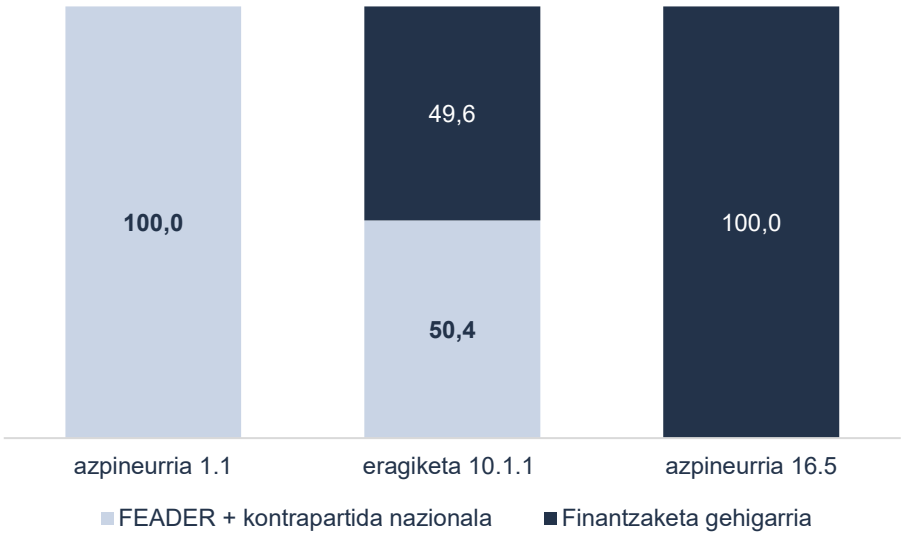
Iturria: LGP Euskadi 2014-2022 eta kudeaketa datuak

Erantzuna epaiketa-irizpide nagusi baten inguruan antolatzen da: lagundutako ekintzek nekazaritzan uraren erabileraren eraginkortasuna areagotu duten ala ez. R12/T14 adierazlea, lagundutako azalera eta ustiategiak, lurralde-profila eta onuradunak, eta prestakuntzaren eta lankidetzaren ekarpen osagarria aztertzen dira.

20. grafikoa. FA·5Aren guztizko gastu publikoaren banaketa azpineurriaren arabera

21. grafikoa. Finantzaketa-iturriak azpineurriaren arabera. Interes-eremua 5A.

2.11.1 Ebaluazio galderari erantzuna

Epai-irizpidea	Mota	Adierazlea	Balioa	Iturria
Nekazaritzak uraren erabileran eraginkortasuna areagotu egin da	**Emaitzen adierazle arrunta**	**R12/T14: ureztatze-sistema eraginkorrago batera igarotzen den lur ureztatuaren %**	**%7,45;helburuaren aurka %101,5eko gauzatzea**	LGP 2014-2022 eta jarraipenaren datu-basea
	Emaitza-adierazlea	**R13: LGPak finantzatutako proiektuetan uraren erabilera eraginkorragoa nekazaritzan**	**Ez da kuantifikagarria eskuragarri dagoen informazioarekin**	Jarraipen eta elkarrizketen datu-basea
	Produktibitate-adierazlea	**O1: gastu publiko osoa M01.1**	**82.940,05 €**	Jarraipen datu-basea
	Produktibitate-adierazlea	**O3: prestakuntza-ekintzak M01.1**	**24 ikastaro**	Jarraipen datu-basea
	Produktibitate-adierazlea	**O12: prestakuntza-jardueretako parte-hartzaileak**	**372 partaidetza**	IAE 2025
	Produktibitate-adierazlea	**O1: gastu publiko osoa M10.1.1**	**1.709.610,24 €**	Jarraipen datu-basea
	Produktibitate-adierazlea	**O4: konpromisoak dituzten onuradunak/ustiategiak M10.1.1**	**83**	Jarraipen datu-basea
	Produktibitate-adierazlea	**O5: gainazal fisikoa M10.1.1**	**1.097,36 ha**	Jarraipen datu-basea
	Adierazle gehigarria	M10.1.1 azalera Natura 2000 Sarean kokatua	239,24 ha;azaleraren %21,8	Jarraipen datu-basea
	Adierazle gehigarria	Onartutako lankidetza-eragiketak M16.5	1 eragiketa	Jarraipen datu-basea

Epai-irizpidea	Mota	Adierazlea	Balioa	Iturria
	Adierazle gehigarria	Konpromiso bakoitzeko batez besteko laguntza M10.1.1	20.597,71 €	Jarraipen datu-basetik egindako lanketa propioa
	Adierazle gehigarria	Konpromiso bakoitzeko batez besteko azalera M10.1.1	13,22 ha	Jarraipen datu-basetik egindako lanketa propioa
	Adierazle gehigarria	Emakumeen parte-hartzea pertsona fisikoen artean M10.1.1	30,0 %	Jarraipen datu-basetik egindako lanketa propioa
	Adierazle gehigarria	Lurralde-kontzentrazioa M10.1.1	Araba: onuradunen %48,2, azaleraren %67,1 eta gastuaren %46,1.	Jarraipen datu-basetik egindako lanketa propioa
	Adierazle gehigarria	Emakumeek sexua eskuragarri duten prestakuntzan parte hartzea	126 parte-hartzaileen %41,3	IAE 2022 eta 2023 eta jarraipenaren datu-basea

Gauzatze-esparrua

FA 5An 1.826.930,46 euro exekutatu zituzten, hau da, LGParen gastu publiko osoaren %1,54 gutxi gorabehera.10.1.1 eragiketak gastuaren %93,6 kontzentratu zuen, prestakuntzak %4,5 eta lankidetzak %1,9.

R12/T14 adierazlea ureztatzeko lurren %7,45era iritsi zen, aurreikusitako helburuarekin alderatuta, %7,34koa. Fisikoki, 927 hektarea zenbatu ziren ureztatzeko sistema eraginkorragoetara bihurtu zirenak, aurreikusitako 913 hektareatik gora. Betetze-maila %101,5ekoa izan zen, beraz, Interes-eremuaren helburu kuantifikatua lortu zen.

Ekoizpen integratuko konpromisoei lotutako azalera fisiko osoa 1.097,36 ha-koa da. Kopuru hori xede-eremua baino handiagoa da, bi datuek ez baitute gauza bera neurtzen: R12/T14 sistema eraginkorragoetara pasatzen den lur ureztatua bakarrik sartzen da, eta ustiapenaren oinarrian, berriz, konpromisoei lotutako azalera fisiko guztia sartzen da.

Nekazaritzako ingurumen-konpromisoak

10.1.1 eragiketaren bidez, 83 onuradun, 1.097,36 hektareako azalera fisikoa eta 1.709.610,24 euroko gastu publiko ofiziala lagundu da. Batez besteko zenbatekoa 20.597,71 eurokoa da konpromiso bakoitzeko eta batez besteko azalera 13,22 hektareakoa. El gasto público medio por unidad de superficie se encuentra en 1.557,93 euros por hectárea.

Lurralde banaketak kontzentrazio handia erakusten du Araban, onuradunen % 48,2 eta azaleraren % 67,1 biltzen dituena. Gipuzkoak espediente gutxiago erregistratzen ditu, baina

konpromiso bakoitzeko batez besteko kopuru handiena aurkezten du, 36.038,95 eurorekin, Araban 19.708,34 euro eta Bizkaian 18.083,01 eurorekin.

43. taula. Onuradunen lurralde banaketa, lagundutako azalera eta gastu publikoa. Funtzionamendua 10.1.1

Probintzia	Onuradunak	Azalera	% azalera	Gastu publikoa	Gastuaren %
Araba/Álava	40	735,85 ha	67,1 %	788.333,60 €	46,1 %
Bizkaia	35	249,34 ha	22,7 %	632.905,40 €	37,0 %
Gipuzkoa	8	112,17 ha	10,2 %	288.311,56 €	16,9 %
Guztira	83	1.097,36 ha	100 %	1.709.550,56 €	100 %

La superficie situada en Red Natura 2000 a 239,24 ha, el 21,8 % de la superficie física apoyada. Arabak 192,80 ha biltzen ditu eta Gipuzkoak 46,44 ha; Bizkaian ez dago eremu deklaraturik. Natura 2000 azalera babesten den azaleraren % 26,2 da Araban eta % 41,4 Gipuzkoan.

Onuradun-motaren arabera, sexu elkarturik gabeko pertsona juridikoek edo espedienteek guztizkoaren % 51,8 dira eta gastuaren % 64,2 eta azaleraren % 61,3 kontzentratzen dute.40 pertsona fisiko onuradunen artean, gizonek % 70,0 ordezkatzen dute eta emakumeek % 30,0. Emakumeentzako batez besteko laguntza 8.249,44 eurokoa da, gizonezkoen 18.328,45 eurokoa baino txikiagoa.

44. taula. Onuradunen, lagundutako azalera eta gastu publikoaren banaketa sexuaren arabera

Sexua	Onuradunak	Azalera	Gastu publikoa	Laguntza ertaina
Gizonak	28	344,67 ha	513.196,55 €	18.328,45 €
Emakumeak	12	80,38 ha	98.993,25 €	8.249,44 €
Pertsona juridikoak/ sexu informaturik gabe	43	672,31 ha	1.097.360,76 €	25.520,02 €
Guztira	83	1.097,36 ha	1.709.550,56 €	20.596,99 €

Lankidetza

Arlo honetan, M16.5-ek lankidetza-eragiketa bat finantzatzen lagundu zuen 34.380,17 euroko gastu publikoarekin. Ekintza finantzaketa nazional osagarriarekin finantzatu zen osorik eta FA 5A gastuaren % 1,9 da. LGParen logikan, azpineurri honek klima-aldaketara arintzeko eta egokitzeko ekintza bateratuak onartzen ditu eta ingurumen-proiektu edo praktikak.

Prestakuntza

A través de la M01.1 se financiaron 24 cursos y se contabilizaron 372 partaidetzarekin, 82.940,05 eurotako gastu publikoarekin. El gasto medio se encuentra en 3.455,84 euros por curso y 222,96 euros por persona participante.

Prestakuntza-edukiak uraren kudeaketarekin lotuta daude: kontsumo jasangarria, ureztatzearen digitalizazioa eta optimizazioa, sistemen instalazioa eta mantentze-lanak, ekipamenduen berrikuspena, lurzoruaren eta uraren analisiaren interpretazioa, negutegien kudeaketa, baratzezaintza, baratzezaintza eta doitasuneko mahastizaintza. Ekintza hauek uraren ekarpenak doitzeko eta produkzio-eraginkortasuna hobetzeko gaitasun teknikoa indartzen dute.

Kudeaketa zerbitzuen arabera, prestakuntza-eskaintza beharren aldizkako berrikuspenaren, sektoreari egindako kontsulten eta aurreko edizioetako esperientziaren bidez zehazten da, eta egokitzat jotzen da. Hala ere, ustiategietan ezagutzaren aplikazio praktikoaren jarraipena puntuala da, beraz, ezin da ezarri uraren eraginkortasunean duen eragina.

Sexuaren araberako banaketa duten ekintzetan, 126 parte-hartzaile zenbatu dira: 74 gizon eta 52 emakume. Emakumeak azpimultzo horren %41,3 [2]dira.

[2]Datuak kontu handiz interpretatu behar dira, banakapena 2022 eta 2023 urteetan deklaratutako jardueretarako soilik baitago eskuragarri.

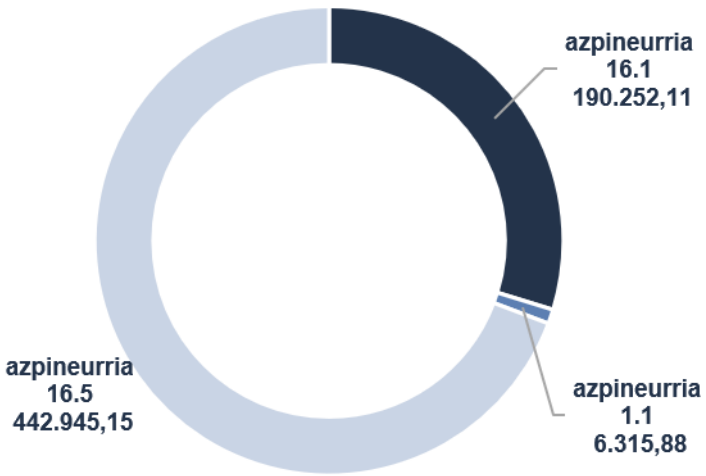
2.12 PEC 12. zenbakia. FA 5B. Zenbateraino lagundu dute LGParen esku-hartzeek energiaren erabilera eraginkorragoa lortzen nekazaritzan eta elikagaien prozesamenduan?

Euskadi LGP 2014-2022 5B Interes-eremuak nekazaritzan eta elikagaien prozesatzeko energia-eraginkortasuna hobetzea du helburu. FAk prestakuntza-ekintzak, AEI talde eragileak eta ingurumen-lankidetzako proiektuak uztartzen ditu. M01.1 gaitasun teknikoak indartzen ditu; M16.1ek berrikuntza aplikatua onartzen du talde eragileen bidez;eta M16.5 baliabideen erabilera eraginkorrari eta klima-aldaketa arintzeari lotutako ekintza kooperatiboak finantzatzen ditu.

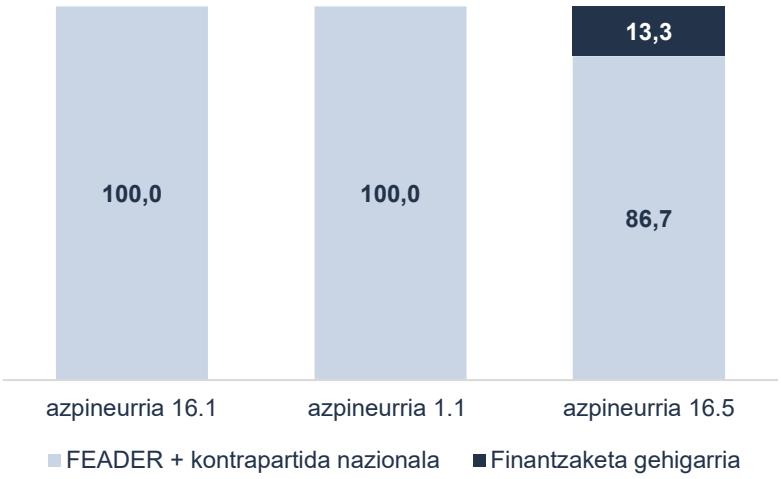
Neurketa	Deskribapena	GPT exekutatuta
1.1	Lanbide Heziketarako laguntzak eta gaitasunak eskuratzeko ekintzetarako	6.315,88 €
16.1	AEI talde eragileak sortzeko eta funtzionatzeko laguntza	190.252,11 €
16.5	Ingurumen-ekintzetarako, arintzeko eta ingurumen-jardunetarako lankidetza	442.945,15 €

Iturria: LGP Euskadi 2014-2022 eta kudeaketa datuak

22. grafikoa. FA·5Bren guztizko gastu publikoaren banaketa azpineurriaren arabera

23. grafikoa. Finantzaketa-iturriak azpineurriaren arabera. Interes-eremua 5B.

Erantzuna epai-irizpide baten inguruan eraikitzen da: nekazaritzako elikagaien sektorean energiaren erabilera eraginkorrago baten alde egiten duten prestakuntza, berrikuntza eta lankidetza ekintzak lagundu ote diren. T15 adierazle komuna bertan behera utzi denez, azterketak A15 adierazle osagarria, finantza-gauzatzea, prestakuntza-esparrua eta lagundutako lankidetza-talde eta proiektuen ezaugarriak hartzen ditu kontuan.

2.12.1 Ebaluazio galderari erantzuna

Epai-irizpidea	Mota	Adierazlea	Balioa	Iturria
Nekazaritzako elikagaien sektorean energiaren erabilera eraginkorragoa sustatzen duten prestakuntza, berrikuntza eta lankidetza ekintzak lagundu dira.	Adierazle gehigarria	A15: energia-eraginkortasunarekin lotutako prestakuntzaren onuradunak	83;%70,9ko gauzatzea helburuarekin alderatuta	IAE 2025
	Produktibitate-adierazlea	**O1: gastu publiko osoa M01.1**	**6.315,88 €**	Jarraipen datu-basea
	Produktibitate-adierazlea	**O3: prestakuntza-ekintzak M01.1**	**8 ikastaro**	Jarraipen datu-basea
	Produktibitate-adierazlea	**O11: prestakuntza-egunak ematen dira**	**14 egun**	Jarraipen datu-basea
	Produktibitate-adierazlea	**O12: prestakuntza-jardueretako parte-hartzaileak**	**83 parte-hartze**	IAE 2025
	Produktibitate-adierazlea	**O1: gastu publiko osoa M16.1**	**190.252,11 €**	Jarraipen datu-basea
	Adierazle gehigarria	Onartutako AEI taldeak eta eragiketak M16.1	2 talde eta 2 eragiketa	Jarraipen datu-basea
	Produktibitate-adierazlea	**O1: gastu publiko osoa M16.5**	**442.945,15 €**	Jarraipen datu-basea
	Adierazle gehigarria	Onartutako lankidetza-eragiketak M16.5	4 eragiketa	Jarraipen datu-basea
	Adierazle gehigarria	Lagundutako lankidetza eta berrikuntza eragiketak	6 eragiketa	Jarraipen datu-baseetan

Epai-irizpidea	Mota	Adierazlea	Balioa	Iturria
				oinarritutako elaborazio propioa
	Adierazle gehigarria	16. neurriaren pisua FA 5B-ren GPTn	99,0 %	IAE 2025
	Adierazle gehigarria	M16.5-aren pisua FA 5B-ren GPTan	69,3 %	IAE 2025
	Adierazle gehigarria	Lurralde-kontzentrazioa M16.1	Araba: taldeen, eragiketen eta gastuen %100	Jarraipen datu-basea
	Adierazle gehigarria	Lurralde kontzentrazioa M16.5	Araba: eragiketen % 75 eta gastuen % 67	Jarraipen datu-basea
	Adierazle gehigarria	talde eragileen osaera M16.1	4 titular, 3 ikerketa-entitate, 3 ETE eta 2 aholkulari	Jarraipen datu-basea
	Adierazle gehigarria	M16.1 talde bakoitzeko batez besteko zenbatekoa / M16.5 eragiketa	95.126,06 € / 110.736,29 €	Jarraipen datu-baseetan oinarritutako elaborazio propioa
	Adierazle gehigarria	Batez besteko prestakuntza-gastua	76,09 € parte-hartzaile bakoitzeko	Jarraipen datu-basetik egindako lanketa propioa

Gauzatze-esparrua

FA 5Bn, 639.513,14 euro exekutatu dira, LGParen gastu publiko osoaren % 0,54ren baliokidea.16. neurriak 633.197,26 euro bildu zituen, Interes-eremuaren gastuaren %99,0. M16.5ak 442.945,15 euro (%69,3) kontzentratu zituen; M16.1 190.252,11 eurora iritsi zen, %29,8;eta M01.1ek gainerako %1,0a ordezkatu zuen, 6.315,88 eurorekin.

T15 adierazle komuna, energia-eraginkortasunean guztizko inbertsioa neurtzeko xedea duena, bertan behera geratu da. A15 adierazle gehigarriak prestakuntza-ekintzetan 83 parte-hartzaile zenbatu zituen, 117ko helburuaren aldean, eta horrek %70,9ko betetze-maila adierazten du.

LGENF finantzaketa eta bere kontrako nazionala 580.777,94 eurokoa izan zen, gastuaren % 90,8, eta finantzaketa osagarriak 58.735,20 euroko ekarpena egin zuen, % 9,2. Azken hori M16.5-en zentratu zen erabat. Ez zen EURI finantzaketarik erregistratu.

Lankidetza eta berrikuntza

M16.1ek bi talde eragile eta AEIren bi eragiketa lagundu zituen, biak Araban kokatuak, 190.252,11 euroko gastu publikoarekin. Batez besteko zenbatekoa 95.126,06 eurokoa izan da talde bakoitzeko. Espediente bat 2016ari dagokio, 115.124,28 eurorekin, eta bigarrena 2019ari, 75.127,83 eurorekin.

Taldeek bazkideen 12 partaidetza bildu zituzten: lau titular eragile, hiru ikerketa-entitate, hiru ETE eta bi aholkulari. Baserri, enpresen, ikerketa eta aholkularitza bateratuak egoteak proiektuen

orientazio aplikatu baten alde egiten du. Ez dago beste kategoria batzuetan sailkatutako GKErik edo bazkiderik.

45. taula. Kideen banaketa motaren arabera

Bazkide mota	Zenbakia	guztizkoaren %
Jabe eragileak	4	33,3 %
Institutuak edo ikerketa-entitateak	3	25,0 %
ETEak	3	25,0 %
Aholkulariak	2	16,7 %
GKE	0	0,0 %
Beste bazkideak	0	0,0 %
Guztira	12	100 %

M16.5ek lau lankidetza-eragiketa finantzatu zituen 442.945,15 euroko gastu publikoarekin. Gauzatzea Araban kontzentratu zen, hiru eragiketarekin eta gastuaren %67,0rekin, eta Gipuzkoak eragiketa bat erregistratu zuen eta gainerako %33,0arekin. Bizkaian edo Eusko Jaurlaritzaren kudeaketa zuzenaren bidez ez dago gauzatzearen frogarik.

Ondoko taulak M16.5-aren lurralde-banaketa erakusten du. Batez besteko zenbatekoa 110.736,29 eurokoa izan da eragiketa bakoitzeko. Gipuzkoako eragiketak aurkeztu zuen banakako kopururik handiena, 146.233,55 eurorekin.

46. taula. Eragiketen eta gastu publikoaren lurralde banaketa

Probintzia	Eragiketak	% eragiketak	Gastu publikoa	% gastua
Araba/Álava	3	75,0 %	296.711,60 €	67,0 %
Bizkaia	0	0,0 %	0,00 €	0,0 %
Gipuzkoa	1	25,0 %	146.233,55 €	33,0 %
Guztira	**4**	**100 %**	**442.945,15 €**	**100 %**

Urtekariaren arabera, 2016ko bi eragiketa 237.976,40 euro kontzentratu ziren, azpineurriaren gastuaren %53,7;2017ko eragiketa bat 146.233,55 eurora iritsi zen, %33,0;eta azkena, 2019koa, 58.735,20 euro, %13,3. Azken hau finantzaketa nazional osagarriarekin finantzatu zen.16.1 eta 16.5 neurrien espedienteak pertsona juridikoei dagozkie, beraz, ez dago sexuaren araberako banaketarik.

Kudeaketa-zerbitzuen arabera, lankidetza-taldeen osaera mistoa egokia da nekazaritza-ezagutza, ikerketa, aholkularitza eta enpresa uztartzeko. Hala ere, ez dago jarraipen sistematikorik lankidetzaren jarraitutasuna, emaitzen bereganatzea edo sektorerako ondorengo transferentzia ezagutzeko.

Prestakuntza

M01.1 bitartez, zortzi ikastaro finantzatu ziren, 14 eguneko prestakuntzarekin, 83 partaidetzarekin eta 6.315,88 euroko gastu publikoarekin. Batez besteko gastua 789,49 eurokoa izan zen ikastaroko eta 76,09 eurokoa parte-hartzaile bakoitzeko. Ekintza bakoitzak 1,75 eguneko batez besteko iraupena izan zuen eta 10 pertsona inguru bildu zituen.

Edukien artean nekazaritza-makinen erregulazioa, nekazaritzako elikagaien industriaren behar logistikoak, gako-lerroen diseinua, zuhaitzen balorazioa eta kubaketa eta baso-lanetan lehen laguntzak zeuden. Ekintza batzuk baliabideen erabilera eraginkorrarekin eta prozesuen antolaketarekin erlazionatuta egon daitezke, nahiz eta guztiek ez duten lotura zuzen eta zehatzik eraginkortasun energetikoarekin.

Kudeaketa zerbitzuek adierazi dute energia-eraginkortasuna ase gabeko prestakuntza-beharren artean jarraitzen duela. Era berean, adierazi dute, gogobetetze-inkestak egiten diren arren, ustiategietan ezagutzak aplikatzearen ondoren egiten den jarraipena puntuala baino ez dela.

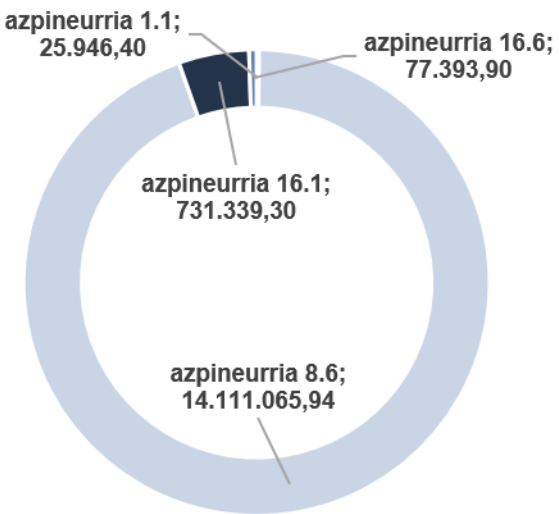
2.13 PEC zk.13. FA 5C. Zenbateraino lagundu dute LGParen esku-hartzeek energia-iturri berriztagarriak, azpiproduktuak, hondakinak, hondakinak eta elikagaiak ez diren beste lehengaiak hornitzen eta erabiltzen, bioekonomiaren garapena sustatzeko?

Euskadiko 2014-2022 LGParen 5C Interes-eremuak energia-iturri berriztagarrien, azpiproduktuen, hondakinen, hondakinen eta elikagaiak ez diren beste lehengaien hornidura eta erabilera erraztea du helburu, bioekonomia sustatzeko. FAk baso-teknologietan eta baso-produktuen eraldaketan egindako inbertsioak, AEI talde eragileak, biomasaren hornikuntza jasangarrirako lankidetza eta prestakuntza teknikoa uztartzen ditu. M08.6 da esku-hartze nagusia; M16.1 eta M16.6 berrikuntza eta lankidetza laguntzen dute;eta M01.1 basoko baliabideak eta biomasa kudeatzeko eta erabiltzeko gaitasunak indartzen ditu.

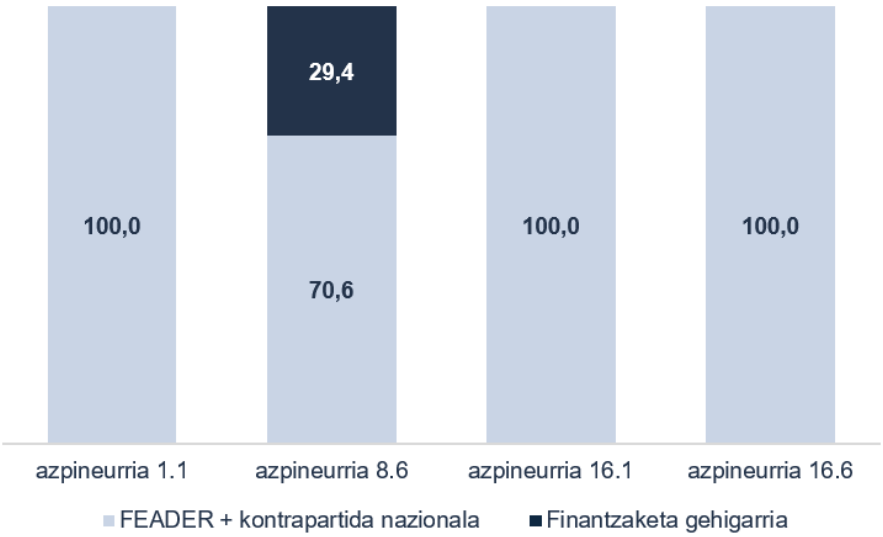
Neurketa	Deskribapena	GPT exekutatuta
1.1	Lanbide Heziketarako laguntzak eta gaitasunak eskuratzeko ekintzetarako	45.554,35 €
8.6	Inbertsioak baso-teknologietan eta baso-produktuen eraldaketa, mobilizazioa eta merkaturatzea.	14.111.065,94 €
16.1	AEI talde eragileak sortzeko eta funtzionatzeko laguntza	731.339,30 €
16.6	Hornikuntza-katearen agenteen arteko lankidetza biomasaren hornikuntza jasangarria lortzeko	77.393,90 €
GUZTIRA		14.965.353,49 €

Iturria: LGP Euskadi 2014-2022 eta kudeaketa datuak

24. grafikoa. FA·5Cren guztizko gastu publikoaren banaketa azpineurriaren arabera

25. grafikoa. Finantziazio iturriak azpineurrika. Interes-eremua 5C.

Erantzuna epai-irizpide nagusi baten inguruan antolatzen da: esku-hartzeek landa-eremuetan energia berriztagarrien erabilera eta azpiprodukTuen, hondakinen eta biomasaren balorizazioa areagotu duten. Analisiak kontuan hartzen ditu T16 adierazlea betetzea, mobilizatutako inbertsioa, M08.6 eragiketen kopurua eta profila, talde eragileen osaera eta banaketa, biomasa hornitzeko lankidetza eta prestakuntzaren ekarpen osagarria.

2.13.1 Ebaluazio galderari erantzuna

Epai-irizpidea	Mota	Adierazlea	Balioa	Iturria
Energia berriztagarrien erabilera eta biomasaren, azpiprodukTuen eta hondakinen balorizazioa areagotu egin da landa eremuan	**Emaitzen adierazle arrunta**	**T16: energia berriztagarrien ekoizpenean inbertsio osoa**	**58.728.487,80 €;%104,27ko gauzatzea helburuarekin alderatuta**	LGP 2014-2022 eta jarraipenaren datu-basea
	Emaitza-adierazlea	**R15: proiektu onuradunen energia berriztagarrien ekoizpena**	**Ez da kuantifikagarria eskuragarri dagoen informazioarekin**	Jarraipen eta elkarrizketen datu-basea
	Produktibitate-adierazlea	**O1: gastu publiko osoa M01.1**	**45.554,35 €**	Jarraipen datu-basea
	Produktibitate-adierazlea	**O3: prestakuntza-ekintzak M01.1**	**31 ikastaro**	Jarraipen datu-basea
	Produktibitate-adierazlea	**O12: prestakuntza-jardueretako parte-hartzaileak**	**273 partaidetza**	IAE 2025
	Produktibitate-adierazlea	**O1: gastu publiko osoa M08.6**	**14.111.065,94 €**	Jarraipen datu-basea
	Produktibitate-adierazlea	**O2: guztizko inbertsioa M08.6**	**58.728.487,80 €**	Jarraipen datu-basea
	Produktibitate-adierazlea	**O3: onartzen diren eragiketak M08.6**	**186 eragiketa**	Jarraipen datu-basea

Epai-irizpidea	Mota	Adierazlea	Balioa	Iturria
	Produktibitate-adierazlea	**O1: gastu publiko osoa M16.1**	**731.339,30 €**	Jarraipen datu-basea
	Adierazle gehigarria	Onartutako AEI taldeak eta eragiketak M16.1	7 talde eta 7 eragiketa	Jarraipen datu-basea
	Adierazle gehigarria	Gastuak eta lagundutako eragiketak M16.6	77.393,90 €;1 eragiketa	Jarraipen datu-basea
	Adierazle gehigarria	M08.6-ren pisua FA 5C-ren GPTn	94,3 %	Prestaketa propioa
	Adierazle gehigarria	Laguntza publikoen batez besteko intentsitatea M08.6	Inbertsio osoaren % 24,0	Jarraipen datu-basetik egindako lanketa propioa
	Adierazle gehigarria	Eragiketa bakoitzeko batez besteko inbertsioa eta laguntza M08.6	315.744,56 € inbertsioa eta 75.865,95 € laguntza	Jarraipen datu-basetik egindako lanketa propioa
	Adierazle gehigarria	M08.6-n jakinarazitako pertsona juridikoen/sexurik gabekoen pisua	eragiketen %58,1; Gastuaren %94,8 eta inbertsioaren %93,9	Jarraipen datu-basetik egindako lanketa propioa
	Adierazle gehigarria	Emakumeen parte-hartzea pertsona fisikoen artean M08.6	32,1 %	Jarraipen datu-basetik egindako lanketa propioa
	Adierazle gehigarria	Gastuaren lurralde banaketa M16.1	Gipuzkoa %39,5; Bizkaia %33,4; Araba %27,1	Jarraipen datu-basetik egindako lanketa propioa
	Adierazle gehigarria	talde eragileen osaera M16.1	13 ETE, 7 ikerketa-entitate, 6 titular, beste 5 bazkide eta 3 aholkulari	Jarraipen datu-basea

Gauzatze-esparrua

FA 5C-n, gastu publikoaren 14.965.353,49 euro exekutatu ziren, gutxi gorabehera LGParen gastu osoaren % 12,6. M08.6k 14.111.065,94 euro kontzentratu zituen, 94,3 guztizkoaren %; M16.1 731.339,30 eurora iritsi zen, 4,9 %; M16.6, 77.393,90 euro, 0,5 %; eta M01.1 gainontzeko 0,3 %a ordezkatu zuen, 45.554,35 eurorekin.

T16 adierazleak 58.728.487,80 euroko balioa lortu zuen, aurreikusitako 56.321.373 euroren aldean. Betetze-maila %104,27koa izan zen, helburua 2.407.114,80 eurotan gaindituz.

LGENF finantzaketa eta bere kontrako nazionala 10.814.817,87 eurokoa izan zen, gastuaren % 72,3, eta finantzaketa osagarriak, berriz, 4.150.535,62 euroko ekarpena egin zuen, % 27,7. Azken hori M08.6-n zegoen guztiz kontzentratua. Ez zen EURI finantzaketarik erregistratu.

Basogintzako inbertsioak eta bioekonomia

M08.6an 186 eragiketa erregistratzen dira, 14.111.065,94 euroko gastu publikoa eta guztira 58.728.487,80 euroko inbertsioa. Batez besteko inbertsioa 315.744,56 eurokoa da eragiketa bakoitzeko eta batez besteko laguntza 75.865,95 eurokoa. Laguntza publikoen batez besteko intentsitatea mobilizatutako inbertsioaren %24,0 da.

47. taula. Eragiketen, gastuaren eta inbertsioaren banaketa, sexuaren edo onuradun-motaren arabera

Sexua edo onuradun mota	Eragiketak	Gastu publikoa	Inbertsio osoa	Laguntza ertaina
Gizonak	53	699.357,34 €	3.459.415,01 €	13.195,42 €
Emakumeak	25	41.358,97 €	108.464,00 €	1.654,36 €
Pertsona juridikoak/sexurik gabekoak	108	13.370.349,63 €	55.160.608,79 €	123.799,53 €
Guztira	186	14.111.065,94 €	58.728.487,80 €	75.865,95 €

Lotutako sexurik gabeko pertsona juridikoek edo espedienteek eragiketen % 58,1 dira eta gastu publikoaren % 94,8 eta inbertsioaren % 93,9 kontzentratzen dute. Gizonek kudeatutako enpresek eragiketen % 28,5 eta gastuaren % 5,0 hartzen dituzte, eta emakumeek kudeatzen dituztenek, berriz, eragiketen % 13,4 eta gastuaren % 0,3 baino ez.78 onuradunen artean, emakumeak %32,1 dira.

Inbertsio handienak enpresei eta beste pertsona juridiko batzuei dagozkie nagusiki.

Lankidetza eta berrikuntza

M16.1ean zazpi talde eragile eta zazpi AEI eragiketa lagundu ziren, 731.339,30 euroko gastu publikoarekin. Batez besteko zenbatekoa 104.477,04 eurokoa izan da talde bakoitzeko. Gauzatzea hiru lurralde historikoen artean banatu zen, banaketa nahiko orekatuarekin.

48. taula. Gastu publikoaren lurralde-banaketa

Probintzia	Gastu publikoa	gastuaren %
Araba/Álava	197.856,86 €	27,1 %
Bizkaia	244.575,87 €	33,4 %
Gipuzkoa	288.906,57 €	39,5 %
Guztira	731.339,30 €	100 %

Taldeek bazkideen 34 partaidetza bildu zituzten eta negozioak, ikerketak, eragiketak eta aholkularitza batu zituzten. ETEek osatzen zuten talderik handiena, ikerketa-entitateek eta titular eragileek ondoren.

49. taula. Bazkideen banaketa motaren arabera

Bazkide mota	Zenbakia	guztizkoaren %
ETEak	13	38,2 %
Institutuak edo ikerketa-entitateak	7	20,6 %
Jabe eragileak	6	17,6 %
Beste bazkideak	5	14,7 %
Aholkulariak	3	8,8 %

Bazkide mota	Zenbakia	guztizkoaren %
GKE	0	0,0 %
Guztira	34	100 %

Proiektuek abeltzaintzako simaurra kudeatzearekin eta oilasko simagarrietatik ongarri organiko edo organomineralak lortzearekin lotutako ekintzak barne hartzen zituzten.

M16.6k Bizkaian eragiketa bat finantzatu zuen 77.393,90 euroko gastu publikoarekin. Ekintza FA 5Crekin bat egiten da, energia-ekoizpenerako eta industria-prozesuetarako biomasaren hornikuntza iraunkorraren aldeko lankidetzari esker. Guztira, lankidetzaren azpineurriek 808.733,20 euro bildu dituzte, Interes-eremuko gastuaren %5,4.

Kudeaketa-zerbitzuen arabera, azpineurri honek basogintza-proiektu bat eta radiata pinu-ardatz gazteen erabilera biomasa ekoizteko lagundu zuen. Ez dago haren emaitzen, jarraitutasunaren edo transferentziaren jarraipena, beraz, biomasan edo bioenergia-kateetan duen eragina ezin da ebaluatu.

Prestakuntza

M01.1ek 31 ikastaro eta 273 partaidetza finantzatu zituen, 45.554,35 euroko gastu publikoarekin eta 36.443,48 euroko LGENF funtsen bidez. Batez besteko gastua 1.469,50 eurokoa izan da ikastaroko eta 166,87 eurokoa parte-hartzaile bakoitzeko. Ikastaro bakoitzean, gutxi gorabehera, 8,8 parte-hartzaile bildu ziren.

Edukiak basogintzako prestakuntzan zentratu ziren: motozerra lizentzia eta mantentze-lanak, egur-teknikak, ECC1 eta ECC2 azterketak eta hariztietan mozketak markatzea. FA 5C-ri egiten dion ekarpena baso-biomasa kudeatu, mobilizatu eta erabiltzeko gaitasunak hobetuz sortzen da, nahiz eta prestakuntzaren zati batek zeharkako harremana duen energia berriztagarrien ekoizpenarekin.

2023an deklaratutako jardueretan, zeinetan sexuaren arabera banatuta, 74 parte hartzaile zenbatu ziren: 62 gizon eta 12 emakume gutxi gorabehera. Emakumeek azpimultzo honen %16 ordezkatzen zuten.

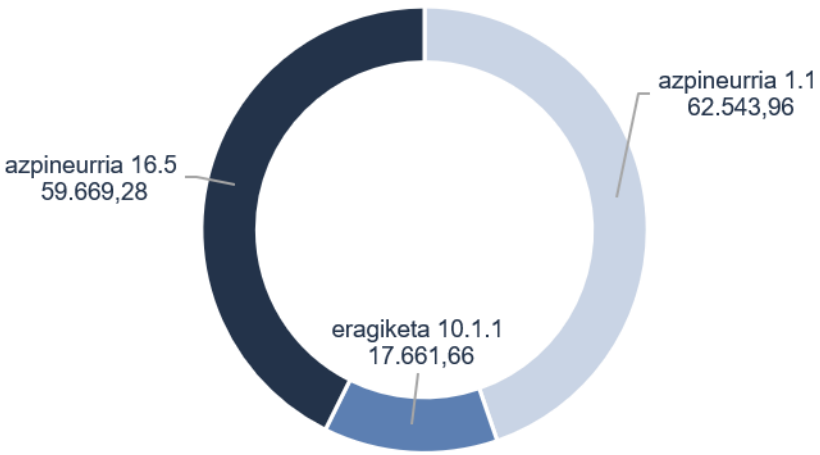
2.14 PEC 14 zk. FA 5D. Zenbateraino lagundu dute LGParen eskuhartzeek nekazaritzako GEI eta amoniako isuriak murrizten?

Euskadi LGP 2015-2022ren 5D Interes-eremuak berotegi-efektuko gasen isuriak murriztea du helburu, batez ere metanoa eta oxido nitrosoa, eta nekazaritzako amoniakoa. LGPak helburu horri aurre egiten dio ekoizpen integratuaren nekazaritza-ingurumen-konpromisoen bidez, lankidetza-proiektuei eta lurzoruaren kudeaketa jasangarriarekin eta isurien murrizketarekin lotutako prestakuntza-jardueren bidez.

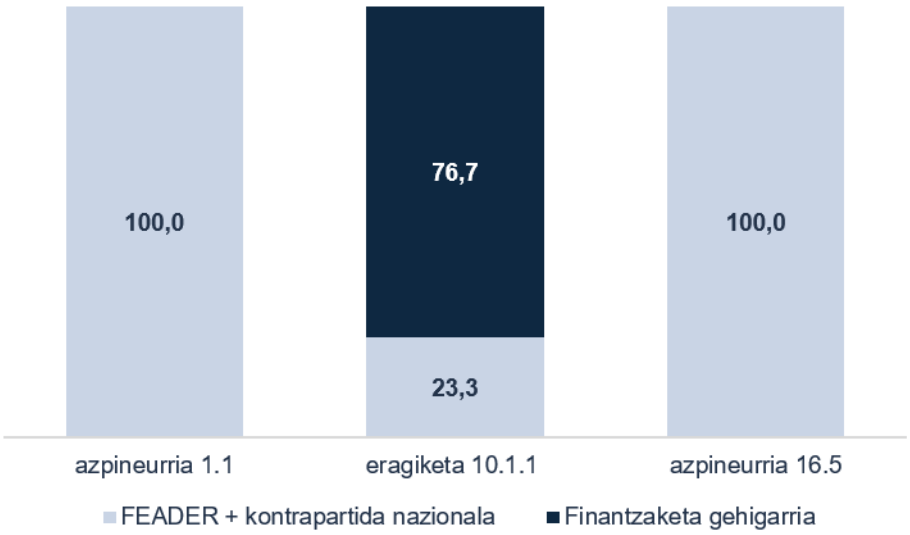
Neurketa	Deskribapena	GPT exekutatuta
1.1	Lanbide Heziketarako laguntzak eta gaitasunak eskuratzeko ekintzetarako	742,20 €
10.1.1	Nekazaritzako ingurumen-konpromisoak, ekoizpen integratuari lotutakoak	17.661,66 €
16.5	Ingurumen-ekintzetarako lankidetza eta klima-aldaketara arintzeko eta egokitzeko	59.669,28 €
GUZTIRA		**78.073,14 €**

Iturria: LGP Euskadi 2014-2022 eta kudeaketa datuak

26. grafikoa. FA·5Dren guztizko gastu publikoaren banaketa azpineurriaren arabera

27. grafikoa. Finantziazio-iturriak azpineurriaren arabera. Interes-eremua 5D.

Erantzuna epai-irizpidearen inguruan antolatzen da: finantzatutako esku-hartzeek nekazaritza-jardueraren GEI eta amoniako isuriak murrizten lagundu duten ala ez. Analisia xede-adierazlearen gauzatze-mailan, nekazaritzako ingurumen-konpromisoen irismenean eta ezaugarrietan, lankidetza-ekintzetan eta emandako prestakuntzan oinarritzen da.

2.14.1 Ebaluazio galderari erantzuna

Epai-irizpidea	Mota	Adierazlea	Balioa	Iturria
Nekazaritzako GEI eta amoniako isuriak murriztu dira	Emaitzen adierazle arrunta	T25: nekazaritza-jardueretako isuriak murrizteko M16 lankidetza-neurriaren araberako gastu publikoaren ehunekoa.	%0,01, %2ko helburuaren aurka	IAE 2025
	Emaitza-adierazlea	R18: metano eta oxido nitrosoen isurien murrizketa	Ez da kuantifikagarria eskuragarri dagoen informazioarekin	zain
	Emaitza-adierazlea	R19: amoniako isurien murrizketa	Ez da kuantifikagarria eskuragarri dagoen informazioarekin	zain
	Produktibitate-adierazlea	O1: gastu publiko osoa M01.1	742,20 €	Jarraipen datu-basea
	Produktibitate-adierazlea	O3: prestakuntza-ekintzak M01.1	1 partekatze	Jarraipen datu-basea
	Produktibitate-adierazlea	O12: prestakuntza-jardueretako parte-hartzaileak	14 partaidetza	IAE 2025
	Produktibitate-adierazlea	O1: gastu publiko osoa M10.1.1	17.661,66 €	Jarraipen datu-basea

Epai-irizpidea	Mota	Adierazlea	Balioa	Iturria
	Produktibitate-adierazlea	**O4: konpromisoak dituzten onuradunak/ustiategiak M10.1.1**	**2**	Jarraipen datu-basea
	Produktibitate-adierazlea	**O5: gainazal fisikoa M10.1.1**	**17,62 ha**	Jarraipen datu-basea
	Produktibitate-adierazlea	**O1: gastu publiko osoa M16.5**	**59.669,28 €**	Jarraipen datu-basea
	Adierazle gehigarria	Onartutako lankidetza-eragiketak M16.5	1 eragiketa	Jarraipen datu-basea
	Adierazle gehigarria	Lankidetzaren pisua FA 5D-ren GPTn	76,4 %	Elaborazio propioa jarraipenaren datu basean oinarrituta
	Adierazle gehigarria	Nekazaritzako ingurumen-konpromisoen pisua FA 5D-ko GPTn	22,6 %	Elaborazio propioa jarraipenaren datu basean oinarrituta
	Adierazle gehigarria	Fitxa bakoitzeko batez besteko azalera M10.1.1	8,81 ha	Jarraipen Datu-basetik egindako elaborazioa
	Adierazle gehigarria	Lurralde-kontzentrazioa M10.1.1	Gipuzkoa: eremuaren %90,3 eta gastuaren %72,8.	Elaborazio propioa jarraipenaren datu basean oinarrituta
	Adierazle gehigarria	Onuradunen profila M10.1.1	1 gizon eta 1 pertsona juridiko;emakumerik ez	Jarraipen datu-basea
	Adierazle gehigarria	Emakumeen parte hartzea prestakuntzan	%14, gutxi gorabehera 14 partaidetzatik 2	Urteko gauzatze txostenak
	Adierazle gehigarria	Lurralde kontzentrazioa M16.5	Bizkaia: eragiketen eta gastuen %100	Jarraipen datu-basea

FA 5Dn exekutatutako gastu publiko osoa 78.073,14 eurokoa da. Ingurumen-ekintzetarako eta klima-aldaketa arintzeko Lankidetza neurriak gastuaren gehiengoa kontzentratu zuen, 59.669,28 eurorekin eta gastu osoaren % 76,4rekin.10.1.1 eragiketaren nekazaritzako ingurumen-konpromisoak %22,6 izan ziren, eta prestakuntzak %1 baino gutxiagoko pisua izan zuen.

T25 emaitza-adierazle arrunta %0,01era iritsi zen, programatutako helburuarekin alderatuta, %2koa. Helburuaren %0,5eko betetze-mailaren baliokidea da, beraz, isurketak murrizteko helburuz egindako lankidetza-gastuaren mobilizazioa espero baino txikiagoa izan zen.

Gauzatze fisikoa ere murriztu zen: 17,62 hako nekazaritza-ingurumen bi konpromiso lagundu ziren, lankidetza-proiektu bat eta 14 parte-hartzailerekin prestakuntza-jarduera bat. Neurriek baserri eta azalera kopuru mugatu batean jardun zuten.

Nekazaritzako ingurumen-konpromisoak

FA 5Dn, 10.1.1 eragiketarako 2 onuradun bakarrik, 17,62 ha-ko azalera eta 17.661,66 euroko gastu publikoa zenbatzen dira. Batez besteko zenbatekoa 8.830,83 eurokoa da espediente bakoitzeko eta batez besteko azalera 8,81 hektareakoa. Azalera-unitateko batez besteko gastua 1.002,36 eurokoa da hektareako.

Gipuzkoan kokatutako espedientea pertsona juridiko bati dagokio eta azaleraren % 90,3 eta gastuaren % 72,8 biltzen ditu. Bizkaiko espedientea gizon bati dagokio eta eremuaren % 9,7 eta gastuaren % 27,2 dira. Araban ez dago emakume onuradun edo gauzatzerik erregistratuta.

Kontsultatutako kudeaketa-zerbitzuaren arabera, positiboki baloratzen da konpromisoen eremuko egiaztapena. Dena den, ez dago ongarriei, simaurrari edo isuriei buruzko konparazio-daturik, eta uste da ordainketen zenbatekoa nahikoa izan daitekeela bere gain hartutako kostu gehigarriak konpentsatzeko.

Lankidetza

M16.5 bidez, Bizkaian egindako lankidetza-eragiketa bat finantzatu zuen, 59.669,28 euroko gastu publikoarekin. Eragiketa pertsona juridiko bati dagokio.

Ekintza bakar honek 5D FAren gastuaren hiru laurden baino gehiago biltzen ditu. Bere balizko ekarpena irtenbide kolektiboak eta praktika berritzaileak sortzeari, probatzeari edo zabaltzeari dagokio.

Prestakuntza

M01.1ek "Lurzoruaren osasuna: nekazaritza birsortzaileari hasiera ematea" izeneko prestakuntza-ekintza finantzatu zuen, lurzoruaren kudeaketa hobetzearekin eta oxido nitrosoaren eta metanoaren isurketak murrizteko.

Jarduerak 14 parte hartzaile izan zituen, 12 gizon eta 2 emakume, eta guztira 742,20 euroko gastu publikoa, horietatik 593,76 euro FEADERri dagozkion. Batez besteko gastua 53,01 eurokoa izan da parte-hartzaile bakoitzeko.

Prestakuntzak nutrienteen erabilera hobetzen, materia organikoa kontserbatzen eta isurketak mugatzen lagun dezaketen lurzorua kudeatzeko praktikei buruzko ezagutzak eman zituen.

Kudeaketa zerbitzuek emisioen murrizketa eta lurzoruaren kudeaketa ase gabeko prestakuntza-beharren artean jarraitzen dutela adierazi dute. Gainera, ustiategietan geroko ezagutzaren aplikazioaren jarraipena puntuala baino ez da.

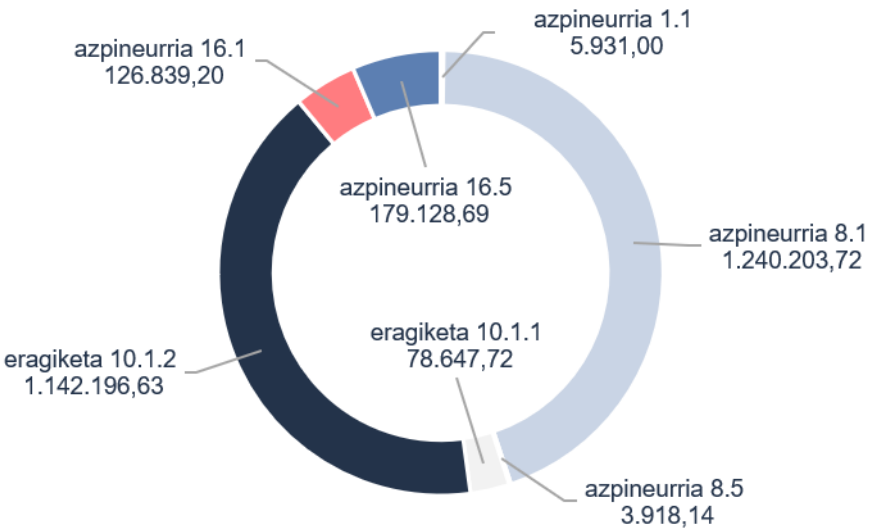
2.15 PEC 15. zenbakia. FA 5E. Zenbateraino lagundu dute LGP esku-hartzeek karbonoaren kontserbazioa eta bahiketa nekazaritza eta basogintza sektoreetan?

Euskadiko LGP 2015-2022ko 5E Interes-eremuak karbonoaren kontserbazioa eta harrapatzea nekazaritzan eta basogintzan sustatzea du helburu. Hori lortzeko, FAk basogintzako ekintzak, nekazaritzako ingurumen-konpromisoak, basogintzako inbertsioak, lankidetza eta prestakuntza uztartzen ditu.

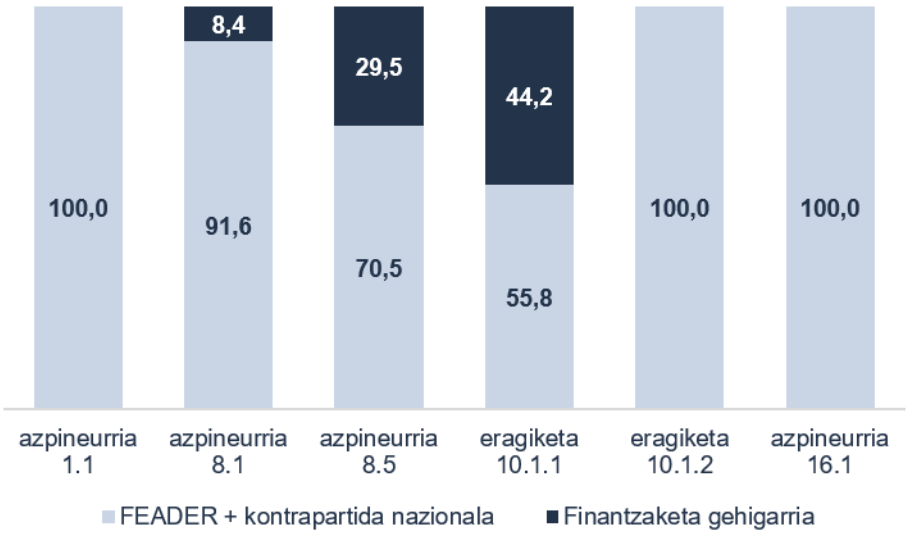
Neurketa	Deskribapena	GPT exekutatuta
1.1	Lanbide Heziketarako laguntzak eta gaitasunak eskuratzeko ekintzetarako	**5.931,00 €**
8.1	Baso-basoak eta baso-eremuak sortzea	1.240.203,72 €
8.5	Baso-ekosistemen erresilientzia, ingurumen-balioa eta arintzeko ahalmena hobetzeko inbertsioak	3.918,14 €
10.1.1	Nekazaritzako ingurumen-konpromisoak, ekoizpen integratuari lotutakoak	78.647,72 €
10.1.2	Sagardo-sagarrondoen bertako barietateen kontserbazioa	1.142.196,63 €
16.1	Nekazaritza produktibitate eta iraunkortasunari buruzko EIP talde eragileak sortzeko eta funtzionatzeko laguntza.	126.839,20 €
16.5	Ingurumen-ekintzetarako lankidetza eta klima-aldaketara arintzeko eta egokitzeko	179.128,69 €

Iturria: LGP Euskadi 2014-2022 eta kudeaketa datuak

28. grafikoa. FA·5Eren guztizko gastu publikoaren banaketa azpineurriaren arabera

29. grafikoa. Finantziazio-iturriak azpineurriaren arabera. Interes-eremua 5E.

Ebaluazio-galderaren erantzuna epaiketa-irizpide nagusi baten inguruan antolatzen da: eskuhartzeek karbonoaren kontserbazioa edo bahiketa faboratzen duten praktiken bidez kudeatutako nekazaritza- eta baso-eremua handitu duten ala ez. Prestakuntzaren, lankidetzaren eta berrikuntzaren ekarpen osagarria ere aztertzen da.

2.15.1 Ebaluazio galderari erantzuna

Epai-irizpidea	Mota	Adierazlea	Balioa	Iturria
Karbonoaren harrapaketa eta kontserbazioa areagotu egin da nekazaritzan eta basogintzan	**Emaitzen adierazle arrunta**	**T19/R20: karbonoa harrapatzen edo kontserbatzen laguntzen duten kudeaketa-kontratuen menpe dauden nekazaritza- eta baso-lurren %)**	**%0,36;%257,14ko gauzatzea helburuarekin alderatuta**	IAE 2025 eta jarraipenaren datu-basea
	Produktibitate-adierazlea	**O1: gastu publiko osoa M01.1**	**5.931,00 €**	Jarraipen datu-basea
	Produktibitate-adierazlea	**O3: prestakuntza-ekintzak M01.1**	**6 ekintza**	Jarraipen datu-basea
	Produktibitate-adierazlea	**O12: prestakuntza-jardueretako parte-hartzaileak**	**206 partaidetza**	IAE 2025
	Produktibitate-adierazlea	**O1: gastu publiko osoa M08.1**	**1.240.203,72 €**	Jarraipen datu-basea
	Produktibitate-adierazlea	**O4: onuradunak/laguntzatutako ustiategiak M08.1**	**246**	Jarraipen datu-basea
	Produktibitate-adierazlea	**O5: baso-eremua M08.1**	**1.644,97 ha**	Jarraipen datu-basea
	Produktibitate-adierazlea	**O1: gastu publiko osoa M08.5**	**3.918,14 €**	Jarraipen datu-basea

Epai-irizpidea	Mota	Adierazlea	Balioa	Iturria
	Produktibitate-adierazlea	**O3: onartzen diren eragiketak M08.5**	**2**	Jarraipen datu-basea
	Produktibitate-adierazlea	**O1: gastu publiko osoa M10.1.1**	**8.647,72 €**	Jarraipen datu-basea
	Produktibitate-adierazlea	**O4: konpromisoak dituzten onuradunak/ustiategiak M10.1.1**	**14**	Jarraipen datu-basea
	Produktibitate-adierazlea	**O5: azalera M10.1.1**	**49,68 ha**	Jarraipen datu-basea
	Produktibitate-adierazlea	**O1: gastu publiko osoa M10.1.2**	**1.142.196,63 €**	Jarraipen datu-basea
	Produktibitate-adierazlea	**O4: onuradunen/laguntzatutako ustiategien konpromisoak M10.1.2**	**180**	Jarraipen datu-basea
	Produktibitate-adierazlea	**O5: azalera M10.1.2**	**481,64 ha**	Jarraipen datu-basea
	Adierazle gehigarria	M10.1.2 azalera Natura 2000 Sarean kokatua	**27,23** ha, **bere** azaleraren % 5,7	Jarraipen datu-basea
	Produktibitate-adierazlea	**O1: gastu publiko osoa M16.1**	**126.839,20 €**	Jarraipen datu-basea
	Adierazle gehigarria	Taldeak eta onartzen diren eragiketak M16.1	1 talde eta 1 eragiketa	Jarraipen datu-basea
	Produktibitate-adierazlea	**O1: gastu publiko osoa M16.5**	**179.128,69 €**	Jarraipen datu-basea
	Adierazle osagarria	Onartutako eragiketak M16.5	2	Jarraipen datu-basea
	Adierazle gehigarria	Nekazaritza eta basogintza kudeaketarekin zuzenean lotutako neurrien pisua —M08 eta M10—	FA 5E GPTren % 88,8	Jarraipen datu-basetik egindako lanketa propioa
	Adierazle gehigarria	Lankidetzaren pisua —M16.1 eta M16.5—	GPTaren % 11,0	Jarraipen datu-basetik egindako lanketa propioa
	Adierazle gehigarria	Emakumeen parte-hartzea pertsona fisikoen artean	M08.1: % 35,6; M10.1.1: %36,4; M10.1.2: % 33,5	Jarraipen datu-basetik egindako lanketa propioa
	Adierazle gehigarria	M08.1 lurralde-kontzentrazioa	Araba: onuradunen % 98,0, azaleraren % 97,7 eta gastuaren % 96,5.	Jarraipen datu-basetik egindako lanketa propioa
	Adierazle gehigarria	M10.1.2 lurralde-kontzentrazioa	Gipuzkoa: onuradunen %98,3, eremuaren %97,3 eta gastuaren %99,3.	Jarraipen datu-basetik egindako lanketa propioa
	Adierazle gehigarria	M10.1.1 lurralde-kontzentrazioa	Bizkaia: onuradunen %85,7 eta gastuen %67,7.	Jarraipen datu-basetik egindako lanketa propioa

FA 5E-n, 2,78 milioi euro exekutatu ziren, hau da, LGParen gastu osoaren %1 baino pixka bat gehiago. M08.1ek gastuaren %44,7 kontzentratu zuen eta M10.1.2k, %41,1. M08.5 eta M10.1.1 gehituz gero, basogintzako eta nekazaritzako ingurumeneko neurriek gastu osoaren % 88,8 izan zuten. Lankidetza ekintzek %11,0 eta prestakuntza %0,2.

T19/R20 adierazlea nekazaritza- eta baso-lurren %0,36ra iritsi zen, %0,14ko helburuaren aurka. Betetze-maila, beraz, %257,14koa izan zen.

Basogintza eta basogintza ekintzak

M08.1ean, onuradun 246 espediente erregistratzen dira, zortzi kanpainari dagozkionak. Ordaindutako gastu publikoa 1.240.203,72 eurokoa da. Onartutako hektarea kopuru osoa 1.616,80 hektareakoa da, batez beste 5.041 eurokoa eta espediente bakoitzeko 6,57 hektareako batez besteko azalera.

Lurralde banaketak oso kontzentrazio handia aurkezten du Araban. Lurralde honek 246 onuradunetatik 241 biltzen ditu, 1.580,04 hektarea eta 1.196.290,70 euro: onuradunen %98 inguru, azaleraren %97,7 eta gastuaren %96,5. Bizkaian bost eragiketa daude eta Gipuzkoan ez dago presentziarik, ez baitute neurria programatu LGParen esparruan.

Gizonak onuradunen %64,4 dira eta emakumeak %35,6. Pertsona juridikoek espedienteen % 33,7 hartzen dute, baina gastuaren % 60,0 eta azaleraren % 62,8 kontzentratzen dute, eta horrek beren eragiketen batez besteko tamaina handiagoa islatzen du. Batez besteko zenbatekoa 3.149 eurokoa da gizonen artean, 2.851 eurokoa emakumeen artean eta 8.966 eurokoa pertsona juridikoen artean.

M08.5ak oso hedadura mugatua zuen: Araban bi eragiketa, 3.918,14 euroko gastu publikoa eta guztira 7.836,27 euroko inbertsioa. FA 5E osoari egin zion ekarpen ekonomikoa marjinala izan zen.

Nekazaritzako ingurumen-konpromisoak

10.1.1 eta 10.1.2 eragiketekin batera 194 onuradun, 531,32 hektarea eta 1.220.844,35 euroko gastu publikoa osatzen dute. Hala ere, lurralde-profil eta dimentsio desberdinak aurkezten dituzte.

10.1.2 eragiketak gauzatzearen gehiengoa biltzen du, 180 onuradun, 481,64 hektarea eta 1.142.196,63 euro. Batez besteko laguntza 6.345,54 eurokoa da konpromiso bakoitzeko eta batez besteko azalera 2,68 hektareakoa. Gipuzkoak 177 onuradun ditu, eremuaren % 97,3 eta gastuaren % 99,3. Bizkaiak hiru onuradun baino ez ditu erregistratzen eta Araban ez dago gauzatzearen agiririk.

Funtzionamenduan dauden pertsona fisikoen artean 10.1.2, gizonak %66,5 dira eta emakumeak %33,5. Batez besteko laguntza 6.559 eurora iristen da gizonezkoentzat eta 4.642 eurora emakumezkoentzat. Pertsona juridikoek onuradunen % 8,9 baino ez dute ordezkatzen, baina batez beste 10.748 euroko zenbatekoa dute eta batez beste 4,52 hektareako azalera. Era berean, Natura 2000 Sarean kokatutako 27,23 hektarea hartzen ditu eragiketak, euskarritako azaleraren %5,7aren baliokidea.

10.1.1 eragiketak 14 onuradun erregistratzen ditu, 49,68 hektarea eta 78.647,72 euro. Batez besteko zenbatekoa 5.617,69 eurokoa da konpromiso bakoitzeko eta batez besteko azalera 3,55 hektareakoa. Bizkaiak 14 onuradunetatik 12 hartzen ditu, eremuaren % 64,2 eta gastuaren % 67,7. Gipuzkoak batez besteko tamaina handiagoko bi eragiketa erregistratzen ditu.

Gizonak funtzionamenduan dauden pertsona fisikoen % 63,6 dira 10.1.1 eta emakumeak % 36,4. Kasu honetan, emakumeen batez besteko laguntza, 5.630 euro, gizonezkoena baino handiagoa da, 4.717 euro. Pertsona juridikoek beste behin ematen dute batez besteko laguntzarik handiena, 7.702 euro eragiketa bakoitzeko. Natura 2000 Sarean ez dago eragiketa honen azalerarik.

Ekintzen lurralde-banaketari dagokionez, basogintza Araban kontzentratzen da, nekazaritza-ingurumena 10.1.2 Gipuzkoan eta 10.1.1 batez ere Bizkaian.

Prestakuntza, lankidetza eta berrikuntza

M01.1 bidez, klima-aldaketarekin, lurzoruaren kudeaketa jasangarriarekin eta baliabide naturalen kontserbazioarekin lotutako sei prestakuntza-ekintza finantzatu ziren. Gaien artean, mahastizaintzako lurzoruaren eta landare-estalkien kudeaketa jasangarria, klima-aldaketarekin lotutako sortzen ari diren gaixotasunak, ingurumenaren jarraipena eta tresna teknikoen erabilera izan ziren. Gastu publikoa 5.931 eurokoa izan da eta 206 partaidetza zenbatu dira.

Prestakuntzak pisu ekonomiko txikia zuen, baina lurrean egindako esku-hartzeak osatu zituen, klima-egokitzapenarekin, lurralde-kudeaketarekin eta ingurumen-zaintzarekin lotutako praktikak eta ezagutzak zabalduz.

M16.1ean, talde eragile bat eta karbono harrapaketari lotutako eragiketa bat lagundu ziren, 126.839,20 euroko gastu publikoarekin. Taldea sei bazkidek osatu zuten: hiru ETE, ikerketa-entitate bat, aholkulari bat eta beste entitate bat. Osaera horrek ezagutza teknikoa, ikerketa eta enpresa-aplikazioa uztartzearen alde egin zuen.

M16.5ek beste bi lankidetza-eragiketa finantzatu zituen, guztira 179.128,69 **euroko** gastuarekin. Guztira, lankidetza neurriek 305.967,89 **euro mobilizatu** zituzten, FA 5E gastuaren %11,0. Ekintza hauek gainazaleko laguntzaz haratago laguntzen diote FAri eta konponbide partekatuen garapena erraztu dute.

Kudeaketa-zerbitzuen arabera, nekazaritzako, arlo teknikoko, enpresa-arloko eta ikerketako profilak uztartzeak proiektuak praktikan aplikatzea errazten du, eta hedapen-jarduerak ere egiten dira. Hala ere, ez dago jarraipen sistematikorik taldeen jarraitutasuna, emaitzen bereganatzea edo sektorean izandako ondorengo inpaktua ezagutzeko.

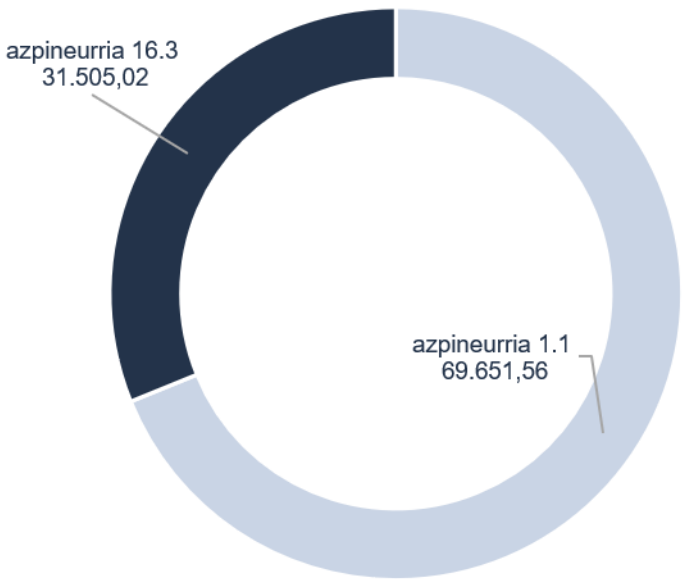
2.16 PEC 16 zk. FA 6A. Zenbateraino lagundu dute LGP esku-hartzeek dibertsifikazioa, enpresa txikien sorrera eta garapena eta enplegua sortzea?

Euskadiko 2014-2022 LGParen 6A Interes-eremuak dibertsifikazio ekonomikoa, enpresa txikien sorrera eta garapena eta landa eremuan enplegua sortzea sustatzea du helburu. Arlo honetan, Programak M01.1 bidez prestakuntza eta gaitasunak eskuratzeko ekintzak uztartzen ditu, operadore txikien arteko lankidetzarekin, M16.3. Prestakuntzak jarduerak egiteko eta dibertsifikatzeko beharrezkoak diren gaitasunak indartzen ditu, eta lankidetzak proiektu bateratuak erraztu eta landa-operadore txikien eskala-mugak gainditzea bilatzen du.

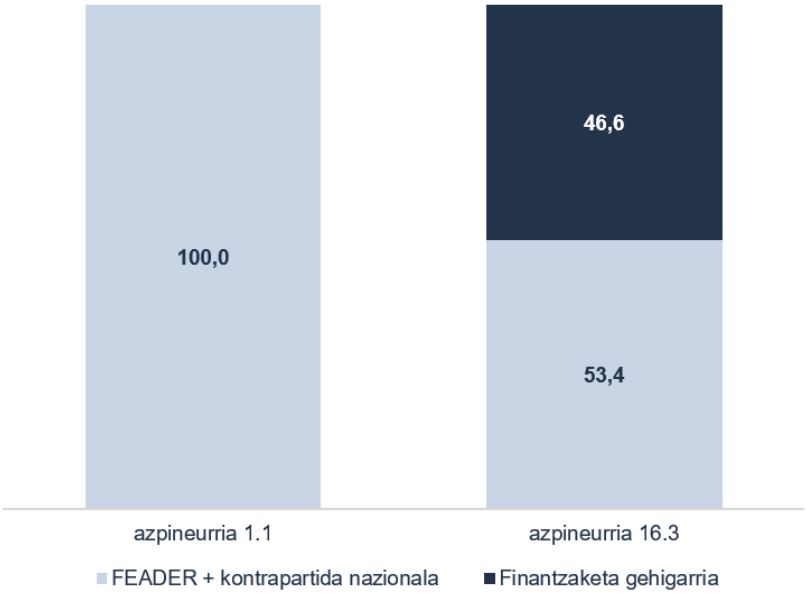
Neurketa	Deskribapena	GPT exekutatuta
1.1	Lanbide Heziketarako laguntzak eta gaitasunak eskuratzeko ekintzetarako	69.651,56 €
16.3	Operadore txikien arteko lankidetza lan-prozesu komunak antolatzeko eta instalazioak eta baliabideak partekatzeko	31.505,02 €
GUZTIRA		**101.156,58 €**

Iturria: LGP Euskadi 2014-2022 eta kudeaketa datuak

30. grafikoa. FA·6Aren guztizko gastu publikoaren banaketa azpineurriaren arabera

31. grafikoa. Finantzaketa-iturriak azpineurriaren arabera. Interes-eremua 6A.

Erantzuna epaiketa-irizpide nagusi baten inguruan antolatzen da: esku-hartzeek landa eremuan ekiteko, jarduerak dibertsifikatzeko eta enplegua sortzeko gaitasunak indartu dituzten ala ez. Ebaluazioak prestakuntza-esparrua, operadore txikien arteko lankidetza, finantza-gauzatzea eta lagundutako eragiketen ezaugarriak hartzen ditu kontuan. Eskura dagoen informazioak ez digu zuzenean neurtzen sortutako enpresa kopurua edo sortutako lanpostuak.

2.16.1 Ebaluazio galderari erantzuna

Epai-irizpidea	Mota	Adierazlea	Balioa	Iturria
Landa eremuetan dibertsifikaziorako, negozioak sortzeko eta enplegurako gaitasunak indartu dira	**Emaitza adierazle gehigarria**	**Landa eremuko enpresen sorrerarekin eta enpleguarekin lotutako prestakuntza-ekintzetan parte hartzen dutenak**	**1.841; 91,41 % gauzatzea 2.014 helburuari dagokionez**	IAE 2025 eta M01.1 oinarria
	Produktibitate-adierazlea	**O1: gastu publiko osoa M01.1**	**69.651,56 €**	M01.1 oinarria
	Produktibitate-adierazlea	**O3: prestakuntza-ekintzak M01.1**	**99 ekintza**	IAE 2025
	Produktibitate-adierazlea	**O11: M01.1 emandako prestakuntza-egunak**	**127 egun**	IAE 2025
	Produktibitate-adierazlea	**O12: prestakuntza-jardueretako partaideak M01.1**	**1.841 partaidetza**	IAE 2025
	Produktibitate-adierazlea	**O1: gastu publiko osoa M16.3**	**31.505,02 €**	M16.3 oinarria
	Adierazle osagarria	Onartutako eragiketak M16.3	2 eragiketa	M16.3 oinarria
	Adierazle osagarria	Formazio-pisua M01.1	FA 6Ako GPTaren % 68,9	Elaborazio propioa kudeaketa datuetan oinarrituta

Epai-irizpidea	Mota	Adierazlea	Balioa	Iturria
	Adierazle osagarria	Lankidetza pisua M16.3	FA 6Ako GPTaren % 31,1	Elaborazio propioa kudeaketa datuetan oinarrituta
	Adierazle osagarria	Prestakuntza-ekintza bakoitzeko batez besteko gastua	703,55 €	Elaborazio propioa kudeaketa datuetan eta IAE 2025ean oinarrituta
	Adierazle osagarria	Parte-hartzaileak prestakuntza-ekintzaren bidez	18,60 partaidetza	Elaborazio propioa kudeaketa datuetan eta IAE 2025ean oinarrituta
	Adierazle osagarria	Prestakuntzako parte-hartzaile bakoitzeko batez besteko gastua	37,83 €	Elaborazio propioa kudeaketa datuetan eta IAE 2025ean oinarrituta
	Adierazle osagarria	Eragiketa bakoitzeko batez besteko laguntza M16.3	15.752,51 €	Elaborazio propioa kudeaketa datuetan eta IAE 2025ean oinarrituta
	Adierazle osagarria	Lurralde-kontzentrazioa M16.3	Bizkaia: eragiketen eta gastuen %100	M16.3 oinarria
	Adierazle osagarria	Onuradun mota M16.3	2 pertsona juridiko; Eragiketen %100	M16.3 oinarria

Gauzatze-esparrua

FA 6Ak 101.156,58 euro exekutatu zituen, programatutako 86.477,81 euroen % 116,97. M01.1ek 69.651,56 euro bildu zituen, gastuaren %68,9, eta M16.3k 31.505,02 euro bildu zituen, gainerako %31,1. Finantza-bolumena txikia da eta esku-hartzea, batez ere, ahalmenak indartzera zuzenduta dago, enpresa-inbertsioetarako edo kontratazioetarako laguntza zuzena baino.

LGENFren finantzaketa eta bere kontrako nazionala 86.477,81 eurokoa izan zen, gastuaren % 85,5. Finantzaketa nazional osagarriak 14.678,77 euroko ekarpena egin zuen, % 14,5, eta M16.3an kontzentratu zen. M01.1 LGENF eta kontrapartearen bidez finantzatu zen guztiz; M16.3an, iturri horrek %53,41 eta finantzaketa osagarriak %46,59. Ez dago EURI finantzaketarik.

Prestakuntza-ekintzetan parte hartzeari dagokion adierazlea 1.841 parte-hartzera iritsi zen, 2.014ko helburuaren aldean, eta horrek % 91,41eko betetze-maila adierazten du. Emaitzek prestakuntza-jardueren hedadura handia erakusten du, nahiz eta ez digun jakiterik ematen zenbat pertsona ezberdinek parte hartu duten edo zenbatek enpresa bat sortu, jarduera dibertsifikatu edo enplegua sortu duten gerora.

Ekintzailetzarako prestakuntza eta trebetasunak

M01.1ek 99 ekintza eta 127 prestakuntza egun finantzatu zituen, 1.841 partaidetzarekin eta 69.651,56 euroko gastu publikoarekin. Batez besteko gastua 703,55 eurokoa izan da ekintza bakoitzeko eta 37,83 eurokoa parte-hartzaile bakoitzeko. Ekintza bakoitzak, batez beste, 18,60 partaidetza bildu zituen eta batez beste 1,28 eguneko iraupena izan zuen.

Jarduerak, batez ere, landa-ekintzailetzara, dibertsifikazio ekonomikora, enpresen sorrera eta proiektu berrien kudeaketara zuzendu ziren. Edukien artean prezioen definizioa, komertzializazioa, komunikazioa eta marketina, kudeaketa ekonomiko-finantzarioa, ekintzailetza-gaitasun pertsonalak, zerbitzuen diseinua, negozio-aukerak identifikatzea, lankidetza- eta gizarte-ekintzailetza, eta pertsona ekintzaileen eta emakume ekintzaileen topaketak izan ziren.

Nekazaritza eta nekazaritzako elikagaien jardueren dibertsifikazioari ere jorratu zen, gazta eta esnekien ekoizpenari, artisau-ogia, labore berriak, ekoizpen txikien eraldaketa, landa-turismo jasangarria, ostatuak biziberritzea eta nekazaritzako elikagai ekologikoen merkaturatzeari buruzko prestakuntzaren bidez. Ekintza hauek jarduera ekonomikoak abiarazteko edo zabaltzeko ezagutza praktikoak eman zituzten, nahiz eta eskuragarri dagoen datu-baseak ez dituen erregistratzen geroago sortu ziren enpresa-proiektuak edo lanpostuak.

Kudeaketa zerbitzuaren arabera, prestakuntza-eskaintza sektorearen beharren aldizkako berrikuspenean, nekazaritza- eta basogintza-erakundeei egindako kontsultetan, lan-taldeetan, inkestetan eta aurreko edizioetan ikusitako eskariaren arabera diseinatu da. Bere beharretara egokitzea ongi baloratzen da.

Operadore txikien arteko lankidetza

M16.3k bi lankidetza-eragiketa lagundu zituen, biak Bizkaian kokatuak eta pertsona juridikoek sustatutakoak. Gastu publiko osoa 31.505,02 eurokoa izan zen eta batez besteko laguntza 15.752,51 eurokoa izan zen eragiketa bakoitzeko. Lurralde bakarrean dagoen kontzentrazioa eta espediente kopuru txikiak FA 6Aren barneko azpineurriaren esparrua mugatzen du.

50. taula. Gastu publikoa, eragiketak eta batez besteko laguntza 16.3 azpineurriaren lurraldearen arabera

Lurraldea	Eragiketak	% eragiketak	Gastu publikoa	% gastua	Laguntza ertaina
Araba/Álava	0	0,0 %	0,00 €	0,0 %	—
Bizkaia	2	100,0 %	31.505,02 €	100,0 %	15.752,51 €
Gipuzkoa	0	0,0 %	0,00 €	0,0 %	—
GUZTIRA	2	100 %	31.505,02 €	100 %	15.752,51 €

M16.3ren finantzaketa arrunta 16.826,25 eurokoa izan zen eta finantzaketa gehigarria 14.678,77 eurokoa. Azken honek azpineurriaren gauzatzea zabaltzea ahalbidetu zuen. Hala ere, aztertutako informazioak ez du zehazten proiektu bakoitzean integratutako operadore txikien

kopurua, partekatutako baliabideak, garatutako jarduera ekonomikoak edo enpresei eta enpleguari dagokionez lortutako emaitzak.

.

2.17 PEC zk.17. FA 6B. Zenbateraino lagundu dute LGParen eskuhartzeek landa eremuetako tokiko garapena?

Euskadiko LGP 2014-2022ko 6B Interes-eremuak landa eremuko tokiko garapena sustatzea du helburu, tokiko garapen parte-hartzailearen LEADER ikuspegiaren bidez.

Neurketa	Deskribapena	GPT exekutatuta
1.1	Lanbide Heziketarako laguntzak eta gaitasunak eskuratzeko ekintzetarako	17.675,75 €
16.9	Nekazaritza-jarduerak dibertsifikatzea osasun-laguntzarekin, gizarteratzearekin, komunitatearen laguntzarekin nekazaritzarekin eta ingurumen- eta elikadura-hezkuntzarekin lotutako jardueretan.	162.358,52 €
19.2	Tokiko garapen parte-hartzailearen estrategiaren (EDLP) eragiketak ezartzea	44.245.910,73 €
19.3	GALen lankidetza-jarduerak prestatzea eta gauzatzea. LEADER	205.909,92 €
19.4	Funtzionamendu eta animazio kostuak. LEADER	1.251.208,66 €

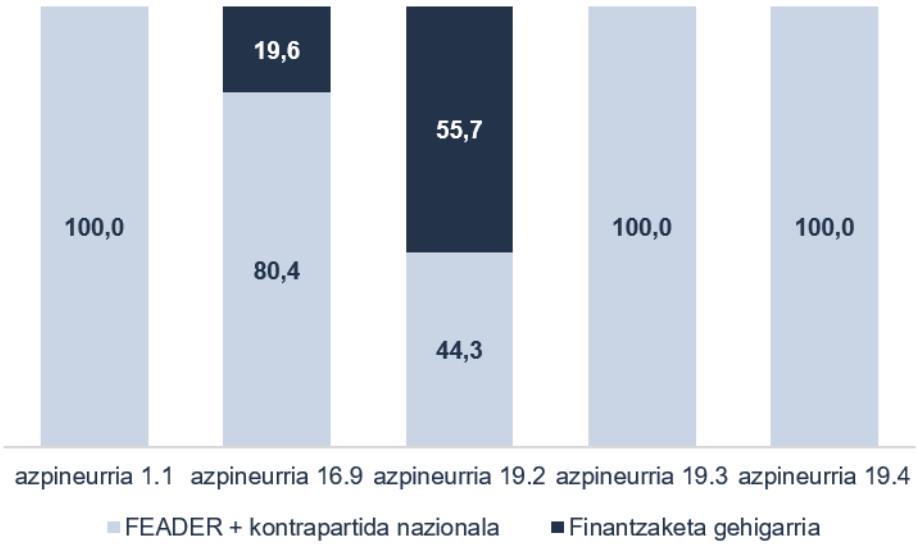
Iturria: LGP Euskadi 2014-2022 eta kudeaketa datuak

Erantzuna ebaluazio-matrizearen bi epai-irizpideen inguruan artikulatzen da: ea tokiko garapen-estrategiek estaltzen duten landa-biztanleria hazi den eta lagundutako proiektuek landa-eskualdeen garapen sozioekonomikoan lagundu duten, eta lankidetza- eta funtzionamendu-ekintzek lurralde-kohesioan lagundu duten. Aurreikustea merezi du euskal LEADER eredua berezia dela: EDLP bakar batean eta GAL formal bakar batean oinarritzen da, MENDINET, lurralde kapilaritate handiz diharduen Landa Garapeneko 18 Agentzien (ADR) eta Euskadiko landa eremu guztiak hartzen dituena.

32. grafikoa. FA·6Bren guztizko gastu publikoaren banaketa azpineurriaren arabera

33. grafikoa. Finantziazio-iturriak azpineurriaren arabera. Interes-eremua 6B.

2.17.1 Ebaluazio galderari erantzuna

Epai-irizpidea	Mota	Adierazlea	Balioa	Iturria
EDLP estaldura eta ekarpen sozioekonomikoa	**Emaitzen adierazle arrunta**	**R22/T21: tokiko garapen estrategiek estalitako landa-biztanleriaren % (FA 6B)**	**52,59%**	IAE 2025
	Emaitzen adierazle arrunta	**R24/T23: lagundutako proiektuetan sortu/manten diren lanpostuak (LEADER)**	**654 lanpostu (322 gizon + 332 emakume)**	Jarraipen datu-basea
	Produktibitate-adierazlea	**O18: Euskal GALek hartzen duen biztanleria**	**93.346**	IAE 2025 eta elkarrizketak
	Produktibitate-adierazlea	**O19: Finantzatutako euskal GALen kopurua**	**1 (MENDINET)**	IAE eta elkarrizketak
	Produktibitate-adierazlea	**O20: Diruz lagundutako ekintza/eragiketa kopurua (M19.2)**	**1.063 eragiketa**	Jarraipen datu-basea
	Adierazle gehigarria	GPT M19.2	44.245.911 €	Jarraipen datu-basea
	Adierazle gehigarria	M19.2 eragiketak orientazioaren arabera (foku eremu alternatiboa)	6A: 407 op (13,75 M€) 6B: 656 op (30,50 M€)	Jarraipen datu-basea
Lankidetza eta lurralde kohesioa	Adierazle gehigarria	Lankidetza proiektuak M19.3	5 eragiketa 205.910 €	Jarraipen datu-basea
	Adierazle gehigarria	Funtzionamendua eta animazioa M19.4	1.251.209 € (5 eragiketa)	Jarraipen datu-basea
	Adierazle gehigarria	GPT M19 (LEADER) eta pisua azpineurketaren arabera	45.703.029 € (M19.2 - 96,8%, M19.4 - 2,7%, ·M19.3 - 0,5%)	Jarraipen datu-basea

Epai-irizpidea	Mota	Adierazlea	Balioa	Iturria
	Adierazle gehigarria	Lankidetza M16.9 FA 6Bren kargura	4 eragiketa 162.359 €	Jarraipen datu-basea

Euskadiko LEADER eredua 2014-2022 LGPan zehar, tokiko garapen parte-hartzaileko estrategia bakar batean eta LAG formal bakar batean oinarritzen da, MENDINET (O19 = 1). O18 **adierazlea (GALk hartzen duen biztanleria) 93.346 pertsonara** iristen da, **eta R22/T21 adierazleak %52,59** erregistratzen du, PDRn programatutako helburua lortuz (IAE 2025 eta elkarrizketak). 18 ADRen bidez landa-lurralde hautagarri osoan hedatzen den EDLP bakarra dagoela kontuan hartuta, 6 Lurralde Historiko bakoitzean, %100eko estaldura eraginkorra ereduaren arkitekturarekin bat dator.

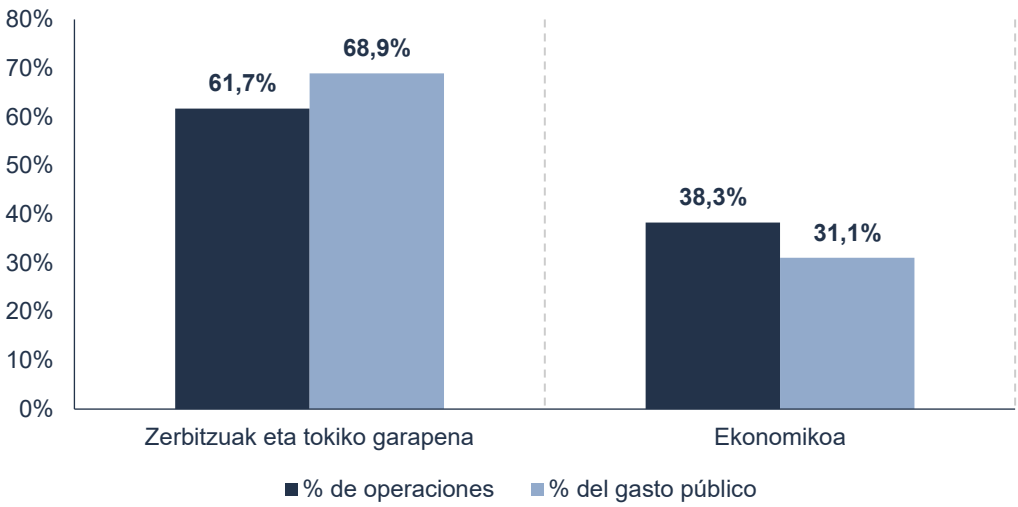
Informazio kualitatiboak estaldura hau testuinguruan jartzen du. Kudeaketa Agintaritzak GAL formal bakarra duen sistema gisa ezaugarritzen du eredua, baina ADRen bidez lurralde kapilaritate handia duena, hurbiltasun egitura eraginkor gisa funtzionatzen dutenak. MENDINETek aterki-egitura eta eskualdez gaindiko artikulazio-nodo gisa jokatzen du, eta biztanleria onuradunarekiko harreman zuzena ADRri dagokio batez ere. Bi elkarrizketek, bai zuzendaritzako langileekin, bai MENDINETekin, bat datoz eskualdeko elkarteek sustatutako behetik gorako ikuspegia, gobernantza egonkorra eta etengabea eta landa-sustatzaileen artean sendo errotuta dagoen tresna deskribatzearekin, LEADER landa eremuko ekintzailetzarako erreferentziazko tresna gisa identifikatu baitzuten. Arkitektura honek, estrategia bereziak, GAL bakarrak eta ADR sare trinkoak azaltzen du zergatik den ereduaren lurralde-estaldura zabala eta homogeneoa talde formal bakarra egon arren.

Lagundutako proiektuak eta garapen sozioekonomikorako ekarpena

M19.2k 1.063 eragiketa (O20) egin zituen, guztira 44,25 milioi euroko gastu publikoarekin (LGPko gastu publiko osoaren %16,8) eta batez beste 41.624 euroko laguntza eragiketa bakoitzeko. Gauzatzea 2017-2022 kanpainetan zentratu da, 2021ean (311 eragiketa) eta 2022an (238 eragiketa) errebote argiarekin, gastu handiena izan duten bi kanpainak (11,8 eta 11,1 milioi hurrenez hurren). Denborazko profil hori bat dator MENDINETen ebidentzia kualitatiboarekin, zeinak adierazten baitu 2021 eta 2022ko deialdietan, funts gehiago zeudenez, aurkeztutako proiektu guztiak lagundu zirela, aldian ohikoa ez zena.

Eragiketak bi orientazio nagusitan banatzen dira euren interes-eremu alternatiboaren arabera. Orientazio ekonomikoa dutenak (6A) guztira 407 eragiketa (%38,3) eta 13,75 milioi euro (%31,1), batez beste 33.784 euroko laguntzarekin. Zerbitzuetara eta tokiko garapenera bideratutakoak (6B) dira gehienak, 656 eragiketa (%61,7) eta 30,50 milioi euro (%68,9), batez besteko laguntza handiagoarekin (46.487 euro).6B eragiketen nagusitasunak zerbitzu, azpiegitura eta ekipamendu proiektuen pisua islatzen du garaiko LEADER ikuspegiaren barruan.

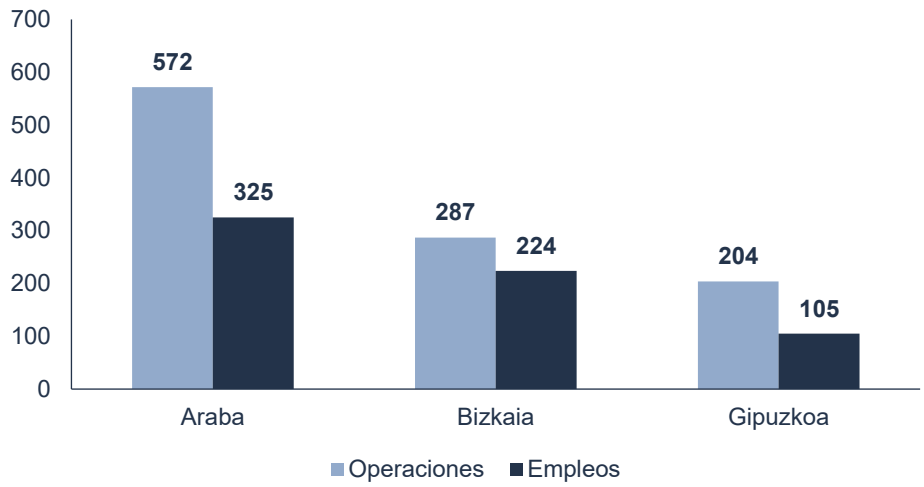
34. grafikoa. 19.2 azpineurriaren orientazio tematikoen pisu erlatiboa

Enpleguari dagokionez, **R24/T23 adierazleak 654 lanpostutara iristen dira lagundutako** proiektuetan (322 gizonezkoentzat eta 332 emakumezkoentzat), sexuaren araberako banaketa ia orekatuarekin (%50,8 emakumezkoak). Enplegua ia osorik bideraturiko eragiketetan kontzentratzen da (654 lanpostuetatik 629), eta horrek gutxi gorabehera 21.860 euroko kostu publikoa dakar lanpostu bakoitzeko eragiketa azpimultzo horretan. Finantzatutako proiektuetan deklaratutako enplegua da, oinarriek sortutako eta mantendutako enplegua modu seguruan bereizteko aukera eman gabe.

Lurralde banaketak Arabaren pisu handiagoa erakusten du, 572 eragiketa (%53,8) eta 23,67 milioi euro (%53,5) biltzen dituena, Bizkaia (287 eragiketa, gastuaren %26,8) eta Gipuzkoa (204 eragiketa, %19,7) jarraian. Enpleguak eredu bera jarraitzen du: 325 lanpostu Araban, 224 Bizkaian eta 105 Gipuzkoan.

35. grafikoa. 19.2 azpineurriaren eragiketen eta lanpostuen lurralde-banaketa

Arabaren bolumen handiagoa finantzaketa nazional gehigarriarekin (FNA) lotuta dago neurri batean, 24,63 milioi euro pilatzen dituzten 567 eragiketetan presente, FNArik gabeko 496 eragiketekin alderatuta (19,62 milioi). Sustatzailearen profilari dagokionez, 300 eragiketa identifikatutako pertsona fisikoei dagozkie (180 gizon eta 120 emakume, %40 emakume), eta 763 eragiketa erregistratzen dira sexu esleitu gabe, eta horrek sustatzaile gisa entitate, pertsona juridiko, udal eta bestelako egitura kolektiboen pisu handia adierazten du.

M19.2 kudeaketaren datu-baseak ez du gaikako proiektuen tipologia-arlorik (ekintzailetza, landa-turismoa, ondarea, gizarteratzea, berrikuntza edo ingurumena), beraz, tipologien karakterizazio kualitatiboa elkarrizketetan eusten da. MENDINETek gai-esparru zabaleko LEADER bat deskribatzen du, enpresa pribatuentzako laguntza, azpiegiturak, oinarrizko zerbitzuak, espazioen hornidura, etxebizitza eta udalentzako laguntzak uztartzen zituena. Ekonomia mailan, tresnak enpresak sortu eta finkatzea, mikroenpresei laguntzea, dibertsifikazio ekonomikoa, nekazaritza-ustiategietan nekazaritzakoak ez diren jarduerak eta funtsezko zerbitzuak mantentzea izan dira. Landa-turismoan, ostalaritzan, jatetxeetan, merkataritzan eta garraioan duen zeregina nabarmentzen da, baita sortutako lanpostu bakoitzeko kontratazioari laguntzeko neurri zehatz bat ere. Elkarrizketek azpimarratzen dute LEADER bereziki garrantzitsua izan zela beste laguntza-lerro batzuetara iristea zaila izango zen jarduera ekonomikoetarako eta eskualdeko hiriburuetatik urrun dauden sustatzaile txikientzat eta biztanleria mantentzeko ekarpena antzematen zuela. Kontrapuntu gisa, behin eta berriz errepikatzen diren aurrekontu-mugak, azken deialdietan izan ezik proiektu guztiak finantzatzeko ezintasuna eta funtsen esleipenean lurralde desoreka izateko nolabaiteko arriskua adierazten dira.

Zerbitzu eta azpiegitura hobetuak

M19.2ren eragiketa gehienak (656, 6B orientazioa) zerbitzuekin, azpiegiturekin eta tokiko garapenarekin lotuta daude, 30,50 milioi euroko gastu publikoarekin lotuta. Oinarriak, eragiketa horietarako, zerbitzu eta azpiegituren onuradun biztanleriaren aldagai bat ere jasotzen du, guztira 804.749 pertsonako. Dena den, zifra honek zenbaketa anitz bat barne hartzen du, biztanleria bera onuradun gisa agertzen da hainbat proiektutan eta bere batura bateraezina da biztanleria zenbaketa bakarrarekin.

MENDINETek azpiegituren, oinarrizko zerbitzuen eta udal proiektuen laguntza lotzen du 2014-2022 aldiarekin, bai eta udal espazio eta ekipamenduen horniketarekin ere. Antzemandako gizarte-eraginen artean, landa-eremuak bizigarriagoak egiten dituzten zerbitzu eta azpiegituren hobekuntza, enpleguari eta jarduera ekonomikoari lotutako biztanleria bat ezartzeko ekarpena, emakumezkoen ekintzailetzari laguntzea eta kolektibo ahulei arreta ematea, zuzendaritzako langileen arabera, LEADER-ek aldi honetan bere planteamenduaren barruan sartu zuen gizarte-dimentsioarekin bat etorriz.

Lankidetza, gobernantza eta lurralde animazioa

Lankidetza (M19.3) 2 lankidetza-proiektutan gauzatu da, 1 lurralde artekoa eta 1 transnazionala, 205.910 euroko gastu publikoarekin, Araban erregistratuta (MENDINETen administrazio-egoitza) eta 2020-2022 kanpainetan kontzentratua. GALeko 12 bazkidek parte hartu zuten lurralde arteko lankidetzan eta 4k parte hartu zuten transnazionalean. Eskura dagoen informazioak ez du proiektuen edukiaren sailkapena zehaztea ahalbidetzen, beraz, haien gauzatze, modalitate eta irismenera mugatzen da azterketa: bolumen ekonomiko apaleko lankidetza baina MENDINET beste talde batzuekin artikulatzera bideratua, elkarrizketan azaldutako lurralde eta eskualde arteko lankidetza nodo gisa duen funtzioarekin bat. Modu osagarrian, M16.9k 6B ardatz-arloari esleitutako 4 lankidetza-eragiketa eskaintzen ditu (162.359 euro gastu publikoan, 2016-2019 kanpainak, Bizkaian eta Gipuzkoan), programak tokiko garapenaren arloko lankidetzari egindako ekarpena indartzen dutenak.[

Eragiketa (M19.4) 1.251.209 eurokoa izan da eragiketa bakarrean, estrategiaren funtzionamendu-kostuetatik osorik kobratuta (animazio-elementua zeroan agertzen da erregistroan). LEADER azpineurrien multzoan (gastu publikoaren 45,70 milioi euro), M19.2 gastuaren % 96,8 da, M19.4 % 2,7 eta M19.3 % 0,5. Banaketa honek proiektuen gauzatzea LEADERren muin absolutu gisa kokatzen du, ereduaren kudeaketari eta gobernantzari eusteko zuzkidura eduki baina nahikoarekin.

Informazio kualitatiboa bereziki aberatsa da dimentsio honetan. Gobernantza eredua egonkorra, ezaguna eta finkatua dela deritzo, Eusko Jaurlaritzaren, MENDINETen eta ADRren arteko harremanaren inguruan artikulatua, foru aldundien eta toki entitateen parte-hartzearekin. MENDINETek euskal LEADER sistemaren eskualdez gaindiko ikuspegia eta ordezkaritza

ematen du, lurralde ordezkaritzarako zuzendaritza batzordea du eta lurralde eta sektoreko mahaien bitartez funtzionatzen du, ADRek, berriz, lurraldearen aholkularitza, hurbiltasun eta ezagutza entitate gisa jarduten dute. Maila anitzeko gobernantza hori garaiko indargune nagusietako bat bezala identifikatzen da. Ahulezien artean, elkarrizketek aurrekontu-gutxiegitasuna, neurrien artean funtsak biresleitzeko ahalmen urria eta emaitzei, onuradunen profilei eta proiektuen iraunkortasunari buruzko datu sistematikorik ez egotea azpimarratzen dute.

Tokiko garapenari ekarpen globala

Batera hartuta, eskuragarri dauden ebidentziak adierazten du LGParen esku-hartzeek tokiko garapena lagundu dutela Euskal Herriko landa-eremuetan, kontuan hartutako dimentsioaren arabera indar ezberdinekin estimatzen den ekarpenarekin.

Ekarpen ekonomikoa da datuek ondoen onartzen dutena: 1.063 eragiketa, 44,25 milioi euroko gastu publikoa eta 654 lanpostu lagundutako proiektuetan, mikroenpresetan, landa-turismoan, merkataritzan, ostalaritzan eta zerbitzuetan protagonismoa dutenak. Lurralde-ekarpena landa-lurralde hautagarrian (O18) 93.346 pertsonaren estalduran oinarritzen da eta R22/T21erako (IAE 2025) ezarritako helburura iristen da, estrategia berezi baten bidez eta 18 ADRren sare baten bidez lortua, hiru Lurralde Historikoetan presentzia eta eskualdeko hiriburuetatik urrun dauden eremuetan arreta jarrita.

Gobernantza eta partaidetzaren dimentsioa ereduaren egiturazko indar egonkor eta aitortu gisa agertzen da. Gizarte- eta ingurumen-dimentsioek laguntza kualitatiboa dute nagusiki: zerbitzuen eta azpiegituren hobekuntza, talde ahulei eta emakumezkoen ekintzailetzari laguntza, eta ingurumen-ekintzak (eraginkortasun energetikoa, biomasa, eguzki plakak, karga elektrikoa) ebaluazio-irizpide gisa funtzionatzen zuten ardatz zentral gisa baino.

2.18 PEC 18 zk. FA 6C. Zenbateraino hobetu dute LGP esku-hartzeek informazio eta komunikazio teknologien (TIC) irisgarritasuna, erabilera eta kalitatea landa-eremuetan?

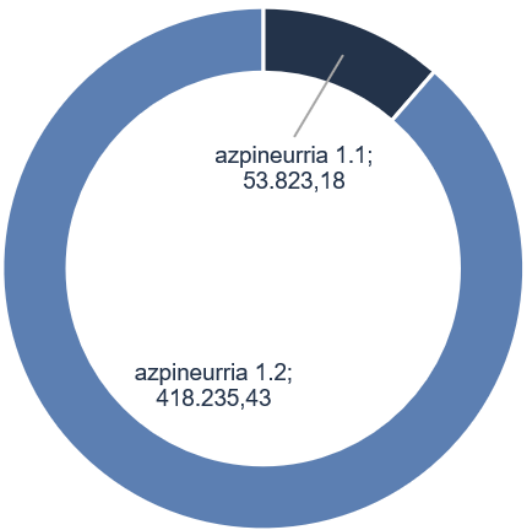
Euskadiko LGP 2014-2022ko 6C Interes-eremuak landa eremuko informazio eta komunikazio teknologien (TIC) sarbidea, erabilera eta kalitatea hobetu nahi du. Beste eskualde batzuetan ez bezala, Euskadik ez zuen FA 6C programatu konektagarritasun fisikoko azpiegituretan egindako inbertsioen bidez (7.3 azpineurria), ezagutzaren eta informazioaren transferentziaren 1. neurriaren bidez baizik, bi bide uztartuz: gaitasun digitaletan trebatzea (1.1 azpineurria), prestakuntza tresna gisa;eta informazio eta komunikazio digital ekintza bat, NIREA plataforma (1.2 azpineurria), landa eremuei eta haien produktuei zuzendutako zerbitzu digital gisa.

Neurketa	Deskribapena	GPT exekutatuta
1.1	Lanbide Heziketarako laguntzak eta gaitasunak eskuratzeko ekintzetarako	53.825,18 €
1.2	Erakustaldi jardueretarako eta informazio ekintzetarako laguntzak	418.235,43 €

Iturria: LGP Euskadi 2014-2022 eta kudeaketa datuak

Erantzuna ebaluazio-matrizearen epaiketa-irizpidearen inguruan artikulatzen da TICen sarbidea eta erabilera hobetu den sektoreko profesionalen eta euskal landa-biztanleen artean. Prestakuntza-alderdiaren azterketa 1. neurriaren barruan FA 6Cri egotzitako erregistroetara mugatzen da hertsiki; M01 multzoko datuak testuingururako soilik erabiltzen dira eta horrela identifikatzen dira.

36. grafikoa. FA 6Cren guztizko gastu publikoaren banaketa azpineurriaren arabera

2.18.1 Ebaluazio galderari erantzuna

Epai-irizpidea	Mota	Adierazlea	Balioa	Iturria
TICen sarbidea eta erabilera hobetzea sektoreko profesionalen eta landa-biztanleen artean	**Emaitzen adierazle arrunta**	**R25/T24: TIC zerbitzu/azpiegitura berrien edo hobetuen onuradun landa-biztanleriaren % (FA 6C)**	**170 pertsona ≈%0**	IAE 2025
TICen sarbidea eta erabilera hobetzea (prestakuntza)	**Produktibitate-adierazle komuna**	**O1: FA 6C-n exekutatutako gastu publiko osoa (prestakuntza, M01.1)**	**53.825,18 €**	Jarraipen datu-basea
	Produktibitate-adierazle komuna	**O12: TIC prestakuntza-ekintzetan parte-hartzaile kopurua (FA 6C)**	**1.705**	IAE 2025
	Produktibitate-adierazle komuna	**O11: TIC prestakuntza-egun kopurua (FA 6C)**	**47**	IAE 2025
	Adierazle gehigarria	LGENFak kofinantzatutako ikastaroen (edizioen) kopurua FA 6C, 2014-2022	64 ikastaro	Jarraipen datu-basea
	Adierazle gehigarria	Prestakuntza ekintza ezberdinen kopurua (ikastaroen izenburuak) FA 6C-n	44 ekintza	Jarraipen datu-basea
	Adierazle gehigarria	FA 6C ikastaro bakoitzeko LGENFren batez besteko kostua	672,79 €/ikastaroa	Jarraipen datu-basea
	Adierazle gehigarria	FA 6C formazioaren pisua M01 barruan	Ikastaroen % 7,60 · LGENF funtsen % 2,87	Jarraipen datu-basea
	Adierazle gehigarria	Joratutako gaitasun digitalen tipologia	6 bloke tematiko	Jarraipen datu-basea
TICen sarbidea eta erabilera hobetzea informazio digitalaren zerbitzuen bidez	Adierazle gehigarria	NIREA plataforma digitala (web ataria + sare sozialak) 1.2 azpineurriaren bidez finantzatua	1 informazio eta merkaturatze zerbitzu digitala	NIREA Oroitzapenak
TICen sarbidea eta erabilera hobetzea (zerbitzu digitala)	Adierazle gehigarria	NIREA web audientzia: erabiltzaile bakarrak	22.295	NIREA Oroitzapenak
	Adierazle gehigarria	NIREA web audientzia: saioak/bisitak	27.019	NIREA Oroitzapenak
	Adierazle gehigarria	Komunitatea NIREA sare sozialetan (2019 → 2022)	Facebook 722 → 797 (+% 10,4) · Twitter 1.173 → 1.186 (+ 1,1%) · Instagram ≈ + % 105 (574 2022an)	NIREA Oroitzapenak

2014-2022 aldian, FA 6Cren prestakuntza-alderdia 1. Neurriaren TIC prestakuntzaren bidez gauzatu da, 64 ikastaro LGENF funtsekin batera finantzatu eta 43.058,54 € LGENF ekarpenetan. Ikastaro hauek 44 prestakuntza-ekintza ezberdinei dagozkie (kudeaketako datu-basean bildutako ikastaro-izenburu desberdinak), eta horrek adierazten du hainbat titulu errepikatu zirela edizio, urte edo lurralde ezberdinetan. Ikastaro bakoitzeko FEADERen batez besteko kostua 672,79

eurokoa izan zen, epe laburreko prestakuntza-ekintzekin eta kostu unitario baxuarekin bat datorrena, M01 prestakuntza-eskaintzaren ezaugarriak. Pisu erlatiboari dagokionez, FA 6C prestakuntza 1. Neurriaren kurtsoen % 7,60 da (842tik 64), baina LGENF funtsen % 3,59 baino ez (1.498.776,34 eurotik 53.825,18 euro).

Proportzio horrek 2019ko Urteko Gauzatze Txostenean erregistratutako M01.1 gastuaren %1,5a gainditzen du, eta horrek iradokitzen du prestakuntza digitalak pisu erlatiboa irabazi zuela aldiaren bigarren erdian. Era berean, 2019an TIC prestakuntza basogintzan kontzentratua agertzen zen bitartean, katalogoaren ex post eskaintza sektoreen artean dibertsifikatuta agertzen da (nekazaritza, nekazaritza-elikadura, nekazaritza turismoa eta landa-turismoa, upategiak eta basogintza), eta horrek landa ingurunearen digitalizazioaren zeharkako beharretara hobeto egokitzen dela adierazten du. IAE 2025 eta kudeaketa datu-baseek FA 6Cren produktibitate-adierazle komun espezifikoak osatzea ahalbidetzen dute: exekutaturiko gastu publiko osoa (O1) 10.554,24 eurokoa izan zen, TIC prestakuntza-ekintzetan parte hartu zutenak (O12) 1.705 izan ziren eta prestakuntza-egunak (O11) 47.

Ebidentzia kualitatiboek gauzatze-profil hau testuinguruan jartzen dute. Galdetegien azterketak arrazoiz egituratutako prestakuntza-programazioaren arkitektura deskribatzen du: M01.1 eskaintza beharren urteko berrikuspenean eta iturrien konbinazio pluralean, HAZIren edo Foru Aldundien barne-diagnostikoan, nekazaritza eta basogintzako erakundeei zuzeneko kontsultan, lan-taldeei, inkestak, aurreko edizioen eskaria, dokumentu estrategikoak eta prestakuntza-beharren deialdi publikoa oinarritzat hartuz. Beharren estaldurak eta eskaintzaren lurralde banaketak oso balorazio positiboa jasotzen du zuzendaritzako langileen aldetik, eta parte-hartzaileen eta prestakuntza-entitateen gogobetetasun-inkesta sistematikoak baieztatzen dira. Kontrapuntu gisa, ikastaroen egutegia, iraupena eta ordutegiak xede-hartzaileari egokitzeko zailtasunak antzematen dira, batez ere irisgarritasun gutxiko landa-esparruetan.

Prestakuntzaren ekarpena prestakuntza digitalari eta TICen erabilerari

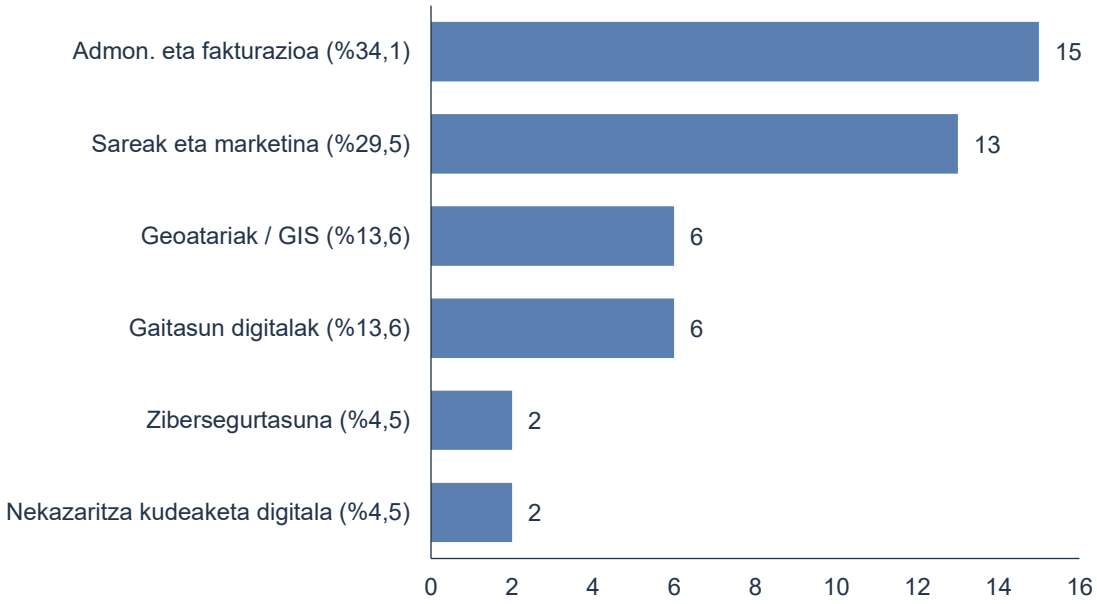
FA 6Cko 44 tituluen azterketak berresten du prestakuntzak landa eremuen beharretara eta ebaluazio-matrizean aurreikusitako gaiekin zuzenean lotuta dauden trebetasun digitalen espektro zabala jorratu zuela. Edukiak sei bloketan biltzen dira:

1. Administrazio elektronikoa, ziurtagiriak eta fakturazio elektronikoa (15 titulu): nekazaritzarako laguntzen izapidetzea (Tramitagune), ziurtagiriak eta sinadura digitala, Foru Ogasunaren jakinarazpen elektronikoak, TicketBai, fakturazio elektronikoa eta digitala, FacturAraba eta elikadura-katerako ordainketa plataformak.
2. Sare sozialak, marketina eta merchandising digitala (13 titulu): Instagram, Facebook, WhatsApp Business, TikTok, MailChimp, Canva eta blogak erabiliz;online marketina eta

publizitatea, geomarketina, nekazalturismoari, upategiei eta landa-ostatuei aplikatutako sareetan eta sare sozialetan kokatzea.

3. Geoatariak, informazio geografikoko sistemak eta teledetekzioa (6 titulu): Geoeuskadi Viewer, QGIS, OruxMaps, informazio geografikoa atzematea gailu mugikorren bidez, teledetekzioa nekazaritza eta basogintza alorrean aplikatuta eta datu espazialen azpiegiturak.
4. Gaitasun eta berrikuntza digital orokorrak (6 titulu): gaitasun digitalen ebaluazioa (IKANOS), TIC bideak, produktibitate digitala (5S digitala), elikagaien balio katea 4.0 eta berrikuntza kooperatiboko proiektuetarako tresna digitalak.
5. Zibersegurtasuna (2 titulu): zibersegurtasuna lan-inguruneetan eta nekazaritzako elikagaien enpresan.
6. Nekazaritza kudeatzeko tresna digitalak (2 titulu): landa-koadernoko aplikazio informatikoa eta nekazaritza profesionalarentzat smartphone-a erabiltzeko.

37. grafikoa. Prestakuntza digitaleko prestakuntza-tituluen banaketa

Banaketa honek landa-ustiategien eta enpresen kudeaketa eta merkaturatzearen digitalizaziora bideratua argi eta garbi TIC prestakuntza erakusten du: administrazio elektronikoak eta merkaturatze digitalak kontzentratzen dituzte titulu gehienak, eta ondoren tresna geoespazialak eta oinarrizko gaitasun digitalak daude.

Garrantzitsua da prestakuntzaren sare sozialak eta marketin digitaleko blokea (Instagram, Facebook, online marketina) zuzenean koherentea izatea NIREA plataformarekin, gaitasun horiek aplikatzeko euskarri digitala eskaintzen baitu (sareetan presentzia, online dendetan, esperientzia mapa). Partaide-kopurua edo gai-bloke zehatz bakoitzari lotutako gastua ez dago

eskuragarri, beraz, karakterizazioa ekintzen katalogoan egiten da eta ez haien laguntza-eduki motaren arabera banatzean.

Informazio kualitatiboak eskaintza honen garrantziaren irakurketa indartzen du. Galdetegiek digitalizazioa M01 prestakuntzak lantzen dituen gaien artean kokatzen dute eta positiboki baloratzen dute sektorearen benetako beharretara egokitzea, modernizaziorako zeharkako laguntza-funtzio baten baitan. Dena den, nabarmendu den ebaluazio-ahultasun nagusia prestakuntza-ekintzen eta ustiategian edo enpresan lortutako emaitzen arteko trazabilitatea eza da: prestakuntza-ondoko jarraipena (elkarrizketak, bisitak, telefono-harremana edo bilerak) puntuala baino ez da, eta, beraz, eskuragarri dauden ebidentziak ez du balioespen sendoa ahalbidetzen lortutako ezagutza digitala gero kudeaketan, merkaturatzean edo administrazioarekiko harremanean aplikatu ote zen.

FA 6C prestakuntzaren ekarpena, beraz, emandako prestakuntza digital gisa ulertu behar da, ez TICen erabilera eraginkorrean egiaztatutako hobekuntza gisa. FA 6Cren informazio ekintza nagusia NIREA plataforma digitala izan zen, 1.2 azpineurriarekin finantzatua.

Prestakuntza ez bezala, NIREA ez da prestakuntza-ekintza bat, euskal landa-inguruneako informazio, hedapen eta merkaturatze-zerbitzu digitala baizik: sareko eragileek sustatutako jarduerak (azokiak, merkatuak, jardunaldi informatiboak eta ekitaldiak) hedatzeko web-atari bat eta sare sozialetako kanalen multzo bat artikulatzen ditu (landa-inguruneko produktuen esperientziaren ikusgarritasuna eta landa-inguruneareen esperientzia egutegia). produktuak, agenda) eta salmenta zuzeneko eta merkaturatze laburreko kanalak laguntzea (online dendak, #AzokaDigitala kanpaina, ekoizleentzako formularioak).

FA 6C-ri dagokionez, NIREA LGParen esku-hartzeek TIC zerbitzu bat landa-eremuen eskura jartzen duten bitartekoa da, prestakuntza erabiltzeko tresna digital batekin osatuz.

Webeko audientziari dagokionez, serieak gehienez 2018an erakusten du (70.629 erabiltzaile bakarreko 86.648 saio, % 18,2 eta % 21,9ko igoerarekin 2017arekin alderatuta (, apirileko eta ekaineko azoka nagusien arteko trafikoaren punta-punta ugari izan dituen urtean, apirile eta ekaineko azoka nagusien artean, agenda nagusien eta ekainaren artean) trafiko organikoari buruz 2019an, webgunea 71.913 saio eta 55.668 erabiltzailera jaisten da, urrian gertatutako informatika-gorabehera eta 2018ko aparteko gailurrik ez izateari egozten zaion jaitsiera.

2020tik aurrera, seriea ez da konparagarria: pandemiak bertan behera utzi zituen atariko edukiak elikatzen dituzten presentziazko jardueren zati handi bat, nahiz eta informazio premia berriak sortu eta salmenta zuzeneko komunikazioa indartu (#AzokaDigitala), trafiko gailurrekin 2020ko apirilean, eta funtzio teknologiko berri bat ere berritu zen. esperientzia mapa, agenda, denboraldiko egutegia eta ekoizleentzako formularioak).

2021ean, migrazioaren faserik konplexuenak (22.295 erabiltzaile eta 27.019 saio) konparagarriak ez diren zifrak eman zituen, garapen-taldearen bisita artifizialengatik, zerbitzari-arazoengatik eta webgunea zerbitzutik kanpo egondako aldiengatik.2022an, webgune berria jarri zen martxan, baina zerbitzari berriaren segurtasun-konfigurazioak Google-ri jarraipena egitea eragotzi zion, beraz, ez dago urte horretarako bisiten edo erabiltzaileen portaeraren estatistikarik. Ondorioz, 2018 eta 2019ek soilik onartzen dute webeko audientziaren irakurketa fidagarria.

Sare sozialetan, sarean baino egonkorrago eta erresistenteagoa, 2019-2022ko bilakaera positiboa da, nahiz eta plataformaka desberdina izan. Facebook %10,4 hazi da (722tik 797ra), 2019an jada identifikatutako hazkunde-sabaia eta algoritmo-aldaketetatik eratorritako irismen organikoaren galera progresiboarekin. Twitter ia egonkor mantentzen da (+%1,1, 1.173 jarraitzailetik 1.186ra), komunitate finkatu gisa deskribatua, zeinaren gora-beherak elkar konpentsatu ohi dituen. Instagram da kanalik dinamikoena: jada bere komunitatea bikoiztu zuen 2019an, erritmo horri eusten dio eta 574 jarraitzailera iristen da 2022an (%105etik gertuko hazkunde metatua); Horietatik 48 bakarrik bat datoz Facebookekin, eta horrek erakusten du publiko ezberdinetara iristeko eta komunitate digitala zabaltzeko aukera ematen duela.

Ibilbide honek Instagram-era egindako esfortzuen aldaketa estrategikoa azaltzen du, aldiaren ostean jarraitu duena: 2026ko ekainean 1.348 jarraitzaile izatera iritsi zen kontua.

NIREAren ebaluazio-irakurketa, beraz, zerbitzu digital erreal eta sendo batena da, zeinak FA 6C-ri prestakuntzak bakarrik jasotzen ez duen TIC erabileraren dimentsioa eskaintzen diona. Hala ere, aldiko salbuespenezko zirkunstantziak (2020-2021 pandemia eta 2020-2022 migrazio teknologikoa) web-entzuleen joera fidagarri bat ezartzea eragozten du, eta sare sozialek, bilakaera positiboa eta iraunkorra izan arren, tamaina apala duten komunitateak kudeatzen dituzte. Horrez gain, eskuragarri dauden datuak irismena eta audientzia dira; Ez dute onartzen EAEko landa-erabiltzaileak publiko orokorrarengandik bereizteko, ezta ekintzaren LGENF-eko gastua kuantifikatzeko ere, ez eta R25/T24 adierazlearen kalkuluan NIREAren ekarpen espezifikoa isolatu ere (170 pertsona FA 6C osoan, IAE 2025aren arabera).

Lurralde-estaldura eta irisgarritasuna

Ezin da kalkulatu parte-hartzaileen lurralde-banaketa edo FA 6C-ren prestakuntza-ekintzak, oinarriak Lurralde Historikoaren araberako banaketa soilik eskaintzen baitu 1. Neurri osorako (guztira parte-hartzeetan Araba, Bizkaia eta Gipuzkoa artean banatzen dena, interes-eremuen arabera banatu gabe).

NIREA plataformaren kasuan, bere izaera digitalak, definizioz, lurralde-esparrua mugatzen ez den eskualde-esparrua ematen dio, nahiz eta eskuragarri dauden analitikek audientzia Lurralde Historikoaren arabera banatzea ahalbidetzen ez duten arren. Bada, hala ere, prestakuntza-edukien lurralde-egokitzapenaren adierazgarri: FA 6C katalogoak lurralde bakoitzerako berariaz

egokitutako ekintzak, Araba, Bizkaia eta Gipuzkoako Foru Ogasunen jakinarazpen elektronikoak, TicketBai lurraldeka bereizitako eta FacturAraba programak jasotzen ditu, eta horrek iradokitzen du eskaintza diseinatu dela, lurralde bakoitzean parte hartze Historiko bakoitzaren berezitasun administratiboak kontuan hartuz, lurralde bakoitzean kuantifikatzeko ere.

Ebidentzia kualitatiboek puntu hau osatzen dute. Zuzendaritzako langileek ongi baloratzen dute M01 eskaintzaren lurralde-banaketa, nahiz eta galdetegien azterketak ohartarazi duen ez dela erantzun desberdindurik identifikatzen Lurralde Historikoaren arabera.

FA 6Cren ekarpen globala

Batera hartuta, eskuragarri dauden ebidentziak adierazten du LGParen esku-hartzeek TICen sarbidea eta erabilera lagundu dutela Euskal Herriko landa-eremuetan 1. neurriko bi bide osagarriren bidez: prestakuntza digitala (prestakuntza, M01.1) eta informazio eta merkaturatze zerbitzu digitala (NIREA plataforma, M01.2), diseinu fisikoaren konektibitate azpiegituran inbertitu gabe. 6C Euskadin.

Prestakuntzaren alorrean datuek hobekien onartzen duten ekarpena TIC eskaintza egonkor eta tematikoki garrantzitsua gauzatzea da: 64 ikastaro kofinantzatu, 44 ekintza ezberdin, 43.058,54 € LGENF funtsak, 1.705 parte-hartzaile eta 47 egun prestakuntza, kudeaketaren, merkaturatzearen eta digitalizazioaren kudeaketarekin erlazionatutako edukiekin eta kudeaketarekin erlazionatutako beharrizanekin. NIREA plataformak TICen erabilera eraginkorraren dimentsio bat gehitzen du: sareko eragileen jarduera zabaltzen duen kanal digitala, landa eremuko produktuei eta esperientziei ikusgarritasuna ematen die eta zuzeneko salmenta onartzen du, sare sozialetan gero eta komunitate handiagoarekin eta web-entzule garrantzitsu batekin.

Bestalde, eskura dauden datuekin ezin da frogatu TIC-en erabileraren hobekuntza eraginkor eta neurgarria baserrietan eta enpresetan. R25/T24 adierazle komunak 170 onuradun erregistratzen ditu FA 6C osoan (landa-biztanleriaren % ≈0, IAE 2025), ekintzen populazioaren irismen oso mugatua erakusten duen zifra horrek. Ebaluazio-irakurketa egokia da, beraz, TICen sarbidean eta erabileran ekarpena eta laguntza, sendotasunarekin prestakuntza-eskaintzaren, edukien eta zerbitzu digital operatibo baten existentziaren dimentsioetan, eta kontu handiekin emaitzen eta audientziaren dimentsioan, landa eremuko TICen erabileran edo kalitatean eragin kausala baieztatu gabe.

2.19 LH 19. zk. Zein neurritan hobetu dute lehentasunen eta interes-eremuen arteko sinergiek LGParen eraginkortasuna?

Lehentasunen eta interes-eremuen arteko sinergiek (arlo fokuak, FA) neurrizko ekarpena izan dute Programaren eraginkortasunari Euskadiko PDRn. Ondorioa hiru maila bereiziz sailkatu behar da:

- **Programazioan aurreikusitako sinergiak:** esanguratsuak eta ondo diseinatuak. LGParen arkitektura zeharkako bi neurritan oinarritzen da: M01 (ezagutza-transferentzia) eta M16 (lankidetza), ia FA guztiei ekarpenak egiteko programatuak; horrez gain, tresnak nahita bildu dira 4. lehentasunean (biodibertsitatea, ura eta lurzorua). Gainera, neurri nagusietako (M04.1 eta M06.1) eragiketak hautatzeko irizpideek (CSO) pizgarri esplizituak jasotzen dituzte beste neurri batzuetan ere parte hartzeko (M01 prestakuntza, M03.1 kalitatea/ekologikoa, M10 nekazaritza-ingurumena, M16.4 zirkuitu laburrak eta kooperatibak), bai eta mendialdeko edo mugak dituzten eremuetan kokatzeko ere (M13).

- **Eraginkortasunez ikusitako sinergiak:** partzialak eta modu irregularrean frogagarriak. Finantza-ezarpen-maila oso altua eta homogeneoa izan zen (programatutako LGENFren % 99,2), beraz, neurri ia guztiek masa kritiko nahikoa lortu zuten elkarrekintzak gauzatzeko. Jarraipenaren arabera, bigarren mailako ekarpenak modu handian gauzatu zirela (adibidez, energia-eraginkortasunari 5B, bioekonomiari 5C edo biodibertsitateari 4A hamar milioi euroren truke laguntzen duten eragiketak), eta M01 prestakuntza 18 ardatzetara iritsi zela (18.002 parte-hartzaile guztien artean banatuta). Dena den, jarraipen-sistemak ez du ahalbidetzen bateratutako efektua frogatzea (bakartutako ekintzen batura baino emaitza hobea), ez dagoelako sinergia-adierazlerik, ez baita neurrien artean onuradun komunik identifikatzen eta emaitzen trazabilitatea falta delako.

- **Eskura dagoen informazioarekin eragina frogatu ezin duten sinergiak.** Katea "prestakuntza → inbertsioa → praktikak hartzea", ingurumen/basogintzako neurrien ekarpena ingurumen-emaitza kuantifikatuei, eta LEADER eta LGPko gainerako neurrien arteko osagarritasuna kudeatzaileen potentzial edo pertzepzio mailan geratzen da, emaitzen frogarik gabe.

2.19.1 Ebaluazio galderari erantzuna

Epai-irizpidea	Adierazle mota	Adierazlea	Balioa	Iturria
LGParen diseinuak sinergiak aurreikusten ditu	Adierazle gehigarria	>1 FAren ekarpena duten neurketa kopurua	M01 eta M16 ia FA guztietan laguntzen dute; M04, M08, M10, M11 hainbatetara	LGP 14-22

Epai-irizpidea	Adierazle mota	Adierazlea	Balioa	Iturria
	Adierazle gehigarria	Hainbat neurriren ekarpenak jasotzen dituzten FA kopurua	4A/4B/4C eta 5A–5E-k hainbat ekarpen jasotzen dituzte	LGP 14-22
CSOek efektu anitz bultzatzen dituzte	Adierazle gehigarria	Partaidetza-irizpideak dituzten neurrien kopurua	≥5 (M04.1, M04.2, M06.1, M03.1, M16.1, M19.2)	CSO v.8 (2022)
Neurri osagarriek ezarpen nahikoa dute	Adierazle gehigarria	LGENF neurrien araberako gauzatzearen %	% 95–100 neurketa guztietan;guztira %99,2	Jarraipen datu-basea
Bigarren mailako ekarpenak gauzatzen dira	Adierazle gehigarria	Gastu publikoa beste FA batzuei laguntzen dieten eragiketetan	5B 94,8 M€;5C 53,8 M€;4C 46,3 M€;4A 45,8 M€;2B 42,2 M€; P1 40,2 M€	Jarraipena eta IAE 2025 datu-basea
Ezagutza zeharka zabaltzen da	Adierazle gehigarria	Prestakuntzako parte-hartzaileak (M01) FAren eskutik	18.002 parte hartzaile 18 FAetan	IAE 2025
Lankidetza eta berrikuntza esparruarekin	Adierazle gehigarria	Lankidetza-eragiketa kopurua (M16)	159	Jarraipena eta IAE 2025 datu-basea
Erreleboa - modernizatzea	Adierazle gehigarria	Instalatutako gazteak (M06.1) / ustiategi modernizatuak (2A)	408 / 2.495	Jarraipena eta IAE 2025 datu-basea
Kalitate ↔ ekologikoa	Adierazle gehigarria	Ustiategiak kalitate erregimenean (3A)	585 (mugarriaren % 256,7)	IAE 2025
Ingurumen sinergia (P4)	Adierazle gehigarria	Biodibertsitate-kontratuak dituzten nekazaritza lurrak	44.755,72 ha (R7/T9 = %21,73);4A+4B+4C = 58.641,6 ha (%162,8)	IAE 2025
Klimaren sinergia	Emaitzen adierazle arrunta	R17/T18 (5D) eta R20/T19 (5E)	%0,02 eta %0,36	IAE 2025
Energia/bioekonomia	Adierazle gehigarria	Energia-inbertsio-eragiketak (5B+5C)	Mugarriaren % 74,09	IAE 2025
Zeharkako prestakuntza espezifikoa	Emaitzen adierazle arrunta	T15 (5B) / T20 (6A) / T24 (6C) / T7 (3B)	83; 1.841; 170; 387	IAE 2025
LEADER helburuak eta lurraldea integratzen ditu	Adierazle gehigarria	GALen xede den biztanleria / Landa-biztanleriaren % EDL	93.346 / 52,59 %	IAE 2025
LEADER-ek enplegua sortzen du	Emaitzen adierazle arrunta	Sortutako lana (T23)	~654 (%51,3 emakumeak)	Jarraipena eta IAE 2025 datu-basea
LEADER-ek baliabideak mobilizatzen ditu (palanka)	Adierazle gehigarria	Finantzaketa osagarria mobilizatu da	51,2 M€;609 proiektu FNArekin	Ev. LEADER 2024
LEADER elkarlanean aritzen da	Adierazle gehigarria	Lankidetza proiektuak (19.3)	2	Ev. LEADER

Programaren diseinuan aurreikusitako sinergiak

Euskadiko LGPak, laguntza teknikoaz (M20) eta hondar neurri iragankorrez gain, neurri hauek ezartzen ditu: M01, M03, M04, M06, M08, M09, M10, M11, M13, M16 eta M19 (LEADER). Planifikatutako sinergiaren logika hiru eredutan antolatzen da:

a) Eremu guztiak lotzen dituzten zeharkako bi neurri. LGP ekarpenen taularen arabera:

51. taula. LGP 14-22 neurrien ekarpen nagusiak eta bigarren mailakoak

Neurketa	Ekarpen nagusiak	Bigarren mailako ekarpenak
M01 – Ezagutza transferentzia	2A, 2B, 3A, 3B, 5A, 5B, 5C, 5D, 5E, 6A, 6B, 6C eta P4	Gainerako FA guztiak
M16 – Lankidetza	2A, 3A, 5A, 5B, 5C, 5D, 5E, 6A, 6B eta P4	Gainerako FA guztiak
M04 – Inbertsioak	2A, 3A, P4 (nekazaritza eta basogintza)	2B, 4A, 5A, 5B, 5C, 6B
M08 – Basogintza	5C, 5E, P4 (basogintza)	2A, 3A
M10 – Nekazaritza-ingurumena eta klima	5A, 5D, 5E, P4 (nekazaritza)	2A, 4A, 4B, 4C, 6A, 6B
M11 – Nekazaritza ekologikoa	P4 (nekazaritza)	5A, 5B, 5D, 5E
M03 – Kalitatea	3A	2A, 4A
M06 – Gazteentzako ekipamendua	2B	1C
M13 – Mugak dituzten eremuak	P4 (nekazaritza)	—
M09 – Ekoizle taldeak	3A	—
M19 – LEADER	6B	Potentzialki guztiak (inplementatzen dituen neurrien bidez)

b) Tresnen kontzentrazioa ingurumen-helburuetan (4. lehentasuna). FA 4A/4B/4C M04, M08, M10, M11, M13 eta M16 (eta M01) ekarpen nagusiak jasotzen dituzte, inbertsioak nekazaritzako ingurumen-konpromisoekin, nekazaritza ekologikoarekin, eremu mugatuekin eta biodibertsitateari, ura eta lurzoruari aurre egiteko lankidetzarekin konbinatzeko estrategia islatzen duena.

c) Emaitzak bigarren mailako ekarpenen araberakoak diren arloak. FA 5A, 5B, 5C, 5D eta 5E (ura/energiaren erabilera eraginkorra, bioekonomia, emisioak, karbonoa) programazio nagusi txikia dute eta haien aurrerapena M01, M04, M08, M10, M11 eta M16ren zeharkako ekarpenek laguntzen dute.

Koordinazio-mekanismoak Eragiketak Hautatzeko Irizpideetan

Euskadiko LGParen ezaugarririk aipagarriena da ESKak ez direla neurri bakoitzaren barruan eskaerak eskatzera mugatzen, efektu eta parte-hartze gurutzatua duten proiektuak esplizituki saritzen baizik:

- **M04.1 (ustiategietako inbertsioak)** koordinazio-nodo argiena da:

- 35 puntu M06.1/M06.3 azpian lehen aldiz likidatzen ari diren titularrek egindako inbertsioengatik;30 gazteei;25 emakume/jabetza partekatuari. Inbertsioa belaunaldi-erreleboarekin eta sexuarekin lotuta dago.
- +5 puntu onuradunak aurreko urtean etengabeko prestakuntza ≥40 ordu egiaztatzen badu. Inbertsioa lotuta dago.
- +10/+20 puntu lehentasunezko ustiategientzat, ekoizpen ekologiko edo kalitatezkoarekin (M03.1), nekazaritzako ingurumen-kontratuarekin (M10), zirkuitu laburren bidez merkaturatzen direnak (M16.4) edo kooperatiben bidez. Kalitatea nekazaritzako ingurumenarekin eta lankidetzarekin lotuta dago.
- +5 puntu ustiategia mendi eremuan edo mugak dituen (M13 eremua) badago.
- +25 puntu M16 lankidetza-proiektuei lotutako inbertsioengatik.

- **M06.1 (gazteen instalazioa) pizgarri** hauek errepikatzen ditu (M03.1 ekologia/kalitate ereduak hartzea, nekazaritza-ingurumen kontratua M10, zirkuitu laburrak M16.4, kooperatibak) eta espresuki mugatzen ditu M04.1/M04.2 bidez lagungarriak ez diren gastuak (erosketa, lurzoru-eskubideak saihesteko mekanismoa): gainjarri eta M06 M04rekin modu osagarrian artikulatzen du.
- **M04.2 (eraldaketa/merkaturatzea) proiektu** estrategikoak/traktoreak, enplegua sortzea, kalitatezko produktuak (M3), AEI/EIP gisa antolatutako talde eragileak (M16) eta zirkuitu laburrak lehenesten ditu.
- **M03.1 (kalitateak)** lehenik eta behin ekoizpen ekologiko ziurtatua batzen dutenei **lehentasuna ematen die, eta berdinketa** hausten du gazteen eta mendi eremuaren arabera. Lotu kalitatea ekologikoarekin, erliebearekin eta lurraldearekin.
- **M16.1 (EIP talde eragileak)** Biziberrikuntza eta Lankidetza Estrategiarekin lerrokatzea, beste talde eragile batzuekin lankidetza, diziplina anitzekoa eta lankidetza eta berrikuntza zeharkako indargarri gisa lankidetza eta berrikuntza zentro teknologiko/ikertzaileen partaidetza baloratzen ditu.
- **M19.2 (LEADER, GAL Mendinet)** landa-maila, eskualdeko PDRra egokitzea, enplegua **sortzea, berrikuntza, nekazaritza-dibertsifikazioa eta** onuradunaren (emakumeak/gazteak) profila puntuatzen ditu, ekonomia-, lurralde- eta berrikuntza-irizpideak integratuz.

Gauzatzean ikusitako sinergiak

Finantza-gauzatzea oso altua eta homogeneoa izan zen, eta horrek baztertzen du sinergiak orokorrean azpigauzatzearen ondorioz mugatu izana:

52. taula. LGP EUS 2014-2022 finantza-gauzatzea

Neurketa	LGENF plana (€)	LGENF doikuntzaren ondoren exekutatua (€)	% exec.	Gastu publiko osoa (€)
M01 – Ezagutza	2.285.761	2.285.759	~100 %	2.857.199
M03 – Kalitatea	1.484.563	1.484.562	~100 %	2.804.183
M04 – Inbertsioak	33.322.889	33.224.619	99,7 %	63.576.778
M06 – Baserriaren garapena	8.102.782	7.721.539	95,3 %	9.491.555
M08 – Basogintza	6.986.848	6.836.713	97,9 %	12.644.748
M09 – Taldeak	1.359.792	1.359.791	~100 %	1.699.739
M10 – Nekazaritza-ingurumena eta klima	12.293.763	12.291.906	~100 %	16.427.957
M11 – Nekazaritza ekologikoa	1.394.457	1.394.430	~100 %	1.864.083
M13 – Mugak dituzten eremuak	27.092.341	27.083.186	~100 %	35.092.369
M16 – Lankidetza	7.924.976	7.924.973	~100 %	9.915.727
M19 – LEADER	17.216.897	16.916.164	98,3 %	21.247.575
LGP osoa	**119.825.068**	**118.883.643**	**99,2 %**	**178.301.156**

Jarraipenean beste FA batzuei gehigarri lagundu dieten eragiketen gastu publikoa kuantifikatzen da (kontabilitate bikoitzarekin; ez da programazio nagusira gehitu behar):

53. taula. Finantza-ekarpen gehigarria Arloaren arabera

Esparru indartua	Gastu publikoa gehigarri egiten duten *eragiketetan* (€)	Irakurtzen
5B – Energia-eraginkortasuna	94.784.049	Zeharkako ekarpena bere programazio nagusia baino askoz handiagoa (0,64 M€)
5C – Bioekonomia/berriztagarriak	53.832.850	Idem (nagusia 14,97 M€)
4C – Lurzorua/higadura	46.312.177	Inbertsioetatik eta konpromisoetatik indartzea
4A – Biodibertsitatea	45.830.783	M04, M08, M10, M11 errefortzua
2B – Belaunaldi-erreleboa	42.159.597	M06 haratago sorospenean laguntzen duten eragiketak
P1 – Ezagutza/berrikuntza/lankidetza	40.239.559	M01 eta M16ren zeharkako izaeraren isla
2A – Modernizazioa	25.562.145	
5A - Uraren eraginkortasuna	14.287.774	
3A – Katea/kalitatea	14.111.066	
6B – Tokiko garapena	7.748.086	

Esparru indartua	Gastu publikoa gehigarri egiten duten *eragiketetan* (€)	Irakurtzen
5D / 5E	6.539.688 / 6.539.688	Isuriak / karbonoa

Zenbateko hauek berresten dute zeharkako diseinua gauzatze bihurtu zela: 5. Lehentasuneko (energia, bioekonomia, isurketak) eta 4. Lehentasuneko (lurzorua, biodibertsitatea) AF helburuen zati handi bat beste neurri batzuen bigarren ekarpenetan oinarritzen da, batez ere inbertsioak (M04), basogintza (M08) eta konpromisoak (M10/M11). Era berean, bigarren mailako ekarpena egotea ez da frogatutako baterako eragin baten baliokidea: FA horien emaitza-adierazleak oso baxuak dira eta jarraipenak ez ditu eragiketak edo onuradunak neurrien artean lotzen.

54. taula. Identifikatutako sinergia nagusien matrizea

FA/ Jatorriaren lehentasuna	Neurketa	FA/ Lehentasun indartua	Neurri osagarria	Sinergia mekanismoa	Froga eskuragarri	Intentsitatea
2B (erreleboa)	M06.1	2A (modernizazioa)	M04.1	CSO: 35 pt instalatzaileen inbertsioetarako M06.1/ M06.3;gastuen mugaketa M06/M04	Galdetegiak (M04.1/M06.1 talde partekatua: onuradun berak, eragiketa osagarria);gauzatzea % 95-100;2.495 ustiategi modernizatu eta 408 gazte instalatu (M06.1)	**Altua**
1C (prestakuntza)	M01	2A/2B eta gainerako FA	M04.1, M06.1	CSO M04.1 (+5 puntu prestakuntza bakoitzeko); M01 zeharkakoa	18.002 parte-hartzaile banatuta 18 FAetan;kudeatzaileek aitortutako osagarritasuna	**Ertaina**
1A/1B (berrikuntza)	M16	2A/3A (lehiakortasuna)	M04.1/M04.2	CSO: +25 pt M16ri lotutako inbertsioei; AEI/EIP taldeak seinalatzen ditu	159 lankidetza-eragiketa (T2);baina adopzioaren trazabilitatearik gabe (M16 galdetegia)	**Ertaina–baxua**
P4-agri	M10	P4 (4A/4B/4C) eta 5D/5E	M11, M13	Programazio bateratua P4n;lurralde koordinazioa	Zuzendariek (Bizkaia) M10–M11–M13 koordinazioa berresten dute;44.756 hektarea biodibertsitate kontratuak dituztenak (%21,73);~% 100eko gauzatzea	**Ertaina**
P4-agri	M11	4A/5A-5E	M10	Programatutako bigarren mailako ekarpena	Gauzatzea ~% 100;ingurumen-emaitza kuantifikaturik ez	**Ertaina–baxua**
5C/5E (basogintza)	M08	4A/4B/4C, 5E	M04, M16	Forest P4 programazioa;biomasaren	Gauzatzea % 97,9;basogintzako emaitza oso baxuak (4C basogintza	**Baxua**

FA/ Jatorriaren lehentasuna	Neurketa	FA/ Lehentasun indartua	Neurri osagarria	Sinergia mekanismoa	Froga eskuragarri	Intentsitatea
				lankidetza (M16.6)	%0,70);kuantifikaziorik gabe (M08 galdetegia)	
3A (kalitate)	M03.1	4A (biodibertsitatea) / 2A	M11, M04	CSO M03.1: ekoizpen ekologikoari lehentasuna	585 kalitatezko ustiategi (helburuaren %256);aurreikusitako baina neurtu gabeko ekologikoarekin lotura	**Ertaina–baxua**
2A/3A	M04	5A/5B/5C (eraginkortasuna)	—	Bigarren mailako inbertsio-ekarpena	B4. taula: 94,8 M€ (5B) eta 53,8 M€ (5C) ekarpen gehigarria;baina 5B emaitza adierazlea hutsik eta potentzia eragiketak xedearen %74an	**Ertaina**
6B (LEADER, barnekoa)	M19.2 lerroak S21+S22 +S23	6B / 6A (enplegua, enpresak)	M19.2	Adierazle arruntak;lagunta-eskaera	LEADER 2024 ebaluazioa: "ildo hauen arteko sinergia handiak"; S21/S22 koeskaera dokumentatua	**Altua** (barnekoa)
6B (LEADER, barnekoa)	M19.2 lerroak S24+S25	6B (biztanleria finkatzea)	M19.2	Azpiegitura/etxebizitza osagarritasuna enplegua sortzearekin	LEADER 2024 ebaluazioa (Koherentzia atala);populazioaren finkapenean eragin erabakigarria	**Ertaina** (barnekoa)
6B (LEADER)	M19	Baliabideen mobilizazioa	Finantzaketa gehigarria Eusko Jaurlaritza	Arrastatu/palanka efektua	1.135 proiektuetatik 609 finantzaketa nazional osagarriarekin;51,2 milioi euro gehiago mobilizatu dira	**Altua** (finantza osagarria)

Sinergiaren arlo nagusiak

Ezagutza, berrikuntza eta lehiakortasuna (M01, M16, M04, M03/M09)

- **Osatzen dena:** prestakuntza (M01) eta lankidetza/berrikuntza (M16) inbertsioak hartzea (M04), kalitatearen hobekuntza (M03) eta katearen egituraketa (M09) hobetu beharko lukeen zeharkako geruza gisa jokatzen dute.
- **Emaitza bateratu posiblea:** onuradunen gaitasun handiagoa modernizatzeko, berritzeko eta merkatura bideratzeko.
- **Froga: M01** 18.002 parte-hartzailera iritsi zen FA guztien artean banatuta (7.270 2A-n, 3.956 P4-n, 1.838 6A-n, 1.705 6C-n, etab.), eta horrek berresten du bere zeharkako izaeraren gauzatzea; M16k 159 lankidetza-eragiketa finantzatu zituen eta talde eragileen

osaera (nekazaritza, ikerketa, enpresa) egokitzat jotzen da. M04.1/M04.2-ko CSOk konexioa indartzen du (aurreko prestakuntzarako eta lankidetzarekin loturarako puntuak/AEI).

- **Mugak:** kudeatzaileei egindako galdetegiek behin eta berriz azpimarratzen dute prestakuntzaren eta eragiketaren aldaketen arteko trazabilitatea (M01) eta adopzioaren eta proiektuaren osteko transferentziaren jarraipenik eza (M16). Hori dela eta, elkarrekintza sinesgarria eta ondo diseinatuta dago, baina elkarrekin efektua ez da frogagarria.

Lehiakortasuna, belaunaldi-erreleboa eta modernizazioa (M06, M04, M01, M03)

- **Osatzen dena:** gazteen instalazioa (M06.1), modernizazio inbertsioak (M04.1), prestakuntza (M01) eta kalitate/ekologikoa (M03.1).

- **Emaitza bateratua:** balio erantsiko merkatuetara zuzendutako ustiategi modernizatuekin txertaketa berriak finkatzea.

- **Froga:** onartzen den sinergia onena da. ESKek zuzenean lotzen dituzte bi neurriak (35 pt) eta gainjartzea ekiditen dute gastuak mugatuz. Hiru Foru Aldundien galdetegiek M04.1 eta **M06.1** onuradun-profil berberak dituzten inbertsio eta instalazio binomio gisa deskribatzen dituzte, gazteen eta emakumeen lehentasun eraginkorra (laguntzen puntuazio eta intentsitate handiagoa). Gauzatzea handia izan zen (M06.1 408 negozio-planekin eta itxiera negatiboen tasa baxuarekin; 2.495 ustiategi modernizatu 2A-n).

- **Mugak:** kudeatzaileek azpimarratzen dute laguntzak ez dituela egiturazko oztopoak bere kabuz konpontzen (lurzorurako sarbidea, finantzaketa, lizentziak) eta ez dagoela onuradunei inkestarik edo iraunkortasunaren luzetarako jarraipenik ez dagoela; Arabak pizgarri-efektuaren balorazio kritikoagoa eskaintzen du. Sinergiak eraginkortasuna hobetzen du (hainbat helburu onuradun kohorte berdinarekin), baina ezin da kuantifikatu haren magnitudea.

Ingurumena, klima eta nekazaritza-ekoizpena (M10, M11, M13, M08, M04)

- **Osatzen dena:** nekazaritza-ingurumen-konpromisoak (M10), nekazaritza ekologikoa (M11), mugak dituzten eremuetako ordainketak (M13), basogintzako inbertsioak eta ekintzak (M08) eta ingurumen-inbertsioak (M04), guztiak 4. lehentasunean eta 5D/5E FAn bat eginez.

- **Emaitza bateratu posiblea:** ustiategi berak nekazaritza-ingurumenaren eta ekologiaren konpromisoa eta kokapena pilatu ditzake mugak dituen eremu batean, biodibertsitatean, lurzoruan eta kliman eraginak gehituz.

- **Froga:** M04.1 eta M06.1eko OSOek nekazaritzako ingurumen-kontratua (M10) eta ekoizpen ekologikoa (M03.1/M11) saritzen dituzte; Bizkaiko kudeatzaileak lurraldean M10–M11–M13 koordinazioa berresten du;neurri horien gauzatzea ia amaituta zegoen; Biodibertsitate kontratuekin 44.756 hektarea nekazaritza-lur lortu ziren (%21,73) eta 58.642 hektarea 4A+4B+4C multzoan (mugarriaren %162,8).

- **Mugak: M08,** M10 eta basogintzako azpineurrien kudeaketa-langileei egindako galdetegiak bat datoz higadurari, urari, karbonoari edo isurketei buruzko ebidentzia kuantifikaturik ez dagoenean; Emaitza-adierazleak oso baxuak dira (4B % 1,24, 4C nekazaritza % 2,16 eta basogintza % 0,70, 5D % 0,02, 5E % 0,36) eta emisioak murrizteko M16 gastuaren adierazle espezifikoa (T25) % 0,01ean geratu da aurreikusitako %2aren aldean. Ingurumenaren osagarritasuna programatu eta koordinatu egiten da, baina ingurumen-emaitzetan duen eragin bateratua ez da frogatu;izaera konpentsatzailea da nagusi (batez ere M13, "eraldaketa baino konpentsatzailea" kudeatzaileen azterketaren arabera).

Tokiko garapena eta LEADER

- Jarraian berariaz garatzen da bere eginkizun integratzailea dela eta.

LEADER ekarpena (19. neurria)

Euskadik LEADER aplikatu zuen Tokiko Ekintza Talde bakarrarekin, Mendinet (Landa Garapeneko 18 Elkartek, 6 lurralde historikoka eta HAZI Fundazioak osatua), 122 udalerri eta 93.346 biztanleko Toki Garapeneko Parte-hartze Estrategia bakarrarekin. Horrek baldintzatzen du aplikagarria den sinergia kontzeptua: Euskadin LEADER-ek sinergiak sortzen ditu batez ere barne (laguntza lerroen artean) eta sareko gobernantza, ez LAG anitzen artean.

Gauzatze-datuei dagokienez, 19. neurriaren aurrekontua 47,8 M€-koa da (18,9 M€ LGENF + 28,9 M€ Eusko Jaurlaritza; LGParen LGENFaren %16,9), eta 19.2 (EDLP gauzatzea; ia guztia biltzen du), 19.3 (lankidetza) eta 19.4 (funtzionamendua eta animazioa) azpineurrien bidez antolatzen da. 19.2 bost ildotan gauzatzen da (S21 start-up, *S22* enpresetako inbertsioak eta nekazaritza-dibertsifikazioa, S23 kontratazioa, S24 azpiegiturak eta S25 etxebizitza); S22+S24 ildoek gastuaren %93 biltzen dute. 1.035–1.135 proiektu inguru finantzatu ziren, ~654 enplegu loturekin (sexu-banaketa ia parekidea: %51,3 emakumeak), eta GALaren xede-biztanleriaren %100 estali zen (EDLaren pean dagoen landa-biztanleriaren %52,59).

Dokumentazioak erakusten du lehen hiru lerroek (S21 enpresa sortzea, S22 inbertsioak, S23 kontratazioak) sinergia handiak dituztela haien eta lorpen- eta emaitza-adierazle komunak, onuradun berdinek S21 eta S22 elkarrekin aplikatzearen froga enpirikoarekin;eta S24 (azpiegitura/zerbitzuak) eta S25 (etxebizitza) lineak biztanleria ezartzeko helburua osatzen dutela. LGP osoaren euskarri kualitatibo handiena duen sinergia da (intentsitate handikoa, LEADER-en barnekoa bada ere).

Sareko GAL eredu bereziak lurraldearen erabateko kapilartasuna eta behetik gorako ikuspegia eskaintzen du, beharrizanak tokikotik globalera transferitzen dituena. Garrantzitsua den arrastatze/palanka efektu bat nabarmentzen da: 1.135 proiektuetatik 609 Eusko Jaurlaritzaren finantzaketa gehigarriarekin finantzatu ziren, 51,2 M€ gehiago mobilizatuz. Finantza-sinergia hobekien frogatua da, nahiz eta finantzaketaren osagarritasuna (LGENF + foru funtsak) osatzen duen FAren arteko elkarrekintza baino.

19.3 lankidetza mailan, 99 % finantzarioa exekutatu zen, baina 2 proiektuekin (lurralde arteko 1 eta 1 transnazionalak) aurreikusitako 5rekin alderatuta, atzerapenak eta hasierako finantzaketa faltagatik; 12 GALek lurralde arteko lankidetzan parte hartu zuen eta 4 nazioarteko lankidetzan. Balorazio kualitatiboa positiboa da, baina esparrua mugatua da.

Enpleguaren sorreran/mantentzean (turismoa, dibertsifikazioa), zerbitzu eta azpiegituretan (S24: 354 azpiegitura eta 247 zerbitzu) eta genero-dimentsio nabarmena aitortzen da. Populazioaren finkapen-efektua, positiboa bada ere, ez da erabakigarria.

Kontuan hartu behar diren mugak hauek dira: LEADER adierazleen kopurua eta sorta txikia da eta haien jardunari buruzko epaiketa mugatzen du, zaila dela laguntzen eragina beste aldagai sozioekonomikoetatik isolatzea, eta administrazio-zama handiak daudela eta gastuaren lurralde-kontzentrazioa (Arabako eskualdeak). Garrantzitsua den galdera honetarako, ebaluazioak ez du informaziorik LEADER-ek LGParen neurri espezifikoekin (M01, M04, M06, M16), ez FEDER/ESF edo beste programa batzuekin, ez mugaketa/finantzaketa bikoitzarekin duen osagarritasuna aztertzeko; Hori dela eta, LGPko gainerako LEADER sinergia eskuragarri dagoen dokumentazioarekin frogatu gabeko moduan sailkatuta dago.

Sinergiak mesede edo mugatu dituzten faktoreak

Faktore erraztzaileak

- **Neurketa anitzeko diseinua bi zeharkako neurriekin (M01 eta** M16) AF ia guztietarako programatuta.
- **Pizgarri gurutzatu esplizituak dituzten hautaketa-irizpideak** (M04.1 eta M06.1 sari-prestakuntza, ekologikoa/kalitatekoa, nekazaritza-ingurumena, zirkuitu laburrak,

lankidetza eta mugak dituzten eremuak) eta **gainjartzea saihesten** duen M06/M04 mugaketa.

- **Tresnen kontzentrazio estrategikoa 4. lehentasunean** (biodibertsitatea, ura, lurzorua).
- **Finantza-gauzatze oso altua eta homogeneoa (%99,2),** masa kritikoa bermatzen zuen ia neurri guztietan.
- **Onuradunen hurbiltasuna eta jarraipena inbertsioaren** eta instalazioaren artean (profil bera M04.1/M06.1, hiru Foru Aldundiek berretsita).
- **Bigarren mailako ekarpenak benetan erregistratuta eta prestakuntza FA guztietan** zabalduta.
- **Behetik gorako ikuspegia eta sare bakarra** (Mendinet) lurralde-kapilaritate osoa eta **eskualdeko funtsekin** palanka-efektua duena.

Faktore mugatzaileak

- **Sinergia-adierazle espezifikorik eta** eragiketak/onuradunak neurrien artean lotzen dituen sistemarik eza.
- **Jarraipeneko neurrien artean onuradun komunak** identifikatu ezin izatea.
- **Emaitzen trazabilitatea eza:** prestakuntza → adopzioa (M01);lankidetza → transferentzia (M16);inbertsioak → ondorioak (M04.1/M06.1 onuradunei inkestarik gabe);ingurumena → kuantifikatutako emaitzak (M08, M10, M11).
- **Erakundeen artean banatutako** kudeaketa (Eusko Jaurlaritza eta hiru Foru Aldundiak) heterogeneotasun operatiboarekin **eta OSKaz haratago neurrien arteko koordinazio mekanismo** formalen frogarik gabe.
- **Emaitza-adierazle oso baxuak edo ez dira** hainbat FAtan, **eta energia-eragiketak mugarriaren** azpian.
- LEADER-en: adierazle nahikoak, karga administratiboak eta atzerapenak, lurralde kontzentrazioa eta LGPko **gainerako kidegoekiko artikulazioaren azterketarik** ez.
- **Bigarren mailako** ekarpenen berezko kontabilitate bikoitza, eragin bateratua gehitzea edo kuantifikatzea eragozten duena.

PDRri ekarpena

Sinergiek LGParen eraginkortasunari lagundu diote modu erreal baina mugatuan, eta haien ekarpena neurrien elkarbizitza soilaren mailatik gorakoa da honako termino hauetan:

- **Ekintza/kohorte berdinarekin hainbat helburu lortzea:** errelebo-modernizazio ardatzean (M06.1 eta M04.1) berretsia, non nekazari gazteen biztanleria berak instalazioa, inbertsioa eta, irizpideen arabera, kalitate/orientazio ekologikoa eta prestakuntza pilatzen dituena. Eraginkortasuna hobetzeko modurik sendoena da.

- **Neurri baten emaitzak beste baten bidez indartzea:** sinesgarriak ezagutzan eta inbertsio/berrikuntzan (M01/M16 M04/M03-n), prestakuntzaren zeharkako hedapenaren laguntzarekin (18.002 parte-hartzaile) eta 159 lankidetza-eragiketekin, baina ez zen kuantifikagarria trazagarritasun faltagatik.

- **Helburu ekonomikoak, ingurumenekoak eta sozialak** integratzea: bigarren mailako ekarpenetan (hamarka milioi euro 5B, 5C, 4A, 4C aldera) eta 4. lehentasunean materialki presente, nahiz eta ingurumen-emaitza bateratu baten frogarik izan ez.

- **Esku-hartzeak lurralde-beharretara egokitzea, eragileak mobilizatzea eta lurralde-efektu zabalagoak sortzea:** LEADER-en ekarpena, lerroen barne integrazioa, sarearen gobernantza eta 51,2 M€-ko palanka-efektua, nahiz eta LGPko gainontzekoekin artikulazio frogatu gabe.

Eraginkortasuna ez da konexio kopuruaren arabera ebaluatu behar (diseinuaren arabera altua dena), baizik eta arrazoiz hobetutako emaitzengatik. Irizpide horrekin, eraginkortasunaren hobekuntza neurrizkoa da: argia lehiakortasun-errelebo-modernizazioa blokean eta LEADER-en barne integrazioan;sinesgarria baina ez frogagarria ezagutza-berrikuntzan eta ingurumen-arloan;eta LEADER–LGP artikulazioan eta ingurumen-ondorio kuantifikatuetan frogatu gabe.

2.20 LH 20 zk. Zenbateraino lagundu du laguntza teknikoak 1303/2013 (EB) Erregelamenduaren 59. artikuluan eta 1305/2013 (EB) Erregelamenduaren 51. artikuluko 2. paragrafoan ezarritako helburuak lortzen?

Euskadiko 2014-2022 LGParen laguntza teknikoa, aldi osoan, Kudeaketa Agintaritzaren ohiko jarduerari zeharkako laguntza-tresna gisa konfiguratu da, programaren egitura-kudeaketako baliabideekin nekez estali zitezkeen funtzioak laguntzera zuzenduta. Aztertutako dokumentazioari esker, bere jarduera berreraiki daiteke batez ere komunikazioaren eta publizitatearen inguruan, urteko txostenetako arlo zehatz eta jarraituenetan eta, modu osagarrian, ebaluazioaren, jarraipenaren, kudeaketa sistema informatizatuen eta programaren kudeaketa eta itxiera laguntzeko zenbait lan teknikoren inguruan, laguntza teknikoak emandako oharrean ikusten denez.

2.20.1 Ebaluazio galderari erantzuna

Informazioa, komunikazioa eta publizitatea (59. artikulua: informazioa, komunikazioa eta publizitatea)

Hau da laguntza teknikoak aldi osoan ekarpen argiago, iraunkor eta egiaztagarriagoa egin zuen arloa, eta urteko txostenetako laguntza teknikoaren atalen ardatza da.

Hasierako **fasean (2015-2016),** programari nortasuna eta kanal propioak eskaintzera bideratu zen ekintza. Komunikazio-estrategia Jarraipen Batzordean aurkeztu ostean (2015eko azaroa), programaren marka eta irudia (logoa eta "OSOA: landa garapen integralerako" lema) sortu zen, LGParen deialdi, dokumentazio eta komunikazioetan Europar Batasunaren ikurrarekin batera sistematikoki txertatuta;sare sozial batean kontu bat ireki zen;eta programarako webgune esklusibo bat diseinatu eta jarri zen martxan (2016ko apiriletik martxan).

Ekintza hauek komunikazio-azpiegitura **egonkor bat izatea ahalbidetu zuten,** deialdiak, gauzatze-txostenen laburpenak, jarraipen-batzordeei buruzko informazioa, dokumentu nagusiak eta deialdien taula urte eta neurrien arabera biltzen zituena.

Garapen **fasean (2017-2020),** komunikazioa sendotu eta dibertsifikatu egin zen: webguneko edukien mantentzea eta eguneratzea (bisiten erregistroarekin: 5.000 baino gehiago metatu ziren 2018ra arte eta 5.300 erabiltzaile inguru/19.700 orrialde bistaldi 2019 erdialdera arte), Deialdiko oharrak eta prentsa-oharrak argitaratzea, prentsa-oharrak eta prentsa-oharrak argitaratzea. sektoreko aldizkariaren bi urtean behin eta astero telebistako programa baten bidez, sektoreko aldizkari espezializatuen bidez hedatzea eta Kudeaketa Agintaritzaren parte hartzea, hizlari gisa, estatuko eta Europako ekitaldietan (besteak beste, Landa Garapenerako Europako Sarearen

jarduerak 2017an, EIPA/IVAP mintegia, 2017an Agri Innovation Summit-a eta 2019an Euromontana ekitaldi bat).

Praktika onak eta proiektu **enblematikoak (lankidetza proiektuak eta nekazari** gazteentzako laguntza sistema) zabaltzeko funtzio bat ere gehitu zen, beste eskualde batzuetan eta Europako foroetan adibide gisa erabilia.

Kontuan izan behar **da, 2021etik aurrera, urteko txostenen kontakizuna normalizatu eta** errepikatzen dela (webgunea, aldizkaria eta telebista programa, publizitatea onuradunen maila indibidualean), ildo honen bilakaerari buruzko elementu edo ñabardura berririk sartu gabe. Homogeneizazio dokumental honek aldiaren azken fasean komunikazioaren intentsitatea mantendu, murriztu edo besterik gabe zehazteari utzi dion ebaluatzeko aukera mugatzen du.

Komunikazio-ekintzei esker, LGP neurriei eta deialdiei buruzko informazio eskuragarria eta eguneratua eskaintzea ahalbidetu zuten balizko onuradunei eta publiko orokorrari, eta programaren eta Europako kofinantzatzailearen ikusgarritasuna indartu zuten. Jardueraren eta produktuaren **aldetik nahikoa eta ongi egiaztatua den ekarpena da** hau, nahiz eta ez dagoen emaitza-adierazlerik (adibidez, komunikazioak aplikazioen kopuruan edo kalitatean duen eragina) bere eragina neurtzea ahalbidetzen duena.

Ebaluazioa (59. artikulua: ebaluazioa)

Ebaluazioa, komunikazioarekin batera, laguntza teknikoaren bigarren lerro nagusia da.

Laguntza teknikoak LGP Ebaluazio **Plana eta urteko ebaluazio-ekintzak lagundu zituen,** ebaluazio-taldearekin elkarlanean. Erdiko fasean, ebaluazio-txostenak (txostena zabaldu/hobetua barne) eta Ebaluazio-gaitasuna sendotzeko **urteko saioak egin ziren Kudeaketa Agintariarekin** eta inplikatutako eragileekin (2017 eta 2018). hortik gomendioak atera ziren adierazleen aldez aurretiko kargatzeari buruz ebaluazio galderen berrikuspena eta datuak emateko arduradunak izendatzea. Epearen azken fasean, Lankidetza neurriaren ebaluazio **espezifiko bat agindu zen (unibertsitatearen** eta eragile dinamizatzaile baten artean elkarlanean garatua) eta esparru berria ezartzearen atzerapenetik eratorritako trantsizio-epeari aurre egiteko Ebaluazio **Plana 2021ean birplanteatu zen, urteko** ebaluazio-ekintzak bermatzeko kanpoko ebaluazio-zerbitzuak kontratatzea gutxienez 2021, 2022 eta 2023 urteetan LEADER eta genero ikuspegiari buruzko gaikako ebaluazioak egitea. Dagoeneko 2025ean, laguntza teknikoak ex post ebaluazioaren **prestaketa lanak lagundu zituen, laguntzaren** datu-basearen berrikuspenaren eta ustiapenaren bidez, ebaluazio-taldeari informazio kuantitatibo homogeneoa emateko.

Laguntza teknikoak etengabeko laguntza eman zion ebaluazio-funtzioari eta aldizkako analisiak eta ebaluaziorako informazio ustiatua eskuratzea erraztu zuen. Hala ere, 2019ko erdialdeko

ebaluazioak berak baieztatu zuen ebaluazio-gaitasuna **sortzeko jarduerak ez zirela aurreikusitako irismenera iritsi eta** kudeaketa-aplikazioan izandako desorekek eta atzerapenek ebaluazio-zereginetan eragina izan zutela.

Jarraipen- eta informazio-sistemak eta datu-truke elektronikoak (59. artikulua: jarraipena; datu-truke elektronikoko sistemak garatzea eta erabiltzea)

Laguntza teknikoak jarraipen-batzordeen **antolaketan eta tresna** informatikoak prestatzen eta **hobetzen lagundu zuen 2014-2022 LGParen** kudeaketa errazteko eta, azken fasean, esparru berriaren (NPEPE 2023-2027) ere. Jarraipen-aplikazioa datuak biltzeko eta laguntza-informazioa ustiatzeko tresna zentrala zen.

Garrantzitsua da bilakaera kontrastea: 2019ko erantzunak berariaz adierazi **zituen aplikazioko informazioaren eskuragarritasunaren atzerapenak** eta desorekak, ebaluazio-zereginetan eragina dutenak; Itxiera-fasean (2025), ohar osagarriek bilera teknikoak deskribatzen dituzte, besteak beste, jarraipen-eskaeran eta ex post ebaluaziorako laguntzen datu-basearen ustiapenari begira. Esan daiteke, beraz, laguntza teknikoak programaren **informazio-sistemak garatzen eta mantentzen lagundu zuela, nahiz eta** dokumentazioan ikusten den funtzio horrek jarraipena eta ebaluazioa baldintzatu zuten zailtasunak izan zituela hasierako eta tarteko fasean.

Prestaketa, kudeaketa eta gauzatzea (59. artikulua: prestaketa eta plangintza; kudeaketa eta gauzatzea)

Komunikazio estrategiaz eta Ebaluazio Planaz gain, laguntza teknikoak kudeaketari **laguntzeko lan teknikoak finantzatu** zituen: nekazaritza-ingurumeneko laguntzetan galdutako irabazien azterketak eta ziurtapena, LGParen esparruan finantza-tresnak ezartzeko azterlanak eta jarraipen-batzordeen antolaketa. Epearen azken fasean, programaren aldaketen **izapideak (hamargarren aldaketa, izaera** finantzarioa, 2025ean izapidetu zen, LGENF eta EURI funtsen erabateko gauzatzea ziurtatzeko) eta koordinazio teknikoko bilera **anitz egin zituen Kudeaketa** Agintaritzaren, neurriak kudeatzen dituzten organoen eta Erakunde Ordaintzailearen artean.

Laguntza teknikoak laguntza espezializatua eman zuen kudeaketa-behar zehatzak konpontzeko (nekazaritzako ingurumen-konpromisoen balorazio teknikoa, finantza-tresnen diseinua) eta programaren gobernuari eusteko (batzordeak, erakundeen arteko koordinazioa).

Kontrola, egiaztapena eta auditoria (59. artikulua: kontrola eta auditoria)

2025ean, kontrolekin, kontrol-estatistikekin eta lehen zutabearekin eta SIGPACarekin lotutako bilera teknikoak egingo dira.

Sareak, jardunbide egokien koordinazioa eta trukea (59. artikulua: sareak sortzea; praktika onen trukea)

Landa Sare Nazionalarekin **(RRN) koordinazioa** behin eta berriz errepikatzen den ekintza izan zen aldi osoan: laguntza-deialdien aurkezpen sistematikoa, amaitutako lankidetza-proiektuei buruzko informazioa eta sarearen kanalen bidez zabaltzeko praktika ontzat jotzen diren proiektuei buruzko informazioa, RRN Jarraipen Batzordeko kide gisa sartzea eta, tarteka (2018), NRN artikulu informatibo baten bidez lankidetzan. Horri gehitzen zaizkio Europako foroetan praktika onak zabaltzea eta Kudeaketa Agintaritzaren eta erakunde kudeatzaileen arteko koordinazio bilerak.

Gaitasuna indartzea (59. artikulua: agintari arduradunen, onuradunen eta dagozkion bazkideen gaitasuna indartzea)

Ebidentzia nagusia Kudeaketa **Agintaritzari eta inplikatutako eragileei** zuzendutako Ebaluazio Gaitasuna Lantzeko saioetan eta organo kudeatzaileekiko koordinazio-bileretan biltzen da.

Sinplifikazioa, administrazio-kargak murriztea eta erreklamazioak ebaztea

Ez dago informazio nahikorik onuradunentzako administrazio-kargak sinplifikatzeko edo murrizteko **bereziki zuzendutako laguntza teknikoko** ekintzak egiaztatzeko, nahiz eta tresna informatikoek zeharka kudeaketa erraztu izan balute.

51. artikuluko 2. paragrafoaren aplikazioa (1305/2013 (EB) Erregelamendua)

51.2 artikuluak LGParen guztizko zenbatekoaren % 4ra arte bideratu ahal izango da 59. artikuluko eginkizunetara eta muga horren barruan, Landa Sare Nazionala sortu eta funtzionatzeko zenbateko bat gordetzea eskatzen du.

- **Aurrekontu datuak eta %4ko muga:** laguntza teknikoko neurrirako gastu publikoa 679.245 **eurokoa izan da, LGParen gastu osoaren %0,3aren** baliokidea. Datu horri esker, laguntza teknikoko gastua % 4ko sabaia **oso eroso egon zela baieztatzen** dugu.

- **Landa Sare Nazionalerako Erreserba:** Euskadikoa bezalako eskualdeko LGP baten kasuan, NRNren sorrera eta funtzionamendua Landa Garapenerako Programa Nazionalari dagokio. Ondorioz, Euskadiko PDRn dokumentatutako NRNrekin koordinazio eta zabalkunde ekintzak ez **dira nahasi behar programa honen esparrutik kanpo dagoen sarearen sorrera eta** funtzionamenduaren berariazko finantzaketarekin.

Ekarpen globala

Laguntza teknikoak modu argi, zeharkako eta iraunkorrean lagundu du Euskadiko 2014-2022 LGPa gauzatzen, 59. artikuluan aurreikusitako eginkizun gehienak hartzen dituena: modu bereziki sendo eta egiaztagarrian **informazioa, komunikazioa eta** publizitatean, eta modu egokian **laguntza egokian ebaluazioan, jarraipenean, kudeaketa-sistema** teknikoetan,

jarraipenean, kudeaketa-lanetan tresnak, aldaketak prozesatzea eta marko berrirako trantsizioa prestatzea). Hori guztia, gainera, kostu oso eduki batekin **lortu da (gastu** osoaren % 0,3), eta horrek tresnaren proportzionaltasunaren araberako balorazioa indartzen du.

Ez da ekarpen handi gisa kalifikatu bi arrazoirengatik: (i) frogak ekintza eta produktuen existentzian oinarritzen dira, ondorioak frogatzea ahalbidetzen duten emaitza-adierazlerik gabe eta (ii) 59. artikuluaren hainbat funtzio (kontrola eta auditoria, zamak sinplifikatu eta murriztea, erreklamazioak ebaztea) apenas dokumentatuta daude.

2.21 LH 21. zk. Zenbateraino lagundu du NRNk 1305/2013 (EB) Erregelamenduaren 54. artikuluko 2. paragrafoan ezarritako helburuak lortzen?

Landa Sare Nazionala Landa Garapenerako Programa Nazionalaren esparruan sortutako eta Nekazaritza, Arrantza eta Elikadura Ministerioak koordinatutako erakundea dela kontuan hartuta, ez da egokia atal hau osatzea.

2.22 LH 22 zk. Zenbateraino lagundu du LGPak Europa 2020 Estrategiaren helburu nagusia lortzen 20-64 urte bitarteko biztanleen enplegu-tasa gutxienez % 75era igotzeko?

Euskadi 2014-2022 LGPak Europa 2020 Estrategiaren enplegu-helburuari egindako ekarpena moderatua da: egiaztagarria eta positiboa landa-enplegu zuzeneko eta zeharkako mailan, baina eskala txikikoa eta ez da lurraldeko okupazio-tasa agregatuaren bilakaerari egotz daitekeena.

Analisiak hiru plano bereizi behar ditu:

- **Lan-merkatuaren bilakaera orokorra.** Euskadiko 20-64 urte bitartekoen okupazio-tasa nabarmen hobetu da Programaren indarraldiaren garaian, %65,7tik (2014) %73,3ra (2022) (+7,6 puntu).%75eko atalasea 2023an bete zen lehen aldiz (%75,3), nahiz eta 2020ko xede-urtean ez zen lortu (%70,9), pandemiak eraginda, eta 2024an tasa %74,2ra jaitsi zen. Bilakaera horrek ziklo ekonomikoari eta enplegu politika orokorrei erantzuten die batez ere, eta ezin zaio PDRri egotzi.

- **Programari zuzenean egotz dakizkiokeen lan-emaitzak.** LGPak enpleguaren emaitza zehatz eta egiaztagarria jasotzen du: LEADER proiektuetan sortutako 654 lanpostu (R24/T23 adierazle komuna), banaketa ia berdinarekin (322 gizon eta 332 emakume). Horri gehitu zaizkio belaunaldi-erreleborako laguntza (520 gazte nekazaritza-enpresa sortzeko laguntzen onuradun, 6.1 azpineurria) eta prestakuntza-esfortzu nabarmena (prestakuntza-ekintzetan 18.002 parte-hartzaile, T3).

- **Zeharkako ekarpenak.** Inbertsioak ustiategietan eta nekazaritzako elikagaien industrian (M04, 63,6 M€ exekutatuak) ustiategien eta enpresen garapena (M06) Lankidetza eta berrikuntza (M16, 159 eragiketa) eta LEADER-en lurralde biziberritzea (finantzatutako 1.063 proiektu, 93.346 biztanle tokiko garapen estrategiaren barruan) mekanismo sinesgarriak dira landa eremuko jarduera ekonomikoa eta enplegua mantentzeko. mantentzen den enpleguan duen eragina eskuragarri dauden adierazleekin kuantifikatu ezin den arren.

2.22.1 Ebaluazio galderari erantzuna

Epai-irizpidea	Mota	Adierazlea	Kalkulatutako balioa	Iturria
LGPak diharduen lan testuingurua hobetu egin da	Testuinguruaren adierazlea	Enplegu-tasa 20-64 (2014 eta 2022)	%65,7 → %73,3 (+7,6 pp)	Eurostat
Europa 2020 helburura hurbildu edo lortu da (%75)	Testuinguruaren adierazlea	Distantzia %75ean (Euskadi)	2020: −4,1 orr;2023:	Eurostat

Epai-irizpidea	Mota	Adierazlea	Kalkulatutako balioa	Iturria
			+0,3pp;2024: −0,8 orr	
LGPak landa-enplegu zuzena sortu du	Emaitzen adierazle arrunta	R24/T23 – LEADER proiektuetan sortutako enplegua (6B)	654 (322H / 332M)	IAE 2025 eta jarraipenaren datu-basea
Belaunaldi aldaketaren alde egin da	Produktibitate-adierazlea	Nekazari gazte onuradunak (M06.1, 2B)	520	Jarraipen datu-basea
	Emaitzen adierazle arrunta	R3/T5 – % gazte planak dituzten ustiategiak (2B)	3,14 %	IAE 2025
LGPak giza kapitala indartu du	Emaitzen adierazle arrunta	T3 – Prestakuntzako partaideak (1C)	18.002	IAE 2025
Inbertsio produktiboa eta bideragarritasuna lagundu dira	Emaitzen adierazle arrunta	Inbertsiorako laguntza duten ustiapenak (M04, 2A)	2.495 (R1/T4 = % 15,08)	IAE 2025
Berrikuntza eta jarduera berriak bultzatu dira	Emaitzen adierazle arrunta	T2 – Lankidetza eragiketak (1B)	159	IAE 2025 eta jarraipenaren datu-basea
LEADER-ek lurraldea dinamizatu du	Produktibitate-adierazlea	LEADER proiektuak finantzatuta (O20)	1.063	IAE 2025 eta jarraipenaren datu-basea
LEADER-ek lurralde-estaldura lortu du	Emaitzen adierazle arrunta	R22/T21 – Landa-biztanleria % EDLan (6B)	52,59 %	IAE 2025
LGPak baliabideak mobilizatu ditu enplegu/jarduera neurrietan	Finantza-adierazlea	M01+M04+M06+M16+M19-n gauzatutako gastu publikoa	107,09 M€ (LGParen %60,1)	IAE 2025 eta jarraipenaren datu-basea
Enpleguaren banaketa sexuaren arabera	Adierazle gehigarria	Emakumeek okupatutako LEADER enpleguaren %	50,8 %	IAE 2025

Lan-testuinguruaren bilakaera

55. taula. Enplegu-tasa, 20-64 urteko biztanleria[3]

Lurraldea	Hasierako urtea	Hasierako tasa (2014)	Azken urtea	Azken tasa (2022)	Aldaketa 2014-2022 (pp)	2024ko tasa	Aldaketa 2014-2024 (pp)
Europar Batasuna (EB-27)	2014	68,1	2022	74,6	**+6,5**	75,7	+7,6
Espainia	2014	59,9	2022	69,3	**+9,4**	71,4	+11,5
Euskadi (ES21)	2014	65,7	2022	73,3	**+7,6**	74,2	+8,5

20-64 urteko okupazio-tasa Euskadin **7,6 pp hazi da Programak indarrean dagoen** bitartean (%65,7tik %73,3ra) eta 8,5 pp 2024ra arte. Bidea 2013-2014ko minimoaren ondoren susperraldi

[3]Serie etenaldia 2021etik aurrera

iraunkorrekoa da, 2020ko etenaldi ziklikoa (%70,9, pandemia efektua) eta ondorengo hobekuntza berri batekin.

Euskadi Espainiaren gainetik dago sistematikoki epe osoan (2022an, %73,3, %69,3ren aldean; +4,0 pp-ko aldea), eta EB-27ko batez **bestekotik oso gertu, aldiaren** amaieran apur bat beherago (%74,2, 2024an %75,7aren aldean; -1,5 pp). Era berean, Espainia maila baxutik abiatzen da eta azkarrago hazten da (+9,4 pp), aldea murriztuz, baina Euskadiko mailara edo helburuko atalasea iritsi gabe.

56. taula. Enplegu-tasa sexuaren arabera

Urtea	Gizonak	Emakumeak	Genero-arraila (pp)
2014	69,9	61,6	8,3
2019	75,7	69,1	6,6
2022	77,2	69,5	7,7
2024	76,4	72,0	4,4

Emakumeen okupazio-tasa biziago ari da aurrera egiten Euskadin (% 61,6tik % 72,0ra 2014 eta 2024 artean, +10,4 pp) **gizonezkoen okupazio-tasa** (+6,5 pp) baino, genero-arraila 8,3tik 4,4 ppra murriztuz.landa-emakumeen enpleguan eragina duten LGP ekintzena.

%75eko helburuari buruzko egoera

57. taula. Euskadiren egoera enplegu-tasarekiko

Lurraldea	Urtea	Enplegu-tasa 20-64	%75etik distantzia (pp)	Betetzea
Euskadi	2020 *(helburua Europa 2020)*	70,9	−4,1	Ez da iritsi
Euskadi	2022 *(programaren amaiera)*	73,3	−1,7	Ez da iritsi
Euskadi	2023	75,3	+0,3	**Iritsi da**
Euskadi	2024	74,2	−0,8	Ez da iritsi
Espainia	2024	71,4	−3,6	Ez da iritsi
Europar Batasuna (EB-27)	2024	75,7	+0,7	Iritsi da

Estrategiaren jatorrizko xede-urtean (2020), Euskadi ez zen % 75era iritsi (% 70,9; −4,1 pp), pandemiaren ondoriozko uzkurtze testuinguru **batean.2023an, %75eko atalasea gainditu** zuen lehen aldiz (%75,3), EB-27ko batez bestekoaren urte berean, eta Espainiaren aurretik (ez du lortu). Hala ere, lorpena ez da finkatu: 2024an euskal tasa %74,2ra jaitsi zen (-0,8 pp helburuarekin alderatuta).

Makro emaitza hau testuinguru-adierazlea da; Haren jokabidea ziklo ekonomikoaren eta politika orokorren araberakoa da, eta ez zaio PDRri egotzi, zeinaren pisu erlatiboa enplegu osoaren gainean nahitaez mugatua baita.

Enpleguarekin lotutako LGP ekintzak

58. taula. Neurrika mobilizatutako baliabideak

Neurketa	Egindako gastu publiko osoa (€)	LGP osoaren %	Lan-ekarpen mota
M01 – Ezagutza transferentzia eta prestakuntza	2.857.199,14	1,6 %	Zeharkakoa (enplegagarritasuna)
M04 – Aktibo fisikoetan egindako inbertsioak	63.576.777,63	35,7 %	Zeharkakoa (mantenua/bideragarritasuna)
M06 – Baserria eta negozioen garapena	9.491.554,70	5,3 %	Zuzenekoa eta zeharkakoa (gazteak, autonomoa)
M16 – Lankidetza	9.915.726,80	5,6 %	Zeharkakoa (berrikuntza, jarduera berriak)
M19 – LEADER	21.247.574,64	11,9 %	Zuzena (enplegua) eta zeharkakoa (dinamizatzea)
Enpleguarekin lotura handiagoa duten azpiguztizko neurriak	**107.088.832,91**	**60,1 %**	—
LGP osoa (neurri guztiak)	*178.301.156,11*	*100 %*	—

LGENF exekutatutako ekarpen metatua 119,76 milioi eurokoa da indarrean dagoen 119,83 milioi euroko finantza-plan baten **aldean, eta horrek gauzatze ia osoa adierazten du (% 99,9** inguru). Gauzatze-maila handiak erregistratutako lorpenen sinesgarritasuna indartzen du, nahiz eta berez ez dakar enplegua sortzea.

Era berean, azpimarratzekoa da %60,1eko azpiguztia ez dela «enplegurako gastuaren» baliokidea: enpleguarekin lotura hein handi batean zeharkakoa duten neurriak biltzen ditu (bereziki M04, inbertsio guztiak enplegurik sortu gabe inbertsioak finantzatzen dituena).

LGPak enpleguarekin eta jarduera ekonomikoarekin lotutako ekintzak esku-hartze eremu ezberdinetan gauzatu dira. Prestakuntzan, 1C esparruan, T3 adierazleak 1305/2013 (EB) Erregelamenduaren 14. artikuluaren arabera prestatutako 18.002 parte-hartzaile erregistratzen ditu.2B esparruan, M06.1 azpineurriak gazteak nekazaritza-sektorean txertatzeko laguntza eman zuen, 520 onuradun izan baitziren IAE 2025aren lorpen metatuen arabera. R3/T5 adierazleak erakusten du ustiategien % 3,14k nekazari gazteentzako negozio-planak garatu zituela.

Inbertsioei dagokienez, 4. neurriak 2.495 ustiategiren berregituraketa edo modernizazioari laguntza ematea ahalbidetu zuen, hau da, guztizkoaren % 15,08, R1/T4 adierazlearen arabera. Bere aldetik, 16. neurriak 1B eremuko 159 lankidetza eta berrikuntza eragiketa finantzatu zituen. Azkenik, LEADERek 1.063 proiektu lagundu zituen eta tokiko garapen estrategia 93.346

biztanletara zabaldu zuen, landa-biztanleriaren % 52,59ren baliokidea, R22/T21 adierazlearen arabera.

Lanpostua sortu eta mantendu

59. taula. Enplegu adierazleak

Adierazlea (emaitza ohikoa)	Eremua	Balio metatua	Sexuaren araberako banaketa
R24/T23 – Diruz lagundutako proiektuetan sortutako enplegua (LEADER)	6B	654	322 gizon (%49,2) / 332 emakume (%50,8)
R21/T20 – Diruz lagundutako proiektuetan sortutako enplegua	6A	654	322 gizon (%49,2) / 332 emakume (%50,8)
Egiazta daitekeen zuzeneko enplegu osoa	—	654	Genero-parekidetasuna

Programaren egiaztagarria den zuzeneko enplegua LEADER-en **kontzentratzen da erabat:** 654 lanpostu sortu dira, **ia banaketa berdinarekin** (%50,8 emakumeek okupatuta). Emaitza nabarmena da landa eremuan, bai bere zenbatekoagatik, bai emakumeentzat gizonen proportzio berean enplegua sortzeagatik.

6A esparruko enplegu-adierazlea **LEADER enpleguarekin bat** dator, eta zuzeneko enplegua sortzea LEADER bidez bideratu eta kontabilizatu dela adierazten du.

Era berean, ez dago enpleguari eusteko adierazle zehatzik. Beraz, inbertsioei edo eragiketen jarraikortasunari lotutako lanpostuen mantentzea ez da kuantifikatzen eta zeharkako ekarpen sinesgarri gisa hartzen da.

LEADER ekarpena

LEADER (M19) LGPak landa enpleguari eta lurraldearen suspertze ekonomikoari zuzeneko ekarpenaren bektore nagusia da:

60. taula. LEADER adierazleak

Adierazlea	Balioa	Iturria
LEADER proiektuetan sortutako enplegua (R24/T23)	654 (322H / 332M)	IAE 2025 eta jarraipenaren datu-basea
LEADER proiektuak finantzatuta (O20)	1.063	IAE 2025 eta jarraipenaren datu-basea
Tokiko ekintza-taldeak hartzen duen biztanleria (O18)	93.346	IAE 2025 eta jarraipenaren datu-basea
Landa-biztanleriaren % tokiko garapen estrategietan (R22/T21)	52,59 %	IAE 2025 eta jarraipenaren datu-basea

Adierazlea	Balioa	Iturria
Zerbitzu/azpiegitura hobetuen onuradun den biztanleria (O15)	845.141	IAE 2025 eta jarraipenaren datu-basea
Lankidetza-proiektuak (lurralde artekoak / transnazionalak)	1 / 1	IAE 2025 eta jarraipenaren datu-basea
Egindako gastu publiko osoa (M19)	21.247.574,64 €	IAE 2025 eta jarraipenaren datu-basea

LEADER-ek LGParen egiaztatutako zuzeneko enpleguaren %100 eta lurralde-estaldura zabala (landa-biztanleriaren erdia baino gehiago tokiko garapen estrategietan sartuta) biltzen ditu. Bere 1.063 proiektuek dibertsifikazio ekonomikoa, ekintzailetza, enpresa txikientzako laguntza, landa zerbitzuak eta turismoa lantzen dituzte, tokiko jarduera bultzatzea. LEADER-ek enpleguari egiten dion ekarpena da, beraz, **Programari garbiena eta zuzenean egotz** daitekeena, nahiz eta bere erabateko magnitudea murrizten den euskal lan-merkatuaren esparruan.

Belaunaldi-erreleboa, prestakuntza eta inbertsioak

Belaunaldien sorospena eta autoenplegua (zuzeneko/zeharkako ekarpena).6.1 azpineurriak 520 gazteri lagundu zien nekazaritza-enpresen sorreran (nekazari gazteak, 2B esparrua), baimendutako eragiketetan 12,43 milioi euroko gastuarekin. Errendimendu-esparruak 2A+2B eremuetan lagundutako ustiategien kopuru bateratuan % 161 betetzen dela ziurtatzen du (3.128 1.616 helbururen aurrean). Belaunaldi-erreleboa nekazaritza-enplegua eta landa-biztanleria aktiboa mantentzeko mekanismoa da, nahiz eta txertatutako gazteen kopurua automatikoki sortutako enplegu garbia berdintzen ez den.

Prestakuntza eta enplegagarritasuna (zeharkako ekarpena). 18.002 prestakuntza-ekintzetan parte hartzen dutenek (T3) landa giza kapitalaren gaitasunak, profesionalizazioa eta egokitzapen teknologikoa indartzen dituzte. Programaren adierazle espezifikoek enplegurako eta jarduerarako nahitako orientazio bat ere erakusten dute: 1.841 landa eremuko enpresa-sorkuntzarekin eta enpleguarekin lotutako prestakuntzaren onuradunak (6A eremua; helburua 2.014). Prestatutako parte-hartzaileen kopurua ez da sortutako lanpostuen baliokidea; Eranskinak ez ditu enplegu eraginkorrean izango duen eragina kuantifikatzeko aukera ematen duten ondorengo lan-txertatzearen adierazlerik.

Inbertsioak eta bideragarritasuna (zeharkako ekarpena). Modernizazio laguntzak dituzten 2.495 ustiategiek (M04, 63,6 milioi euro exekutatuta) eta nekazaritzako elikagaien prozesatzeko eta merkaturatzeko inbertsioak (M04 gastuaren zati garrantzitsu bat nekazaritza ez den sektorera/elikagaien industriara bideratzen da) produktibitatea, balio erantsia eta bideragarritasun ekonomikoa hobetzen laguntzen dute, lehendik dagoen enpleguari eusten dioten faktoreak. Hala ere, ez da suposatzen inbertsio guztiek enplegua sortzen dutenik: enplegu

iraunkorraren adierazle zehatzik ezean, ekarpen hori mekanismo sinesgarri gisa aurkezten da, ez frogatutako enplegu gisa.

Lankidetza eta berrikuntza (zeharkako ekarpena).159 lankidetza-eragiketek (M16) produktu eta prozesu berriak, enpresa-sareak eta jardueraren mantentze-lanak susta ditzakete, enpleguan izan dezaketen eraginarekin.

LGP ekarpena

Ebaluazio bateratuak LGParen emaitza zuzenak zein zeharkako ondorioak hartzen ditu kontuan. Enplegua sortzea egiaztagarria da LEADERen, 654 lanposturekin eta emakumeen eta gizonen arteko banaketa orekatuarekin, nahiz eta bere esparrua mugatua den.

Inbertsioek, lankidetzak eta belaunaldi-erreleboak jarduera ekonomikoa mantentzen lagundu dute aurreikusten, baina eragin hori ezin da kuantifikatu enplegua mantentzearen adierazle zehatzik ez dagoelako. Esparru horretan, 520 nekazari gazteentzako laguntza mekanismo garrantzitsua da nekazaritzako biztanleria aktiboari eusteko eta sektorearen jarraipena sustatzeko.

Dibertsifikazioa eta ekintzailetza LEADER-en bitartez bideratu dira batez ere, 1.063 proiektu finantzatu eta tokiko garapen estrategien bidez landa-biztanleriaren %52,59 estali. Horri gehitzen zaio prestakuntzan egindako esfortzua, 18.002 lagunek parte hartu baitute, eta enplegagarritasunean duten eragina batez ere zeharkakoa da.

Lurralde- eta genero-ikuspegitik, LEADER-ek lortutako estaldura, sortutako enpleguaren parekotasuna eta emakumeen enpleguaren bilakaera positiboa testuinguru orokorrean nabarmentzen dira. Finantza-gauzatzeak, programatutako LGENFren % 99,9tik gertu, ezarpenaren datuen sendotasuna ere indartzen du.

Euskadiko enplegu-testuingurua aldekoa izan zen aldian, 2014 eta 2022 artean 20 eta 64 urte bitarteko biztanleriaren okupazio-tasaren ehuneko 7,6 puntu hazi zen eta 2023an % 75etik gorakoa izan zen. Hala ere, bilakaera horrek faktore zabalagoei erantzuten die eta ezin zaio zuzenean LGPari egotzi.

2.23 LH 23. zk. Zenbateraino lagundu du LGPak Europa 2020 Estrategiaren helburu nagusia lortzen EBko PIBaren % 3 ikerketan eta garapenean eta berrikuntzan inbertitzea?

Europa 2020 Estrategiaren PIBaren % 3ko helburua lurralde baten **I+Gko esfortzu osoa** neurtzen duen helburu makroekonomiko agregatua da (I+Gn barne-gastu gordina, GERD, PIBaren gainetik) eta eragile eta politika ugarik esku hartzen baitute (enpresak, unibertsitateak, Europako funtsak, plan teknologikoak, etab.).

LGPa nekazaritza, elikadura, basogintza eta landa-inguruneari zuzendutako esku-hartze sektorial txikia da, beraz, bere **ekarpena zentzu proportzionatuan interpretatu behar** da.

Ondorioak argi bereizitako bi plan konbinatzen ditu:

- **Kuantitatiboki mugatutako ekarpen ekonomikoa.** I+G+B-ri zuzenean lotzen zaion LGParen arabera gauzatutako gastu publikoa (16.1 eta 16.2 **azpineurriak) 8,81** milioi eurokoa da epe osorako. Urte bereko Euskadin egindako I+G esfortzu osoaren aldean (2014-2022 GERD metatua **≈ 13.055,77 milioi** euro), gutxi gorabehera % **0,07** da.1. neurri guztia sartuta ere, pisu orokorra GERDren % 0,08-% 0,09 **ingurukoa** da. Hortaz, ekarpen marjinal bat da termino makroekonomikoetan eta, bere kabuz, eskualdeko GERD/PIB ratioa %3ra eramateko gaitasunik gabe.

- **Ekarpen kualitatiboki garrantzitsua eta bideratua.** Landa eremuan, LGPak bere berrikuntza-gastua oso tresna zehatzetan, Berrikuntzaren Europako Elkartearen (AEI) talde eragileetan eta produktu, praktika, prozesu eta teknologia berriak garatzeko lankidetza-proiektuetan kontzentratzen du, ezagutza aplikatua beste I+G+B-ko funts orokor batzuek normalean estaltzen ez duten sektoreetara bideratzen dutenak.1. neurriaren prestakuntza eta ezagutza transferitzearekin batera, Programak eskualdeko nekazaritza-berrikuntzaren ekosistema indartzen du eta lehen sektorean berrikuntzak hartzeko palanka gisa jokatzen du.

Euskadiko LGPak %3ko helburu makroekonomikoari egiten dion ekarpen zuzena murrizten **da eta ez da erabakigarria, baizik eta positiboa, zehatza** eta Programaren orientazioarekin koherentea, eskualdeko (RIS3 Euskadi), estatuko eta Europako I+G+B politikekin osagarritasunean.

2.23.1 Ebaluazio galderari erantzuna

Epai-irizpidea	Adierazle mota	Adierazlea	Balioa	Iturria
I+G+B-n egindako inbertsioak gora egin du. LGParen ekarpena eskualdeko ahaleginari.	**Emaitzen adierazle arrunta**	LGP gastua I+G+B = 16.1 + 16.2 azpineurrietan **gauzatutako gastu publikoa**	**8,81 M€** 16.1: 4.600.111,27 € 16.2: 4.207.408,25 €	Jarraipen datu-basea
	Adierazle gehigarria	I+G+b gastua (hedatua): 16.1 + 16.2 + Neurketa 1	11,09 M€ *1. neurria: 2,29 M€*	Jarraipen datu-basea
Berrikuntza bultzatu da. LGP berrikuntza/lankidetza mobilizatzeko gaitasuna.	**Emaitzen adierazle arrunta**	**T2: Diruz lagundutako lankidetza-eragiketen kopuru osoa (35. art. – M16).**	**159**	Jarraipen datu-basea
	Adierazle gehigarria	Partaidetza: 16.1 proiektuen % I+G zentroekin	21,4	Jarraipen datu-basea
LGP inbertsioa I+G+b-n eta berrikuntzan (Programaren barruan pisua).	**Emaitzen adierazle arrunta**	**T1: Art.ko gastuaren %. 14 / 15 / 35 LGParen guztizko gastuaren gainean.**	**4,03**	Eurostat eta jarraipenaren datu-basea
	Adierazle gehigarria	Eskualdeko PIB (Euskadi)	86.748,2 M€ (2023)	Eurostat
	Adierazle gehigarria	Eskualdeko GERD (Euskadi)	2.062,11 M€ (2023)	Eurostat
	Adierazle gehigarria	I+G intentsitatea: GERD / PIB	2,38 % (2023)	Eurostat
	Adierazle gehigarria	Pisua GERDn (zuzena): gastua 16.1+16.2 / GERD	0,0675 %	Eurostat eta jarraipenaren datu-basea
	Adierazle gehigarria	Pisua GERDn (hedatua): 16.1+16.2+M1 / GERD	0,0850 %	Eurostat eta jarraipenaren datu-basea
	Adierazle gehigarria	Pisua PIBan (zuzena): gastua 16.1+16.2 / PIB	0,0014 %	Eurostat eta jarraipenaren datu-basea
	Adierazle gehigarria	Pisua PIBan (hedatua): 16.1+16.2+M1 / PIB	0,0018 %	Eurostat eta jarraipenaren datu-basea

I+G gastuaren bilakaera eta %3ko helburuarekiko distantzia

Europar Batasuneko (EB-27), Espainia eta Euskal Herriko I+G intentsitatea (GERD/PIB, %) aztertzen da. Erreferentzia-aldi nagusia **2014-2022** da, Euskadiko LGParen programazio eta gauzatze aldiarekin bat eginez. Hiru lurraldeek behin betiko datu osoa dituzte tarte horretan; Euskadirentzat, eskuragarri dauden azken datuak 2023koak dira (2024 ez da argitaratu 2026ko uztailean, erauzketa data).

61. taula. I+G+b gastuaren bilakaera lurraldeka

Lurraldea	Hasierako urtea	GERD/hasierako PIB	Azken urtea	GERD/azken PIB	Aldakuntza (orr.)	Azken distantzia %3an
EB-27	2014	2,09 %	2022	2,22 %	+0,13	0,78 orr.
Espainia	2014	1,23 %	2022	1,40 %	+0,17	1,60 orr.
Euskadi	2014	2,08 %	2022	2,21 %	+0,13	0,79 orr.

- **Euskadi Espainiaren gainetik dago** (%2,21, 2022an %1,40aren aldean, 0,81 p.p.-ko aldea) **eta ia EB-27ko batez bestekoarekin bat** (%2,22), Estatuko I+G-ko lurralde intentsiboenetako bat bezala finkatuz.

- Hiru lurraldeetatik bat ere ez da iristen %3ko helburura.2022an distantzia 0,79 p.p **da. Euskadirentzat,** 0,78 **p.p. EB-27rako eta** 1,60 **p.p.** Espainiarentzat.

- Euskadiren 2014-2022 bilakaera apur bat **hobetu da** (+0,13 p.p.), nahiz eta ibilbide ez-lineala izan: Tarteko bailara baten ostean (%1,94-%1,95 inguru 2015 eta 2017 artean), ratioa berreskuratu da 2018tik.

- Europa 2020 Estrategiaren amaierako mugarriak (2020. urtea) hauxe adierazi zuen: EB-27 %2,28, Espainia %1,40 eta Euskadik %2,20.

- Eskuragarri **dauden azken datuekin** (2023) Euskadi **%2,38ra** iritsi da 2.062,11 M€-ko **GERD baten** emaitza 86.748,2 **M€ko** PIBan (distantzia 0,62 p.p.-ren %3an) EB-27ren aurretik (%2,26) eta Espainiaren aurretik (%1,49). azken txanpan **helburuarekiko** hurbilketa islatzen duena.

I+G+b-ri zuzenean lotutako LGP gastua

1. eta 16. neurrietako azpineurri bakoitzaren helburua berrikusi da, irizpide hauekin:

62. taula. Berrikuntzarako gastua aztertzeko azpineurrien hautaketa

Azpineurria	Objektua	Egindako gastu publikoa (€)	Erabakia	Justifikazioa
16.1	Nekazaritzako produktibitate eta iraunkortasunari buruzko AEI talde eragileak sortzeko eta funtzionatzeko laguntza.	4.600.111,27	**Barne (zuzena)**	EBko nekazaritza-berrikuntzarako politikaren oinarrizko tresna;berritzeko lankidetza artikulatzen du.
16.2	Produktu, praktika, prozesu eta teknologia berriak garatzeko laguntza (berrikuntza taldeak)	4.207.408,25	**Barne (zuzena)**	Proiektu pilotuak eta garapen aplikatua finantzatzen ditu: I+G+btik gertuen dagoen esku-hartzea da.

Azpineurria	Objektua	Egindako gastu publikoa (€)	Erabakia	Justifikazioa
16.3	Agente txikien / turismo zerbitzuen arteko lankidetza	31.505,02	Baztertuta	Lan eta turismo prozesuen antolaketa; I+G+b-rekin lotura nahikorik gabe.
16.4	Banaketa kate laburrak eta tokiko merkatuak	1.030.536,58	Baztertuta	Hurbiltasuneko merkaturatzea eta logistika; Ez da I+G+b jarduera bat.
16.5	Klima-aldaketara eta ingurumen-praktiketara arintzeko/egokitzeko ekintza bateratuak	716.123,29	Baztertuta	Ingurumen helburua; Osagai erakusgarri batekin ere, ez dator bat I+G+b definizioarekin.
16.6	Biomasaren hornikuntza jasangarrirako lankidetza	77.393,90	Baztertuta	Hornikuntzan/hornikuntzan lankidetza; Ez da I+G+b.
16.9	Nekazaritza jardueren dibertsifikazioa (osasuna, gizarteratzea, hezkuntza)	162.358,52	Baztertuta	Dibertsifikazioa eta gizarte zerbitzuak; I+G+b-rekin loturarik gabe.
1.1	Lanbide heziketa eta trebetasunak eskuratzea	1.498.775,81	Hedatua (zeharkakoa)	Prestakuntza eta giza kapitala: berrikuntzaren dinamizatzailea.
1.2	Erakusketa jarduerak eta informazio ekintzak	334.588,34	Hedatua (zeharkakoa)	Berrikuntzen hedapena eta erakustaldia.
1.3	Trukeak eta epe laburreko bisitak	452.394,72	Hedatua (zeharkakoa)	Baserri arteko ezagutza transferentzia.

63. taula. Zuzeneko gastua, banaketa eta pisu erlatiboa azpineurriaren arabera

Azpineurria	Objektua	Egindako gastu publikoa (€)	zuzeneko gastuaren %	16. neurriaren %
16.1	AEI talde eragileak	4.600.111,27	52,23 %	42,49 %
16.2	Produktu, praktika, prozesu eta teknologia berriak	4.207.408,25	47,77 %	38,87 %
Zuzeneko guztira (16.1 + 16.2)		**8.807.519,52**	**100,00 %**	**81,36 %**

Bi azpineurrien **artean banaketa** orekatua dago (%52,2 / %47,8). Era berean, zuzeneko berrikuntzako gastua 16. **neurriaren inplementatutako gastu guztien % 81,36 da (guztira M16** = 10.825.436,83 euro), eta horrek baieztatzen du Euskadiko LGParen 16. neurria berrikuntza aplikatura eta berrikuntzarako lankidetzara oso orientatuta dagoela.

16.1 eta 16.2 azpineurrien pisu isolatua Programaren gastu publiko osoaren gainean ez da adierazle zehatz gisa eskaintzen. Hala ere, T1 emaitza adierazle komuna, 14., **15.** eta 35. artikuluetan egindako gastuaren ehunekoa (ezagutza transferentzia, aholkularitza eta lankidetza), LGParen guztizko gastuaren gainean %4,03koa da, eta **horrek** Programaren barruan ezagutza eta berrikuntza neurriek duten pisu bateratuaren erreferentzia eskaintzen du. Erreferentzia mugatu gehigarri gisa (eta ez LGP osoaren ordezko gisa), zuzeneko gastuak 1 + 16 Neurrietarako eskuragarri dagoen baterako gastuaren % 67,18 da (13.111.195,70 euro).

LGParen zuzeneko gastuaren pisua Euskadiko GERDarekiko

Epeak ez nahasteko, LGParen metatutako gastua urte bereko Euskadiko GERDren batuketarekin alderatzen da (2014-2022). Euskadi 2014-2022 metatutako **GERD** 13.055,77 M€ da (urteko GERDren batura, milioi eurotan). Beraz, zuzeneko gastuaren (16.1 + 16.2) GERD 2014-2022 **% 0,0675** (7, gutxi gorabehera, eskualdeko I+G esfortzu osoaren hamar milenen) da.

Analisi hedatua 1. neurriarekin

1. neurriak (ezagutza-transferentzia eta informazio-jarduerak) ez ditu zuzenean finantzatzen I+G-ko jarduerak, baina landa-berrikuntza sistemari zeharkako ekarpena edo osagarria da, hauen bidez:

- Ezagutza **transferitzea eta** giza **kapitalaren eraketa** eta prestakuntza (1.1);
- Berrikuntzen **zabalkundea** eta erakustaldia (1.2);
- Ustiategien **arteko** esperientzia-trukea (1.3);
- Nekazaritza, **elikadura, basogintza eta landa sektoreek** sortutako ezagutzaren eta aplikazioaren arteko lotura.

Berrikuntza errazten **duten** faktoreak dira, ez I+G jarduerak zentzu hertsian. Beraz, zabaldutako eszenatokia landa-berrikuntzako ekosistemaren laguntza-ikuspegi gisa aurkezten da, ez I+Gko zuzeneko gastuaren estimazio gisa.1. neurriko gastu metatua 2.285.758,87 eurokoa da.

64. taula. I+G+b-ko gastua eszenatokiaren arabera

Agertokia	Azpineurriak barne	Metatutako gastua (€)	2014-2022 GERDen % (13.055,77 M€)	Interpretazioa
Zuzenean	16.1 + 16.2	8.807.519,52	**0,0675 %**	I+G+b-arekin estuago lotzen diren gastuak.
Zabaldua	16.1 + 16.2 + 1. neurria (1.1, 1.2, 1.3)	11.093.278,39	**0,0850 %**	Landa-berrikuntzako ekosistemarako laguntza zabaldu (I+G+b + prestakuntza eta transferentzia).

Taulan ikusten den bezala, 1. neurria sartzeak GERDren pisua %0,0675etik %0,0850era igotzen du (1. neurriak, berez, %0,0175eko ekarpena egiten du). Bi agertokietan finantza-ekarpena eskualdeko I+G ahaleginaren %0,1etik oso azpitik geratzen da, eta horrek irakurketa makroekonomikoa berresten du.

LGP ekarpena

Ekarpen **txikia dago termino makroekonomikoetan (2014-2022** eskualdeko GERD metatuaren % 0,07 zuzeneko eszenatokian; ≈ % 0,08-% 0,09 zabaldutakoan). Eskualdeko PIBari dagokionez, pisua % 0,0014 (eszenatoki zuzena) eta % 0,0018 (eszenatoki hedatua) baliokidea da. LGP ez da GERD/PIB ratioa %3ra eramateko diseinatutako tresna bat.

Programaren barruan, berrikuntzak barne pisu **handia du 16.** neurrian (neurriaren gastuaren % 81,36 16.1 eta 16.2an kontzentratzen da), eta horrek erakusten du **berrikuntzarako** lankidetza lehenesten duela argi.

Era berean, AEI talde eragileek (16.1) eta produktu, praktika, prozesu eta teknologia berriak garatzeko proiektuek (16.2) berrikuntza **aplikatua eta ezagutza** lehen sektorera hurbiltzen duten proiektu pilotuak sustatzen dituzte. Gauzatze fisikoari dagokionez, LGPak 159 **lankidetza-eragiketa diruz** lagundu ditu 16. neurriaren esparruan (T2 emaitza-adierazlea, 35. **art.),** eta 16.1 azpineurriaren proiektuen % 21,4k I+G zentroen parte-hartzea **du, eta** horrek erakusten du eskualdeko ikerketa sistemarekin duten lotura.

Bestalde, 1. neurriak giza kapitala **eta berrikuntzen hedapena indartzen** ditu, ezagutzaren sorreraren eta aplikazioaren arteko zikloa itxiz eta LGParen ekintzak, oro har, arlo batean, nekazaritza, elikadura, basogintza eta landa, I+G+Bko beste funts orokor batzuek berariaz estaltzen ez dutena, balio erantsi kualitatiboa ordezkatzen zaila dena.

LGPak %3ko helburu makroekonomikoari egiten dion ekarpen zuzena kuantitatiboki marjinala da eta ez da erabakigarria; Hala ere, kualitatiboki positiboa da, espezifikoa eta landa eremuko berrikuntzara bideratua, eta eskualdeko (RIS3 Euskadi), estatuko eta Europako I+G+B politiken osagarria da.

2.24 LH 24 zk. Zenbateraino lagundu du LGPak klima-aldaketa arintzeko eta egokitzeko? eta Europa 2020 Estrategiaren helburu nagusia lortzea berotegi-efektuko gasen isurketak gutxienez % 20 murriztea 1990eko mailen aldean. edo % 30ean baldintzak egokiak badira eta energia berriztagarrien kuota azken energia kontsumoan %20ra arte handitzea. eta energia-eraginkortasuna %20ko igoera lortzeko?

5. lehentasunak klimaren eta energiaren ekarpena inbertsioen, kudeaketa-konpromisoen, prestakuntzaren eta lankidetzaren bidez bideratzen du bi bideren bidez: emisio eta hustubideetan eragin zuzena, eta teknologia berriak aplikatzeko erresilientzia edo gaitasunen garapena.

65. taula. LGParen ekarpena PE 24. zenbakian

Helburua	Esku-hartze nagusiak
GEI eta amoniakoa murriztea	FA 5D: M10.1.1, M16.5 eta M01.1.
Karbonoa bahitzea eta biltegiratzea	FA 5E: M08.1, M08.5, M10.1.1, M10.1.2, M16 eta M01.1.
Klima-egokitzapena	FA 5A eta 5E; M10, M08, M16 eta M01en ekarpenak.
Energia-eraginkortasuna	FA 5B: M01.1, M16.1 eta M16.5.
Energia berriztagarriak eta bioekonomia	FA 5C: M08.6, M16.1, M16.6 eta M01.1.

Iturria: LGP Euskadi 2014-2022, IAE 2025 eta FA 5A-5E funtzionamendu-oinarriak.

LH 24. galderaren erantzunak 5A, 5B, 5C, 5D eta 5E Interes-eremuen gauzatzea, testuinguruaren eta eragin-adierazleen bilakaera eta Euskadiko 2014-2022 LGParen ekarpena integratzen ditu Europa 2020ren klima eta energia helburuei.

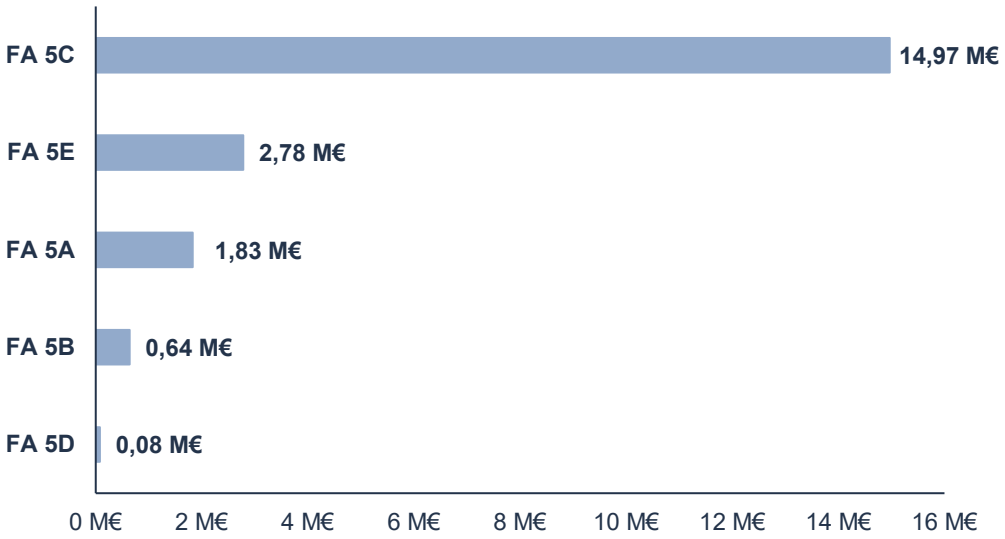
2.24.1 Ebaluazio galderari erantzuna

Gauzatze-esparrua

5. lehentasunean (5A-5E foku-arloak) exekutatutako gastu publikoaren batura 20.286.735,33 eurokoa da.

FA 5C-k gastuaren % 73,8 kontzentratzen du. FA 5Ek %13,7 adierazten du eta FA 5Ak %9,0. Energia-eraginkortasuna % 3,2 da, eta 5D AM, nekazaritzako GEI eta amoniakoa murrizteko zuzenean zuzendutakoa, berriz, % 0,4 baino ez da.

38. grafikoa. 5A-5E Interes-eremuari egotzitako gastu publikoaren banaketa

Iturria: FA 5A-5Eren ex post erantzunetan oinarrituta egileek prestatua.

66. taula. 5A-5E foku-arloen gauzatzea eta lorpen nagusiak

FA	Eremua	GPT exekutatuta	% GPT 5A-5E	Lorpen nagusiak
FA 5A	Uraren eraginkortasuna eta egokitzapena	1.826.930,46 €	9,0 %	O3: 24 ikastaro; O12: 372 partaidetza; O4: 83 onuradun; O5: 1.097,36 ha.
FA 5B	Energia-eraginkortasuna	639.513,14 €	3,2 %	O3: 8 ikastaro; O11: 14 egun prestakuntza; O12: 83 partaidetza.
FA 5C	Energia berriztagarriak eta bioekonomia	14.965.353,49 €	73,8 %	O3: 31 ikastaro eta 186 eragiketa M08.6; O12: 273 partaidetza; O2: 58.728.487,80 euro inbertsioa.
FA 5D	GEI eta amoniakoa murriztea	78.073,14 €	0,4 %	O3: 1 prestakuntza-ekintza; O12: 14 partaidetza; O4: 2 onuradun; O5: 17,62 ha.
FA 5E	Karbonoa harrapatzea eta kontserbatzea	2.776.865,10 €	13,7 %	O3: 6 prestakuntza-ekintza eta 2 eragiketa M08.5; O12: 206 partaidetza; O4: 246 M08.1, 14 M10.1.1 eta 180 M10.1.2 onuradun; O5: 1.644,97 ha M08.1, 49,68 ha M10.1.1 eta 481,64 ha M10.1.2.

Emaitza-adierazle komun eta espezifikoek lortutako balioak

Adierazlea	Definizioa	Helburua/amaiera egoera	Balioa lortu da	Gauzatze-maila	Interpretazioa eta mugak
R12/T14	Ureztatzeko sistema eraginkorrago batera igarotzen den lur ureztatuaren % (FA 5A)	7,34 %	%7,45;927 ha	101,5 %	Helburua 14 hektareatan gainditzen da aurreikusitako 913 hektarearekin alderatuta. Adierazleak modernizatutako azalera neurtzen du, ez aurreztutako ur-bolumena.
A15	Energia-eraginkortasunarekin lotutako prestakuntzaren onuradunak (FA 5B)	117 partaidetza	83 parte-hartze	70,9 %	Adierazleak prestakuntza-esparrua neurtzen du, baina ez ustiategiek edo enpresek lortutako energia-aurrezpena.
T16	Inbertsio osoa energia berriztagarrien ekoizpenean (FA 5C)	56.321.373 €	58.728.487,80 €	104,27 %	2.407.114,80 eurotan gainditutako helburua. M08.6 neurketa zabala da; Inbertsioa ez da ekoitzitako energiaren parekoa.
T25	16. neurriko gastu publikoaren % nekazaritza-jardueretako isuriak murrizteko (FA 5D)	2 %	0,01 %	0,5 %	Gauzatzea helburutik oso urrun geratzen da. Adierazle finantzarioa da eta ez ditu saihestutako GEI edo amoniako isuriak kuantifikatzen.
T19/R20	Nekazaritza- eta baso-lurren % karbonoa harrapatzen edo kontserbatzen laguntzen duten kontratuetan (FA 5E)	% 0,14 Programa berrikusi ondoren	% 0,36 (gehiengo balioa)	257,14 %	Azken helburua gainditu da.%0,59tik %0,14rako aldaketa ordutegi aldaketa gisa dokumentatu behar da eta ez errendimendu aldaketa gisa.

R12/T14, T16 eta T19/R20 adierazleek helburuak bete edo gainditu dituzte eta programatutako ekarpenaren froga kuantitatibo argiena dira. Hala ere, mobilizatutako azalera edo inbertsioa soilik neurtzen dute, eta ez dute adierazten aurreztutako ur bolumena, ekoitzitako energia berriztagarria edo harrapatutako karbono gehigarria.

A15ak bere helburuaren % 70,9 lortu zuen eta FA 5Bren prestakuntza-esparrua islatzen du, baina ez du onartzen energia-eraginkortasunaren benetako hobekuntzak kalkulatzea. T25a % 0,01era

iritsi zen, espero zen % 2aren aldean, eta emisioak murrizteko xedea duen lankidetzaren gauzatze oso murriztua erakusten du.

Emaitzen adierazle osagarriak R13, R14, R15, R18 eta R19

Batzordeak finantzatutako proiektuen benetako aldaketa fisiko gisa definitzen ditu adierazle horiek. Haren kalkuluak ezarri aurretik eta ondoren egoera alderatzea eskatzen du.

67. taula. Kalkulu-egoera eta adierazle osagarrien ixteko proposamena

Adierazlea	Definizioa	Unitatea/metodoa	Beharrezko aldagaiak	Eskuragarri dagoen informazioa	Ex post emaitza	Kalkulu-proposamen konkretua
R13	Uraren erabilera eraginkorragoa nekazaritzan LGPak finantzatutako proiektuetan	Ekoizpen-unitate bakoitzeko ur-kontsumoaren aldakuntza, aurreko eta ondorengo egoeren artean.	Kontsumitutako uraren urteko bolumena, ekoizpena, azalera, ureztatze sistema eta datu konparagarriak aurretik eta ondoren.	FA 5A: 927 ha ureztatze eraginkorragoa ;83 konpromiso eta 1.097,36 hektarea fisiko. Ez dago kontsumorik edo ekoizpenik aurretik/ondoren.	Ez da kuantifikagarria eskuragarri dagoen informazioarekin.	Neurtutako kontsumoak eta ekoizpenak jaso aurretik eta ondoren lagundutako ustiategietan, ekoizpen-aldi eta unitate homogeneoekin.
R14	Nekazaritzan eta elikagaien prozesatzeko energia-eraginkortasuna areagotuda	Urteko energia-kontsumoaren aldaketa (tep) ekoizpen-unitateko (M€): eraginkortasuna aurretik ken eraginkortasuna ondoren.	Energia-kontsumoa eta ekoizpen estandarra/gordina aurretik eta gutxienez urtebete geroago;teknologia eta martxan jartzeko data.	FA 5B: 8 ikastaro, 2 AEI talde eta 4 lankidetza eragiketa. Ez dago kontsumorik edo ekoizpenik aurretik/ondoren.	Ez da kuantifikagarria eskuragarri dagoen informazioarekin.	Kontsumoa eta ekoizpena biltzea FA 5B proiektuetan aurretik eta ondoren;kontsumoa behatz bihurtzea eta ekoizpen-balio konparagarriak mantentzea.
R15	Energia berriztagarrien ekoizpena lagundutako proiektuetatik abiatuta	Instalatutako ahalmena eta urtean sortutako energia berriztagarria, tep bihurtuta.	Teknologia, potentzia nominala, funtzionamendu orduak edo ekoizpen neurtua, autokontsumoa edo salmenta eta aurreko egoera.	M08.6: 186 eragiketa eta 58,73 M€ inbertsioa; M16.6: 1 eragiketa. Oinarriak ez ditu energia-inbertsioak bereizten eta ez du MWh ematen.	Ez da kuantifikagarria. T16 ezin da ordezko gisa erabili.	Berrikusi M08.6 eta M16.6 espedienteak;urteko instalazio- eta ekoizpen-ziurtagiriak biltzea; MWh tep bihurtu eta lagina adierazgarria bada bakarrik estrapolatu.
R18	CH4 eta N2O isurien murrizketa	Aurreko eta ondorengo isurien arteko urteko aldea, t CO2-eq/urteko.	Abeltzaintza-erroldak, simaurra sistemak, ongarriak, laboreak, praktikak, azalerak, kontsumoak eta IPCC edo inbentario-faktoreak.	FA 5D: 17,62 ha 2 konpromiso eta lankidetza-eragiketa 1. Ez dago jarduera-daturik edo oinarrizko lerrorik.	Ez da sendo kuantifikagarria.	Zuzeneko hiru ekintzen bilketa zehatza egin. Euskadiko GEIen Inbentarioarekin bat datozen faktoreak aplikatzea eta gehigarritasuna eta iraunkortasuna dokumentatzea.

Adierazlea	Definizioa	Unitatea/metodoa	Beharrezko aldagaiak	Eskuragarri dagoen informazioa	Ex post emaitza	Kalkulu-proposamen konkretua
R19	Amoniako isurien murrizketa	NH3 isurien urteko aldea aurretik eta ondoren, t NH3/urtekotan.	N aplikatua, ongarri mota, teknika eta aplikazio data, etxebizitza eta ongarri, praktikak eta EMEP/EEE faktoreak.	FA 5D-ren oinarri bera; Ez da N kantitaterik, teknika aldaketarik edo isuririk jasotzen.	Ez da sendo kuantifikagarria.	Onuradunen eta lankidetza-proiektuaren aldagaiak modu zehatzean biltzea;aplikatu EMEP/EEE faktoreak eta kontrastatu emaitza eskualdeko inbentarioarekin.

Eragin-adierazleak I7-I13

68. taula. Eragin-adierazleen bilakaera eta eguneratzea

Adierazlea	Izendapena	Eskuragarri dagoen azken eguneratzea	Bilakaera	Iturria, PDRrekiko harremana eta mugak
I7	Nekazaritzako GEI isuriak	615 kt CO2-eq 2023an; Eskualdeko isurien %4. Serie berritua: 1.017 kt 1990ean, 704 2020an eta 588 2022an.	-%40 1990 eta 2023 artean;+ %5 2022 eta 2023 artean.	Ihobe GEI Inbentarioa 2023. Berrikuspen metodologikoek tarteko serieak doikuntzarik gabe lotzea eragozten dute. Eskualdeko murrizketa ez zaio PDRri egotzi.
I8	Nekazaritza-inguruneei lotutako hegaztien indizea	Biztanleriaren %37ko beherakada 1998. urtearekin alderatuta, 2024ko Ingurumen Egoeran.	Joera desegokia nekazaritzako hegaztientzat; Laburpen iturrian ez da 2000. urtean oinarritutako indize homogeneorik argitaratzen.	Ihobe, Euskadi Ingurumen Egoera 2024. LGP efektua ezin da kalkulatu kontrafaktualaren diseinua eta ekintzen datu espazialak gabe.
I9	Balio natural handiko nekazaritza	Ez da ondorengo eskualdeko eguneratze homogeneorik identifikatu.	Epe erdiko ebaluazioan eskuragarri zegoen azken serieak gora egin du.	Mantendu 2017 baliozkotutako azken datu gisa HNV kartografia konparagarria eskuragarri egon arte. Natura 2000 (lurraldearen % 23) ez da adierazlearen ordezkoa.
I10	Ura ateratzea nekazaritzan	URAk 2018ko datu errealekin kalibratutako 2020ko eskariaren azterketa du, baina ez da zuzenean konparagarria den agregaturik atera.	Eguneratzea harmonizatzeko zain.	Ureztatzea, abeltzaintza eta bestelako erabilerak bereizi;lurralde-esparrua eta harrapaketa homogeneizatzea. LGPak 927 hektarea ureztatze eraginkorragoak eskaintzen ditu, ez gordetako bolumena.
I11	Uraren kalitatea: N/P eta nitratoen balantzeak	2023an, gutxi gorabehera, azaleko masen % 50 eta lurpeko masen % 90 egoera onean zeuden; Ez da nutrienteen balantzearen adierazle bera.	Ez dago N/P soberakinen eskualde-serie homogeneorik aztertutako dokumentazioan.	Eguneratu eskualdeko nutrienteen balantzea eta nitrato sarearekin. Ur-masen egoera orokorrak testuingurua baino ez du ematen.

Adierazlea	Izendapena	Eskuragarri dagoen azken eguneratzea	Bilakaera	Iturria, PDRrekiko harremana eta mugak
I12	Lurzoruko materia organikoa/karbono organikoa laborantza-lurretan	Ez da geroko gehiketa konparagarririk identifikatu.	2006ko eta 2019ko datuak ez dira konparagarriak, ezberdintasun metodologikoengatik.	Diseinu, sakonera eta itxurazko dentsitate homogeneoak dituen kanpaina edo mapa errepikatua behar da. T19-k azalera neurtzen du, ez aldatu stocka.
I13	Lurzoruaren higadura, uraren eraginez	Ez da aurkitu azken eskualdeko balio zuzenean alderagarririk.	Eguneratzea ez da erabakigarria.	Erauzi ESDAC seriea NUTS 2ra (ES21) eta kontrastatu USLE/RUSLE euskal kartografiarekin. Ez eman aldaketak gainjarritako eragiketak eta higadura arriskurik gabe.

Euskadiko GEIen Inbentarioak 2023an nekazaritzako isuriak 615 kt CO2-eq-etan kokatzen ditu, 1990. urtearekin alderatuta %40ko murrizketa metatua lortuz eta eskualdeko isurien %4koa izanik, urte arteko %5eko igoera izan arren. LULUCF sektoreak 2023an 2.591 kt CO2-eq xurgapen garbiarekin hustutegi gisa jokatu zuen, baso-lurrek lagunduta, batez ere, nahiz eta 2012ko datuak behin-behinekoak diren baso-inbentarioa eguneratu arte.

Egokitzapenari dagokionez, nekazaritza-inguruneetako hegazti-adierazleen narriadura eta biodibertsitatea eta lurzorua ebaluatzeko datu konparagarrien falta dago. Uraren arloan, LGPak 927 hektareako ureztatzearen modernizazioa ziurtatzen du, URAko ur-eskakizunak nekazaritza-erabilerekin lotzeko metodologia zehatza eskatzen duena.

Euskadiko LGP 2014-2022ren ekarpena Europa 2020ko klima eta energia helburuei

Nekazaritzako isuriak arintzea

Metanoa, oxido nitrosoa eta amoniakoa murriztea zuzenean zuzendutako ekarpena eskala txikia izan zen. FA 5D-k 78.073,14 euro gauzatu zituen, 17,62 hektareako bi konpromiso, lankidetza eragiketa bat eta prestakuntza-ekintza bat lagunduz. T25a %0,01era iritsi zen, espero zen %2aren aldean. Ekintza hauek lurzoruaren eta inputen kudeaketa zorrotzago batera zuzenduta daude, baina haien estaldura ez da nahikoa nekazaritzako isurien eskualdeko murrizketa azaltzeko.

1990 eta 2023 artean nekazaritzan ikusitako %40ko murrizketak epe luzeko ibilbide bati erantzuten dio. Tarteko ebaluazioan jada abere-errolden jaitsieraren, ongarri mineralen aplikazio txikiagoaren, nekazaritzako errekuntzaren eta hondakinen erretzearen eragina nabarmendu zen. R18 eta R19 kalkulurik gabe, LGP ezin da faktore horietatik edo beste politika eta merkatu aldaketa batzuetatik isolatu.

Karbonoa harrapatzea eta nekazaritza- eta baso-sistemak egokitzea

FA 5E-k estaldura fisiko handiagoa eskaintzen du. T19 adierazlea %0,36ra iritsi zen eta azken helburua gainditu zuen. Basogintzak 246 onuradun eta 1.644,97 hektarea zenbatu zituen O5

adierazlearen arabera;nekazaritzako ingurumen-eragiketek 194 konpromiso eta 531,32 ha gehitu zituzten. Ekintza modu espezializatuan banatu zen: basogintza Araban, sagarrondoen kontserbazioa batez ere Gipuzkoan eta ekoizpen integratua batez ere Bizkaian.

Esku-hartze hauek karbono biltegiratzea, lurzoruaren estaldura, uraren erregulazioa, produkzio-aniztasuna eta lehorte, higadura edo basoen asalduraren aurrean erresilientzia hobetu ditzakete. Ekarpena azaleraren eta praktiken arabera frogatzen da, ez CO2 tona gehigarrietan edo zaurgarritasunaren murrizketan. Eskualdeko LULUCF hustuketa onartzen den azalera baino askoz ere handiagoa da eta basoen, lurraren erabilera, ustiapen eta suteen multzoaren dinamikaren araberakoa da.

FA 5A-k egokitzapena indartzen du 927 hektareako ureztatze sistema eraginkorragoetara eta 1.097,36 hektareako 83 ekoizpen-konpromiso integratuaren bidez. R12/T14-k %7,45 lortu zuen, helburuaren %101,5. Hala ere, kontsumo- eta ekoizpen-daturik ez egoteak R13 kalkulatzea eta aurreztutako ur-bolumena edo uraren produktibitatea hobetzea eragozten du.

Energia berriztagarriak eta bioekonomia

Ekarpen ekonomiko handiena FA 5C-n gertatu zen. M08.6k 58,73 milioi euroko inbertsioa mobilizatu zuen 186 eragiketatan, laguntzaren batez besteko intentsitatea %24koa izanik. T16 helburuak helburua gainditu zuen. Lankidetzak zazpi talde eragile eta biomasaren hornikuntza jasangarrirako eragiketa espezifiko bat lagundu zituen, eta prestakuntzak 31 ikastaro eta 273 partaidetza bildu zituen.

M08.6 oinarriak baso-teknologiak, baso-produktuen eraldaketa, mobilizazioa eta merkaturatzea biltzen ditu. Beraz, ezin da suposatu inbertsio guztia energia berriztagarrien instalazioei dagokienik. Pertsona juridikoek eragiketen % 58,1 ordezkatzen zuten eta gastuaren % 94,8 eta inbertsioaren % 93,9 kontzentratu zuten, eta horrek adierazten du inbertsio handienak enpresa eta entitateetan kokatu zirela. R15 gabe, gastua ezin da MWh, tep, biomasa mobilizatu edo ordezko erregai fosilekin erlazionatu.

Energia-eraginkortasuna

FA 5B 639.513,14 euro exekutatu eta gastuaren %99 lankidetzan eta berrikuntzan kontzentratu zuen. Bi talde eragile eta lau lankidetza-eragiketa lagundu ziren, 83 parte-hartzeko zortzi ikastaroz gain. A15 adierazleak bere helburuaren %70,9ra iritsi zen. Prestakuntzaren zatiaren eta energia-eraginkortasunaren arteko erlazioa zeharkakoa da eta ez dago inbertsiorik, kontsumorik edo ekoizpenik aurretik/ondoren.

2.25 LH 25. zk. Zenbateraino lagundu du LGPak pobreziaren muga nazionalaren azpitik bizi diren europar kopurua murrizteko Europa 2020 Estrategiaren helburu nagusia lortzen?

Euskadiko LGP 2014-2022 pobrezia murrizteko egindako ekarpena moderatua dela baloratzen da: positiboa, helburuarekin koherentea, baina eskala mugatua, gehienetan zeharkakoa eta ez da beste politiken eraginetik isolatzea.

Ondorioa lau plano bereiziz irakurri behar da:

- **Pobreziaren bilakaera orokorra Euskadin.** Adierazle agregatu guztiek hobera egiten dute 2014 eta 2022 artean. Benetako pobrezia (EPDS) %5,90etik %4,00ra jaisten da (−1,90 pp);pobrezia erlatiboa izateko arriskua (medianaren <%60) %18,52tik %16,50era (−2,02 pp);eta AROPE adierazlea, Europa 2020 Estrategiaren erreferentzia, %22,68tik %19,50era (−3,18 pp). Hala ere, 2014 krisiaren ondorengo maximoa izan zen eta 2024an errebote bat antzematen da (benetako pobrezia %6,10; AROPE %20,60), beraz, hobekuntzaren zati bat susperraldi ziklikoa da, ez murrizketa estrukturala.

- **Nagusiki landa eremuen egoera. Benetako pobrezian,** landa nagusi gisa sailkatutako 6 eskualdeetatik 5ek tasa murrizten dute 2014 eta 2022 artean, eta 2022an gehienbat Euskadiko batez bestekoan edo beherago daude. Eskualde hauen batez besteko sinplea %4,59tik %3,45era doa. Salbuespena Deba Beherea da, okerrera egiten duena (%3,79tik %6,70ra).

- **LGParen emaitza konkretuak.** Pobrezian eragina izateko gaitasun handiena duten ekintzak 6. lehentasunean biltzen dira (≈ 46,5 M€, errendimendu-esparruko gastuaren ~%18) batez ere LEADER (≈ 45,7 M€) 654 lanpostu sortuta (322 gizon eta 332 emakume), landa-biztanleriaren %52,59 tokiko garapen estrategiek hartzen dute parte eta 93.346 pertsona GALaren esparruan. Horri gehitzen zaizkio 18.002 parte-hartzaile prestakuntzan (horietatik ~1.841 enpresa-sorkuntzan eta landa-enpleguan) eta nekazaritzako jarduera ekonomikorako laguntzan (2.495 ustiategi modernizatu, 408 gazte txertatuta, 478 ustiategi kalitate erregimenean/tokiko merkatuetan).

- **Esleipen-gaitasuna.** Ezin da harreman kausala ezarri LGParen eta pobrezia murriztearen artean. Pobrezia enpleguarekiko loturaren araberakoa da erabakigarri, eta haren bilakaerak Programatik kanpoko faktore makroekonomikoei eta diru-sarrerak bermatzeko politikei erantzuten die. LGPak zeharka eta osagarria izango zuen landa eremuko enpleguari, jarduerari eta biztanleriari eusten, baina ezin da isolatu pobreziaren mugatik beherako pertsonen kopuruan duen eragin zehatza.

2.25.1 Ebaluazio galderari erantzuna

Epai-irizpidea	Adierazle mota	Adierazlea	Balioa	Iturria
Pobreziaren mugaren azpiko biztanleria (eta/edo pobrezia edo gizarte-bazterketa arriskuan dagoena) gutxitu egin da, batez ere landa-eremuetan.	**Emaitzen adierazle arrunta**	**T23 – LEADER proiektuetan sortutako enplegua**	**654 (322H / 332M)**	Jarraipen datu-basea
	Emaitzen adierazle arrunta	**T21 – LEADER-ek estalitako landa-biztanleriaren %**	**52,59 %**	IAE 2025
	Emaitzen adierazle arrunta	**T20 – Landa eremuko enpresen sorrerarekin eta enpleguarekin lotutako prestakuntza-ekintzen onuradunen kopurua, guztira**	**1.841**	IAE 2025
	Emaitzen adierazle arrunta	**T3 – Prestakuntzako partaideak**	**18.002**	IAE 2025
	Adierazle gehigarria	AROPE (Europa 2020)	%22,68 → %19,50 (−3,18 pp)	EPDS 2024
	Adierazle gehigarria	Pobrezia erlatiboa izateko arriskua (<60% mediana)	% 18,52 → % 16,50 (−2,02 pp)	EPDS 2024
	Adierazle gehigarria	AROPE osagaia: lan intentsitate baxua	%11,96 → %7,80 (−4,16 pp)	EPDS 2024
	Adierazle gehigarria	AROPE osagaia: gabezia materiala	%5,23 → %4,70 (−0,53 pp)	EPDS 2024
	Adierazle gehigarria	Benetako pobrezia (EPDS)	%5,90 → %4,00 (−1,90 pp)	EPDS 2024
	Adierazle gehigarria	Landa-pobreziaren ikuspegia (eskualdeen benetako pobrezia)	4,59 % → 3,45 %	EPDS 2024

Pobreziaren bilakaera Euskal Herrian

69. taula. Pobreziaren adierazleen bilakaera Euskadin. Intzidentzia etxebizitzen %.

Lurraldea edo taldea	Hasierako urtea	Hasierako tasa	Azken urtea	Azken tasa	Aldakuntza (pp)
AROPE (Europa 2020 erreferentzia)	2014	22,68	2022	19,50	**−3,18**
Pobrezia erlatiboa izateko arriskua (<60% mediana, Eurostat)	2014	18,52	2022	16,50	**−2,02**
Pobrezia larria izateko arriskua (<40% mediana)	2014	4,86	2022	4,90	+0,04
Lan intentsitate baxua (AROPE osagaia)	2014	11,96	2022	7,80	−4,16
Benetako pobrezia (EPDS)	2014	5,90	2022	4,00	**−1,90**
Mantentze-pobrezia/pobrezia-arriskua (EPDS)	2014	8,18	2022	7,30	−0,88
Benetako ongizaterik eza (EPDS)	2014	11,49	2022	7,80	−3,69

70. taula. Euskadin benetako pobrezia ahultasun taldeen arabera

Taldea	2014	2022	Aldakuntza (pp)
EBtik kanpoko herrialdeetako biztanleria	47,19	28,30	−18,89
Pertsona guztiak zutik dauden etxebizitzak	39,59	32,00	−7,59
Guraso bakarreko familiak	12,74	11,60	−1,14
15 urtetik beherako haurrak	11,13	7,50	−3,63
Enplegu egonkorrean dauden pertsonak	0,93	1,70	+0,77
65 urtetik gorako pertsonak	0,82	1,70	+0,88
Emakumeak (sexuaren arabera)	6,15	4,20	−1,95
Gizonak (sexuaren arabera)	5,64	3,80	−1,84

Pobrezia maila osoan dago 2014-2022, pobrezia larria (egonkorra) izan ezik. Galdera honetarako datu aipagarriena enplegu egonkorrekin loturarik ez duten etxeetan pobreziaren kontzentrazioa da: benetako pobrezia %0,9-1,7koa da langile egonkorren artean, eta pertsona guztiak langabezian dauden etxeetan %32-40koa. Kontraste **honek LGP bezalako politika batek pobrezia murriztean eragin dezakeen bide nagusia (enplegua) identifikatzen du.** Kolektibo ahulenek (biztanleria atzerritarra, guraso bakarreko emakumeak, seme-alabak) lotura ez hain zuzena dute LGParen ekintzekin eta Euskadi osoari erreferentzia egiten diote, ez landa eremuari zehazki.

Eboluzioa nagusiki landa-eskualdeetan

71. taula. Benetako pobreziaren bilakaera landa-eskualdearen arabera

Eskualdea	Hasierako tasa (2014)	Azken tasa (2022)	Aldakuntza (pp)	Aldea vs. Euskadi (2022)	Joera
Aiaraldea	4,38	1,80	−2,58	−2,20	Murrizketa
Bizkaia-Costa	5,95	3,60	−2,35	−0,40	Murrizketa
Durangaldea	4,28	4,00	−0,28	0,00	Egonkorra
Tolosa-Goierri	4,98	2,80	−2,18	−1,20	Murrizketa
Debagoiena	4,13	1,80	−2,33	−2,20	Murrizketa
Deba azpian	3,79	6,70	+2,91	+2,70	**Handitu**
Batez besteko soila 6 landa-eskualde	**4,59**	**3,45**	**−1,14**	**−0,55**	Murrizketa
Euskadi (Guztira)	*5,90*	*4,00*	*−1,90*	—	*Murrizketa*

2022an, benetako pobreziaren intzidentziak landa nagusitzat jotzen diren eskualdeetan lurralde-desberdintasun garrantzitsuak aurkezten ditu. Balioak Aiaraldean eta Debagoienean erregistratutako %1,80 eta Deba Beherean %6,70 artean daude, hau da, ehuneko 4,90 puntuko tartea adierazten du. Eboluzioaren arabera, pobrezia erreala gutxitzen da aztertutako sei eskualdeetatik bostetan, eta Deba Behean baino ez da handitzen.

Emaitzek ez dute erakusten landa-eremuetako egoera konparatiboki desegokiagoa denik, Euskadi osoarekin alderatuta.2022an, sei landa-eskualdeetatik bostek benetako pobrezia-tasa izango dute eskualdeko batez bestekoaren berdina edo txikiagoa. Era berean, landa-eskualdeetako batez besteko sinplea %3,45ekoa da, Euskal Herri osoari dagokion %4,00aren azpitik.

Era berean, ondorio orokor honek lurralde heterogeneotasun nabarmena ezkutatzen du. Aiaraldea eta Debagoiena benetako pobrezia maila baxuenak dira, eta Deba Beherea, berriz, balio handiena eta bilakaera desegokia. Jokabide diferentzial horrek erakusten du landa-eskualdeen egoera sozioekonomikoa ez dela homogeneoa eta egon daitezkeela pobrezia-egoeretara esposizioa baldintzatzen duten faktore produktibo, laboral eta demografiko zehatzak. Deba Beherearen kasuan, bere bilakaera bere ekonomia- eta lan-egituraren ezaugarriekin lotuta egon liteke, nahiz eta eskura dauden datuek ez duten kausa-erlaziorik ezartzeko aukera ematen.

Bestalde, mantentze-pobrezia kontuan hartzen badugu, gehienbat familiek beren ohiko beharrizanak errenta erabilgarritik estaltzeko duten gaitasuna islatzen baitu, irudi ez hain onuragarria eskaintzen du.

Aztertutako epeen artean, adierazle hau hazi egiten da Durangaldean, %4,94tik %8,20ra; Tolosa-Goierrin, %5,13tik %8,40ra; Deba Beherean, %8,44tik %9,90era;eta Debagoienean, %4,80tik %5,10era. Aitzitik, behera egiten du Aiaraldean, %5,58tik %3,20ra, eta Bizkaia-Kostan, %6,34tik %5,70era.

Bi adierazleen bilakaera dibergenteak ñabardura garrantzitsu bat sartzen du ebaluazioan. Benetako pobrezia landa-eskualde gehienetan gutxitzen den arren, mantenu-pobrezia handitu egiten da aztertutako seietatik lautan. Horrek iradokitzen du familien zati batek egungo gaitasun ekonomikoaren narriadura jasan izana, nahiz eta metatutako aberastasunak edo eskura dauden zenbait baliabidek egoera hori, momentuz, pobrezia errealaren gorakada baliokidea izatea eragotzi duten.

Beraz, benetako pobreziaren bilakaera aldekoa kontu handiz interpretatu behar da. Emaitzek ez digute ondorioztatzen ahultasun ekonomikoaren arriskua orokorrean gutxitu denik, hobekuntza erabilitako pobrezia kontzeptuaren araberakoa baita neurri handi batean. Pobrezia errealaren murrizketa emaitza positiboa da, baina hainbat eskualdetan mantentze-pobreziaren igoerak etxeetako diru-sarreren nahikotasunari lotutako zailtasunak irauten direla adierazten du, eta are gehiago izan daitekeela.

Pobreziari lotutako LGP ekintzak eta emaitzak

72. taula. LGP 14-22 Euskadiren finantza-eskala. Gastu Publiko osoa

Lehentasuna	Gastu publikoa lortuta	2025eko lorpen-tasa
P2 – Ustiategien bideragarritasuna/lehiakortasuna	52,45 M€	116,26 %
P3 – Elikadura-katea eta kalitatea	59,96 M€	112,72 %
P4 – Ekosistemak	85,18 M€	98,33 %
P5 – Baliabideen/klimaren eraginkortasuna	20,26 M€	114,81 %
P6 – Gizarteratzea eta landa garapen ekonomikoa	**46,47 M€**	97,44 %
P2-P6 guztira (gutxi gorabehera)	**≈ 264,3 M€**	—

P6, enpleguarekin, zerbitzuekin eta inklusioarekin zuzenean lotuta dagoen lehentasuna, errendimendu-esparruko gastuaren %17,6 da gutxi gorabehera.

LGPak pobrezia murrizteko egiten duen ekarpena ez da talde ahulenei bereziki zuzendutako ekintzetara mugatzen, bide osagarri ezberdinen bitartez artikulatzen da.

Alde batetik, Programak ondorio zuzenak sortzen ditu enplegua sortzearen, gazteen barneratzearen, jarduera ekonomikoaren laguntzaren eta zerbitzuak ematearen bitartez; Bestalde, zeharka jarduten du ustiategien lehiakortasuna, dibertsifikazioa, gaitasun profesionalak eta diru-sarreren egonkortasuna indartuz. Jarraian 2014-2025 aldian arlo horietan pilatutako ekintza eta emaitza nagusiak laburbiltzen dira.

Zuzeneko ekarpena (enplegua, inklusioa, jarduera ekonomikoa, zerbitzuak)

- **Enplegua: 654 lanpostu sortu** (322 gizon + 332 emakume), T23 adierazlea. Programaren enpleguaren emaitza kuantifikatu nagusia da.
- **Gazteak sartzea: 408 onuradun** (nekazari gazteak); R3/T5 = negozioak garatzeko plan gazteak dituzten ustiategien % 3,14. Euskadiko landa-biztanleari dagokionez kopurua ia esanguratsua den arren, nekazaritza-neurri zehatz baten onuradun diren arren eta ez biztanleria orokorreko estalduraren onuradun izan arren.

Zeharkako ekarpena (lehiakortasuna, gaitasunak, diru-sarrerak)

- **Inbertsioak eta bideragarritasun** ekonomikoa: 2.495 ustiategi berregituratzeko/modernizatzeko laguntzak dituztenak (R1/T4 = ustiategien %15,08). Jarduerari, produktibitateari eta nekazaritzako errentei eusten die.
- **Dibertsifikazioa / balio-katea:** 478 ustiategi kalitate-erregimenean, tokiko merkatuetan eta zirkuitu laburrean (R4/T6 = % 3,53).

- **Prestakuntza eta gaitasunak:** 18.002 parte-hartzaile prestatu dira (T3); horietatik, 1.838 landa-eremuko enpresak sortzeari eta enpleguari buruzko prestakuntzan (6A eremua), eta 1.705 TIC arloan (6C). Lotutako programako adierazle espezifikoak (T20) 1.841 onuradun jasotzen ditu (2.014ko helburuaren %91,4).

- **Lankidetza (M16):** 159 lankidetza-eragiketa (T2).

LEADER berariazko ekarpena (19. neurria)

LEADER landa pobrezian eragina izateko ahalmen handiena duen LGP tresna da, bere ikuspegi territorial, parte-hartzaile eta sektore anitzeko ikuspegiagatik.

73. taula. LEADER neurketa-adierazleak

LEADER adierazlea	Balioa	Kodea
LEADER gastu publiko osoa (M19)	≈ 45,70 M€	O1
— EDL ezarpena (M19.2)	44,25 M€	—
— EDL funtzionamendu-kostuak (M19.4)	1,25 M€	—
— Lurralde arteko eta nazioarteko lankidetza (M19.3)	0,21 M€	—
LEADER proiektuetan sortutako enplegua	654 (322H / 332M)	R24/T23
Tokiko garapen estrategiek estalitako landa-biztanleria %	52,59 %	R22/T21
Tokiko Ekintza Taldeak hartzen duen biztanleria	93.346 pertsona	O18
Lankidetzan parte hartzen duten GALak (lurralde artekoak/nazioartekoak)	12 / 4	O23
LEADER eragiketen onuradun gordina (6B)	845.141 *(gordina, zenbaketa bikoitzarekin)*	O15

LEADER-ek orientazio **koherentea erakusten du landa-pobreziaren murrizketarekin:** lurralde-estaldura zabala (landa-biztanleriaren erdia baino gehiago tokiko garapen estrategien arabera, T21aren arabera), sexuaren arabera orekatuta dagoen enplegu-sorkuntza (ia parekidetasun zehatza) eta tokiko ekonomia suspertzea. LGPak inklusioa, tokiko jarduera ekonomikoa eta bizi kalitatea modu esplizituagoan jorratzen dituen modua da. Baita:

- **Enpleguaren eskala (654 postu) apala da** arazoaren tamainarekin alderatuta: 2022an 87.400 pertsona inguru zeuden EAEn benetako pobrezian eta 158.900 mantentze-pobrezia arriskuan zeuden.654 lanpostu horiek landa-biztanleriaren % 0,4ren baliokideak **dira, eta horrek** baieztatzen du bere izaera apala biztanleria-eskalari dagokionez (lanpostu bat, gainera, ez da pertsona-biztanleriaren baliokidea).

- O18 datuek adierazten dute GALek hartzen duen biztanleria 93.346 pertsonakoa dela. Kopuru honek LEADER jarduketa-lurraldean sartuta dagoen biztanleria adierazten du. Beraz, bat dator T21 adierazlearekin, zeinak estaldura landa-biztanleriaren %52,59an

kokatzen baitu. Ondorioz, LEADER ikuspegia Euskadiko landa-biztanleriaren erdi pasatxora iristen da, beraz, ezin da populazio-estaldura osoa bezala interpretatu.

- Datuak O15 (845.141) eragiketen onuradun biztanleriaren agregatu gordina da, landa-biztanleria erreala baino handiagoa, beraz, ez da interpretatu behar pertsona ezberdinen onuradun gisa edo pobrezia murrizteko moduan;zatiduraren magnitudeak zenbaketa bikoitz masiboa baieztatzen du.

LEADER-en barruan, zerbitzuen eta azpiegituren proiektuen ildoa (6B orientazioa) da landa eremuko bizi-kalitatearekin eta, beraz, pobrezia murriztearekin lotura zuzenena duena: 1.063 M19.2 eragiketetatik 656 eta 30,50 milioi euroko gastu publikoa biltzen ditu, eta azpiegitura, oinarrizko zerbitzu eta udal proiektuetarako laguntzak barne hartzen ditu. Eragiketa hauek Arabaren artean banatzen dira (348) Bizkaia (164) eta Gipuzkoa (144) entitate eta pertsona juridikoen pisu gehiena sustatzaile gisa (656 eragiketetatik 576 pertsona fisikoen 80en aldean) udalen eta egitura kolektiboen protagonismoa islatzen duena. Era berean, landa-udalerri askotan, proiektu publiko bat baino gehiago lagundu zen aldi osoan, O15 datuek erakusten dutenez. Hala ere, M19.2 espediente-oinarria lurralde historikoaren mailara iristen da eta ez du udalerria edo pertsona edo entitate onuradunaren identifikatzailerik sartzen, ezta sustatzaile publikoko proiektuak isolatzen dituen eremurik ere.

LGP ekarpena

LGPak landa-pobrezia murrizten lagundu du enplegua sortzearen, jarduera ekonomikoaren laguntzaren, prestakuntzaren eta LEADER estalduraren bitartez. Sortutako 654 lanpostuak dira emaitzarik zuzenena, eta, berriz, modernizazio-inbertsioak, gazteak txertatzeak eta kalitatezko eta tokiko merkatuetarako laguntzak nekazaritza-jardueraren eta diru-sarreren jarraipena indartu dute. Prestakuntzak gaitasun profesionalak eta enplegagarritasuna ere hobetu ditu. Hori guztia, gainera, aztertutako landa-eskualde gehienetan pobrezia errealaren beherakadaren testuinguruan gertatzen da.

Hala ere, emaitza horien irismena mugatua da arriskuan dagoen biztanleriaren bolumenarekin alderatuta. LEADER estaldura landa-biztanleriaren erdi pasatxora iristen da, zerbitzu eta inklusio-adierazleak ez daude behar bezain kuantifikatu eta ez dago informaziorik onuradunen diru-sarreren edo pobrezia-egoerari buruz. Ez da posible Programaren eragina garapen ekonomiko orokorretatik edo gizarte-babeserako beste politika batzuetatik bereiztea.

Beraz, LGParen ekarpena moderatua, batez ere zeharkakoa eta osagarri gisa sailkatu daiteke, baina ez esanguratsua.

2.26 LH 26 zk. Zenbateraino lagundu du LGPak ingurumena hobetzen eta EBko biodibertsitate estrategiaren helburua lortzen, biodibertsitatearen galera eta ekosistemen zerbitzuen degradazioa geldiarazteko eta horiek leheneratzeko?

Euskadiko 2014-2022 LGPak ingurumen-ekarpen moderatua egin du, eremuen arteko kontserbazio-dimentsio garrantzitsua baina desorekatuarekin.4. lehentasunaren arabera: nekazaritza eta basogintzarekin lotutako ekosistemak berreskuratu, kontserbatu eta hobetu, Programak 85 milioi euroko gastu publiko osoa mobilizatu du, gutxi gorabehera, PGEren exekutaturiko gastu publikoaren % 32ren baliokidea, esleipen zuzeneko lehentasunetan.58.641,60 hektareako garbitutako nekazaritza-eremu fisiko bat ingurumena errespetatzen duen kudeaketa-konpromisoen menpe jarri du eta kuantifikatutako estaldura-helburu gehienak bete edo gainditu ditu.

Ekarpena dimentsioen arabera bereizten da:

- **Ekintza esparrua: zabala eta ekonomikoki sendoa.4.** lehentasunaren ezarpen-maila oso altua da (gastuaren lorpen-tasa % 98,33ko errendimendu-esparruan) eta lurralde-estaldurak programatutako helburuak gainditzen ditu sei emaitza-adierazleetatik bostetan.

- **Biodibertsitatea eta paisaia (FA 4A): ekarpen garrantzitsuak** baldintza onen kontserbazioari eta mantentzeari dagokionez (bertako arrazen eta barietateen kontserbazioa). mendiko larreak erlezaintza nekazaritza ekologikoa eta mendiko eremuetan uztearen prebentzioa) R7/T9 nekazaritza adierazlearen gehiegizko betetzearekin (% 21,73, % 15,75eko helburuaren aurrean; % 138). Ez dago espezieen eta habitaten egoeraren leheneratze ekologikoaren edo hobekuntza neurtuaren frogarik.

- **Ura (FA 4B):** ekarpen moderatua **eta ingurumenari dagokionez** garrantzitsua, nekazaritza ekologikoaren eta ekoizpen integratuaren bidez kutsadura lausoaren arriskua murrizteko bideratuta. Nekazaritzako estaldura (R8/T10) **% 1,24** da, baina ez dago nutrienteen edo fitosanitarioen adierazle biofisikorik saihestu.

- **Lurzorua (FA** 4C): neurrizko **ekarpena,** landaredi-estaldura iraunkorra eta artzaintza estentsiboa mantentzean oinarrituta. R10/T12 %2,16koa **eta** R11/T13koa %0,70ekoa **da,** higadura, materia organikoa edo infiltrazio zuzeneko neurketarik gabe.

- **Ekosistema-zerbitzuak:** LGP-k **habitat-zerbitzuak, uraren erregulazioa,** lurzoruaren emankortasuna, higadura kontrola, polinizazioa, suteen prebentzioa eta paisaiaren

kontserbazioa mantendu edo indartu ditu, baina gehienbat neurtu gabeko efektu potentzial gisa, ez da frogatutako emaitza gisa.

Beraz, neurrizko ekarpena dago, nekazaritza- eta baso-eremuan eraginkortasunez konprometituta dagoen kontserbazio-alderdi batekin. LGPak baldintza onak sortu ditu biodibertsitatearen galera prozesuak geldiarazteko, uzteari, areagotzeari eta sarrera-presioari lotutakoak, eta bat dator EBko Biodibertsitate Estrategiaren helburuekin. Hala ere, ezin zaio Programari egotzi biodibertsitatearen eskualde-galera gelditu dela edo ekosistema-zerbitzuak berreskuratu direnik, PDRrekin zerikusirik ez duten politika, presio ekonomiko eta ingurumen-faktore anitzen menpe dagoen helburua.

2.26.1 Ebaluazio galderari erantzuna

Epai-irizpidea	Adierazle mota	Adierazlea	Balioa	Iturria
Biodibertsitatea kontserbatu/hobetu da nekazaritza-lurretan	**Emaitzen adierazle arrunta**	**R7/T9 — biodibertsitate/paisaia-kontratupeko nekazaritza-lurra**	**% 21,73 (44.755,72 ha)**	IAE 2025 eta jarraipenaren datu-basea
Basoko biodibertsitatea kontserbatu da	**Emaitzen adierazle arrunta**	**R6/T8 — biodibertsitate-kontratupeko basoak**	**% 5,34 (21.194,51 ha)**	IAE 2025 eta jarraipenaren datu-basea
Balio natural handiko nekazaritza-sistemak mantendu dira	Adierazle gehigarria	M10.1.5/10.1.7ren gastua eta azalera (mendiko larreak)	4,42 M € (4A) + 7,62 M € (4C)	Jarraipen datu-basea
Baliabide genetikoak kontserbatu dira	Adierazle gehigarria	Gastua M10.1.3 arrazak + M10.1.2 barietateak	9,93 M€ + 0,49 M€	IAE 2025 eta jarraipenaren datu-basea
Natura 2000rako ekarpena	Adierazle gehigarria	M10.1 gastatzea Natura 2000 eremuetan	2.847.508,53 €	IAE 2025
Uraren kudeaketa (nekazaritza) hobetu da	**Emaitzen adierazle arrunta**	**R8/T10 — ur-kontratupeko nekazaritza-lurra**	**% 1,24 (2.563,30 ha)**	IAE 2025 eta jarraipenaren datu-basea
Uraren kudeaketa (basogintza) hobetu da	**Emaitzen adierazle arrunta**	**R9/T11 — ur-kontratupeko baso-lurrak**	**0,00 %**	IAE 2025 eta jarraipenaren datu-basea
Sarrerako presioak murriztu dira	Adierazle gehigarria	Azalera ekologikoa eta ekoizpen integratua;gastu ekologiko osoa	7,50 M€ ekologikoa	IAE 2025 eta jarraipenaren datu-basea
Lurzoruaren kudeaketa (nekazaritza) hobetu da	**Emaitzen adierazle arrunta**	**R10/T12 — lurzoruaren/higadura-kontratuen menpeko nekazaritza-lurra**	**% 2,16 (4.454,78 ha)**	IAE 2025 eta jarraipenaren datu-basea
Higadura saihestu da (basoa)	**Emaitzen adierazle arrunta**	**R11/T13 — lurzoruaren/higadura-kontratupean dauden baso-lurrak**	**%0,70 (2.781,51 ha)**	IAE 2025 eta jarraipenaren datu-basea
Baso-ekosistemak kontserbatu dira	Adierazle gehigarria	Gastua M8 (8.3/8.4/8.5) eta eremua M8.5	1,72 M€ / 26.795,34 ha	IAE 2025 eta jarraipenaren datu-basea

Epai-irizpidea	Adierazle mota	Adierazlea	Balioa	Iturria
Ekosistema-zerbitzuak mantendu dira	Adierazle gehigarria	Efektu anitzeko ekintzak (biodibertsitatea, ura, lurzorua, karbonoa)	Kualitatiboa	Jarraipen datu-basea
Lurralde-estaldura bateratua	Adierazle gehigarria	Nekazaritza eremu fisikoa P4 (4A+4B+4C)	58.641,60 ha	IAE 2025
Ingurumenaren finantza-gauzatzea	Finantza-adierazlea	Egindako gastu publikoa 4. lehentasuna	84,87 M€	IAE 2025 eta jarraipenaren datu-basea

Ingurumen-ekintzen baliabideak eta esparrua

74. taula. P4ren finantza banaketa

Interes-eremua	Deskribapena	Egindako gastu publikoa [4](€)	P4 inguruko pisua
FA 4A	Biodibertsitatea, balio natural handiko nekazaritza-sistemak eta paisaia	68.118.636,21	80,3 %
FA 4B	Uraren kudeaketa (ongarriak eta produktu fitosanitarioak)	5.340.573,89	6,3 %
FA 4C	Lurzoruaren kudeaketa eta higaduraren prebentzioa	11.406.300,38	13,4 %
4. lehentasun osoa		**84.865.510,48[5]**	**100 %**

4. lehentasunaren finantza-profilean 13. neurriaren konpentsazio-ordainketak dira nagusi (muga naturalak dituzten eremuak), 46,31 M€-koak eta P4ko gastu guztien % 54,6 eta FA 4Aren % 68,0. Biodibertsitateari egiten dion ekarpena zeharkakoa da: mantentzen den nekazaritza-jarduerak larreak, belardiak eta paisaiak gordetzen dituenaren araberakoa da. M13 kenduta, ingurumen-gastu aktiboa (nekazaritza eta ingurumen-konpromisoak, nekazaritza ekologikoa, baso-ekintzak, ingurumen-inbertsioak eta lankidetza) 38,56 M€-koa da.

Beraz, neurketaren eta interes-eremuaren araberako banaketa hau da:

1. **FA 4A (68,12 M€):** Muga naturalak dituzten M13 eremuak 46,31 M€ (%68,0), M10 nekazaritza-ingurumena 16,52 M€ (%24,3: bertako arrazak 9,93 M€; mendiko larreak 4,42 M€; erlezaintza 1,68 M€; sagardo sagarra 0,49 M€), M11 ekologikoa 3,02 M€ (%4,4), M8 basogintza 1,72 M€ (%2,5), M16.1 lankidetza 0,54 M€ (%0,8).
2. **FA 4B (5,34 M€):** M11 ekologikoa 2,78 M€ (%52,0), M4.3 azpiegiturak 1,97 M€ (%36,8), M10.1.1 ekoizpen integratua 0,36 M€ (%6,7), M16.1 lankidetza 0,24 M€ (%4,6).

[4] Gastua ez da bikoizten bigarren mailako ekarpenetarako: eragiketa bakoitza bere interes-eremuari egozten zaio, beraz, hiru FAren baturak P4 gastua osatzen du zenbatu bikoitz gabe.

[5] IAE 2025eko finantza-eranskinaren errendimendu-esparruak (F1 taula) 4. Lehentasuneko gastu publiko osoa 85.178.041,83 eurotan (balio gordina) kalkulatzen du, errendimendu-esparruaren mugarriaren (55,76 M euroren osagarrien ordainketaren ondoren) % 98,33ko lorpen-tasa izanik. FAren baturarekiko alde txikia (84,87 M€) doikuntzei eta biribilketei zor zaie; Jarraipen datu-baseko FAren batura erabiltzen da laneko zifra gisa, iturri analitiko nagusia baita.

3. **FA 4C (11,41 M€):** M10.1.7 mendiko larreen kudeaketa jasangarria, 7,62 M€ (%66,8); M4.3 azpiegiturak, 2,19 M€ (%19,2); M11 nekazaritza ekologikoa, 0,74 M€ (%6,5); M10.1.1 ekoizpen integratua, 0,37 M€ (%3,2); M8.5 basogintza, 0,32 M€ (%2,8); M16.1 lankidetza, 0,17 M€ (%1,5).

75. taula. Helburuen estaldura eta betetze-maila

Adierazlea	Eremua	Azalera (ha)	Iritsi da	Azken helburua	Betetzea
R6/T8	Biodibertsitatea onartzen duten kontratupeko basoak	21.194,51	5,34 %	5,04 %	**105,9 %**
R7/T9	Biodibertsitate/paisaia-kontratupeko nekazaritza-lurra	44.755,72	21,73 %	15,75 %	**138,0 %**
R8/T10	Nekazaritza-lurzorua urak hobetzeko kontratupean	2.563,30	1,24 %	0,51 %	**243,1 %**
R9/T11	Baso-lurzorua urak hobetzeko kontratupean	0,00	0,00 %	0,00 %	n/a
R10/T12	Lurzoru/higadura-kontratupeko nekazaritza-lurra	4.454,78	2,16 %	0,51 %	**423,5 %**
R11/T13	Baso-lurzorua lurzoruaren/higadura-kontratupean	2.781,51	0,70 %	0,76 %	**92,1 %**

Nekazaritza-lurzorua 4A, 4B eta 4C aldi berean laguntzen duten kudeaketa-kontratuetan 58.641,60 ha-koa da (helburua 29.923,52 ha; lorpen-tasa % 162,82, doikuntzak egin ondoren). Interes-eremuen arteko zenbaketa bikoitza saihesten duen figura findua da hau; Aurreko lerroetako adierazle bakoitzeko azalerak ez dira batu behar, hektarea berdinek hainbat interes-eremutan lagundu dezaketelako.

T10 eta T12ren helburuak oso baxuak dira (% 0,51), % 243 eta % 424 betetzearekin, neurri txikiko **helburu kontserbadoreak islatzen dituzte** ingurumen-inpaktu apartekoa baino, eta haien zenbatzaileak ekoizpen integratuaren eta nekazaritza ekologikoaren arteko gainjartzea izan dezakete. T9ren gehiegizko betetzea (% 138) sendoa da eta nekazaritza-ingurumenaren, ekologiaren eta sistemaren mantentze-lan zabaleko konpromisoen aplikazio zabalari erantzuten dio.

LGPko ingurumen- eta baso-neurrietan erregistratutako lorpen fisiko eta onuradun nagusiak hauek dira:

- **M10.1 nekazaritza-ingurumena:** 34.519 ha konpromisopean, M10.1.2 sagardo-sagarra: 481,64 ha eta 180 onuradun (27,23 ha Natura 2000n).
- **M11 nekazaritza ekologikoa:** 836 ha bihurtzean (11.1) eta 2.817 ha mantentzen (11.2). LGParen gastu ekologiko osoa: 7,50 M€.
- **M13 mugak dituzten eremuak:** 41.500 ha (13.1 mendia) eta 2.863,05 ha (13.2).

- **M8 basogintza:** 26.795,34 ha (8.5) eta 32 ustiategiak/onuradunak (8.3).

- **Nekazaritzako ingurumen-gastua (M10.1) Natura 2000 eremuetan:** 2.847.508,53 €.

Biodibertsitateari eta paisaiari egindako ekarpena (FA 4A)

FA 4A 4. Lehentasuneko gastuaren % 80,3 kontzentratzen du eta biodibertsitateari ekarpen zuzenena artikulatzen du, nahiz eta bere finantza-tresna nagusi (M13) zeharka jokatzen duen.

- **Abeltzaintzako baliabide genetikoak (M10.1.3,** 9,93 M€): abandonatzeko arriskuan dauden bertako arrazen kontserbazioa (Betizu, Monchina, Terreña, Carranzana negra, Sasi Ardi, Euskal Txerria, Pottoka, Euskal Oiloa, besteak beste). Aniztasun genetikoa zaintzeko ekarpen garrantzitsua, kontserbazio-egoeraren hobekuntza kuantifikatzea ahalbidetzen duen UGM serierik edo ugaltze-erroldarik onartzen ez duen arren.

- **Landare-baliabide genetikoak (M10.1.2,** 0,49 M€): tokiko sagardo-sagarrondoen barietateen kontserbazioa, belar-estalkiak eta fruta-paisaia tradizionalak mantenduz. Natura 2000n dagoen kuantifikazio espezifiko bakarra da (27,23 ha), Gipuzkoan kontzentrazio handia duena.

- **Balio natural handiko nekazaritza-sistemak eta mendiko larreak (M10.1.5, 4,42** M€): artzaintza estentsiboak interes komunitarioko habitatak mantentzen ditu, sastraka saihesten du eta paisaien mosaikoa gordetzen du. Balio natural handiko sistemak zaintzeko ekarpen garrantzitsua.

- **Polinizazioa (M10.1.4, erlezaintza, 1,68 M€):** erlezaintza jarduera eta balizko polinizazio zerbitzuak mantentzen ditu;ekologikoki sinesgarria den baina neurtu gabeko efektua (polinizatzaileen edo aniztasun floristikoen adierazlerik ez).

- **Nekazaritza ekologikoa (M11, 3,02 M€):** input sintetikoak murrizten ditu eta sistema ez hain intentsiboak onartzen ditu. Biodibertsitateari egindako ekarpena sinesgarri **gisa** baloratzen da, ziurtagiri ekologikoa espezieen edo habitaten hobekuntzan ikusitako hobekuntza automatikoki itzultzerik gabe.

- **Baso-ekosistemak (M8, 1,72 M€):** prebentzioa (8.3), kalteak berreskuratzea (8.4) eta ingurumen-balioa hobetzea (8.5). Ekarpen positiboa baina hedadura mugatua duen pisu ekonomikoa murrizteagatik; basogintzako helburua R6/T8 apur bat gainditzen da (5,34 % vs. 5,04 %).

- **Jarduera eta paisaia mantentzea (M13, 46,31 M€):** mendi-eremuetako diru-sarrerak onartzen ditu eta abandonatzea eragozten du. Paisaiari egiten dion ekarpena nabarmena

da kudeatzen jarraitzen duten eremuetan, baina kudeatzaileek onuradunen murrizketa progresiboa nabaritzen dute zahartzearen eta erliebe ezaren ondorioz; Laguntzak uzteko joera estrukturalak arintzen ditu, baina ez ditu alderantzikatzen.

Frogak sendo onartzen ditu kontserbazioa (arrazen, barietateen, larreen eta aldeko praktiken mantentzea) eta, partzialki, hobetzeko baldintzak, baina ez dute akreditatzen leheneratze ekologikoa kalteak berreskuratzeko baso-ekintzetan izan ezik, oso txikiak baitira. Natura 2000rako ekarpena zeharkakoa eta integratua da gehienetan; Ez dago Natura 2000ko ordainketetarako tresna espezifikorik (M12 exekutatu gabe), ezta ZEC/BBEaren barneko gastuen edo azaleraren kuantifikazio agregaturik ere, sagarrondoen 27,23 ha eta Natura 2000ko M10.1eko 2,85 milioi euroetatik haratago.

Uraren kudeaketarako ekarpena (FA 4B)

FA 4B nekazaritza-jardueraren presioak murriztea du helburu (kutsadura hedatua, ongarriak eta produktu fitosanitarioak), baliabidearen eraginkortasun kuantitatibotik bereiziz (FA 5A). Ekartzen duten neurri/azpineurriak hauek dira:

- **Nekazaritza ekologikoa (M11, 2,78 M€, FAren % 52):** erlazio kausal zuzen eta sendoena duen tresna. Nitrogeno mineralaren eta fosforoaren presioa murrizten du, produktu fitosanitarioak uretara sartzeko arriskua murrizten du eta lurzoruaren errotazioa eta emankortasuna sustatzen ditu. ENEEKen kontrol administratiboaren menpe.

- **Ekoizpen integratua (M10.1.1, 0,36 M€):** tratamenduen plangintza eta justifikazioa, jarraipen teknikoa eta dosia arrazionalizatzea. Kutsadura barreiatuaren prebentzioarekin eta Nitratoen Zuzentarauarekin bat datorren logika, baina eskala murriztuan.

- **Azpiegituretan inbertsioak (M4.3, 1,97 M€):** ekarpen potentzial positiboa baina ez kuantifikagarria uraren kalitateari dagokionez; haren ondorioen zati bat FA 5Ari dagokio.

- **Lankidetza (M16.1, 0,24** M€): ezagutza eta berrikuntza sortzea (zehaztasun-ernalketa, azpiprodukTuak), geroko adopzioaren jarraipen sistematikorik gabe.

R8/T10 adierazlea % 1,24an, 2.563,30 haren baliokidea, azken helburuaren % 0,51aren gainetik. Bestalde, basoaren ekarpena nulua da, R9/T11 balioarekin % 0koa, aurreikusitako helburuarekin bat eginez.

Ekintza hauek Uraren Esparru Zuzentarauaren eta Nitratoen Zuzentarauaren aplikazioaren osagarri dira, lagundutako ustiategietan praktika egokiak hartzea sustatuz, batez ere Gasteizko unitate hidrogeologikoan eremu ahulak zeuden testuinguruan. Hala ere, ezin zaio PDRri ur-masen egoeraren bilakaera egotzi, hori ere baldintzapen, araudi, plangintza hidrologiko eta

baldintza meteorologikoen araberakoa baita. Gainera, ez dago nutriente-balantzerik, produktu fitosanitarioen erregistrorik edo analisi konparatiborik aurretik-ondoren, eragin zuzenak neurtzea ahalbidetuko luketenak.

Beraz, FA 4Bren ekarpena moderatua eta garrantzitsutzat jotzen da, praktikak hartzeari eta mantentzeari buruzko ebidentzia sendoagoarekin ur-masen egoeraren hobekuntza eraginkorrari buruzkoa baino.

Lurzorua kontserbatzeko ekarpena (FA 4C)

FA 4C landare-estaldura iraunkorra mantentzean eta kudeaketa zabalean oinarritzen da, batez ere mendi eremuetan. Ekartzen duten neurri/azpineurriak hauek dira:

- **Mendiko larreen kudeaketa jasangarria (M10.1.7, 7,62 M€, FAren % 66,8): artzaintza** estentsiboa hazkuntza egokiarekin belar estaldura mantentzen du, lur biluziak saihesten ditu eta sastraka hazkuntza eragozten du;abere-karga bateragarri baten baldintzapeko eragina.

- **Ekoizpen integratua eta nekazaritza ekologikoa (M10.1.1 eta M11,** 1,11 M€): egitura, infiltrazioa eta materia organikoa hobe dezaketen kudeaketa kontrolatua, estalkiak eta ekarpen organikoak.

- **Basogintzako ekintzak (M8.5, 0,32** M€): maldan babes-estalkia mantentzea eta isurketa murriztea; Finantza-pisu murriztua eta higaduraren aurkako helbururako azalera fisikoa, zehatz identifikatu ezin direnak.

- **Azpiegiturak (M4.3, 2,19 M€):** jarduketa bakoitzaren **diseinuari ekarpen** potentziala eta baldintzatua (drainatzea, malda egonkortzea); Efektu positiboak izan ditzake edo, gaizki diseinatuta badago, higadura arriskua areagotu.

R10/T12 emaitza adierazlea % 2,16 da (4.454,78 **ha) eta R11/T13** % 0,70 (2.781,51 **ha). Ez dago** higaduraren, lurzoruaren galeraren, trinkotzearen, infiltrazioaren edo karbono organikoaren neurketa zuzenik azalera onuradunetan; Ebaluazioa praktiketan eta landutako azaleran oinarritzen da, ez emaitza biofisikoetan.

Beraz, FA 4Cren ekarpena moderatua, garrantzitsua da gidari-praktiketan (estalkia eta larreak) baina higaduraren prebentzio eraginkorren froga mugatuarekin.

Ekosistemen zerbitzuetarako ekarpena

76. taula. Zerbitzu sistemikoetarako ekarpen-mekanismoak

LGParen ekintza	Erasandako ekosistema edo baliabidea	Ekosistemen zerbitzu gogokoena	Mekanismoa	Frogaren kalitatea
Mendiko larreak (M10.1.5 / 10.1.7)	Larreak, nekazaritza-mosaikoak, interes komunitarioko habitatak	Habitata, paisaia, uraren erregulazioa, higadura kontrola, suteen prebentzioa	Artzaintza zabala;abandonatzea, sasiak eta lur biluziak saihesten ditu	Praktiketatik ondorioztatzen den ekarpena (eremu zabala; egoera neurketarik ez)
Tokiko arrazak eta barietateak (M10.1.3 / 10.1.2)	Abeltzaintza eta landareen aniztasun genetikoa	Baliabide genetikoak, habitata, paisaia mantentzea	Errendimendu baxuagoagatiko konpentsazioa;liburu genealogikoak	Gastuetan eta onuradunetan dokumentatua;kuantifikatu gabeko kontserbazio-egoera
Erlezaintza (M10.1.4)	Txilardiak, belardiak, agroekosistemak	Polinizazioa	Erlauntzak mantentzea eta lurralde presentzia	Efektu sinesgarria, neurtu gabe
Nekazaritza ekologikoa (M11)	Lurzorua, ura eta agroekosistemak	Ugalkortasuna, kontrol biologikoa, uraren kalitatea	Sarrera sintetikoen murrizketa;biraketak	Sinesgarria;nutrienteen balantzerik edo biodibertsitate-adierazlerik gabe
Ekoizpen integratua (M10.1.1)	Lurra eta ura	Uraren kalitatea, emankortasuna	Dosi eta tratamenduen arrazionalizatzea	Sinesgarria;eskala murriztua
Basogintzako ekintzak (M8.3/8.4/8.5)	Baso-ekosistemak	Lurzoruaren babesa, uraren erregulazioa, karbono biltegiratzea, suteen prebentzioa	Prebentzioa, kalteak berreskuratzea eta masa hobetzea	Dokumentatua exekutatzean;pisu murriztua, azken inbentariorik ez
Muga naturalak dituzten eremuak (M13)	Mendiko nekazaritza paisaia	Paisaiaren kontserbazioa, habitata, suteen prebentzioa	Jarduera mantentzea eta uztearen prebentzioa	Zeharkako ekarpena, mantendutako praktiken araberakoa
Karbonoa harrapatzea (P4/5E, 2.148,45 ha)	Lurzoruak eta agrobasogintzako lurrak	Karbono biltegiratzea, klima erregulazioa	Karbonoa kontserbatzeko kudeaketa-kontratuak	Erregistratutako errealizazioa (R20/T19 = %0,36);ustiapenaren bidez neurtzen ez den eragina

Praktiketatik sinesgarria edo ondorioztatzen den ekarpena da nagusi; Dokumentatutako ekarpena baliabide genetikoetara eta egindako baso-ekintzetara mugatzen da. Ez dago ustiategi onuradunetan hobekuntza neurtzen den ekosistema zerbitzurik.

Biodibertsitatearen, uraren eta lurzoruaren arteko osagarritasuna

Esku-hartzeek efektu anitz sortzen dituzte, beraz, ekintza berak aldi berean hainbat ingurumen-dimentsiotan laguntzen du, eta horrek LGParen koherentzia indartzen du, gastuak edo azalerak bikoiztu gabe:

- **Mendiko larre zabalak (M10.1.5** 4A-n / M10.1.7 4C-n): habitatak eta paisaia kontserbatzen dituzte (4A), estaldura mantentzen dute eta higadura prebenitzen dute (4C) eta infiltrazioa eta uraren erregulazioa sustatzen dute.

- **Nekazaritza ekologikoa** (M11, 4A, 4B eta 4C-etan dago): uraren gaineko presioa murrizten du (4B), lurzoruaren emankortasuna eta egitura hobetzen ditu (4C) eta agroekosistema ez hain intentsiboei eusten die (4A).

- **Baso-ekintzak (M8):** baso-habitatak babestu (4A), isurketa eta higadura murriztea (4C) eta uraren eta karbonoaren zikloa erregulatzen laguntzea.

- **Jardueraren mantentzea mugak dituzten eremuetan (M13):** biodibertsitatearen, paisaia eta lurzoruaren babesaren oinarrian dagoen nekazaritza-mosaikoari eusten dio.

Efektuen gainjartze hori da, hain zuzen, etekin-esparruaren eremu fisiko findua (58.641,60 ha) nekazaritza-estaldura bateratuaren erreferentzia zuzena izatearen arrazoia, eta ez T8-T13 zenbatzaileen batura.

Adierazitako neurrien analisi espezifikoa

Neurri zehatzen azterketak LGParen ingurumen-ekarpenaren gauzatze-maila eta benetako irismena zehazteko aukera ematen du:

- **12. neurria (Natura 2000 ordainketak eta Uraren Esparru** Zuzentaraua): ez da Euskadin gauzatu. LGPak ez zuen Natura 2000 ordaintzeko tresna zehatzik zabaldu; Sareari egindako ekarpena zeharka eta M10, M11, M8 eta M13-n integratu da. Absentzia horrek mugatu egiten du eremu babestuetako arauzko mugak konpentsatzeko ekarpen potentzial zuzena eta ZEC/SPA barruko azaleraren eta gastuen kuantifikazio agregatua eza azaltzen du.

- **15. neurria (silbo-ingurumeneko eta klima-zerbitzuak):** Euskadin garatu gabea.

- **10.1.6 eragiketa (mahasti eta olibondoen paisaia kulturalak):** hasieran aurreikusitakoa, baina azkenean gauzatu gabe.

- **4. neurria (inbertsioak):** ura eta lurzoruaren kudeaketan helburu dokumentatua duen 4.3 azpineurria soilik zenbatuko da ingurumen gisa (ekarpen potentziala eta baldintzatua);4. neurriko gainontzeko inbertsioak ez dira ingurumenekotzat hartzen.

- **16. neurria (lankidetza):** AEIko talde eragileak hiru ardatzetan (0,54 M€ 4An, 0,24 M€ 4Bn, 0,17 M€ 4Cn). Irtenbideak sortzeko eta transferitzeko laguntza gisa aurkezten dira, ez ingurumen-hobekuntza frogatu gisa.

LGP ekarpena

Finantza-gauzatzea, estaldura, ekintzen aniztasuna, ingurumen-presioekiko koherentzia, ardatz-arloen emaitzak eta ebidentzien kalitatea integratuz, Euskadiko LGP 2014-2022ren ekarpena orokorrean moderatua dela baloratzen da, kontserbazio-dimentsio garrantzitsu batekin:

1. **Baliabideak eta** ezarpena: mobilizazio sendoa (84,87 M€ 4. lehentasunean, gutxi gorabehera LGParen gastuaren %32; lorpen-tasa %98,33). **Ekarpen garrantzitsua.**

2. **Estaldura:** sei emaitza-adierazleetatik bostetan helburuak gainditzea eta 58.641,60 ha-ko azalera fisiko findua. **Eremuan dagokion ekarpena.**

3. **Biodibertsitatea eta** paisaia: balio natural handiko arrazak, barietateak, larreak eta sistemak zaintzea eta uztearen prebentzioa. **Garrantzitsua kontserbazioan;ez da frogagarria egoera zaharberritzean edo hobetzean.**

4. **Ura:** kutsadura barreiatuaren arriskua murriztea, nitratoen eta uraren esparruko zuzentarauekin bat etorriz. **Moderatua eta garrantzitsua;emaitza biofisikorik gabe.**

5. **Lurzorua:** estaldura mantentzea eta artzaintza estentsiboa. **Moderatua;higadura neurketarik gabe.**

6. **Ekosistema-zerbitzuak:** habitataren mantentze-lanak, polinizazioa, uraren erregulazioa, emankortasuna, karbonoa eta suteen prebentzioa. **Gehienbat potentziala.**

7. **Frogen kalitatea:** lorpenen eta azaleraren nagusitasuna;egoera eta kontrafaktual adierazlerik eza. **Zeharkako muga.**

LGPak baldintza onak eta bideratuak sortu ditu bertan behera uzteari, areagotzeari eta sarrera-presioari lotutako biodibertsitatea galtzeko prozesuak geldiarazteko, bere jardun-esparruaren barruan. Ekarpen hori bat dator EBko Biodibertsitate Estrategiarekin, biodibertsitatearen galera geldiarazteko eta ekosistema zerbitzuak leheneratzeko.

Hala ere, Europako helburu hori lortzea ezin zaio PDRri egotzi: beste politika batzuen, ingurumenaren erregulazioaren, presio ekonomiko eta merkatuaren, lurralde dinamiken eta PDRrekin zerikusirik ez duten faktore klimatiko eta pribatuen bateratzearen araberakoa da. Eskura dauden frogak baldintza onak kontserbatu eta mantentzea egiaztatzen du, ez eskualdeko ekosistemen egoeraren zaharberritze edo hobekuntza garbia frogatu bat.

2.27 LH 27. zk. Zenbateraino lagundu du LGPak nekazaritza-lehiakortasuna sustatzeko NPEaren helburuan?

CEQ27-LGP galderak Programak NPEaren lehiakortasun helburu orokorrari egindako ekarpena ebaluatzen du. Erantzuna 2A Foku Eremuan biltzen da, zeinak esplizituki ustiategiak berregituratzera eta modernizatzera zuzendutako ekintzak biltzen dituen. Oinarri nagusia M04.1 eta M04.3 neurriei dagokie, prestakuntza, truke eta berrikuntzarako lankidetzarekin osatuta.

77. taula. LGParen ekarpena PE 27. zenbakian

Helburua	Esku-hartze nagusiak
Berregituraketa eta modernizazioa	M04.1. Nekazaritza-ustiategietan egindako inbertsioak.
Azpiegitura produktiboak	M04.3. Nekazaritza eta basogintza sektorea garatzeko, modernizatzeko edo egokitzeko xede diren azpiegiturak.
Prestakuntza eta trukea	M01.1. Lanbide Heziketa eta M01.3. Trukeak eta epe laburreko bisitak.
Berrikuntza eta lankidetza	M16.1. Nekazaritza produktibitateari eta iraunkortasunari buruzko AEI talde eragileak.

Iturria: CEQ27 bitarteko ebaluazioa, LGP Euskadi 2014-2022 eta FA 2Aren ex post erantzuna.

PE 27. zenbakiaren erantzunak FA 2A, R1/T4 eta R2 adierazleen, I01-I03 eraginen adierazleen eta RICAV/FADN 2007-2023 mikrodatuen analisiaren gauzatze emaitzak integratzen ditu. Ustiategi onuradunen bilakaera onuradun ez diren ustiategienarekin alderatzen da diferentzia-desberdintasunen azterketa baten bidez.

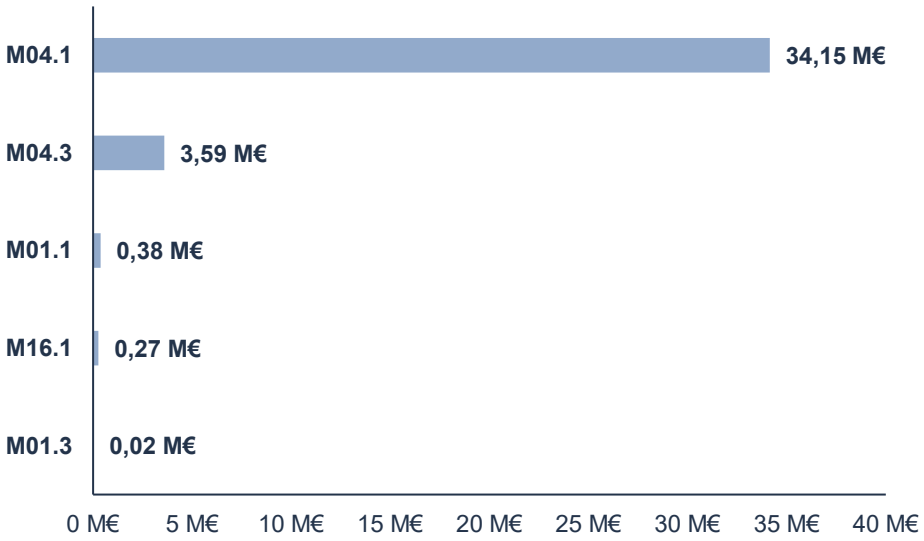
2.27.1 Ebaluazio galderari erantzuna

Gauzatze-esparrua

Kontuan hartutako neurrietan gauzatutako gastu publiko osoa 38.402.354,10 eurokoa da. M04.1 %88,9 kontzentratu zen eta M04.3 %9,3. Prestakuntza, trukeak eta lankidetzak batera gainontzeko %1,7a izan dira.

M04.1 eta M04.3 neurriek 2.726 eragiketa zenbatu zituzten O3/O4 adierazleetan eta 118.457.127,68 euroko inbertsioa mobilizatu zuten. Laguntza publikoen batez besteko intentsitatea %31,9 ingurukoa izan zen.

39. grafikoa. Gastu publikoaren banaketa neurrien arabera

78. taula. Kontuan hartutako neurrien gauzapena eta lorpen nagusiak

Neurketa	Deskribapena	GPT	Lorpen nagusiak
M01.1	Lanbide heziketa eta trebetasunak eskuratzea	375.245,24 €	Prestakuntza-ekintza osagarriak O12: FA 2Arekin lotutako prestakuntza-ekintzetan parte-hartzaileak: 7.270 parte-hartzaile
M01.3	Trukeak eta epe laburreko bisitak	17.275,88 €	--
M04.1	Nekazaritza-ustiategietan egindako inbertsioak	34.151.837,00 €	O3/O4: 2.495 eragiketa; O2: 112.557.175,40 euro mobilizatutako inbertsioa.
M04.3	Modernizazio eta egokitzapenerako azpiegiturak	3.589.462,64 €	O3/O4: 231 eragiketa;229 espediente esklusibo; O2: 5.899.952,28 euro inbertsioa.
M16.1	AEI talde eragileak	268.533,34 €	Berrikuntzarako eta lankidetzarako laguntza osagarria; Zenbaketa fisiko bateratu gabe FA 2A iturrian.

Emaitza eta eragin-adierazleek lortutako balioak

Adierazlea	Definizioa	Emaitza	Interpretazioa	Iturria
R1/T4	Berregituratzeko edo modernizatzeko laguntza duten ustiategien %	% 21,10 2020ko erroldarekin;%17,2 ICC17 programazioarekin	Aldea izendatzaileari dagokio. Adierazleak modernizazioaren estaldura handia erakusten du.	M04.1, M04.3; Eustat; LGP
R2	ATUk nekazaritza-ekoizpenaren aldaketa diruz lagundutako ustiategietan	79.250 eurotik 92.278 eurora/AUT;+%16,4	Ikuspegi deskribatzailea.268 ustiategi konparagarrien % 71,3k igo zuen ekoizpena ATU bakoitzeko.	RICAV/FADN 2007-2023

Adierazlea	Definizioa	Emaitza	Interpretazioa	Iturria
I01	Nekazaritza-enpresen errenta	REF: +%25,0 onuradunetan eta +31,3% onuradunetan	Kontrafaktualaren analisiak ez du estatistikoki esanguratsua den efektu diferentziala identifikatzen.	RICAV/FADN; DuD
I02	Nekazaritza-ekoizpen-faktoreen diru-sarrerak	Ez dago azken balio harmonizaturik; BEG eta NPV analisian sartuta	Estimazio diferentzialak ez dira estatistikoki esanguratsuak.	RICAV/FADN; DuD
I03	Faktoreen produktibitatea osoa	Ez da formalki kalkulatuta	ATU bakoitzeko ekoizpenak lanaren produktibitatea neurtzen du, baina ez du faktoreen produktibitate osoa ordezkatzen.	RICAV/FADN
Eragin gehigarria	Produkzio osoa, BEG, NPV eta REF	Ez dago eragin diferentziala estatistikoki esanguratsurik	Batez besteko hobekuntza ekonomikoa ezin zaio egotzi erabilgarri dauden frogak dituzten laguntzei.	DiD efektu finkoekin eta ATO pisuekin

R1/T4 adierazlea %17,2ra iritsi da, LGP programazioan ezarritako testuinguru-izendatzailearekin kalkulatuta. Izendatzaile hori mantentzen da helburuarekiko eta onartutako kalkulu-metodoarekiko koherentzia bermatzeko. Horrez gain, Euskadiko nekazaritza-ustiategien kopuruaren bilakaera aztertzen da. Epealdian zehar ustiategien murrizketak esan nahi du lagundutako 2.726 ustiategi edo ustiategiek 2020ko Nekazaritza Erroldan erregistratutako 12.919 ustiategien % 21,1 direla. Ehuneko hori ez da R1/T4 adierazlearen eguneraketa bat, baizik eta testuinguru-erreferentzia bat, zeinak erakusten duen laguntza-estaldura handiagoa dela aldiaren amaieran ikusitako nekazaritza-egiturarekin alderatuta. R2 adierazleak ustiategi onuradunetan ATU bakoitzeko ekoizpenaren %16,4ko hobekuntza erakusten du, baina bilakaera horrek ez du berez programaren benetako eragina islatzen.

I01 eta I02 adierazleek eta ekoizpenaren, BEG, NPV eta REF azterketak ez dute estatistikoki alde esanguratsurik erakusten ustiategi onuradunen eta onuradun ez direnen artean. I03 ez da formalki kalkulatu, lanaren produktibitateak ez duelako uzten faktore produktiboen multzoa irudikatzen.

Lagundutako ustiategien emaitza ekonomikoak

Ustiategi onuradunak onuradun ez diren ustiategiak baino batez besteko maila altuagoetatik abiatu ziren.2016-2022 aldian, produkzioa, familien errenta eta lan produktibitatea hobetu ziren. Onuradun ez diren ustiategiek ere aurrerapena izan zuten eta, ekoizpen osoan eta REFn, erritmo handiagoan egin zuten.

79. taula. Inbertsioen onuradun ustiategiak

Aldagaia	Onuradunak 2007-2015	Onuradunak 2016-2022	Aldakuntza	Onuradunak ez diren 2007-2015	Onuradunak ez diren 2016-2022	Aldakuntza
Batez besteko ekoizpen osoa	193.585 €	222.173 €	+14,8 %	93.201 €	111.633 €	+19,8 %
REF ertaina	54.214 €	67.756 €	+25,0 %	29.622 €	38.888 €	+31,3 %
UTAren ekoizpen osoa	79.250 €/UTA	92.278 €/UTA	+16,4 %	54.710 €/UTA	60.383 €/UTA	+10,4 %

Euskadiko LGP 2014-2022 nekazaritza lehiakortasunari egindako ekarpena

Modernizazioa eta produkzio-gaitasuna

Ekarpenik nabariena kapitalaren mobilizazioaren eta modernizazio fisikoaren bidez dator. M04.1ek makineria, eraikuntza eta instalazioak finantzatu zituen, eta M04.3k, berriz, landa- eta baso-azpiegiturak lagundu zituen. Bi neurriek mobilizatutako inbertsioa 118 milioi eurotik gorakoa da eta R1/T4-k erakusten du laguntza Euskadiko ustiategien proportzio garrantzitsu batera iritsi dela.

Zuzendaritzako langileen ebaluazioek baieztatzen dute inbertsioen erabilgarritasuna ekoizpen-prozesuak eta lan-baldintzak hobetzeko. Eskaria nekazaritza-makineria eta eraikinetan kontzentratu zen, esnetarako behientzat garrantzi berezia izan zuen. M04.3an, baso-bideak, itxierak eta abeltzaintza estentsiborako azpiegiturak nabarmentzen dira.

Produktibitatea, diru-sarrerak eta balio erantsia

Bilakaera deskribatzaileak ustiategi onuradunen lan produktibitatean eta diru-sarreren hobekuntzak erakusten ditu. Hala ere, onuradun ez diren ustiategiak ere hobetu egin ziren eta kontrafaktualaren analisiak ez du estatistikoki esanguratsuak diren desberdintasunik hautematen ekoizpen osoaren, BEG, NPV edo REF. Eskura dagoen informazioarekin, ezin da esan laguntzak ustiategi konparagarrietan antzemandakoaren desberdina den batez besteko aldaketa ekonomikoa sortu zuenik.

Emaitza honek ez ditu eragiketa zehatzen eraginik baztertzen. Emaitzak alda daitezke produkzio-orientazioaren, ustiategiaren tamainaren, aktibo motaren eta inbertsioaren epemugaren arabera. Eraikuntzak eta azpiegiturek aztertutako alditik haratago ondorioak sor ditzakete.

Giza kapitala eta berrikuntza

Prestakuntza, trukeak eta lankidetza inbertsio fisikoa osatzen zuten gaitasunak hobetuz eta aplikatutako irtenbideak hartuz. Haren pisu finantzarioa murriztu egin zen eta eskuragarri dauden iturriek ez dute aukera ematen ekintza hauek produktibitatean edo diru-sarreren aldaketekin lotzea.

2.28 LH 28. zk. Zenbateraino lagundu du LGPak NPEaren helburura baliabide naturalen kudeaketa iraunkorra eta klima-ekintza bermatzeko?

Euskadiko 2014-2022 LGPak ekarpen moderatua eta desberdina egin dio kontuan hartutako dimentsioaren arabera, baliabide naturalen kudeaketa iraunkorra eta klima-ekintza bermatzeko NPE helburuari. Esku-hartzea 4. eta 5. lehentasunetan oinarritzen da, 105,44 milioi euroko exekutatutako gastu publikoa biltzen baitute (85 milioi euro gutxi gorabehera P4an eta 20 milioi euro P5ean, IAEren jardun-esparruaren arabera), Programako 2. eta 6. lehentasunetan gauzatutako gastuaren % 39,9ren baliokidea. Dimentsioen arabera bereiztea:

- **Baliabide naturalen kudeaketa jasangarria (biodibertsitatea, ura, lurzorua, baso baliabideak): ekarpen handia estalduran eta praktiketan.** Biodibertsitatearen eta paisaiaren aldeko konpromisoen pean dagoen nekazaritza eremua SAUren %21,73ra (helburua %15,75; betetze-maila %138) eta baso-azalera %5,34ra (helburua %5,04; %106). P4 errendimendu-esparrua %98,33ra iristen da gastuetan eta %162,82ra eremuan. Ekarpena sendoa da praktika eta sistemen mantentzen (mendiko larreak, bertako arrazak, nekazaritza ekologikoa, muga naturalak dituzten eremuak), baina ezin da neurtutako hobekuntza ekologiko gisa kreditatu.

- **Baliabideen erabileran (ura eta energia) eraginkortasuna: ekarpen moderatua uretan eta mugatua/ez da frogagarria energian. Uretan,** ureztatzeko adierazle eraginkorra (T14) betetzen da (%7,45; %101,5), baina estaldura fisikoa murrizten da (927 ha) eta ez dago aurrezpen errealaren neurketarik (R13 ez zen kuantifikagarria). Energian, T15 adierazle komuna bertan behera geratu zen, prestakuntza espezifikoa helburuaren % 70,9ra iristen da eta ez dago neurtutako energia aurrezteari buruzko daturik.

- **Energia berriztagarriak eta bioekonomia: ekarpen garrantzitsua mobilizatutako inbertsioetan.** Energia berriztagarrien ekoizpenean egindako inbertsioaren T16 adierazlea 58,73 M€-ra iristen da (helburua 56,32 M€; % 104,27), 8.6 azpineurriak lagunduta. Hala ere, energia-ekoizpen eraginkorra ez dago eskuragarri (R15 ez da kuantifikagarria).

- **Klima-aldaketa arintzea: isurketei ekarpen mugatua eta froga ezina. T25 adierazlea** (emisioak murriztera bideratutako lankidetza-gastua) % 0,01era iristen da, % 2ko helburu batekin alderatuta (maila % 0,5); GEI/amoniakoa murrizteko kontratuen nekazaritza-azalera 43,36 ha-koa da (%0,02); R16/T17, R18 eta R19 adierazleak ez dira

kuantifikagarriak. Arintzeko ekarpena zeharkakoa da funtsean, larreen kontserbazioaren, nekazaritza ekologikoaren, basogintzaren eta basoen kudeaketaren bidez.

- **Kontserbazioa eta karbonoa harrapatzea: estaldura beteta, emaitza ez zen** kuantifikatu. T19 adierazlea asko gainditzen da (nekazaritza eta baso azaleraren % 0,36; helburua % 0,14; % 257,14), baina harrapatutako CO_2 tona ez daude eskuragarri.

- **Egokitzapena eta erresilientzia: ekarpen positiboa, baina zeharkakoa.** Baso-ekosistemen kudeaketa eta hobekuntza, muga naturalak dituzten eremuetan jarduera mantentzea eta lurzorua eta ura kontserbatzeko praktiken laguntza du.

2.28.1 Ebaluazio galderari erantzuna

Epai-irizpidea	Adierazle mota	Adierazlea	Balioa	Iturria
Biodibertsitatearen kontserbazioarekin bateragarria den nekazaritza- eta baso-kudeaketa, balio natural handiko nekazaritza-sistemak eta paisaia bultzatu dira.	**Emaitzen adierazle arrunta**	**R7/T9: Biodibertsitatearen eta/edo paisaiaren aldeko kudeaketa-kontratupean dauden nekazaritza-lurraren % (4A)**	**%21,73 (44.755,72 ha);helburua %15,75;gradua %138**	IAE 2025
	Emaitzen adierazle arrunta	**R6/T8: biodibertsitatearen aldeko kudeaketa-kontratuetan dauden basoen edo beste baso-eremuen % (4A)**	**%5,34 (21.194,51 ha);helburua %5,04;kalifikazioa % 106**	IAE 2025
	Adierazle gehigarria	FA 4An gauzatutako gastu publikoa	68.335.977 €	Jarraipen datu-basea
	Adierazle gehigarria	M13ko gastu publikoa (muga naturalak dituzten eremuak)	46.312.177 €	Jarraipen datu-basea
	Adierazle gehigarria	M10.1.3 tokiko animalia arrazak: gastuak eta onuradunak	9.933.151 €;668 onurak	Jarraipen datu-basea
Uraren kudeaketa eta kalitatea hobetu dira, nekazaritza-jarduerak baliabidean duen presioa murriztuz.	**Emaitzen adierazle arrunta**	**R8/T10: uraren kudeaketa hobetzeko nekazaritza-lurraren % (4B)**	**%1,24 (2.563,30 ha);urteko gailurra %0,56;helburua % 0,51**	Jarraipena eta IAE 2025 datu-basea
	Emaitzen adierazle arrunta	**R9/T11: uraren kudeaketa hobetzeko kudeaketa-kontratupean dauden baso-lurren % (4B)**	**% 0,00 (bat dator helburua)**	IAE 2025
	Adierazle gehigarria	Gastua FA 4B; M4.3 4Bri egotzita (eragiketak)	5.357.076 €; M4.3-4B 1.965.007 € (69 op.)	Jarraipen datu-basea
Ureztatzeko uren erabilera eraginkorrago baten alde egin da, aurrezpen eraginkorra neurtu gabe.	**Emaitzen adierazle arrunta**	**R12/T14: ureztatze-sistema eraginkorrago batera igarotzen den lur ureztatuaren % (5A)**	**%7,45 (927 ha);helburua %7,34;kalifikazioa % 101,5**	IAE 2025
	Produktibitate-adierazlea	**O1 gastu publikoa FA 5A;oparen gainazal fisikoa.10.1.1**	**1.826.930 €;1.097,36 ha (83 onuradun)**	Jarraipen datu-basea

Epai-irizpidea	Adierazle mota	Adierazlea	Balioa	Iturria
Lurzorua kontserbatzeko eta higadura prebenitzeko praktika onak zabaldu dira	**Emaitzen adierazle arrunta**	**R10/T12: lurzorua hobetzeko/higadura saihesteko kudeaketa-kontratupean dauden nekazaritza-lurraren % (4C)**	**% 2,16 (4.454,78 ha)**	IAE 2025
	Emaitzen adierazle arrunta	**R11/T13: lurzorua hobetzeko/higadura saihesteko kudeaketa-kontratuetan dauden baso-lurren % (4C)**	**%0,70 (2.781,51 ha);helburua %0,76;kalifikazioa % 92**	IAE 2025
	Adierazle gehigarria	FA 4C gastua;10.1.7 azpineurria (tresna nagusia)	11.460.305 €; 10.1.7 = 7.616.061 € (66,8 %)	Jarraipen datu-basea
Energia-eraginkortasuna sustatu da, ekarpen mugatu eta kuantifikaezin batekin	**Programaren adierazle espezifikoa**	**T15 (espezifikoa): energia-eraginkortasuneko prestakuntzaren onuradunen kopurua (5B)**	**83/117;kalifikazioa % 70,9**	IAE 2025
	Adierazle gehigarria	Gastua FA 5B (M16 bidez bideratua)	639.513 €	Jarraipen datu-basea
Inbertsioa sustatu da energia berriztagarrien ekoizpenean eta biomasaren, azpiproduktuen eta baso-hondakinen balorizazioan.	**Emaitzen adierazle arrunta**	**R14/T16: energia berriztagarrien ekoizpenean inbertsio osoa (5C)**	**58.728.487,80 €;helburua 56,32 M€;gradua %104,27**	IAE 2025
	Produktibitate-adierazlea	**O1 gastu publikoa M8.6**	**14.111.065,94 €**	Jarraipen datu-basea
	Produktibitate-adierazlea	**O2 guztizko inbertsioa M8.6**	**58.728.487,80 €**	Jarraipen datu-basea
	Produktibitate-adierazlea	**O3-k onartzen dituen eragiketak M8.6**	**186 eragiketa**	Jarraipen datu-basea
	Adierazle gehigarria	Bioekonomian lankidetza: M16.1 (taldeak/op.) eta M16.6	M16.1 731.339 € (7 talde/7 op.); M16.6 77.394 € (1 op.)	Jarraipen datu-basea
	Adierazle gehigarria	Laguntza publikoen batez besteko intentsitatea M8.6	Inbertsio osoaren % 24,0	Jarraipen datu-basea
GEI eta amoniako isuriak murrizteko ekarpen zuzena oso mugatua izan da eta ez da kuantifikagarria	**Programaren adierazle espezifikoa**	**T25 (espezifikoa): M16 gastu publikoaren % nekazaritza-jardueretako isuriak murrizteko bideratua (5D)**	**%0,01;helburua %2,00;kalifikazioa % 0,5**	IAE 2025
	Emaitzen adierazle arrunta	**R17/T18: GEI eta/edo amoniako isuriak murrizteko kudeaketa-kontratupean dauden nekazaritza-lurraren % (5D)**	**%0,02 (43,36 ha)**	IAE 2025
Kudeaketapean dagoen azalera-estaldura kontserbaziorako eta karbonoa harrapatzeko aldekoa zabaldu da, emaitza CO_2	**Emaitzen adierazle arrunta**	**R20/T19: nekazaritza- eta baso-lurren % karbonoa harrapatzen/kontserbatzen laguntzen duten kontratuetan (5E)**	**%0,36 (2.148,45 ha);helburua % 0,14;gradua %257,14**	IAE 2025
	Adierazle gehigarria	Gastua FA 5E;baso-eremua M8.1	2.776.865 €;1.616,80 hektarea basodunak	Jarraipena eta IAE 2025 datu-basea

Epai-irizpidea	Adierazle mota	Adierazlea	Balioa	Iturria
tonatan kuantifikatu gabe.				
Nekazaritza- eta baso-sistemen egokitze-gaitasuna eta erresilientzia indartu da, gehienetan zeharka.	Adierazle gehigarria	Ingurumen-balioa hobetzeko baso-eremua (M8.5)	26.795,34 ha	Jarraipena eta IAE 2025 datu-basea
	Adierazle gehigarria	Basoko kalteen prebentzioa (M8.3): gastua eta azalera metatua	1.337.143 €;8.786,58 ha	Jarraipen datu-basea
	Adierazle gehigarria	Jardueraren mantentzea muga naturalak dituzten eremuetan (M13)	46.312.177 €	Jarraipen datu-basea

Baliabideak eta ekintzen esparrua

Ekarpenaren lehen irakurketa mobilizatutako baliabideena da. Eragiketa-oinarrien arabera, ingurumen- eta klima-eragina duten bost neurrietan gauzatutako gastu publikoa 186,31 M€-koa da, nahiz eta 4. Neurriaren zati garrantzitsu batek helburu produktiboa duen. Osagai hori findu ondoren, ingurumen-klimaren muina 102,22 M€-koa da.

80. taula. Neurrien arabera gauzatutako gastu publiko osoa

Neurketa	Egindako gastu publikoa (€)	Inbertsio osoa (€)	Oharra
M4 Inbertsioak aktibo fisikoetan	88.246.235	334.340.904	Gehienetan produktiboa (2A/3A)
M8 Baso-eremuak	17.396.852	59.248.628	8.6 bioekonomia = 81 gastuaren %
M10 Nekazaritza-ingurumena eta klima	27.810.169	—	Konpromisoen ordainketak
M11 Nekazaritza ekologikoa	6.539.688	—	Bihurketa + mantentzea
M13 Muga naturalak dituzten eremuak	46.312.177	—	Konpentsazio-ordainketak
Guztira M4+M8+M10+M11+M13	**186.305.122**	—	M4 osagai produktiboa barne
Ingurumen-nukleo klimatikoa (M4 produktiboa izan ezik)	*102.217.510*	—	*M4 gela (4,16) + M8 + M10 + M11 + M13*

Lehentasunez irakurrita, IAEren errendimendu-esparruaren arabera, ingurumen- eta klima-ekintzaren pisua P4 eta P5-n kontzentratzen da, 105,44 M€ guztira, 2. eta 6. lehentasunen gastuaren % 39,9, eta lorpen-tasa altuak dira.

81. taula. Lehentasunen arabera gauzatutako gastu publiko osoa

Lehentasuna	Egindako gastu publikoa (€)	2025eko lorpen maila
P2 (lehiakortasuna)	52.454.231	116,26 %
P3 (katea/eraldaketa)	59.964.106	112,72 %
P4 (ekosistemak)	**85.178.042**	**98,33 %**

Lehentasuna	Egindako gastu publikoa (€)	2025eko lorpen maila
P5 (baliabideen eraginkortasuna eta klima)	**20.264.631**	**114,81 %**
P6 (tokiko garapena)	46.466.515	97,44 %
P4 + P5	**105.442.673**	**P2-P6 gastuaren %39,9**

Interes-eremuen araberako banaketari esker, esfortzua lehentasun bakoitzaren barruan kokatzen den tokian kokatu dezakezu. P4an biodibertsitatea da nagusi (4A), P5ean, berriz, gastua basoko bioekonomian kontzentratzen da (5C) eta isurketak murrizteko marjinalak dira (5D).

82. taula. Arloaren arabera exekutaturiko gastu publiko osoa

Interes-eremua	Deskribapena	Egindako gastua (€)
FA 4A	Biodibertsitatea, AVN eta paisaia	68.335.977
FA 4B	Uraren kudeaketa (ongarriak/produktu fitosanitarioak)	5.357.076
FA 4C	Lurzoruaren kudeaketa eta higadura	11.460.305
FA 5A	Uraren erabilera eraginkorra	1.826.930
FA 5B	Energia-eraginkortasuna	639.513
FA 5C	Berriztagarriak, biomasa eta bioekonomia	14.965.353
FA 5D	GEI eta amoniakoa murriztea	78.073
FA 5E	Kontserbazioa eta karbonoa harrapatzea	2.776.865

Azpimarratu behar da interes-eremuetako magnitude horiek **ezin direla elkarren artean** batu, jarduketa berak hainbat interes-eremuri ekarpena egin diezaiokeelako; gastua behin bakarrik zenbatzen da, dagokion egozpen-eremuan. Magnitude fisikoei dagokienez, errendimendu-esparruak estalduraren zabaltasuna berresten du: P4k 58.641,60 ha hartzen ditu kudeaketa-kontratuen pean (helburu agregatuaren %162,82), eta P5ek 3.011,02 ha biltzen ditu 5A, 5D eta 5E eremuetan (%111,98), eta 234 inbertsio-eragiketa 5B eta 5C eremuetan (%74,09).

Biodibertsitatearen, ura eta lurzoruaren kudeaketa iraunkorra (P4)

4. lehentasunak natur baliabideen kudeaketa jasangarrirako ekarpenaren muina biltzen du, 85 milioi euro exekutatuta (errendimendu-esparruaren helburuaren % 98,33) eta 58.641,60 hektarea kudeaketa-kontratuetan (eremuaren helburuaren % 162,82). Hiru dimentsioen eredu komuna, biodibertsitatea, ura eta lurzorua, estaldura zabala eta praktiken orientazio egokia da, eta emaitzaren neurketa biofisikorik ez izatearekin batera.

Biodibertsitatea eta nekazaritza sistemak (FA 4A — 68,34 M€). Hobeen hornitutako eta estaldura handiena duen dimentsioa da. Biodibertsitatearen edo paisaiaren aldeko kontratupeko nekazaritza-azalera SAUren %21,73ra (T9; 44.755,72 ha; helburuaren %138) eta baso-azalera %5,34ra (T8; 21.194,51 ha; %106). Tresnarik handiena muga naturalak dituzten eremuei

egindako ordainketak dira (M13, 46,31 M€), nekazaritza-jarduera estentsiboari eusten diotenak eta abandonatzea eragozten dutenak; Nekazaritza-biodibertsitateari buruzko 10. neurria gehitzen zaie Arriskuan dauden tokiko arrazak (10.1.3, 9,93 M€; 668 onuradun) mendiko larreak (10.1.5, 4,42 M€; 345 kontratu) erlezaintza (10.1.4, 1,68 M€) eta bertako sagarrondo barietateak (10.1.2, 0,49 M € 4Ari egotzita) nekazaritza ekologikoa (3,02 M€ 4An) eta basogintzaren prebentzio ekintzak zaharberritzea eta hobetzea (M8.3 M8.4 eta M8.5, 1,72 M€).

Ekarpena garrantzitsua da **sistema eta praktiken kontserbazioan eta mantentzean,** eta ez lehengoratze ekologikoan edo kontserbazio-egoeraren hobekuntza frogagarrian: Natura 2000n dagoen kuantifikazio zehatz bakarra marjinala da (adibidez, 27,23 ha sagar sagar).

Uraren kudeaketa eta kalitatea (FA 4B — 5,36 M€). Nekazaritza-estaldura SAUren %1,24koa da (2.563,30 ha) IAEren arabera, baina urteko gailurreko balioarekin ere lan egin daiteke (%0,56);bi irakurketek azken LGP helburua gainditzen dute (%0,51). Dibergentziak adierazlearen interpretazioari erantzuten dio gainazal metatu baten aurrean gainazal gailurra. Tresnak nekazaritza ekologikoa (2,78 M€ 4Ban), produkzio integratua (10.1.1, 0,36 M€) eta 4.3 azpineurriaren azpiegitura (1,97 M€ 4Ban, 69 eragiketa) dira; Ez dago uren kudeaketari egotzitako baso-kontraturik (T11 = %0, helburuarekin bat).

Ekarpena moderatua **eta ingurumenarekiko garrantzitsua** da, kutsadura difusoaren arriskua murrizteko sendoagoa da, euskarriaren gainazalean ongarri sintetikoak eta produktu fitosanitarioak gutxiago erabiltzen direlako, ur-masen egoeraren hobekuntza frogatua baino, ez baitago lursailei lotutako nutriente-balantzerik edo nitrato-serierik. Uraren kalitatea hobetzea (4B) ez da nahastu behar kontsumoa murriztearekin (5A).

Lurzoruaren kudeaketa eta higaduraren prebentzioa (FA 4C — 11,46 M€). Nekazaritza-estaldura %2,16ra iristen da, 4.454,78 ha-ra (zenbakitzailea ezin da erabat baliozkotu, ekoizpen integratuaren eta nekazaritza ekologikoaren arteko gainjartze posibleengatik), eta baso-estaldura, %0,70era (2.781,51 ha; helburuaren %92). Tresna nagusia 10.1.7 azpineurria da (7,62 M€; FA 4Cren gastuaren %66,8); ondoren daude M4.3 (2,19 M€ 4Cn, 294 eragiketa), nekazaritza ekologikoa (0,74 M€) eta M8.5 (0,32 M€ 4Cn).

Ekarpena garrantzitsua **da praktiken orientazioan** (landare-estalduraren mantentzea eta kudeaketa estentsiboa), baina ez **da nahikoa frogatua higaduraren prebentzio eraginkorrean, lurzoruaren** galera, materia organikoa, infiltrazioa edo trinkotzea ez baitira neurtzen.

Baliabideen erabileraren efizientzia (ura eta energia)

5A eta 5B foku-arloek antzeko egoera dute: estaldura- edo prozesu-helburuak neurri handi batean bete dira, baina ez da neurtu emaitza fisikoa, hau da, uraren edo energiaren aurrezpena; azken hori funtsezkoa da efizientzia baloratzeko.

Uraren **erabilera eraginkorrean (FA 5A — 1,83** M€), T14 emaitza adierazlea betetzen da: Ureztatutako lurren % 7,45 ureztatze sistema eraginkorragoetara bihurtzen da, % 7,34 (% 101,5) helburu batekin alderatuta, termino fisikoetan 927 ha-ren baliokidea dena (aurreikusitako 913). 10.1.1 eragiketak gastuaren % 93,6 kontzentratzen du, eta 1.097,36 hektareako azalera fisikoa hartzen du 83 onuradunekin, xedearekiko *ezberdina* den kontzeptua, konpromisoekin azalera osoa barne hartzen duelako eta ez bakarrik hobetzen den ureztatzea. M4.3 azpiegiturek uraren kontrola eta banaketa hobe dezakete, baina horien eragina kudeaketaren hobekuntzari (4B) edo ekoizpen-modernizazioari (2A) dagokio, ez aurrezpen kuantifikatuari. Balorazioa egiteko elementu erabakigarria da gauzatutako inbertsioa eta eraginpeko eremua dagoela, baina aurreikusitako edo neurtutako aurrezkirik ez (R13 ez zen kuantifikagarria), beraz, ez da benetako aurrezki-baliorik aurkezten. Beraz, ekarpena moderatua dela baloratzen da: Estaldura-helburua betetzen da, baina eskala fisikoa murrizten da eta ez da uraren emaitza eraginkorra neurtzen.

Energia-eraginkortasuna **(FA 5B — 0,64 M€)** erantzun osoaren dimentsiorik ahulena da. T15 adierazle komuna (eraginkortasun energetikoan guztizko inbertsioa) kendu zen, beraz, FA 5B-k ez du emaitza zuzeneko adierazlerik. Eskura dagoen datu bakarra programaren adierazle espezifikoa da (eraginkortasun energetikoko prestakuntzaren onuradunen pertsona kopurua), zeina 83 parte-hartzailera iristen dena, 117ko helburuaren aldean (%70,9). Gastua 16. neurriaren bidez bideratzen da ia osorik (lankidetza eta berrikuntza, 0,63 M€: bi talde eragile eta lau lankidetza-eragiketa). Kontsumoaren aurretik/ondoren datuak, aurreztutako energia edo inbertsio energetikoak mobilizatu gabe, ekarpena mugatua da eta ez da **kuantifikagarria; Kudeaketa** zerbitzuek adierazi dute, hain zuzen ere, energia-eraginkortasunak ase gabeko prestakuntza-beharren artean jarraitzen duela.

Energia berriztagarriak, biomasa eta bioekonomia (FA 5C)

Energia-eraginkortasunaren ahultasunaren aurrean, berriztagarrien eta bioekonomiaren alderdia LGParen **ekarpen sendoenetako bat da inbertsio mobilizatuari dagokionez. T16** emaitza-adierazlea energia berriztagarrien ekoizpenean egindako inbertsio osoaren 58,73 M€-ra iristen da, 56,32 M€-ko (%104,27) xedearekin alderatuta.

Tresna nagusia 8.6 azpineurria da (baso-teknologietan eta baso-produktuen eraldaketan, mobilizazioan eta merkaturatzean egindako inbertsioak), gastu publikoaren 14,11 M€, inbertsio osoaren 58,73 M€ eta 186 eragiketarekin, eta laguntzaren batez besteko intentsitatea %24koa.16.1 eta 16.6 azpineurrien lankidetzarekin osatzen da (0,81 M€ guztira: 7 talde eragile eta biomasa-hornikuntza jasangarriko eragiketa 1), ongarri organomineraletarako abeltzaintzako simaurra balioztatzea eta radiata pinu gazteetako biomasa aprobetxatzera zuzendua.

Dimentsio honetan zuhurtzia erabakigarria **unitateen heterogeneotasuna da:** erabilgarri dagoen adierazlea mobilizatutako inbertsioa (euroak), ez instalatutako potentzia (kW/MW),

ekoitzitako energia (kWh/MWh) edo biomasa (tona) da. R15 emaitza-adierazlea (energia berriztagarrien ekoizpen eraginkorra) ez da kuantifikagarria, eta M8.6ren oinarriak berak ez du onartzen inbertsioaren zer zati berariaz berriztagarrietara edo hondakinen balorizaziora bideratu zen isolatzea. Beraz, ekarpena esanguratsu gisa **baloratzen da mobilizatutako inbertsioetan, baina ez zen kuantifikagarria energia** emaitzetan.

Klima-aldaketa arintzea

LGParen ekarpena arintzeari oso bestelako izaera duten bi bideren bitartez artikulatzen da, eta horiek ez dira nahastu behar: inbertsioetan kuantifikatutako ekarpen zuzena (berriztagarriak) eta lagundutako praktiketatik ondorioztatzen den ekarpena (larreak, ekologikoak, basogintza), eta horri, praktikan ezarri ez diren nekazaritzako isurien murrizketa zuzena gehitzen zaio.

83. taula. Klima-aldaketa arintzen laguntzeko moduak

Via	Froga eskuragarri	Ekarpen mota
Energia berriztagarriak (5C)	T16 = 58,73 M€ko inbertsioa (%104,27); M8.6	Inbertsio zuzena;neurtu gabeko energia emaitza
GEI/amoniako emisioen murrizketa (5D)	T25 = %0,01 (helburua %2; gradua %0,5);43,36 ha (%0,02);2 konpromiso (17,62 ha) + 1 lankidetza	Oso mugatua;ez zen kuantifikagarria (R18, R19)
Abeltzaintza kudeatzea (R16/T17)	Ez da gauzatzerik erregistratu	Ez dago aplikagarri
Larreen eta sistema estentsiboen kontserbazioa (M10, M13)	Kudeatutako azalera altxatua	Praktiketatik ondorioztatua
Nekazaritza ekologikoa (M11)	836 + 2.817 ha	Inferitua (sintesi-sarrerak gutxiago erabiltzea)
Basogintza eta baso kudeaketa (M8.1, M8.5)	1.617 hektarea basodunak;26.795 hektarea kudeatuta	Inferitua (karbonoaren finkapena/kontserbazioa)

Irakurketa ebaluatzailea argia da. Arintzeko zuzeneko ekarpen kuantifikatu bakarra berriztagarrietan inbertsioa da (T16). Nekazaritzako isurien murrizketa espezifikoa ia ez da gauzatzen: Emisioak murrizteko (T25) lankidetza-gastuaren portzentajea (M16) neurtzen duen programaren adierazle espezifikoak %0,01ean jarraitzen du, %2ko helburu batekin alderatuta (%0,5eko kalifikazioa). GEI/amoniakoa murrizteko kontratuen nekazaritza-azalera 43,36 ha baino ez da (%0,02; guztira 17,62 ha-ko bi konpromiso gehi lankidetza-eragiketa bat), abeltzaintza kudeatzeko adierazleak (R16/T17) ez du gauzatzea erregistratzen eta R18 eta R19 emaitza-adierazleak ez dira kuantifikagarriak. Arintzeko ekarpenaren zatirik handiena, beraz, **zeharkakoa eta praktiketatik ondorioztatzen da,** CO_2-eq tona saihestu gabe, emisio-faktorerik eta metodologia dokumentaturik ez dagoelako kalkulatzen ez direnak.

Karbonoaren kontserbazioa eta harrapaketa (FA 5E)

Karbonoaren kontserbazioan eta harrapean, asko lortutako estalduraren **eta kuantifikatu gabeko emaitza baten arteko kontrastea** errepikatzen da. T19 emaitza-adierazlea erraz gainditzen da: nekazaritza- eta baso-azaleraren % 0,36 karbonoa harrapatzen edo kontserbatzen laguntzen duten kontratuetan dago, % 0,14ko helburuaren aldean (% 257,14; 2.148,45 ha).

FA gastua 5E (2,78 M€) basogintzaren artean banatzen da batez ere (M8.1, 44,7 FAren gastuaren %) tokiko sagarrondo barietateak (M10.1.2, 41,1 % ekoizpen integratua (M10.1.1) eta basoen hobekuntza (M8.5) karbonoa harrapatzeko lankidetza eta berrikuntza osagai batekin (M16.1 eta M16.5, 11 %). Muga erabakigarria da: Ez dago karbono-izakinen neurketarik edo CO_2-eq tona finkorik. Estaldura neurri handi batean betetzen da, baina emaitza ez da kuantifikatzen eta, irizpide metodologikoekin bat etorriz, hektarea ez dira karbono bihurtzen.

Egokitzapena eta erresilientzia

Egokitzapenerako ekarpena positiboa **da, baina gehienetan zeharkakoa, eta nekazaritza-** eta baso-sistemen egonkortasuna indartzen duten ekintza-multzo batek babesten du ahultasunaren murrizketa zuzenik neurtu gabe. Ildo nagusiak suteen eta basoko kalteen prebentzioa dira (M8.3, 1,34 M€; 8.786,58 metatutako ha), arrisku-esposizioa murrizten duena; baso-masak lehengoratzea eta hobetzea (M8.4 eta M8.5; 26.795,34-k ingurumen-balioaren hobekuntza azpian dauka), eta horrek nahasteen ondoren berreskuratzearen alde egiten du; basogintza (M8.1; 1.616,80 ha), lurzoruaren babesa eta ura erregulatzen duena; jardueraren mantentzea muga naturalak dituzten eremuetan (M13) eta larreen kudeaketa estentsiboa (M10.1.5), abandonuaren aurkako egonkortasuna ematen dutenak; eta ekoizpen integratua eta nekazaritza ekologikoa, lurzoruaren eta uraren kudeaketan eta, beraz, lehorteekiko erresilientzian eragina duena.

Ebidentzia zeharkakoa dela kontuan hartuta, balorazioa termino zuhur batean formulatzen da: **ekintza hauek erresilientzia eta** egokitzapen-gaitasuna hobetu edo hobetu dezakete, baina ezin da egiaztatu sistemen klima-ahulkortasunaren neurtutako murrizketa.

Neurri nagusien ekarpena

Dimentsioen araberako irakurketaz harago, neurri garrantzitsuenen barruan ahalegina nola banatzen den aztertzea komeni da, horietako hainbatetan ingurumen-helburua produkzio- edo bioekonomia-helburu batekin batera baitago, edo horren menpe dagoelako.

4. neurria: aktibo fisikoetan egindako inbertsioak (88,25 M€). Bolumen handiena duen neurria da, baina bere orientazioa produktiboa da gehienetan. Fokuen araberako sailkapenak ingurumena eta produktiboa bereizteko aukera ematen digu:

84. taula. Gastu publiko osoa, inbertsioa eta FA azpineurriaren arabera

Azpineurria	Interes-eremua	Gastu publikoa (€)	Inbertsioa (€)	Eragiketak	Orientazioa
4.1	2A	34.411.510	112.557.175	2.495	Lehiakortasuna/modernizazioa (produktiboa)
4.2	3A	46.086.639	178.170.500	610	Eraldaketa/merkaturatzea (produktiboa)
4.3	2A	3.589.463	5.899.952	231	Azpiegitura produktiboak
4.3	**4B**	**1.965.007**	6.471.231	69	**Uraren kudeaketa (ingurumena)**
4.3	**4C**	**2.193.616**	3.215.237	294	**Lurzorua/higadura (ingurumena)**
Guztira M4		**88.246.235**	**334.340.904**	3.699	

Zuzeneko ingurumen-inbertsioek (4.3 4B eta 4C) 4,16 M€-k gehitzen dituzte, neurriaren gastuaren % 4,7 apenas; Horiei 4.1 barruko ustiategi ekologikoen bigarren mailako ingurumen-onura gehi dakieke (2,10 M€; 188 eragiketak; 2,4 %). Inbertsio produktiboek batez ere 84,09 M€ (95,3 %) kontzentratzen dituzte. Ondorioz, 4 neurria ez da ingurumen-osotasun gisa zenbatu behar: Baliabide naturalen kudeaketa jasangarrirako duen ekarpen zuzena pisu erlatiboan mugatua da, nahiz eta uretan eta lurzoruan materialki garrantzitsua den 4.3 azpineurriaren bidez.

8. neurria: baso-eremuak (17,40 M€). Banaketak erakusten du bioekonomiak pisu handia duela ingurumen-jarduketa hertsien aldean. Basotzeak (8.1, 1,24 M€), kalteen prebentzioak (8.3, 1,34 M€), lehengoratzeak (8.4, 0,27 M€) eta ingurumen-hobekuntzak (8.5, 0,44 M€) 3,29 M€ biltzen dituzte (%18,9); 8.6 azpineurriko bioekonomia-inbertsioek, berriz, 14,11 M€ (%81,1).

85. taula. Gastu publiko osoa, azalera eta interes-eremua azpineurrika

Azpineurria	Interes-eremua	Gastu publikoa (€)	Azalera (ha)	Ingurumen/klima-mekanismoa
8.1 Baso-basoak	5E	1.240.204	1.616,80 (basoa)	Karbonoa harrapatzea, lurzoruaren babesa
8.3 Kalteen prebentzioa	4A	1.337.143	8.786,58 (gehitu)	Sute/izurriteen aurkako erresistentzia
8.4 Balizko zaharberritzea	4A	272.919	158,75	Kaltetutako masak berreskuratzea
8.5 Ingurumen-balioaren hobekuntza	4A/4C/5E	435.521	26.795,34 (IAE)	Biodibertsitatea, lurzorua, egokitzapena
8.6 Teknologiak eta eraldaketa	5C	14.111.066	—	Bioekonomia, berriztagarriak, biomasa
Guztira M8		**17.396.852**		

Klima-onura bat ez zaie automatikoki egotzi behar basogintzako ekintza guztiei: basogintzak (8.1) eta zuhaixkaren kontserbazioak karbonoa harrapatzeari laguntzen dio, suteen prebentzioak (8.3) erresilientziari laguntzen dio harrapatzeari baino, eta 8.6ak baliabideen mobilizazioari zuzenduta dago, eta horrek ez du harrapaketa zentzu hertsian. Ekarpena garrantzitsua da bioekonomian

eta basoen erresilientzian, zaharberritzearen eta ingurumen-hobekuntza zorrotzaren pisu nahiko txikiarekin.

10. eta 11. neurriak: nekazaritza-ingurumena eta nekazaritza ekologikoa (27,81 eta 6,54 M€).10. neurria nekazaritzako ingurumen-tresna nagusia da, zeharkako izaera duena, eta erregistratutako azalerak (oinarrietan 99.586 hektarea inguru) metatuak eta urte anitzekoak dira, gainjarriekin, beraz, ez dute azalera fisiko bakar bat adierazten eta ez dira gehitu behar.

86. taula. Gastuak eta onuradunak/kontratuak azpineurriaren arabera

Azpineurria	Deskribapena	Gastua (€)	Onuradunak/kontratuak	Interes-eremuak
10.1.1	Ekoizpen integratua	2.527.953	195 (erregistroak)	4B, 4C, 5A, 5D, 5E
10.1.2	Tokiko sagarrondo barietateak	1.633.550	214	4A, 5E
10.1.3	Bertako animalia arrazak	9.933.151	668	4A
10.1.4	Erlezaintza	1.684.172	141	4A
10.1.5	Mendiko larreak	4.415.282	345	4A
10.1.7	(Labora/larre zabalak, iturriaren arabera)	7.616.061	181	4C
M10 guztira		**27.810.169**	1.744 (erregistroak)	

Nekazaritza ekologikoa (M11: 1,71 M€ bihurketa eta 4,83 M€ mantentze-lanak) ongarri sintetikoen eta produktu fitosanitarioen erabilera murriztearekin kausa-harreman zuzenena duen tresna da. Haren euskarria IAE 2025aren arabera 836 hektareako bihurketan eta 2.817 hektareako mantentzen da, fase batetik besterako trantsizio posiblearen ondorioz gehitu behar ez diren zifrak. Bi kasuetan, ziurtatutako eremua **praktiken aldaketaren froga da, ez biodibertsitatearen,** lurzoruaren, uraren edo emisioen hobekuntza neurtu bat.

13. neurria: muga naturalak dituzten eremuak (46,31 M€). Bolumenaren arabera, FA 4Aren tresna nagusia da (44,54 M€ mendian eta 1,77 M€ gainerako eremuetan; azalera fisikoa 41.500 + 2.863 ha gutxi gorabehera). Nekazaritza-jarduera zabalari eusten dio eta abandonatzea eta habitatetan, lurzoruan eta paisaian dituen ondorioak saihesten ditu, nahiz eta bere eraginkortasuna neurrizkoagoa den abandonatze-joera estrukturalak iraultzeko.

4. eta 5. lehentasunen arteko sinergiak

Ekintzen zati handi batek aldi berean jarduten du hainbat baliabide eta helbururen inguruan, eta horrek azaltzen du zergatik LGParen ekarpena modu integratuan irakurri behar den. Ondoko taulak ekarpen anitz horiek eta horiek onartzen dituzten froga mota laburbiltzen ditu; Kasu guztietan lorpenak eta estaldura dira, ez neurtutako emaitza biofisikoak.

87. taula. Klimaren ekarpenak azpineurri/eragiketen arabera

Emanaldia	Baliabide naturala kaltetua	Eraginkortasunari ekarpena	Klimaren ekarpena	Froga eskuragarri
Mendiko larreak (M10.1.5)	Biodibertsitatea, lurzorua, paisaia	—	Karbonoaren kontserbazioa;egokitzapena	Gauzatzea/estaldura (4,42 M€; 345 kontratu)
Nekazaritza ekologikoa (M11)	Lurra, ura, biodibertsitatea	Sarrerak gutxiago erabiltzea	Isuriak (ondorioztatuta)	Errealizazioa (836 + 2.817 ha)
Ekoizpen integratua (M10.1.1)	Ura, lurra	Sarrerak eta ureztatzeak arrazionalizatzea	Isuriak (ondorioztatuta)	Errealizazioa (1.097 ha; 5A amaituta)
Basoen kudeaketa/hobekuntza (M8.3-8.5)	Biodibertsitatea, lurra, ura	—	Karbonoa;suteen prebentzioa	Errealizazioa (26.795 ha; 1,72 M€)
Baso-basoak (M8.1)	Lurra, ura	—	Karbonoa harrapatzea;egokitzapena	Errealizazioa (1.617 ha; 246 onura)
Baso-bioekonomia (M8.6)	Baso-baliabideak	Biomasa/azpiprodukturen balorizazioa	Berriztagarriak (fosilak ordezkatzea)	Inbertsioa (58,73 M€; T16 % 104)
Mugak dituzten eremuak (M13)	Biodibertsitatea, lurzorua, paisaia	—	Egokitzapena (abandonaren aurkakoa)	Gauzatzea (46,31 M€; ≈ 44.363 ha)
Azpiegitura 4.3 (ura/lurra)	Ura, lurra	Baliabidearen kudeaketa kontrolatuagoa	Egokitzapena (zeharkakoa)	Errealizazioa (4,16 M€; 363 op.)

Ekarpen anitz hauek ez dira gastu, arlo edo onuradunen bikoizketarik eragiten: ekintza bakoitza behin bakarrik zenbatuko da bere foku egozpen-eremuan.

LGP ekarpena

Euskadiko LGP 2014-2022 baliabide naturalen kudeaketa iraunkorrean eta klima-ekintzan egindako ekarpena, oro har, neurrizkotzat jotzen **da,** dimentsioen arabera argi bereizten den profilarekin:

- **Natur baliabideen kudeaketa: esanguratsua.** Finantza-gauzatze eta estaldura handia P4n, nekazaritza- eta baso-lurraldean aldeko praktiken hedapen zabalarekin, konpentsazio-ordainketekin, nekazaritzako ingurumen-konpromisoekin eta nekazaritza ekologikoarekin lagunduta.

- **Baliabideen erabileraren efizientzia: uretan moderatua eta energian mugatua/ez da frogagarria.** Ureztatze eraginkorren helburua eskala murriztuan eta neurtutako aurrezpenik gabe betetzen da; Energia-eraginkortasuna emaitza-adierazlea (T15 bertan behera utzita) eta aurrezte-daturik falta da.

- **Berriztagarriak eta bioekonomia: inbertsio mobilizatuetan esanguratsua** (T16, % 104,27), baina energia emaitza kuantifikatu gabe.

- **Isuriak murriztea: mugatua eta ez da frogagarria.** Nekazaritzako isuriak murrizteko zuzeneko lerroa ia gauzatu gabe dago eta bere emaitza-adierazleak ez dira kuantifikagarriak.

- **Karbonoa eta egokitzapena: erraztasunez lortutako** estaldura (T19, % 257) eta basogintza prebentzioko ekintzek eta nekazaritza-jarduera estentsiboek erresilientzian eginkizun nabarmena dute, nahiz eta karbono-tonak kuantifikatu gabe edo zaurgarritasuna murriztu gabe.

Ebaluazio terminoetan, LGPak ekarpen garrantzitsua **eta bideratua sortu du nekazaritza, basogintza eta landa-sektorean,** 4. eta 5. lehentasunen estaldura-helburu gehienak gaindituz. Era berean, eskuragarri dauden frogak praktiketatik ondorioztatzen diren **ezarpenak eta emaitzak dira nagusiki, eta ez du ahalbidetzen** eskualdeko baliabide naturalak eta ingurumenaren hobekuntza kuantifikatua eta klimaren hobekuntza garbia eta kuantifikatua egiaztatzea. Euskal Herriko adierazleak.

2.29 LH 29. zk. Zenbateraino lagundu du LGPak NPEaren helburua landa-ekonomia eta komunitateen lurralde garapen orekatua lortzeko, enplegua sortzea eta mantentzea barne?

Euskadiko LGP 2014-2022 landa-ekonomien eta erkidegoen lurralde-garapen orekatuari egindako ekarpena, enplegua sortzea eta mantentzea barne, moderatua dela baloratzen da: garrantzitsua eta egiaztagarria da tokiko eta sektore mailan, batez ere LEADER-en eta nekazaritza- eta makro-elikadura-jardueraren laguntzaz eta nekazaritza- eta makro-ekonomia-mailan murrizten eta ez berdinean. bere barne-lurralde banaketan.

Ebaluazio hau onartzen duten epaiketa-elementuak hauek dira:

- **Landa udalerrien bilakaera orokorra (testuingurua, ez dago PDRri). Euskadin,** oro har, lan-merkatuak hobera egiten du epealdian zehar (2014ko langabezia-tasa % 16,1etik 2022an % 8,6ra igarotzen da, eta okupatuak % 9,5 hazi dira), baina bilakaera horrek ziklo ekonomiko orokorrari (krisiaren osteko eta COVID-ondoko susperraldia) eta beste politika batzuei erantzuten die, ez LGPari.

- **LGPak zuzenean sortutako emaitzak (ekarpen zuzena). LEADER (19.** neurria) da lurralde-tresna nagusia: Tokiko garapen estrategien menpeko landa-biztanleriaren % 52,59 hartzen du (R22/T21), 654 lanpostu sortzen ditu (R24/T23; 322 gizon eta 332 emakume, genero-parekidetasunarekin) eta 1.063 proiektu finantzatzen ditu, gauzatutako gastua 45,7 milioi euro ingurukoa izanik. LGPak nekazaritza-ehunari ere laguntzen dio: 2.495 ustiategi modernizazioan lagunduta, 408 onuradun gazteen instalazioan eta 18.002 parte-hartzaile prestakuntzan.

- **Zeharkako ekarpenak.** Prestakuntzak, lankidetzak (159 eragiketa) eta ustiategietan eta nekazaritzako elikagaien industrian egindako inbertsioek landa eremuko jarduerari, enplegagarritasunari eta balio erantsiari eusten laguntzen dute, nahiz eta enpleguan duten eragina zehazki kuantifikatzen ez den.

- **Lurralde oreka. Eskura** dauden frogak LGPak partzialki **arintzen duen egiturazko** desoreka bat adierazten du: landa eremuko 160 udalerri gehienek Euskadiko PIBaren %9,6 **baino ez dute** sortzen, eta hiru hiriburuek %36,5a kontzentratzen dute.

2.29.1 Ebaluazio galderari erantzuna

Epai-irizpidea	Adierazle mota	Adierazlea	Balioa	Iturria
Landa-jarduera ekonomikoa murriztu eta desorekatuta dago	Testuinguruaren adierazlea	Landagune nabarmena duten udalerrien PIB (1+2	9,6 %	Eustat

Epai-irizpidea	Adierazle mota	Adierazlea	Balioa	Iturria
		kat.) Euskadiko PIBaren gainean		
Jarduera lurraldean kontzentratzen da	Testuinguruaren adierazlea	Euskal Herriko 3 hiriburuen PIB	36,5 %	Eustat
Landa lan merkatua (eboluzioa)	Testuinguruaren adierazlea	Biztanleria aktiboaren bilakaera	+0,5 %	Eustat
	Testuinguruaren adierazlea	Langabezia-tasa	16,1 %→8,6 %	Eustat
Presioa lan merkatuan	Testuinguruaren adierazlea	Langabezian dauden eskatzaileak / erreklamatzaileak guztira	36,7 %	Lanbide
LGPak enplegua sortu du	Emaitza-adierazlea	LEADER proiektuetan sortutako lanpostuak (R24/T23)	654	IAE 2025 eta jarraipenaren datu-basea
	Emaitza-adierazlea	Sortutako lanpostuak 6A (R21/T20)	654	IAE 2025 eta jarraipenaren datu-basea
LGPak emakumezkoen enpleguan lagundu du	Emaitza/adierazle gehigarria	Emakumeek betetzen dituzten LEADER lanpostuak	332 (50,8 %)	IAE 2025 eta jarraipenaren datu-basea
Lurralde-estaldura zabala	Emaitza-adierazlea	EDLk (R22/T21) estaltzen duen landa-biztanleriaren %	52,59 %	IAE 2025 eta jarraipenaren datu-basea
Tokiko dinamizazioa	Produktibitate-adierazlea	LEADER proiektuak finantzatuta (O20)	1.063	IAE 2025 eta jarraipenaren datu-basea
Belaunaldi-erreleboa	Produktibitate/adierazle gehigarria	Instalaziorako laguntza duten gazteak (M06.1)	408	IAE 2025 eta jarraipenaren datu-basea
Dibertsifikazioa/lehiakortasuna	Adierazle gehigarria	Modernizazioak lagundutako eragiketak (M04.1)	2.964	IAE 2025 eta jarraipenaren datu-basea
Giza kapitala	Adierazle gehigarria	Prestakuntzako parte-hartzaileak (T3)	18.002	IAE 2025 eta jarraipenaren datu-basea
Berrikuntza eta sareak	Adierazle gehigarria	Lankidetza eragiketak (T2)	159	IAE 2025 eta jarraipenaren datu-basea
Bizi-kalitatea (kohesioa)	Testuinguruaren adierazlea	Benetako pobrezia, landa-eskualdeak	%3,5 (%4,0 Euskadi)	EPDS/EDSS
Mobilizatutako baliabideak	Programaren adierazlea	Egindako gastu publikoa P6 (LEADER)	46,5 milioi € (%17,6)	IAE 2025 eta jarraipenaren datu-basea

Landa jarduera ekonomikoaren bilakaera[6]

88. taula. PIBaren banaketa landa-mailaren arabera (2023)

Eremua[7]	Udalerriak	PIB 2023 (mila €)	Euskadiko PIBaren %
Cat. 1 — Arreta Bereziko Eremuak	61	1.051.901	1,1 %
Cat. 2 — Landa-entitate guztiak	99	7.860.772	8,4 %
Cat. 1+2 — Landazaletasun nabarmenagoa	**160**	**8.912.673**	**9,6 %**
Cat. 3 — Landa habitat sakabanatua (hiriburuak barne)	91	84.047.207	90,1 %
Sailkapeneko udalerriak guztira	**251**	**92.959.880**	**99,7 %**
C. A. Euskaditik (erreferentzia)	—	**93.242.571**	**100 %**

Landa gehien duten 160 udalerriek, Euskal **Herriko udalerrien** %63,7k, PIBaren %9,6 baino ez **dute** kontzentratzen. Hasierako lurralde desoreka estrukturalaren adierazpen argiena da: jarduera ekonomikoa oso polarizatuta dago hirigune handietan (denak 3. kategorian sailkatuta).

89. taula. PIBaren lurralde-kontzentrazioa (2023)

Kontzentrazioa	Euskadiko PIBaren %
PIB handiena duten 3 udalerri (Bilbo, Vitoria-Gasteiz, Donostia)	36,5 %
PIB handiena duten 5 udalerri	41,8 %
PIB handiena duten 10 udalerri	51,1 %
PIB handiena duten 20 udalerri	62,1 %

Landa azpimultzo nabarmenenaren barruan (1+2 kategoriak), kontzentrazioa ere nabarmena da: PIB handiena duten 10 udalerriek azpimultzo horretako PIBren %36,9 biltzen dute eta 20 handienek azpimultzo horren PIBren %52,0, industria edo logistika presentzia handia duten udalerriek buru.

PIB per capita indizeak (Euskadi = 100) landa-gradientea (udal mediana) baieztatzen du: 1. kategoria 58 gutxi gorabehera, 2. kategoria 85 gutxi gorabehera, 3. kategoria 96 gutxi gorabehera; Landazaletasun nabarmenena duen taldeak (1+2) 74ko mediana du. Biztanleko PIB erlatibo baxuena duten udalerriak landatasun sakonean kokatzen dira.

Landa-jarduera ekonomikoa, 2023ko PIBaren arabera neurtuta, txikia da termino agregatuetan eta oso desorekatua **barnean. Landa PIBaren bilakaera ez zaio PDRri egotzi** behar; Datuek

[6]Udal PIBak lurraldean (ekoizpen-lekua) sortzen den jarduera ekonomikoa neurtzen du, ez bertako biztanleen errenta erabilgarria edo ongizate soziala. Horregatik, industria, logistika edo energia instalazioak dituzten udalerri txiki batzuek biztanleko PIB oso handia dute («egoitza/jarduera» efektua), horrek biztanleriaren diru-sarrerak islatu gabe.

[7]Euskadiko landa eremuen karakterizazioa

programak jarduten duen abiapuntua/itxiera posizioa eta lurralde-desoreka ezaugarritzea baino ez digu uzten.

Biztanleria aktiboaren eta enplegu-eskatzaileen bilakaera

90. taula. Biztanleria aktiboa kategoria, lurralde historiko eta sexuaren arabera

Adierazlea	Eremua	2014	2022	Ald.absolutua	Ald.%
Biztanleria aktiboa	C. A. Euskaditik	1.049,6	1.054,6	+5,0	+0,5 %
Biztanleria aktiboa	Araba/Álava	162,2	159,6	−2,6	−1,6 %
Biztanleria aktiboa	Bizkaia	541,4	547,9	+6,5	+1,2 %
Biztanleria aktiboa	Gipuzkoa	346,0	347,0	+1,0	+0,3 %
Pertsona aktiboak — Gizonak	C. A. Euskaditik	556,9	549,1	−7,8	−1,4 %
Pertsona aktiboak — Emakumeak	C. A. Euskaditik	492,6	505,5	+12,9	+2,6 %
Biztanleria okupatua	C. A. Euskaditik	880,6	964,2	+83,6	+9,5 %
Biztanleria langabea	C. A. Euskaditik	169,0	90,3	−78,7	−46,6 %

Euskadiko langabezia-tasak honela izan zuen bilakaera: 2014an %16,1etik, 2019an %9,8ra, 2022an %8,6ra, 2024an %7,4ra iritsi arte.

Nekazaritzan (nekazaritza, abeltzaintza eta arrantza) aktibo dauden pertsonak egonkor mantentzen dira (10,6 mila inguru 2014an eta 11,0 mila 2022an; horietatik 8,7 pertsona okupatuak 2014an eta 8,8 mila 2022an), biztanleria aktibo osoaren % 1,0 inguru. Oso pisu txikia da, baina landa ingurunearekin eta LGPko nekazaritza neurriekin (M01, M04, M06) zuzenean lotuta dago. Urte arteko oszilazioak handiak dira inkestaren lagin txikia dela eta.

Euskal lan-merkatua asko hobetu da 2014-2022an (langile gehiago, langabezia gutxiago, emakumezkoen txertatze handiagoa). Garapen horrek ziklo ekonomiko **orokorra islatzen du** eta ezin zaio PDRri egotzi. Biztanleria aktiboaren behin-behineko murrizketa (Araban bezala) ez da automatikoki irakurri behar enplegua okerrera egiten duela: faktore demografikoei (zahartzeari), mugikortasunari edo jarduera-tasaren aldaketei erantzun diezaieke.

91. taula. Lan-eskatzaileak

Eremua	Guztizko demandatzaileak	Langabezian dauden demandatzaileak	% langabeak demandatzaileen aldean	% emakume langabetuen artean
C. A. Euskaditik	294.099	107.857	36,7 %	57,8 %
Araba/Álava	50.018	18.503	37,0 %	59,8 %
Bizkaia	161.231	60.895	37,8 %	57,1 %
Gipuzkoa	82.850	28.459	34,4 %	58,0 %

Lanbiden erroldatutako erreklamatzaileen %36,7 baino ez dago langabezian; Gainerakoak langabetzat hartzen ez diren erreklamatzaileak dira (lanpostua hobetzeko eskatzen duten langileak, erabilgarritasun mugatua duten erreklamatzaileak, etab.). Beraz, lan-eskatzailea ez da langabezian dagoen pertsona bat. Datu horietatik ez da "langabezia-tasa" kalkulatzen, ezta erreklamatzaileen/biztanleria aktiboaren ratioa ere, ez baitago udal-estaldurarik (ez da landa-datua). Erregistratutako langabeen artean emakumeak dira gehiengoa (%57,8 Euskadin), eta horrek indartzen du LGPak emakumezkoen enplegura zuzendutako ekintzen garrantzia.

LGP ekintzak eta baliabideak

92. taula. Lehentasunaren arabera gauzatutako gastu publikoa

Lehentasuna	Edukia	Egindako gastu publikoa (€)	Pisua guztizkoaren arabera	Lorpen-tasa
P2	Ustiategien bideragarritasuna/lehiakortasuna	52.454.231	19,8 %	116,3 %
P3	Elikadura-katea eta arriskuen kudeaketa	59.964.106	22,7 %	112,7 %
P4	Nekazaritza- eta baso-ekosistemak (ingurumena)	85.178.042	32,2 %	98,3 %
P5	Baliabideen eta klimaren erabilera eraginkorra	20.264.631	7,7 %	114,8 %
P6	**Gizarteratzea eta landa garapen ekonomikoa (LEADER)**	**46.466.515**	**17,6 %**	**97,4 %**
P2-P6 guztira		**264.327.525**	**100 %**	—

Gastua ingurumen- eta nekazaritza-lehiakortasunaren lehentasunetan kontzentratzen da (P4 % 32,2, P3 % 22,7, P2 % 19,8). Lurralde garapenari **eta tokiko biziberritzeari zuzenean lotutako** lehentasunak **(P6/LEADER)** gastuaren % 17,6 da, finantza-gauzatze ia osorik (% 97,4). Programaren gauzatze orokorra altua da.

93. taula. Gastuak eta lorpenak neurrien arabera

Neurketa	Objektua	Egindako gastu publikoa (€)	Lorpen aipagarriak
M01	Prestakuntza eta ezagutza transferentzia	2.857.147	18.002 parte-hartzaile trebatu (T3);2.700 eguneko prestakuntza
M04	Inbertsioak aktibo fisikoetan	88.244.360 (P2/P4/P5-n banatuta)	2.964 ustiategi/onuradun (M04.1)
M06	Ustiategien eta enpresen garapena	12.429.390	408 onuradun gazteentzako instalazioa (M06.1)
M08	Inbertsioak basogintza garatzeko	16.059.710	58,7 M€ko inbertsio osoa (M08.6)
M16	Lankidetza	(P1/P3-n)	159 lankidetza-eragiketa (T2);27 baserri (M16.4)

Neurketa	Objektua	Egindako gastu publikoa (€)	Lorpen aipagarriak
M19	**LEADER — tokiko garapen parte-hartzailea**	**≈ 45,7 M€**	

Neurrien ekarpena honako hau izan daiteke:

- **Zuzena** (enplegua/landa-jardueran neurgarria): LEADER (M19) eta gazteen instalazioa (M06.1).
- **Zeharkakoa / sinesgarria** (enpleguaren kuantifikazio zehatzik gabe): prestakuntza (M01), lankidetza (M16), ustiategietako eta industriako inbertsioak (M04) eta basogintzako inbertsioak (M08), jarduera, enplegagarritasuna eta balio erantsia laguntzen dutenak.

Enplegua sortzea eta mantentzea

Kontzeptuak zorrotz bereizten dira, berdintzea saihestuz:

94. taula. Enplegua sortzea

Kontzeptua	Balioa	Behaketa
Sortutako lanpostuak — LEADER (R24/T23, 6B)	654 (322 H + 332 M)	%50,8 emakumeek okupatuta
Sortutako lanpostuak (R21/T20, 6A)	654 (322 H + 332 M)	%50,8 emakumeek okupatuta
Instalaziorako laguntza duten gazteak (M06.1)	408 onuradun	Belaunaldi-erreleboa (ez du berdin sortzen diren lanpostuak)
Modernizazioak lagundutako eragiketak (M04.1)	2.964	Jarduera mantentzea (ez da lanpostuen parekoa)
Prestakuntzako partaideak (M01, T3)	18.002	Enplegagarritasuna (ez da sortutako lanpostuen parekoa)

Balio positiboa duen enplegu-adierazlea LEADER **da, R21/T20-rekin bat egiten duena: 654 lanpostu** sortu dira diruz lagundutako proiektuetan, sexuaren araberako banaketa ia berdinarekin eta emakumezkoen gehiengo apur bat (332 emakume). Emaitza kualitatibo nabarmena da, emakumezkoen enplegua bereziki urria da landa eremuan, nahiz eta eskala txikian termino makroekonomikoetan (Euskal Autonomia Erkidegoko aktiboaren %0,06 baliokidea; bere esanahia tokikoa da, ez agregatua).

LGPak enpleguari eusteko egiten duen ekarpena (ustiategietan, nekazaritzako elikagaien eta basogintzan egindako inbertsioen bidez edo gazteen instalazioen bidez) zeharkako eta sinesgarri **gisa kalifikatu** behar da, ez emaitza neurtu gisa. LEADERek sortutako enplegua ez da LGP osora estrapolatzen.

LEADER ekarpena lurralde orekari

LEADER (19. neurria) landa-eremuen garapen ekonomiko eta komunitariora zuzenean zuzendutako tresna da, bere ikuspegi lokal, parte-hartzaile eta integratua dela eta.

95. taula. LEADER

Adierazlea	Balioa	Kodea
Tokiko garapen estrategiek estalitako landa-biztanleria	**52,59 %**	R22/T21
GALen xede den biztanleria	93.346 biztanle.(Helburuaren %100)	O18
Aukeratutako tokiko ekintza-taldeak	1	O19
LEADER proiektuak finantzatuta	1.063	O20
Sortutako lanpostuak	654 (322 H + 332 M)	R24/T23
Lankidetza proiektuak	2 (1 lurralde artekoa + 1 transnazionala)	O21
GALeko partaideak lankidetzan	12 (lurralde artekoa) + 4 (nazionala gaindikoa)	O23
Egindako gastu publikoa (M19)	≈ 45,7 M€	O1
— horietatik, estrategiaren gauzatzea (M19.2)	44,25 M€	
— EDLren funtzionamendua (M19.4)	1,25 M€	
— lankidetza (M19.3)	0,21 M€	

LEADER landa-garapenerako **tresna integratzaile** gisa funtzionatu du: **landa-biztanleriaren erdia baino gehiagorengana** iristen da, eta horrek esan nahi du aldirako helburura iristea, mila proiektu baino gehiago mobilizatzen ditu eta enplegua modu orekatuan sortzen du gizon eta emakumeen aldetik. Bere finantza-gauzatzea ia amaituta dago. Hala ere, lurralde orekarako muga garrantzitsu bat ikusten da:

1. **LEADER-en irismen partziala LGParen** barruan: xede-landa-biztanleriaren gainerako %47,4 ez zen LEADER tokiko garapen estrategietan sartu. Hala ere, biztanleria hori ez da landa garapenerako laguntzarik gabe interpretatu behar, Euskadiko politiken lurralde-diseinuari jarraiki, landa-mailarik handiena duten udalerriak LEADER (LGP) bitartez bideratu ziren nagusiki, eta beste landa-udalerri batzuei EREIN programaren bitartez, Eusko Jaurlaritzak LGPtik kanpo kudeatutako laguntza-lerroekin, helburu antzeko edo osagarriekin.

Emaitzen lurralde-balantzea

Jarduera ekonomikoak lurralde polarizazio handia aurkezten du. Landazaletasun maila handiena duten 160 udalerriek, 1. eta 2. kategoriei dagozkienek, Euskadiko PIBaren % 9,6 baino ez dute sortzen, eta hiru hiriburuek % 36,5 biltzen dute. Bere eskala dela eta, LGPak ez du tamaina horretako egiturazko desoreka zuzentzeko gaitasunik, batez ere tokiko garapenak gastu osoaren

%17,6 hartzen duenean. Hala ere, baliabide zehatzak landa eremuetara bideratzeko aukera ematen du.

Udalen arteko desberdintasun ekonomikoak ere garrantzitsuak dira. Biztanleko PIB erlatiboa, Euskadi 100. indize gisa hartuta, sistematikoki txikiagoa da landa-kategorietan: mediana 58koa da 1. kategorian, eta 96koa 3. kategorian. Horri gehitzen zaio barne-sakabanaketa handia, landa-eremu berean egoera oso desberdinak islatzen dituena. Pobreziari dagokionez, landa-eskualde nagusiek, batez beste, Euskadi osoak baino posizio onuragarriagoa erakusten dute, nahiz eta lurraldeen artean alde nabarmenak izan. Debagoienek edo Aiaraldean bilakaera positiboagoa ematen duten bitartean, Deba Beherean hondatze erlatiboa izaten da.

% 52,59k (R22/T21 adierazlea) LGParen barneko LEADER tokiko garapen estrategiek hartzen duten landa-biztanleria neurtzen du, eta ez Euskadiko landa garapen politiken guztizko estaldura. LEADER estrategietan integratuta ez dagoen biztanleria ez da laguntzarik gabeko biztanleriaren parekoa: esan bezala, zati bat EREINen bidez zerbitzatzen zen, LGPtik kanpo eta helburu antzeko edo osagarriko lerroekin. Beraz, LEADER tresnaren estaldura (%52,59) landa garapeneko politika guztien estaldura zabalagotik bereizi behar da.

Ezin da zehaztasunez zehaztu laguntzen lurralde-bideratzea, jarraipen eranskinean ez baita jasotzen ekintzen, proiektuen edo onuradunen udal banaketa. Ondorioz, Programaren estaldura orokorra baloratu daiteke, baina ezin da egiaztatu baliabideak behar ekonomiko edo sozial handienak dituzten udalerrietan pilatu ote ziren, ezta lurralde jakin batzuetan kontzentrazio nabarmenik egon den ere. Hori dela eta, ezin da esan laguntzak lehentasunez desabantailarik gabeko eremuetara bideratu zirenik.

Dimentsio osagarria: bizi-kalitatea eta gizarte-kohesioa (eskualdeko pobrezia)

Landa-komunitateen bizi-kalitateari eta gizarte-kohesioari buruzko hurbilketa gisa (eskualdeetako datuen erabilera salbuespena, landa- eta hiri-biztanleria batzen dutenak), nagusiki landa-eskualdeak Euskadi osoarekin alderatzen dira (EPDS/EDSS, %-ko intzidentzia):

96. taula. Pobreziaren adierazleak eskualdeka

Adierazlea (intzidentzia %)	Eremua	2014	2022	2024
Benetako pobrezia	Landa eskualdeak (batez beste)	4,6	3,5	5,0
Benetako pobrezia	C. A. Euskaditik	5,9	4,0	6,1
Benetako ongizaterik eza	Landa eskualdeak (batez beste)	9,0	6,1	10,1
Benetako ongizaterik eza	C. A. Euskaditik	11,5	7,8	11,9

Landa-eskualdeek, batez beste, EAE osoak baino **pobrezia-intzidentzia** txikiagoa dute (% 3,5, 2022an % 4,0aren aldean), 2014 eta 2022 artean hobekuntzarekin eta 2024an errebotearekin

(pandemia osteko eta inflazio efektua, komunitate osoarentzat komuna). Barne heterogeneotasun handia dago: Deba Beherea nabarmen okertzen da, eta Debagoiak eta Aiaraldea egoera hobean jarraitzen dute. Emaitza hori testuingurukoa da (ez da PDRri egotziko zaio) eta kontu handiz interpretatu behar da eskualdeek landa- eta hiri-populazioak nahasten dituztela.

LGP ekarpena

Ebidentzia sozioekonomikoa eta LGP integratzea:

- **Landa jarduera ekonomikoa (PIB):** desoreka indartsuaren argazkia (1+2 kat. = PIBaren % 9,6).
- **Lan merkatua:** hobekuntza orokorra Euskadin (langabezia %16,1etik %8,6ra).
- **Sortutako** lanpostuak: 654 lanpostu LEADER bidez, genero-parekidetasunarekin (ekarpen zuzena tokiko mailan).
- **Dibertsifikazioa:** LEADER proiektuek eta nekazaritza eta nekazaritzako elikagaien ehunaren mantentzearen bidez bideratzen den jarduera.
- **Belaunaldi-erre**leboa: 408 gazte instalazio laguntzarekin (M06.1); Gazteria plana duten ustiategien %3,14.
- **Emakumeen enplegua:** emaitza nabarmena (LEADERen 654 enpleguetatik 332).
- **LEADER estaldura:** landa-biztanleriaren % 52,59 (altua, gainerako landa-biztanleria EREINek laguntzen du).
- **Lurralde-banaketa:** estaldura orokorra baloratu daiteke, udal-bideratzea ezin da egiaztatu.
- **Finantza-gauzatzea:** altua (% 97-116ko lorpen tasak lehentasunaren arabera).

LGPak emaitza positiboak eta egiaztagarriak sortu ditu LEADER-en bitartez enpleguan (bereziki emakumezkoetan) eta lurralde-estalduran, eta nekazaritza eta nekazaritzako elikagaien jarduerari eusten dio, baina: (i) bere eskala murrizten da euskal ekonomia osoaren aldean;(ii) mantendutako enplegua ezin da frogatu;eta (iii) ezin da aldagai makroekonomikoen bilakaera egotzi edo lurralde-bideratze zehatza egiaztatu. Ekarpena, beraz, **sendoa da mikro eta meso-lurralde eskalan, eta mugatua maila makroekonomiko** agregatuan.

2.30 PE 30. zk. Zein neurritan lagundu du LGPak berrikuntza sustatzen?

Euskadiko 2014-2022 LGPak neurrizko ekarpena egin du, sendoa bere sorkuntza, lankidetza eta hedapen atalean, baina harrera eraginkorren frogan mugatua, nekazaritza, nekazaritzako elikagaien, basogintza eta landa sektoreetan berrikuntza sustatzeko.

Ebaluazioa berrikuntza-katearen irakurketa ezberdinean oinarritzen da:

- **Berrikuntzaren sorrera: sendoa.** Programak, lankidetzaren bidez, 123 berrikuntza-proiektu **finantzatu zituen** (58 EIP talde eragile 16.1 azpineurrian eta 65 proiektu pilotu 16.2an), 8,81 M€ko **gastu** publikoarekin zuzenean irtenbide berriak sortzera zuzenduta. Eskuragarri dauden emaitzak dituzten 54 talde eragileen azterketa dokumentalak egiazko berrikuntzak sortu direla baieztatzen du, gehienetan **inkrementalak eta antolakuntzakoak** (kudeaketa kolektiboko eredu berriak, protokolo teknikoak, balio kate berriak, tresna digitalak, produktu berriak eta inputak murrizteko praktikak), euskal sektorearen egiturazko erronkei ondo egokituta.

- **Agenteen arteko lankidetza:** sendoa. talde eragileek 323 bazkidek **osatzen** zuten, lehen sektorea (%25,4), enpresa (%21,7), ikerketa (%21,4) eta aholkularitza (%19,5) arteko osaera orekatua, ezagutza zientifiko-teknikoaren eta ekoizpen-praktikaren arteko lotura sistematikoa finkatuz.

- **Hedapena: zabala. Aztertutako** talde eragileen %89k dibulgazio-jarduera bat (argitalpenak, hitzaldiak, webgunea, azokak, erakustaldiak) dokumentatzen du.

- **Transferentzia eta adopzio eraginkorra: partziala eta** desorekatua. Ustiategietara edo enpresetara zuzeneko transferentzia dokumentatuta **dago** aztertutako proiektuen % 50ean, eta laguntzaren ondoren aplikazio praktikoaren edo jarraitutasunaren frogak gutxienez 17 proiektutan (~% 30) **baino ez dira berariaz egiaztatzen.** Ez dago proiektuaren ondorengo jarraipen-sistemarik, harrera hedatua edo sektore-ondorioak neurtzeko aukera ematen duenik.

- **Gaitasunen garapena: garrantzitsua da** eskalan.1. neurriak 10.744 **pertsona berezi (842** prestakuntza-ekintza, 21.739,5 ordu) eta 91 pertsona dibulgazioan (M01.3) prestatu zituen, praktika berriak ezagutzeko eta hartzeko baldintza ahalbide gisa jokatuz, ez berez berrikuntza gisa.

2.30.1 Ebaluazio galderari erantzuna

Epai-irizpidea	Adierazle mota	Adierazlea	Balioa	Iturria
LGPak ideia, prozesu, eredu eta teknologia berritzaileak sortzea eta hartzearen alde egin du	**Emaitzen adierazle arrunta**	**T1: arteen gastuaren %.14, 15 eta 35 LGP gastu bakoitzeko**	**4,03 %**	IAE 2025
	Emaitzen adierazle arrunta	**T2: lankidetza-eragiketen kopurua (35. art.)**	**159 (helburuaren % 113,57)**	IAE 2025
	Adierazle gehigarria	Gastu publikoa 16.1 + 16.2	8.807.519,52 €	Jarraipen datu-basea
	Adierazle gehigarria	talde eragileen kopurua (16.1)	58 (54 emaitzekin)	Proiektuaren jarraipena eta txostenen datu-basea 16.1
	Adierazle gehigarria	Proiektu pilotu kopurua (16.2)	65	Jarraipen datu-basea
	Adierazle gehigarria	Onartutako berrikuntzen tipologia	9 kategoria tematiko	Proiektuaren txostenak 16.1
	Adierazle gehigarria	I+G+B partaidetza duten proiektuen %	~%80 (NEIKER)	Proiektuaren txostenak 16.1
LGP-k eragileek berritzeko, esperimentatzeko, lankidetzan eta transferitzeko duten gaitasuna indartu du.	**Emaitzen adierazle arrunta**	**T3/O12: prestakuntzako partaideak (14. art.)**	**10.835 (10.744 M01.1 + 91 M01.3)**	Jarraipena eta IAE 2025 datu-basea
	Adierazle gehigarria	Prestakuntza-ekintzen kopurua	842 ikastaro (21.739,5 ordu)	Jarraipen datu-basea
	Adierazle gehigarria	GOko bazkide kopurua eta mota	323 kide;5,57/taldea	Jarraipen datu-basea
	Adierazle gehigarria	Sarearen jarraipena laguntzaren ondoren	Kasu zehatzetan dokumentatua	Proiektuaren txostenak 16.1
LGP-k berrikuntzarako eta hedapenerako aldeko ingurune batean lagundu du.	Adierazle gehigarria	GOaren % emaitzen zabalkundearekin	89,3 % (50/56)	Proiektuaren txostenak 16.1
	Adierazle gehigarria	Igorpen-irteerak/produktu transferigarriak	Protokoloak (11), azterketak (13), ereduak (11), prototipoak (13)...	Proiektuaren txostenak 16.1
	Adierazle gehigarria	Zuzeneko transferentzia duten proiektuak	50,0 % (28/56)	Proiektuaren txostenak 16.1
	Adierazle gehigarria	Aplikazioa/jarraitasuna duten proiektuak	≥30 % (≥17/56)	Proiektuaren txostenak 16.1
	Adierazle gehigarria	Dibulgazio kanal sektoriala (NIREA)	22.295 erabiltzaile (2021);2.557 jarraitzaile (2022)	Jarraipen datu-basea

Mobilizatutako baliabideak eta ekintzak

Berrikuntza sustatzeko gaitasuna duten LGP tresnak 16. neurrian (lankidetza, 35. art.) eta 1. neurrian (ezagutza eta prestakuntza transferentzia, 14. art.) biltzen dira. Ezinbestekoa da ekarpen zuzena errazten duenetik bereiztea, bi neurrien multzoa "berrikuntzako gastu" gisa gehitzea saihestuz.

Berrikuntza sortzera zuzenean zuzendutako muina oinarri teknologiko eta esperimentaleko lankidetzako azpineurriak dira:

97. taula. Eragiketak eta gastu publiko osoa azpineurrika

Azpineurria	Natura	Eragiketak	Gastu publikoa (€)	Batez besteko gastua/proiektua (€)
16.1 (EIP Talde Eragileak)	Lankidetzaren bidez berrikuntza sortzea	58	4.600.111,27	79.312
16.2 (Proiektu pilotuak)	Produktu, praktika, prozesu eta teknologia berriak	65	4.207.408,25	64.729
Zuzeneko oinarrizko azpitotala		**123**	**8.807.519,52**	

Bi azpineurri hauek 16. Neurri **osoaren** gastuaren **% 81,4 eta eragiketen** % 77,4 dira, eta horrek baieztatzen du LGParen lankidetza-esfortzua tresna berritzaileetara bideratu dela.

16. neurriko gainerako azpineurriek 159 eragiketa eta 10.825.436,83 euroko **lankidetza-ekosistema osatzen dute.** Berrikuntzarekin duten lotura heterogeneoagoa eta pisu txikiagokoa da, beraz, ez dira automatikoki berrikuntzarako gastu zuzen gisa zenbatu behar:

98. taula. Eragiketak eta guztizko gastu publikoa azpineurriaren arabera

Azpineurria	Objektua	Eragiketak	Gastu publikoa (€)
16.3 (operadore txikiak)	Lan-prozesu komunak	2	31.505,02
16.4 (kate laburrak)	Hurbiltasuneko merkaturatzea	21	1.030.536,58
16.5 (klima/ingurumena)	Klima eta ingurumen irtenbide bateratuak	8	716.123,29
16.6 (biomasa)	Biomasaren hornidura iraunkorra	1	77.393,90
16.9 (dibertsifikazioa)	Landa zerbitzu berriak	4	162.358,52

Horien artean, 16.5 (klima/ingurumen irtenbideak) eta 16.9 (landa-zerbitzu berriak) osagai berritzaileak txertatzen dituzte, baina ez dago haien ekarpen espezifikoa ebaluatzea ahalbidetuko duen proiektu-mailako analisirik.

1. neurriak ez du berrikuntza zuzenean sortzen, baizik **eta bere ezagutza, hartzeko eta aplikatzeko baldintzak sortzen** ditu:

99. taula. Gastu publiko osoa eta jarduera-adierazleak azpineurrien arabera

Azpineurria	Objektua	Jarduera-adierazlea	Gastu publikoa (€)
1.1	Prestakuntza eta trebetasunak eskuratzea	842 ikastaro, 10.744 pertsona bakar, 19.777 partaidetza, 21.739,5 ordu	1.498.775,81

Azpineurria	Objektua	Jarduera-adierazlea	Gastu publikoa (€)
1.2	Informazioa eta zabalkundea (NIREA plataforma)	22.295 web erabiltzaile (2021), 2.557 RRSS jarraitzaile (2022)	334.588,34
1.3	Trukeak eta epe laburreko bisitak	91 onuradun	452.394,72
Guztira 1. neurketa			**2.285.758,87**

Aurrekontu-esparru orokorra

T1 adierazlea **% 4,03an kokatzen da** (LGP gastu osoaren 14., 15. eta 35. artikuluetan egindako gastuaren ehunekoa; IAE 2025 iturria).

Lankidetzaren bidez berrikuntza sortzea (16.1 eta 16.2)

16.1 berrikuntzaren **sorrerarekin zuzenean lotuta dagoen tresna da. Finantzaketa** 58 talde eragile (323 bazkide erregistratuak; O16 adierazlea). Azterketa dokumentalean 56 txosten sartu dira, eta horietatik 54k emaitza nahikoa dute.

Berrikuntza gehigarriak eta **antolakuntzakoak nagusitzen** dira erradikal edo goi-teknologiakoen gainetik: kudeaketa kolektiboko eredu berriak (baita komunitarioa, simaur kudeaketa bateratua), inputak murrizteko protokolo tekniko berriak, balio-kate berriak, landa-tresna digitalak eta produktu/praktika berriak (intsektu proteina, tokiko lekale-irinak, koltza eta lihoaren koproduktuak, sistema bioponikoa). Orientazio gehigarri honek adopzioa errazten du, baina eraldaketa sistemikorako potentziala mugatzen du.

100. taula. 16.1 azpineurriaren proiektuen gaikako banaketa

Gaia	Proiektu kopurua	56ren %
Produktu, prozesu edo merkaturatze eredu berriak	18	32,1 %
Ekonomia zirkularra eta azpiproduktuen balorizazioa	8	14,3 %
Ingurumenaren iraunkortasuna eta klima-aldaketa	7	12,5 %
Landareen osasuna eta sarrera murriztea	7	12,5 %
Digitalizazioa eta teknologia berriak	6	10,7 %
Ustiategien produktibitatea eta lehiakortasuna	5	8,9 %
Basoen kudeaketa iraunkorra	3	5,4 %
Animalien osasuna eta ongizatea	1	1,8 %
Ezagutza transferentzia eta lankidetza	1	1,8 %
Guztira	**56**	**100 %**

Produktu berrietarako eta **merkaturatzerako (%32,1) eta ekonomia** zirkularrerako (%14,3) **orientazio nagusiak** erakusten du berrikuntza-ahalegina balio erantsia sortzera eta

azpiproduktuak aprobetxatzera bideratu dela. FA 1Aren interes-eremuen araberako administrazio-sailkapenarekiko osagarritasunak (FA 3ª: nekazaritzako elikagaien katea, 16.1eko gastuaren %51,7rekin) berresten du ahalegina nekazaritzako elikagaien katebegian bildu dela.

Sektoreka, hiruk proiektuen ia erdia biltzen dute: ardi-hazkuntza eta esne-ekoizpena (11; %19,6), baratzezaintza (9; %16,1) eta nekazaritza estentsiboa (7; %12,5).

talde eragileek emaitza heterogeneoak eman zituzten transferentzia-potentzial ezberdinekin:

101. taula. Sortutako produktuaren tipologia.16.1 azpineurria

Produktu edo emaitza mota[8]	Proiektu kopurua
Datuak, azterlanak edo txosten teknikoak	13
Nekazaritzako elikagaien produktuen edo materialen prototipoak	13
Protokoloak edo eskuliburu teknikoak	11
Kudeaketa ereduak edo metodologiak	11
Material informatibo transferigarriak (katalogoak, errezeta liburuak, gidak)	10
Tresna, aplikazio edo software digitalak	6
Landare/animalia barietateak, arrazak edo materialak	5

16.2 16. neurriaren eragiketa **gehien dituen** azpineurria da (65 proiektu pilotu, 4.207.408,25 euro, 64.729 euroko batez besteko gastua), 3A FAn guztiz sailkatuta. Bere definizio arauemailearen arabera, produktu, praktika, **prozesu eta teknologia berriak garatzera eta nekazaritzako elikagaien** alorrean esperimentatzea eta frogatzea helburu duen tresna da.

Emaitzen zabalkundea eta transferentzia

16.1 azpineurriaren txostenen azterketari esker, hedapen-esfortzua zehatz-mehatz baloratu daiteke, transferentzia eraginkortik bereiziz.

Aztertutako 56 proiektuetatik 50ek (%89,3) gutxienez zabalkunde-jarduera bat dokumentatzen dute.6 proiektuk bakarrik (%10,7) ez dute egiaztatzen, kasu gehienetan justifikatutako arrazoiengatik (emaitzen txostenik gabeko proiektuak edo pandemiak eragotzitako parte-hartze bateratua).

[8]Zenbaketa ez esklusiboak: proiektu batek hainbat produktu mota sor ditzake

102. taula. jarduera motaren araberako banaketa

Jarduera mota	Proiektu kopurua	56ren %[9]
Argitalpenak, gidak edo bideoak (artikuluak, liburuxkak, errezeta liburuak, prentsa-oharrak)	41	73,2 %
Jardunaldiak eta tailerrak (webinar-ak eta sektorearekiko bilerak barne)	31	55,4 %
Tresna digitalak edo web-tresna (proiektuen webguneak, aplikazioak, plataformak)	28	50,0 %
Ustiategietara edo enpresetara zuzeneko transferentzia	28	50,0 %
Azoka edo hitzaldietan parte hartzea	20	35,7 %
Landa erakustaldiak (proba pilotuak, bisita teknikoak)	15	26,8 %
Prestakuntza (proiektuaren berariazko ikastaroak)	8	14,3 %
Ez dago dokumentatutako zabalkunde-jarduerarik	6	10,7 %

Oso hedatuta dagoen **proiektuaren** existentzia eta emaitzen komunikazioa (argitalpenak, prentsa oharrak, webgunea, ekitaldietan parte hartzea) eta aplikaziora **bideratutako transferentzia teknikoa (talde** eragiletik kanpoko agenteek emaitza, protokolo edo praktikaren bat hartzea). Azken hori, zorrotzagoa, 28 proiektutan (%50) dokumentatuta **dago. Eremuko** erakustaldiak, orientazio aplikatu handiagoa duen transferentzia-modalitatea, 15 proiektutan agertzen dira (%26,8). Hedapen-esfortzu handia ez da adopzio eraginkorrarekin parekatu behar.

Era berean, ekintzak nagusiki ustiategiei, nekazaritzako elikagaien enpresei, kooperatibei eta sektore-elkarteei, langile teknikoei, zentro teknologikoei eta administrazioei zuzenduta zeuden. NIREA plataformak (M01.2) hedapen sektorialerako kanal osagarri gisa funtzionatu zuen (22.295 erabiltzaile 2021ean; 2.557 jarraitzaile RRSSn 2022an), nahiz eta bere datuak berrikuntza-proiektuei berariaz egotzi ez zaizkien, ezta adopzioa neurtzeko aukera ematen ere.

Berrikuntzak hartzea eta aplikatzea

Aplikazio praktikoa edo argi eta garbi dokumentatutako jarraitutasuna duten emaitzak emaitzak dituzten 54 proiektuetatik 17tan identifikatzen dira gutxienez (aztertutako 56etatik %30). Egiaztatutako kasuen artean:

- **Adopzio komertziala:** TURTOLIO (3 pentsu-errotak eta 2 ustiategik koltza koproduktuak barneratzen dituzte); HAREKO (Eroskiko behi ekologikoaren merkaturatze pilotua 7 hilabetez).

[9]Proiektu bera hainbat kategoriatan zenbatu daiteke

- **Kudeaketa/erregulazio tresnetan integratzea:** GORBEIA-GO (LIFE OREKA MENDIAN proiektuan eta Gorbeiako PRUGan integratua); GOVARPIM (HAZIk Ekoizpen Integratuko arauetan integratuko duen protokoloa; aldaerak erregistro-prozesuan).
- **Produktuen erregistroa:** Smart Compo (NPK 4-4-4 ongarria MAPAn erregistratua).
- **Sareak finkatzea:** GOFOPE15 (nekazaritza ekologikoari buruzko aholkularitza sarea); ALEKA (hazi biderkatzaileen sarea eta baimen ofiziala); HORTI-REG (17 laguneko Praktika Komunitatea).
- **Kontratu-hitzarmenak:** LUPULUS (10 urteko lupuluaren salmenta-kontratua nekazari eta garagardogileen artean).
- **Entitate berriak:** GOCEBOren eraketa formala, amua komunitarioa jarraitzeko.

103. taula. Berrikuntza-etapak bereiztea

Estadioa	Froga 16.1 azpineurrian
Garatutako berrikuntza	Zabala: 54 proiektu dokumentatutako emaitzak
Berrikuntza frogatua/esperientziatua	Zabala: proba pilotuak, prototipoak eta erakustaldiak baldintza errealetan
Berrikuntza hedatua	Zabala: 50 proiektu (%89,3) zabalkundearekin
Berrikuntza transferitua (aplikazioetara zuzendutako erabilera)	Partziala: 28 proiektu (%50,0) transferentzia zuzenarekin
Berrikuntza aplikatua / jarraitutasunarekin	Mugatua: gutxienez 17 proiektu (~% 30) froga esplizituak dituztenak
Hirugarrenek eskalan hartutako berrikuntza	Orokorrean ez da dokumentagarria

Berrikuntzen erreplikagarritasuna handia da kostuan emaitza positiboak dituzten kudeaketa kolektiboko ereduetarako eta inbertsio gehigarririk behar ez duten protokolo teknikoetarako eta produktu edo material berritzaileen prototipoetan mugatuta dago, normalean hasierako faseetan (TRL 2-4) eta araudi, eskala edo merkatuko oztopoek baldintzatuta.

Trebakuntza eta berritzeko gaitasunak (1. neurria)

1. neurria berrikuntzarako **baldintza** erraztzailea da, ez berrikuntzen iturri zuzena.

- M01.1 (prestakuntza): 842 prestakuntza-ekintza (2016-2022), 10.744 pertsona berezi prestatuta, 19.777 partaidetza eta 21.739,5 ordu. Eskaintzak eduki teknikoak, arauemaileak, enpresarialak eta digitalizazioak barne hartzen zituen (44 ikastaro FA 6C, landa TICak), berrikuntzak hartzeko gaitasunarekin zuzenean lotuta. Emakumeen parte-hartzearen bilakaera nabarmena da (2016an %21,5etik 2020-2022an %46-52ra).

- M01.3 (trukeak/bisitak): 91 onuradun, profil nabarmen gaztea dutenak (% 81,3 41 urtetik beherakoak), belaunaldi-errelebora eta prestakuntza aplikatura bideratuak.

- M01.2 (NIREA): informazio eta sentsibilizazio tresna sektoriala.

Prestakuntza eta dibulgazioa **ezagutza-oztopoak murrizten ditu,** pertsonak teknologia eta praktika berriekin ezagutzea eta berrikuntzak sartzeko beharrezkoak diren gaitasun teknikoak hobetzen ditu. Beraz, berritzeko prestakuntza **gisa eta ingurune** onuragarri baten substratu gisa jokatzen dute.

LGP ekarpena

Euskadiko LGPak berrikuntza sustatu du modu garrantzitsuan proiektu eta irtenbide berritzaileak sortzean, eragileen arteko lankidetza artikulatzean eta emaitzen zabalkundean, eta eskala handiko prestakuntza-gaitasuna zabaldu du. Hala ere, adopzio eraginkorrari eta sektore-ondorioei buruzko frogak mugatuak eta irregularrak dira, eta, oro har, ezin dira egiaztatu eskuragarri dagoen dokumentazioarekin.

Osoa kontuan hartuta, ekarpena neurrizkoa da, sorkuntzan, lankidetzan eta hedapenean hurbila eta mugatua den adopzio frogagarrian, balio kualitatibo nabarmena duena sare egonkorrak sortzean, konponbide berrien esperimentazioa baldintza errealetan eta ezagutzaren eta praktikaren arteko lotura sistematikoan.

3 ONDORIOAK ETA GOMENDIOAK

3.1 Ondorioak

Ondorio orokorra. FA 1A

Euskadiko 2014-2022 LGPak berrikuntza, lankidetza eta landa-eremuetako ezagutza-basearen garapena modu egokian lagundu ditu bere FA 1A tresnen bidez, 1. neurria eta 16. neurria.

Prestakuntzari eta dibulgazioari dagokionez, M01.1 10.744 pertsona berezirengana iritsi da 842 prestakuntza-ekintzarekin zazpi urteko gauzatzean, nekazaritza eta nekazaritzako elikagaien sektoreko gaitasun tekniko, enpresarial eta digitalen prestakuntza eskainiz. M01.3-k prestakuntza hori erreferentziazko ustiategietarako planteamendu praktikoekin osatu du 91 lagunentzat, gazteentzat nagusiki. O12 produktibitate-adierazle ofiziala 18.093 parte-hartzaile dira M01 ekintzetan (18.002 M01.1ean, interes-eremuen arabera banatuta, 1A-ri zuzenean esleitutako parte-hartzailerik gabe, prestakuntzaren zeharkako izaera baieztatzen duena, eta 91 M01.3-n). Zifra ofizial hori ez da 19.777 partaidetza gordinen edo zenbatetsitako 10.744 pertsona desberdinen baliokidea, kalkulu-irizpide ezberdinei erantzuten dieten magnitudeak eta eskura dauden datuekin erlazio zehatza berreraiki ezin izan duten magnitudeak. NIREA plataformak informazio eta komunikazio kanal sektorial gisa jardun du, bere aldi interpretagarri bakarrean (2018-2019) garrantzi digitalarekin eta Instagramen gero eta presentzia handiagoarekin, bere komunitatearen irismena zabaldu duena.

Lankidetza eta berrikuntza mailan, M16k 159 eragiketa eta 10,8 milioi euro baino gehiagoko gastu publikoa sortu ditu, helburu programatikoa gainditzuz (T2 adierazlea: % 113,57ko lorpena). M16.1 EIP-AGRI 58 talde eragileak, ustiategiak, ETEak, ikerketa eta aholkularitza integratzen dituen osaera batekin, berrikuntza aplikatua sortzeko tresnarik zuzenena dira.65 M16.2 proiektu pilotuek ekosistema hau osatzen dute eskala txikiagoko ekimenekin, baina eragiketa bolumen handiagoarekin.

Ekarpena gauzatze, prestakuntza, informazio, lankidetza eta transferentzia potentzialari dagokionez ikusten da batez ere. Eskura dauden datuek ez digute ondorioztatzen M16an sortutako berrikuntzak zein neurritan hartu dituen sektoreak, ezta ustiapen praktiketan zer aldaketa eraginkor egotzi daitezkeen M01 eratzeari. Muga hori egiturazkoa da eta kudeatzaileek eurek aitortzen dute. Hurrengo programaziorako, proiektuaren osteko jarraipen-mekanismoak, M16an sexuaren arabera banatzea eta prestakuntzaren eta ustiapeneko emaitzen arteko trazabilitatea txertatzea komenigarria litzateke.

Ondorio orokorra. Interes-eremua 1B

Euskadiko 2014-2022 LGPak 16. neurriaren bitartez, nekazaritza, nekazaritzako elikagaien eta basogintzako produkzio-sektorea ikerketa eta berrikuntza sistemarekin lotzen dituen lankidetza-eragiketa-multzo garrantzitsu bati lagundu dio neurri ezberdinetan. T2 adierazlea **159 eragiketara** iristen da (O16=58 EIP, O17=101 beste), exekutaturiko gastu **publikoa 10,4 milioi** eurokoa izanik, AEI talde eragileetan (M16.1), proiektu pilotuetan (M16.2), ingurumen-lankidetzan (M16.5), kate laburrak (M16.4) eta lankidetza-motetan banatuta.

Ekoizpen-sektorearen eta ikerketaren arteko loturak sendotzeko ekarpenik sendoena M16.1ean akreditatzen da: talde eragileen % 89,7k ikerketa- eta berrikuntza-entitateak formalki sartu ditu bere bazkideen artean, eta elkarlanen osaera mistoa (ustiapen-titularrak, ikertzaileak, ETEak, ETEak, aholkulariak) egokia izan da transferitutako aholkularientzat. Froga hau kuantitatiboa eta sendoa da.

Galderaren ingurumen-dimentsioari dagokionez, 32 eragiketak (T2-aren % 20,1) ingurumen-helburu nagusi bat izan dute, batez ere uraren kudeaketan, energia berriztagarrietan eta biomasan, energia-eraginkortasunean eta karbono-bahiketara bideratuta. Lotutako gastuak (~2,79 milioi **euro, M16 osoaren** % 35,2) erakusten du lankidetzaren orientazio garrantzitsua ingurumenaren kudeaketa hobetzeko.

Hala ere, ebaluazioak ezin du baieztatu ingurumen-hobekuntza frogagarriak gertatu direnik, ezta sortutako berrikuntza sektorean modu orokorrean bereganatu denik ere. Formalizatutako lankidetza benetakoa da eta dokumentatuta dago; aldiz, eskuragarri dagoen informazioarekin ezin dira neurtu transferentzia eraginkorra, taldeen jarraitutasuna edo benetako ingurumen-inpaktua.

Informazio kualitatiboaren ekarpen nagusia muga hauek testuinguruan jartzea da: adierazten du M16 arkitektura egokia dela bere helburuetarako, baina proiektuaren osteko jarraipen-sistemarik ez egoteak eta inbertsioaren, hedapenaren eta hartzearen arteko trazagarritasunik ezak egituraz mugatzen dutela nekazaritza eta baso-ingurunearen programak berrikuntzan eta baso-ingurunean berrikuntzan eta baso-ingurunean duen benetako eragina ebaluatzeko gaitasuna.

Ondorio orokorra FA 1C

Euskadiko 2014-2022 FA 1C-ri dagozkion LGParen esku-hartzeek nekazaritza- eta baso-sektoreko etengabeko ikaskuntza eta lanbide-heziketa lagundu dute, batez ere, M01.1, lanbide-heziketaren eta trebetasunak eskuratzearen azpineurriaren bitartez, M01.3-ren osagarriarekin eta ekintzailetza-prestakuntzarako tresna-aldaketaren xede den belaunaldi-erreleboa gisa.

Gauzatzeari dagokionez, M01.1ek 842 ikastaro eman zituen 2016 eta 2022 artean (gutxi gorabehera 2.717 eguneko prestakuntzaren baliokidea), 19.777 partaidetzarekin eta 10.744 pertsona berezi prestatuta. M01.3-k 91 onuradun gehitu ditu dibulgazio-egonaldietan, profila

nagusiki gaztea dutenak eta negozioak instalatzeko edo hobetzeko proiektuetara bideratuak. T3 emaitza-adierazlea, IAE 2025aren arabera, 18.002 parte-hartzailekoa da: balio hori produktibitate-adierazlean erregistratutako M01.1 parte-hartzaileei dagokie eta ez da nahastu behar 19.777 partaidetza gordinarekin edo 10.744 pertsona desberdinekin, zenbateko irizpide ezberdinei erantzuten dietenak.

Prestakuntza-eskaintzak gaikako estaldura zabala erakusten du, sektorearen erronkekin ondo bat datorrena: lehiakortasun produktiboa, iraunkortasuna, ekintzailetasuna, digitalizazioa eta araudia. Ikastaro-eskaintzak zein parte-hartze eraginkorrak ustiategien lehiakortasunean (FA 2A: O12 parte-hartzaileen % 40,4) eta ingurumen-iraunkortasunean (P4 blokea: % 22,0) bideratzen ditu, eta horrek sektorearen prestakuntza-eskaria non egon den baieztatzen du. Lurralde banaketak Arabaren pisu handiagoa islatzen du (parte-hartzeen % 41,7), eta Gipuzkoak eta Bizkaiak nekazaritza egiturarekin bat datozen proportzioak mantentzen dituzte. Aldiko elementu positiboenetako bat M01.1eko emakumeen parte-hartzearen aurrerapen handia da, 2016an % 21,5etik 2020-2021 aldian % 50era hurbildu zena.

M01.2 (NIREA) FA 1C-ri egindako ekarpena ezin izan da zatikatu: parte-hartzaile formal konputagarririk sortzen ez duen informazio- eta hedapen-tresna da, beraz, T3 adierazletik kanpo geratzen da, M01.1 aipatzen dena. Sentsibilizazioari eta zabalkundeari dagokionez egiten duen ekarpena garrantzitsua da, baina ezin da baloratu eskuragarri dauden datuekin modu banatuan.

Ebaluazio-ondorio nagusia da LGPko 1C FAk etengabeko ikaskuntzan eta lanbide heziketan lagundu duela batez ere eskaintzaren ezarpenari, parte-hartzeari eta egokitasunari dagokionez. Ebidentzia kualitatiboek garrantziaren balorazio positiboa adierazten dute. Dena den, prestakuntzaren osteko jarraipen-sistemarik ez egoteak eragozten digu parte-hartze horrek nekazaritza- edo basogintza-praktiketan frogatutako aldaketak ekarri dituela baieztatzea. Neurri horrek prestakuntza-gaitasuna sortu du eta sektoreko profesionalen zati garrantzitsu batengana iritsi da, M01.1ean prestatutako 10.744 pertsona desberdinetara, IAE 2025aren arabera 18.002 partaideko T3/O12 adierazle ofizial batetik, baina balizko prestakuntzatik produkzio-jardueraren benetako eraldaketarako urratsa frogarik gabe geratzen da.

Ondorio orokorra FA 2A

Euskadiko 2014-2022ko LGParen M04.1 eta M04.3 azpineurriek nekazaritza-ustiategi kopuru esanguratsu baten berregituraketan eta modernizazioan lagundu dute. 2016-2022 aldian lagundutako 2.726 eragiketek Euskadiko nekazaritza-ustiategien % 17,2 eta % 21,1 arteko proportzioa adierazten dute, erabilitako erreferentziazko izendatzailearen arabera. Bi neurrien guztizko gastu publikoa 37,7 milioi eurokoa da, eta guztira 118,5 milioi euroko inbertsioa mobilizatu zen. Onuradunen profilak Euskadiko nekazaritza-sektorearen aniztasuna islatzen du: belarjaleen abeltzaintzak eta zereal-sektoreak pisu nabarmena dute, tamaina handiko ustiategien

presentzia handia dago, eta gazteen (pertsona fisikoen % 45) eta emakumeen (pertsona fisikoen % 25) ordezkaritza esanguratsua da, ezarritako lehentasun-irizpideen ondorioz. M04.3 ia erabat Arabara mugatzen da; bertan, erabilera kolektiboko baso- eta landa-azpiegiturak finantzatzen ditu.

Produktibitatearen eta emaitza ekonomikoen hobekuntzari dagokienez, bilakaera deskribatzaileak eta analisi kontrafaktualak emaitza konplexua erakusten dute. Laguntza jaso duten ustiategietan hobekuntza absolutuak izan ziren adierazle ekonomiko guztietan aztertutako aldian, baina ehunekoen bilakaera ez da argi eta garbi bereizten laguntzarik jaso ez duten antzeko ustiategietan ikusitakotik, eta haztatutako diferentzia-diferentzien analisiak ez du aurkitu eragin diferentzial sendo baten ebidentzia estatistikorik. Ebidentziarik ez izateak ez du esan nahi eraginik ez dagoenik; aitzitik, eskuragarri dagoen analisiaren mugak islatzen ditu: panel-lagin ez osoa, aldi osorako tratamendu agregatua, nekazaritzako datuen aldakortasun handia eta batez besteko estimatzaileak atzeman ezin dituen eragin heterogeneoak. Kudeatzaileek, bestalde, ustiategiak modernizatzeko inbertsioen erabilgarritasuna azpimarratu dute, baita lehiakortasunean, bideragarritasunean eta jasangarritasunean izandako ondorioak baloratzeko onuradunei inkestak egiteko beharra ere. Informazio-gabezia hori da foku-arlo honen ebaluazio-gaitasuna indartzeko hurrengo programazio-aldian landu beharreko muga nagusia.

Ondorio orokorra FA 2B

Euskadiko 2014-2022ko LGParen esku-hartzeek gazteak nekazaritza sektorean txertatzea bultzatu dute batez ere 6.1 azpineurriaren bitartez, Gaztenek programaren prestakuntza eta laguntzarekin osatuta. Epe horretan, 408 lehen instalazio prozesu burutu ziren, 12,42 milioi euroko gastu publikoarekin. T5/R3 adierazlea %2,47ra iritsi zen, aurreikusitako helburuaren %87,7aren baliokidea.

Inkorporazioek lurralde eta produkzio banaketa anitza dute. Emakumeak onuradunen % 31,86 dira, sektoreko lider gazteen artean duten pisua baino proportzioa handiagoa. Baserri txikien, mendi eremuetan kokatutako baserrien eta ekoizpen ekologikoen presentzia ere nabarmentzen da.. Gainera, emakumeek gastu publikoaren %34,13 kontzentratzen dute, onuradun gisa duten pisuaren gainetik, eta horrek gizonena baino batez besteko laguntza handiagoa islatzen du, lehentasun-irizpideekin bat.

Prestakuntza-baldintzak, negozio-planak eta emandako laguntzak oinarri tekniko eta profesionalean garatzen lagundu dute. Dena den, eskura dagoen informazioak ez digu aukera ematen gazteek jardueran duten iraupena, ustiategien biziraupena eta bilakaera ekonomikoa, edo aldi berean inbertsioetarako laguntzetarako sarbidea aztertzeko.

FA 2Bk inkorporazio berriak errazten eta sektorearen zahartzea partzialki konpentsatzen lagundu du. Hala ere, ustiategien kopuruaren jaitsierak, 57,6 urteko batez besteko adina eta 55 urte edo

gehiagoko zuzendarien pisuak erakusten dute belaunaldi-erreleboak egiturazko erronka izaten jarraitzen duela Euskadin.

Ondorio orokorra FA 3A

Euskadiko LGP 2014-2022ko esku-hartzeek nekazaritzako elikagaien katean lehen ekoizleen integrazioa hobetzen lagundu dute inbertsioen, kalitate sistemen, antolaketa kolektiboaren eta lankidetzaren bitartez. FA 3Ak 59,94 milioi euro gastatu zituen. R4/T6 adierazlea %3,53ra iritsi zen, aurreikusitako helburuaren %80,41aren baliokidea.

Ekarpen nagusia 4.2 azpineurritik dator, zeinak gastuaren %76,88 kontzentratu eta 178,17 milioi euroko inbertsioa mobilizatu baitu. Kalitate-neurriek 478 ustiategiri lagundu diete eta 17 erakundek egindako sustapen-ekintzak finantzatu dituzte. M09 eta M16ek ekoizleen antolakuntzarako, berrikuntzarako, proiektu pilotuetarako eta kate laburretarako laguntza zabaldu zuten, 339 ustiategi ekoizle taldeetan, 30 talde eragile eta 65 lankidetza-eragiketarekin integratuta.

Eskuragarri dauden ebidentziak eraldaketa ahalmenean, produktuen bereizkuntzan, sustapenean, lankidetzan eta hurbiltasun-kanaletarako sarbidean hobekuntzak berresten ditu. Hala ere, ez digu uzten nekazaritza-errentaren igoera, ekoizleek atxikitako balioa edo negoziazio ahalmenaren aldaketak kuantifikatzea.

FA 3Ak ekarpenak egin ditu batez ere inbertsioari, antolakuntzari eta gaitasunen garapenari dagokionez. Lehen ekoizleengan duen eragin ekonomiko zuzena ezin da zehaztu eskuragarri dagoen informazioarekin.

Ondorio orokorra FA 3B

Euskadiko LGP 2014-2022ren esku-hartzeek arriskuen prebentzioan eta kudeaketan lagundu dute, prestakuntza eta gaitasunak eskuratzeko ekintzen bitartez. FA 3Bk 27.272,65 euro gauzatu zituen, 1.1 azpineurrira osorik bideratuak.

23 prestakuntza-ekintza lagundu ziren, 42 eguneko prestakuntzarekin eta 377 partaidetzarekin. Edukiak laneko arriskuen prebentzioa, makinen erabilera segurua, motozerra eta desbrozagailuak, lehen sorospenak, nekazaritza eta basogintzako lanetan segurtasuna, fitosanitarioa eta elikagaien segurtasuna landu dituzte.

Ekarpena prestakuntzari eta segurtasunaren hobekuntzari dagokionez kreditatzen da batez ere. Ez zen inbertsiorik edo arriskuak kudeatzeko berariazko tresnarik finantzatu, beraz, eskura dagoen informazioak ez du istripuen intzidentziaren, galera ekonomikoen edo ustiategien erantzun ahalmenaren aldaketak neurtzea ahalbidetzen.

Ondorio orokorra FA 4A

Euskadiko 2014-2022 LGPak nekazaritza- eta baso-biodibertsitatea zaintzen eta landa-paisaiak mantentzen lagundu du, FA 4A-n programatutako esku-hartzeen bidez.

Nekazaritza arloan, R7/T9 adierazlea nekazaritza **azaleraren % 21,73ra iristen da,** % 15,75eko azken helburu batekin alderatuta, eta horrek % 138ko betetze-maila **adierazten** du. Ekarpena M10.1 nekazaritzako ingurumen-konpromisoen bidez artikulatu da batez ere 34.519 hektarearekin **M11.1 eta** M11.2 nekazaritza ekologikoa 836 eta 2.817 **hektarearekin hurrenez** hurren eta M13.1 eta M13.2 konpentsazio-ordainketak 41.500 eta 2.863,05 **hektarearekin. Esku-hartze** horiek praktika estentsiboen mantentzearen, baliabide genetikoak kontserbatzearen, larreen kudeaketaren, polinizazioaren eta nekazaritza-jardueraren jarraipenaren alde egin dute mendiko eremuetan eta muga naturalak dituzten beste eremu batzuetan.

Onuradunen profilari dagokionez, emakumeak norbanakoen % 34,6 dira nekazaritza-ingurumeneko, ekologiko eta konpentsazio-neurri hauetan guztietan, ordainketetan presentzia handiena mendi-eremuetan (M13.1: %39,4) eta txikiena erlezaintzan (M10.1.4: %22,4); Desberdintasun hauek behatutako parte-hartzea deskribatzen dute, datuek kausak egotzi ahal izan gabe.

Basogintza-eremuan, R6/T8 adierazlea baso-azaleraren **%5,34ra iristen da,** %5,04ko helburu batekin alderatuta, %105,99ko betetze-mailarekin. **M8ren** ekintzei esker, kalteak saihesteko, baso-potentziala berreskuratzeko eta baso-ekosistemen egokitzapen-gaitasuna eta ingurumen-balioa hobetzeko neurriak laguntzea ahalbidetu dute. M8.3 azpineurria 32 ustiategi edo pertsona **onuradunetara iritsi da, eta M8.5ek,** berriz, 56 eragiketa **erregistratzen ditu** eta guztira 26.795,34 **hektareako** azalera.

LGParen ekarpena lurralde-estaldurari, ingurumen-konpromisoei eusteari eta kontserbazioarekin bateragarriak diren nekazaritza eta basogintzako erabileren jarraipenari dagokionez ikusten da batez ere. Eskura dauden datuek ondorioztatzen dute biodibertsitatearen aldeko kudeaketan dauden eremuko helburuak gainditu direla, batez ere nekazaritza arloan. Hala ere, ez dute posible zehazten jarduketa horiek zenbaterainoko hobekuntza garbia eta kuantifikagarria izan duten espezieen, habitaten eta ekosistemen kontserbazio-egoeran, ezta neurketen eta errentaren arteko gainjartzerik gabeko azalera fisiko bakarra berreraikitzea ere.

Muga hau egiturazkoa da eta espedienteak, azalerak, kontratuak, Natura 2000n kokapena eta ikusitako ingurumen-emaitzak erlazionatzen dituen azken oinarri integraturik ez dagoenetik dator. Hurrengo programaziorako, komenigarria litzateke gainazalen geoerreferentziazioa eta arazketa indartzea, egoera ekologikoaren adierazleak txertatzea eta laguntzak biodibertsitate,

konektibitate ekologiko eta paisaia kontserbatzeko aldaketa eraginkorrekin lotzea ahalbidetuko duten jarraipen-mekanismoak ezartzea.

Ondorio orokorra FA 4B

Euskadiko 2014-2022 LGParen esku-hartzeek ekarpen nahiko positiboa eta ingurumenari dagokionez garrantzitsua izan dute uraren kudeaketaren hobekuntzan, batez ere, ongarri eta produktu fitosanitarioen erabilerarekin lotutako presioa murrizteko xedez nekazaritza-praktikak hedatu eta mantenduz. Ekarpen hori nekazaritza-eremuetan zentratu da: R8/T10 adierazleak nekazaritza-azaleraren %0,56ko gehienezko balioa lortu zuen aldian, %0,51eko azken helburuarekin alderatuta, aurreikusitako helburuaren %109,8 gutxi gorabehera. Basogintza-eremuan, R9/T11 adierazlea %0an geratu da, Programaren azken helburuarekin bat eginez, beraz, ez da antzematen FA 4Bren ekarpen zehatzik baso-eremuetan.

Arlo horri zuzenean lotutako neurrien finantza-gauzatzea 5.340.573,89 eurokoa izan zen, 2018ren amaieran erregistratutako 2,19 milioiaren bikoitza baino gehiago. Gastu-egiturak FA 4B helburu espezifikoarekin korrespondentzia handiagoa lortzeko bilakaera izan zuen. Nekazaritza ekologikoa —M11.1 eta M11.2— 2,78 milioi euro kontzentratu zituen, 52,0 gastuaren %; 4.3 azpineurriak 36,8 % adierazten zuen; M10.1.1, 6,7 %-ren ekoizpen integratua; eta M16.1, 4,6 %-ren lankidetza. Azpiegituretan inbertsioen hasierako nagusitasunarekin alderatuta, Programaren amaieran baliabideen erdia baino gehiago ongarri eta produktu fitosanitarioen erabileran zuzenean eragiten duten konpromiso ekologikoei lotuta zeuden.

Nekazaritza ekologikoa uraren kudeaketaren hobekuntzarekin kausa-harreman zuzenena duen tresna da, ongarri mineral sintetikoen eta ohiko produktu fitosanitarioen erabilera mugatuz eta praktikak ziurtapen eta kontrol sistema baten mende jarriz. Ekoizpen integratuak ekarpen hori osatu du tratamenduen plangintza eta justifikazioaren bidez, dosiak egokituz eta inputen erabilera arrazionalagoa eginez, nahiz eta bere estaldura konparatiboki murriztu den. M4.3 inbertsioek uraren banaketaren kontrol handiagoa eta lixibiazio- eta isurketa-arriskuen zeharkako murrizketa ekarri izana, M16.1-ek, berriz, ezagutza eta irtenbide berritzaileak sortzen lagundu du. Hala ere, azken bi kasu hauetan ez dago informazio nahikorik jarduketak gainazal zehatzekin edo presio kutsatzaileen murrizketa ikusita lotzeko. Neurri horien onuradun diren pertsona fisikoen artean emakumeen parte-hartzea moderatua eta nahiko homogeneoa da, %22-23 ingurukoa.

Beraz, frogak baieztatzen du LGPak kutsadura lausoaren arriskua murrizteko gaitasuna duten praktikak hartzea eta mantentzearen alde egin duela eta ustiategi onuradunetan Uraren Esparru Zuzentarauaren eta Nitratoen Zuzentarauaren helburuak aplikatzea indartu duela. Hala ere, ez digu uzten saihestutako nitrogeno edo fosforo kilogramoak, produktu fitosanitarioen erabilera murriztea, edo Programari egotz dakizkiokeen ur masen egoera kimiko edo ekologikoaren hobekuntza kuantifikatzea. Egoerak hobera egin du 2019ko ebaluazioarekin alderatuta, finantza-gauzatzeari, neurrien orientazioari eta konpromisoei dagokien azalerari dagokionez, baina

orduan identifikatutako muga nagusia izaten jarraitzen du: gastu- eta estaldura-adierazleetatik uraren kalitateari buruzko emaitza biofisikoetara pasatzeko informazio nahikorik ez izatea.2019ko ebaluazioak jada ohartarazi zuen gainazaleko adierazlea betetzeak berez ez zuela uraren kalitatearen hobekuntza eraginkorra erakusten eta azaleraren kalkuluak eta informazio sistemak hobetu beharra nabarmendu zuen.

Ondorio orokorra FA 4C

Euskadiko 2014-2022 LGParen esku-hartzeek ekarpen garrantzitsua egin dute lurzoruaren kontserbaziorako onuragarriak izan daitezkeen praktikak aplikatzeko eta mantentzeko, nahiz eta higadura eraginkorrean murrizteko duten eragina modu nahiko sendoan frogatu ezin den. FA 4Cri egotzitako gauzatze osoa 11.406.300,38 eurokoa izan zen, mendiko larreen kudeaketa jasangarrian kontzentrazio handia izanik.10.1.7 eragiketak 7,62 milioi euro mobilizatu zituen, gastuaren % 66,8, eta M10 eta M11 neurriek elkarrekin ardatz horretako baliabideen % 76,5 ordezkatzen zuten. Onuradunen profilari dagokionez, eragiketa nagusia, mendiko larreen kudeaketa iraunkorrak (M10.1.7) 4. Lehentasun guztien artean emakumezkoen partaidetza txikiena du (pertsona fisikoen % 8,6), pertsona juridikoen pisu handiarekin.

Nekazaritza-ekarpena, batez ere, landare-estaldura duten larreak eta gainazalak mantentzearen, abeltzaintzaren erabilera arautzearen, ekoizpen integratuaren eta nekazaritza ekologikoaren bidez egin da. Ekintza hauek baldintza onak sortu dituzte lur biluziaren presentzia murrizteko, emankortasuna eta jarduera biologikoa mantentzeko, infiltrazioa sustatzeko eta isurketa mugatzeko. Hala ere, eragin horiek gainazal bakoitzaren kudeaketa eraginkorraren araberakoak dira. Larreen kasuan, bai abandonatzeak eta baita gehiegizko artzaintzak eragin kaltegarriak sor ditzakete; Era berean, erregimen ekologikoko kide izateak ez du zertan higadura murriztea ekarriko, landare-estalkiak, errotazio egokiak eta lurzoruaren malda eta ezaugarrietara egokitutako nekazaritza-jardunbideekin batera ez badatoz.

M4.3 azpiegiturek, 2,19 milioi eurorekin eta gastuaren %19,2rekin, zirkulazioa antolatzen, drainatzea hobetzen, maldak egonkortzen eta nekazaritza eta basogintzako erabileren jarraipena errazten lagundu izana. Hala ere, ez dago higaduraren aurkako helburu espresuki zein eragiketa zuten edo zein gainazal onuradun zen identifikatzea ahalbidetzen duen behin betiko sailkapenik. Basogintza arloan M8.5 gastuaren % 2,8 izan zen eta babes-estalkia mantentzeko ahalmena duten ekintzak finantzatu zituen. hondatutako gainazalak berreskuratu eta isurketa murriztea baina eskuragarri dagoen informazioak ez digu higadura saihesteko berariaz esku hartu diren gainazalak bereizten edo kuantifikatzen uzten. M16.1-en lankidetzak eta prestakuntza-ekintzek ezagutza eta sentsibilizazioaren sorrera indartu dute, nahiz eta ondoren praktikak hartzearen jarraipen nahikorik ez dagoen.

LGPak erreferentzia gisa ezarri zuen R10/T12rako %0,51eko nekazaritza-estaldura, 1.044 hektarearen baliokidea, eta R11/T13rako, %0,76ko baso-estaldura, 3.000 hektarearen

baliokidea. Hala ere, balio horiek ezin dira behin betiko baliozko emaitzatzat hartu, ezin izan baita gainazal fisiko bakar bat berreraiki errenta, lursail eta konpromisoen arteko errepikapenak ezabatuz.2019ko ebaluazioak dagoeneko antzeman zuen T12 eta T13rako jakinarazitako balio altuen eta produktibitate-adierazleetan erregistratutako azalera eta gauzatze murriztuaren arteko koherentzia falta. Inkoherentzia hori ezin izan da guztiz konpondu ex post ebaluazioan, beraz, ezin da bi adierazleen behin betiko betetze-maila sendo zehaztu.

Ondorioz, 4C FAren ekarpena garrantzitsutzat jo daiteke mobilizatutako baliabideei eta praktiken orientazioari dagokionez, baina moderatua eta ez behar bezain frogatua ingurumenaren azken emaitzei dagokienez. Ez dago serie zehatzik eskuragarri lurzoruaren galera, ur-higadura, isurketa, karbono organikoa, emankortasuna, egitura, trinkotzea edo gainazal onuradunen infiltrazioari buruz. Ebidentziak frogatzen du lurzoruaren hondatzeari aurrea hartzeko sistemak eta ekintzak onartzen direla, batez ere nekazaritza gainazaletan, baina ez du onartzen higaduraren murrizketa kuantifikatzea edo lurzoruaren kalitatearen hobekuntza garbia egoztea PDRri. Beraz, 2019an adierazitako muga nagusia mantentzen da, dagoeneko ondorioztatu zenean eskuragarri zeuden adierazleak ez zirela nahikoak edo guztiz koherenteak Programak higaduran eta lurzoruaren kudeaketan duen eragina zehazteko.

Ondorio orokorra FA 5A

Euskadiko 2014-2022 LGParen esku-hartzeek nekazaritzan uraren erabileraren eraginkortasuna hobetzen lagundu dute, batez ere 10.1.1 eragiketaren bitartez. R12/T14 adierazlea % 7,45era iritsi zen, aurreikusitako % 7,34ko helburuaren apur bat gorago, 927 hektareako lur ureztatu sistema eraginkorragoetara pasatu ziren.

10.1.1 eragiketak FA 5Aren gauzatzearen gehiengoa kontzentratu zuen, 83 konpromisorekin, 1.097,36 hektarea lagunduta eta gastu publikoaren % 93,6rekin. Lurralde banaketak kontzentrazio handia erakusten du Araban. Onuradunen artean pertsona juridikoek duten pisua ere nabarmentzen da. Pertsona fisikoen artean, emakumeak %30 dira, nahiz eta gizonek baino batez besteko laguntza txikiagoa ematen duten.

Prestakuntzak ekintza hauek osatu zituen 24 ikastaro eta 372 partaidetzaren bidez, uraren kudeaketarekin lotutako ezagutza teknikoak indartzera zuzenduta. Lankidetza hedadura mugatuagoa zen, lagundutako eragiketa bakarrarekin.

Eskura dauden ebidentziari esker, uraren kudeaketa hobetzera zuzendutako praktika eta sistemen aplikazioa baieztatzen dugu. Hala ere, ez dago informazio nahikorik eskuragarri benetan aurreztutako ur-bolumena edo ur baliabide unitate bakoitzeko produktibitatearen aldaketak kuantifikatzeko.

Ondorio orokorra FA 5B

LGParen esku-hartzeek ekarpen positiboa egin zuten, nahiz eta mugatua izan, nekazaritzan eta elikagaien prozesatzeko energia-eraginkortasuna hobetzeko. FA 5Bk 639.513,14 euro exekutatu zituen eta gastuaren % 99,0 lankidetza eta berrikuntza ekintzetan kontzentratu zuen.

A15 adierazlea 83 parte hartzailera iritsi zen, aurreikusitako helburuaren % 70,9ra. Prestakuntzak baliabideen erabilera eraginkorrari lotutako ezagutzak eta trebetasunak indartu zituen, nahiz eta pisu ekonomiko txikia izan eta eraginkortasun energetikoarekin harreman desorekatua izan. Bi talde eragileek eta lagundutako lau lankidetza-eragiketek soluzio aplikatuen garapena eta ustiategien, enpresen, ikerketa-entitateen eta aholkularien arteko lankidetza erraztu zuten. Gauzatzea Araban kontzentratu zen batez ere.

Eskura dagoen informazioak ez digu ekintzek sortutako energia aurrezpena kuantifikatzen uzten. T15 adierazlea bertan behera utzi zen eta esku-hartzeen aurretik eta ondoren energia-kontsumoari buruzko daturik ez dago eskuragarri, zehazki energia-inbertsioak edo aurreztutako energia-unitateak. Beraz, FA 5Bren ekarpena prestakuntzari, ezagutza sortzeari eta lankidetzari dagokionez kreditatzen da batez ere, baina ezin da neurtu energia-kontsumoaren murrizketan duen eragin zuzena.

Ondorio orokorra FA 5C

Euskadiko LGP 2014-2022ko esku-hartzeek energia berriztagarrien hornikuntzan eta erabileran eta bioekonomia garatzen lagundu dute. T16 adierazlea 58.728.487,80 eurora iritsi zen, aurreikusitako helburuaren %4,27tik gora.

M08.6k FA 5Cren gauzatzearen gehiengoa kontzentratu zuen, gastuaren % 94,3rekin, 186 eragiketarekin eta eragiketa bakoitzeko 315.744,56 euroko batez besteko inbertsioarekin. Pertsona juridikoek ekintza handiagoak kudeatzen zituzten. Norbanakoen artean, emakumeak %32,1 ziren, nahiz eta gastuan eta inbertsio mobilizatuetan duten pisua txikia izan.

Lankidetzak inbertsio hauek osatu zituen zazpi talde eragile eta biomasaren hornikuntza jasangarrirako ekintza espezifiko baten bidez, enpresen, ikerketa-entitateen eta nekazaritza-ustiategien parte-hartzearekin. Prestakuntzak basogintzako gaitasunak indartu zituen 31 ikastaro eta 273 parte-hartzeren bidez.

Eskura dauden ebidentziari esker, inbertsioen mobilizazioa eta energia berriztagarriekin, biomasarekin eta azpiprodukturen balorizazioarekin lotutako ekintzak martxan jarri direla baieztatzen dugu. Hala ere, ez dago informazio nahikorik ekoitzitako energia, mobilizatutako biomasa, berreskuratutako hondakinak edo esku-hartzeek bioekonomian duten eragin garbia kuantifikatzeko.

Ondorio orokorra FA 5D

LGParen esku-hartzeek ekarpen positiboa egin zuten, baina eskala oso mugatuan, nekazaritzako GEI eta amoniako isuriak murrizteko. Programak 17,62 hektareako ekoizpen integraleko konpromisoak, lankidetza proiektu bat eta prestakuntza jarduera bat finantzatu zituen, guztira 78.073,14 euroko gastuarekin.

Lankidetza izan zen tresna nagusia, gastuaren %76,4 kontzentratzen zuen, baina eragiketa bakarrera mugatu zen. Nekazaritzako ingurumen-konpromisoek bi onuradun baino ez zituzten iritsi eta Gipuzkoan lurralde kontzentrazio sendoa aurkeztu zuten. Prestakuntzak esku-hartze hauek osatu zituen, nahiz eta 14 partaide izan eta pisu ekonomiko murriztua izan.

T25 adierazlea bere helburutik oso urrun geratu da: %0,01era iritsi da, espero zen %2aren aldean. Gauzatzeak baieztatzen du emisioak murrizteko praktikak, ezagutzak eta ekintzak onartzen zirela, baina ez du frogatzen metanoa, oxido nitrosoa edo amoniakoa murrizten zenik. Datu fisikorik ez egoteak R18 eta R19 adierazleak kalkulatzea eta PDRri egotz daitekeen efektu garbia zehaztea eragozten du.

Ondorio orokorra FA 5E

LGParen esku-hartzeek nekazaritza eta basogintza sektoreetan karbonoa kontserbatzeko eta bahitzeko ekarpen positiboa eta handiagoa izan dute. T19/R20 adierazlea %0,36ra iritsi zen eta bere helburua asko gainditu zuen. Ekarpena, batez ere, baso-eremuak eta nekazaritzako ingurumen-konpromisoak sortzeak lagundu zuen, Interes-eremuaren gastuaren ia % 89 izan baitziren.

Neurriek 2.100 hektarea baino gehiago hartzen zituzten jarraipen-adierazleen eta baso-baso konbinatuen arabera, labore iraunkorren kontserbazioa, ekoizpen integratua, basogintzako inbertsioak, prestakuntza eta lankidetza. Konbinazio horri esker, azalean zein gaitasunen eta ezagutzaren sorreran jarduteko aukera izan genuen.

Gauzatzeak lurralde kontzentrazio handia aurkezten du eta onuradun motaren arabera. Basogintza Araban ia esklusiboki kokatzen zen, eta nekazaritza-ingurumen ustiapen nagusiak Gipuzkoan eta Bizkaian biltzen ziren bitartean. Pertsona juridikoek kudeatu zituzten eragiketa handienak, eta emakumezkoen parte-hartzea pertsona fisikoen artean %33 eta %36 artekoa izan zen.

Ondorio orokorra FA 6A

Euskadiko 2014-2022 LGParen esku-hartzeek landa eremuko ekintzailetzarako, dibertsifikazio ekonomikorako eta enplegua sortzeko gaitasunak indartzen lagundu dute. FA 6Ak 101.156,58 euro exekutatu zituen, programatutako zenbatekoaren gainetik, batez ere M16.3an sartutako finantzaketa gehigarriaren ondorioz.

Prestakuntza izan zen Interes-eremuaren tresna nagusia, 1.841 partaidetzarekin eta %91,41eko betetze-mailarekin aurreikusitako helburuari dagokionez. Edukiak enpresa-gaitasunak, merkaturatzea, kudeaketa ekonomiko-finantzarioa, nekazaritzako elikagaien eraldaketa eta jardueren dibertsifikazioa jorratu ziren. Lankidetzak ekintza hauek osatu zituen Bizkaian lagundutako bi proiekturen bidez, batez beste 15.752,51 euroko laguntzarekin eragiketa bakoitzeko.

Eskura dauden ebidentziari esker, operadore txikien arteko ezagutza, gaitasun eta lankidetzari dagokionez ekarpen bat baieztatzen dugu. Dena den, ez dago informazio nahikorik zenbat enpresa sortu edo garatu diren, zenbat jarduera dibertsifikatu diren edo zenbat lanpostu sortu edo mantendu diren esku-hartzeen ondorioz kuantifikatzeko.

Ondorio orokorra FA 6B

2014-2022 Euskadiko LGParen LEADER esku-hartzeek landa eremuen tokiko garapena lagundu dute. batez ere 19.2 azpineurriaren bidez 1.063 eragiketa gauzatu zituen 44,25 milioi euroko gastu publikoarekin eta 654 lanpostu sortu zituen lagundutako proiektuetan. genero banaketa orekatuarekin. Eredua arkitektura berezi batek eusten du EDLP bakarra eta GAL formal bakarra MENDINET Tokiko Ekintza Taldearen xede den biztanleriaren % 100era iritsi zen 18 ADRk lagunduta (O18: 93.346 biztanle) eta landa-biztanleriaren % 52,59 hartzen zuen tokiko garapen estrategien bidez (R22/T21). IAE 2025) programatutako helburuarekin bat etorriz eta hiru Lurralde Historikoetan eta eskualdeko hiriburuetatik urrun dauden eremuetan presentzia bermatuz. Lagundutako proiektuak zerbitzuetara eta tokiko garapenera bideratu ziren batez ere (6B) ia enplegu guztia biltzen duten proiektu ekonomikoen bloke garrantzitsu batekin (6A). eta mikroenpresen protagonismo nabarmenarekin landa turismoa merkataritza eta zerbitzuak entitateek eta udalek sustatzaile gisa duten pisu nabarmenarekin batera.

Lankidetzak (M19.3), dimentsio ekonomiko apalekoak, eta funtzionamenduak (M19.4) multzo bat osatzen dute, non proiektuaren gauzatzeak LEADERen gastuaren % 97 inguru suposatzen duen. Ebidentzia kualitatiboek emaitza hauek indartzen dituzte eta datuek jasotzen ez dituzten ñabardurak ematen dituzte: errotutako eta hurbileko tresna bat, maila anitzeko gobernantza egonkorra eta baloratua, eta landa-eremuetako jarduera ekonomikoa eta biztanleria mantentzeko ekarpena, batez ere eskualdeko hiriburuetatik urrun daudenetan. Zerbitzuen biztanleria-estaldura kalkulatzeko ezintasuna (R23/T22), gaikako tipologiarik eta proiektuen iraunkortasunari buruzko daturik eza eta analisi kontrafaktikorik eza, egitura-inpaktuak baieztatzea eragozten duena, dira ohar nagusiak. Ebaluazio terminoetan, ondoriozta daiteke LEADERek ekarpen handia egin duela tokiko garapenean, sendotasun kuantitatiboarekin dimentsio ekonomikoan eta lurralde-estalduran, eta laguntza kualitatiboarekin gizarte-, ingurumen- eta gobernu-dimentsioetan.

Ondorio orokorra. FA 6C

Euskadiko 2014-2022 LGParen esku-hartzeek landa eremuan TICen sarbidea, erabilera eta kalitatea lagundu dute 1. neurriaren bidez, bi bide osagarriren bitartez: gaitasun digitalen prestakuntza (1.1 azpineurria) eta NIREA plataforma digitala (1.2 azpineurria), konektibitate fisikoan inbertsiorik egin gabe. Prestakuntzak prestakuntza-eskaintza digital egonkor eta garrantzitsua eskaini du —64 ikastaro kofinantzatu, 44 prestakuntza-ekintza ezberdin, 43.058,54 € LGENF funtsen, 1.705 parte hartzaile eta 47 prestakuntza-egun, neurriaren prestakuntza-alderdiaren gutxiengo pisuarekin (ikastaroen % 7,6 eta funtsen % 2,9), baina aldiaren erdia merkaturatzearekin alderatuta, baina administrazio elektronikoaren aldiaren erdia handituz. eta sare sozialak, geoatariak eta informazio geografikoko sistemak, zibersegurtasuna, nekazaritzako kudeaketa digitala eta oinarrizko gaitasun digitalak.

NIREA plataformak eman du bere aldetik informazio eta merkaturatze zerbitzu digitala landa eremuetarako operatiboa urte parekoetan (2018-2019) web audientzia garrantzitsu batekin eta sare sozialetan gero eta presentzia handiagoarekin oso markatua Instagramen (2019an bere komunitatea bikoiztu zuen 2026ko ekainean 1.348 jarraitzaile izan arte).

Ekarpena, beraz, bi mailatan ikusten da: prestakuntza digitala —sektorearen beharretara egokitutako TIC prestakuntza eman zela froga sendoarekin— eta erabilera eraginkorreko zerbitzu digital baten existentzia — NIREA plataforma — landa eremuetako informazio eta merkaturatzeko bideak zabaltzen dituena. Hala ere, ezin da egiaztatu TICen erabileraren hobekuntza eraginkorra eta neurgarria baserrietan eta enpresetan: prestakuntzak profilaren edo lurraldearen arabera banatutako datuen eta prestakuntzaren osteko jarraipenaren falta du, eta NIREAk 2020tik aurrera ikusleen serie konparagarriak aurkezten ditu, bere esparrua profesionalen benetako erabilerarekin lotzen duten datu ekonomikorik edo metrikarik gabe; R25/T24 adierazleak 170 pertsona erregistratzen ditu (landa-biztanleriaren % 0, IAE 2025), ekintza guztien populazioaren irismen oso apala adierazten du.

Galdetegietako informazio kualitatiboak garrantziaren eta programazio onaren abala ematen du –urteko beharren berrikuspena, HAZIren eta sektoreko eragileen eginkizuna, gogobetetze-inkesta sistematikoak– eta, aldi berean, ohartarazpen nagusiak adierazten ditu. Laburbilduz, FA 6Ck lagundu du euskal landa-ingurunea TIC-en erabilerarako prestatzen eta zerbitzu digital propioa eskaintzen, prestakuntza eta informazio aldetik benetako ekarpena eginez eta teknologien sarbidean, erabileran edo kalitatean hobekuntza eraginkor eta neurgarriak baieztatzeko froga nahikorik gabe.

Ondorio orokorra. EP 19. zenbakia

Sinergiek LGParen eraginkortasuna hobetu dute modu errealean baina mugatuan, neurrizkotzat jo daitekeen esparruarekin. Programaren diseinuak ondo artikulatutako elkarreraginak aurreikusten zituen: zeharkako bi neurri (M01 prestakuntzarako eta M16 lankidetzarako) ia ardatz

guztietarako ekarpenekin, tresnak nahita kontzentratzea 4. lehentasunean eta, batez ere, neurrien arteko parte-hartze gurutzatua esplizituki saritzen duten eragiketa hautatze-irizpide batzuk. Finantza-ezarpen ia osoak eta homogeneoak (LGENFren % 99,2) ia neurri guztiak masa kritikoa lortzea bermatu zuen, eta bigarren mailako ekarpenak kopuru handietan gauzatu ziren.

Eraginkortasunaren hobekuntzari belaunaldi-erreleboaren, inbertsioaren eta modernizazioaren ardatzean (M06.1 eta M04.1) soilik eutsi daiteke sendo, non onuradunen kohorte berak pilatzen dituen instalazioa, inbertsioa eta kalitaterako edo nekazaritza-ingurunerako orientazioa, gainjartzea ekiditen duen gastuen mugaketa batekin. Bestalde, ezagutza-berrikuntza eta ingurumenaren alorretan, elkarrekintza ondo diseinatua eta sinesgarria da, baina ez frogagarria. LEADER-ek barne-sinergia sendoak sortzen ditu bere laguntza-lerroen artean eta finantza-palanka-efektua, nahiz eta LGPko gainontzekoekin duen koordinazioa ezin izan den aztertu.

Muga erabakigarria da jarraipen-sistemak sinergia-adierazlerik ez duela, ez duela neurrien arteko onuradun komunak identifikatzen eta ez duela emaitzen trazabilitatea eskaintzen. Beraz, ebidentziak elkarreraginen koherentzia eta sinesgarritasuna baloratzeko aukera ematen digu, ez neurtzeko efektu bateratu bat ekintzen batura baino handiagoa.

Ondorio orokorra. EP 20. zenbakia

Laguntza teknikoak modu zeharka eta iraunkorrean lagundu du LGPa gauzatzen, 59. artikuluaren eginkizun gehienak betez. Bere ekarpena bereziki sendoa eta egiaztagarria da informazioan, komunikazioan eta publizitatean, arlo horretan PDRri bere nortasuna, webgunea eta bere hedapen-kanal propioak eman zizkion aldi osoan, eta informazio-jarraipenerako eta kudeaketarako garrantzitsuak diren ebaluazio-bideetan, eta kudeaketa-sistemetan. (batzordeak, azterlanak, finantza-tresnak, aldaketen tramitazioa eta esparru berrirako trantsizioa prestatzea). Hori guztia oso kostu txikian lortu da, gastu osoaren % 0,3aren baliokidea, 51.2 artikuluak ezarritako % 4ko mugaren oso azpitik.

Ekarpena ezin da altu gisa kalifikatu bi arrazoirengatik: frogak ekintza eta produktuen existentzian oinarritzen dira, eskaeren kudeaketan edo kalitatean dituzten ondorioak frogatzeko aukera ematen duten emaitza-adierazlerik gabe;eta 59. artikuluko hainbat funtzio, kontrola eta auditoria, zamak sinplifikatu eta murriztea, kexen ebazpena, apenas dokumentatuta daude. Landa Sare Nazionala sortzeko eta funtzionatzeko erreserba ez da eskatzen eskualdeko LGP batetik, Programa Nazionalari dagokio eta. Azkenik, laguntza teknikoak kudeaketa arrunteko zereginak onartzen zituenez, haren ondorioak ezin dira guztiz bereizi Kudeaketa Agintaritzaren egiturazko baliabideetatik.

Ondorio orokorra. EP 22. zenbakia

LGPak enpleguaren helburuari egindako ekarpena neurritsua da. Euskadin 20 eta 64 urte bitarteko biztanleen enplegu-tasa nabarmen hobetu zen aldian (2014ko %65,7tik 2022ko

%73,3ra), eta 2023an gainditu zuen lehen aldiz %75eko atalasea, nahiz eta 2020ko xede-urtean ez lortu eta 2024an ez egon finkatuta. Bilakaera hori ziklo ekonomikoaren eta enplegu-politika orokorren ondorio da, eta ezin zaio LGPari soilik egotzi; izan ere, LGParen pisua enplegu osoan txikia da nahitaez.

Enplegu zuzeneko emaitza egiaztagarria LEADERen kontzentratzen da, 654 lanpostu sortu eta ia sexuaren araberako banaketa parekatuarekin, landa eremuan datu nabarmena genero orekagatik, nahiz eta eskala apala izan. Gazteak txertatzeko laguntzak (M06.1) eta prestakuntza-esfortzuak (18.002 parte-hartzaile) nekazaritzako langileak eta enplegagarritasuna indartzen dituzte, eta inbertsioek eta lankidetzak jarduera ekonomikoari eusten diote. Era berean, LGPak sortutako enplegua soilik kuantifikatzen du eta ez du enpleguari eutsitako adierazlerik, beraz, azken ekarpen hauek zeharkako ekarpen ez-neurgarriaren mailan kokatzen dira. Enplegu-tasari buruzko berariazko landa-daturik ez egoteak interpretazio zuhur baten beharra indartzen du.

Ondorio orokorra. EP 23. zenbakia

Termino makroekonomikoetan LGParen ekarpena marjinala da. I+G+b-ri zuzenean loturiko gastua (16.1 eta 16.2 azpineurriak, 8,81 M€) Euskadin aldiko I+G esfortzu osoaren % 0,07 inguru da, eta ez du % 0,09tik gorakoa 1. neurria sartuta ere. LGPa ez da GERD/GDP ratioa %3/PIBra eramateko tresna bat.

Balorazioa aldatu egiten da ikuspegi kualitatibotik. LGParen barruan, berrikuntzak pisu handia du, 16.1 eta 16.2 azpineurriek 16. neurriaren gastuaren % 81,4 biltzen baitute. Azpineurri horien orientazioak, Europako Berrikuntza Elkartearen talde eragileek eta produktu zein prozesu berriak garatzeko proiektuek, ezagutza aplikatua bideratzen du nekazaritza-, elikadura- eta basogintza-sektoreetara, I+G+b arloko funts orokorrek berariaz estaltzen ez dituzten beharrei erantzunez. Ekarpena, beraz, positiboa, fokalizatua eta eskualdeko, Estatuko eta Europako politiken osagarria da, ordezkatzen zaila den balio erantsiarekin. Kontuan hartu beharreko muga nagusia da alderaketa funtsean finantzarioa dela, eta prestakuntza edo lankidetza guztia ez dela I+G+b, zentzu hertsian.

Ondorio orokorra. PE zk.24

Euskadiko 2014-2022 LGParen esku-hartzeek klima-aldaketa arintzen eta egokitzen lagundu dute, bioekonomian eta energia berriztagarrietan, basogintzan, gainazalaren kudeaketan, ureztatzearen hobekuntzan, nekazaritza-ingurumen konpromisoetan, prestakuntzan eta lankidetzan egindako inbertsioen bidez.5A-5E Focus Arloetan gauzatutako gastua 20,29 milioi eurora iritsi zen.

Ekarpen argiena 5C foku-arloan eta 5E eta 5A foku-arloetako estaldura fisikoan izan da. T16 adierazlea 58,73 milioi eurora iritsi zen, eta helburua % 4,27 gainditu zuen; T19 adierazlea %

0,36ra iritsi zen, azken helburua gaindituz; eta ureztatutako 927 hektarea ureztatze-sistema efizienteagoetara igaro ziren.

Emaitzak ez dira hain erabakigarriak isurketen zuzeneko murrizketan eta energia-eraginkortasunean. T25a %0,01era iritsi zen, espero zen %2aren aldean, eta A15ak 83 parte-hartze erregistratu zituen, helburuaren %70,9. R13, R14, R15, R18 eta R19 kalkulatzeko datu faltak aurreztutako ura edo energia, ekoitzitako energia berriztagarriak eta saihestutako isurketak kuantifikatzea eragozten du.

Eskualde-testuinguruan, Euskadiko isuriak %20,7 murriztu ziren 2020an eta %22,0 2023an 1990. urtearekin alderatuta. Nekazaritzako isuriak %40 murriztu ziren eta energia berriztagarrien kuota %20,4ra iritsi zen 2023an. Joera horiek bat datoz Europa 2020ko helburuekin, baina ezin zaizkio zuzenean LGPari egotzi.

Ondorio orokorra. LH 25 zk

LGPk pobrezia murrizteari egindako ekarpena neurrizkoa da, gehienbat zeharkakoa, eta ezin da beste politika batzuen ondorioetatik bereizi. Adierazle agregatuek hobera egin zuten 2014 eta 2022 artean (AROPE adierazlea % 22,68tik % 19,50era jaitsi zen), baina hobekuntza horren zati bat krisiaren ondorengo maila gorenetik izandako susperraldi ziklikoari dagokio, eta 2024ko gorakadak hori berresten du. Nagusiki landatarrak diren eskualdeetan, benetako pobrezia aztertutako sei eskualdeetatik bostetan murriztu zen; hala ere, mantentze-pobrezia horietako lautan handitu zen. Horrek interpretazioan kontuan hartu beharreko alderdi garrantzitsua eransten du, eta ez da egokia ondorioztatzea kalteberatasun-arriskua modu orokorrean murriztu denik.

Pobrezian eragiteko gaitasun handiena duten ekintzak LEADERen biltzen dira, 654 lanpostu sortuz, landa-biztanleriaren %52,59ko estaldurarekin eta inklusioarekin bat datorren orientazioarekin, eta horri gehitzen zaizkio prestakuntza, belaunaldi-erreleboa eta nekazaritza jarduerarako laguntza. LGPak eragin dezakeen bide nagusia enplegua da, pobrezia lan harreman egonkorrik ez duten etxeetan pilatzen baita. Hala ere, emaitza horien eskala mugatua da arriskuan dagoen biztanleriaren bolumenarekin alderatuta, onuradunen diru-sarreren gaineko informaziorik ez dago eskuragarri eta pobreziaren bilakaera ziklo ekonomikoaren eta diru-sarrerak bermatzeko politiken araberakoa da erabakigarri. Beraz, ezin da kausa-harremana ezarri LGParen eta pobreziaren mugatik beherako jende kopuruaren murrizketaren artean.

Ondorio orokorra. EP 26. zenbakia

LGP-k ingurumen-ekarpen moderatua egin du, garrantzizkotzat jo daitekeen kontserbazio-alderdiarekin.4. lehentasunak 85 milioi euro inguru mobilizatu zituen (exekutaturiko gastuaren % 32 inguru), gauzatze maila oso altuarekin (% 98,33), eta sei emaitza-adierazleetatik bostetan

estaldura-helburuak gaindituz, kudeaketa-konpromisoetan 58.641,60 hektareako azalera fisiko findu batera iritsiz.

Eremua desberdina da dimentsioaren arabera. Biodibertsitatean eta paisaian, ekarpena garrantzitsua da tokiko arrazen eta barietateen kontserbazioan, mendiko larreetan, nekazaritza ekologikoan eta uztearen prebentzioan, nekazaritza-adierazlearen gehiegizko betetze argiarekin, baina ez dago lehengoratze ekologikoaren edo espezieen eta habitaten egoeraren hobekuntza neurtuaren frogarik. Uretan eta lurzoruan ekarpena neurrizkoa eta ingurumenari dagokionez garrantzitsua da, sendoagoa da praktikak hartzean eta mantentzean, ur-masen egoeran frogatutako hobekuntzan edo higaduraren prebentzio eraginkorrean baino, neurketa biofisikorik ezean. Kontuan izan behar da finantza aldetik nagusi den tresna muga naturalak dituzten eremuen konpentsazio-ordainketak direla (M13), zeharkako eraginarekin eta eraldatzaile baino konpentsatzaileagoa, eta Natura 2000 ordainketen 12. Neurria ez zela inoiz ezarri.

Programak baldintza onak eta bideratuak sortu ditu abandonatzeari eta sarrera-presioari lotutako biodibertsitatea galtzeko prozesuak geldiarazteko, EBko Biodibertsitate Estrategiarekin bat etorriz. Hala ere, galera hori geldiarazteko eta ekosistema-zerbitzuak leheneratzeko europar helburuaren lorpena ezin zaio LGPari egotzi: LGPtik kanpoko politika eta ekonomia eta ingurumen-faktore anitzen araberakoa da, eta eskuragarri dauden ebidentziak kontserbazioa egiaztatzen du, ez ekosistemen eskualdeko egoeraren hobekuntza garbi frogatua.

Ondorio orokorra. PE zk. 27

Euskadiko 2014-2022 LGParen esku-hartzeek nekazaritza-lehiakortasuna sustatzen lagundu dute, batez ere, ustiategien berregituraketa eta modernizazioaren bitartez. M04.1 eta M04.3 neurriek 118,46 milioi euroko inbertsioa mobilizatu zuten eta R1/T4 adierazlea %17,2ra iritsi zen, programazioan ezarritako testuinguru-izendatzailearekin kalkulatuta. Erreferentzia osagarri gisa, lagundutako ustiategiak 2020ko Nekazaritza Erroldan erregistratutako 12.919 ustiategien % 21,1aren baliokideak dira, eta horrek aldiko ustiategien guztizko murrizketa islatzen du.

Ustiategi onuradunek emaitzak hobetu dituzte: ATU bakoitzeko ekoizpen osoa %16,4 hazi da eta batez besteko REF %25,0. Hala ere, onuradun ez diren ustiategiak ere hobetu egin ziren eta kontrafaktualaren analisiak ez du estatistikoki esanguratsua den efektu diferentzialik antzematen ekoizpenean, balio erantsian edo diru-sarreretan.

Ekarpena berresten da inbertsio mobilizatuari, modernizazio fisikoari eta ekintzen estaldurari dagokionez. Eskura dagoen informazioak ez digu euskal nekazaritza-sektore osoaren diru-sarreren, produktibitatearen edo lehiakortasunaren gaineko inpaktu kausal agregatua kuantifikatzea ahalbidetzen.

Ondorio orokorra. EP 28. zenbakia

LGParen ekarpena orokorrean moderatua eta nabarmen desorekatua da kontuan hartutako dimentsioaren arabera. Esfortzua 4. eta 5. lehentasunetan zentratzen da (105,44 M€, 2. eta 6. lehentasunetan gastuaren % 39,9), gauzatze tasa handiekin.

Baliabide naturalen kudeaketa iraunkorrean, ekarpena garrantzitsua da nekazaritza eta baso-lurraldean aldeko praktiken estalduran eta hedapenean, konpentsazio-ordainketekin, nekazaritza-ingurumeneko konpromisoekin eta nekazaritza ekologikoarekin lagunduta. Baliabide-eraginkortasunean oreka ahulagoa da: ureztatze-hobekuntzak bere estaldura-helburua betetzen du, baina eskala murriztuan eta neurtutako ur-aurrezpenik gabe, eta energia-eraginkortasuna emaitza-adierazlea (ezeztatua) eta aurrezpen-daturik ez dauka. Energia berriztagarrietan eta bioekonomian inbertitzea ildo sendoenetako bat da mobilizatutako bolumenagatik (inbertsio-adierazlearen helburua gainditu zuen), nahiz eta energia-ekoizpen eraginkorra ez dagoen eskuragarri. Nekazaritzako isurien murrizketa zuzena ia gauzatu gabekoa da eta ez da kuantifikagarria, eta karbonoan eta egokitzapenean estaldura erraz betetzen da CO_2 tonarik edo ahultasunaren murrizketa neurtua kalkulatu gabe.

LGPak 4. eta 5. lehentasunen estaldura-helburu gehienak gainditu ditu bere esparruan ekarpen garrantzitsu eta bideratu batekin, baina frogak inplementazioa edo praktiketatik ondorioztatzen diren emaitzak dira nagusiki.

Ondorio orokorra. EP zk 29

LGPak lurralde garapen orekatuari egiten dion ekarpena neurrizkoa da: sendoa tokiko eta sektore-eskalan, murriztua eta makroekonomikoan egotzi ezina eta barne-banaketa desberdina. Abiapuntua egiturazko desoreka nabarmena da, landa gehieneko 160 udalerriek, hau da, guztizkoaren ia bi herenek, PIBaren % 9,6 baino ez baitute sortzen, hiru hiriburuetan kontzentratzen den % 36,5aren aldean. Bere eskala dela eta, LGPak ezin du tamaina horretako desoreka bat zuzendu, baina baliabide zehatzak bideratzen ditu landa eremuetara.

Bektore nagusia LEADER da, tokiko garapen estrategien menpeko landa-biztanleriaren % 52,59 hartzen baitu, 1.063 proiektu finantzatzen ditu eta 654 lanpostu sortzen ditu modu orekatuan gizon-emakumeei dagokienez, emaitza bereziki baliotsua da emakumezkoen enpleguaren pisuagatik. Horri gehitzen zaio nekazaritza eta nekazaritzako elikagaien ehunari laguntza ematea, ustiategien modernizazioaren, gazteen instalazioaren eta prestakuntzaren bitartez, zeinaren eragina zeharkakoa baita enpleguan.

Ebaluazioa hiru faktorek baldintzatzen dute: LEADER estaldura landa-biztanleriaren % 52,59ra iristen da, nahiz eta LEADER estrategietan integratuta ez dagoen biztanleria EREINen bidez zerbitzatzen zen neurri batean, LGPtik kanpo, beraz, ez da laguntzarik gabeko biztanleriaren parekoa;enplegua mantendu ezin da frogatu;eta ekintzen udal banaketa ez da jasotzen, beraz, ezin da egiaztatu laguntza behar handienak dituzten lurraldeetara bideratu ote zen. Ekarpena,

laburbilduz, egiaztagarria da mikro eta meso-lurralde eskalan eta mugatua eskualdeko agregatuan.

Ondorio orokorra. LH 30 zk

LGPk neurri batean sustatu du berrikuntza: emaitzak handiak izatetik gertu daude sorreran, lankidetzan eta hedapenean, baina mugatuak dira berrikuntzak benetan bereganatu direla frogatzeko ebidentzian. Lankidetzaren bidez 123 proiektu finantzatu ziren (58 talde eragile eta 65 proiektu pilotu), irtenbideak sortzera zuzenean bideratutako 8,81 milioi euroko gastuarekin. Dokumentazio-azterketak benetako berrikuntzak berresten ditu; gehienak inkrementalak eta antolaketakoak dira, eta sektorearen erronketara ondo egokitzen dira. Talde eragileek 323 bazkide bildu zituzten, lehen sektorearen, enpresen, ikerketaren eta aholkularitzaren artean modu orekatuan banatuta. Horrela, ezagutzaren eta praktikaren arteko lotura sendotu zen, eta gehienek hedapen-jarduerak dokumentatu zituzten.

Ahultasuna berrikuntza-katearen azken fasean dago. Ustiategietara edo enpresetara egindako transferentzia zuzena aztertutako proiektuen erdietan egiaztatu da, baina emaitzen aplikazio praktikoa edo laguntza amaitu ondorengo jarraitutasuna heren batean baino ez, gutxi gorabehera. Ez dago ondorengo jarraipen-sistemarik berrikuntzen bereganatze orokortua edo sektoreko ondorioak neurtzeko. 1. neurriak prestakuntza-gaitasun handia sustatu zuen, eta hori berrikuntzarako baldintza lagungarria da, baina ez da berez berrikuntza.

3.2 Gomendioak

Euskadiko 2014-2022 LGPa amaitu da eta NPEPE 2023-2027 gauzatzean dago. Gomendioak, beraz, bi horizontetan aurkezten dira: alde batetik, oraingo aldian oraindik txerta daitezkeen hobekuntzak, batez ere jarraipenari, informazioaren kudeaketari eta ebaluazioari dagokionez;bestetik, beren izaera edo egutegiagatik 2027tik aurrera programazio-aldiaren diseinuan kontuan hartu behar diren ekintzak.

Bere formulazioan, PEPACk dagoeneko sartutako aurrerapenak hartu dira kontuan, besteak beste, Nekazaritzako Ustiategien Informazio Sistema (SIEX) eta ustiategien identifikatzaile bakarra ezartzea, jarraipen- eta ebaluazio-esparru berria, belaunaldiak ordezkatzeko ekintzak indartzea edo EREIN laguntzak NPEPEan esparruan integratzea. Gomendioak, beraz, tresna horiek aprobetxatzea eta indartzea dute helburu, dagoeneko hasitako ekintzak errepikatzea saihestuz.

Ebaluazioak identifikatutako zeharkako erronka nagusia sistemak Programaren gauzatzea egiaztatzeko duen gaitasunaren (gastua, eragiketak, estaldura edo parte-hartzea) eta lortutako emaitzak eta ondorioak neurtzeko duen gaitasunaren arteko aldea da, hala nola praktika berriak hartzea, aldaketen iraunkortasuna edo horien ekonomia, gizarte eta ingurumen-ondorioak.

Gomendioen zati handi bat hutsune hori murriztea eta landa-garapeneko politikaren ebaluagarritasuna hobetzera bideratzen da, genero-ikuspegia zeharka txertatuz.

1. irudia. 1Gomendioen laburpena

Emaitzetan oinarritutako jarraipen-sistema, trazabilitatea eta datuen kalitatea

Ebaluazioak mugak erakutsi ditu finantzatutako esku-hartzeak ondorengo emaitzekin lotzeko. Horiek, besteak beste, prestakuntza- eta lankidetza-proiektuen jarraipenari, ustiategietan ekoitzitako aldaketen analisiari eta hainbat esku-hartzeen onuradun diren pertsona edo ustiategien identifikazioari eragiten diote, eta horrek ere zaildu egin du Programaren sinergiak neurtzea.

Alde batetik, gomendatzen da Euskadiko NPEPEaren Kudeaketa Agintaritzak, HAZIren eta inplikatutako erakunde kudeatzaileen laguntza teknikoarekin, 2026-2027 aldian emaitzetara bideratutako laguntzen ondorengo jarraipen-sistema bat abian **jartzea. Hasieran, sistema** hori esku-hartze nagusien eragiketen finantza-bolumena, garrantzi estrategikoa eta lurralde-aniztasuna kontuan hartzen dituen lagin egonkor batean aplikatu beharko litzateke, eta ondorengo neurketak jaso, adibidez 12 eta 36 hilabetera, finantzatutako jarduketen bereganatzea, jarraitutasuna eta emaitzak ezagutzeko. Helburua da egungo aldia amaitu aurretik denboran zeharreko lehen datu-oinarri bat edukitzea, NPEPEaren jarraipenean eta ondorengo ebaluazioetan erabiltzeko.

Bestalde, gomendatzen da identifikatzaile komunen erabilera finkatzea, ustiategi berari dagozkion espedienteak lotzeko eta laguntzak zehazki noiz eman diren jakiteko. Kudeaketa Agintaritzaren koordinaziopean, Erakunde Ordaintzaileak eta Foru Aldundiek ustiategiaren identifikatzaile bakarraren eta laguntza emateko dataren erregistro homogeneoa bermatu beharko lukete, baita, dagokionean, titularraren sexua eta adina bezalako aldagaiena ere.

Hobekuntza horri esker, esku-hartzeen aldiberekotasuna aztertu eta denboran zeharreko zein analisi kontrafaktualeko ebaluazio-diseinu sendoagoak aplika litezke. Jarduketa hori epe laburrean abiaraz daiteke, egungo informazio-sistemetan dauden identifikatzaileak eta eremuak baliatuz.

Azkenik, ebaluazioak adierazleen, eragiketa-oinarrien eta finantza-taulen arteko desadostasun zehatzak identifikatu zituen. Informazioaren fidagarritasuna eta konparagarritasuna indartzeko, datuen **kalitatea kontrolatzeko, bateratzeko eta** dokumentatzeko prozedura komun eta iraunkor bat ezartzea gomendatzen da, jarraipen-sistemetan sartu aurretik. Prozedura hori aldagaien hiztegi komun batek, kalkulu-arau homogeneoak eta egindako arazketa eta aldaketen erregistroa izan beharko luke, adierazle bakoitzaren trazabilitatea berreraiki ahal izateko. Era berean, datuen homogeneotasuna bermatzeko adierazleen itxiera urtero egitea gomendatzen da.

Ingurumen- eta klima-emaitzen neurketa

4. eta 5. lehentasunetako ingurumen-arloetan, ekintzen estaldura eta praktika jakin batzuen mantentzea egiaztatzea izan zen nagusiki, baina informazioaren eskuragarritasuna ez zen nahikoa haien ondorio biofisikoak koherentziaz kuantifikatzeko. Beste muga batzuen artean, ezin izan zen estimatu mantenugaien edo produktu fitosanitarioen murrizketak, lurzoruaren galerak, karbono organikoaren bilakaera, ur eta energia aurrezte eraginkorra edo saihestutako isuriak eta harrapatutako karbonoa.

Kudeaketa Agintaritzak, foru-aldundiekin elkarlanean eta ingurumen- eta ikerketa-erakunde eskudunen laguntza teknikoarekin, ingurumen-emaitzak neurtzeko protokolo espezifiko bat sartzea NPEPE **ebaluazio-sisteman 2026-2027 bitartean gomendatzen** du.

Prozesu honek gaur egun mugatutako informazioaren eskuragarritasuna aurreikustea eskatzen du, hala nola aplikatutako ongarri dosi eta tratamenduak, zenbait aldagai edafikoren bilakaera edo azalera onuradunei lotutako uraren kalitatea. Iturri horiek egungo aldian prestatzeak aukera emango luke ondorengo ebaluazioek oinarri egokia izatea eta eremu edo estaldurari soilik lotutako adierazleekiko menpekotasuna murriztea.

Bestalde, muga naturalak dituzten eremuei egindako ordainketak (M13), zeinen helburu nagusia lurralde-baldintza jakin batzuekin lotutako eragozpenak konpentsatzea izanik, ingurumen-laguntzaren zati garrantzitsu bat kontzentratzen zuten, eta isurketak zuzenean murrizteko ekintzek gauzatze oso mugatua izan zuten bitartean.2027. urtearen ondorengo **aldiari begira, ingurumen-tresna ezberdinen arteko oreka** berrikustea eta ingurumen-emaitzak zuzenean identifikatu eta neurtu daitezkeen ekintza horiek indartzeko aukerak aztertzea gomendatzen da. Bereziki, emisioak murrizteko ekintzetan erregistratutako atxikimendu baxua aztertu behar da hurrengo epea prestatzerakoan, erabilera mugatu duten oztopo ekonomiko, tekniko edo administratibo posibleak identifikatuz.

Preserbatu beharreko elementu gisa, ebaluazioak nekazaritzako ingurumen-konpromisoak, nekazaritza ekologikoa, ekoizpen integratua, mendiko larreen kudeaketa jasangarria eta muga naturalak dituzten eremuei ordaintzea, Programaren ingurumen-helburuekin bateragarriak diren praktika estentsiboak mantentzeari lotutako ekintzak betetzea berretsi du.

Gomendatzen **da kontserbazioarekin bateragarriak diren nekazaritza-jarduerak mantentzera zuzendutako lurralde-esku-hartzeen muin nahikoa** mantentzea, bai oraingo aldian, bai 2027tik aurrerako programazioan, kasu bakoitzean haien xede zehatza eta lortutako emaitzak kontuan hartuta. Kudeaketa Agintaritzari eta Foru Aldundiei dagokie gogoeta hori esku-hartzeen gauzatzean eta programazioan txertatzea.

Eragin ekonomikoen eta lehiakortasunaren ebaluazioa

LGP-k inbertsioa mobilizatu eta ustiategien modernizazio fisikoa bultzatu zuen, baina ebaluazioan ez zen estatistikoki sendorik aurkitu errenta, produktibitatea edo lehiakortasuna bezalako aldagaietan eragin ezberdinen ebidentzia sendoa. Egindako analisi kontrafaktuala baldintzatu zuten, besteak beste, laginaren tamainak, diru-laguntzaren urteari buruzko informazio zehatzik ez egoteak eta iturri ekonomiko-kontabilitateak laguntza-espedienteekin lotzeko mugak.

Kudeaketa Agintaritzak 2026-2027 aldian deialdiak eta informazio sistemen diseinutik aurreikustea gomendatzen du administrazio-erregistroak ebaluazioan erabilitako iturri ekonomiko-kontabilitateekin lotzeko beharrezko baldintza tekniko eta juridikoak. Horrez gain, 2026-2027 aldian inbertsio eta modernizazio esku-hartzeetarako **emaitzen informazioa biltzeko sistema homogeneoa ezartzea gomendatzen da. Horri esker, kostuen** bilakaerari, produkzio-gaitasunari, merkaturatzeari, lan-baldintzei eta bestelako emaitza garrantzitsuei buruzko informazioa lor daiteke, hala dagokionean sexuaren, adinaren, produkzio-orientazioaren eta lurraldearen arabera banatuta. Informazio hori administrazio-erregistroekin, aprobetxamendu-identifikatzaile bakarrarekin, emateko datarekin eta eskura dauden iturri ekonomiko-kontabilitateekin konbinatuz gero, laguntzaren eragin ekonomikoen estimazioa nabarmen hobetuko litzateke.

Informazio hori ebaluazio-helburuetarako erabiltzeko, gomendagarria da eskaera edo diru-laguntzaren unean erreferentzia-neurketa bat izatea eta ondorengo neurketa parekoa izatea, onuradunen atzera begirako ebaluazioen menpe egotea esklusiboki saihestuz.

Bestalde, nekazaritzako elikagaien katean integratzearen arloan ezin izan da nahikoa kuantifikatu aldagaien bilakaera, hala nola ekoizleek jasotako prezioak, diru-sarrerak edo atxikitako balio erantsia. Era berean, dibertsifikazio eta negozioak sortzeko ekintzetan, eskura zegoen informazioak ez du ahalbidetu sortu edo dibertsifikatu diren jarduerak edo sortutako enpleguaren iraunkortasuna behar bezala aztertzea. Kudeaketa Agintaritzak eta erakunde kudeatzaileek esku-hartze horietarako gutxieneko emaitza ekonomiko **eta enplegu-aldagaien multzo komun**

bat zehaztea gomendatzen da, eragiketaren hasieratik bildu eta gero eguneratua. Haien txertaketa gaur egun indarrean dauden deialdietan hasi eta hurrengo aldiaren diseinuan finkatu ahal izango dira.

Prestakuntza, berrikuntza eta lankidetza (nekazaritza ezagutza eta berrikuntza sistema, AKIS)

Prestakuntza-ekintzek parte-hartze bolumen handia eta emakumeen presentziaren bilakaera onuragarria izan dute, baina eskuragarri zegoen informazioak ez digu parte-hartzaileen ibilbideak guztiz berreraiki edo jasotako prestakuntza sistematikoki lotzeko beste laguntza batzuekin, hala nola, ustiategietako lehen instalazioarekin edo inbertsioekin. Ezaugarriak homogeneoki aztertzeko ere mugak zeuden, hala nola prestakuntza mota eta iraupena sexuaren arabera eta parte-hartzaileen beste profil batzuen arabera.

Gomendatzen da HAZIk, ekintza hauen entitate kudeatzailea den aldetik, pertsona **bakarrak zenbatu ahal izateko eta datuen babeserako beharrezko bermeekin,** NPEPEan beste esku-hartze batzuekin prestakuntza-jardueretan parte hartzearekin lotzea ahalbidetzen duen partaide-identifikatzaile bat finkatzea. **Era berean, sexuaren, adinaren, lurraldearen, prestakuntza motaren eta iraupenaren arabera banatutako** informazioa aldian-aldian sortu behar da. Hobekuntza hori egungo aldian aplika daiteke eta erraztuko lituzke bai estalduraren jarraipena eta bai prestakuntzak ibilbide profesionalean eta enpresarialean dituen ondorioak ebaluatzea. Era **berean, parte-hartzaileen ondorengo egoeraren jarraipena ezartzea** gomendatzen da, prestakuntzan zehar lortutako ezagutzaren aplikazioa eraginkorra den egiaztatzeko.

Praktika positibo gisa, M01.1 prestakuntza-programazioak aldizkako beharrak identifikatzeko mekanismoak barne hartu zituen, HAZI eta sektoreko eragileekin elkarlanean, eta asebetetze inkestekin. Gainera, eskaintzak sektoreko erronka nagusiekin zerikusi zuzena duten arloak barne hartzen zituen.

Prestakuntza-beharren **eta asebetetze-mekanismoen aldizkako berrikuspena mantentzea gomendatzen da,** programazioa sektorearen bilakaerari egokitzeko erabiliz. Era berean, komeni da emakumeen parte-hartzearen jarraipen espezifikoa mantentzea eta irakasgaien, modalitateen eta ikastaroen iraupenaren araberako banaketa aztertzea, ikusitako igoera sektorean duten presentziaren eta prestakuntza-eskaintzaren ezaugarrien arabera baloratu ahal izateko. HAZIk, Kudeaketa Agintaritzaren koordinaziopean, jardunbide hauek jarraitu beharko lituzke oraingo aldian.

Era berean, lankidetzari eta berrikuntzari dagokionez, talde eragileek eta lankidetza-proiektuek lankidetza- eta hedapen-ekintzak garatu zituzten, baina laguntzak amaitutakoan emaitzen aplikazio praktikoari eta ekimenen jarraipenari buruzko informazioa mugatua izan zen. Laguntzaren ondorengo jarraipen sistema orokorraren berariazko aplikazio gisa, Kudeaketa

Agintaritzak, HAZIren laguntzarekin, proiektu **horien jarraipena egitea gomendatzen da, amaitu eta 12 eta 36** hilabetera. Jarraipen horrek lankidetzaren jarraitasuna, emaitzen bereganatze eraginkorra eta sortutako produktuen erabilera aztertu behar ditu.

Bestalde, sozietateen osaeraren **eta lidergo-funtzioak betetzen dituzten** pertsonen ezaugarrien erregistroa hobetzea gomendatzen da, hala badagokio sexuaren aldagaia barne, berrikuntza- eta lankidetza-prozesuetan emakumeen eta gizonen parte-hartzea zehatzago baloratzeko.

Ondorengo jarraipen honekin batera, lankidetza- eta berrikuntza-interbentzioen diseinutik bertatik emaitzen transferentzia **eta aplikazio praktikoa indartzea gomendatzen** da. Oraingo aldian egokitu daitezkeen deialdietan eta, bereziki, 2027tik aurrerako programazioan, proiektuen hautaketa-irizpideek eta betebeharrek hobetsi behar dute proposamenek hasieratik identifikatzea emaitzak erabili ditzaketen talde, ustiapen edo eragileak, aurreikusitako erakustaldi, hedapen edo baliozkotze ekintzak zehaztea eta laguntzak amaitzen direnean onartzeko edo handitzeko beharrezko baldintzak azaltzea. Bideragarria denean, elementu horiek mugarri edo egiaztagarri diren emaitza bihurtu behar dira, proiektuen ebaluazioan ezagutza edo irtenbideak sortzeaz gain, sektoreak transferitzeko eta eraginkortasunez erabiltzeko duten gaitasuna ere aintzat har dezan.

Elementu positibo gisa, EIP-AGRIko (M16.1) talde eragileek eragile anitzeko osaera aurkeztu zuten gehienbat: % 89,7k ikerketa-entitateak zituen formalki eta lankidetzak ustiategiak, ETEak, ikerketa-langileak eta aholkularitza-eragileak uztartzen zituen. Konfigurazio honek oinarri egokia eskaintzen du sektorearen beharrak ezagutza tekniko eta zientifikoekin lotzeko.

Gomendatzen **da lankidetza-proiektuen eragile anitzeko izaerari eta ikerketa-entitateekiko loturari eustea, proiektu** bakoitzaren helburuei dagokienean, indar hori goian proposatutako proiektuaren ondorengo jarraipenarekin integratuz. Kudeaketa Agintaritzak, HAZIren laguntzarekin, planteamendu honekin jarraitu beharko luke oraingo aldian eta hurrengoaren diseinuan kontuan hartu beharko luke.

Belaunaldi-erreleboa

Belaunaldi-erreleboak euskal nekazaritza sektorearen egiturazko erronka nagusietako bat izaten jarraitzen du.2014-2022 LGPan, gazteen txertaketa lagundu zen, eta horietatik emakumeak izan ziren onuradunen % 31,86 eta lotutako gastuaren % 34,13. NPEPE 2023-2027 eta gero Euskadin garatu diren tresnek indartu dute jarduera-ildo hori, eta horregatik gomendioa bere jarraipena eta ebaluagarritasuna hobetzera bideratzen da batez ere.

Ebaluazioan ezin izan da nahiko sakon aztertu gazteek jardueran duten iraupena, instalatu ondoren ustiategien biziraupena edo txertatzeko laguntzak beste inbertsio esku-hartze batzuekin bateratzea. Kudeaketa Agintaritzak eta Foru Aldundiek instalatutako pertsonen luzetarako

jarraipena **egitea gomendatzen da, SIEXek eta dauden** laguntza-tresnek lagunduta, eta horrek jardueran duten iraunkortasuna, ustiategien bilakaera ekonomikoa eta esku-hartze ezberdinetarako sarbide bateratua ezagutzeko aukera ematen du.

Jarraipen honek sexuaren araberako desagregazioari eutsi behar dio eta, ahal denean, iraunkortasunaren ibilbideak azaltzeko beste aldagai garrantzitsu batzuk sartu behar dira, hala nola produkzio-orientazioa, lurraldea edo ustiapenaren tamaina. Informazio-bilketa 2026-2027 bitartean hasi beharko litzateke eta egungo aldia amaitu baino haratago jarraitu behar da, izan ere, iraunkortasunaren ebaluazio egokiak laguntzaren gauzatzeak baino epe luzeagoa eskatzen du. Bere emaitzak ondoz ondoko aldietan aurreikusitako belaunaldi-erreleboaren gaikako ebaluazioekin ere koordinatu behar dira.

Jarraipen honen bidez lortutako informazioa belaunaldiak ordezkatzeko laguntzen diseinuak lurralde- eta egitura-behar ezberdinei behar bezala erantzuten dien ebaluatzeko ere erabili beharko da.2027. urtetik aurrerako programazioari begira, eta indarrean dagoen esparruak egokitzapenak egitea ahalbidetzen duen egungo aldian, sarbide-baldintzek, laguntza-intentsitateak edo lehentasun-irizpideek egokitzapen handiagoa behar duten aztertzea gomendatzen da, hala nola lurzorurako sarbidea, produkzio-orientazioa, ustiategien tamaina edo lurraldea bezalako faktoreen arabera. Azterketa horrek zeharka barneratu behar du genero-ikuspegia, identifikatutako oztopoek eta beharrizanek emakume eta gizon gazteen artean desberdintasunik ba ote duten egiaztatuz. Laguntzak bideratzeko, beraz, desberdintasun horiei buruz lortutako ebidentzian oinarritu behar da eta ez a priori definitutako lurralde kategoria edo profiletan soilik.

2014-2022 aldian aplikatutako diseinuaren alderdi positibo gisa, gazteak sektorean sartzeko prozesuan gaikuntza-eskakizunak, enpresa-plan bat egitea eta Gaztenek programaren bidezko laguntza uztartu ziren. Era berean, ebaluazioak identifikatu zuen instalaziorako laguntzak eta inbertsioetarako laguntzak batera jasotzea izan zela esku-hartzeen artean sendotasun handienaz dokumentatu ahal izan zen sinergia.

Instalazio-prozesuan **gazteen laguntza teknikoarekin jarraitzea gomendatzen da eta txertatze- eta inbertsio-laguntzen arteko osagarritasuna sustatzea gomendatzen da,** euskarri biak modu isolatuan lan egitea eragotziz. Foru Aldundiek eta HAZIk, Kudeaketa Agintaritzaren koordinaziopean, ekintza hauek garatu beharko lituzkete oraingo aldian.

LEADER eta lurralde garapena

LEADER-ek 1.063 eragiketa egin zituen, 44,25 milioi euro mobilizatu eta 654 lanpostu erregistratu zituen, azken adierazle honetan sexu banaketa orekatuarekin. Hala ere, lurralde-analisia eragiketen gaikako sailkapen homogeneorik ez egoteak, emandako datu-basean identifikatzaile eta lurralde-aldagai jakin batzuk ez egoteak, oinarrizko zerbitzuen bidez

biztanleriaren estaldura kalkulatzeko mugak eta proiektuen jarraipenari buruzko informazio sistematikorik ez egoteak baldintzatu zuen.

Gomendatzen da MENDINETek, Kudeaketa Agintaritzaren koordinazioan, **indarrean dagoen aldian LEADER datu-basearen egitura indartzea** eragiketen gaikako sailkapen homogeneo baten bidez, jarraipena egiteko egokia den pertsona edo entitate sustatzailearen identifikatzailea, eragiketa bakoitzaren gauzatze udalerria eta jarraian etengabe ezagutzea ahalbidetzen duten aldagaiak. Azterketari dagokionean, hura sustatzen duen pertsona edo entitatearen udalerria ere sartu ahal izango da.

Hobekuntza honek laguntzen lurralde-banaketa, ekintzen errepikapena edo osagarritasuna eta beharrizan handienak dituzten udalerrietan, Arreta Bereziko Eremuak barne, zehatzago aztertzea ahalbidetuko luke. LEADER gaikako ebaluazioetarako informazio-oinarri egokiagoa ere emango luke.

LEADER eta EREIN NPEPEan esparruan integratzeak lurralde garapenari egiten dioten ekarpena elkarrekin aztertzeko aukera ere eskaintzen du. Gomendagarria da egungo aldiaren ebaluazioan haien **osagarritasuna, lurralde banaketa eta populazio-estaldura bateratua** aztertzea.

Era berean, ia-esperimentalak diren diseinuak aplikatzearen bideragarritasuna eta, horiek posible ez direnean, esku-hartzeek enplegua, jarduera ekonomikoa edo populazioaren bilakaera bezalako aldagaietan duten eraginak hobeto hurbiltzea ahalbidetzen duten lurralde-konparaketa egituratuak aplikatzea ere aztertu behar da. Helburua da gauzatzearen informazioa eta eragileen pertzepzioa lurraldeetan sortutako aldaketei buruzko froga kuantitatiboekin osatzea.

Modu positiboan, LEADER-ek aldian lurralde-gobernantza egitura egonkor bat izan zuen, tokiko garapen estrategia baten, MENDINETen eta landa garapeneko 18 agentzien sarearen bidez artikulatua. MENDINETen eta **landa garapen agentzien arteko hurbiltasun-gobernantzari eta lurralde-artikulazioari eustea gomendatzen** da, lurraldearen ezagutza eta xede-populaziora esku-hartzeak bideratzeko duten gaitasuna aprobetxatuz. Jarraitutasun horri informazio eta ebaluazioari dagokionez proposatutako hobekuntzekin batera joan beharko litzateke, etorkizunean ekintzen irismena ez ezik, lurralde-ondorioak ere aztertu ahal izateko.

Genero-ikuspegia

Sexuaren arabera banatutako informazioaren erabilgarritasuna zabala da ebaluazioan, baina interbentzioen eta informazio iturrien artean desorekatua. NPEPEak berdintasuna zeharkako helburu gisa barneratzen badu ere, beharrezkoa da genero-ikuspegia homogeneoki aplikatu ahal izango dela bere emaitzen jarraipenean zein ebaluazioan.

Gomendatzen da Kudeaketa Agintaritzak bermatzea pertsona fisikoak esku-hartzeetako titularrak, onuradunak edo parte-hartzaileak direnean sexuaren aldagaia **sistematikoki erregistratuko** dela, eta beste ezaugarri garrantzitsu batzuekin gurutzatu ahal izango dela, hala nola adinarekin, lurraldearekin, ekoizpen-orientazioarekin edo ustiategiaren tamainarekin. Informazio hori kudeaketa-datu-baseen diseinutik bertatik txertatu eta jarraipen- eta ebaluazio-ziklo osoan mantendu beharko litzateke, genero-azterketa gerora informazioa berreraikitzearen mende egon ez dadin.

Era berean, ebaluazioak emakumeen eta gizonen arteko desberdintasun garrantzitsuak identifikatu zituen esku-hartze batzuetan, hala nola, emakumezkoen parte-hartze txikiagoa zenbait ekintzatan eta desberdintasunak jasotako batez besteko kopuruetan. Hutsune horiek sakonago aztertu behar dira hautaketa mekanismoei edo laguntzetarako sarbideari **egotzi aurretik. Behatutako** aldeak aztertzea gomendatzen da, datuek ahalbidetzen dutenean, produkzio-orientazioa, ustiategien tamaina, adina, lurraldea edo finantzatutako ekintza mota bezalako faktoreak kontrolatuz. Azterketa horrek ustiategien edo eskatzaileen egitura-ezaugarriengatik azaldu ezin daitezkeen sarbide-oztopoak edo desberdintasunak identifikatzea ahalbidetzen duenean, lehentasun-irizpideak, sarbide-baldintzak eta informazio- eta laguntza-ekintzak berrikusi beharko dira.

Bestalde, zenbait ekintzatan, hala nola prestakuntzan, ikusten den emakumezkoen parte-hartze handia sektorearen benetako osaeraren arabera interpretatu behar da eta ez, berez, emakumeen eta gizonen parte-hartze orekatu baten froga nahiko gisa.

Ebaluazioari dagokionez, praktika positibo gisa, aldian genero-ikuspegiaren gaikako ebaluazio espezifikoa garatu da eta ex post ebaluazioan sexuaren arabera banatutako analisiak sartu dira datuen eskuragarritasunak eta kalitateak ahalbidetu duten bakoitzean. Bi praktikek adierazle agregatuen bidez identifikagarriak ez liratekeen ezberdintasunak ikusgarriak egitea ahalbidetu dute.

Generoaren **ebaluazio tematikoa eta sexuaren arabera banatutako informazioaren analisi sistematikoa ebaluazio sistemaren** barruan sendotzea gomendatzen da. Kudeaketa Agintaritzak praktika hori mantendu beharko luke ondorengo ebaluazioetan.

Administrazio sinplifikazioa, laguntza teknikoa eta gobernantza

Laguntza teknikoak LGParen gastuaren %0,3 suposatu zuen, gehienez %4ko mugarekin alderatuta, eta informazio eta komunikazio ekintza garrantzitsuak garatzea ahalbidetu zuen. Dena den, ebaluazioak ez zuen emaitza-adierazle nahikorik izan kudeaketaren eraginkortasunean, eskabideen kalitatean edo kudeatzaileen eta eskatzaileen esperientzian dituen ondorioak baloratzeko. Funtzio batzuk, sinplifikazioa, kontrol-laguntza edo kexak kudeatzea, esaterako, ez ziren modu homogeneoan dokumentatu.

Kudeaketa Agintaritzak 2026-2027 aldian **laguntza teknikorako emaitza-adierazleen multzo murriztua definitzea gomendatzen da.** Besteak beste, izapidetzeko epeak, lehen instantzian zuzen aurkeztutako eskaeren proportzioa edo kudeatzaileen eta eskatzaileen gogobetetze-maila sar litezke. Ahal den guztietan, adierazle horiek beren bilakaera ebaluatzea ahalbidetuko duten oinarrizko lerro eta erreferentziazko helburuak izan behar dituzte, eta laguntza teknikoaren bidez finantzatutako ekintza nagusien dokumentazio homogeneoarekin batera.

Mantendu beharreko praktika gisa, laguntza teknikoak ahalbidetu zuen nortasuna, webgunea eta Programaren informazio- eta komunikazio-kanalak eskuragarri izatea epean. Ekintza hauek informazioaren zabalkundeari eta LGParen ikusgarritasunari jarraipena eman zioten eta aurrekontu pisu txikiarekin egin ziren, gastuaren % 0,3ren baliokidea.

NPEPEan **informazio-, komunikazio- eta publizitate-funtzio egonkorra mantentzea gomendatzen** da, laguntza teknikorako proposatutako adierazle-sistemarekin lotuz. Modu honetan, bere jarraikortasuna bideak edo ekintzen existentziaz ez ezik, hartzaileek duten irismenaren, erabilgarritasunaren eta ebaluazioaren arabera ere ebalua liteke.

Sinplifikazio administratiboari dagokionez, Erakunde Ordaintzaileak eta Foru Aldundiek informazioa ematearen printzipioaren **aplikazio eraginkorrean behin bakarrik aurreratzea gomendatzen** da, SIEXen elkarreragingarritasunaz, dauden administrazio-erregistroak eta, hala badagokio, Ustiapen Digitaleko Koadernoaren bidez eskuragarri dagoen informazioaz baliatuz. Helburua izan behar da Administrazioak informazio hori lehendik daukanean eskatutako dokumentazioa murriztea eta aldian-aldian neurtzea administrazio zamen murrizketa eraginkorra.

Azkenik, ebaluazioan atzemandako informazio-zailtasunen zati bat Eusko Jaurlaritzaren eta hiru Foru Aldundien arteko kudeaketa partekatuari eta LGParen esparrutik kanpo kudeatutako zenbait laguntza-lerro egoteari dagokio. Konfigurazio horrek informazio iturriak zatikatzen eta hiru lurralde historikoetan egindako ekintzen irakurketa integratua oztopatzen lagundu zuen.

Gomendatzen da Kudeaketa Agintaritzak, Erakunde Ordaintzailearen, Foru Aldundien eta HAZIren parte-hartzearekin, koordinazio teknikorako mekanismo egonkor bat gidatzea, datu-baseen egiturak, **aldagaien definizioak, erregistro-irizpideak eta adierazleak kalkulatzeko** arauak homogeneizatzeko. Koordinazio horrek NPEPEaren jarraipen-sistemari aukera eman beharko lioke Euskadi osoaren ikuspegi integratua eta konparagarria eskaintzeko.

NPEPE Jarraipen Batzordeak gainbegiratze-eginkizuna izan dezake prozesu honetan, aldian-aldian egindako aurrerapenak, datuen kalitatearen gorabehera nagusiak eta horiek zuzentzeko hartutako neurriak aztertuz. Mekanismo hori egungo aldian ezartzeak PEPACren ohiko jarraipena eta etorkizuneko ebaluazioen kalitatea eta eraginkortasuna hobetuko lituzke.

I. ERANSKINA. METODOLOGIA

FA 1A. Zenbateraino lagundu dute LGParen esku-hartzeek berrikuntza, lankidetza eta ezagutza-basearen garapena landa-eremuetan?

Erantzunak Kudeaketa Agintaritzak emandako kudeaketa-datuen azterketa kuantitatiboa eta M01 eta M16 neurrien arduradunei zuzendutako galdetegien azterketa kualitatiboa uztartzen ditu. NIREA plataformako jarraipen-informazioa ere erabili da azpineurrien kudeaketako langileek emandako M01.2 azpineurriari dagozkion ekintzak aztertzeko.

Analisi kuantitatiboak neurrien gauzatze-adierazle nagusien ustiapena eta batuketa barne hartzen ditu: ekintzen kopurua, parte-hartzaile edo onuradunak, lurralde- eta denbora-banaketa, gauzatutako gastu publikoa eta, EIPko talde eragileen kasuan, parte hartzen duten entitateen osaera. Kalkuluak programazio-aldi osorako egin dira eta, informazioak ahalbidetzen duenean, urtearen, lurralde historikoaren eta azpineurriaren arabera banatu dira.

Kudeaketa datuetan lankidetza-eragiketak laguntzen duten gai-arloekin lotuta agertzen badira ere, galdera honetarako M01 eta M16ko ekintza guztiak hartzen dira kontuan. Bi neurriek PDAren tresna nagusiak dira ezagutzaren transferentzia, lankidetza eta berrikuntza sustatzeko, beraz, FA 1Ari egindako ekarpenak izaera horizontala du lehiakortasunarekin, nekazaritzako elikagaien katearekin edo ingurumenarekin lotutako beste helburu batzuei dagokienez.

Analisi kualitatiboa froga osagarri gisa erabiltzen da emaitza kuantitatiboak interpretatzeko eta kudeatzaileek hautematen dituzten ebaluazioak, zailtasunak eta ondorioak identifikatzeko. Ekarpen hauek kontsultatutako agenteen pertzepzio gisa aurkezten dira eta ez ebidentzia estatistikoki adierazgarri gisa.

FA 1B. Zenbateraino lagundu dute LGParen esku-hartzeek nekazaritza, elikagaien ekoizpena eta basogintza, alde batetik, eta bestetik, ikerketa eta berrikuntzaren arteko loturak sendotzea, baita kudeaketa eta ingurumen emaitza hobeak lortzeko ere?

Erantzunak 16. neurriko azpineurrien kudeaketa-datuen azterketa kuantitatiboa eta arduradunei zuzendutako galdetegietako informazio kualitatiboa uztartzen ditu.

Lankidetza-adierazleak 16. Neurriaren bidez finantzatutako eragiketa guztietan kalkulatu dira, esleitutako gai-arloa edozein dela ere. Irizpide honek FA 1Bren izaera horizontalari erantzuten dio: proiektuek lehiakortasunarekin, ingurumenarekin edo landa garapenarekin lotutako helburuak lortu arren, ardatz horri egiten dioten ekarpena lankidetzaren, sareen sorreraren eta baterako proiektuen garapenaren bidez gertatzen da.

Multzo honen barruan, M16.1 eragiketak AEI talde eragileei loturikotzat jotzen dira, gainerakoak beste lankidetza-modalitate batzuei dagozkie. Eskura dagoen informazioak ahalbidetzen duenean, analisiak sozietateen osaera, haien lurralde- eta denbora-banaketa eta gauzatutako gastu publikoa ere barne hartzen ditu.

Eragiketa bakoitzari esleitutako helburu nagusiaren arabera identifikatu da ingurumen-orientazioa, biodibertsitatearekin, urarekin, lurzoruarekin, klimarekin, baliabideen eraginkortasunarekin, energia berriztagarriekin, emisioen murrizketarekin eta karbonoaren kontserbazioarekin zuzenean lotutakoak barne. Beste helburu nagusi batzuk dituzten proiektuak ez dira ingurumen gisa hartzen, jasangarritasun osagaiak izan ditzaketen arren.

Azkenik, informazio kualitatiboa erabiltzen da emaitza kuantitatiboak interpretatzeko, zailtasunak identifikatzeko eta lankidetza-tresnen funtzionamendua ebaluatzeko. Ekarpen hauek testuinguruko froga gisa aurkezten dira eta ez estatistikoki adierazgarri diren emaitza gisa.

FA 1C. Zenbateraino lagundu dute LGParen esku-hartzeek etengabeko ikaskuntza eta lanbide heziketa nekazaritza eta basogintza sektoreetan?

Erantzunak 1. neurriko kudeaketa-datuen azterketa kuantitatiboa eta arduradunei zuzendutako galdetegien azterketa kualitatiboa uztartzen ditu. Informazio osagarri gisa, LGPko jarraipen datu ofizialak eta Eustaten estatistika sektorialak erabili dira.

Analisi kuantitatiboak M01.1eko prestakuntza-ekintzak eta M01.3-ren dibulgazio- eta trukaketa-jarduerak barne hartzen ditu. Informazio horretatik abiatuta, partaidetzak, ekintzen iraupena eta onuradunen ezaugarri nagusiak kalkulatu dira. M01.1 prestakuntza-egunak kalkulatzeko, erregistratutako orduak eguneko zortzi orduko baliokidetasuna erabiliz bihurtu dira. Adierazle honetan ez dira M01.3 egonaldiak sartu, emandako prestakuntzatik bestelako modalitate praktiko bati erantzuten diotelako.

T3 adierazlearen kasuan, 2025eko Urteko Gauzatze Txostenean jasotako balioa (18.002) erabili da behin betiko erreferentzia gisa. Emandako interes-eremuen araberako banaketa M01.1 azpineurriari dagokio, zeinak 14. artikuluko prestakuntza-partaidetza ia guztia biltzen du (M01.2 ez du parte-hartzaile formalik sortzen eta M01.3 91 onuradun).

1. neurriko eragiketa guztiak FA 1C-ri lotuta jo dira, haien helburua etengabeko ikaskuntzari eta lanbide heziketari laguntzea dela kontuan hartuta. Ikastaroen gaikako sailkapena erabili da haien edukiak karakterizatzeko, baina ez eragiketak analisitik baztertzeko.

Azkenik, informazio kualitatiboa erabili da emaitza kuantitatiboak interpretatzeko eta kudeatzaileek hautemandako ebaluazioak, zailtasunak eta beharrak identifikatzeko, eta Eustaten

estatistikek prestakuntza-eskaintzaren garrantzia baloratzeko beharrezko testuinguru sektoriala eskaintzen dute.

FA 2A. Zenbateraino lagundu dute LGParen esku-hartzeek diruz lagundutako ustiategien errendimendu ekonomikoa hobetzen, berregituratzen eta modernizatzen, batez ere merkatu-kuota handituz eta nekazaritza dibertsifikatuz?

Erantzunak M04.1 eta M04.3 azpineurrietako kudeaketa-datuen analisi kuantitatiboa eta emaitza ekonomikoen kontrafaktual analisiarekin eta zuzendaritzako langileen froga kualitatiboekin uztartzen ditu.

Eragiketa kopurua, exekutatu den gastu publikoa, mobilizatutako inbertsioa eta laguntzen banaketa lurraldearen, ustiapen motaren eta onuradunen profilaren arabera kalkulatzeko datu administratiboak erabili dira. Azterketa 2016-2022 aldian zentratzen da eta espediente bakoitza behin bakarrik zenbatzen du, nahiz eta finantzaketa zati desberdinak aurkeztu, ordaindutako kopuruen batura osoa mantenduz. Ustiategi onuradunen ehunekoa Euskadiko nekazaritza-ustiategien guztizkoarekiko kalkulatu da.

Emaitza ekonomikoak baloratzeko, ustiategi onuradunen eta onuradun ez diren ustiategien mikrodatuak erabili dira. Laguntzaren aurreko eta ondorengo aldien arteko konparaketak informazio deskriptibo gisa aurkezten dira, eta eragina Desberdintasunen eredua erabiliz estimatzen da, efektu eta haztapen finkoekin, antzeko ezaugarriak dituzten ustiategiak alderatzera zuzenduta.

Azkenik, hiru Foru Aldundietako kudeatzaileei zuzendutako galdetegiak iturri osagarri gisa erabiltzen dira emaitzak interpretatzeko, gauzatze-zailtasunak identifikatzeko eta izan daitezkeen lurralde-desberdintasunak aztertzeko. Haien ekarpenak ebaluazio kualitatibotzat hartzen dira eta ez ebidentzia estatistikoki adierazgarriak.

FA 2B. Zenbateraino lagundu dute LGParen esku-hartzeek behar bezala prestaturiko nekazariak nekazaritza sektorean sartzea, eta bereziki belaunaldi-erreleboa?

Helburuko T5/R3 adierazlea negozioak garatzeko planen bidez lagundutako ustiategien edo gazteen kopuruaren eta ICC17 programazioan testuinguru-adierazle gisa erabilitako nekazaritza-ustiategien arteko proportzioan kalkulatzen da, 16.550 ustiategi. Benetako txertaketa baloratzeko, amaitutako prozesuen kopurua hartzen da, 408, eta onartutako 520 eskabideekin lortutako emaitza modu osagarrian aurkezten da.

Lorpen-adierazleak eta karakterizazio-adierazle osagarriak M06.1, M01.1 eta M01.3 azpineurrien datu-baseetatik kalkulatzen dira. Sektorearen egiturazko bilakaera nekazaritzako erroldekin eta Eustaten Nekazaritza Ustiategien Egiturari buruzko Inkestarekin aztertzen da.

Froga kuantitatiboak laguntzen diseinua, prestakuntza-baldintzak eta Gaztenek prozeduraren berrikuspenarekin osatzen dira, baita kudeaketa-zerbitzuekin egindako elkarrizketekin ere, emaitzak eta onartutako eskabideen eta amaitutako inkorporazioen arteko desberdintasunak testuinguruan jartzeko.

FA 3A. Zenbateraino lagundu dute LGParen esku-hartzeek diruz lagundutako lehen ekoizleen lehiakortasuna hobetzen, nekazaritzako elikagaien katean gehiago txertatuz, kalitate planen bidez, nekazaritzako produktuei balioa emanez, tokiko merkatuak eta banaketa-zirkuitu laburrak, ekoizle-taldeak eta lanbide arteko erakundeak sustatuz?

R4/T6 adierazleak kalitate-erregimenean, tokiko merkatuetan, zirkuitu laburretan eta ekoizle talde edo erakundeetan parte hartzen duten nekazaritza-ustiategien proportzioa adierazten du. Bere balioa programatutako helburuarekin alderatzen da, betetze-maila zehazteko.

Lorpen-adierazleak eta karakterizazio-adierazle osagarriak M01, M03, M04.2, M09 eta M16 neurrien datu-baseetatik kalkulatzen dira. Adierazle kuantitatiboen balioa urteko gauzatze-txostenekin, 16. neurriaren berariazko ebaluazioarekin eta kudeaketa-zerbitzuei egindako kontsultekin osatzen da.

FA 4A. Zenbateraino lagundu dute LGParen esku-hartzeek biodibertsitatea leheneratzeko, kontserbatzeko eta hobetzeko, besteak beste, Natura 2000 eremuetan, muga naturalak edo bestelako muga espezifikoak dituzten eremuetan eta balio natural handiko nekazaritza sistemak, baita Europako paisaien egoera ere?

Ebaluazio-galderaren erantzuna ekarpen-analisi baten bidez prestatu da, LGParen esku-hartzeek nekazaritza- eta baso-dibertsitatearen kontserbazioa, lehengoratzea eta hobekuntza, balio natural handiko nekazaritza-sistemen mantentzea, paisaia zaintzea eta nekazaritza-jardueraren muga naturalak dituzten eremuetan nekazaritza-jardueraren jarraipenaren alde egin duten zenbateraino lagundu duten zehazteko. Metodologia ebaluazio-matrizean definitutako hiru epai-irizpideen inguruan egituratzen da.

Analisiak hainbat iturritako froga kuantitatiboak eta kualitatiboak uztartzen ditu. Lehenik eta behin, LGParen esku-hartze logika eta 4A Foku Eremuan programatutako neurrien zerrenda berrikusi dira, ekarpen zuzena edo osagarria duten eragiketak identifikatuz: basogintzako 8.3, 8.4 eta 8.5 azpineurriak;nekazaritzako ingurumen-eragiketak 10.1.2, 10.1.3, 10.1.4 eta 10.1.5;nekazaritza ekologikoaren 11.1 eta 11.2 azpineurriak;muga naturalak dituzten eremuei egindako ordainketen 13.1 eta 13.2 azpineurriak;eta lankidetzaren 16.1 azpineurria.

Bigarrenik, finantza-gauzatzea aztertu da. Azterketa horri esker, FA 4Ari lotutako gastu publiko osoa, neurrien eta eragiketen arteko banaketa eta tresna bakoitzaren pisu erlatiboa ezagutzeko aukera ematen du. Finantza-datuak esku-hartzearen intentsitatea ebaluatzeko erabiltzen dira,

baina ez dira berez interpretatzen ingurumen-emaitza gisa, izan ere, aurrekontuaren gauzatzeak ez du zertan frogatzen espezieen, habitaten edo ekosistemen egoeraren hobekuntzarik.

Hirugarrenik, eragiketen oinarriak eta erabilgarri dauden adierazle fisikoak berrikusi dira, onuradunen, kontratuen, ustiategien, ustiapenen eta euskarriaren azalera kopurua kontuan hartuta. Kontuan izan da unitate horiek ez daudela zuzenean batuta. Ustiategi berak hainbat neurritan parte hartu ahal izango du edo urteroko ezberdinetan agertu, eta urte anitzeko konpromiso-eremuak behin baino gehiagotan zenbatu ahal izango dira. Hori dela eta, ez da lortu ez ustiategi bakarren kopuru osoa, ez azalera fisiko globala erregistroak gehituz besterik gabe.

FA 4B. Zenbateraino lagundu dute LGP esku-hartzeek uraren kudeaketa hobetzea, ongarri eta pestiziden kudeaketa barne?

Azterketa, lehenik eta behin, neurrien esku-hartze logikaren berreraikuntzan oinarritzen da. Ariketa honi esker, nutrienteen eta produktu fitosanitarioen kudeaketarekin zuzenean lotutako betebeharrak biltzen dituzten ekintzak —M10.1.1 eta M11— eta uraren kalitatean eragina potentziala edo zeharkakoa duten ekintzak bereiz daitezke —M4.3 eta M16.1.

Bigarrenik, FA 4Bri egotzitako finantza-gauzatzea aztertu da, 10.1 azpineurriaren errenkada agregatuaren eta bere 10.1.1 funtzionamenduaren artean dagoen zenbaketa bikoitza saihestuz. Analisi fisikoak IAEn eta administrazio-oinarrietan dauden azalerak, kontratuak, onuradunak eta eragiketak erabiltzen ditu. Emaitzen erreferentzia gisa, R8/T10 adierazlea erabiltzen da, uraren kudeaketa hobetzera zuzendutako kudeaketa-kontratuen menpeko nekazaritza-azalera kalkulatua. Konpromisoen menpeko azaleraren adierazlea denez, haren interpretazioa epean lortutako gehienezko balioan oinarritu behar da, izan ere, azalerak aldatu egin daitezke urteen artean konpromisoak sartu, irtete edo amaitzearen ondorioz.

Azkenik, informazio kuantitatiboa kudeaketa zerbitzuen erantzunekin kontrastatu egiten da. Ekarpen hauek froga kualitatibo gisa erabiltzen dira eta ez emaitzen neurketa estatistiko gisa. Hala ere, ustiategien diseinuan aurreikusitako mekanismoak ustiategien kudeaketan ikusitako aldaketetan gauzatu diren ala ez zehaztea eta, bereziki, dauden informazio hutsuneak identifikatzea ahalbidetzen dute.

2019ko ebaluazioak jadanik adierazi zuen SFC sistemak (Europar Batasuneko Funtsen Kudeaketa Sistema) arazo nagusi gisa. Datuak trukatzeko erabiltzen den Europako Batzordearen plataforma elektroniko ofiziala Europako egitura- eta inbertsio-funtsen jarraipena eta kudeaketa partekatua) 4. lehentasuneko zenbait datu agregatu batean aurkeztu dira. 4A, 4B eta 4C FAren arteko bereizketa beti erraztu gabe. Muga horrek produktibitate-adierazleei eta errendimendu-esparruari eragin zien eta azalerak eta gastuak uraren emaitza zehatzekin erlazionatzea zaildu zuen.

FA 4C. Zenbateraino lagundu dute LGP esku-hartzeek lurzoruaren higaduraren prebentzioan eta haren kudeaketaren hobekuntzan?

Erantzunak Focus Arearen finantza-datuen analisia LGP programazioaren berrikuspena, emaitza komunak eta produktibitate-adierazleak, 2019an egindako ebaluazioa eta ex post ebaluazio-matrizea uztartzen ditu.

Finantza datuak erabili dira gastu publiko osoa eta baliabideen kontzentrazioa neurrien arabera zehazteko. Eraginen interpretazioa konpromisoen eta ekintzen logikan oinarritzen da, lurzorua kudeatzeko praktika zehatzak dituzten neurriak, jarduerak mantentzeko esku-hartzeak, basogintzako inbertsioak eta azpiegituren eta lankidetzaren bidezko laguntza-ekintzak bereiziz.

R10/T12 eta R11/T13 balioak ez dira behar bezain baliozkotutzat jotzen azken emaitza gisa erabiltzeko. Ebaluazioak, beraz, ekarpenen analisiaren ikuspegia aplikatzen du: ekintzak eta konpromisoak espero diren aldaketekin bat datozen ala ez ebaluatzen du, LGPari neurtu ez diren higadura murrizketak edo materia organikoaren hobekuntzak egotzi gabe.

FA 5A. Zenbateraino lagundu dute LGP esku-hartzeek ura modu eraginkorragoan erabiltzea nekazaritzan?

Helburuko R12/T14 adierazlea kuantitatiboki estimatzen da, ureztatzeko sistema eraginkorrago batera pasatzen den ureztatutako lur eremuaren eta LGP lurraldeko ureztatutako azalera osoaren arteko erlazioaren arabera, ICC20 testuinguruaren adierazlean bilduta. Balorazioa epea amaitzean lortutako balio metatuarekin egiten da eta programatutako helburuarekin kontrastatu egiten da. R13 adierazleak uraren kontsumoari eta ekoizpenari buruzko informazioa behar du lagundutako ekintzen aurretik eta ondoren.

Errendimendu-adierazleak eta karakterizazio-adierazle osagarriak M01.1, M10.1.1 eta M16.5 eragiketen datu-baseetatik kalkulatzen dira. Urteko gauzatze-txostenen berrikuspenarekin eta kudeaketa-zerbitzuekin egindako elkarrizketekin osatzen da analisia, emaitzak testuinguruan jarri eta esku-hartzeen ekarpena AF 5A-ri ebaluatu ahal izateko.

FA 5B. Zenbateraino lagundu dute LGParen esku-hartzeek energiaren erabilera eraginkorragoa lortzen nekazaritzan eta elikagaien prozesamenduan?

A15 adierazle osagarria energia-eraginkortasunarekin lotutako prestakuntza-jardueretan parte-hartzaileen kopuruaren arabera kalkulatzen da eta aurreikusitako helburuarekin alderatuta.

Lorpen-adierazleak eta karakterizazio-adierazle osagarriak M01.1, M16.1 eta M16.5 azpineurrien datu-baseetatik kalkulatzen dira.

Informazio kuantitatiboa urteko gauzatze-txostenen berrikuspenarekin eta kudeaketa-zerbitzuekin egindako elkarrizketekin osatzen da, ekintzek energia-eraginkortasunarekin duten harremana testuinguruan jarri eta finantzatutako proiektuen irismena ebaluatzeko aukera ematen baitute.

FA 5C. Zenbateraino lagundu dute LGParen esku-hartzeek energia-iturri berriztagarriak, azpiprodukTuak, hondakinak, hondakinak eta elikagaiak ez diren beste lehengaiak hornitzen eta erabiltzen, bioekonomiaren garapena sustatzeko?

Helburuko T16 adierazlea kuantitatiboki estimatzen da, lagundutako proiektuek mobilizatutako energia berriztagarrien ekoizpenean egindako inbertsio osoaren arabera, eta aldirako aurreikusitako helburuarekin alderatzen da. R15 adierazleak eragiketa onuradunek lortutako energia berriztagarrien ekoizpen eraginkorrari buruzko informazioa eskatzen du.

Lorpen-adierazleak eta karakterizazio-adierazle osagarriak M01.1, M08.6, M16.1 eta M16.6 azpineurrien datu-baseetatik kalkulatzen dira.

Ebidentzia kuantitatiboa urteko gauzatze-txostenen berrikuspenarekin eta kudeaketa-zerbitzuekin egindako elkarrizketekin osatzen da, ekintzek energia berriztagarriekin, biomasarekin eta azpiprodukTuen eta hondakinen balorizazioarekin duten harremana testuinguruan jartzen ahalbidetzen dutenak.

FA 5D. Zenbateraino lagundu dute LGParen esku-hartzeek nekazaritzako GEI eta amoniako isuriak murrizten?

Helburuko T25 adierazlea nekazaritza-jardueren isuriak murrizteko M16 lankidetza-neurriaren araberako gastu publikoaren proportzioan kalkulatzen da.

R18 eta R19 adierazleek lagundutako esku-hartzeekin lotutako metano, oxido nitroso eta amoniako isurien aldakuntzari buruzko informazioa eskatzen dute.

Errendimendu-adierazleak eta karakterizazio-adierazle osagarriak M01.1, M10.1.1 eta M16.5 eragiketen datu-baseetatik kalkulatzen dira. Analisia urteko gauzatze-txostenen berrikuspenarekin eta kudeaketa-zerbitzuekin egindako elkarrizketekin osatzen da, esku-hartzeek 5D AF-ri egindako ekarpena testuinguruan jartzeko aukera ematen dutenak.

FA 5E. Zenbateraino lagundu dute LGP esku-hartzeek karbonoaren kontserbazioa eta bahiketa nekazaritza eta basogintza sektoreetan?

Helburuko T19 adierazlea FA 5Eko karbonoa harrapatzen eta kontserbatzen laguntzen duten nekazaritza- eta baso-eremuaren eta LGP lurraldeko nekazaritza- eta baso-eremu osoaren arteko erlaziotik abiatuta kalkulatzen da. Izendatzailea SAU osoaren eta baso-azalera osoaren

baturarekin kalkulatzen da. Adierazle goren bat denez, epealdian lortutako balio maximoa hartzen da erreferentziatzat. Errendimendu-adierazleak eta karakterizazio-adierazle osagarriak eragiketen datu-baseetatik kalkulatzen dira. Neurrien gauzatzearen berrikuspenarekin eta kudeaketa zerbitzuekin egindako elkarrizketekin osatzen da analisia, emaitzak testuinguruan jarri eta esku-hartzeen ekarpena AF 5E-ri baloratzeko aukera ematen dutenak.

FA 6A. Zenbateraino lagundu dute LGP esku-hartzeek dibertsifikazioa, enpresa txikien sorrera eta garapena eta enplegua sortzea?

Ebaluazio kuantitatiboak landa-eremuan enpresen sorrerarekin eta enpleguarekin lotutako prestakuntza-ekintzetan parte-hartzaileen kopurua erabiltzen du, aldirako ezarritako helburuarekin alderatuta. Errendimendu-adierazleak eta karakterizazio-adierazle osagarriak M01.1 eta M16.3 azpineurrien datu-baseetatik kalkulatzen dira.

Finantza-analisiak gauzatutako gastua, azpineurrien eta finantzazio iturrien araberako banaketa kontuan hartzen ditu, baita ekintza, parte-hartzaile eta eragiketa bakoitzeko batez besteko zenbatekoak ere. Ebidentzia kuantitatiboa prestakuntza-edukien, lankidetza-espedienteen eta kudeaketa-zerbitzuekin egindako elkarrizketen berrikuspenarekin osatzen da, dibertsifikazio ekonomikoarekin eta landa-enpleguarekin duen harremana testuinguruan jartzeko aukera ematen dutenak.

FA 6B. Zenbateraino lagundu dute LGParen esku-hartzeek landa eremuetako tokiko garapena?

Erantzunak LEADER azpineurrietako kudeaketa-datuen analisi kuantitatiboa eta erakunde-elkarrizketen informazio kualitatiboa uztartzen ditu.

Administrazio-datuak erabili dira finantzatutako eragiketen kopurua, gauzatutako gastu publikoa, sortutako enplegua eta proiektuen orientazioa kalkulatzeko. M19.2ren ekintzak ekonomia suspertzeko eta enplegurako proiektuen eta zerbitzuekin, azpiegiturekin eta tokiko garapenarekin lotutako proiektuen artean sailkatu dira. M19.3 lankidetza-tresna gisa aztertzen da, eta M19.4 LEADER-en funtzionamenduan eta gobernantzan laguntzen duela jotzen da.

Lurralde-estaldurari eta tokiko ekintza-taldeen funtzionamenduari dagozkion adierazleak LGParen jarraipen-datu ofizialetatik lortu dira eta eskuragarri dagoen informazio instituzionalarekin kontrastatu dira. Biztanleriaren datu onuradunek proiektuen arteko bikoiztasun posibleak aurkezten dituzten kasuetan, erreferentzia deskribatzaile gisa soilik erabili dira eta ez ehuneko agregatuak kalkulatzeko.

Azkenik, informazio kualitatiboa erabiltzen da emaitza kuantitatiboak interpretatzeko eta LEADER ikuspegiaren funtzionamendua, lurralde esparrua eta balio erantsia ebaluatzeko. Ekarpen hauek pertzepzio instituzional gisa aurkezten dira eta ez ebidentzia estatistikoki adierazgarri gisa.

FA 6C. Zenbateraino hobetu dute LGP esku-hartzeek informazio eta komunikazio teknologien (TIC) irisgarritasuna, erabilera eta kalitatea landa-eremuetan?

Erantzunak M01.1 azpineurriaren bidez finantzatutako gaitasun digitalen prestakuntzaren azterketa kuantitatiboa eta NIREA plataformaren irismen digitalaren analisia uztartzen ditu, M01.2rekin lotuta.

Prestakuntza-alderdiari dagokionez, 1. neurriko kudeaketa-datuak erabili dira, FA 6Crekin lotutako ekintzak soilik hautatuz. Informazio horretatik abiatuta, ikastaro-kopurua, prestakuntza-ekintza bereiziak, parte-hartzea, prestakuntzaren iraupena, egindako gastuak eta TIC eta digitalizazioaren alorrean ematen diren eduki nagusiak aztertu dira.

NIREAren analisia bere kanal digitaletako informazioa monitorizatzean oinarritzen da, erabiltzaileak, bisitak eta sare sozialetako komunitateen bilakaera barne. Datu horiei esker, haren irismena eta erabilera baloratzeko aukera dugu, baina ez haren finantza-gauzatzea, eskura dagoen dokumentazioan ez baita dagozkion gastua banatzen. Gainera, 2020az geroztik erregistratutako aldakuntza metodologiko eta teknologikoek denbora-serieen zuzeneko alderaketa mugatzen dute.

FA 6C-k ez zuenez konektagarritasun fisikoaren azpiegitura finantzatu, bere ekarpena prestakuntza digitalaren eta NIREAren dibulgazioaren bidez baloratzen da batez ere. LGParen jarraipen-adierazle ofizialak erreferentzia gisa erabiltzen dira emaitzak osatzeko eta kontrastatzeko.

PE19. Zein neurritan hobetu dute lehentasunen eta interes-eremuen arteko sinergiek LGParen eraginkortasuna?

Analisiak iturri dokumentalak, kuantitatiboak eta kualitatiboak uztartzen ditu LGP neurrien arteko sinergiak ebaluatzeko. Sinergia esku-hartze bereiziek sortutakoa baino efektu bateratua sortzen duen elkarrekintza gisa ulertzen da, osagarritasun, koordinazio edo hainbat helbururi egindako ekarpen soiletik bereiziz.

Programazioaren dokumentazioa, jarraipen eta gauzatze datu ofizialak eta zuzendaritzako langileek eta LEADER ebaluazioak emandako informazio kualitatiboa erabili dira. Iturri horietatik abiatuta, aurreikusitako elkarrekintzak beren gauzatze-mailarekin alderatu dira eta sinergia nagusien intentsitatea eta sinesgarritasuna baloratu da.

Finantza-magnitudeak banan-banan aztertu dira beren irismenaren arabera, konparagarriak ez diren zenbatekoak gehitzea saihestuz edo hainbat arlotako ekarpenak frogatutako ondorio gisa interpretatuz.

PE20. Zenbateraino lagundu du laguntza teknikoak 1303/2013 (EB) Erregelamenduaren 59. artikuluan eta 1305/2013 (EB) Erregelamenduaren 51. artikuluko 2. paragrafoan ezarritako helburuak lortzen?

Azterketa deskriptiboa eta dokumentala da eta programazio-aldi osoa hartzen du. Batez ere LGParen jarraipeneko informazio ofizialean oinarritzen da, aurreko ebaluazioekin eta laguntza teknikoari buruzko dokumentazio teknikoarekin osatua. Iturrien artean desberdintasunak daudenean, urteko gauzatze txostenak lehenesten dira.

Ekintzak laguntza teknikoaren funtzio nagusien arabera multzokatu dira, hala nola kudeaketa, jarraipena, ebaluazioa, komunikazioa, kontrola, informazio sistemak, gaitasunen garapena eta sinplifikazioa. LGParen faseen arabera ordenatu dira ere, martxan jarri zenetik itxiera eta aldi berrirako trantsizioa.

Ebaluazioak egiten diren jarduerak, sortutako produktuak eta beha daitezkeen emaitzak bereizten ditu, eskura dagoen dokumentazioak frogatzen uzten ez dituen ondorioak egotzi gabe.

PE22. Zenbateraino lagundu du LGPak Europa 2020 Estrategiaren helburu nagusia lortzen 20-64 urte bitarteko biztanleen enplegu-tasa gutxienez % 75era igotzeko?

Analisiak EAEko enpleguaren bilakaera eta LGParen emaitzekin uztartzen ditu. Testuinguru gisa, 20 eta 64 urte bitarteko biztanleriaren okupazio-tasa aztertzen da, Euskadi Espainiarekin eta EB-27rekin alderatuz, baita bere denborazko bilakaera eta desberdintasunak sexuaren arabera.

Programaren ekarpena enpleguaren, prestakuntzaren, lankidetzaren, belaunaldi-erreleboaren eta tokiko garapenaren adierazle ofizialetan oinarrituta ebaluatzen da, ekintzailetzarekin, autoenpleguarekin eta jarduera ekonomikoarekin gehien lotutako neurrien gauzatze-datuekin batera.

Informazioaren tratamenduan, Programaren magnitude desberdinak bereizi dira, hala nola lanpostuak, onuradunak, partaidetzak, proiektuak eta eragiketak, horiek gehitzea edo berdintzea saihestuz. Halaber, konprometitutako gastua eta benetan gauzatutako gastua bereizten dira.

PE23. Zenbateraino lagundu du LGPak Europa 2020 Estrategiaren helburu nagusia lortzen EBko PIBaren % 3 ikerketan eta garapenean eta berrikuntzan inbertitzea?

Analisiak ikuspegi kuantitatiboa, deskribatzailea eta konparatiboa uztartzen ditu. Euskadin I+G intentsitatearen bilakaera aztertzen da eta Espainiarekin eta EB-27rekin alderatzen da, eta

berrikuntzarekin zuzenean loturiko LGParen gastua kuantifikatzen da. Konparaketa horri esker, Programaren ekarpena eskualdeko I+G esfortzuaren barruan kokatzen dugu.

Erabilitako iturrien artean, LGParen kudeaketa eta jarraipen datuak, gauzatze adierazle ofizialak eta I+G eta PIB estatistikak daude. Horietatik, exekutatutako gastua gehitu da, bere pisu erlatiboa kalkulatu eta 2014-2022 aldiko denbora- eta lurralde-eboluzioa aztertu da.

Analisiak agertoki zuzena bereizten ditu, I+G+b jarduerekin gehien lotzen diren azpineurrietara bideratuta, eta 1. neurria prestakuntzarako, ezagutzaren transferentziarako eta landa-berrikuntzarako ekosistemarako euskarri gisa barne hartzen duen eszenatoki hedatua. Emaitzak modu agregatuan aurkezten dira eta bikoizketak saihestuz.

PE24. Zenbateraino lagundu du LGPak klima-aldaketa arintzeko eta egokitzeko? eta Europa 2020 Estrategiaren helburu nagusia lortzea berotegi-efektuko gasen isurketak gutxienez % 20 murriztea 1990eko mailen aldean. edo % 30ean baldintzak egokiak badira eta energia berriztagarrien kuota azken energia kontsumoan %20ra arte handitzea. eta energia-eraginkortasuna %20ko igoera lortzeko?

Erdialdeko ebaluazioaren emaitzak itxiera eragiketen oinarriekin eta Ihobe, Eustat, EVE, URA eta Europako Batzordearen azken iturri ofizialekin eguneratzen dira.

Eragin-adierazleek eskualdeko egoera islatzen dute eta bilakaera LGParen logikarekin bat datorren egiaztatzen laguntzen dute. Hala ere, ez dute berez neurtzen Programaren eragin garbia. Datuak urteen eta metodologiaren arabera banatzen dira; Egungo iturriak aurreko aldiak eguneratzen baditu, serie berrikusia hartzen da, argituz ezin dela zuzenean alderatu bitarteko ebaluazioko datuekin.

Metodologiak CEQ22-30 galderetarako Ebaluaziorako Europako Laguntza Zerbitzuaren jarraibideak eta R14, R15, R18 eta R19 adierazle osagarrien fitxa eguneratuak jarraitzen ditu. Helburu-adierazleak A15-T19 eskuragarri dauden itxiera-balioekin eguneratzen dira. I7-I13 eragin-adierazleak koka litezkeen serie berrienekin eta konparagarriekin berrikusten dira; Eguneratze homogeneorik ez dagoenean, baliozkotutako azken datuak mantentzen dira eta adierazlea osatzeko beharrezko prozedura proposatzen da.

PE25. Zenbateraino lagundu du LGPak pobreziaren muga nazionalaren azpitik bizi diren europar kopurua murrizteko Europa 2020 Estrategiaren helburu nagusia lortzen?

Analisiak pobreziaren lurralde- eta denbora-ikuspegia uztartzen ditu LGParen enpleguarekin, jarduera ekonomikoarekin, zerbitzuekin eta landa-inklusioarekin lotutako ekintzen balorazioarekin. Pobreziaren estatistikak lurraldearen bilakaera interpretatzeko testuinguru gisa erabiltzen dira, ikusitako aldaketak PDRri zuzenean egotzi gabe.

Erabilitako iturrien artean daude pobreziaren eta desberdintasunen estatistika ofizialak, LGParen jarraipenaren datuak eta Euskal Herriko biztanleriaren eta landa-eremuei buruzko informazioa. Erkidego osorako, Europa 2020 Estrategiarekin lotutako adierazleak erabiltzen dira, lurraldearen azterketa, berriz, eskualdeka benetako pobrezian oinarritzen da.

Landa-eremuetarako edo udal-mailako pobrezia-datu zehatzik ez dagoenez, gehienbat landa-eskualdeak erabiltzen dira hurbilketa gisa. Eskualde horietan hiriko biztanleria ere sartzen da, beraz, haien emaitzek ez dituzte soilik landa-tasak adierazten. Landa-biztanleriaren datuak Programaren ekintzen irismena neurtzeko soilik erabiltzen dira.

PE26. Zenbateraino lagundu du LGPak ingurumena hobetzen eta EBko biodibertsitate estrategiaren helburua lortzen, biodibertsitatearen galera eta ekosistemen zerbitzuen degradazioa geldiarazteko eta horiek leheneratzeko?

Erantzunak bioaniztasunaren, uraren eta lurzoruaren ebaluazioen emaitzak LGParen azken jarraipen-adierazleekin integratzen ditu. Analisiak ebidentzia horiek berrantolatu ditu Programak natur baliabideen eta ekosistemen kontserbazioari egindako ekarpenaren balorazio bateratu batean, neurtu gabeko ingurumen-hobekuntzak egotzi gabe.

Erabilitako iturrien artean, ingurumen-arloen erantzunak eta LGParen jarraipen eta gauzatze-informazio ofiziala daude. Mobilizatutako baliabideak, burututako ekintzak, estalitako azalera eta eragin ekologikoak, zeinetarako informazio zuzen gutxiago dagoen, bereizten dira.

Bikoizketak saihesteko, interes-eremu ezberdinei lotutako gainazalak ez dira gehitzen gainjar daitezkeenean. Iturrien artean desberdintasunak daudenean, datu ofizial berrienak eta bateratuak erabiltzen dira, erreferentzia-urtea eta kalkulu-metodoa kontuan hartuta.

PE27. Zenbateraino lagundu du LGPak nekazaritza-lehiakortasuna sustatzeko NPEaren helburuan?

Ebaluazioak tarteko erantzuna eguneratzen du M04.1 eta M04.3 oinarri administratiboekin, RICAV/FADN 2007-2023 panelarekin eta hiru Foru Aldundietako zuzendaritzako langileekin egindako kontsultekin.

2007-2015 eta 2016-2022 aldien arteko konparaketak froga deskribatzaile gisa erabiltzen dira. Mikrodatuen erabilgarritasunak efektu finkoekin eta ATO ponderazioarekin diferentzia-desberdintasunen eredua aplikatzea ahalbidetzen du. Aurretik-ondoko konparaketak froga deskribatzaile gisa erabiltzen dira;atribuzioa kontrafaktualaren analisian oinarritzen da soilik. Azterketa ekonomikoak 283 ustiategi onuradun eta onuradun ez diren 199 ustiategi hartzen ditu, eta ATU bakoitzeko produktibitatea kalkulatzen da konparagarri diren 268 ustiategi onuradunentzat bi aldietan.

PE28. Zenbateraino lagundu du LGPak NPEaren helburura baliabide naturalen kudeaketa iraunkorra eta klima-ekintza bermatzeko?

Erantzunak LGParen ingurumen- eta klima-lehentasunetara bideratutako ekarpen-analisia aplikatzen du. Biodibertsitateari, ura, lurzorua, baliabideen eraginkortasunari, energia berriztagarriei, isuriei eta karbono harrapaketari lotutako ardatzen emaitzak integratzen ditu, garatutako ekintzak aurreikusitako helburuekin bat datozen ala ez ebaluatuz.

Erabilitako iturrien artean foku-arloen ebaluazioak, ingurumen-neurri nagusien kudeaketa-datuak eta LGParen jarraipen-informazio ofiziala daude. Bereziki kontuan hartzen dira egindako gastu publikoa, finantzatutako eragiketak, lagundutako azalerak eta lorpen eta emaitzen adierazle eskuragarriak.

Gehiegizko balioespenak ekiditeko, inbertsioak beren orientazio nagusiaren arabera sailkatzen dira eta ez dira guztiz ingurumena hartzen osagai produktiboak dituztenean. Gainjartze posibleak dituzten eremuak eta gastuak ez dira zuzenean gehitzen. Ez da energia-aurrezpena, isurien murrizketa edo karbono-harrapaketa kalkulatzen kalkulu horiek fidagarritasunez egiteko informazio nahikorik ez dagoenean.

PE29. Zenbateraino lagundu du LGPak NPEaren helburua landa-ekonomia eta komunitateen lurralde garapen orekatua lortzeko, enplegua sortzea eta mantentzea barne?

Analisiak landa-eremuen bilakaera sozioekonomikoa eta lurralde historikoa LGParen emaitzekin uztartzen ditu. Testuinguru gisa, jarduera ekonomikoa, lan-merkatua eta pobrezia aztertzen dira, eta Programaren ekarpena, berriz, enpleguaren, lurralde-estalduraren eta jarduera-adierazleen arabera ebaluatzen da.

Erabilitako iturriak honako hauek dira: estatistika ofiziala, udalerrien landa-sailkapena eta LGParen jarraipenaren informazioa. Azterketa, datuek ahalbidetzen dutenean, udal mailan eta landa-eremuaren arabera egiten da. Informazioa lurralde historiko, eskualde edo Euskadi osorako soilik dagoenean, testuinguruko erreferentzia gisa erabiltzen da, lurralde-ondorio zehatzagorik atera gabe.

Adierazle sozioekonomikoak landa-eremuetako egoera deskribatzeko eta emaitzak testuinguruan jartzeko erabiltzen dira, baina ez Programari zuzenean egotz dakizkiokeen ondorio gisa.

PE30. Zein neurritan lagundu du LGPak berrikuntza sustatzen?

Analisiak LGParen gauzatze datuak proiektuaren dokumentazioaren berrikuspen kualitatiboarekin uztartzen ditu. Berrikuntzaren kontzeptu zabala erabiltzen da, produktu, prozesu, teknologia, praktika, antolakuntza forma eta ingurumen edo irtenbide digital berriak

barne hartzen dituena. Berrikuntza sortzea, lankidetza, hedapena, transferentzia, adopzioa eta prestakuntza bereizten dira.

Iturri nagusiak berrikuntza ardatzaren ebaluazioa eta talde eragileen azken txostenak dira. Azken hauei esker, zehaztasun handiagoz azter ditzakegu berrikuntzen izaera, elkarlanen osaera, zabalkunde-jarduerak eta balizko aplikazioa.

Lankidetza-proiektuen ekarpen zuzena prestakuntza- eta hedapen-funtzio erraztetik bereizten da. Azterketa, batez ere, azpineurketaren bidez egiten da eta, talde eragileen kasuan, baita proiektu mailan ere.

II ERANSKINA. MUGAK

FA 1A. Zenbateraino lagundu dute LGParen esku-hartzeek berrikuntza, lankidetza eta ezagutza-basearen garapena landa-eremuetan?

NIREA web estatistikek konparagarritasun arazo garrantzitsuak aurkezten dituzte: 2021eko datuak ez dira interpretagarriak migrazio teknologikoen arazoengatik eta 2022an ez dago analisirik zerbitzariaren segurtasun konfigurazioa dela eta.2018 eta 2019 bakarrik dira konparagarriak.

NIREA sare sozialek komunikazio-jardueraren eta komunitatearen hazkundearen ebaluazioa ahalbidetzen dute, baina ez ezagutzak eraginkortasunez hartzea edo berrikuntzen transferentzia.

Ez dago trazagarritasunik M01ean jasotako prestakuntzaren eta funtzionamenduaren aldaketen artean: prestakuntzaren osteko jarraipena puntuala da eta ez du aukera ematen emaitza kausalki programari egoztea.

Ez dago datu sistematikorik eskuragarri M16 talde eragileek laguntzak amaitu ostean duten jarraipenari buruz, ezta sektoreak emaitzak hartzeari buruz ere.

M01.1eko O12 adierazle ofiziala (18.002 parte-hartzaile) ez dator bat ebaluazioak tabulatutako partaidetza gordinarekin (19.777) ezta pertsona bakarrekoekin (10.744); Eskura dagoen informazioarekin, hiru magnitudeen arteko erlazio zehatza ez da berreraiki.

FA 1B. Zenbateraino lagundu dute LGParen esku-hartzeek nekazaritza, elikagaien ekoizpena eta basogintza, alde batetik, eta bestetik, ikerketa eta berrikuntzaren arteko loturak sendotzea, baita kudeaketa eta ingurumen emaitza hobeak lortzeko ere?

Bazkidearen datuak: bazkide-motaren araberako banaketa M16.1-rako bakarrik dago eskuragarri. Ez dago M16.2tik M16.9rako lankidetza-konposizioaren daturik, eta horrek eragozten du T2 osorako bazkideen adierazle osagarriak kalkulatzea.

talde eragileen jarraipena: laguntzaren ondoren ez dago jarraipen-mekanismo sistematikorik, finantzaketa amaitutakoan talde eragileek lankidetza-jarduera mantentzen duten egiaztatzea ahalbidetzen duenik.

Proiektuaren osteko trazabilitatea: zabalkundearen, argitalpenen, jabetza intelektualaren, berrikuntzak eta sektore-inpaktuen adopzioaren erregistrorik ezak proiektuaren emaitzen transferentzia eraginkorra neurtzea eragozten du.

Ingurumen-hobekuntza eraginkorra: eragiketa bat ingurumen-FA batera orientatzea ez da frogatutako ingurumen-hobekuntzarekin. Ez dago finantzatutako ekintzetatik eratorritako praktiketan, isurketetan, bioaniztasunean edo beste ingurumen-adierazleetan izandako aldaketak neurtzeko daturik eskuragarri.

FA 1C. Zenbateraino lagundu dute LGParen esku-hartzeek etengabeko ikaskuntza eta lanbide heziketa nekazaritza eta basogintza sektoreetan?

Orduak eta ez egunak: O11 eguneko 8 orduko bihurketa estandarra erabiliz kalkulatu da. Beste faktore bat aplikatzeak emaitza aldatuko luke.

Parte-hartzeen, parte-hartzaileen (O12) eta pertsona bakarraren arteko bereizketa: IAE 2025aren T3 (18.002) O12 adierazlean erregistratutako M01.1 parte-hartzaileei dagokie eta interes-eremuen arabera banatuta, eta ez dator bat zenbatetsitako 19.777 partaidetza gordinarekin edo 10.744 pertsona desberdinekin. Ezin izan da eskuragarri dauden datuekin berreraiki magnitude horien arteko erlazio zehatza, ezta M01.3ren 91 ekintzak T3an sartuta dauden edo bereizita kalkulatuta dauden egiaztatu ere.

Prestakuntza osteko trazabilitatea eza: neurriaren ebaluazio-muga nagusia prestakuntza-ekintzetan parte hartzea ustiategian praktikak, produkzio-hobekuntzak edo emaitzak hartzearekin lotzen duen jarraipen-sistemarik ez izatea da. Eskura dauden ebidentziak ez digu aukera ematen ikaskuntza eraginkorra edo lortutako ezagutzaren aplikazio praktikoa ebaluatzea.

FA 2A. Zenbateraino lagundu dute LGParen esku-hartzeek diruz lagundutako ustiategien errendimendu ekonomikoa hobetzen, berregituratzen eta modernizatzen, batez ere merkatu-kuota handituz eta nekazaritza dibertsifikatuz?

Muga analitiko nagusia datu-base administratiboan ustiapen-identifikatzaile esklusiborik ez egotea da, eta horrek ezinezkoa egiten du eragiketa osoaren aldi osoan onartzen diren ustiapen bakarrak bereiztea. Fitxategi bakarrak O4ren proxy gisa erabiltzeak ustiategi onuradunak zertxobait gainbaloratu ditzake batzuek kanpaina batean baino gehiagotan parte hartu badute.

Kontrafaktualaren analisia RICAV/FADN panelaren lagin bati aplikatzen zaio. Emaitzak laguntza-eremu komunari (ATO peso) aipatzen dira eta ez onuradun guztien batez besteko eraginari. Ezin da baztertu eragin heterogeneoak adar produktiboaren, tamainaren, inbertsio motaren edo titularraren profilaren arabera.

Ustiapen bakoitzeko emakida-urte zehatzik ez egoteak DiD eredu mailakatua aplikatzea eragozten du eta 2016-2022 aldia tratamendu-tarte agregatu bakar gisa tratatzera behartzen du, kanpaina zehatzetan ondorio kontzentratuak diluitu ditzakeena.

FA 2B. Zenbateraino lagundu dute LGParen esku-hartzeek behar bezala prestaturiko nekazariak nekazaritza sektorean sartzea, eta bereziki belaunaldi-erreleboa?

Eskura dagoen informazioak ez digu aukera ematen prestakuntza-ekintzetan parte-hartzaile bakarren kopurua identifikatzea, ezta prestatutako pertsonen eta 6.1 azpineurriaren lehen instalaziorako laguntzen onuradunen arteko kointzidentzia-maila ere. Prestakuntza-datuak parte-hartzeei dagozkie eta ez digute laguntza hori gerora zein pertsonak jaso duten zehazten uzten.

Ez dago, halaber, 4.1 azpineurriaren lehen instalaziorako laguntzen eta inbertsiorako laguntzen arteko adostasunari buruzko datu bateraturik. Beraz, ezin izan da kuantifikatu zenbat onuradunek jaso duten laguntza bi azpineurrietatik.

Luzetarako informaziorik ez izateak ezinezkoa egiten du gazteek nekazaritza-jardueran duten iraunkortasuna, ustiategien biziraupena, haien bilakaera ekonomikoa edo instalazio-prozesua amaitutakoan sortutako enplegua aztertzea.

Testuinguruko datuekin konparaketak urte eta iturri ezberdinetatik datoz. Sektorearen egiturari buruzko erreferentzia gisa interpretatu behar dira eta ez LGParen eraginen kausazko estimazio gisa.

FA 3A. Zenbateraino lagundu dute LGParen esku-hartzeek diruz lagundutako lehen ekoizleen lehiakortasuna hobetzen, nekazaritzako elikagaien katean gehiago txertatuz, kalitate planen bidez, nekazaritzako produktuei balioa emanez, tokiko merkatuak eta banaketa-zirkuitu laburrak, ekoizle-taldeak eta lanbide arteko erakundeak sustatuz?

Ez dago zuzeneko adierazlerik jasotako prezioen bilakaeraren, ekoizleen diru-sarreren, azken balio erantsian duten parte-hartzearen, salmenta-bolumenaren, merkatu berrietara sartzearen edo lagundutako merkataritza-kanaletan irautea. Gainera, R4/T6 adierazleak izaera ezberdineko esku-hartzeak biltzen ditu, eta horregatik ez du onartzen neurri bakoitzaren ekarpena isolatzea edo LGParen eragin garbia kalkulatzea.

Dokumentazioak iturrien arteko desberdintasun batzuk aurkezten ditu. M04.2n, eragiketa oinarriak 610 eragiketa eta 46.084.763,90 euro biltzen ditu, IAEk, berriz, 676 eragiketa —bost EURIrekin finantzatuta— eta hasierako matrizeak 46.086.638,90 euro jasotzen ditu. Erantzun honetan, eragiketa-oinarrien eta finantza-taularen balioak erabiltzen dira FA 3A guztira erreproduzitzeko.

Ez dago ustiategien jarraipena kalitate-erregimenetan eta lagundutako kateetan, lankidetza-emaitzen aplikazioari edo sektore osorako transferentziari buruzko jarraipen-sistema osorik.

Prestakuntza, lankidetza eta taldekatze ekintzek produktuak bereizteko, enpresak kudeatzeko, merkaturatzea hobetzeko eta elkarrekin jarduteko gaitasunak indartu zituzten. Dena den, eskura

dagoen informazioak ez du ahalbidetzen ekintza hauek ekoizleek atxikitako salmenten, bide komertzialen, diru-sarreren, negoziazio-gaitasunaren edo balio erantsiaren ondorengo aldaketekin lotzea.

Ustiategien partaidetza zuzena mugatua da lankidetza-proiektu batzuetan eta ez dago berrikuntzen hedapenaren, hartzearen eta iraunkortasunaren trazabilitatea. Beraz, ezin da zehaztu zenbat emaitza aplikatu ziren modu egonkorrean edo nekazaritzako elikagaien katean lehen ekoizleen integrazioan eta kokapenean duten benetako eragina.

FA 4A. Zenbateraino lagundu dute LGParen esku-hartzeek biodibertsitatea leheneratzeko, kontserbatzeko eta hobetzeko, besteak beste, Natura 2000 eremuetan, muga naturalak edo bestelako muga espezifikoak dituzten eremuetan eta balio natural handiko nekazaritza sistemak, baita Europako paisaien egoera ere?

Muga nagusia espediente bakoitza bere azalera fisiko bereziarekin, Natura 2000n kokapenarekin, balio natural handiko nekazaritza-sistemekin, eragindako habitat edo espezieekin eta ikusitako ingurumen-emaitzekin erlazionatzen duen azken datu-base integratu baten falta da.

Ez dago T8 eta T9 adierazleen serie amaierako eta homogeneorik behin betiko helburuekin eta izendatzaileekin kalkulatuta.

Urte anitzeko neurrietan deklaratutako azalerak hainbat urtez zenbatu daitezke. Inguruabar horrek eragozten du hektareaen batura gainazal fisiko garbi gisa interpretatzea, arazketa geografiko eta denborazkorik gabe.

Foku-arloaren araberako finantza-zuzkidurak ez datoz beti bat eragiketa baten guztizko gastuarekin, izan ere, esku-hartze batzuek interes-arlo batzuei laguntzen dietela.10. neurriko eragiketa guztietarako ere ez dago programatutako oinarri homogeneorik, beraz, ez da FA 4Aren finantza-gauzatze orokorraren maila kalkulatu.

Ez dago informazio nahikorik ustiategi onuradunetan nekazaritzako hegaztien indizearen bilakaera, habitataren kontserbazioaren egoera, polinizatzaileen ugaritasuna, konektibitate ekologikoa edo onartzen diren arraza eta barietate guztien azken erroldak aztertzeko.

Informazio kualitatiboa kudeatzaile kopuru txiki batengandik dator eta neurriei buruz duten ezagutza eta pertzepzioa biltzen du, baina ez du ordezkatzen onuradunei egindako inkesta adierazgarriak edo lurreko neurketa ekologikoak.

Muga horiek bat datoz 2019an egindako gomendioekin, zeinak datu-base eguneratuak, 4. lehentasuna hobeto banatzea eta baso-eremuen eta ingurumen-inpaktuen berariazko jarraipena egitea eskatzen baitzuten.

FA 4B. Zenbateraino lagundu dute LGP esku-hartzeek uraren kudeaketa hobetzea, ongarri eta pestiziden kudeaketa barne?

Muga nagusia ustiategi onuradunekin zuzenean lotutako adierazle biofisikorik ez egotea da. Kontratuen eremuak ekintzen irismenaren berri ematen du, baina ez haien intentsitatea edo ingurumen-emaitza. Nekazaritza ekologikoaren edo ekoizpen integratuaren hektarea bat ez da aurrez zehaztutako nitrogeno, fosforo edo produktu fitosanitarioak saihesten dituena.

Bigarrenik, ez dago laguntzaren aurretik eta ondoren ongarritzeko dosi eta tratamenduen inbentario homogeneorik, ezta onuradun ez diren ustiategi konparagarrien talderik ere. Ondorioz, ezin da efektu garbiak kalkulatu edo aldaketen zer zati gertatuko zen zehaztu PDRrik ezean.

Hirugarrenik, 4. lehentasuneko datuak ez dira beti koherentziaz banatzen interes-eremuetan. Zailtasun hori 2019an jada identifikatu zen eta gastuen, gainazalen, konpromisoen eta emaitzen arteko trazabilitateari eragiten jarraitzen du.2019ko ebaluazioak ondorioztatu zuen, T10 bete arren, ez zegoen froga nahikorik uraren kudeaketa zenbateraino hobetu den zehazteko eta eremuen kalkuluak eta informazio sistemak indartzea gomendatu zuen.

Azkenik, uraren kalitatearen bilakaerak kanpoko faktore anitzei erantzuten die: Nitratoen Zuzentarauaren aplikazioa, NPEaren baldintzapekotasuna, produktu fitosanitarioei buruzko araudia, programa hidrologikoak, ezaugarri hidrogeologikoak, laboreen lurralde banaketa eta aldakortasun meteorologikoa. Analisi espazial eta kontrafaktikorik gabe ezin da kontrol-estazioetan ikusitako aldaketak PDRri egotzi.

FA 4C. Zenbateraino lagundu dute LGP esku-hartzeek lurzoruaren higaduraren prebentzioan eta haren kudeaketaren hobekuntzan?

Muga nagusia R10/T12 eta R11/T13-n sartutako azalera fisiko bakarra berreraikitzea ahalbidetzen duen oinarri finkaturik ez egotea da. Adierazitako azalera urteen artean errepikatu daiteke eta lursail berak konpromiso ezberdinetan parte har dezake, beraz, ez da egokia M10 eta M11 balioak gehitzea aldez aurretik arazketa egin gabe.

M04.3 inbertsioen eta lurzoruaren kontserbazioari dagokionez onuradun den eremuaren arteko erlazio sistematikorik ere ez dago. Gastuak eta eragiketen kopuruak ez digu bere kabuz zehazten higadura-prozesu bat zuzendu den edo isurketa berrien sorrera eragotzi den.

Basogintzako jarduketetan ez dago behar adinako banaketa ekintza motaren, azalera fisikoaren eta ingurumen-helburuaren arabera. Gabezia horrek ezinezko egiten du basogintzaren helburua betetzen dela egiaztatzea eta 2019ko ebaluazioan ikusitako inkoherentziak konpontzea.

Azkenik, ez dago lurzoruaren galerari, karbono organikoari, egiturari, trinkotzeari edo infiltrazioari buruzko gainazal onuradunentzako serie zehatzik. Testuinguru-adierazleen aldaketek kanpoko faktore ugariri ere erantzungo lioke, beraz, ezin litezke PDRri soilik egotzi.

FA 5A. Zenbateraino lagundu dute LGP esku-hartzeek ura modu eraginkorragoan erabiltzea nekazaritzan?

Ez dago esku-hartzeen aurretik eta ondoren ur-kontsumoari buruzko daturik, lortutako urteko aurrezpena edo ur-unitate bakoitzeko produktibitateari buruz. Beraz, R13 adierazlea ezin da kuantifikatu, ezta LGPak uraren eraginkortasunean duen eragin garbia ere zenbatetsi.

10.1.1 eragiketa-azalera eta R12/T14 adierazlean erabiltzen dena kontzeptu ezberdinei erantzuten diete eta ez dira zuzenean alderatu behar.

Oinarri banatua 1.709.550,56 eurokoa da, O1 adierazlearen 1.709.610,24 eurokoa.59,68 euroko aldea.

Ez dago informazio nahikorik eskuragarri M16.5 eragiketaren emaitzei, lortutako ustiategiei, inplementatutako irtenbideei edo lotutako ur-aurrezpenei buruz.

Prestakuntzaren sexuaren banaketa jardueren zati batean bakarrik dago eskuragarri. Azpimultzo horretan, 2022 eta 2023 urteei dagokienean, 74 gizonek eta 52 emakumek hartu zuten parte.

FA 5B. Zenbateraino lagundu dute LGParen esku-hartzeek energiaren erabilera eraginkorragoa lortzen nekazaritzan eta elikagaien prozesamenduan?

Muga nagusia energia aurrezteko adierazle zuzenik ez izatea da. Ez dago esku-hartzeen aurretik eta ondoren kontsumoari, aurreztutako energiari, mobilizatutako energia-inbertsioei buruz edo emisioen murrizketei buruzko daturik, eraginkortasunaren hobekuntzari dagozkionak. Beraz, LGPak energia-kontsumoan duen eragin garbia ezin da kuantifikatu.

Eskura dagoen informazioak, gainera, ez digu proiektuen emaitzak aplikatu dituzten ustiategien edo enpresen kopurua, garatutako irtenbideen jarraitutasuna edo ondorengo hedapena ezagutzeko aukera ematen. Prestakuntzaren zatiaren eta energia-eraginkortasunaren arteko erlazioa zeharkakoa da, eta horrek A15 adierazlearen gaitasuna murrizten du Interes-eremuaren ingurumen-emaitza irudikatzeko. Gainera, parte-hartzaileen banaketa osoa sexuaren arabera ez dago eskuragarri.

FA 5C. Zenbateraino lagundu dute LGParen esku-hartzeek energia-iturri berriztagarriak, azpiprodukuak, hondakinak, hondakinak eta elikagaiak ez diren beste lehengaiak hornitzen eta erabiltzen, bioekonomiaren garapena sustatzeko?

Muga nagusia R15 adierazlea kuantifikatzeko informaziorik eza da. Ez dago datu agregaturik eskuragarri instalatutako potentziari, ekoiztutako energiari, mobilizatutako biomasari, azpiprodukturi edo baloratutako hondakinei, erregai fosilen ordezkapenari edo saihestutako isuriei buruz. T16 betetzeak mobilizatutako inbertsioa berresten du, baina ez du ahalbidetzen energia-emaitza eraginkorra edo bioekonomian eragin garbia neurtzea.

M08.6 baso-teknologietan eta baso-produktuen eraldaketan, mobilizazioan eta merkaturatzean egindako inbertsioak biltzen ditu. Eskuragarri den oinarriak ez digu adierazten inbertsioaren zer zati zehazki energia berriztagarrietara edo hondakinen balorizaziora bideratu zen antzematen, ezta lurralde-banaketa nahikoa eskaintzen ere.

Lankidetza-ekintzetan, taldeen osaerak azpiprodukturak balioztatzeko eta hondakinak murrizteko soluzio aplikatuen garapena bultzatzen du. Hala ere, ez dago emaitzen ondorengo bereganatzeari, haien jarraipenari edo merkataritzari eta ingurumenari buruzko ondorioei buruzko informazio agregaturik.

Prestakuntza-ekintzetan sexuaren araberako parte-hartzeari buruzko informazioa urtebeterako bakarrik dago eskuragarri, beraz, ez digu aldi osoa ezaugarritzen uzten.

FA 5D. Zenbateraino lagundu dute LGParen esku-hartzeek nekazaritzako GEI eta amoniako isuriak murrizten?

Muga nagusia R18 eta R19 adierazleak kuantifikatzea ahalbidetzen duten daturik ez izatea da.

Ekoizpen integratuko konpromisoek emisioak murrizten lagun dezakete, ongarrien erabilera egokiagoa, lurzoruaren kudeaketa hobetu eta inputen kontsumo txikiagoa duten nekazaritza praktikak aplikatuz. Dena den, datu-baseak ez du jasotzen ongarri-kantitate murriztuei, simaur kudeaketan izandako aldaketei edo laguntzaren aurretik eta ondoren isuriei buruzko informaziorik. Hori dela eta, ezin da eusten diren 17,62 hektarea saihestutako metano, oxido nitroso edo amoniako tonatan itzuli.

Eskura dagoen informazioan ez dira jasotzen proiektuak lortutako ustiategiei buruzko emaitzak, gauzatutako praktikei, laguntzak amaitzen direnean haien jarraipena edo lortutako isurien murrizketa. Ondorioz, ekintza zehatz baten ezarpena berretsi daiteke, baina ezin da kuantifikatu haren ingurumen-eragina.

Ez dago informaziorik ustiategietan geroko ezagutzak aplikatzeari buruz.

FA 5E. Zenbateraino lagundu dute LGP esku-hartzeek karbonoaren kontserbazioa eta bahiketa nekazaritza eta basogintza sektoreetan?

Eragina ebaluatzeko muga nagusia atzemandako karbono-izakinen edo CO_2 baliokidearen tona-baliokideen aldakuntzari buruzko zuzeneko neurketarik ez izatea da. Eskura dagoen

informazioak aldeko praktiken menpeko eremuaren hazkundea eta programatutako helburua bete dela baieztatzen du, baina ez du onartzen finkatutako karbono gehigarria kuantifikatzea edo LGParen efektu garbia isolatzea.

FA 6A. Zenbateraino lagundu dute LGP esku-hartzeek dibertsifikazioa, enpresa txikien sorrera eta garapena eta enplegua sortzea?

Muga nagusia sortu diren enpresen, jarduera ekonomiko berrien, sortutako edo mantendutako lanpostuen eta proiektuen biziraupenaren adierazle zuzenik eza da. Beraz, ekarpena bitarteko produktuen arabera baloratzen da —prestakuntza eta lankidetza—, eta ez ebaluazio galderan planteatutako azken emaitza ekonomiko eta laboralen arabera.

Prestakuntza-adierazleak parte-hartzeak zenbatzen ditu eta ez du zertan pertsona bakarrak. Ez du onartzen parte-hartzaileak ondorengo enpresa-ekimenekin lotzea ere. M16.3-n bi eragiketa baino ez daude eta ez dago informazio zehatzik parte hartzen duten operadoreei edo lankidetzaren emaitzei buruz. Ez dago datu nahikorik FA 6Ak eragindako pertsonen sexuaren, adinaren edo sektorearen araberako banaketa aztertzeko.

FA 6B. Zenbateraino lagundu dute LGParen esku-hartzeek landa eremuetako tokiko garapena?

M19.2 oinarriek ez dute proiektuen tipologia tematikorik jasotzen (ekintzailetza, turismoa, ondarea, gizarteratzea, berrikuntza, ingurumena), beraz, moten karakterizazioa 6A/6B ikuspegian eta informazio kualitatiboan oinarritzen da. Era berean, ez dute ziurtasunez bereizten sortutako eta mantendutako enplegua, eta ez dute proiektuen biziraupenari edo aldi baterako iraunkortasunari buruzko informaziorik eskaintzen.

Lankidetzak (M19.3) eta M16.9 arlo tematikorik eta emaitza-adierazlerik ez dute, beraz, haien azterketa gauzatzera, modalitatera eta irismenera mugatzen da.

Informazio kualitatiboa erakunde-elkarrizketetatik dator (Agintaritza Kudeatzailea eta MENDINET) eta pertzepzioak eta balorazioak islatzen ditu, ez egiaztatutako emaitzen datuak, kudeaketaren ikuspegia nagusituz azken onuradunen gainetik.

FA 6C. Zenbateraino hobetu dute LGP esku-hartzeek informazio eta komunikazio teknologien (TIC) irisgarritasuna, erabilera eta kalitatea landa-eremuetan?

1.1 azpineurrian ezin da FA 6C lurralde historikoaren, sexuaren, adinaren edo partaide-profilaren arabera banatu.

NIREA Plataforma (M01.2). Web audience serieak muga metodologiko garrantzitsuak ditu: 2018 eta 2019 soilik dira guztiz konparagarriak, 2020tik aurrera pandemiak eta migrazio teknologikoak

(bisita artifizialak, zerbitzariaren arazoak, web zerbitzutik kanpo egondako aldiak) konparagarritasuna hausten baitute, eta 2022an ez dago daturik gune berriaren jarraipena egiteko ezintasunagatik.

Audientzia-datuak ez dira landa-biztanleria onuradunaren parekoak eta ez digu uzten Euskal Herriko landa-erabiltzaileak publiko orokorrarengandik bereizten. Adierazle komunak eta trazabilitatea. Bi metodoek partekatzen duten azpiko ahultasuna ustiategietan edo norbanakoetan egindako esku-hartzeen eta emaitzen arteko trazabilitatea eza da: prestakuntzan, prestakuntza osteko jarraipen puntuala dela eta; NIREAn, publikoa sektoreko profesionalek TICen erabilera eraginkorrarekin lotzen duten metrikarik ez dagoelako.

Informazio kualitatiboa kudeatzaileentzako galdetegietatik dator eta pertzepzioak eta ebaluazioak islatzen ditu, ez egiaztatutako emaitzen datuak.

LH 19. Zein neurritan hobetu dute lehentasunen eta interes-eremuen arteko sinergiek LGParen eraginkortasuna?

Jarraipen-sistemak ez du sinergia-adierazle zehatzik, ezta hainbat neurritan parte hartzen duten proiektu edo onuradunen identifikazio orokorrik ahalbidetzen ere. Hori dela eta, analisiak elkarrekintzen koherentzia eta sinesgarritasuna ebaluatzeko aukera ematen digu, baina ez zuzenean neurtu haien elkarrekintzaren eraginik edo kausazko erlazioak ezartzeko.

Gainera, iturriek xehetasun maila desberdinak aurkezten dituzte eta ekarpen batzuek zenbaketa bikoitza izan dezakete. Ebidentzia kualitatiboak nagusiki kudeatzaileen pertzepzioa islatzen du eta estaldura irregularra du. Muga horiek murrizteko, iturri desberdinak kontrastatu dira eta planifikatutako, gauzatutako eta hautemandako sinergien arteko bereizketa egin da, emaitzen interpretazio zuhurri eutsiz.

PE20. Zenbateraino lagundu du laguntza teknikoak 1303/2013 (EB) Erregelamenduaren 59. artikuluan eta 1305/2013 (EB) Erregelamenduaren 51. artikuluko 2. paragrafoan ezarritako helburuak lortzen?

Informazioari esker, finantzatutako ekintzak eta produktuak argi identifikatzen dira, baina ebidentzia gutxiago eskaintzen ditu haien emaitzei eta eraginei buruz. Adierazle zehatzik ez egoteak zaildu egiten du neurtzea, adibidez, kudeaketaren, komunikazioaren edo eskaeren kalitatearen hobekuntza.

Gainera, jarraipen-txostenek komunikazio-ekintzetara bideratzen dute bereziki eta beste funtzio batzuei buruzko xehetasun gutxiago ematen dute. Ez dago, gainera, aurrekontu-informazio nahiko osoa eskuragarri arauzko muga batzuk egiaztatzeko.

Azkenik, laguntza teknikoak Programa kudeatzeko ohiko zereginei eusten ziela kontuan hartuta, ezin dira bere ondorioak Kudeaketa Agintearen ohiko baliabideetatik guztiz bereizi.

PE22. Zenbateraino lagundu du LGPak Europa 2020 Estrategiaren helburu nagusia lortzen 20-64 urte bitarteko biztanleen enplegu-tasa gutxienez % 75era igotzeko?

Eskuragarri dagoen okupazio-tasa Euskadi osoari dagokio, eta ez zehazki landa-eremuei. Gainera, bere bilakaera testuinguru ekonomikoaren eta bestelako politiken araberakoa da, beraz, ezin zaio zuzenean PDRri egotzi.2021etik aurrera serie estatistikoan sartutako aldaketa metodologikoek denborazko bilakaera zuhurtziaz interpretatzea aholkatzen dute.

LGPak soilik kuantifikatzen du sortutako enplegu zuzena, batez ere LEADER-en bitartez, baina ez mantendutako enplegua edo postuen kalitatea, iraupena edo eragin garbia. Beraz, jarduera eta enplegua mantentzeko beste neurri batzuen ekarpena sinesgarritzat jo daiteke, baina ez da zehatz neurtu.

Ebaluazioa, beraz, LGPko enplegu- eta jarduera-adierazle espezifikoetan oinarritzen da, konparagarriak ez diren magnitudeak gehitzea edo emaitzak bikoiztea saihestuz.

PE23. Zenbateraino lagundu du LGPak Europa 2020 Estrategiaren helburu nagusia lortzen EBko PIBaren % 3 ikerketan eta garapenean eta berrikuntzan inbertitzea?

PIBaren %3 I+Gra bideratzeko helburua erreferente makroekonomikoa da, eskualdeko ekonomia osoaren araberakoa dena. Beraz, adierazle honen bilakaera ezin zaio zuzenean PDRri egotzi eta bere ekarpenaren tamaina neurtzeko testuinguru gisa soilik erabiltzen da.

Programaren gastuaren eta eskualdeko I+G gastuaren arteko alderaketa finantza-hurbilketa bat da. Prestakuntza, lankidetza edo ezagutza transferitzeko ekintza guztiak ezin dira I+G kontsideratu zentzu hertsian, nahiz eta berrikuntzarako baldintza egokiak sortzen laguntzen duten. Desberdintasun hori islatzeko, eszenatoki zuzenak eta hedatuak bereiz aurkezten dira.

Gainera, informazio batzuen metatutako izaerak gastuaren urteko bilakaeraren azterketa zehatza egitea eragozten du, eta laguntzak gauzatzearen eta emaitzak agertzearen artean hutsuneak egon daitezke. Ondorioz, estimazioak kontu handiz interpretatu behar dira.

PE24. Zenbateraino lagundu du LGPak klima-aldaketa arintzeko eta egokitzeko? eta Europa 2020 Estrategiaren helburu nagusia lortzea berotegi-efektuko gasen isurketak gutxienez % 20 murriztea 1990eko mailen aldean. edo % 30ean baldintzak egokiak badira eta energia berriztagarrien kuota azken energia kontsumoan %20ra arte handitzea. eta energia-eraginkortasuna %20ko igoera lortzeko?

Ez dago aurretik eta ondoren neurketarik eskuragarri R13, R14, R15, R18 eta R19 kalkulatzeko. Inbertsioa, gastua eta azalera ezin dira automatikoki ura edo aurreztutako energia, ekoitzitako energia, emisio saihestu edo karbono gehigarri bihurtu.

I7-I13 eskualdeko adierazleak testuinguruaren joerak dira. Bere bilakaera kanpoko faktoreen araberakoa da eta LGParen ekarpen garbia kalkulatzeko metodo kontrafaktualak edo analisi espaziala behar dira.

Hainbat eragin-serie ez daude eguneratuta edo ez dira homogeneoak. GEIen Inbentarioak aurreko urteak berrikusten ditu;2006ko eta 2019ko lurzoruko karbonoaren datuak ez dira konparagarriak;eta ez da HNV, N/P balantzeen edo higaduraren eskualde eguneraketa homogeneorik aurkitu.

T19/R20 tarteko ebaluazioan erabilitako %0,59tik azkenekoan %0,14ra igaro zen. Aldaketa dokumentatu egin behar da. A15 eta T25ek prestakuntzari eta finantza-orientazioari buruzko informazioa ematen dute, baina ez dituzte ordezkatzen R14, R18 eta R19 neurtu behar dituzten emaitza fisikoak.

Barne-desberdintasunak daude gauzatze iturrietan: FA 5Ako M10.1.1 59,68 eurotan bereizten da adierazlearen eta oinarriaren artean; FA 5Cko M01.1 45.554,35 eurotan zuzentzen da;aurretiazko FA 5D grafikoa ez dator bat baliozkotutako 742,20 euroko gastuarekin; FA 5E-n, 78.647,72 euro erabili behar dira M10.1.1erako eta M08.1-eko 1.644,97 hektarea ofizial bereizi oinarri xehatuaren 1.616,80 hektareatik.

Prestakuntzako parte-hartzaileak parte-hartzeak dira, ez dira zertan pertsona bakarrak, eta sexuaren arabera bereiztea jardueren zati baterako bakarrik dago eskuragarri.

PE25. Zenbateraino lagundu du LGPak pobreziaren muga nazionalaren azpitik bizi diren europar kopurua murrizteko Europa 2020 Estrategiaren helburu nagusia lortzen?

Muga nagusia landa eremuetarako pobrezia-tasa espezifikorik ez izatea da. Eskuragarri dagoen eskualdeko informazioak landa- eta hiri-biztanleria uztartzen ditu eta urteen artean nolabaiteko aldakortasuna aurkezten du, lurralde-joerak identifikatzea ahalbidetzen duena, baina ez du landa-pobrezia zehatz-mehatz neurtzen.

Era berean, ezin da jakin LGParen onuradun diren pertsonak eta ustiategiak pobrezia egoeran zeuden ala ez, ez baitago diru-sarreren adierazlerik edo laguntzaren eta hartzaileen egoera sozioekonomikoaren arteko lotura zuzenik. Zerbitzuekin eta inklusioarekin lotutako emaitza batzuk ere ez dira kuantifikatzen.

Azkenik, pobreziaren bilakaera ziklo ekonomikoaren eta gizarte- eta diru-sarrerak bermatzeko beste politika batzuen araberakoa da neurri handi batean. Ondorioz, ezin da isolatu LGParen

eragin espezifikoa, zeinaren ekarpena partzial, zeharkako eta osagarri gisa interpretatu behar baita.

PE26. Zenbateraino lagundu du LGPak ingurumena hobetzen eta EBko biodibertsitate estrategiaren helburua lortzen, biodibertsitatearen galera eta ekosistemen zerbitzuen degradazioa geldiarazteko eta horiek leheneratzeko?

Eskuragarri den informazioa gastuetan, kontratuetan eta lagundutako azaleran zentratzen da batez ere, baina ez du onartzen espezieen, habitaten, uraren kalitatearen, lurzoruaren edo higaduraren aldaketak zuzenean neurtzen. Beraz, praktika onak mantentzea ebaluatu ahal izango da, baina ez inpaktu ekologiko garbia baieztatu edo LGParen eragina isolatu beste ingurumen, ekonomia edo klima faktoreekiko.

Gainazaleko adierazleek gainjarri egin dezakete eta programatutako helburu batzuk murrizten dira, eta horrek betetze portzentaje handiak sor ditzake. Gainera, aurreikusitako zenbait ekintza ez ziren gauzatu, eta horrek LGParen balizko ekarpena mugatu zuen zenbait arlotan.

Azkenik, ingurumen-ondorioak epe ertain eta luzera gertatu ohi dira eta lurraldearen eta praktiken jarraitutasunaren arabera alda daitezke. Ondorioz, emaitzak LGParen ingurumen-esparruaren hurbilketa gisa interpretatu behar dira eta ez haren eraginaren neurketa zuzen gisa.

PE27. Zenbateraino lagundu du LGPak nekazaritza-lehiakortasuna sustatzeko NPEaren helburuan?

Datu-base administratiboak ez du baserri-identifikatzaile esklusiborik. Fitxategiak onartzen diren ustiategien kopuruaren gutxi gorabehera gisa erabiltzen dira, beraz, gehiegizko balioespen apur bat egon daiteke ustiategi berak kanpaina batean baino gehiagotan parte hartu badu.

Kontrafaktualaren analisia euskarri komunean kokatutako RICAV/FADN laginera mugatzen da. Sarean parte hartzea borondatezkoa da, lagina urteen artean alda daiteke eta emakida-urte zehatza ez dago eskuragarri eredu mailakatu bat aplikatzeko. Tratamendua 2016-2022 aldi agregatuaren arabera gutxi gorabehera.

Efektu desberdinak ez dira baztertzen produkzio-orientazioaren, tamainaren, inbertsio motaren edo titularraren profilaren arabera. Onuradunei ere ez dago inkesta sistematikorik proiektu bakoitzari lotutako kostuen, ahalmenaren, kalitatearen, merkaturatzearen edo lan baldintzen aldaketak neurtzeko aukera ematen duena.

PE28. Zenbateraino lagundu du LGPak NPEaren helburura baliabide naturalen kudeaketa iraunkorra eta klima-ekintza bermatzeko?

Eskuragarri den informazioa gastuetan, inbertsioetan eta lagundutako gainazaletan zentratzen da batez ere, bere ingurumen- eta klima-ondorioei buruzko datu zuzenik gutxi dagoen bitartean. Ez dago uraren kalitateari eta kontsumoari, lurzoruaren egoerari eta biodibertsitateari, energia berriztagarrien ekoizpenari, isurien murrizketari edo harrapatutako karbonoari buruzko neurketa nahikorik eskuragarri. Beraz, ekintzen irismena eta orientazioa ebaluatu daitezke, baina ezin da kuantifikatu ingurumen-hobekuntza garbia.

Gainazalen arteko gainjartzeak eta iturrien arteko sailkapen desberdintasunak ere egon daitezke. Gainera, energia-eremuan erabiltzen diren unitateen aniztasunak emaitza batzuk gehitzea eragozten du, eta ekoizpen-inbertsioen eta ingurumen-inbertsioen arteko bereizketak eragiketa bakoitzaren helburu nagusian oinarritutako planteamendua osatzen du.

Azkenik, ez dago analisi kontrafaktikorik eskuragarri LGParen eragina beste faktore batzuetatik bereizteko, hala nola ingurumen-erregulazioa, merkatuak, energiaren prezioak edo baldintza klimatikoak. Epe ertain eta luzera ere ager daitezke ondorioak, beraz, emaitzak kontu handiz interpretatu behar dira.

PE29. Zenbateraino lagundu du LGPak NPEaren helburua landa-ekonomia eta komunitateen lurralde garapen orekatua lortzeko, enplegua sortzea eta mantentzea barne?

Jarduera ekonomikoaren, enpleguaren eta pobreziaren bilakaera testuinguru orokorraren eta bestelako politiken araberakoa da, beraz, ezin da LGParen eragin zehatza isolatu. Gainera, iturriek lurralde-desagregazio maila desberdinak aurkezten dituzte eta aldagai batzuek denbora-serie osorik ez dute, eta horrek udalerrien eta aldien arteko konparaketak mugatzen ditu.

LGP informazioak bere estaldura eta sortutako enplegua baloratzeko aukera ematen digu, baina ez mantendutako enplegua, haren kalitatea edo iraupena, ezta ekintzen udal banaketa zehatza ere. Beraz, ezin da zehatz-mehatz zehaztu behar handiena duten lurraldeetan duen arreta maila.

Azkenik, lan-eskatzaileak, langabeak eta biztanleria langabea bezalako kontzeptuak bereizi behar dira, eta kontuan hartu behar da udalerri batean sortzen den jarduera ekonomikoa ez dela zertan biztanleriaren diru-sarreren edo ongizatearen parekoa izan.

PE30. Zein neurritan lagundu du LGPak berrikuntza sustatzen?

Informazioari esker, berrikuntzen sorrera, lankidetza eta hedapena zehaztasun handiagoz baloratzeko aukera dugu, haiek eraginkortasunez hartzea baino. Ez dago adierazle zehatzik edo jarraipen nahikorik epe ertain eta luzean erabilera, jarraitutasuna edo eragina orokorrean egiaztatzeko.

Xehetasun maila desberdina da ekintzen artean. talde eragileak proiektuka aztertu daitezke, eta beste lankidetza-modalitateek informazio agregatua baino ez dute. Gainera, txostenek egituran

eta edukian ezberdintasunak agertzen dituzte, eta horrek mugatzen du zabalkunde-jardueren konparazioa eta batura.

Azkenik, ebaluazioak ez du zehatz-mehatz jasotzen LGPko beste neurri batzuek berrikuntzan izan dezaketen ekarpena. Ondorioz, emaitzek batez ere lankidetzaren eta prestakuntzaren bidez zuzenean lagundutako berrikuntza islatzen dute, eta kontu handiz interpretatu behar dira.